ANY I. BARCELONA 4 DE JENÉ DE 1868. NÚM. 1.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Any nou vida nova, per Antonet Serra.—*L' Anunciació, poema*, per Serafí Pitarra.—*Rum rum*, per F.—*La sabateta al balcó*, per Antonet Serra.—*Cuentos de color de Fum*, per Joseph Cornet.—*Acudits*, per S.—*Endevinallas.*—*Xarada* per A.—*Geroglifich.*—FOLLETI: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wyghlen.

ANY NOU VIDA NOVA.

¡Any nou vida nova!...

Aixís ho diu tothom, quan s'acaba l' any vell y quan s' estrena l' hereu; aixís ho dihuen los richs y los pobres, los murris y los homens de bé, los usurers y los derrotxadors, los lladres y los que no ho son.

¡Any nou, vida nova! santa máxima, bell principi, divina teoría... pero máxima que ab tot y ser santa no es observada, principi que ab tot y sa bellesa no es professat per ningú, teoría, en fi, que á pesar de la seva divinitat, no es posada en práctica per cap partidari, per cap satélit de la teoría.

¡Any nou, vida nova!... La máxima prou está bè, lo fondo que conté no pot cabrer mes de lo que hi cab, adintre de la esfera del sentit comú; es de tot punt imposible qu' estigui mès en armonía de lo que realment ho está, ab la idea que dihuen que presideix á ne'l present sigle.

¡Any nou, vida nova!... es á dir: usurer que fins ara has estat descuartisant als infelissos miserables que han tingut la desgracia de venir á cáurer en las tevas grapas; usurer que fins al dia de avuy t' has burlat impunement de la miseria, qu' has estat escarnint y fent mofa á la desgracia, que no has tingut compassió del infelís cessant que 't venia á enmallevar quatre duros, ó de la infelis mare que no tenia per menjar, ó del pobre pare que no tenia pa per donar al seus fills quan li demanavan; usurer: desde avuy ¡any nou, vida nova! cambi de costums, desterro complert de aqueixos habits que deshonran á qui 'ls porta...

¡Any nou vida nova!... es á dir: lladregot que fins ara habias viscut tant sols de lo que no es, ni ha sigut, ni podrá ser may teu; que fins ara has estat portant la desolació y las llágrimas á una infinitat de familias; lladregot que fins avuy has estat robant en despoblat, que has fet tornar pobre al que una hora avans era potser mes rich qu' en Xifré; lladregot: desd'ara en endevant abandonarás la teva carrera criminal y procurarás tant sols tornar á cada hu lo que sigui seu, y aixugar las llágrimas que los teus actes criminals hagin fet derramar.

¡Any nou, vida nova!... aixó es: banquer opulent, home rich, que contas los millons en tas arcas com las arenas en los rius y las estrellas en lo cel; home opulent que fins ara sols t' habias recordat d' emplear las tevas riquesas, no mes que per donar convits, per anar á fora á pendrer aiguas que de res curan y que per res son bonas, que per res t' habias recordat dels infelissos que no tenen per menjar, que van mal vestits perque 'ls falta roba y que 's vehuen precisats á dormir en despoblat per careixer de una trista cabanya; desde avuy no rebrás als menesterosos ab aquella indiferencia que horripila y encent las sanchs, desde avuy procurarás emplear las tevas riquesas de una manera millor que no ho has fet fins ara, procurarás emplear los teus tresors tal com la lley de Dèu nos mana, fent bè al próxim, socorrent á nostres germans.

¡Any nou, vida nova!. . en fi, per acabar: tots los homens dolents, tots los pillos, tots los murris procurarán tornarse honrats y homens de be.

Aixó es lo que vol dir: ¡*any nou vida nova*! No vol dir tornar á las *andadas*, y deixar tant sols de menjar galls, turrons y neulas.

Y si no vol dír aixó, si es que jo m' equivoco... no hi fa res: *any nou vida nova*, hauria de voler dir lo que jo desitjo, y no lo que volen los pillastres de conveniencia.

Y vostes, lectors, ¿quina de las dugas opinions troban mes aceptable?

ANTONET SERRA.

LA ANUNCIACIÓ.

POEMA.

Per Serafí Pitarra.

Spes mea.

Corono l' arpa d' or de blancas rosas,
Also mos ulls á la estrellada esfera,
Me volto de las flors que mes hermosas
Regala als seus jardins la primavera,

Recordo tendras queixas amorosas
D' ennamorada tórtola que espera;
Acert demano al cel, llum, armonía,
Y dolsa inspiració per l' arpa mia.

Donaume alé d' aromas, rius de plata,
Las franjas d'or del horisont divisa
Mars de cristall ab peixos de escarlata,
Y estrellas ab que 'l cel al mòn encisa:
No sia la natura avuy ingrata
Al esperit que per bellesas frisa;
Bellesas donga 'l mon, y per sa gloria
Jo de un prodigi cantarè la historia.

Amants fidels en Nasareth moravan
Lo mes angelich ser y una donzella:
A n' ell Joseph lo cast l' anomenavan
Y era Maria 'l nom dolcissim d' Ella.
Aixís ditxosos al Senyor n' alsavan,
Olvidantse del mòn, tendra querella,
Com planta de duas flors que solitaria
Donès en lloch de olor, dolsa pregaria.

Un jorn devant l' altar s' agenollaren
Y una corrent d' amor baixar sentiren
Als cors que l' un á l' altre s' entr.garen
Quand castos, al Senyor, junts l' oferiren;
Las bóvedas del temple s' elevaren
Ab los suspirs que de sos pits exiren,
Y aquets, pe 'l mon deixant balsamichs rastres,
Llansats al blau espay, foren nous astres.

L' amor que en ell los ángels alabavan
Era tant cast y pur com l' amor d' Ella,
Y aixís, com purs amants, no marxitavan
Las flors de la garlanda de donzella.
Entre ansias amorosas esperavan
La mort que obriut lo cel la ditxa sella,
Y encara 'ls serafins guardan memoria
D' aquells amors de inolvidable gloria.

Tenian per palau caseta blanca
[illegible] aucellets sos n[illegible] feyan,
Y com petxina que sas perlas tanca
Tancada sempre la caseta veyan:
Pels arbres y las flors, de branca en branca,
Ab cants dolcissims alegrarla creyan,
Y missatgers del cel, dantli armonía
Guardavan la morada de Maria.

Pe 'ls llamps y la tempesta respectada,
Besada per un' aura planyidera,
Pe 'ls raigs primers del sol amanyagada,
Voltada de jardins en primavera;
Pe 'ls astres y la lluna platejada,
Quant ab ells regna en la celeste esfera,
Semblava que del cel cayent coloma,
Dormint en llits de flors, visques de aroma.

Era perque l' Senyor guardava en ella
La planta hermosa que oferir debia,
La que obrintse pel mòn tendra ponzella
Al home del pecat redimiria;
Per ço era l' camp hermòs, la casa bella.
Y tan dòls l' aire per lo entorn corria,
Que lo cor del qui creu encara alcansa
Las auras que portava de esperansa.

Un jorn dins d' ella y en sa cambra, trista
Sos prechs al cel la Verge n' elevava;
Naxia 'l sol mòlt lluny, mes á sa vista
Pe 'l mon son mantell d' or arrossegava,
Monarca victoriós en sa conquista,
Hermosura al passar per tot deixava;
¡Mes ¡ay! que un sol brillant tampoch admira
A qui del mon se plany y al cel suspira!

Sos ulls ficsant en lo alt plens de dulsura,
Com fonts de un cor que creu espera y plora,
Mostravan ab sa mística tristura,
Al ser angelical que al cel anyora;
Mes brolla dols sonrís de sa amargura,
Ne llú ja en sa mirada encantadora,
Y arrancantli lo goig aguda espina,
Sa faz ja hermosa transformá en divina.

Aixís quant pur cristall de cop s' endola
La gota de rosada que 'l fret gela,
O quant mirall del cel, est se ennuvola
Y reflectinlo ruent tota s' entela;
Ne sent un raig de sol que l' aconsola,
Ne sent un raig de sol que la desgela,
Y torna á ser brillant, pura, y hermosa,
La joya de la flor per hontse se 's fòsa.

Ditxosa en tal moment, Ella ignorava
Perque n' era lo pler que allí sentia,
Mentres un nùvol que rosat baixava
La cambra de pòls d' or, tota n' umplia;
Per los perfums puríssims que llansava
Suspirs de sers ángelichs portaria,
Quand al pensarho ab goig veu la donzella
Al ángel Sant Grabiel mirantse en ella.

(Seguirá en lo número de diumenge.)

RUM RUM.

Varem assistir á la ignocentada del teatro de Romea, y á pesar de ser ignocentada, debem dir que no varem sortir enganyats. Se va estrenar una gatada d' en Pitarra, titulada «Lo gran que», gatada molt aproposit per un dia de Ignocents; lo publich va riurer molt. Lo desempenyo, fent escepció de la senyora Soler, que ho va fer molt bè, y de los senyors Fontova y Tutau, nos sembla que podia haber anat millor. Tots los actors comprengueren perfectament los seus papers, pero deuhen ensejarlos mes.

—

«La Barretina» publicará ab molt gust tot alló que, mereixent ser publicat, vostés tinguin la amabilitat de enviar á lo seu director que viu carrer de la Princesa, núm. 1, pis segon. En lo nostre periodich hi caben tots los géneros, aixís lo serio com lo festiu; desde la composició mes romántica á la composició mes humorística. Sols un consell voldriam donar á los escritors, si es que prou autorisats estem, per poder donar consells á ningu, y es: que procurin desterrar lo género de literatura vuyda, que á res condueix y cap fi laudable porta. Las composicions que 'ns siguin remesas tenint un fondo moral é instructiu, ja sigan festivas, ja sigan serias; eixas serán las preferidas. Ánimo, donchs, cultivadors de las lletras catalanas: á traballar moralisant, á escriurer instruint al poble.

—

Debem advertir á nostres lectors, que tota la correspondencia que 's refereixi á la redacció de la «Barretina», deurá remetrers á la direcció, y que la que 's refereixi pura y simplement á la administració, del periodich deurá ser remesa á la llibreria de D. E. Puig, Plassa Nova, núm. 5.

—

Algú de vostés s' haurá estranyat de que en la cabessera de lo nostre diari, no hagi aparegut l' article d' introducció, esplicant qui som y qui deixem de ser, ahont anem, y quins son los nostres fins. Nosaltres no 'ns entenem de promesas: los fets parlarán. Ja tindrán ocasió de coneixens y de saber ahont anem.

—

Debem tributar un elogi y un aplauso al senyor Chas de Lamotte, per lo be que va representar lo seu paper en lo drama la «Aldea de S. Lorenzo.»

—

Lo nostre estimat amich y colaborador don Anton Ferrer y Codina, está escribint un drama catalá titulat «Un Manresá de l' any vuit.» F.

LA SABATETA AL BALCÓ.

Qui sigui confrare, que
prengui candela.
(Refra catala.)

Criaturas que ho sou de fet,
que sols sou grans d'estatura,
que sols teniu la figura
del homens, y sols l'edat;
puig teniu necessitat
de fe 'l que fan los infants
poseu per mes que siau grans,
y á fe os ha de ser molt bó,
la sabateta al balcó.

—

Los que tot sovint falteu
als que son vostres semblants,
als que son vostre germans,
sens tenirlos cap respecte;
los que no tenint afecte
als vells, per re 'ls venereu,
poseuli, que hi trobareu
un llibre d'alló milló:
un tractat d'educació.

—

Los que os torneu criticons
sens' saber filosofía,
lógica, psicología,
estética y altres ciencias;
los que sols ab indecencias
sabeu parlar dels autors,
si l'hi poseu, allavors,
hi trobareu, es segú:
un poch de sentit comú.

—

Los que feu lo calavera
y que tant sols burla feu
de los preceptes de Dèu;
los que aneu desesperats,
perduts, desencaminats,
convertits en perdularis
y á punt de ser presidaris;
per valtres, los protectors,
tenen uns caminadors.

—

En fi: 'ls que de tot feu mofa,
de las viudas y casadas,
fins de las noyas honradas,
sens' mirar sexos ni edats;
los que dels infortunats
feu burla sens compassió;
poseula tots al balcó,
puig hi trobareu riquesa:
un poch de delicadesa.

—

Criaturas que ho sou de fet,
que sols sou grans d'estatura,
que sols teniu la figura
dels homens, y sols l'edat;
puig teniu necessitat
de fé 'l que fan los infants,
poseu per mes que siau grans,
y á fe os ha de ser molt bó,
la sabateta al balcó.

ANTONET SERRA.

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

Han passat molts anys: prous anys pera que ab las ilusions arrivadas á son agost hagin caigut talladas per la dalla del temps, segador universal; pera que trovi mudats en arrugats olivers los que conegui llisas y dretas pollaneras. Allá en lo fondo de mos recorts, en lo comensament de mos dias, hi ha un espectacle semblant á la posta de un dia de tempestat.

Recordo que havent quedat orfan desde molt nin, vaig ser reculliit per mon avi, que oblidan sas propias necessitats sols pensá en que son net anava, sense ell, á patir fam y fret. Y de aquell temps, que felís fora si no hagues ja passat, me ve ab tota vivesa á la memoria un espectacle que casa molt be ab lo estat de dol de mon cor.

Mon avi feya carbonadas en las montanyas del Pallars y en las nits de hivern que la molta neu nos obligava á passar dins de la barraca, nos reuniam ab los treballadors á la bora de la llar ahont espeternegavan los jonchs de las ginesteras. *A traves* dels vi-

THE GETTY CENTER LIBRARY

dres entelats per nostre alé, se veyan los cims del Pirineu embolicats ab blanchs llansols, dels quals enterbolava la blancor la fumera de la *cabanada* y la rojenca sombra dels centenares pins. En lo interior, lo fum de las pipas se confonia ab lo de la llar, de modo que uns á altres nos miravam com á la claror de un eclipse y aixis fantasmagoricament resaltavan nostres enmascaradas caras sobre las brillants parets de fumada noguera. Las vetllas eran llargas y ¿com matar lo temps no coneixent sisquera lo joch ni altre cap vici? Lo avi nos contava cuentos inspirats per sa esperiencia y son bon cor. La edat li habia ensenyat desenganys y los desenganys donavan á sos cuentos un color apropiat al lloch en que 'ls contava.

Aquells mateixos son los que jo, juglar degenerat, vull narrarvos com de cullita de casa, per lo que me es precis retocarls' hi la forma. Tinch por de que aixis perdran sa sencillesa primera sense guanyar en bellesa de dicció ; pero endevant las hachas, que si no ho fes aixis, que hi tindria meu jo que 'ls publco?

I.

LA BONAVENTURA.

Aixís parlá lo coronel francés, que en lo any vint y quatre teniam allotjat á casa nostra, una nit tot prenent café despres de dinar.

Era un temps molt diferent del de ara. La societat estava montada de un modo que no 'ns podem imaginar. Llavors tothom y tota cosa tenia son puesto senyalat ahont naixer, viurer y morir. Ni afavorit per la fortuna podia ningú esperanzar pujar mes alt que son pare, puig los propis mérits se estrellavan contra los insuperables obstaccles de la preocupació y del sistema.

Per axó no se acostumava á trovar entre los jovens ambició, ni emulació sisquera. Hi havia, empero, una clase y una carrera que donava ample camp al desitj de ferse veurer. Los fills de casas nobles eran admesos en las escolas militars y desde ellas podian somiar en lo bastó de mariscal y en la direcció del Estat; pero fins allí cada hu confiava mes en los empenyos y valiment de la familia, que ab lo que valgués ell mateix.

En Meudon fou ahont vaig estudiar fins á entrar al servey, y ahont me fiu amich de varios jovens entusiastas tots, tots poetas y generosos. Un, entre ells, de gran talent y esperit, contragué ab mi una amistat á tota proba. Llástima que despres me'n apartá sa fortuna, niatant la meva y fentme veurer generals y reys als que havian guerreijat sota mas ordres.

Una tarda passejavam ab lo company que he dit y dos ó tres mes per la campinya, quan se 'ns acostá una gitana espanyola, moreneta, de ulls de foch y graciós caminar.

—Bons senyorets: digué, de la juventut es lo esdevenidor, ¿quí de vosaltres no voldrá saber lo que ha de sucsehirli demá?

—Gitaneta, li contestí ab cert malhumor, perque las doctrinas enciclopedistas, llavors en moda, no m' disposavan á la credulitat, fes ton ofici per firas y mercats, allí pot ser trovarás babaus que t'creguen.

—¿Perqué solsament la gent del poble ha de tenir cor y creencias? No sou vosaltres jovens? no teniu desitjos y passions?

—Oh si! digué mon amich ¿ perqué no creurer y esperar?

—Com es aixó? l'interrumpí, donarás fé á las paraulas de aqueixa filla de una rassa ignorant y descreguda?

—Y perqué no? digué ella en un rapto de ira y llensant foch ab sas miradas, ¿perqué los secrets del esdevenidor han de amagarse als descendents dels doctes del Egipte? Penseu que tot se trova en los llibres? La tradició que conservá al jueus la veritat divina, no pot havernos conservat la humana?

—Te rahó, digué mon amich.

—No n' te mes que tots los de la seva calaña, que buscan solsament fer son negossi. Espliquennos sino perqué sos pronostichs son sempre de color de rosa y falaguers... la paga ha de estar en proporció de la promesa.

—No tant ni sempre, murmurá ella melancólicament, las sibilas de ara no profetisan sobre trípodes de or, sino sobre la pols de las carreteras. Pobres son; pero, mes que aquellas, ricas de fe y esperansa... Bons senyorets, qui vol que li diga sa bonaventura.

—Sens dupte será bona?

—Cinch sou, y solsament de un puch contar glorias.

Tots riguerem, menos mon amich que tenia lo front mes reflexiu que de costum.

—Quí será aquet? exclamarem.

—Pregunti qui vulla. Aquí s' veu lo valor. Tinch pera repartir tres catafalchs y un trono... qui vol saber son dia de demá?

Nostres rialladas se feren estrepitosas.

—Prou! digué mon amich ab to resolt, ja no es cas de broma, parla!

Y allargá la ma á la gitana ab una resolució y serictat que 'ns imposá. Los ulls de la espanyola brillaren de alegría, los fixá per un moment en lo palmell que se li presentava y després entoná ab monótona cantarella las seguents paraulas.

— Pujant vas una pendenta montanya coronada per raigs de llum esplendorosa. Celestial armonía que en ella sona te atrau; pero los mes espesos boscos trencan é interrompen ton camí. Boscos son de centenaris pins y corpulentas alsinas que de molts sigles han resistit la destral del llenyador. ¿ Qui te forsa contra la veu del cor y del pensament? Lo foch fa son ofici, los arbres mes altivols se abatan, tot queda pla, solsament se conservan las herbas á una altura pera totas igual. Oh temps de la igualtat! ditjós qui te veurá, mes ditjós encara qui podrá recordarsen.

Pujant vas, sens tornar la vista arrera y sols cuidante de tú. Altres aprofitan lo camí obert per las flamas; mes quants ne quedan entre lo caliu. Ja ets devant, ja molts coneixent ta estrella te segueixen y de ells y de altres á qui sens pietat sacrificas ne fas

— 4 —

La águila demaná aussili á la astucia del estornell, lo fort lleó no se desdenyá de usar de la guineu perfidiosa.

Un y dos y tres exercits baixaren dels Pirineus venentse per amichs traidorament. Mils y mils homes entraren en nostre hermós territori.

Se esparramaren com la aigua en una població descuidada, en una vinguda paulatina y sense remor. La perfidia 'ls hi doná los forts, la traició las ciutats ; la indiferencia engendrada per los disbarats y vicis de una Cort tant inepta com corrompuda, sofrí per un moment sos atropellos y vilesas. En aqueix moment pogueren esclamar en lo deliri de son vergonyós triunfo: nostra es la Espanya!!

Mes los pits no se conquistan com los regnes, ni se pren la voluntat com las murallas. Fondo remor se escolta en nostras terras, singular agitació se observa en sos habitants.

Lo invassor no dorm tranquil. Cada nit se trovan assessinats soldats francesos; petits destacaments sucumbeixen á la forsa del veneno que han tirat á la cisterna del fortí; se descubreixen conspiracions y tramas. ¿Qué será?

Lo lleó espanyol mormola, y ans de que al mon asombre son rugit, son mormól fa tremolar.

Reduits pobles y vilas se impacientan, la bandera francesa es insultada, los escuts dels estanchs son trepitjats y lo paper que porta lo busto del rey intrús alimenta fogueras en las plassas. Arriba lo Dos de Maig. Brunza en los aires y arriba als cuatre polos lo san crit de independencia.

La Espanya es llibre sols perque ho vol ser!....

Era la nit del 5 al 6 de Juny del any de 1808. Mes allá del poble del Bruch lo camí ral que penosament puja la costa se engolfa entre putxets cuberts de impenetrables malesas, y en una de sas giradas presenta sa direcció en frente de la venerada montanya de Montserrat.

La nit es fosca y callada. No brillan los estels en lo blau sostre, que desapareix derrera de un teló de negra boyra, ni en la campinya llueix un sol llum olvidat en una cambra de las moltas casas y masías que la poblan.

Lo paisatje es fosch com una gola de llop. Tot desapareix y se iguala baix un vel de obscuritat. La mateixa color trista presenta lo camí ral que lo bosch, que lo firmament.

BIBLIOTECA DE LA BARRETINA.

LAS JOYAS DE LA ROSER.

NOVELA CATALANA

ESCRITA PER

D.ª GUADALUPE CORTES WYGHLEN.

BARCELONA.
LLIBRERÍA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, número 5.
1868.

escala pera pujar mes amunt. La llum del cim ja te toca pareixent que te dona brillo propi; mes encara no ets dalt, si be com ningú ets gloriós. Oh temps de la gloria! ditjós qui te veurá, mes ditjós encara qui se 'n recordará.

Pujant vas, ja portat en alas del destino, á replantar lo bosch que avans fou destruit: amichs y enemichs has sacrificat en ton camí á ta ambició. Falta que te tornes contra tu mateix y destruesques lo poch que de ton cor queda; y així ho farás pera ser lo mes poderós. Oh temps del poderío ditjós qui podrá veurerte, mes ditjós qui se 'n recordará...

Rato feya que un sonris de incredulitat se dibuixava en mos llavis; pero al veurer que mon amich ho prenia per lo serio y estava molt ajitat, interrumpí á la gitana dibent:

—Deixat de farándulas y concreta ton pronostich si no vols acabar de convenser 'ns de que tot es una mentida.

—Prengueuho com volgueu, vosaltres que careixeu de fe. Ell es qui me compren y lo únich que pot demanar.

—Parla donchs, clar y curt, digué lo amich.

—Tampoch vols deixar res al dupte? Escolta donchs: te assentarás en lo primer trono de la terra, disposarás dels altres fent de ells á ton gust y te enmaridarás ab la filla del mes gran monarca, que ara ni te voldria per servidor.

Tots vam esclatar en una riallada, vejent lo vulgar de la aventura, menos mon amich que preguntá ab angunia.

—Pera conseguirho, ¿que haig de fer?

—Matar dintre de tu tota idea generosa, tallar lo arbre de la llibertat que ab sa sanch hauran regat tots los pobles, sacrificar á millons las vidas, destruir y cremar lo mon, atropellar á tons amichs, no respectar á ta mateixa esposa...

— Prou! Prou! cridá ab resolució, á aquet preu no vull res. Arrenquisem la vida avans de permetrer tanta desgracia. Veste 'n!..

—Veste 'n! repetirem tots ab gravetat y tirantli algunas monedas. Despres abrassant ab carinyo al amich diguerem.

—Quan de mes no serveixi; aquesta broma nos ha demostrat que tens un cor exel-lent.

. . . .

—Si que es bon cor! diguerem tots los de la taula.

—Vivint se apren, com deya la gitana, anyadí lo coronel. No son vostés qui tenen mes que agrahirli. En lo mes de Maig de 1804 Napoleon I se feu coronar emperador en la Catedral de Paris: per lo Abril de 1810 se casá ab la Archiduquesa María Lluisa.

Josep Cornet.

ACUDITS.

Durant la guerra de la Independencia, un dels nostres mes valents generals fou ferit en una cama. Mes com la ferida va ser tant considerable, lo metge que 'l curava, va declarar qu' era precís serrarli la cama.

Lo general, qu 'era valent, soportava la fatal operació ab tota la serenitat de un catalá. Pero mentres li estavan serrant, se va adonar de que lo seu assistent plorava; aixis es que li va dir mitj enfadat:

—De qué ploras, tonto? No veus, benehit del cabás, que de la meva desgracia, en lloch d' estarne trist, encara n' haurias d' estar content?

—¡Ay! ay! per qué? preguntá l' assistent tot confós.

— Y es clar home; per que ara no m' haurás de llimpiar mes que una bota.

—

—Vinch del tiro de gallinas,
y he tingut sort, n' he mort deu.
—Deu *gallinas*! ¡quina gracia!
home, ¡mati deu *valents*!...

—

Segons noticias que se 'ns donan per certas, sembla que varios dels capitans manayas que han anat per aquestos carrers de Deu, lluhint lo seu garbo en totas las professons de Semmana Santa hagudas y per haber; sembla, diem, que han acordat elevar una esposició al ministre del ram, demanantli, ab modos, això si, que fassi que un *escut* valgui una miqueta mes de deu rals; los suplicants se fundan en que los dels seus armats, ja valian bona cosa mes, y això que no eran pas massa bons.

S.

XARADA.

Ma *primera* es una lletra,
una lletra consonant,
Ma *segona* es una nota
que no fa pe'ls estudiants.
Mentres dura ma *tercera*
hi ha moltas tempestats.
Lo barco que no *hu* y *dos*
se pot dir qu'es un pegat.
Lo meu tot fet ab sebetas...
es un menjar... ¡quin menjar!

A.

GEROGLÍFICH.

LOLOLOLOLO Y LOLOLOLOLO

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

Á MON AMICH

D. SERAFÍ PITARRA.

Los molts favors que de tu tinch rebuts se coronan avuy dignament ab lo permís que me has donat de esplicar en la mes estensa forma de la novela lo interessant y conmovedor argument de ton molt aplaudit drama «Las Joyas de la Roser.» Si pogués aumentarse lo carinyo que 't porto, ab això se aumentaria. Sols te prego que m' dongues un raig de la inspiració que te anima, perqué la copia no desdiga del original.

Sempre teva.

Guadalupe.

LAS JOYAS DE LA ROSER.

CAPITOL PRIMER.

Lo Bruch.

Lo sigle 19, habia ja deixat correr los primers anys de sa vida.

Las áligas francesas, empunyadas per un home de tant géni com fortuna, caminavan de victoria en victoria per lo antich mon.

Ab sas ferestas unglas destrossavan las cuas que adornan la mitja lluna del Sultan, crusaban ab son vol las nevadas planuras de la Russia, esporoguian ab xisclets de triumfo als mamelucos de Egipte y aterravan ab son impetu y fieresa los flemátichs batallons alemans.

La orgullosa Albion mirava asombrada desde sos flotants forts de fusta, tanta sort, tanta osadia, mentres los regnes de segon ordre se trovavan invadits en una hora y conquistats en un dia.

Napoleon, lo gran, se feya digne del seu nom.

Mes ay! que ve un moment en que la casualitat se cansa de protegir als seus favorescuts! Lo déspota francés, ab tota sa grandesa tingué cert dia un pensamen petit.

La Espanya, la fértil península ahont los gentils posaren son fingit paradís y lo riquisim hort de las Hespérides, escitá la cobdicia del vencedor del mon. Per convertir en obra lo desitj, no disposá lo árbitre de rayalmes y coronas, de la forsa que l' caracterisava, ni de la llealtat que debia distingirlo.

ANY I. BARCELONA 11 DE JANER DE 1868. NÚM. 2.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

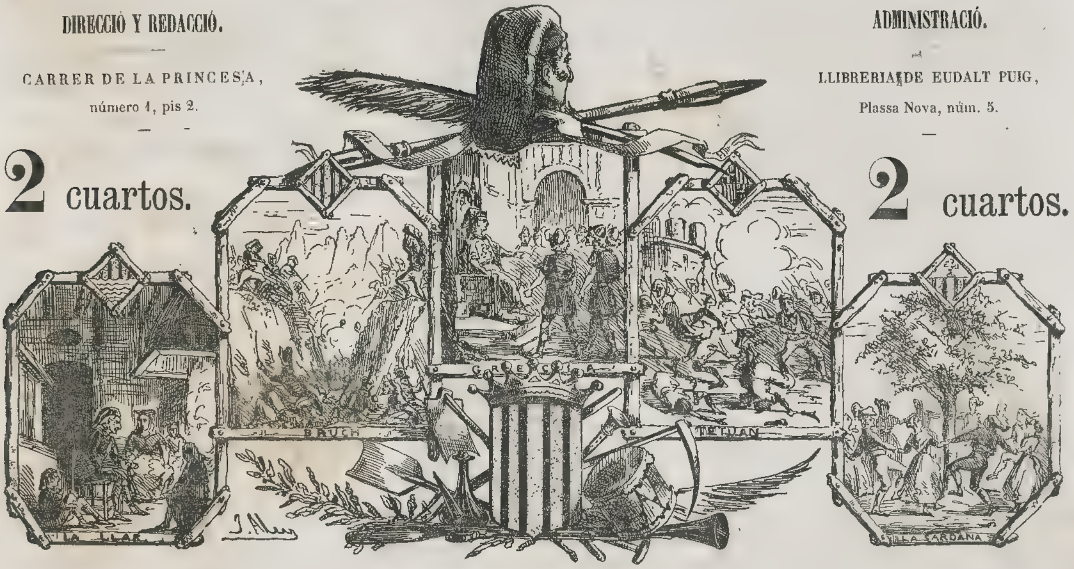

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Historia de un bastó, per Antonet Serra.—*La Barretina Catalana, poesia*, per Francesch Ubach y Vinyeta.—*Rum Rum*, per F.—*L' Anunciació, poema*, per Serafí Pitarra.—*Cuentos de color de Fum*, per Joseph Cornet.—*Xarada*, per A.—*Geroglifich*.—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wyghlen.

HISTORIA DE UN BASTÓ.

Hojas del arbol caidas
Juguetes del viento son
Las ilusiones perdidas
¡Ay! son hojas desprendidas
Del árbol del corazon
Espronceda.

I.

May dirian de quina terra sò fill?..
De no gaire bona terra.
La terra en que varen plantar al meu pare, lo senyor Roure, no era de gaire bona calitat que diguem.
Per ço lo meu pare va ser un roure escanyolit.

II.

Jo sò una branca del arbre geneologich de la familia dels Roures.
Vaig tenir mòlts germans, perque la meva mare donya Naturalesa es mòlt fecunda.

III.

Jo era mòlt felis entre familia.
Las matinadas de Abril y Maitg, ¡qu' hermosas eran!
¿Y los estius?
Allavoras si que ningú 'm podia dir, si alguna cosa 'm sabia greu, que m' hi poses fullas, perque 'n tenia en gran.
Si en lloch de ser fullas d' arbre ho baguesen sigut de paper ¡quantas impressions hi hauria estampat!

IV.

Pero això si: en venint l' hivern, ser bastò era un mal ofici; tot l' ardor de l' estiu se convertia en fret.
Quanta neu queya sobre las mevas tendres y delicadas fullas!.. y quantas fullas queyan en terra.
Ditxòs hivern! De bona gana l' hi hauria pegat una dotzena de garrotadas...

V.

La felicitat no es duradera, diuhen los filosophs...
Ja es ben veritat!
Ja estava massa be, jo á casa meva...
Un dia ¡dia fatal!... una comitiva, va venir á fer un brenar al mateix peu de l' arbre en que jo vivia la vida de la familia. Cada vegada que un dels de la colla feya anar á l' arbre per aqui en enllá... jo ja tremolava.... ..

VI.

Quan estigueren llestos, cada procsim de la comitiva va necessitar un bastó.
Jo, y altres germans de penas y fatigas, varem pagar la festa!..
Ab gran sentiment del meu cor, (perque ja deuhen saber vostés que los arbres també tenen cor) vaig abandonar la casa pairal...
Aixis se fa ab molts!
A lo millor de la edat, quan se troban que poden ser bons á los seus pares, que ja están en lo cas de poder fer alguna cosa per la familia y per la societat, llavors ve un qualsevol y me 'ls arrebata del seno de la familia pera convertirlos en sers inútils y en esclaus.

VII

Jo no diré que 'l jove que 'm va arrencar de las entranyas del meu pare me convertis en un ser inútil. ¡mes en lo que si 'm va convertir sense cap classe de dubtes, va ser en un esclau!
¡Ser esclau! vaya una cosa mes salada, mes galdosa y mes divertida!
No soch amich ni partidari de la pena del Talion; pero de bona gana pendria que s' apliques aquesta lley cruel y despótica á ne 'ls que tenen l' osadía de defenssar l' esclavitut en plé sigle dinou. Si sapiguessin lo qu' es ser esclau, si apreciessin la llibertat en lo que val; no hi ha por de que defenssessin la degradació del home!..

VIII.

Lo primer que va fer lo meu amo, qu' era un jovenet de *quiero* y *no puedo*, va ser tractar de *pulirme*.
Y saben que va entendrer ell per pulirme?..
Ferme patir lo que ningú 's pot imaginar, ferme passar la pena negre pelantme tot de cap á peus, rascantme ab un paper de vidre fins á deixarme completament llis, y per fi donarme una *capa* tant si feya fret com calor, de barnis de munyeca.
Si de martiritsar á un home, dich mal, á un bastó ne diuhen pulirlo,... que cara costa la hermosura en aquest mon!

Tenia tanta gracia la meva hermosura adquirida á n' aquell preu, com poca gracia te tenir lo peu bufó á costa de durlo mes oprimit que 'l poble de Polonia y mes just que la justicia d' Inglaterra.

IX.

Sens dubte, perque l' amo va compendrer que jo murmurava d' ell, se va ficar al magí que no tenia cap ni peus.

Per ço va resoldrer afegirme per cap una cosa que vaig sentir que 'n deyan *puny* y per peus, una altre cosa que si no vaig entendrer mal se 'n deya *virolla*.

X.

La festa li va costar cara...

Lo bastonayre li va fer pagar un duro de lo meu cap y de los meus peus. . . . .

¡y que felis era jo á ca 'l bastonayre!.. Quants companys de desgracia vaig trobar allí!.. Hi habia fills de totas terras y bastons de totas classes, calitats, rangos y categorías. ¡Ay! á pesar de las categorías, rangos, calitats y classes... tots eram iguals: ¡tots eram esclaus!

XI.

Si jo aixis com (á la manera de tots los meus germans de penas) tinch lo dot de ser mut en lloch de tenir lo de la paraula; hagués pogut ferlos un discurset un poch incendiari, si jo 'ls hagués pogut parlar una mica de la patria dels bastons, de la llibertat y del nostre Bernat Xinxola, de segú que tots haurian cridat plens d' entussiasme belich y bastonil: Abaix la farola del plá de la Boqueria! viva la independencia dels garrots!

Pero no era orador... y no vaig poguer imbuirlos las máximas salvadoras... ¡No tenia 'l do de la paraula!...

No falta qui diu que 'l do de la paraula es una desgracia mes be que una sort, que la llengua es la perdició dels homens, y que 'l Aldea de San Lorenzo es una obra dramática tant bona perque hi surt un mut; pero ab tot y aqueixas aseveracions, de bona gana hauria pres haber pogut enrahonar pels colsers.

No fou posible... ¡paciencia!

XII.

Quan ja vaig tenir cap y peus, (puny y virolla) vaig ser una pila de temps las delicias de lo meu amo.

Me duya per tot: als passeigs, als teatros, als balls de máscara y fins á las casas de joch.

Ah! si un bastó pogués parlar... que 'n diria de cosas!..

Quan un jutje, mentres está sumariant una causa, va en busca de testimonis; ja valdria mes que ens interrogués á nosaltres... prou fariam rellubir la veritat mes de quatre voltas! . . . . .

XIII.

Ara 'ls vaig á dir una cosa que 'ls deixará blaus: aquí ahont me llegeixen he sigut satélit de una escola filosófica.

Si senyors: jo he sigut un dels executors, un dels agutsils, si m' ho fan dir aixís, de la filosofía de don Gabriel.

Quan lo meu amo tenia alguna gran disputa, y veya que no 'n podia sortir á copia de rahons, llavors s' hi feya á bastonadas invocant lo sant principi de la filosofía del sigle, la de don Gabriel, la de Napoleon, la de Bismarck, la d' en Garibaldi, la de totthom; y fentho aixís sempre acabava per tenir rahó.

¡Ditxosa rahó! tothom la vol!... sembla impossible que ab tot un' orga com diuhen que n' hi ha; apareix de tot punt increible que ab tantas rahons com hi ha cada dia, encara ningú hagi trobat la que li correspon...

Jo prou se que ho fa.

Es que la rahó s' ha fet pe'ls moros y pe'ls ximples... ¿cóm pot brillar, donchs, en una terra en que tots som cristians y en que tot lo mon se creu ser sabi?

¿Qué 's pensan que no hi ha mes?...

XIV.

Un dia vaig presenciar lo mes gran de tots los bunyols humans.

Lo meu amo va rebrer una trepitxada d' un qualsevol, l' altre li va dir que dispenssés, ell va contestar que no li donava la gana, y la questió va acabar ab un desafío. ¡Quina terra es aquesta mes diferent de la meva!

A la meva terra no n' hi ha de desafíos... Sols hi ha terrossos, fanch, y..... res mes.

La sanch no va arribar al riu. Lo desafío va ser á bastó... Jo, be es veritat que vaig donar moltas bastonadas, mes també es cert que 'n vaig rebrer mes que no pas cartas un banquer y que vaig quedar completament inutilisat.

L' amo va rebrer en un bras, jo vaig rebrer per tot arreu.

Ditxosas costums! y encara volen parlar de civilisació!...

XV.

Lo mateix va ser quedar fet malbé, que veurerm abandonat.

Ja no 'm feyan servir mes que per espolsar paltons, y per picar matalassos ..

Un dia l' amo se va adonar de que li feya nosa y va resoldrer llensarme al carré.

Un cego 'm va recullir.

Qui m' ho habia de dir!... jo que no hi veya, encara habia de donar la vista á un pobre ceguet... y lo que es mes: jo que tantas bastonadas habia donat, encara n' habia de donar unas quantas de cego...

XVI.

Perque jo era 'l guia del pobre ceguet, lo que l' avisava quan corria perill de cáurer, quan estava á punt d' ensopegar y quan habia de pujar ó de baixar algun esgrahó.

Y jo era també lo que m' encarregava de castigar á la quitxalla que 's burlava del que no hi veya, als grandassots que feyan mofa del pobre cego, y á tothom que 's reya de la pública miseria.

Perque jo no puch véurer, no puch tolerar que ningú 's burli dels infelissos. Lo pobre ceguet que jo acompanyava, be prou pena tenia de ser cego y de sa pobresa!..... Ja eran aquestas dugas, dos creus sobradament pesadas, y de segur que no li feyan cap falta la de la mofa y la del escarni públich.

XVII.

Encara no habia recorregut tots los trámits de la escala social, ni tota la baixada dels desenganys!...

L' amo primitiu, va pagar mos serveys tirantme per la finestra de casa seva; donchs lo cego, perque un dia 'm va trencar, fentme servir de San cristo gros; va pagar també los meus serveys, de la mateixa manera que la patria sol pagar los de un pobre soldat que hagi quedat ferit ó inutilisat en una batalla ó durant lo servey: ¡ab la mes negra ingratitut! En lloch de comprarme un braguer, en lloch de durme á un hospital, va resoldrer desferse de mí deixantme abandonat en lo carrer.

Per segona vegada vaig quedarme sense tenir una trista porta ahont anar á trucar, perque m' obrissin y 'm recullissin, s' enten...

No se lo meu fi, si deurá ser tant desastrós com lo de Moscou.

XVIII.

ACABAMENT.

Tot axó que ve ara es de la meva cullita.

Vegin vostés, estimats lectors, quina casualitat.

Lo manech de ploma que hi empleat per escriurer aquest article, es fet de un dels trossos que varen quedar del desditxat bastó.

Ara sols me toca dir que aquell que sigui confrare que prengui candela, y que aquí li cogui la llaga... que s' apliqui l' ungüent que necessariament li proporcionará aquell llibre de farmacia humana que 'n di uhen Etica ó Filosofía moral.

Antonet Serra.

LA BARRETINA CATALANA.

Dels camps de Salamina
la filla n' es dels héroes benvolguda,
la noble barretina
á honrar als catalans un jorn vinguda.
Recort d' antigua gloria
que canta 'l temporal y 'l mar anyora,
lo full ès d' una historia
qu' envá per esborrar l' enveja plora.
No es de fils de seda
ni de daurats cordons tampoch teixida,
lo ras y la verneda
habita sols, de las ciutats fugida.
Mes d' honra y de noblesa,
com son color ho diu, ne te de sobras
por dá als que d' altivesa,
mirantse plens á crull, d' honra san pobres.
Teixida n' es de llana,
mes, val lo que no val ja cap corona,
que al brant de la campana,
una á quiscun del poble ab ella n' dona.
Retall de la gramalla
dels ínclits concellers, ès la bandera
que al camp de la batalla
arriva al sonar l' hora, la primera.
Y al rompre 'l foch de l' ira
la llosa que l' oprimí, contra 'ls imperis
sens vacilar 's tira,
la gloria per doná als pobles iberis.
Un jorn..... fou escarnida
d' un rey may espanyol y trepitjada;
del rey era aborrida
perque á vencer á sos avis fou anada.
Del Juny com la rosella,
ne restá, y la vergonya ja passada,
tornás si era vermella,
per l' ira que sentí, tota morada.
Y avuy, com recordansa,
dels dos colors encara l' usa 'l poble;
si es forta, ho sab la Fransa,
la Espanya sab be prou si es menos noble.
. . . .
. . . .
¡Oh roja barretina!
del Bruch espant, orgull de nostra historia!
La terra llemosina,
sempre 't tindrá, com un recort de gloria!
Que com á las panteras
del Africa has vensut, si Deu t' ajuda,
en lluytas estranjeras
jamay te podrá 'l mon veurert vensuda.

Francesch Ubach y Vinyeta.

1 Janer 1868

RUM RUM.

La Barretina saluda de tot cor á *la Montanya de Montserrat* per la brillant defensa que fa en son número del diumenge passat, del teatro catalá y de la literatura catalana. Nosaltres qu' estimem de veras la nostra llengua, nosaltres qu'apreciem no solsament en lo que val, sino en lo que te dret á valer l' idioma que parlaren Fivaller y altres glorias catalanas; nosaltres aceptem, fem nostre, l' article de *La Montanya*, y nos felicitem de tenir un altre lleal defensor de nostra terra, de nostras costums, de nostras tradicions.

Llegeixin los enemichs de la llengua catalana, l' article de Don Víctor Balaguer, y veurán que no per ser amant de Catalunya, hem de deixar de ser bons espanyols.

Nosaltres com la *Montaña de Montserrat*, diem també: *Siguem bons catalans pera poder ser bons espanyols.*

Siguia nostra fe inquebrantable', sigui viu nostre entusiasme; y sens dubte que veurem un jorn coronats nostres esforssos y recompensat nostre bon cel.

¡¡Viva Catalunya!! ¡¡¡Viva Espanya!!!—F.

LA ANUNCIACIÓ.

Poema per Serafí Pitarra.

(CONTINUACIÓ.)

Sa cabellera d' or queya ondejantse
Fins á tocar sas robas vaporosas,
Que de colors glassats, tot desplegantse,
N' arrossegava al fi sobre las llosas;
Com símbol de puresa allí ostentantse
Tenia un lliri entre sas mans hermosas,
Y ab sa garlanda sols y blancas alas
D' embaixador del cel portá las galas.

Seguint de serafins la cort divina,
Fins á la blava esfera s'elevava,
Y al cáurer voltejant com ploma fina,
Del sol ab la pols d' or se barrejava;
Com vol al que l'oratge arremolina
Amor pera la Verge murmurava,
Rendintli desde l'cel tots vassallatge,
Ja que del cel al mon ne feu son viatge.

La terra mostrant flors com oferintse,
Los aires plens de llum, cants y armonía,
Los núvols sobre púrpura adormintse,
Y 'ls astres de la nit sortint de dia:
Era un sonrís del mon, ditxòs sentintse,
Un bes de amor del cel dat á María,
Un himne de victoria que entonavan
Los ángels que á Luzbel ne soterravan.

La Verge sempre en terra agenollada
L' alat ne contemplava ab fas serena,
Quant ell, obrint sa boca perfumada,
—María, li diguè, de gracia ets plena:
Dèu salve ta puresa inmaculada
Per serne un bálsam á la humana pena,
¡Dèu te salve! joyòs cridá l' arcángel,
Y un ¡¡Dèu te salve! contestá cada ángel.

Ho sent María y los sèus ulls ne gira,
Sas mans divinas sobre l'cor ne plega,
Son llabi que sonriu també suspira,
Ne tem lo goig que sent y no s' hi entrega:
Aixís la cerva al cassador ne mira
Entre ella y son fillet que lluny gemega:
L' amor la crida; mes si'l plom la espanta,
Esporuguida no mourá sa planta.

La esposa de Joseph al fi temia
Que aquell enviat diví per sa hermosura,
Ne fòs lo ser á Deu traidor un dia
Prenentne dels fidels la forma pura;
Per ço dins de son cor plor de alegria
Ab llágrimas lluytava de amargura:
Gosant, perque al bon ángel véurer creya,
Sufrint, per si era incert tot lo que veya.

—L' arcángel ho notá, y ab sa mirada
Consoladora allí per lo amorosa,
Com sol, que don conort fonent glassada,
Fonentne tot dolor la feu ditxosa.
—¡María, repetí ab veu inspirada
Y dolsa com l' esprit de pura rosa;
A tu Reyna de Reys, fentme ton patge,
L' Etern me envia avuy ab grat missatge

Quant la palmera empresonada 's troba
Per boa que al entorn s' hi entortolliga,
Obrint sas palmas, desplegarse proba
Quand al baixar la serp las hi deslliga,
Aixís la Verge lo sèu goig renova
Trobant del missatger la veu amiga,
Y fora l'dupte, que sa boa n'era,
Son cor se desplegá com la palmera.

(*S' acabará en lo número de dissapte.*)

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

II.

LA GERMANA Y LA CUNYADA.

Digasme, angel del cel, si ton amor á Deu te permet girar los ulls cap aquí ahont se conta 'l temps, ¿te 'n recordas de lo molt que 'ns estimavam quan encara portavas per grossera vestidura un cos lo mes bufó? Donchs no s' estimavan ménos en Carlets y la Pauleta, aquells que tantas voltas, al sortir de casa teva, vegí en conversa tirada á la finestra del carreró.

Mes los pobrets no podian cantar sempre victoria, perqué un pare estrany y rapatani privava á sos cors apassionats de lo que la joyosa primavera concedeix abundant als aucellets.

Si n' havia llensat de llágrimas la Pauleta per sos amors. Si n' hi havian costat á n' en Carlets de passos y desesperos.

Lo pare, tossut, digué de no una vegada y tenia paraula de rey. Pera amolarlos feu clavar la consoladora finestreta, tapá lo forat del pany ab un tros de drap y no deixá sortir á sa filla sino pera anar á missa y encara ab ell. En quant al galan li aixafá la guitarra ab un mahó una nit que entonava una cantarella, lo remullá ab un such de duptosa procedencia, y fins diuhen (encara que jo no ho crech) que empaiaulá dos gitanos pera que 'l deixessen baldat de una pallissa.

Era cosa de tirar lo barret al foch.

Mes quan la carn es del llop, ella mateixa se n' hi va y als enamorats la sort los hi acostuma á treurer 'ls ulls.

La Pauleta tenia una germana, viva com la tinya y ab mes lleys que un breviari. Aquesta fou la que fent creurer al vell que no podia sufrir las relacions de la petita, espiant tot lo que feya, ja fossen senyas, rialleta ó paperet, y tractantla en apariencia pitjor que una madrastra, lográ engalipar á son pare de

—Adeu siau! minyons.

—Ell vos guibi y l' angel bó, li contestaren.

—Si, deya Bernat fregantse una ma ab l' altra. Ell y la Verge 'ns il-luminin y protejeixin.

Tot torná á quedar en la obscuritat y en lo silenci y aquells héroes que anavan á contestar al dos de maig ab la mes brillant acció dels temps moderns, continuaren alegres y confiats, sos preparatius pera la próxima batalla.

Si avuy ho fessen ¿que 's diria d' ells?

¿Quins elogis tindrian pera los defensors de una idea noble y generosa nostres raquitichs calculistas? Ay! quant poch difícil es de endevinar! Los que may han conegut lo que es lo sentiment, ni creuhen que altres ne tingan, los que tot ho fan qüestió de cárrech y data, aquells per qui 's digué que no tenen altre Deu que sa panxa parlarian sense duptarho de aquesta manera:

—Ara á qué venen aquets quatre gats á mourer sorolls y bronquinas? No anem be com estem? no 's ven? no 's compra? no 's menja? Veritat es que 'ns dominan los francesos, que 'ns carregan contribucions de guerra, que agafan y penjan gent sense motiu; pero alguna n' haurán fet, que ells res los dirian si no's fiquessen ab ells. Y des pres, ells mantenen la tranquilitat y l' ordre y deixan que cada hu despatxi sos negocis.

Y aquets ximplets ¿ que hi van á guanyar? que'ls rompin un bras ó 'l cap; que 'ls inutilisin per tota sa vida y quedin arruinats ells y sas familias. Vetho aquí! Y nosaltres ¿que hi guanyarem? que no s' podrá sortir dels portals, que 'ls viurers se posarán cars y 's paralisará lo comers: y encara si no 'ls passa per la barretina acostarse á Barcelona y fins sitiarla, que llavors si que 'ls pobres de dins hauriam tret la rifa entre mitj dels uns y dels altres, y 'ls francesots que no 'm fan cap goig potser tirarian bombas, y si 'ls somatens entressen, qui sap lo que farian... Dèu nos en guart!..

Si; Dèu nos en guart de que se 'ns seque lo cor y no pensem mes que en la butxaca Dèu nos en guart quan las flamas devoran una casa, ó un germá nostre disputa sa vida á las onadas, de pensar primer que en darli aussili en que podem socarrarnos los cabells y mullarnos la levita.

No contaren los del Bruch lo perill que podian correr ni 'ls per-

No obstant, descolla (per son color mes pronunciadament negre lo inmens promontori que forma la montanya erissada de puntas y rocalls, y en son fondo se destacan per líneas, apenas perceptibles de mitjas tintas, sos esperons singulars, que ja baixan blandament á la planura ab la suau caiguda de un rössech de imperial manto, ja se precipitan talladas é interrompudas en professò ciclopea de penyas decreixents.

Tot está mut y silenciòs. Los llops no udolan, los mussols no xiulan, fins lo vent permaneix en quietut complerta sense fer mourer ni un xich las fullas dels arbres.

Tota la terra apareix deserta..... pero lo qui ab sa vista pogues atravessar las tenebras, se convenceria de que no está sola. Entre lo brancatje de la malesa relliscan com serps, formas humanas que podrian confondrers ab los fers animals de aquellas soletats. Altres, sense mourers ni menejarse, posats prop lo camí, vigilan ab la orella, puig que los ulls no serveixen; altres descansan ajeguts en terra, sens, emperó, dormir.

Si volem saber qui son los que á tal hora y en tal lloch se troban, internemnos en lo bosch sense temor. Som catalans com ells. Dirigimnos á una replaceta que fa lo puig y mirem la reunió que hi ha dessota de un dels pochs pins que allí se elevan.

Allí hi ha fins á set ó vuit pagesos sentats enrahonant ab veu tant baixa, que no se compren com poden entendrers. Son vestit los denuncia com fills del Vallés si bè alguns son nats tal vegada en las concas del Llobregat y del Cardoner. Tots van armats, qui ab trabuch, qui ab fusell, qui ab escopeta; portan cenyida la canana y se abrigan ab mantas rojas ó blavas, puig apesar del estiu, lo rellent es bastant fresch, y las boyras de Monserrat sempre son humidas.

Entre ells se distingeix un home ja entrat en anys, alt y robust. Sa barretina vermella te una gira negra de dos travessos de dit, y al parlar, certas especials locucions y lo pronunciar la *o* bastant tancada, senyalan en ell á un gironi. Aquest es lo que tè la paraula en lo moment en que ens posem á escoltar la conversa.

—Vos dich que som prous y massa pera la feina que hem de fer. Cada un de nosaltres te prou pit pera menjarse cent gabatxos y fins lo doble si convè. ¿Som ó no som catalans?

modo que li queya la baba vejent tan bona guardiana; y fou tal la confiansa que hi posá, que la deixá encarregada de vigilarla los diumenges y festas de guardar, y un bon rato totas las tardes, quan ell se arrivava al café á llegir lo diari.

Lo resultat no podia ser mes satisfactori; de modo que los dos enamorats, protejits per la bondadosa germana, passaren ratos felissos y tranquils y no tenian prou boca per alabarla. Allí 'ls haurias sentit, entre mitj dels «jo te estimo» de rúbrica, quants y quants elogis de aquella, per ells Providencia, cor magnánim y generós, consol y amparo de afligits, que si 's perdés la bondat en ella 's trovaria, y que per mes que fessen no podrian pagarla á proporció dels seus mereixements.

Al cap de algun temps de aquets amors vergonyants, lo cel disposá del pare (Deu l' hage perdonat) y passat lo any de dol se cambiaren las glassas en confits y hi hagué bodas, ahont foren convidats amichs y parents pera presenciar lo cumpliment de uns desitxos que á n' en Carlets y la Pauleta 'ls hi havian fet gruar tant.

Sia dit en honra seva: avans de pensar en los assumptos propis (que no 'n debian tenir pochs en semblant dia) juraren y perjuraren que jamay oblidarian los beneficis que tenian rebuts de sa estimada germana, á qui no faltaria un lloch en sa casa y lo millor bossí de la era de felissitat y ditxa que llavors se comensava.

Passaren dias, pasaren anys y los felissos nubis se convertiren en reposats pares á qui las endiabladuras dels petits feyan veurer las estrellas. A la germana de la dona li deya cunyada lo marit y sos nebots la anomenavan tia, com es molt regular.

En aquest mon qui no 'n te una, ne te duas y á la tia com á soltera entrada en anys no li faltavan una dotsena de impertinencias. Volia tenir gats que esgarrapavan á las criaturas, prenia á mal que los jóvens fessen mes cas de la noya gran que de ella y fins se admirava de que la Pauleta fos considerada com la mestressa de la casa. Aquestas y altres petitesas feyan anar á tothom en renou y moltas vegadas las dos germanas se alborotavan com dos galls inglesos y reproduhian las pendencias entre sogra y nora del romanso, lo qual obligava al marit, que ja s' deya senyor Carlos, á intervenirhi ab arguments contundents.

No es això lo pitjor, sino que per lo regular qui se'n duya las encarregadas era la cunyada, á qui lo matrimoni en sas conversas particulars trovava insufrible, batxillera, que ab tot se ficava y que tenia un geni de la pell del diablo. Feyan present que per aquestas mateixas rahons no pogué casarse quant era fadrina, que si ells la mantenian massa feyan, puig cap obligació 'n tenian, y que si alló continuava no hi hauria altre remey que separarse y que se la campés com pogués.

En semblant cas, amor meu, te hauria acudit á tu que á aquella pobra dona tant murmurada se li havia promés portarla ab palmas y satisferla en tot, haurias recordat que un temps la favorescuda havia sigut favoreixedora y que de mals agrahits lo infern n' es ple; y fora de això, sempre hi havia la obligació de la sanch. Mes ¿ qué vols ferhi? no tenian ells un cor bondadós que 'ls aconsellés.

Com acabaren aquells desoris ¿ perqué ha de dirse? Qualsevol s' ho pot figurar sabent que la corda s' trenca per la part mes fluixa. Baste saber que en Carlets y la Pauleta no tancaren los ulls á la cunyada, ni permeteren que son nom figurés en las tarjetas del funeral.

JOSEPH CORNET.

Solució á la xarada del número passat.

¡Ja ho crech que fet ab sebetas
es lo teu *tot* un bon tall !....
¡ Si jo 'm vull fer pescador
sols per menjar *ca-ta-mars* !....

Solució al geroglifich del número passat.

Ja es ben cert ; això es lo mon ,
y 'l qu' es mes , sempre ho será:
los grans se van fent petits .
y los petits se van fent grans.

Enviadas pel correu.

XARADA.

Quan dich *primera*, m' esclamo,
es moda donar *segona*,
tercera, no vol dir res,
quarta es paraula espanyola:
la quitxalla, *dos* doblada:
sense *primera* y *segona*,
no se jo de cap francés
que pugui anar cap á Roma.
prima y *tersa*, no diu res;
á *primera* y *quarta* hora,
trobo mes *segona* y *prima*
á ma estimada Ramona;
no es que valgui una *dos tres*,
pero jo 'm sento molt forta
la *tres dos* del meu amor
per ma *quatre dos* y senyora.
Si ella 'm digués que no,
á fé no 'm veuria l' hora
en que *quatre* y *tres* de la mort,
me deixés per rebre ensoltas.
¡ Deu conservi als meus germans
sens rebrer cap de mas *totas* !..

X.

GEROGLÍFICH.

DILLUNS DIMARS.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

Una muda aprobació contestá á aquesta interpelació que tal volta pecava de andalussa.

—Sent, puig, així, continua lo gironí, res me fa por. Mes que vingan trenta mil homens, se trobarán aqui ab trescents que, qui mes qui menos, sab molt bé ahont te la ma dreta. ¿ Fa Manel ?

—Teniu rahó de sobras , Bernat , pero os haveu descontat perque som trescents y un.

—Dimoni de xicot ! ab tu no hi conto, perque est una criatura.

—Tant espanyol, y tant catalá com vos. Veritat es que no mes tinch catorse anys , pero ¡ ay dels que á tiro se'm posin!

—Aixo no , digué un tercer. La teva obligació, Manel, es redoblar lo timbal quan lo *quefa* t' ho mani. Cada hu de son ofici.

—Massa que ho sé , y prou que m' sap greu.

—Aixo ray ! digué en Bernat , jo m' encarrego dels que haurias de matar tu. Aixis sortirá lo compte just.

La conversa continuá ab aqueix tó entre festiu y decidit, que te la gent de la nostra terra. Qui los hagués sentit no hauria pogut creurer, que aquell grapat de homens poguessen realisar son intent de atacar un ecsercit. Pareixia que lo temps de las Termópilas no podia ja tornar.

¿ Y que era lo que pretenian aquells temeraris, emboscats entre las rocas que serveixen de fonament al mes maravillós y digne, sino lo mes ben decorat palau de la Mare de Deu? Seguim observantlos que ells nos ho dirán y si no ho diuhen ells, ho esplicará aquest home ó fantasma que de improvís y sense que ningú pogués adivinar de hont surtia, se presentá en mitj de ells.

—Que Deu vos guart' ! digué per tot saludo al que contestaren los interpelats, ¿per ahont se trova 'l capitá ?

—No pot ser lluny, digué en Bernat, puig no fa molt he sentit son xiulet de alerta; pero ahont aneu ab tanta pressa ?

—No 'n porto de molt tanta com penseu perque tenim temps de sobras.

—Beuhi donchs un trago y digans quinas noticias portas , si no son reservadas.

—Res de això; y com las novas son bonas no tinch inconvenient en comunicarvoslas.

Al sentir això se incorporaren los que estavan ajeguts, s' asentaren los drets y lo que acabava de arrivar se posá en mitj del rotllo.

—Teniu lo pitxell, digué en Bernat, allargantli un de aquets canirets de terrissa de que ja sen va perdent la mena y que venen á ser los porrons del camp.

—Deu vos ho pagui, contestá l' altre, y aixecant lo pitxell se embocá un bon trago, xarricant. Lo torná despres, á son duenyo, se aixugá 'ls llavis ab la mánega de son gech de pana y treyent un tros de corda de tabaco la picá, enrotllá lo cigarro y ja encés, digué :

—Vinch de Barcelona.

Tots los assistents feren orellas

—Las noticias que teniam resultan ser certas. Los francesos se han alarmat per los rebomboris de Manresa y volen anar á posarhi pau.

—Això si poden, interrumpí Bernat

—Deixau parlar, digueren altres.

—Ab aquesta idea, continuá lo narrador, han sortit aquesta nit de la ciutat y venen cap aqui.

—Son ja pe 'l camí? preguntaren tots ab alegría.

—No 'ls porto pas dugas horas de ventatja.

Los he deixat en Martorell ahont han fet parada y pot ser ja han tornat á posarse en camí.

—Quants son poch mes ó menos ?

—No gaires. Uns quatre mil homens de peu. y quatre ó cinqcents de cavall.

—Son pochs, son pochs ! esclamá Bernat.

—Tambe portan artillería.

—Canons ? no hi fa res ; son pochs. Y aquesta atrevida afirmació fou aceptada y creguda per los que allí hi havia, com las paraulas del Credo.

En efecte ¿que 'ls importavan á n'ells, alguns mils homens mes ó menos, si habian llansat lo crit de «patria ó mort»? Si havian jurat, pobres, desunits y sense medis, derrocar lo poderío de aquell á que fins llavors ningú havia pogut resistir ?

—Manel, digué Bernat dirigintse á qui anomenava, tu l'acompanyarás á trovar á Don Juan, pera que cumpleixi son encárrech.

Anava á ferho en Manel, quan arrivá un altre catalá ab ordres que doná als que allí hi havia y ab ell fou ab qui se 'n aná lo missatjer, dihent com de costum:

ANY I. BARCELONA 18 DE JANER DE 1868. NÚM. 3.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.
CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIÓ.
LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Suelto, per la Redacció.—*Cuentos de color de Fum*. III. *Lo Rey Bondadós*, per Joseph Cornet.—*L' anunciació*, poema, per Serafí Pitarra.—*Teatros. La Guerra Civil y Palots y Ganchos*, per Z. de V. — *Fa Fret*, poesia, per Antonet Serra. — *Rum Rum*, per F.—*Cantars*, per Antoni Ferrer y Codina.—*Desenganys*, per Lluis Camprobert.—*Acudits*, per S.—*Follias*, per lo Trovador del Montseny.—*Solucions, á la Charada y al Geroglifich del número passat.*—*Xarada*, per X.—*Geroglifich.*—Folletí: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wigblen.

Donem las mes espressivas gracias al publich en general y á tota la prempsa en particular, per la rebuda altament satisfactoria que un y altre han tributat á «La Barretina.» En la impossibilitat de poder estampar nostre agrahiment tal com lo sentim, nos limitem á fer constar que «La Barretina» procurará cumplir la misió que se proposan sos redactors y que procurará tambe fer tots los possibles per seguir mereixent los beneplacits del publich de Barcelona, y los de tots los demes companys de la prempsa.

La Redacció.

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

III.

LO REY BONDADÓS.

Una vegada era un rey, á qui sos vassalls se havian empenyat en fer poderós y mes pujant que qualsevol altre del mon. Tot alló que 's conta dels imperis de la Asia, dels Grechs y dels Romans no te punt de comparació ab la terra que ell arrivá á possehir. En Cárlos, primer de aquest nom, en nostre regne fou per herencia rey de Espanya, mes gran llavoras que ara, per el-lecció emperador de la Alemanya que era lo mes nomenat trono del mon y per conquista senyor de Italia, de Holanda y Bélgica, de la costa de Africa, dels inconmensurables paissos del Nou Mon y de tants y tants territoris que digueren los aduladors (per aquella sola vegada no embusteros) que 'l sol may se ponia en sos dominis. Y es veritat que en aquell temps tant diferent dels de ara los gonfanons espanyols ondejaban en tot lo espay de la terra, y los baixells que 'ls portavan navegavan com senyors per tot lo Mediterráneo, de antich conegut, y per lo Occeá y lo Pacífich, mars novament descuberts.

Vet'aquí que aquest rey vivia en Toledo, ciutat de glorias y de recorts tant agradables als cristians com tristos per aquells que desgraciadament creuhen las predicacions de Mahoma; en un palau del que avuy no quedan solsament quatre parets y que era llavors un *alcazar* ple de vida y moviment, que tenia espayosas escalas y ben adornadas cambras, per hont passavan y repassavan á totas horas damas ab vestit rossegant, cavallers cuberts de seda ó ferro y magistrats y eclesiástichs de venerables túnicas.

Allí arrivavan cada dia novas de tot lo mon, y cada nova era una alegría, perque may n'hi anavan de tristas. Allí arrivavan també los mes grans genis del sicgle, los mes distingits capitans, los mes profundos políticbs, á posar als peus del mes gran rey del mon sa ciencia, sas conquistas, son valor y sa esperiencia.

En aquell palau entrá un jorn un cavaller, demanant veurer al rey y li bastá anomenarse pera que al moment fòs portat á sa presencia. Lo rey lo rebé rodejat de tota la Cort, ab princeps y duchs en contorn d' ell; li doná á besar la má y li digué:

—Esplicat y demana lo que vullas.

—Jo soch, senyor! contestá lo cavaller, Hernan-Cortés, y basta lo meu nom pera recordar mas bassanyas. Jo soch qui ab mòlt pochs soldats he conquistat lo inmens imperi asteca, lo emperador del qual contava á millons los súbdits. Jo soch qui sens altre esperansa que ma espasa, despres de cremar las naus que me asseguravan la retirada, me he fet senyor de tanta terra que no basta á seguirla la vida de un home y de tants tressors que apagarian la cobdicia de un avaro. Jo podia dominar y fer meu lo que per mi tot sol guanyat havia: mes per vos ho he fet tot. Aqui ho teniu, vos ne sou l' amo. En cambi sols vos prego que si alguna volta la enveja me mossega, vos recordeu del dia de avuy.

Lo rey ne quedá mòlt content y li prometé que aixís ho faria. Al mateix temps ordená á son tresorer que embossés los regalos fets per lo cavaller, als de la cort que 'l protegissen y 'l tinguessen per amich y al Cancelari que li estengués los diplomas de grandesa y lo nombrament de gobernador de tots los paíssos conquistats, y tothom se 'n aná satisfet.

Passaren dias y vingué lo que 's temia. No hi ha arbre á qui no ataquen los corchs, ni bona reputació á qui respecte la enveja. Del poderós tothom ne diu mal, quan no pot fern' hi. Y aixís fou que al rey

li digueren y li contaren cosas del cavaller, y lo rey las cregué (perque la mala llavor grilla mes que la bona) y se enfadá ab aquell á qui avans tant estimava.

Al cavaller li xiularen las orellas y conegué per axó que algú havia dit mal de ell al rey y se 'n aná á trovarlo pera recordarli sa promesa.

Arrivát á la porta del palau lo centinella li digué que 'l rey era fòra. Hi torná lo dia seguent y li respongueren que havia sortit; un altre dia, la mateixa resposta. Lo cavaller maliciá que 'l rey no volia veurer 'l, y pera convencerse 'n aná al palau una altre volta. Trová en la porta la carrossa preparada pera marxar, preguntá per 'l rey y també li respongueren que havia sortit. Enfadat anava á tornarse 'n quan lo vejé que baixava la escala.

—Senyor..., esclamá, disposat á donarli sas queixas; mes se quedá de pedra al observar que 'l rey passava sense ferne cas y pujava á la carrossa.

—Senyor..., repetí, deturant al patje que anava á tancar la portella.

—Qui sou vos? preguntá lo rey com no coneixentlo.

Al cavaller li pujaren las sanchs al cap sentint pregunta tant fòra de tó.

—¿Qui so? esclamá; Rey en Cárlos tant be ho sabs tu com jó. *So aquell que te ha guanyat mes provincias que ciutats heredares de tos avis...*

En aquell moment arrencá la carrossa.

—¿Perqué 'l tracteu aixís? preguntá lo Arquebisbe de Toledo que acompanyava al monarca.

—Massa faig en no castigarlo per las insolencias que me ha dit, contestá en Cárlos, mes ferít per la veritat que lo acriminava, que per las veritats que lo obligavan al agrahiment.

Lo Arquebisbe, com á bon cortesá, quedá convensut de que no hi havia altre rey de mes bondat y clemencia que son senyor.

JOSEPH CORNET.

LA ANUNCIACIÓ.

Poema per Serafí Pitarra.

(ACABAMENT.)

L'oreig suau, ab que 'l brí d'herba 's prisa,
Com un perfum sens murmurar passava;
Baixavan quiets los rius, dant l'aigua llisa
Com cinta de cristall que 's desplegava;
Fins l' aucellet que per cantar ne frisa,
Entre 'l fullatge acotxadet s'estava,
Y aixís, devant la Verge y la natura,
Lo missatger diguè, tot ell dulsura.

—Tè fa 'l Senyor de un nin mare ditxosa
Que se 'n dirá Jesus, fill de María;
Al fi 'l veurás ab ton amor joyosa
Rey en la casa de Jacob un dia;
Lo trono de David desert reposa;
Lo cel per sos decrets son Fill envia,
Y esplendent, lluminós, astre de gloria.
Son regne será etern com sa memoria.

María, á tals paraulas admirada,
Sumissa contestá:—Si ma puresa
May per impur amor fou entelada,
¿Com es possible en mi semblant raresa?
¿Podrá una planta si no hi cau rosada
Ab gotas coronarne sa bellesa?
Digaume, enviat de un Dèu doll de ventura,
¿Com puch ser mare, sentne Verge y pura?

—Aixís ho vol la Magestat divina,
Contestá l' Angel per calmar sa pena;
Ell un oásis de flors, font cristallina,
Si vol fa náixer en desert de arena.
No será fill del home, 'l que 't destina,
Qui puresa ab puresa n'encadena:
Cessen tas ansias y ton goig recobra
Puig del Esperit Sant tant sols n'es obra.

Quand pe 'l Arcángel sapiguè María
Com s' obraria tal prodigi en ella,
Abandonantse humil á sa alegría,
A terra n' incliná la fas mes bella;
Del cel la voluntat aixís seguia
Oferintse al Senyor casta donzella,
—Lo cel ho vol, ditxosa murmurava,
Lo cel ho pot cumplir, jo sò sa esclava.

Llavors lo missatjer sas alas obra
Y al blau espay com un suspir se llansa,
Ab ell la cort divina 'l cel recobra
Y n' umpla l'vuit que deixa, de esperansa.
Lo goig que de cada ángel allí sobra
Ne sent la Verge que sa ditxa alcansa,
Y al fi amorosa reb entre onas d'aura
Los raigs de gloria que un sol pur li daura.

Desaparegué tot: al punt la terra
Com de un somni diví va despertarse,
Las flors, de haverho vist, pe 'l pla y la serra
Orgullosas tal volta van alsarse,
Lo sol als rosats núvols mogué guerra
Per lliure ab sa hermosura allí ostentarse:
La gloria exaltá al mòn, tant sols María
En sa passada humilitat seguia.

Be ho poden recordar aquells que abrigan
Ab glorias un passat tot de vilesas,
Y á sos germans com vils esclaus ne lligan
Triumfadors al passar ab sas riquesas.
¡Ditxòs lo cor que á ser altiu no obligan
Honrosos distintius ni altas promesas!
Mes gran que 'l qui 's cenyeix una corona
N'es qui la pot cenyír y l'abandona.

Arribá al cel l'angelical maynada
Umpliutlo ab sa resposta de alegría:
Fou per lo Esperit Sant l'ordre acatada
Y l'Fill de Dèu se n'encarná en María:
Llavors en tant pur seno ja guardada
Vegè Luzbel sa ruina, y d' aquell dia,
Al cáurer del infern l'alta pilastra
Xafant son cap altiu, com serp s' arrastra.

FI DEL POEMA.

TEATROS.

LA GUERRA CIVIL Y PALOTS Y GANXOS.

Sentim haberho de dir: pero la franquesa que 'ns es propia, la sinceritat que 'ns distingeig, ens obliga á consignará dir que la «Guerra Civil», drama en un acte, no 'ns ha deixat del tot satisfets.

Podrá ser que l'obra siguia bona, está dintre lo possible que nosaltres anem equivocats; mès un drama que comensa per tenir un argument sumament pobre, poch original y despullat de tot interés, un drama que 's ressent de la falta de interés y animació indispensable á tota producció dramática, un drama que no té res notable, res que sobressurti, res que arrebati al espectador; una obra que no té la versificació gaire bona, que mès abiat es pobre de conceptes y bellesas de llenguatje, qu' está ple de lirisme, que conté efectes de relumbron com los de la escopeta; un drama, en fi, que conté tots aquestos y altres defectes, no pot ser per nosaltres una obra bona, una producció excel-lent, una producció que mereixi nostres beneplácits ni los del públich.

Sols una escena 'ns va agradar, y aquesta fou lo soliloqui de la senyora Soler, invocant á la esperansa.

A pesar de que 'l drama no 'ns va satisfer, no per ço varem deixar de véurehi alguna cosa notable, y aqueixa es: que sòn autor no careix de las cualitats necessarias per escríurer una bona producció, de manera que, ó nosaltres ens equivoquem, ó l' autor de la «Guerra Civil», está destinat á ocupar un bon lloch entre 'ls autors catalans per mès que no s' hagi estrenat á sòn gust y á nostre plaher. Una cosa ha de aconsolar á l' autor de l' obra que critiquem, y es: que la seva es dolenta perque no te res notable, mentres qu' altres ho son, no perque careixin de lo que careix la «Guerra Civil», sino perque tenen sobras d' efectes de mal gust, y de versos mal sonants.

Aquesta es la nostra opinió lleal y desinteressada. Sentiriam que l' autor prengués á mal la nostra crítica, tota vegada que ella es filla de la imparcialitat y de la mès bona intenció.

—

Pitarra ha regalat al teatro catalá, una nova pessa titulada «Palots y Ganxos.»

Alts motius de delicadesa, motius que fácilment compendrán nostres lectors si tenen en compte que Don Serafí Pitarra es un dels nostres companys de redacció; nos impossibilitan de poder fer un análissis de la obra que 'ns ocupa.

A pesar de tot, no podem menos de consignar que la pessa tingué gran éxit y que l'autor fou cridat á l' escena, no al final del acte com s' acostuma á fer per galantería, sino al mitx de una de las escenas mès importants de la obra.

La pessa en qüestió fa riurer mòlt, y per lo mateix lo públich va gosar en gran. Felicitem al autor.

En quant á la execució, debem dir que fou mòlt bona. La senyora Soler estigué com sempre á gran altura; lo senyor Fontova va probar una vegada mès qu' es un excel-lent director d' escena y lo primer graciós catalá; lo senyor Clucellas va desempenyar perfectament lo seu paper, y per fi, lo senyor Soler va estar alló que se 'n diu de gala. Felicitem als actors, al autor, y á la empresa.

Z. de V.

¡¡FA FRET!!

Si tens fret,
abrigat ab la capa de Sant Joseph
(Refrá Catalá.)

Veig que la capa va en doyna,
veig que neva pels carrers,
veig que ja ningú 's passeja,
veig que s' omplen los cafés;
veig que ja s' omplen los teatros,
que s' encenen los brasers,
que ja surten *sobre-todos*;
vaja en fi: veig que *fa fret*.

—

Veig que la meva xicota,
sense jo saber perque,
sense com va ni com costa,
m' ha plantat quasi be en sech;
veig que planto una botiga
y que no 'm va gaire be,
puig la gent no está per gastos;
vaja en fi: veig que *fa fret*.

—

Veig que tinch una desgracia,
veig que tinch molts contratemps,
y que quan busco un amich
ni un ne trobo per remey;
veig que per mes que regiri,
no trobo ni un usurer
que de mi 's vulgui fiar;
vaja en fi: veig que *fa fret*.

—

Veig que m' estrenan un drama
y me 'l reben á xiulets,
qu' he compost una poesía
y 'm diuhen que no val res;
que busco als que m' aplaudian
perque 'm fassin quedar be,
y no 'ls trobo blanchs ni negres;
vaja en fi: veig que *fa fret*.

ANTONET SERRA.

RUM RUM.

L' aplaudit primer actor y director d' escena, senyor Chas de Lamotte, tracta de obrir un curs de declamació, á proposit pe 'ls que 's dedican á la carrera dramatica, á la foral, ó á la eclesiastica. Lo senyor Chas, diu molt bé: l' art de declamar es sumament útil, tant pe 'ls orador com per los actors Sent tanta la importancia que avuy se dona á la paraula, á la oratoria en general, es de suposar que lo senyor Chas tindrá numerosos deixebles, y molt mes si 's tenen en compte la seva capassitat y cualitats de bon actor.

—

En lo teatro Catalá, ja han comensat los ensaigs de la comedia original de lo nostre estimat amich don Joseph Serra «Amor y pessetas» ó sia «Lo senyor Padri.» Dimars, si Deu vol, es lo dia del estreno. No hi faltarem.

—

Advertim á tots los senyors que tenen la amabilitat de afavorirnos ab la seva correspondencia, que la contestació de la mateixa se trobará en la «Correspondencia de la Barretina,» página última.

F.

CANTARS.

Una tórtola 'n plorava
l' ausencia de son aimant;
¡felissos los que ausents ploran!....
¡M' aimia descansa en pau!

—

Una flor ne som trobada,
una flor groga en la vall;
mon aimant n' es á la guerra,
mon aimant no 'n tornará!

Antoni Ferrer y Codina.

DESENGANYS.

D' ensá, nena, que 'l teu cor
á ne 'l meu, amor li nega,
só com la flor que no 's rega,
que viu un quant temps y 's mort.

—

Jo á n' á tu molt te volía;
si no 't duya mes amor,
era perque en lo méu cort
ja mes amor no hi cabia.

—

Si jo fos capás de odiarte,
cregas que t' odiaria,
mes á tu jamay podria,
puig sempre tinch d' estimarte.

—

Encar que tu al meu cor
li has donat terrible engany,
no es pas prou un desengany
perque jo no 't porti amor.

—

Ditxós lo qui pot plorar...
perque es senyal que ab los anys,
no ha tingut prous desenganys
que 'l cor poguesin secar...

—

Malhajan mil voltas, si,
las donas que causa son
de que jo sigui en lo mon,
de que jo pateixi aixi...

—

¿De qué nos serveix lo viurer
si bé ho anem á contar?
¿si 'ns costa un tip de plorar
cada minut que 's pot riurer?..

—

Una nina hi estimat...
¡tant debó que aixis no fos!..
y un desengany horrorós,
una nina m' ha donat!..

Lluis Camprobert.

ACUDITS.

Un aficionat á recullir monedas antiguas, se va enamorar d'un xavo romá que un pobre tenia, y despres de habernhi oferit una pesseta, li va comprar.

Lo pobre, que va veurer un xavo convertit en seixanta vuit altres tants, se 'n va anar mes content que un jinjol.

—Ahont vas, ahont vas? li va dir un company seu.

—Res, contestá 'l del negoci, he trobat un senyor que de un xavo me n' ha donat seixanta vuit... y ara men vaig tot depressa cap á casa, á buscar un cuarto per portarli... á veurer si del cuarto m'en donará dugas pessetas.

—

—Y donchs Toni ¿quina 'n fem,
que veig no estas per rabons?
—*Profundiso* la materia.—
Era molt cert: feya un pou.

—

—Home, miri: aquí tinch uns quants trastos vells, y tindria ganas de ferne cuartos
—No ho fassi pas.
—¿Y per qué?
—¿Que vol que l' agafin per moneder fals?...

—

Que n' es de mono 'l teu peu...
que n' es de contornejat...
que 'n caminas de depressa....
¡que 'n deus gastar de calsat!..

—

—¿May diria qu' estava pensant, senyor Anton?
—Vosté dirá.
—Que si Cupido ara que es tant petit, ja mou tanta brega, quan sigui gran deurá ser lo mateix dimoni.....

—

—Com es qu' ets tant embustero
y sempre mentidas contas?
¡que t' agrada dir mentidas!
¡que t' *agradan las garrofas!...*

—

Un pajés masober, fou convidat, una vegada, á dinar á casa 'l seu amo. Aquest, per obsequiarlo, en sent á postres, li va fer provar entre altres vins una mica de Jerez.

—Y per que en diuhen Jerez? va preguntar lo convidat.

—Perque 'l fan en un poble que porta aquest nom.

—Y es gaire gran, aquest poble?

—No gaire.

der del enemich; mes no perqué haguessen comprés que arrivats allá podrian ja entonar lo cant de la victoria; ans be tenian por de que aquella volta, com ja 'ls havia succehit en lo mateix combat, presa la posissió trovarian als catalans ferms en una altra que derrera estaría esgraonada. Y cansats estavan de correr derrera de una sombra que se 'ls escapava de las mans y de fer recular uns homes que, si per sos fets mostravan serho molt y molt, no 's deixavan veurer morts ni vius. Los francesos apesar de sa ponderada civilisació, son molt mes supersticiosos que la gent de per aqui, y sens dubte la estranyesa de un enemich invisible, unida á la sorpresa que degué causarlos lo desusat modo de guerrejar dels catalans, hagué de infundirlos un pavor may sentit y contribuir tant com lo valor dels nostres á aquell triunfo.

Los nostres per sa part, no estavan menos admirats de que la cosa durés tant; perque en son ingenuo atreviment havian cregut los mes que alló seria joch de pocas taulas. Havian fet desde un principi lo sacrifici de sa vida, anavan resolts á vencer ó morir; y ara ab admiració contemplavan que feya ja una pila de horas que estavan combatent y que encara no havian mort ni guanyat. Los animava sa desesperada resistencia, peró també 'ls dolia, vejentse en pas tant apurat, perdrer en un moment lo fruit de son coratge y bona fortuna.

Aixis estavan mirantse uns á altres irresoluts y com encantats; mes la indecisió no podia durar gayre en homens de aquell temperament. Los francesos foren los primers que 's posaren en moviment. Una companyia de granaders ab sas llargas levitas y las altisimas gorras de pel, avansá á la bayoneta, ab pas acompassat y silenciosos com si estiguessen en un simulacro. Los catalans 'ls esperaren sense fer tampoch un crit; los que no tenian ja municions llansaren los fusells que de res los servian y obriren ab resolució sos ganivets, confonentselo crich-crach de las mollas ab lo soroll que feren los altres al aixecar las barras de sas armas.

Comensava la segona part de la batalla; y tot se preparava de tal modo que semblava havia de ser fatal als catalans.

Pero lla [illegible]as fou quan la terra vingué en aussili de sos fills. En mitj de la espessa boira que 'l sol no havia lograt desvaneixer y que cubria encara la montanya de Montserrat, se deixá oir un soroll re-

judicis que havian de sufrir. La veu que Deu posá en lo cor de cada hu pera que sia guia de sa conducta, 'ls cridá que la pátria estava á punt de perdrer sa independencia, que era un deber lo deslliurarla dels injustos opressors; y los catalans corregueren á cumplir tant sacrossant deber.

Impossible semblava que en tant gloriosa empresa poguessen trovar altre premi que la mort; imposible que un contra cent, un contra mil poguessen fer recular als vencedors del mon. Pero ja 'ls hem vist serens y al aguayt en son puesto. Alli trescents valents tant sols, sense altre escut que la terra que defensavan, mal armats y gens aguerrits esperavan á una forta columna de veteranos que habian estat en cent batallas y que habian sigut altras tantas voltas coronats per los llorers de la victoria. Si; allí estavan ferms com las rocas en que apoyavan sos peus y 's veya tal resolució en sas maneras, tal brillo de patrio amor en sos ulls y tal foch de osadía en sos conceptes, que 'l mes descregut havia de convenir en que podian no sortir ab la seva; mes no deixar de probarho.

CAPITOL II.

Un héroe de la independencia.

Lo gironí Bernat, tenia prous anys pera dispensarse de assistir á una campaña; mes son cor rich de fé santa, no 'l va deixar estar quiet quan se tractava de la llibertat de sa terra. Molts altres ho feren en aquells memorables dias, molts pits que ja no palpitavan per l' amor se ensengueren en foch per la patria; molts brassos que ab dificultat aixecavan lo cávech, empunyaren briosos lo trabuch.

Ni la edat, ni 'l sexo va impedir á ningú de proposarse treurer los lladres de càsa; ho van creurer un deber y 'l van cumplir religiosament; Benehits sigan!

En Bernat habia corregut al Bruch y desde la matinada estava apostat en un dels llochs mes avansats, ab dos companys. Las ordres rebudas y la emoció natural que procedeix á tota acció perillosa, mantenian las bocas tancadas; pero Bernat, que era un bon tros xarraire, no podia estar callat.

—Donchs digui que 'l vi de Barcelona, sent d' un poble tant grandiós, encara deu ser millor...

—

Una nineta m' ha mort,
y ningu á la nina agafa;
¡com hi ha d' haber homens vius,
si no matan al que mata!..

—

Entre las composicions que l' any passt varen ser remesas al consistori dels Jochs Florals, hi figurava la següent:

Aymador... llur... esglay... nina...
Patria... Fidelitat... Deu...
Arregleuho com volgueu
y doneume la englantina.

S.

FOLLIAS.

I.

Quan los teus ullets preciosos
me comensan á mirar,
de enveja las estrelletas
sa claror van apagant.

II.

En la presó de tos ulls
me vares fer presoner,
y si trigas molt á treurerm,
de tristesa 'm moriré.

III.

D' alegrias y d' amors
eran avans mos cantars,
mes ara tant solsament
puch cantar ¡ay! desenganys.

IV.

L' amor sense l' esperiencia
es com nau sense timó,
que 'n fa lo que 'n vol lo vent
y s' estrella á lo millor.

V.

Com si fos poch una reyna
ara 'n haig de tenir dos:
l' una, qu' es Reyna d' Espanya,
l' altra que ho es del meu cor.

VI.

De ton amor jo tinch set,
jo tinch set de ton amor...
y apagar ma set sols puch
ab llágrimas de mòs plors.

Lo Trovador del Montseny.

Solució á la xarada del número passat.

Moltas gracias pel favor
senyó autor de la xarada;
Dèu conservi á un servidor
sens rebrer cap *ca-ma-llà-da*.

Solució al geroglifich del número passat.

Ans de dirho 'l geroglifich,
mòlt sabut era 'l refrá
de nostra terra: *despres*
del dilluns ve lo dimars.

Enviadas pel correu.

XARADA.

Prima y *quarta* es elegant.
bonich ó que agrada mòlt;
segona sol habitarse,
y *quarta* equival á jo.
La *primera* vol dir dubte,
y *tercera* es estar bó;
y solen portar los bisbes
lo que significa 'l *tot*.

X.

GEROGLÍFICH.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de La Barretina.

D. Anton X. Tompinas: Barcelona. Rebudas las fabuletas; per mica que 's pugui s' insertarán.—D. Joan Sala. Id. No mes ha endevinat la xarada. No 's firmi ab aquell pseudónim.—D Evaristo Sentíes y Piera. Id. Publicárem alguns dels seus cántars—Senyor A. Id. Rebuda la seva oda: la publicarem; envihins forsa cosas.—D. J. M. Id. Las duas poesias de vosté poden molt ben anar; s' insertarán.—D. M. M. M. Id. Lo seu soneto denota disposició pero no 'l puch insertar.—D J. M. A. Arenys. Se li envian 25 exemplars.—Senyor G. Reus Se li envian 50 exemplars.—D. Ll. V. Id. La seva solucio es massa llarga y ha vingut massa tart.—Un catala. Id. També ha fet tart—D. Joanet Corrons. Id. No 'l puch complaurer.—D J. C Id. Corretgit, pot ser podré publicar lo seu original.—D. Antoni Bosch y Ferrando. Id Gracias.—Enviam lo resto y si segueix com comensa publibaré lo teu poema. No tinch temps per escriurert.—Un Falaguer Id. Es probable que publiqui lo que m'ha enviat—D. F. Id. Lo seu «Episodi» está molt be, mes no fa pe'l periódich.—D. E. V. March. Id. Encara que lo un article es molt bo, no'm vull comprométrer á insertarlo: veurem.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

—Poch temps fa que he complert setanta anys, y no esperava per cert veurer un dia tant hermós com lo de avuy, deya als del seu costat. Lo que sento es no tenir mes trets á la canana. Oydá! mirat los pillos, gabatxos del burdell, com van confiadament acostanse pera que 'ls hi arreglem las peras á cuarto.

Y senyalava en efecte, á cosa de un quart de Esparraguera, un nuvol de pols llarguerut que alsava la columna francesa.

—Acosteus, acosteus, esclamava encarantlos lo fusell com si 'ls tingués á tret, y sabreu de que serveix lo bon ull de un catalá. Llástima anyadia després, torsant de camí sas reflexions, llástima no tenir aqui mitja dotzena de baylets de Hostalrich per mostrálshi que 'l jayo encara es bo per moltas cosas.

—Molt poch á poch van, murmurava ab impaciencia, molt poch á poch. Si ensumaran alguna cosa? Malehits de Deu sian! de aixó en diuhen valents?.. Te, ara's deturan en lo poble... Truqueu, truqueu: aixis vos piquesseu los dits... Endevant, portas á terra; los lladregots buscan per 'l ganxo. Ni en Roch Guinart, ni Serrallonga tenian las unglas mes esmoladas que vosaltres.

Y aixis seguia apostrofant als enemichs, que estavan prou lluny per no sentirlo.

De repent Bernat se torná roig com una magrana, sos ulls llansaren llamps y mitj se incorpora apretant lo fusell ab desusada forsa.

Los del seu costat esperimentaren lo mateix intens sacudiment.

En lo recolso del camí apareixia lo cap de la columna, alguns dragons á cavall anavan de descuberta.

—Ja 'ls tenim! digué Bernat casi sofocat de alegría.

—Deixaulos passar, digué un altre.

Y passaren, y derrera de ells, se engolfá la infanteria en lo pas perillós. Soná un tiro, contestaren trescents y ni un sol fou perdut.

La vanguardia francesa, materialment destruida y cullida de sorpresa, reculá devant de un enemich desconegut; mes refeta al instant emprengué l' assalt al crit de «Vive l' Empereur», mentres lo nutrit foch dels catalans tronava: moria, moria!

Grans resultats dona la decisió y lo entusiasme; mes no prou pera compensar la diferencia numérica y la superioritat de la táctica.

Los catalans feyan proesas, no perdian un tiro y los informes tros-

sets de ferro ab que, á falta de balas, carregavan sos fusells y trabuchs, obrian cruents solchs en las filas enemigas.

Apesar de tot, los francesos guanyavan terreno y anavan acorralant á aquells héroes en direcció de Casa Massana.

—Trons y llamps! cridava Bernat sempre en primera fila, aquí minyons que 'ns guanyan! La mort ans que fugir!

Los catalans no fugian, puig no giravan la cara; pero es lo cert que retrocedian pas á pas. Lo timbal de Manel no cesaba de redoblar, y no podian ofegarlo los clarins de la Fransa. Lo fum y la pols cubria com un mantell lo lloch del combat y crits confusos omplian lo espay.

Lo combat se havia empenyat én lo punt mes alt de la costa. Si 'ls defensors del Bruch donavan un pas mes en arrera era la acció perduda per ells, perqué dominant los francesos lo punt mes alt col-locat á la surtida del congost, haurian pogut fer jugar la cavalleria per la planura y á las pocas embestidas donar compte de aquell grapat de valents. Lo perill no podia ser mes inminent. Encara que 'ls catalans habian sufert molt pocas baixas, son número se havia reduit á mes de la mitad, no per 'ls morts, sino perque los mes dé ells tenian vuyda la canana, y si bé alguns, entre 'ls quals estava en Bernat, arrancavan las cartútxeras al cadavres dels soldats francesos pera proporcionarse municions, no alcansavan ab aixó tenir mes que pólvora, puig las balas dels cartutxos no sempre calsavan bé en las armas que ells tenian y que se havian procurat á hont pogueren y al asar.

Era lo moment decissiu de la batallà; tal volta era també aquell de que dependia la independensia espanyola.

Y com acostuma á sucsehir en tots los casos solemnes de la vida, cessá com per encant lo sostingut tiroteig, las descargas, los crits y esclamacions dels combatents, y per un instant reyná en lo camp un profundo silenci, no interromput per altre soroll que 'l lluny remor que feya la reserva francesa ocupada en retirar los tronchs de pins ab que 'ls nostres havian embrassat la carretera.

Assombrats estavan los francesos de trovar qui pogués resistirlos, recelosos del número de enemichs, que no havian pogut encara contar y del terreno que 'ls era completament desconegut. Atacavan la altura, perque la estrategia aconsella que no se 'n deixe cap en po-

ANY I. BARCELONA 25 DE JANER DE 1868. NÚM. 4.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Los Despreocupats. Article primer. Per Antonet Serra.— *A Don Pere Delgado, Soneto*, per Serafí Pitarra.—*Fabuletas*, per Antoni X. Tomás, Roch Titella y Antonet Serra.—*Rum Rum*, per F.—*Las Professons. Dolora.* Per Joseph Martí.—*Bibliografia. Lo Flavioler del Ter*, per Z. de V.—*Recort á Doña M. M. y P. Oda*, per Joseph D. Guiteras.—*Teatros.*—*Amor y Pessetas*, per Z. de V.—*Corranda*, per E. Sentíes.—*Acudits*, per X. F.—*Solucions á la Xarada y al Geroglífich del número passat.*—*Xarada*, per X.—*Geroglífich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Rosser*, per Guadalupe Cortes Wighlen.

LOS DESPREOCUPATS.

ARTICLE PRIMER.

No han vist may cap despreocupat? ¿No han trobat may cap de aquestos sers que fan gala de no creurer en res, de aquestos que diuhen que 'ls fantasmas per ells no existeixen y que las supersticions son un no res entre dos plats?

Donchs jo si, y á fé 'm causava molta alegria veurer un despreocupat á qui, quan se li parlava de bessar sal, de somiar carbó, de dinar tretse personas juntas; sols tenia per resposta:

—Jo me 'n rich de tot aixó.

Gracias á Deu, deya entre mi, que los espanyols som una miqueta civilisats, gracias á Deu que la superstició no te arrels en nostra patria...

Mes, velshiaqui que un dia vaig ser convidat á un dinar, juntament ab un altre company, jove que feya gala de ser despreocupat per essencia, presencia y potencia.

Com es de suposar, cap dels dos se va fer pregar, puig un bon dinar en nostres temps, no era cosa de ser despreciada.

Arrivá l' hora felis, y tots dosets nos en varem anar, tot xano xano, cap á la casa de promissió.

Once personas nos estavan esperant ab impaciencia, entre ellas duas senyoretas que feyan cara de haber estudiat molt y de no saber res.

Cada convidat va pendrer assiento.

Comensá lo dinar.

—Que te, Doloretas, que la veig tant pensativa? va preguntar á una de las duas senyoretas, un pollet que seya á son costat.

—No res, contestá un senyor de cara farrenya y que feya la de ser son pare; aquesta nit ha somiat carbó, y se li ha ficat al cap que li te de sucsehir una desgracia.

Una riallada general que semblava l' eco de la despreocupació, va saludar la broma del pare de la noya.

—Y per ço está trista? li preguntá lo jove dels obsequis.

—Oh! y si vostés ho sabessin tot... replicá lo pare, que 's feya 'l gracios á costa de la seva filla; han de saber qu' está mes trista, perque á mes del somit aquell, també ha trencat un mirall.

Un altre riallada va aplaudir lo nou xiste del pare.

—Donchs digui que lo del carbó es veritat, va dir un convidat.

—Y perqué?

—Home, perque la desgracia ja hi ha sigut.

—No la veig.

—Vol mes desgracia que trencarse un mirall?

—Oh! ja, pero trencar un mirall tambe vol dir desgracia.

—Ca! ca! ca! ca! ca! riguintsen, riguintsen de tot aixó... va dir un que semblava lo rey de tots los despreocupats.

—Be, ¿que volen que 'ls hi digui? digué la noya que pagava la festa, com disculpantse, jo ja sé que tot aixó son mentidas, que no hi ha res de veritat... pero, ab tot y aixó, no m' agrada fer la proba.

—Donchs, sigui franca, digui que hi creu.

—No senyor, no hi crech... pero ¿qué vol que li digui? no m' agrada fer may la proba.

—La senyoreta te rahó, saltá l' altra convidada, ella no ho creu, pero fa be de no volerho probar. Miris lo qu' es jo li asseguro que Deu m' en guart de trobarme may en un cas semblant, per que de bona fe li dich que no dormiria pas tranquila.

—Donchs digui qu 'es superticiosa, digui qu' es del sigle passat.

—Ca! no senyor, res d' aixó, mes no tinch ganas d' esposarme á tenir una desgracia......

Un xisclet va interromprer la conversa.

La senyoreta número hú estava pálida.

—Qu' es aixó?

—Que hi ha?

—Que te? que li passa?

Aixó, poch mes ó menos, es lo que tothom preguntava.

Una gran desgracia acabava de sucsehir: aquella senyoreta, mentres s' estava amanint quatre fullas d' ensiam, va girar lo saler.

—No hi ha dubte, no hi ha dubte, esclamá un cop estigué ja reposada, haig de tenir una desgracia, una gran desgracia...

—Anem, dona, anem, li diguerem per consolarla, tot aixó son vuits y nous y cartas que no lligan; tingui, aqui té lo setrill y acabis d' amanir l' ensiamet.

La noya, ab la ma tremolant, va agafar lo setrill, y ¡oh dolor!... la mateixa tremolor li va fer bessar l' oli.

—Si qu' es desgracia, digué l' altra senyoreta, ay! Deu m' en guart de ser d' ella.

Despres de molts treballs, y no pochs afanys, se va poder restablir l' ordre.

Un cop ja s' hagué conseguit aquest objecte, naturalment, la conversa va recaurer altra vegada sobre los incidents passats y tornaren los despreocupats, á la moda, á relluir la seva elócuencia estrambótica, assegurant que no creyan en tonterias, pero (aquest *pero* val un India) que Deu los en guart de fer la proba.

—Ay no, no, deya la senyoreta número dos, no estich per rahons; lo mateix que alló que 's diu de ser tretse á taula; alló, si vosté vol, es tambe una tontería, pero jo li dich francament que en una taula en que fossim tretse... no hi dinaria.

Tots los convidats se posaren á contar quants eram á taula.

—Som tretse! som tretse! esclamaren tots, y al bell punt se va aixecar tothom inclus lo meu amich que pocas horas avans tant habia blassonat de despreocupats.

—Pero senyors!. 'ls deya jo; si tot aixó son fábulas, si no son res mes que mentidas y cuentos de beata!..

. . . .

No hi hagué remey; lo dinar se tingué de deixar correr, y aquells mateixos que negavan la superstició, la estavan deixant en peu.........

¿Qué m' en diuhen de aqueixa lley de despreocupats?

¿Sabrian dirme quina diferencia hi ha entre aquestos y los que confessan net y clar que son sectaris de la superstició? Reparintlos be: ells no creuhen en cap de aqueixas tonterias, pero Deu los en guart de fer la proba.

Escoltin: si vostes sapiguessen, per exemple, que anant per un camí, no corren perill d' ensopegar ¿tindrian cap reparo en passarhi?..

Donchs, si son despreocupats de nova invenció, apliquintse 'l cuento.

ANTONET SERRA.

A D. PERE DELGADO. (1)

SONETO.

Sobre una tomba lo desmay se inclina
Que ab son ramatge obscur al marbre endola,
Dins la tomba hi ha l' Art: ¡ gloria espanyola
Que 's pert sota 'l desmay que la domina!
Tu has vist la tomba: y ab ta fé divina
Las brancas del desmay que 'ns desconsola
Vas arrancant, mentre 'l fullatge vola
Ventat pe 'l Geni ardent que t' il-lumina.
Al fi, valent, damunt del marbre 't llansa
A probar en l' Otelo ta fortuna;
La roca, com un cor á la esperansa
Obrintse va á tos peus... Si ix l' Art tot d' una,
Y coronas te dòn... ¡ pensa al haverlas,
Que plor de gratitut serán sas perlas!

SERAFÍ PITARRA.

FABULETAS.

En lo carré de casa havia estat,
La noya mes hermosa del vehinat.
Creyentse ser guapeta, un xiquet massa,
A tots sos pretendents doná carbassa.
Y ab bons partits, volguent sempre triar,
Passá lo temps y al fi nos va casar.
Aixó ensenya que aquella que mes tria,
Volent molt escullir quedar per tia.

—

(1) Insertem lo soneto que nostre amich D. Serafí Pitarra va dedicar la nit de son benefici, à lo distingit primer actor D. Pere Delgado; no fem lo mateix ab las altras composicions, no perque careixin de mérit, sino perque no tenen lo requisit, per nosaltres indispensable, de estar escritas en llengua catalana.

Un cop que un se trobava en un apuro,
A un de sos amichs demaná un duro.
Veyent á son company ab tal neguit,
Li deixá sens reparo, tot seguit,
Dientli que 'l volia l' endemá;
Molts dias van passar... y no 'l torná.
Tenint un altre dia un nou apuro,
Torná de nou á enmanllevarhi un duro.
Mes l' amich li respongué: te 'l deixaria
Si tingués lo que tu 'm deus del altre dia.
Aixó ensenya, que no 'ns hem d' estranyar
Si á voltas un amich sol sordejar.

ANTON X. TOMAS.

—

Un pagés molt curiós, mirava un dia
una goma que en la seva ma tenia,
Mes estranyava molt que s' estirés,
y que estirant, la goma no 's trenqués;
estirá tant, que al últim al bon home
en dos bossins se li trencá la goma.
Aixó, á n' alguns lectors, ensenyará,
que lo que molt s' estira, 's pot trencá.

ROCH TITELLA.

—

Cert dia, passejantse Don Sebé,
ensopegá, y va caure en lo carré;
rebé en 'l cap, y 'l tanto fou tant fort,
que al cap de quatre dias ja era mort.
Ja ho veyeu, lectors meus, es evident:
los «cops de cap» fan perdre á molta gent

ANTONET SERRA.

RUM RUM.

La *montanya de Montserrat* del diumenge passat, se torna á ocupar del Teatre catalá y de la literatura catalana. Despres de haber copiat las apreciassions que fan los seus companys de la prempsa, respecte del article que sobre dit assunto, va publicar don Victor Balaguer en un dels números passats del seu molt acreditat periódich; fa constar la necessitat que hi ha de que tots los partidaris del catalá, anem units y compactes en busca del nostre fi laudable y just: lo triunfo de la llengua catalana. Per nostra part, lo que varem dir llavoras ho repetim ara: la *montanya de Montserrat* pot contar ab nosaltres en tot y per tot.

—

Hem tingut ocasió de visitar un hermos pessebret del carrer dels Sombrerers n.º 1.

Aconsellem á las personas de gust que fassin com nosaltres: que 'l vagin á veurer.

Pretenssions n' hi trobaran pocas, mes lo que si no hi trobaran á faltar, es lo gust.

—

Sembla que «La Barretina» també tindrá aquestany la seva representació dintre del consistori dels Jochs Florals: don Federico Soler ó sia don Serafí Pitarra, há sigut nombrat mantenedor.

—

També han merescut tal distinció á mes de los nostres distingits amichs Don Victor Balaguer y Don Francisco Miquel y Badia, Don Jacinto Labaila, Don Felip Bertran, Don Jacinto Sala y Don Francisco Maspons y Lebrós. Los hi donem la mes complerta enhorabona.

F.

LAS PROFESSONS.

DOLORA.

LO NIN.

Dónim un ciri, mamá,
un ciri de aquells tant bells
tot ple de llassos vermells;
la professó sortirá
y ja sab que hi tinch d' aná;
Nostre Senyó ho vol aixís,
y 'ls ángels del Paradís
si hi vaig, me darán juguinar
y ab sas rialletas divinas
farán ma vida felís.

LO JOVE.

Aqueixos guants m' están bé
per aná á la professó...
las botinas... tot es bo;
me 'n vaig á cal perruqué
á rissarme, y sortirá
al carrer tot desseguida;
quan l' estimada aixerida
me vegi tan elegant,
á tots los ulls encisant,
me dará tota sa vida.

L' HOME.

¿Y he de aná á la professó
quan lo negoci 'm demana?
Hi vaig de molt mala gana,
no 'm deixan fe res de bó...
mes com so de posició
y 'm lliga fort compromís...
¡ aixís ne plogués, aixís
rodolessen llamps y trons!...
lo diantre de professons
no 'm deixarán may felís.

LO VELL.

¿Qué vol dir aqueix brugit
de trompetas funerarias?
¿qué volen dir las llimarias
que la fosca de la nit
torban y 'm donan neguit,
y 'm roban lo dols conort,
y fan que ma felís sort
se 'n vaja prompte á la posta?
¡ Ah! ja ho veig: es que s' acosta
la professó de la mort.

JOSEPH MARTÍ.

BIBLIOGRAFÍA.

LO FLUVIOLER DEL TER.

OBRAS DE D. ANDREU PASTELLS Y TABERNER.—GIRONA. ESTAMPA DE PACIÁ TORRES.

Ha arribat á nostras mans un prospecte de la colecció de poesías del desgraciat poeta D. Andreu Pastells. Qui vegi lo dit prospecte, desegur que se suscriurá; en ell dòna uns quants retalls, per mostra, de alguna de las composicions que perteneixen á las sevas obras. Desde luego 's veu en ellas, que lo senyor Pastells está dotat de bonas facultats poéticas, sobre tot en lo género humorístich y festiu.

Nosaltres coneixem al senyor Pastells. La casualitat ens va proporcionar aquest gust, y certament qu' es ben sensible, que un dels bons poetas festius de nostra terra, se vegi obligat á permaneixer en un recó de Catalunya, olvidat de tothom y sensé tenir, com aquell qui diu, un trist bossí de pa per portar á la boca. Per ço desitjariam que las obras de D. Andreu Pastells, fessin fortuna, ja que per sòn mérit son també dignas de aixó.

L' autor se titula «lo Fluvioler del Ter», y en una de las poesías que publica en lo prospecte, després de titubejar sobre quín instrument triará pera poder cantar millor sas armonías poéticas, acaba decidintse per lo fluviol. Y ocupantse de aquest instrument, diu:

Mès antes dexeume di
cosas de mon instrument:
es com la gaita, de vent,
mès te qualitats sens fi.
Es instrument de pastor,
y jo crech que 'l bon Abel
l' inventá mogut de zel
per alabar al Senyor.

. . . .

Te so melodiós y vari,
alegre, grave, patétich,
ab mès atractiu magnétich
que 'l russinyol y 'l canari.

Ell se toca ab la ma esquerra
á manera de qui fuma,
y tocant veurás en suma
los ayres, lo cel, la terra.
Puch tocar dret, assentat,
ajegut si m' acomoda,
caminant, fent una roda,
á peu coix y recolsat.
Me serveix per bufá 'l foch,
de fible per una bóta,
y en una font que degóta
de canó lo poso en lloch.

. . . .

Si 'l poble me necessita
per alcalde ó be agutzil,
fenthi la creu qu' es de estil
serveix de vara petita.
Entre 'ls instruments sensills,
deya un pescador de canya,
no 's coneix en tota Espanya
res millor per posar grills.
Si pel rey ó per victorias
me manan fer lluminarias,
posanthi candelas varias,
sos forats son palmatorias.
Entre estas y altras etceteras,
a fe de mestre, confesso,
qu' es un trucador ben tiesso
per poder trucar las lletras.
Per fi quedará un mussol
per dir tots los uts y ets
del pare dels refilets,
de lo mágich fluviol.

Després de aqueixa brillant apología del fluviol, dòna lo autor algunas mostras de las sevas escullidas poesías, y acaba lo prospecte ab la següent desconsoladora cuarteta:

No penseu que jo m' estufo,
al posaros est reclam:
per la fama jo no bufo,
lo que 'm fa bufá es la ¡FAM!!!

Recomanem á nostres lectors las obras del senyor Pastells: los que s' hi suscriguin, á mès de fer un gran favor á sòn autor, rendirán també un tribut de homenatge al fins ara desconegut poeta catalá.

Z. de V.

RECORT.

Á

D.ª M. M. y P.

(Q. D. G. H.)

ODA

DEDICADA Á SA FAMILIA.

Prenent impuls eléctrich vingué la Parca fera
Portant fins vostra casa lo sèu fatídich vol:
A vos volgué escullirne com víctima primera
Per satisfer sa sanya sembrant lo desconsol.
Apenas ¡ ay ! poguéreu gosar ab pau serena
Los fruits que recullíreu ab infinits afanys,
Quan ve mòlt á deshora la mort ab cor de hiena
Truncant ab férrea dalla de vostra vida 'ls anys.
Buscarne llunyas terras en vostra edat florida
Volguéreu en companya de vostre espós fidel;
La juventut brindávaus ab mès folgada vida,
Que sols véyau llavoras detras d' un tupit vel.
Las platjas catalanas deixáreu ab racança
Buscant una fortuna per darla als vostres fills:
Tant sols l' amor que 'ls dúyau, tant sols eixa esperança
Guiavan vostres passos en mitj de tants perills.
Ab vostre dols carinyo las penas mitigávau
Que al fiel espós tal volta li feyan mancá 'l cor;
Ab vostres ardents llavis solícita aixugávau
En mitj de goig y pena sas gotas de suor.
Al fí, podent deixarne las platjas allunyadas
D' aquella rica América, tornáreu sèns reçel;
Llavors tocar poguéreu las terras desitjadas,
Y véurer altra volta de Catalunya 'l cel.
Mès: ¡ay! ¡que poch pensávau la sort que os esperava
En vostra amada pátria en temps no mòlt llunyá!
Los somnis mès hermosos, fortuna afalagava:
¡Quant prompte per borrarlos la Parca s' atançá!
Moríreu: ¡oh! vostra ánima, prenent llesta volada,
Se dirigí tranquila vers lo trono de Dèu:
La Verge per premiarvos tenia preparada
Una inmortal corona y un sití al costat sèu.
Moríreu: mès vostra ánima disfruta de la glória
Ab qué l' Excels premía dels justos la virtut:
Jo ho veig; pus no podia restar ella il·lusória
Sèns esser menyspreada de Dèu la rectitut.
Moríreu: ¡ay! plorosos los sers que aquí deixáreu
Vos véren ab tristura empendrer rápit vol;
Ab vos, si, sempre pensan, perque vos ne portáreu
A la morada excelsa, llurs cors cuberts de dol.
També jo amargas llágrimas llansí en vostra memória,
Perque de cor m' honrávau ab probas d' amistat;
També jo us estimava: ¡qué estrany que vos anyória,
Si ab vostra mort deixáreu mòn cor en soletat!
Fa un any, y encara sento de vostra veu tant grata
L' accent que ab sa armonia de goig umplia 'l cor,
Y mòlt sovint encara l' imatje se 'm retrata
De vostre inert cadáver, causantme nou dolor.
Fa un any, y encara á voltas per mas galtas rodola
Alguna qu' altra llágrima llensada ab pesar greu:
Prenéula: es la pregrária que desde 'l meu cor vola
Pels fills y espós amables, fins al trono de Dèu.

Joseph D. Guiteras.

Barcelona; Desembre de 1867.

TEATROS.

AMOR Y PESSETAS Ó SIA LO SENYOR PADRÍ.

Causas agenas á la nostra voluntat, nos impossibilitaren de poder assistir al estreno de «la Casa sens gobern», comedia de D. Teodoro Baró. Per eix motiu no podem dir nostre parer á los lectors, á pesar de que tenim bonas noticias de dita comedia. Sembla que l' autor fou cridat varias vegadas á la escena, y que la producció, en general, va deixar satisfet al públich que omplia lo teatro. Nos en alegrem, y desde luego ens comprometem á fer la crítica de «la Casa sens gobern», tant bon punt estigui aprobada per la censura de teatros, y per lo mateix, s osi de nou en escena.

de las armas francesas havia rebut un cop mortal, que ló Emperador havia fracassat en sa empresa de dominar la Espanya, y que la independencia quedava assegurada desde la primera jornada.

Tots se digueren que un país que te fills tant esforsats y tant convensuts de lo que valen y poden, no pot jamay ser esclau y que ha de ser sempre llibre, sols volenthó ser.

En Bernat, ab tot y estar rendit de cansament, y debilitat per la perdua de sanch, saltava de alegría y se refregava las mans de gust.

—Sempre ho havia dit, deya als que volian escoltarlo, tots los gabatxos plegats no valen una pipada de tabaco. Avuy 'ls la hem fregida, demá hi tornarem, y dintre pochs dias, cansats de portar sempre drop, se embarcarán cap á casa seva, nos deixarán en pau y no 'n tornarem á véurer un per remey. Es joch de pocas taulas, minyons, y ja haveu pogut apendrer com se fa. En una sola cosa me he enganyat y es que pensava que tots s' hi quedarian. Pero que se hi ha de fer; alabat sia Deu.

Y després parlant ab sí mateix anyadia.

—Per avuy sembla que ja no queda res mes que fer, y puig que hem acabat la feina, Bernat, cap á Hostalrich falta gent.

CAPITOL III.

La familia acomodada.

A principis de aquest sigle, era la vila de Hostalrich una de las importants del Principat de Catalunya. A pesar de que lo servey dels camins públichs estava molt poch atés per la administració de aquell temps, Hostalrich ne tenia prous pera estar unit per medi de carreteras ab Barcelona y Girona, tenint además comunicació ab la costa de llevant y ab la montanya.

Lo que mes importancia li donava era lo ser punt de parada de la carretera de Fransa, llavoras molt mes frecuentada que ara perque lo carril no li havia encara robat los passatjers. Gracias á aquesta circunstancia era allí un centro de actiu comers, en que se hi gira-

tumbant com si en lo espay s' haguessen topat dos nubols de metall. Apenas acabada aquesta vibració, mitj mística y mitj guerrera, ne ressoná un altra, y un altra, pausada y regularment.

La campana del monastir tocava á somaten; y com si hagués estat en comunicassió eléctrica ab totas las de la vall, li contestaren inmediatament las de Esparraguera, Monistrol, Collbató y totas las de las parroquias del Vallés y del Panadés y fins de la marina.

Aquest so tan conegut dels catalans, per 'ls qui representa son crit historich de guerra y es al mateix temps la publica regoneixensa del dret de ciutadania de cada un, no podia menos de donar esfors als defensors del Bruch. Tots se electrisaren, y desdenyant las ventatjas del terreno ahont se parapetavan, se tiraren com lleons sobre los granaders francesos que avansavan á pas de carga.

En Bernat lo primer, fent servir son fusell com una massa, arrivá á las filas, y centuplicadas per lo furor sas forsas, destruí derribá y tirá per terra tot lo que se li posá devant. Corregué lo capitá francés á prevenir lo perill y donar ánimo á sos soldats desbaratats per lo impensat de la embestida; mes sa desgracia lo col-locá en frente de en Bernat que encés de rabia, brut de pólvora y encegat per la matansa no sufria á ningú devant de ell.

Lo capitá, al veurerse'l á sobre, evitá lo cop que li anava dirigit fent un salt de costat, y descarregántli de pas un cop de sabre, li obrí una ample ferida en la espatlla esquerra. Aquesta solsament va servir pera exitar mes á en Bernat, de manera que llensant lo fusell, se precipitá demunt del francés y los dos s' abrassaren ab desusada furia, lluytant á qui mes podia pera derribar al contrari. Tots dos eran forsuts y per llarch temps se hauria pogut esperar lo fi de la baralla, si una relliscada no hagués fet caurer á en Bernat dessòta. Aixecá 'l bras lo capitá pera rematarlo; mes en lo mateix moment aquell li enfonsá son gavinet á la panxa y li arrencá ab un ¡ay! la vida.

Lo perill que havia corregut feu que en Bernat mirés ab reflexió al vensut. Era un jove de bona estampa, ab llarchs bigotis rossos y una mirada dolsa que no havia pogut apagar la mort. Tal volta mereixia millor sort que la de deixar los ossos en aquella terra que havia vingut á saquejar, no per gust propi, sino per servir á un homs sens conciencia y desenfrenadament ambiciós. Tal volta aquell, que un moment avans estava ple de foch y de esperansas, y era ja llavore

L' «Amor y Pessetas» ó sia «Lo senyor Padrí», estrenada lo dimars passat en lo teatro catalá, va tenir un éxit complert. L' autor fou cridat á la escena.

Com ja 'ls varem dir en lo número passat, l' obra es original de lo nostre amich D. Joseph Serra. Al dir que es nostre amich, quedem també rellevats del compromís de fer crítica de la seva comedia. Nos limitem tant sols á fer constar que la obra es bona y sobre tot original, y que los que vagin á veurer «Lo senyor Padrí», veurán un bonich cuadro de costums pintat ab tota la veritat que es de desitjar.

La execució, distá bastant de ser correcte. Es aquesta una falta que s' ha observat ja varias vegadas, y que per lo mateix s' hi deu posar correctiu.

Lo senyor Soler, no obstant, mereix un aplauso per lo be que desempenyá lo seu paper.

Z. de V.

CORRANDA.

I.

Vaig parlar á la mareta
de lo nostre casament,
y ella 'm va respondre: ¡atúrat!
per ara no n' hi ha de fets.

II.

Ta mare 'm treu de sa casa
quan tú ja m' has dat lo *si*;
com ella m' ha de ser sogra,
ja comensem á renyir.

E. Senties.

ACUDITS.

Un americano molt rich, y que tenia moltas negras en propietat, se trobá un dia per casualitat, sense tenir un duro á casa. Y com que necesitava per fer un pago, una cantitat bastant crescuda, va tenir necessitat de recorrer á la amistat. Aixís es que va enviar á un de sos amichs mes intims, la seguent carteta:

Amich Panchito: espero que tindrás á be, deixarme quatre cents duros, que necessito avuy sens falta. Pots quedarte, per garantia, ab una de mas negras.

Pau.

Velsbiaqui la resposta del amich:

Amich Pau: Sento habertho de confessar, mes la teva *negra* no 'm serveix perque casualment me trobas sense una *blanca*.

—

Per Totsants un carboné,
diu que panallets rifava,
y al qui treya, ni donava
per dos quartos un plat plé;
mes l' home tingué disputas
ab un parell de burletas,
perque cridava mans netas,
y las portava un xich brutas.

—

—Deu lo guart: ¿que fará 'l favor de donarme l' estel que se m' ha penjat en lo terrat de casa seva?

—Tingui, que ara mateix es hora que un home tant alt y gros com es vosté s' entretingui encara en fer volar estels.

—Oh! jo li diré: no es pas meu.

—Aixó es un altra cosa.

—Es del pare.

—

A Cardona un andalús,
deya un dia que 'l salero,
tant sols va darlo Jesus
que á las fillas del bolero.
Mes ho sentí una minyona,
hi li digué; en hora bona
que 'ls *salers* tinguin allí,
mes per poguerlos omplí
tenen de veni á Cardona,
que la sal se cria aqui.

X. F.

Solució á la xarada del número passat.

Es cosa digna de veurers,
y es cosa que fa boato,
quan está molt ben brodat,
lo teu *tot*: lo *ca-pis-sa-yo*.

Solució al geroglifich del número passat.

Ay! autor del gerolífich,
has parlat com un profeta:
be prou que 's veu que *las donas*
totas, *tenen mala lletra*...

Enviadas pel correu.

XARADA.

Primera, no vol dir res,
la *segona* es un pronom,
dos, *prima*, vol dir defecte,
lo *tot*, es pitjor que 'ls corchs.

X.

GEROGLÍFICH.

LA ML ör LA : LAD/SAL IENT.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

D. R. C. Barcelona. Sento no póder publicar lo que vosté m' envia.—Don Anton X. Id Escursaré un poch la seva poesía y la publicaré quan li toqui 'l torn.—Don G. T. Id. Com jo ara ja no tinch res que veurer ab aquell periódich, no puch contestar á lo que voste 'm pregunta No puch inserlar la seva poesía —Don J S. Id. No mes ha endevinat lo geroglifich. Li publicaré la poesía á son debut temps.—D. Ll. V. Id. No 'l puch complaurer. Dispensim y no 's dongui per ofés —D. S. C. P. Id. Los seus cantars son preciosos y 'ls publicaré.—D. J. Id Los seus cantars son un poch fluixets.—Senyor B. Sabadell. Ja deu haber rebut la carta de l' administrador. Quan vulgui 90,000 exemplars, avisim.—D. A B Barcelona. Las solucions han vingut un dia massa tart La poesía es fluixeta —D. B Id. Rebut lo resto. Lo llegiré detinguda ment.—D. R. Id. No 'l puch servir —D. J. R. Id. Lo mateix.—A. S.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

un tronch fret y faltat de vida, deixava allá en sa terra, per ell també estimada, pares, ó esposa, ó infants.

Aixó pensá en Bernat, y apesar de que no era molt lletrat, li ocorregué que la guerra es tristíssima, encara que sia santa, y que ha de ser molt estret lo compte que 's demanará als que la provocan sens altre objecte que son gust ó son profit.

—Bah! bah!.. digué, admirantse ell mateix de aquella passada de sensibilitat en temps tan poch á proposit, Deu l' hage perdonat! encara que era un dels lladres.

Y reparant llavoras que en lo pit del mort lluhia una creu de la Legió de honor, la arrencá de una estravada y se la ficá á la butxaca, pera conservar, com digué entre dents, un recort de ell y de semblant jornada.

Mentres tant la primera companyia de granaders havia sigut destrossada y los catalans estavan fent lo mateix ab la segona un bon tros mes enllá del lloch ahont en Bernat havia portat á cap la seva hassanya. La victoria se havia decidit per lo cantó ahont estavan la rahó y la justicia; los francesos anavan de vensuda.

La vanguardia, no poguent resistir lo furiós impuls de aquella llegió de diables, se declará en fugida desordenada. Allá 'ls haurian vist, girant la espatlla y corrent á qui mes corre ab las camas que els tocavan al clatell, costa avall, abandonant en lo camí real sas granaderas y sas armas y fins sas áligas tant estimadas.

No corra tant lo gam al sentirllo trepitj dels cavalls del cassadors, ni volan ab mes rapidésa las perdius quan lo flaire ha dit al gos ahont havia de aixecarlas.

Los nostres ja no disparavan, sino que gavinet en ma, saltant com á lleons per demunt dels bagatjes y cadavres abandonats, anavan aumentant aquell pilot de ruinas fent als fugitius horrorosas feridas en la esquena.

Y aquets sentintlos, mes no vejentlos venir, perque ningú té la vista derrera, camas ajudeume en devant, fent desesperats esforsos pera evitar á sos perseguidors, y de aquest modo anavan á topar estenuats y rendits ab los quadros formats al encontorn del punt en que se havia col-locat lo cuartel general.

En lo centro de aquest se trovava Schwuarty, rascantse pensatiu la punta del nas y estirantse de tant en tant los cabells de rabia. Veya

que la cosa anava cada volta mes malament, y comensava á ocorrerli que no tindria altre remey que retirarse; pero vacilava encara en ferho perque coneixia tota la vergonya de la derrota y perque tenia por dels cárrechs que li farian al tornar á Barcelona.

No tardaren, empero, molt en cesar sas vacilacions.

Lo somatent no havia deixat de tocar un sol instant y per ell sapigueren los de la terra, que en lo Bruch la independencia donava batalla als invasors. Sapigueren després que 'ls braus catalans sostenian son partit com á bons y tothom pensá en portarlos aussili.

Aixís fou que tots se armaren, qui millor pogué, fins ab las eguas de conrear los camps y reunits en collas de deu, de dotse, de cent; portant unas per jefe al amo de una masía, ó al rector ó á un frare batallador, se dirigiren ab entusiasme y á marxas dobles, cap al lloch ahont lo soroll y lo fum indicavan que se estava combatint.

Lo general francés quedá admirat al véurer de repent sortir tanta munió de enemichs, que pareixian vomitats per la terra. Maná que la cavallería fes algunas embestidas; mes ells no reculavan, ni decreixia son número; ans be aumentava cada moment, acudint collas y collas, per camins y caminets y rasas.

Schwarty se trová en la apurada situació de aquell os que portat per la gola á robar unas brescas, se vejé atacat per lo aixam de abellas y hagué de sucumbir á sas picadas no mortals, pero si dolorosas. Lo exércit francés no estava encara vensut del tot, pero estava mitj destruit, y se anava desangrant per moments. A ningú se ocultava que alló era ja tant sols questió de temps y que si los francesos se empenyavan en sostenirse de aquell modo, hi moririan tots sense quedarne un.

Aixís ho comprengué 'l general, y no tenint altra sortida, ordená la retirada sobre Esparraguera. Y fins aquesta se hauria efectuat ab tot ordre, si no hagués estat la sorpresa que prepararen los de aquell poble y que acabá de donar compte de los restos de aquella columna que tant arrogant y confiada havia sortit á campanya lo dia avans.

Quan los catalans vejeren que lo enemich se declarava resoltament en retirada, entonaren son cántich de triunfo, himne á la vegada de alegría, de fe y de llibertat.

Tots comprengueren y confessaren en son interior, que lo prestigi

ANY I. BARCELONA 1 DE FEBRER DE 1868. NÚM. 5.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.
CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.
LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

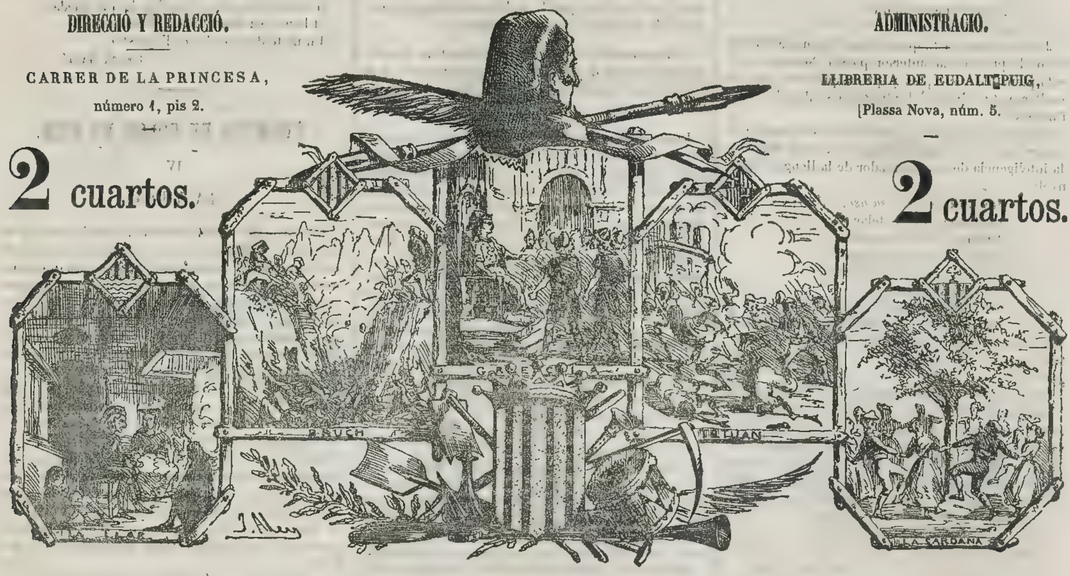

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Bellesas de la literatura castellana literaria, per Antonet Serra.—*La Font, poesia*, per Francesch Ubach y Vinyeta.—*Rum Rum*, per F.—*L' Amistat poesia*, per Joseph Martí.—*Cuentos de Color de Fum. IV. La viuda*, per Joseph Cornet.—*Follias*. per G. C. Palau.—*Acudits*, per S.—*Solucions á la Xarada y al geroglifich del número passat.*—*Xarada*, per X.—*Geroglifich*.—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wighlen.

BELLESAS DE LA LITERATURA CASTELLANA LITERARIA.

Al Sr. D. M. de L. ex-mantenedor dels Jochs Florals y autor dramátich catalá.

Molt senyor meu: Los nuvols tapan lo cel y nos entristeixen ab sa negror, los aucells cubreixen de dol nostre pobre cor, puig ja no cantan; los arbres se'ns presentan despullats de sas tendras y delicadas fullas, lo gall ja no dona son crit de alerta al despuntar lo dia; Catalunya plora, Espanya está consternada, l' Europa tota, l' Univers enter, no sab lo que li passa, de resultas de haberhi hagut en tants terremotos Puerto-Rico, y á consecuencia de haberse publicat en lo primer número de cert periódich *formal*, un article en que son autor dona á la literatura catalana *literaria*, lo que se'n diu una abrassada de Judas.

La consternació es gran, lo pánich horrorós. Don Manel Milá y Fontanals ja's vol deixar d'escriurer, D. Mariano Aguiló ja no vol fer mes versos, Don Victor Balaguer ja no vol ser may mes «lo trovador de Montserrat» y tots los poetas, en fi, y tots los escritors, se proposan seguir son exemple, sols per donar gust al autor del article en qüestió.

No falta, senyor L, qui atribueix aquest article á la ben trempada ploma de un literato molt conegut: això se m'afigura qu'es la mes gran de totas las calumnias que se li puguin dir, la mes colossal de totas las ofensas que inferirseli puguin. Qui ha sigut mantenedor dels Jochs florals, qui ha cultivat la literatura catalana *literaria* fins al extrem de obtenir un premi en los mateixos Jochs Florals, ¿cóm fora possible que ara s'olvidés de la que un dia li doná jorns de gloria, mes ó menos justos, y dias de plena satisfacció? Jo, francament li dich, y espero que á vosté li passará lo mateix, quan me váren dir lo nom del autor del article á que aludeixo me van pujar los colors á la cara y no volguí creurerho; perque ja may he considerat á ningú capás de semblant inconsecuencia, ni puch convenir en que hi hagi qui fassi tan mal us de la propia ploma, y de la sublime y civilizadora invensió de Guttemberg.

Veritat es que per aquell á qui 'm refereixo no tot han sigut rosas en lo camí de la literatura catalana, puig es autor de varias composicions xiuladas y lector de una memoria escrita ab llavórs de cascall en lloch de tinta, qué narcotisá á tots los concurrents al Saló de Cent.

Mes eixas causas, poden produir efectes desastrosos en los fills de la enveja no en aquell que ab lo seu gran talent, es capás de saber fer abstracció complerta de aqueixas petitesas, es capás de passar per sobre d'ellas y de ser partidari de la justicia ben entesa. Per ço repeteixo jo no he volgut creurer que l'aludit fos l'autor de la carta dirigida al docte y magistral crítich don Lluís Carreras, á n'aquest crítich tant mal aguanyat, que te totas las cualitats de tal... menos las que li faltan.

Anem á la carta:

¿Qué m' en diu de la bona fe que en ella 's descubreix? No es veritat que ab aquells arguments se pot probar tot lo que 's vulgui, fins que lo blanch es negre? Jo, per lo menos, ab tot y no ser lógich li asseguro que só capás de probarli que l' alemany y l' inglés son dolsos, que l' italiá es aspre, y que 'l rus es lo mes suau que s' ha inventat.

La llengua espanyola, per exemple, es un idioma preciós, casi mes que 'l catalá; donchs ja veurá: judiqui pe' ls versos que li poso á continuació, y si en acabat no' m diu que son lo millor que s' ha escrit, parlant ab ironía s' entent, me deixo tallar lo dit mes petit del peu esquer. Vegi:

Arroz con leche
me quiero casar
con una señorita
de este lugar
que sepa coser
que sepa bordar,
que sepa decir
la P. con la A.

¿Qué m'en diu estimat senyor L,, de la composició que antecedeix? No es veritat qué respira una poesía, una dulsura dígna de la mes ben treballada obra poética del Univers? No hi troba una armonía imitativa capás de deixar blau al home mes prosaich?

Y qué m'en diu de aquest altre?

Madrugué una mañana
en el mes de Abril.
Encontré una muchacha
como un Serafin.
Yo la dije: Muchacha
te quieres venir
á la botillería?
me dijo que sí.
Me pidió limonada

yo la dí café:
Así las buenas mozas
se suelen perder.

Ja ho veu senyor L. quina llissó mes moralisadora s' en despren de la anterior poesía. No es cert qu' está plena de conceptes y que respira una riquesa de llenguatge digna del idioma mes abundant del Univers?

Y no's pensi senyor L. aixó no son sino cants populars; ara li vull citar uns quants versets debuts á la inteligencia de un cultivador de la llengua espanyola.

Hay un banco ó *cosa así*,
que llaman «la Tutelar.»
Poniendo en él á interés
dinero *de un niño en nombre*,
cuando el niño *llega á hombre*
rico *ó poco ménos* es.

No li cito 'l nom del autor, perque 'l pobre no te cap culpa de que jo hagi de sortir á la defensa de la llengua catalana, y perque, al revés del autor del article á que vinch aludint, m'agrada respectar á las personas.

Ara per acabar, si volgués, també podria citarli alguns versos de Hartzembusch, de'n Breton y altras notabilitats espanyolas que jo respecto y que jo venero; versos que no son menos bons, menos apreciables y menos contundents que los citats. En una paraula una literatura que te cants populars y poesías com las que hi citat; no necessita, per cert, que jo m'escarrasi en ferne la seva apologia.

Queda probat, que lo blanch es negre.

Disposi de son amich.

Antonet Serra.

LA FONT.

A. A. V. y R.

Com doll de perlas que trémolas rodolan
per sobre llits de rosa y d' esmeragda,
sussurranta, festosa y ensisera,
d' entre las heuras salta.

Lo bes de la deésa vespertina
vesteixla d' argent pur, lo sol de grana,
imprégnan son entorn de grats aromas
violetas bosquetanas.

La mínan ab patons que apenas sonan
las mes plaentas y mes frescas auras,
volteja 'l papalló sas frescas rivas,
las alas en ella 's banyan.

Gronxa cent lliris de nevadas fullas,
s' adorm del rossinyol á las cantadas
y rega clavellers de trenta menas,
al respirar sos flaires.

Y quan la esfera no cubréix la boira
lo cel mateix en son crestall retrata,
y quan sedenta sa corrent tu besas,
sospira enamorada.

Font de 'n Lladó.—Sant Fost.—1865.

Fransech Ubach y Vinyeta.

RUM RUM.

S' ha publicat lo primer número del periódich castellá «El Ateneo», dirigit per D. Manel de Lasarte, ex-mantenedor dels Jochs Florals, y director que fou de lo periódich que fa temps va sortir ab lo titol de «El Tren.»

—

Demá passat, dilluns, tindrá lloch en lo teatro de Romea una escullida y estraordinária funció á benefici de D. Miquel Llimona. Forman part del programa, á mes de la preciosa comedia de lo nostre amich y colaborador D. Joseph María Arnau «La Pubilla del Vallés»; las novas produccions «Los aucells d' América» y «Un ente ruin» original la primera de D. Antoni Ferrer y Codina, també colaborador de «la Barretina», y de D. Teodoro Barò la segona. Ab tants bons precedents casi es segur que lo publich sabrá corresponder á la invitació del Senyor Llimona.

—

Lo teatro catalá está donant grans mostras de vida. Apenas s' acaba d' estrenar «Lo Senyor Padri» y ja se está ensajant la nova comedia del Senyor Arnau «La mitja Taronja.»

—

Una persona caritativa, y que's firma *Salvador*, nos ha enviat un escrit fentnos present la miseria que avuy dia hi ha en Catalunya, al igual de tot Espanya y de tot Europa; y observant la necesitad que hi ha de que la idea de la caritat se desperti en tots los cors caritatius y generosos. En concepte de dita persona, se podria remediar algun tant la miseria instituint societats benéficas, que tinguesin per misió socorrer al próxim y cubrir las necesitats mes apremiants, ja fos per medi de metalich, ja per medi de viandas, ja per medi de roba. La falta d' espay nos priva de poder publicar la carta á que aludim; no obstant fem pública la idea del anunciant per si algú la recull, per satisfacció del autor de la bona idea y sobretot perque trobem bo lo plan, perque abundem en las mateixas ideas del escrit y perque desitjem la felicitat y benestar del proxim.

—

Un cavaller de sentiments molt rectes, en la cort de Toscana, no 'n deixava passar cap á ningú y sempre y quan sabia que se habia fet ó dit alguna injusticia, se 'n queixava ab alta veu, cantant á tothom las veritats. De aquí resultá que tingué molts enemichs, los quals se valgueren de intrigas y calumnias, fins á lograr que 'l desterressen per algun temps.

Quan torná, estava tant cambiat que aplaudia los vicis de tothom y á tots agasatjava, encara que seguissen lo camí mes tort. Vejent aixó li digueren un dia:

—Sembla que vos heu girat com una mitja, company? No es tot hu dir y voler mal á tothom com feyau, ó com ara, apreciar al próxim.

—Vos equivoqueu, contestá; en lo desterro jurí fer tant mal com podria á mos enemichs, y despres de mirarho ben bé, he escullit l' arma contra ells mes terrible: la adulassió.

—

Los nostres estimats amichs Don Víctor Balaguer y Don Francisco Miquel y Badía, han sigut nombrats lo primer President y Secretari lo segon, del nou Consistori dels jochs florals. Lo discurs de gracias ha sigut encarregat al cronista valenciá, Don Jacinto Labaila.

—

Un diari de Alemanya esplica lo seguen cas, que de bona gana pendriam que hagues succehit en Espanya:

Un coronel feu formar lo seu regiment, y un cop lo tingué format, va dir lo seguent:

—He sabut que en aquest regiment hi ha *dos soldats* que no saben llegir y escriurer; per ara no 'ls nombraré, puig no vull esposarlos á la pública vergonya; mes si dintre cinch mesos á mes tardar, aquestos dos soldats á qui aludeixo, no han aprés lo que ara ignoran per escarni d' ells y del nostre imperi, llavors daré á coneixer los seus noms y faré que la burla y la vergonya estiguin á la altura de la sua ignorancia.

F.

L' AMISTAT.

EN L' ALBUM DE MON AMICH J. R. Y R.

¡ Trist es lo mon, amich ! hont vulla creixen
espinas de dolor,
que de flors aromosas se cubreixen
per enganyar al home, que al cullirlas
se clava las espinas en lo cor.
¡ Trist es lo mon ! en va la somniadora
fantasía 's fingeix
glorias y ditxas que lo cor anyora !
¡ en va ! que quan la mort los cossos gela,
tot en la tomba, en cendra 's converteix.
Donchs si no hi ha plaher fins que la freda
mort nos ha lliurtat,
si tot es fum, tot re, ¿ qu' es lo que queda
al home per conort ? ¿ qui l' aconsola ?
Un ne te de consol y es l' amistat.

Joseph Martí

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

IV.

LA VIUDA.

La masia de Vilansosa era una de las mes ricas del poble. Tenia aglevats mes de vuit cents jornals de llaurar bous, sense contar una estensa quintana, un bon tros de horta de regadiu, molta vinya y terras boscosas á hont hi creixian pins alts com ells mateixos. Lo corral estava ple de bestiá; en la cullita s' omplia la era de gra y los cubs de ví y de oli. En lo rabost hi havia enrastelladas pernas de tossino, en las golfas munts de fruitas secas y patatas y favons; los armaris y calaixeras no 's podian tancar de tants llansols y en las arcas hi haurian ballat las onsas de or si haguessen tingut espay pera ferho.

Y lo hereu era solter.

En lo poble 's deya que per 'ls anys que tenia no era de pensar que 's casés y que son patrimoni passaria á sos germans esterns perque aixis ho havia disposat son pare en lo testament, cas de morir sense fills, segons noticias de la majordona del rector, y que per conseguent lo cadet inmediat hauria tret la rifa.

La filla del guarda bosch era bonicoya y capás de fer perdrer la xaveta á qualsevol. Era alta y primeta com las mes graciosas de nostras pagesas; moreneta, ab uns ulls que parlavan, negres com una mora, y una boqueta de mel. En lo aplech may li faltavan balladors y cap volta se la havia vist anar sola á la font, perqué al primer minyó á qui topava, li robava 'l cor y no tenia altre remey que acompanyarla.

Y la Marieta era fadrina.

En lo poble 's deya que orfana com era y mantinguda de caritat per sa tía, no era de esperar que trovés espós, com no tornés aquell que llavoras havia anat á servir al rey y ab qui mes sovint enrahonava en la porta de sa casa á las postas del sol.

Un dia (de Janer degué de ser) lo hereu del mas Vilansosa se adoná de que vivia massa solitari. Las casas en que goberna un home sol, no marxan be, perque los homens no son fets per aquestas cosas. Las petitesas del menatje sols una dona las enten y es sabut que no hi ha ordre ni concert quan aquellas se han de confiar á mans de criats.

Aquestas reflexions, y altras que feu lo hereu, perque no era tonto, lo determinaren á buscar muller, lo dia despres de haber tingut fortas paraulas ab un de sos germans. Y posat á escullir no 's quedá curt, sino que triá de entre totas las del poble la mes bonica, la Marieta, sens reparar en sa posissió.

Aquest succés extraordinari fou l' objecte de totas las conversas, de modo que las vellas al anar y tornar de rosari hi gastaren mes saliva que filant. Pero com que la elegida no digué de no, y lo promés anava depressa, encara no havia passat lo asombro, ni cessat la murmuració, quan lo rector feu son ofici, unint perpetuament als dos esposos, puig no es cosa de dir los enamorats; lo qual se feu com qui diu de requiem, sense aparato, ni capitols, ni donació, ni escreix; que prou sort era la de la noya, segons pensaments de la tía, trovant tant bon partit.

Quant temps durá lo matrimoni, no se sap de segur; lo que solsament s' afirma, es que no tingueren fills. Se sap que las mateixas capas y gambetos que habian assistit al casament del hereu Vilansosa, tornaren á la masia á menjar lo arrós blanch, perqué á aquell li arreplegá una feridura de ple á ple que se 'l emportá al altre barri en un dir Jesús, sens permetrerli disposar cosa alguna, com encara ho resa lo certificat de son obit, en que consta ademés que se li feu enterro de dotse hachas, ab asistencia de vuit capellans.

La Marieta plorá amargament la pérdua de son

marit y protector, y encara no havia pensat en aixugar las llágrimas, quan li vingueren nous motius de desconsol y llanto.

Fou lo cas que aquell germá que segons veu del poble era cridat á la herencia, se presentá en la masia acompanyat del batlle y de un notari, y armat de bons papers. Se feu donar possessió de tot y ensenyá á la Marieta lo camí de la porta; de modo que aquesta no tingué altre remey que anarse 'n, ab la roba que portava á la esquena, á demanar novament á sa tia si volia recullirla.

Uns digueren que estava molt mal fet treurer de aquest modo á la sobrevinguda que cap servey havia prestat á la casa y cap vincle de parentiu tenia ab lo pare que havia establert l' ordre de successió. Tantas cosas se diuhen! Altres, ab mes fonament, pensaren que la Marieta per estar casada ab l' amo havia sigut mestressa, que á ca 'n Vilansosa havia perdut sa virginitat, sa bellesa y sa juventud y que no era bon comportament treurerla ab una puntada de peu.

Lo germá no cregué haber fet cap mal, perque això son cosas que en aquesta terra passan cada dia; la Marieta plorá ab aquest motiu la poca seguritat de las cosas humanas; son galan, que era á la guerra, pensá alló de pobre del que s' en vá Anton..; y l' avi sempre que contava aquest cuento, que no ho es perque ell ho havia presenciat tot, may se descuidava de acabarlo dihent: que la sort no es de qui la busca sino de qui la trova.

JOSEPH CORNET.

FOLLIAS.

I.

Mata á las papallonetas
Lo contacte de una llum;
Com lo foch de la impuresa
També mata á la virtut.

II.

En ton mirall nina hermosa
L' amor me va convertir,
Si tu ploras, també ploro,
Si sonrius, també sonrich.

III.

N' es la esperansa una flor,
Una flor molt delicada;
Y en lo fondo de son calser
De Deu s' hi trova la imatge.

IV.

Detrás lo blau de los cels
Lo mantell dels angels llú;
Com també llú la puresa
Detrás lo blau de tos ulls.

V.

Pregunto á las floretas
Si ella 'm' ayma,
Mes l' eco 'm desprecia,
Bot mas paraulas.
Ay! no 'm desprecia,
Que 'm torna mas paraulas
Perque no 's perdian!

VI.

Vaig á dir á ma nineta
Que 'm torni 'l cor que 'm prengué;
Ja que tant, vivint ab ella,
Lo fa sufri ab sos desdenys.

VII.

Com las fullas ja secas
Son tas promesas,
Que 'l mes petit oratge
Fa caure en terra.

VIII.

Ab las llágrimas hermosa,
Vull fer un collar de perlas;
Perqué 'm donguian esperansa.
En los dias de tristesa.

G. C. PALAU.

ACUDITS.

Per mes precaucions que s' prenguin contra 'l mal de rabia, sempre aquestas serán pocas. Vegin vostes quin cas va passar. Un pobre senyor que passava fa cosa de 44 dias, pel carrer de las Freixuras, se va veurer sense saber com ni de quina manera, assaltat per un gos que semblava un home. La sort va voler que portés capa y que 'l gos s' esbravés ab la mateixa, en lloch de ferho ab lo senyor. L' insultat no va fer cas de això; va passar lo fret, deixá la capa y s'olvidá completament del assumpto. Quan l' altre dia la desgracia va voler que obris l' armari en lo que habia dessat la capa, á fi de treurerla y espulsarla per mort de preservarla de las arnas, y *amigo*, la capa aixis que 'l veu se me li tira á sobre y mossegada d' aquí, mossegada d' allí, fins que cuasi 'l tingué descuartisat. Al moment fou cridat lo doctor y aquest, despres de haber reconescut lo malalt, va declarar que la capa estaba rabiosa de resultas de la mossegada de aquell gos.

Anaren los de la casa á treurer la capa del armari y al intentaro se trobaren ab que 'ls mosegava de valent, no solsamen la capa en questió, sino també un reguitsé de levitas, armillas y pantalons que hi ha-

Y del dit al fet, lo senyor Narcis va anar venent lo patrimoni y convertint totas las terras hermas y de conreu, suredas y pasturas, en medallas d' or ahont estava gravada la cara d' en Cárlos tercer ó d' en Fernando sisé.

Ja havia acabat de realisar aquest cambi radical y esperava ab conformitat lo dia en que podria descansar eternament, quan los sucesos vingueren á demostrar una vegada mes que 'ls cálculs del home mes espert may son infalibles. Y fou que un dia vingué en cert modo á repetirse lo miracle de Sara al sentirse la muller del senyor Narcis indisposada sense motiu y ab uns basqueigs alarmants que foren declarats síntomas de embarás per lo metje á qui enviaren á buscar.

Lo senyor Narcis estigué á punt de morirse de alegria al escoltar tant fausta nova y tot lo dia saltava y ballava de contento.

Comensaren llavoras, com no podia menos de sucsehir, los mil y un desitjos que afectan las donas en estat interessant y que son lo martiri de tothom que las rodeja. Si haguessem de contar los que acudiren á la muller del senyor Narcis, fora cosa de may acabar. Baste dir, que un dels menos estravagants fou lo de voler menjar, freixidas ab llar de la caldera, ratlladuras de cartutxera de un francés dels del siti de Girona. Pero lo senyor Narcis tot ho soportava ab heróica paciencia, animat per la esperansa de que próximament tindria un hereu de son nom y fortuna, perpetuador digne de la antigua y anomenada casa de 'n Parés.

Tot lo que es ben comensat arriva en conclusió á son acabament. Per axó al cap del temps ordinari y sense cap succés desagradable ni fora de lloch lo Senyor Narcis vejé en part realisats sos desitjos, rebent en sos brassos, al mateix temps que las enhorabonas de la llevadora, una noya com un sol. Lo sexo de la criatura que acabava de venir al mon desagradá al pare, que feya temps somiava un Narciset, de modo que en la vila 's contava que quan tingué la noya en sos brasos dirigi una mirada terrible á la fosca alcoba en qué somiquejava la partera y digué entre dents

—Aquí si, mestressa, que hi ve que ni pintat alló de parir tart y sortir mossa...

Pero lo Senyor Narcis no era de mala pasta y se consolá aviat, prenent á sa filla un carinyo entranyable. Parlava de ella á tothom

van molts diners y alguns, y no en poca cantitat, quedavan en poder dels de Hostalrich per alló que s' acostuma á dir: que qui oli maneja las mans se 'n unta.

Era també la vila apreciada com á punt estratégich per sa posissió, á lo qual se donava preferencia en aquells temps que ho eran de guerra á mort pera tots los espanyols. La rodejava una muralla de antigua construcció, no molt alta ni molt doble, puig consistia en grans trossos de paret units entre si per unas torras, que 's comunicavan per dalt de la mateixa muralla per medi de un caminet á hont no cabrian dos homens de frente. Careixia de fossos y no era difícil lo accés en molts punts, si be en altres era de tot punt impossible arribar á plantarhi escalas, ni acostarse á la bretxa després de oberta, per las dificultats naturals del terreno elevat, escabrós y ple de accidents.

Mes res significaria aquesta defensa, debil y fluixa fins en comparació dels medis de atach que llavoras tenian los exercits, si no la completés y contribuís á fer de la vila un punt verdaderament fortificat, lo castell construit en lo turó que domina la població per la part de ponent, en lo qual hi ha un trapeci nomenat lo Cavaller, en que poden col-locarshi sis canons dels de major calibre.

En la época en que passaren los fets que anem relatant, Hostalrich conservava encara tristas memorias dels ultims sitis y especialment del bombardeig que li feu sufrir Augereau en lo mes de Febrer de l' any deu; pero ab tot y això, encara era la vila rica y populosa, digna del nom que portava.

Lo punt en que está edificada no havia permes als habitants construir sas casas ab la regularitat que forma lo orgull de las ciutats de ara; no tenia molts carrers, ni eran aquets plans y rectes, perque portats nostres avis per una idea de economia que formulavan dihent que la casa sols serveix per ton estar y tal volta imbuits també per una poseia instintiva, creyan que no hi ha necessitat de surtir á cada moment al pas de la naturalesa y corretjirla fins á ferla desapareixer pera donar vida á sistemas artificials de duptós gust.

Aixis se podia veurer que las casas de Hostalrich se havian aixecat sobre 'l terreno tal com lo trovaren, sense cuidarse de esplanacions y rectificacions y midas. Sos propietaris havian fet obrir los fonaments fins á trovar ferm y habiar, entre pedras y mahons, edificat

bia al costat de la capa. A la *cuenta* lo mal de rabia se habia encomenat á totas las pessas del armari. Renunciem á descriurer lo fi de aquell drama perque no' ns agradan las tragedias. Sols sabem que va ser molt horroros.

—

Amigo noy ¿ saps que t' esplota be en Carlets ?
—Si, pero jo ja li comenso á fer lo tonto
—Oh! temps ha que li fas, perque com que ja fa mes de un any que 'l mantens.....

—

Un senyor molt cremat ab un altre senyor, hipócrita y estrafalari, sen aná á casa d' ell acompanyat d' un solemne bastó, ab ánimo de ensorrarli un parell de costellas.

—Deu lo guart, li va dir lo pillastron, fentli mitxa rialleta, ja pot entrar... no fassi compliments.

—Donchs tingui, aqui te aixó y sense compliments ja que voste mateix m' ho aconsella. Y despres de haberlo tostat de valent, se 'n va entorná d' alló mes satisfet.

No sé que ho fá, mes cap gorra
li pot entrá á don Anton.
—Vol saber la causa?—Sí.—
—Es perque té 'l cap molt gros.

—

Un pagés se va fer arrencar un caixal y quan la operació estigué llesta va preguntar quant valía.
—Un duro, digué lo dentista.
—Ah, si, ja ba! prou 'm sembla que si vol cobrar un duro men haurá de arrencar una dotsena.

—

Mes avall de Vallcarca hi va haber l'altre dia, no'm recordo si va ser lo mes passat ó l' any anterior, un d' aquells fenómenos tant estraordinaris, pitjor que alló del descubriment de la Australia.

Es lo cas que l' atmosfera, un xiquet cap al tart, á l' hora de sopar, si fa ó no fa, se va presentar carregada; y lo mes estrany es que 'ls nuvols, lluny de ser transparents, eran, al contrari, sumament compactes, de modo que ab tot y ser fosch, semblava alló una nit de llops. Al cap de cinch minuts, los nuvols descarregaren sobre la població, una verdadera pluja de xanguet enterament fregit y á punt de ser menjat. Los del poble varen aprofitar la ocasió y soparen com aquell qui diu de franch. Semblant fet es digne de aplauso.

—

—Noy me han dit que vols cantar.
—Si; m' he ficat á la colla.
—Y quin paper te han donat?
—Lo de aquell que desentona.

—

Recomano als estudiants de lógica lo següent cas: Un Andalus deya que tots los de la seva terra eran uns embusteros. Y un altre andalús, li feya la contra ab lo següent argument molt en armonía ab la ciencia lógica:

—Tu dius que 'ls andalussos son embusteros; com tu ets andalús, ja tenim que tambe ets embustero; sent tu embustero, ja no es veritat lo que dius: luego los andalussos no son embusteros. S.

Solució á la xarada del número passat.

D' ensá que tinch una gata
que á las ratas sab cassá,
per casa no 's sol trobá,
lo que s' en diu ¡ni una *ra-ta*!

Solució al geroglífich del número passat.

Lo que ha fet lo geroglífich
no ha pensat gens malament,
al dir que *la millor nota*
es la de sobressalient.

Enviadas pel correu.

XARADETA.

Voldria estar ben *primera*
perqué es senyal d' estar bo,
me crema tenir *segona*,
puig sempre crida y 'm fa por;
qui tingues forsa *dos primas!*...
Ja he dit massa: encerta 'l *tot.*

X.

GEROGLÍFICH.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

D. P. N. Barcelona. La seva poesia está ben versificada pero l' assumpto no es bó.—Salvador Id. Per tot lo que sigui fer be al próxim me te á la seva disposició —D. J. M. Id. M' ha de dispensar.—D. R. J. y B. Id Lo mateix li dich —D J S. y R Id. La seva poesía respira molt patriotisme y es llástima que no estigui mes ben versificada Un obrer. Id. Va fer tart Tinch una verdadera honra en que voste sigui un de mos lectors. D E. S. y P. Id No ha ensopegat lo género. Perco no 's desanimi.—D A. P C Id. Es probable que publiqui lo seu soneto.—Un C. Id Ho ha endevinat tot pero ha fet tart —D Domingo Ribó. Sabadell La seva reclamació será atesa —D. E. V. V. Barcelona. De bona gana 'ls posaria pero son massa sabuts.—D. J. C. Id. llegeixi lo número.—D. Ll. V. Id. Voste m' agrada perque es rasonable A cópia d' escriurer, vosté arrivará á fer bons versos —D E V. M. Id Publicaré 'ls seus bocetos —D. A. X T. Id No publico la seva poesia, no perque sigui dolenta, sino per causas que vos é podrá molt ben compendrer.—D. A. S. Id. La seva xarada no es exacta —D. A. B y T. Id Tinch tot lo poema y la poesia; tot se publicará —D. R. O. Id. Ha fet tart.—D J. M. Id. Dispensim lo descuit.—D. P. M. y M. Id. Lo seu geroglifich es massa clar. —D. J. P Id. L' assumpto de la seva poesia no fa pel periódich.—A. S.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

las parets, prescindint absolutamet de ingeniers y arquitectos, y sense pagar cap dret per los planos, de la mateixa manera que 's feya en tots los demes pobles de nostra terra, que en vistosos y agradables no tenen res que envejar á las ciutats esclavas del luxo aparent de una administració costosíssima.

Y no 's cregue per aixó, que la vila de Hostalrich se composés tota de barracas y malas casas de pagés. Moltas y moltas n' hi havia de cómodas y construidas segons art, y fins en lo carrer major n' hi havia algunas que podian ser calificadas de edificis, perqué en ellas no s' havia planyut res, de tal modo que tenian de pedra picada los montants de las overturas, y las llusanas dels balcons y també barana de ferro. Qui no ho vulgui creurer pot anarhi, no á veurerho com diu lo ditxo, sino á preguntarho á las ruinas que encara existeixen en los cossos que no han sigut reedificats y als vells de la terra que prou memoria tenen pera recordarse 'n y llengua pera referirho.

En una de aquestas casas, no la millor ni la mes dolenta, habitava un subjecte ab qui debem posarnos en relacions, tant perque las tenia molt bonas y era ben considerat en la vila, com perqué sense ell, dificil fora que la Roser y sas joyas haguessen passat á la posteritat.

Ja esplicarém y compendrá 'l lector lo perqué, després que se haurá posat en autos sobre qui era ell y quin estret parentiu tenia ab la heroina de la nostra historia.

Se deya senyor Narcis Parés, y era com indica son nom, oriundo de la ciutat de Girona. Descendia de una familia antigua en lo comers de grans, que de pares á fills conservava sempre lo nom de Narcis, en conmemoració de la plaga de moscas que aquest bon Sant havia enviat als francesos quan en los temps de la velluria havian també vingut á donarnos mal de cap y havian posat siti á aquella ciutat.

Pero ja 'l pare del senyor Narcis de que ara parlem, trobantse la bossa ben forrada, havia comensat á creurer que no sempre es bona la activitat del negossi y que en aquest mon quan un ja es rich hi ha molts medis de donarse bona vida, preferibles á matarse travallant.

Posant en práctica tant bona idea, suspengué repentinament sás operacions, lo mateix dia en que casá á son fill ab una pubilla de

Hostalrich; liquidá las que tenia pendents y se doná á fer ofici de burgés. Mes los homens no poden cambiar de costums com de camisas, y 'l vell Parés que havia passat en ocupació constant mes de la mitat de sa existencia, no pogué avenirse á no fer res en tot lo dia, y poch després de aquella resolució que creya tant prudent y tan sabia, aná decayent y apagantse com un llum á qui falta oli, fins que un dia torsá 'l coll y fou precís portarlo al cementiri.

Son fill, que no tenia pel de tonto, tragué dos esperiencias de la fi de son pare. Primerament considerá que era ben pensat no trevallar y menjarse la renda y després pensá que la ociositat complerta, ademés de ser mare dels vicis, es contraria á la salut. Pera lligar aquestos dos caps, prengué una resolussió molt mes acertada, y fou que se 'n aná á establirse á Hostalrich á fer vida de patriarca, cuidant de son patrimoni y del de la dona y fent algun negossi escaduser.

Era honrat, diligent y enginyós; y n' hi ha prou pera dir que no podian anarli las cosas malament. Arrendava ab ventatja sas terras, aprofitava com ningú los explets de sas propietats, comprava per la cullita y revenia en temps de escassesa, tenia tino en adquirir censals y fins fou afortunat en alguns violaris que constituí. De tal manera que com tot li anava vent en popa y no feya ni deya mal de ningú, era molt ben vist en la vila y 's donava una vida de princep.

En lo mon no hi ha gust complert, y de aqui es que lo senyor Narcis tan felís en apariencia, tenia un roséch en son interior que no 'l deixava sosegar. Feya ja molts anys que havia contret matrimoni y la unió no havia sigut encara premiada per la Providencia ab fruit de benedicció.

Lo senyor Narcis anava contant anys, y no vejentse reproduit per los tendres brots que fan perpétua la generació, comensava á temer que la casa de 'n Parés s' acabaria ab ell. Aixó li mudá lo carácter y de campetxano y trempat que era, se torná mústich é hipocóndrich. En aixó arrivá per ell la edat en que la cobdicia y afany de atresorar dominan als altres sentiments y's feu avaricióš y amich dels diners.

—No tenint fills, deya á sa muller, ¿que n' hem de fer del patrimoni? ¿De que serveix la terra? Ab la de la fossa n' hi ha prou. Molt millors que aquestos terrossos son las grogas ab perruca ben enfonsadas en una guerra, que un mateix pot vigilar y que no tenen mals, ni costan contribucions ni apremis.

ANY I. BARCELONA 8 DE FEBRER DE 1868. NÚM. 6.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

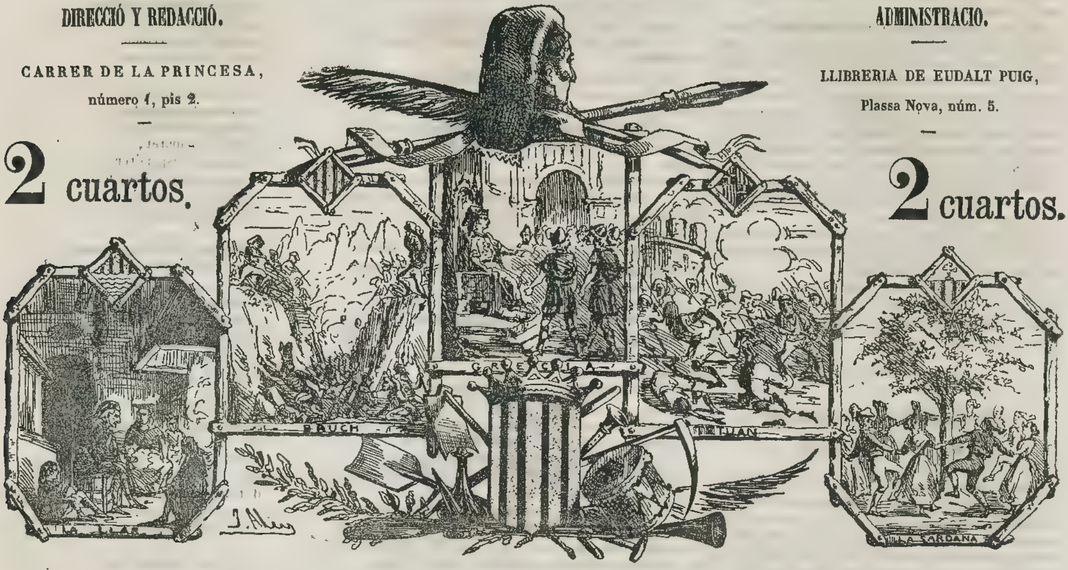

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Advertencia.—Convocaria dels Jochs Florals.—Los despreocupats.—Article segon y últim, per Antonet Serra.—*La nino del pensament, balada*, per Francesch Ubach y Vinyeta —*Rum Rum*, per F.—*A la Barretina, soneto*, per Antoni Pages.—*Bibliografia. Lo Trovador de Montserrat*, per Z. de V.—*Lo Carril, improvisació en un album*, per Antoni Llaberia y Magarola.—*Cuentos de color de Fum. V. Los tres desitjos*, per Joseph Cornet.—*Los cuatre cadavres, nocturno*, per Lluis Camprobert.—*Acudits*, per S.—*Solucions á la xarada y al geroglifich del número passat.—Xaradeta*, per X.—*Geroglifich.*

ADVERTENCIA IMPORTANT

ALS CORRESPONSALS DE FORA.

Desde avuy en endevant quedan autorisats tots los nostres corresponsals de las provincias, pera poder vendrer la «Barretina» á rabó de 3 cuartos lo número. Los llibreters de fora de Barcelona que desitjen expendrer aquest periódich, poden fernos pedido, que nosaltres los hi farem remesa ab tota la puntualitat que 's pugui exigir Las condicions son las seguents:

Per cada 25 exemplars, corrent los ports á cárrech dels corresponsals, 4 rals.

Per cada 25 exemplars, corrent los ports á cárrech nostre, 5 rals.

Hem establert eixas condicions á instancias de varios corresponsals; los que subjectantse á las anteriors condicions vulguin vendrerla tant sols á 2 cuartos, son libres de ferho.

La Administració.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS

DE BARCELONA.

CONVOCATORIA

PERA LOS DEL PRESENT ANY 1868.

Als experts y honorables trovadors del principat de Catalunya, y de tots los comtats y antichs realmes ahont nostra llengua es parlada ó coneguda, los VII Mantenedors del CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA *en lo any X de sa restauració, salut.*

Pera ben provehir á l' honrosa comanda que 'ns feu lo respectable cos d' Adjunts lo dia 16 de Janer últim, vos invitam á péndrer part en los JOCHS FLORALS de 1868, proponsantvos lo següent cartell, y desitjant, á vosaltres clarejant ingeni y noble inspiració, y á nosaltres llum y acert pera jutjar dretament y premiar als mes dignes.

CARTELL.

Lo primer diumenge, dia 3 del vinent mes de maig, se celebrará en la gran *Sala de Cent* de la Casa de la Ciutat, la festa poética dels JOCHS FLORALS en la que serán adjudicats, als autors de las tres millors poesias que se presenten, los tres premis ordinaris oferts per lo Excel-lentísim Ajuntament, magnifich protector y ja d' antich temps amador de la Gaya Ciencia.

La primera joya ó premi consistirá en una ENGLANTINA D' OR que 's donará al qui haja mes ben trovat sobre cualsevol dels fets historichs y gloriosas conquistas de Catalunya, ó sobre costums patrias, essent preferida, en igualtat de mérit, la poesia escrita en las formas narrativas de románs ó de llegenda.

La segona joya, que será una VIOLA D' OR Y PLATA, s' entregará al autor de la millor composició lírica, be sia religiosa ó moral.

Y la tercera joya, que anomenan *premi de honor y de cortesía*, consistent en una FLOR NATURAL, se adjudicará al qui haja presentat una poesia mes digna, sobre materia que 's deixa franca á l' inspiració dels trovadors. Lo qui obtinga est premi, deurá ferne present, en l' acte, á la dama de sa elecció qui, en recordansa d' antichs usos, será proclamada reyna de la festa y donará las joyas als trovadors que las hajan guanyadas y se troben presents.

A mes d' aquestos tres premis, hi podrá haver los accéssits y mencions honorificas que 'ls Mantenedors judiquen per ben merescuts

Las poesias deurán esser inéditas y estar escritas en Catalá antich ó modern literari d' est Principat ó dels realmes de Mallorca y Valencia. Axí mateix s' admetrán las composicions en cualsevol dels dialectes del mitx dia de França, ab tal que llurs autors, evitant la influencia d' altres idiomas forasters al pais de la llengua d' Oc, procuren escriurerlas de la manera mes consemblant al antich provensal ó al catalá literari.

L' Ateneo Catalá, sempre amador de las glorias y lletras de la patria, ha novament ofert pera lo certáment d' aquest any un premi de *una medalla d' or* á la millor *Historia de Girona en l' any 1809, escrita en castís idioma catalá; ab abundancia de noticias, y propia pera correr profitosament en mans de las clas-*

ses populars, y un accéssit de *una medalla de plata*, pera lo mateix tema.

Las composicions deurán esser remesas al Secretari del Consistori (*carrer de Manresa, núm. 12, pis ters*), abans de las dotze del dia 15 del mes vinent d' abril, en dos plechs tancats, un dels cuals, que tindrá la composició, portará escrit en la coberta un mot ó divisa, que 's llegirá també en la coberta del altre, dintre del cual hi haurá lo nom del autor. Los plechs que contingan los noms dels trovadors no premiats serán cremats en l' acte de la ceremonia.

¡Que 'l Senyor vos done á tots la llum de la inteligencia y lo foch del sentiment pera noblement cantar l' *amor*, la *fé* y la *patria!*

Fou escrita y firmada la present convocatoria en la *Casa de la Ciutat* de Barcelona lo dia 1 de Febrer del any 1868 per los VII mantenedors.

Victor Balaguer, *president*.—Felip Bertran.—Felip Jacinto Sala.—Jacinto Labaila.—Frederich Soler.—Francisco Maspons y Labrós.—Francisco Miquel y Badia, *secretari*.

LOS DESPREOCUPATS.

ARTICLE SEGON Y ULTIM.

Tots los estrems son viciosos. Tanta engunia 'm causan los que fan cas dels cuentos de vella, com los que portan la seva despreocupació al estrem de ser preocupats dintre del seno dels despreocupats. Enhorabona que no 's cregui en faulas ni en mentidas sense cap ni peus, enhorabona que s' esvoloti á qui no 's dongui vergonya de ser supersticiós en ple sigle dinou; pero de ser verdaderament despreocupat, tal com s' ha de ser, á portar la despreocupació al estrem de ser ridicula, hi ha molta, moltísima diferencia. Jo no comprench que un se posi de mal humor per lo sencill fet de haber trencat un mirall, ó de haber girat sal ú oli, ó de haber somiat carbó; jo no comprech que un se alarmi perque un altre fa rodar la cadira, suposant que aixo vol dir disputas, que 'l poble 's preocupi á causa de haber aparegut una estrella ab qua; jo no comprech, no concebeixo res de tot aixo. Mes tampoch trobo be que 's fassi ballar la cadira continuament per probar que no 's creu en res, que sent dotse en un dinar se n' hi afegeixi un de mes sols per fer lo número tretse, número fatal pels supersticiossos; com tampoch trobo be que qui s' embarcaria lo dijous ó lo dissapte, s' embarqui lo divendres ó 'l dimars sols per burlarse, sols per voler desmentir alló de *los dios d' erre son fatals*.

Desenganyarse: la verdadera despreocupació no consisteix en res de aixo, no 's troba en cap dels estrems. Lo verdader despreocupat, lo que 's riu de la despreocupació alló que se 'n diu de veras; aquell ni menos se recorda de que la preocupació existeixi, y per lo tant cap importancia li dona. Si bessa oli, torna á omplir lo setrill, sabentli greu tant sols per lo liquit que ha perdut, si somia carbo tant se n' hi dona y á ningu bo fa saber; si li ve be fer rodar una cadira la fa ballar y si no, no la fa rodar; si s' ha de embarcar lo dilluns no espera lo dimars y si s' ha de casar lo dimars no espera á lo divendres. Lo verdader despreocupat, repeteixo, no rendeix tribut á la superstició de cap de las maneras; ni afirmant sa existencia ni negantla, ni proclamant sa vida ni sa mort.

Aixis son los verdaders despreocupats y aixis m' agradaria que fos tothom.

Perque lo cert es que los pobles superticiosos no poden, encara que vulguin, ser civilisats.

L' Alemanya, á pesar de sa filosofia, ab tot y sa ciencia, te un gran obstacle que s' oposa á son adelanto, á son progres moral y material.

Aqueix obstacle que hi ha al bell mitj de la via del adelanto, aqueixa inmensa montanya que se aixeca ab bell mitj de lo camí del progres, se denomina: **¡Superstició!...**

Lo poble alemá, especialment las donas, es molt preocupat.

La suposada existencia dels *vampiros* no deixa viurer á las pobras solteras de Alemanya.

Algú de vostés desitjara potser saber en que consisteix eixa credulitad.

Es tant ridicula y estrambótica com antigua:

La existencia dels *vampiros* data del temps del feudalisme.

Suposava la gent de aquells temps, que los *vampiros* estavan amagats en las torras y que sols sortian de nit per anar á xuclar la sanch de las solteras.

La tradició ha conservat eixa tonteria y avuy lo poble alemá encara creu en la existencia dels *vampiros*.

Si la casualitat fa que una soltera mori durant la nit á consecuencia de algun accident repentiño, la emfermetat prompte está calificada per part del poble: l' ha morta un *vampiro!*...

Los alemanys tenen aquest defecte capital: saben llegir, saben escriurer, son trevalladors; pero creu hen en supersticions.

No vull acabar sense contar un cas historich que proba fins ahont poden arrivar los resultats fatals de la superstició:

Desde los gelats paissos del Nort, ens trasladarem á Espanya.

En los camps del Aragó hi vivia una familia molt honrada.

Mes la mare era supesticiosa y ¡ben cara (per cert) devia pagar un dia la seva credulitat!

Un jorn va visitar aquella terra, un de aqueixos embaucadors, un de aqueixos comerciants de la bona fe y de la credulitat pública.

L' infame se va enamorar de las onsas de la dona, que 'n tenia moltas, y cregué que lo millor medi de obtenirlas, fora casantse ab ella; mes pera cometrer tal escandol, era forsa que lo marit legitim desapareixes.

Pera lograrho se valgué de son ofici infamant. Digué á la dona que lo seu espós era bruixot, que tenia pactes ab lo diable y que estava condemnat no solsament ell, sinó tots los que vivissen en sa companya. La dona s' horripilá devant la idea de estar condemnada y com era ignorant, resolgué desferse de son espos perque estava embruixat.

Un dia, trovaren un home mort á cops de destrals.

Era l' espos de la dona aquella...

Lo tribunal va castigar als delincuents conforme á justicia.

. . . .

Lo antecedent cas es tant cert que no ho pot ser mes; ¡ Trist resultat de creurer lo que ni somniat deuria ser may!

Es necessari, es indispensable que lo poble 's despreocupi; ja que tant fatals poden ser los resultats de la preocupació.

Bo es que hi hagi fe religiosa, y fe política; mes eixa fe, deu anar acompanyada de la educació, de la instrucció y de la ilustració.

Si lo poble apren á creurer la veritat, tant sols la veritat, ja sabrá despreciar la mentida; si lo poble arriba á saber comprender lo verdader significat de la paraula fe, no hi ha dupte que may la confongui ab la paraula credulitat.

Ditxos lo dia en que la diferencia entre eixas dugas paraulas siguia ben coneguda y ben remarcada!..

ANTONET SERRA.

LA NINA DEL PENSAMENT.

BALADA.

Los aucells refilan,
lo sol se va aixecant,
la mar que ne dorm quieta,
de foch es tot un mar;
los jinestars ensensan
del aire 'l bufet dols,
los papallons voltejan
lo calser de la flor.

A 'l era y á soletas
la nina veu l' aimant,
si sonrisent ell parla,
la nina no ho fa pas;
diu ell que molt l' estima,
aquesta esclata en plor,
sa mare l' ha privada
ab ell de tindre amors.

Los aucellets refilan,
la nina está plorant,
—Adeu, videta meva—
li diu l' enamorat;
la nina per respondrer
ni un mot tant sols ne té,
y fuig, ell, al besarla
donantli un pensament.

Dempres que l' estíu passa
comensa la tardor,
quan l' any de finí acaba
n' arriba ja l' any nou.
La nina sempre plora,
l' aimant sempre la veu,
mes ell la mira y calla,
plora ella y fa 'l mateix.

Lo temps desbocat corre,
la nina 's va enflaquint,
las rosas de sas galtas
se n' han tornat dos llirs;
per ella l' alborada
d' hermosa no te re,
si al naixer la llum plora
quan fosch plora molt mes.

De sos ullets las ninas
se n' han ben entelat,
la nina está espiranta,
sa mare no ho creu pas;
quan vol curar sa pena
son mal no te remey,
y 'ls llabis del qu' estima
quan besa, fuig al cel!

Los aucellets refilan,
lo sol s' es amagat,
la mar que ne dorm quieta
de blau es tot un mar;
los marvellars ensensan
del aire 'l bufet dols,
si una estrelleta brilla,
ben prest ne brillan dos.

Debaix la negra fulla
d' un ploraner desmay,
singlota una mareta,
sospira un trist aimant;
la fossa remoguda
al cap hi te una creu,
al bell mitj mateix d' ella
floreix un pensament.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

RUM RUM.

Aquesta semmana, es semmana de estrenos. Lo dilluns, en l' Odeon, se posará en escena la nova producció de Don Serafi Pitarra, titulada: «La sabateta al balcó» y lo dimars, en lo teatro de Romea, estrenará la secció catalana «La Mitja taronja» comedia devuda á la ploma del reputat poeta D. Joseph María Arnau.

—

«El Faro Bisbalense» ha visitat la nostra redacció. Li agraim la visita y procurarem correspondrer com se mereix, á tal mostra de galanteria y de fraternitat.

—

La abundancia de original ens obliga á retirar lo folleti de aquest número, que anirem publicant sens interrupció en los números succesius, pug tot l' original está en nostre poder. F.

—

A LA BARRETINA.

SONETO.

Lo símbol n' est ¡ oh nobla barretina!
De aquells que per sa patria conquistaren
La santa llibertat y aixis donaren
Exemple de valor y fé divina.
L' espant ne feres tu dels que bronquina
Al poble catalá un dia buscaren :
Valor donares tu á ne 'ls que lluytaren
Honrant la séva rassa en Salamina.
Y en fi recordas tu dels catalans
Los fets més admirables de l' historia :
Tos fills ¡ oh barretina! delirants
Per darne á tos grans fets eterna gloria,
N' escriuhen ab afany un semmanari
Que 'n porta lo teu nom com reliquiari.

ANTONI PAGÉS.

BIBLIOGRAFÍA.

LO TROVADOR DE MONTSERRAT.

POES.AS CATALANAS COMPLERTAS DE DON VICTOR BALAGUER.—LA BISBAL. ESTABLIMENT TIPOGRÁFICH DE DON ANTONI DE TORRES. EDILOR.

Lo llibre de que tenim l' honor de ocuparnos, es un llibre que será estimat per tots los catalans.

Sempre hem tingut á Don Victor Balaguer per un gran poeta, sempre l' hem considerat com á un dels primers trovadors de nostra estimada patria.

Mes si dubte nos hagués pogut cabrer de tal concepte, las poesías que adornan, que enriqueixen lo primer cuadern de «lo Trovador de Montserrat, nos haurian acabat de ensenyar á apréciar en lo que val y en lo molt que 's mereix, al distingit poeta catalá Don Victor Balaguer.

Sols vuitanta planas te lo plech que tenim á la vista y que debem á la amabilitat de lo distingit literato Don Antoni de Torres; pocas páginas son, poch es lo espay; mes eix espay reduit, y eixas páginas limitadas, son suficients pera que tot bon catalá aprengui á estimar al «Trovador de Montserrat.»

L' obra 's divideix en tres parts y cada part te per lema una d' eixas tres divisas; Patria, Fe, Amor!.

Si totas las poesías que sucesivament anirán veyent la llum pública, están á la altura de las que ja ván publicadas, no dubtem en assegurar que la obra valdrá la pena de ser apreciada.

Hem llegit la poesia titulada «Avuy y Ahir» y nos ha agradat moltíssim, tant per la idea de la poesía, com per la puresa del llenguatje, y com per la armonia y facilitat de la versificació.

Pero la que á nostra manera de veurer, s' emporta la palma, es la llegenda titulada «Lo compte Armengol de Urgell,» llegenda notable, plena de veritat histórica y de verdader sentiment poétich.

Tambe hem trobat de primer ordre y magistralment pintada y descrita la batalla de la oda que porta per titol «Lo rey del Mar.» Si comensavam á citar bellesas, sería cosa de may acabar y lo poch espay de que podem disposar, no 'ns permet estendrerns mes de lo regular. Dient que de quatre de las poesias que omplen lo primer plech, tres venen ab la recomenació de haber sigut premiadas en los jochs florals, y asseguram que han sigut premiadas ab molta justicia; creyem que ja está dit tot.

Donem la mes complerta enhorabona al senyor Balaguer y la donem tambe al senyor de Torres ja que publicant la obra que tenim lo gust de recomenar al públich, ha prestat un servey mes á las lletras catalanas. Lo senyor Torres es entusiasta de nostra llengua y tots los catalans tenim molt que agrahirli, puig molt ha fet per ella. Per nostra part lo saludem fraternalment.

Z. DE V.

LO CARRIL.

IMPROVISACIÓ EN UN ALBUM.

—Lo cap ruent lliscant per la planura,
Foradant las montanyas ab ta empenta,
Secant los rius ab la mirada ardenta
De ton ull, qu' es tant sols vermell flagell;
¿ Qué buscas ¡ oh serpent! qui va formarte?
¿ Quin vent te dona alé? ¿ quin vent te porta?
—Vaig sotarrant una nissaga morta:
So 'l bras ab que al mon nou, ferma 'l mon vell.

ANTONI LLABERIA Y MAGAROLA.

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

V.

LOS TRES DESITXOS.

Vetaquí que una vegada hi havia en un poblet, dos companys que may se deixavan á sol ni á sombra y que se estimavan mes que dos promesos.

Un dia, diumenje per mes senyas, veyent que en lo poble s' havia acabat la sega y que corrian perill de quedarse 'l dilluns sense trevallar, resolgueren anarsen cap á una altra terra á véurer si 'ls donavan feina, y fent del pensament obra, se penjaren lo sarronet á la espatlla y ab la fals al puny emprengueren la jornada quan encara los aucells no s' havian tret lo dormidor.

Camina que caminarés, arribaren á un bosch quan lo sol despuntava en l' horisont, y no be hi havian entrat, quan se 'ls presentá una velleta tota pansida, y dirigintse á un de ells, que 's deya Pere, li digué:

—Hereu, me sabriau dir quina hora es?

—Que os penseu que porto relotje? Ab altre cosa tinch de gastar los diners, contestá mal humorat.

—Al menos me volguesseu donar un xich de la butifarra que porteu en lo sarró.

—Altra feyna tinch, avia, que lo dia es curt y la jornada llarga, replicá mes cremat.

—Molt mal agradós seu, no podeu pas fér la sort de qui vagi ab vos.

La velleta se posá á parlar ab. l' altre que 's deya Pau.

—Hereu, me sabriau dir quina hora es?

—Bona dona, lo sol surt en aquest temps entre cinch y sis del dematí.

—Me podriau dar un xich de butifarra de la que porteu al sarró?

—Ab molt gust, teniu y menjeu tota la que tingueu gana.

—Home, digué en Pere ¿ que fas? mira ab quina gana menja... te: ja no 'n queda gens. ¿ Com ho farem nosaltres?

—Deixala menjar y bon profit li fassi.

—Y á tu també, contestá la velleta. En agrahiment del favor y en premi de ton bon cor, te dich que los tres primers desitxos que tinguis te serán satisfets y complerts al moment.

Y encara no havia acabat de parlar, quan se transformá en papellona y desaparegué revolant entre 'ls bruchs y los arbossos.

—Mala bruixota, li cridá en Pere tot reprenent lo camí, bona paga 'ns donas de la butifarra: gracias y compliments que de res serveixen; promesas y paraulas que se 'n porta lo vent.

—No hi ha de que fer tants alarits, digué en Pau. Lo que ella ha dit ha de ser cert perque proba 'ns ha donat ab sa transformació de que pot cumplirho.

—Tens rahó, digué l' altre despertántselhi la cobdicia. Tenim tres desitxos pera satisfer. ¿ Quantas cosas pedem demanar? Ja s' ha acabat la miseria y lo treball. Podem ser richs y tenir cavalls y cochos y palaus. Vamos, me desdich de lo que he dit: es una bona bruixa, una bruixa exel-lent. Comenso á demanar....

—Poch á poch; no siguem tontos y pensemshi be avans de malbaratar nostra fortuna.

—També tens rahó, pensemshi.

Y estigueren un bon rato sense dirse res l' un al altre, pensant que era lo que 'ls convenia mes demanar, y somiant ab los goigs que 'ls prometia lo cumpliment de sos desitxos. Mentres tant lo sol anava pujant poch á poquet fins que 's col-locá de tal manera que 'ls arbres no feyan sombra, y los dos companys sentian una calor que 'ls cuidava á estabellar.

Camina que caminarás, arrivaren á una fonteta, y lo sorroll del aigua 'ls feu recordar de que tenian set y gana, puig estavan en dejú.

—Bona ocasió pera dinar, digueren, já que no 'ns hem recordat de esmorsar. Y s' assentaren y tregueren del sarró uns rosegons de pa que era lo unich que havia deixat la velleta.

—Vaya un regalo, digué en Pere, per un home que 's menjaria un bou ab banyas y tot.

—Si que es llástima, murmurá l' altre.

—Molta gana, lluny de poblat y quatre rosegons per tot consol. Ves si 'ns vindria be ara la butifarra que s' ha menjat la vella aquest matí.

—Tant de bo que la tinguessem, esclamá en Pau.

Y encara no habia acabat de dirho quan caigué entre mitj dels dos una butifarra que semblava acabada de sortir de la caldera de las Beatas.

—Bona l' hem feta! cridá en Pere, estirantse 'ls cabells, gastar un dels teus desitxos en cosa tant mesquina.

—Tu 'n tens la culpa, digué en Pau molt enfadat. Sense tu jo no m' hauria recordat de menjar. Voldria que aquesta butifarra se 't penjés al nas.

No ho hagués dit may. Com si la butifarra tingués camas se 'n pujá cap al nas de 'n Pere y se penjá al seu nas fent la apariencia de aquellas anellas de metall que diuhen que hi portan los indios.

—Aquesta es pitjor que l' altra! digué ploriquejant en Pere, mentres que en Pau reya de tot gust. Si: riu, riu, continuá procurant inutilment arrencarse aquell incómodo adorno, es bonich burlarse de las desgracias de un company.

—No tinguis por. Un desitx me queda encara que 'ns pot fer richs. Quan estém carregats d' or ningú s' adonará de aquesta falta.

—Digasli sobra.

—Be; siga com siga, no 't faltará qui 't respecte y te estimi mentres tinguis diners.

—No estich per orgas, noy; lo desitx que t' queda empleal en treurerme aquest símbori que 'm fa molta nosa.

—Pero home...

—No hi ha home que valga. O me 'l treus ó me estrello 'l cap contra aqueixos arbres.

—Cálmat, cálmat; que no vull que siga dit que te he deixat per egoisme, en un apuro. Desitxo que 't torne 'l nas á son primitiu estat.

Y en efecte, la butifarra desprenentse, caygué á terra, de abont la reculli en Pere ab prestesa y li pegá una bona caixalada en cástich del mal rato que li havia fet passar.

En aquell moment, comparegué la velleta del matí per art de la farigola, puig cap dels dos pogué veurer per abont venia y 'ls digué:

—Ja s' han complert las promesas; tant pobres sou com erau quan comensareu lo camí. Aquesta es la vida: en la infancia tot es somiar en lo esdevenidor; en la joventut gosar del present sens mida y gastar las forsas en cumplir desitxos poch meditats é insubstancials; en la vellesa esmenar, si es possible, los errors de avans, desfer lo fet y apeteixer lo descans. ¿ Que es lo que desitjau are, després de haver tingut á la ma moltas riquesas y háverlas perdut per vostra imprudencia?

—Acabar lo camí, contestaren los dos resoltament.

Y acabat, amen Jesús.....

JOSEPH CORNET.

LOS CUATRE CADAVRES.

NOCTURNO.

I.

LOS DOS HOMENS.

Jo 't flich quin vent que bufava
la nit del dinou de Agost
de l' any mil siscents quaranta
de la gracia del senyor;
bambolejavan las plomas

dels barrets dels trovadors
que per los carrers se veyan
á pesar del vent tant fort.
Ni una estrelleta brillava,
de nuvol n' estava molt,
solsament de tant en tant
un llamp donava claror.
Lo relotje de Pedralves
n' estava tocant las nou,
y en la porta de l' esglesia,
dos homens, s' hi veyan sols.
Portavan llarga la capa
y l' espasa també molt,
lo barret fins al clatell
y botas de cuiro groch;
n' hi havia un qu' era molt alt,
que devia se 'l senyor
del altre, que l' obehia,
si fa ó no fa, com un gos.
—Ramon, digué l' home alt,
avuy necessitas cor.
—Ja sabeu que may m' en falta,
y ab aixó m' assemblo á vos;
podeu disposar de mi...
—Ja ho sé, viva Deu, Ramon;
per ço 't guardo al meu costat
que si fossis cobart, no.
Aquí se van interrompre,
perque uns personatjes nous
se van distingir de lluny
á pesar de la foscor.

II.

LOS PROMESOS.

Dos n' eran los que venian:
una dama y un doncell,
si n' es hermosa la dama
n' es gentil lo cavaller;
si ella 'n va molt tapada,
~~de tapat, no va mes ell.~~
Ab molt misteri caminan
cap á la casa de Deu;
ja n' arrivan á la porta,
lo trucadó agafa ell,
y passos dins de la esglesia
se senten quasi al moment.
S' obre la porta per fi,
(un capellá 'ls se l' ha overt.)
entra la dama á la esglesia,
detras d' ell lo cavaller.
Se torna á tancar la porta
y toçan dos quarts de deu;
comensan á caurer gotas,
continuan los llampechs.

III.

LOS ESPIAS.

Quan vejeren als promesos
l' home alt y lo Ramon,
se 'n varen anar depressa
poble amunt y corren molt.
Mes al moment que van veurer
que á la esglesia eran tots dos,
enderrera s' entornaren
com moguts per un ressort.
—Ramon va dir 'l home alt,
—Qué voleu de mi senyor?
—Ja tornem á sé á la porta
de la esglesia.
—Si, ja hi som.
—Donchs esperemnos un rato
que ja fa ratet que hi son
y prompte deurán sortir,
puig no poden tardar molt.
Despres d' aixó dit, callaren,
y al cap d' un rato d' aixó,
la porteta de l' esglesia
se va tornà á obrir de nou.
La tornaren á tancar.
sense fer gens de soroll;
sortiren los que hi entraren
aquella nit, feyá poch.

IV.

LOS QUATRE CADAVRES.

—Alto compte!.. alto aqui!..
don Enrich tregau la espasa,
si es que no voleu que os mati
com una gallina 's mata.
Aixins parlá l' home alt
á lo doncell presentantse.
Parat se tomba 'l doncell
y respon encés ab rabia:
—¿ Qui es lo que aixis m' insulta?
jo só 'l compte de Miranda,
y devant meu, los mes alts,
tots lo carbassot abaixan.
—Es lo compte de Milflors
que aqui compte vos demana
de una noya que, promesa,
per casarse m' esperava.
Era 'l compte de Milflors
l' home que tapat anava:
era alt, com la farola
que en la Riba 'l port senyala,
pelut, com la pell de un be,
lo pel la cara li tapa;
no mes se li veu lo nas
que d' aixó no n' hi fa falta.
Era un home petitó
lo compte de la Miranda:
te la cara molt ben feta,
y porta també la barba.
Ella si que n' es bonica:
te la careta ovalada,
de blau de cel ne te 'ls ulls,
lo seu color n' es de mangre;
sa estatura n' es molt bona,
no n' es alta ni n' es baixa,
y porta en lo cap un manto:
va vestida tota blanca.

. . . .

—Mireula, á n' aqui la porto,
que ab mi se n' es desposada,
digué 'l doncell á Milflors
tot ensenyantli la dama.
—Defenseuvos donchs ¡rellamp!
que viuda la vull fer ara,
digué 'l compte de Milflors
posantse al moment en guardia.
Ja no 's va sentir res mes
que 'l crich crech de las espasas,
y tot sovint juraments
que los cavallers llansavan.
Al cap d' un rato d' aixó,
dos cossos ne varen caurer;
eran Milflors y lo compte:
¡se mataren l' un al altre!.
En Ramon quan aixó veu,
cap á Milflors s' abalansa,
y quan lo veu ple de sanch,
se treu la vida ab la daga.
Torna en si la dama hermosa,
que lo desmay se li acaba,
puig que al insult de Milflors
ne va caurer desmayada.
Quan veu mort á los seus peus
al compte de la Miranda,
quan un altre mort ne mira,
y á n' alli al costat, un altre,
¡socorro! cridantne molt
fora de si... y espantada...
va exclamar ab forta veu;
no va respóndrer ni un ánima.
Quan veu qué ningú respon,
la dama molt mes s' espanta;
¡ay! llensá un terrible crit,
y morta tambe va caurer...

. . . .

Un silenci sepulcral
per tot Pedralves regnava;
no mes era interrumput
pel soroll que feya l' aigua,
puig que ja feya molt rato
que la pluja s' engrossava
y que terrrible claror
los llamps que feyan, donavan.

. . . .

Las deu de la nit ja n' eran,
y en lo relotje tocavan;
hora terrible per cert...
—Aqui 'l nocturno s' acava.

LLUIS CAMPROBERT.

ACUDITS.

—¿Sabs lo Toni? donchs l' han agafat.
—¿Y per qué?
—Ja t' ho pots pensar, perque tenia las unglas llargas.
—Vetaquí lo que te seguir las modas.

—

Ab tant que hi fet per la patria
y no m' ha donat res mes
que disgustos y rabiadas.
—Donchs home: ja t' ha dat *creus*.

—

—¿Quina lletra es la que 's balla?
—La *jota*.

S.

Solució á la xarada del número passat.

Fixant un poch la atenció
En la xarada passada,
Trobarán de una vegada
Qu 'es *sa-ca* la solució.

—

Solució al geroglifich del número passat.

Costa molt d' endevinar,
mes fixantshi, prompte 's veu
que no pot estar mes clar,
puig diu axis: *qui creu creu*
Enviadas pel correu.

XARADETA.

Ma *primera* es molt fidel,
prima y *dos*, trenta dos quarts,
prima y *tersa* no articula;
tres y *dos* es castellá.
Ab mon ton en aqueix mon
s' hi ensopega á cada pas.

X.

GEROGLÍFICH.

QUIM ESMIR AMEN
Oo VI

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

D. J B. Barcelona. Dispensim D. J Id. Lo mateix D. A B. y R. Id. Publicaré las Xaradas. D. A. S. y F. Id Publicaré la Xarada. D J. R. y M. Id Dispensim D S Reus Publicare l' article D. L M Barcelona. Pot enviar lo que vulgi D. A. B Gracia Publicaré l' endevinalla. D S C. P Barcelona Publicaré dugas de las sevas poesias Don A de T La Bisbal. La suscripció que voste 'm demana no la puch servir perque per ara no n' admeto. Entenguis ab lo corresponsal de Girona. D P O Barcelona No 'l puch servir. D. A. B y F. Id. La delicadesa no 'm deixa publicar lo teu soneto. D. G. C. Publicaré las xaradas D. A. B Id Publicaré la Xarada D. J. S. Id. No publicaré tot. D. J. B. y A. Id. Publicaré l' Acudit.—A. S.

CRIDA.

LO DRAMA DEL ÁNIMA.

ALGO SOBRE MÉJICH Y MAXIMILIANO

PER

JOSEPH ZORRILLA.

Se trova de venta en la nostra Administració. Plassa Nova, núm. 5, Llibreria de don Edualt Puig.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

ANY I. BARCELONA 15 DE FEBRER DE 1868. NÚM. 7.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, 11 número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

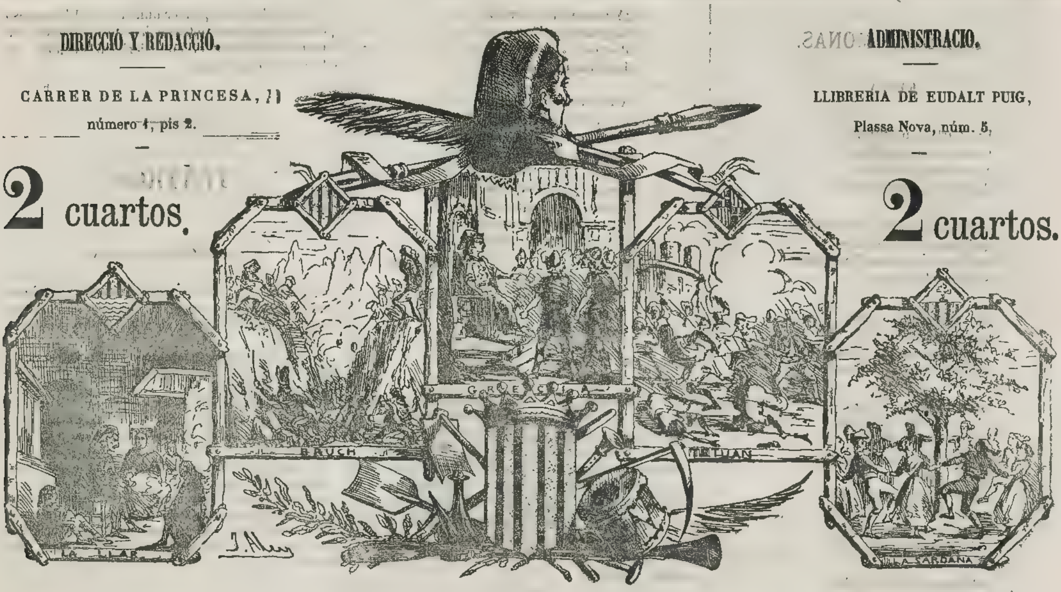

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATÉRIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

L' Amistat, per S. T. y T.—*Las duas Monas*, *faula*, per Joaquin Riera.—*Rum Rum*, per F.—*Teatros. La Sabateta al balcó*, per Z. de V.—*La Nau y mon Cor*, *fantasía*, per G. C. Palau —*Cuentos de color de Fum. VI. Premi de una bona acció*, per Joseph Cornet.—*Arguments contra la pena de mort*, per Antonet Serra.—*Solucions al geroglifich y á la Xarada del número passat.*—*Xaradeta*, per G. Cencillo.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

L' AMISTAT.

Molts y molts han suposat y suposan, que la verdadera amistat no existeis.

Diuhen que sempre 's troba encuberta per un vel, vel que cuan cau impulsat per la fatalitat, ya 's troba que ha destruit la honra de moltas personas, que creyent an aquell que se ha encubert ab ella, 'ls ha enganyat de una manera per cert ben vil é ignominiosament.

Pero per aixó ella no deix de existí.

Alguns hi agut que anomenanse amichs, han ajudat ha gastar un patrimoni, que un pare honrat á copia de suó, y de treball, y de temps, y de fatiga, ha guanyat.

Gastat que ha sigut eix patrimoni, tots un per un, van desapareixen, y 'l deixen abandonat, y no tan sols s' acontentan ab aixó, sino que haven arribat lo cas en que la víctima ha tingut de pasar tots los eslabons de la fortuna hasta tenir que demanar caritat, al presentarse 'n aquells que tantas y tantas vegadas l' haviant adulat, al veurel an aquell estat per cert ben desgrasiat y miserable, han fet escarni y burla d' ell.

¡Ay de aquells que buscan tan sols l' amistat, per despues trepitxarla y escupirla, com si fos un drapot que s' arrosega per las cuinas!

Pero ab tot y ab aixó, no deix de existí.

Ne seriam ingrats á nosaltres mateixos, si no deixesim abrigar en nostre cort la verdadera amistat.

Ella mitiga nostras penas, ella s' alegra de nostre benestar, ella 'ns ajuda, ella 'ns auxilia, ella, en fi, mostra 'l semblan alegre an aquells que li mostran á ella, y si 'ns trobem en un cas apurat, 'ns aconsola y asisteix, y plora nostra desventura com á seva propia.

També existeix entre 'ls malvats.

Exemples á mils né porta la historia y no 's pot dubtar d' ells.

Abans de cometer un crimen s' juran amistat eterna, y si per desgracia agafan á un dels dos, se destina en descubrir an aquell que la providencia un dia li va donar per company, per amich en sas maldats

Ni la presó, ni las cadenas, ni 'ls esbirs, ni 'l sufriment, en fi res, no pot ferlos quebrantar aquell pacte, que un dia 's van jurá baix la frondositat de un bosch.

Marcha al patibul, y mort content per si mateix, pues ha sabut conservar pura é intacta aquella amistat hasta 'l mateix peu de la tomba.

Existeix entre 'ls malvats, y no existirá entre la gent honrada?

S. T. T.

Reus 4 de Febrero de 1868.

LAS DUAS MONAS.

FAULA.

En l' art de posturera
Certa mona envellida
Ayrosament folgava
Fent bots y pantomimas.

—¿Hu veus?—deya ab un altra
Qu' encara era petita;—
Això es lo qu' has d' apendrer,
Si cercas bona vida.

Mira be aqueixa passa,
Aqueix saltiró mira...
¡Quins panxons de riallas
S' hi feyan nins y ninas.

«Moneta—me cridavan—
Y que n' ets d' aixerida!...
Y vellanas me davan,
Nous y llamineria s.

¡Ni may passats haguesseu
Jorns dolsos de ma vida!....
Empero no m' escoltas?
Lo que jo faig no miras?

—Bé massa—deya l' altra
Entre sí, enfellonida,—
Puig per mes que m' hi mati
¡Ay! tal jamay faria.—

Y després ab veu forta
—Perdonam, bona amiga,
Diu, m' aponderás massa
Las teuas *monerias*.

Ab qui, com jo, natura
Se mostrá tan benigna,
L' estudí... l' esperiencia...
Sols nosa li farian.

—Calla—respon la mestra—
Si la presa 't domina,
O la superbia 't cega,
Consells ¿perqué 't valdrian?

Pensa, fes lo que vulguias;
Ves, á ton grat camina;
Y temps vindrá que 't vejas
L' ánima penedida.—

Be pensareu vosaltres
Qu' ¡ay! tal succehiria
Qu' aqueixas prometensas
Just, just foren cumplidas:

Així havia d' esserne,
Així lo seny hu dicta,
Mes rahons y esperiencias
No son tostemps amigas.

Coneguent la Moneta
Que á truchs l' atuíria,
Fós qui se fós lo amo
Que s' hi cercás la vida;

Ab un trencat de llengua,
Que á tot bon cor indigna,
Y molt més si qui parla
De que las heu no esplica;

Sense solta ni volta
Comensá la mesquina
Malparlant de las altras
Ab fel de greu malicia.

¿Y ab això feu forrolla
La gran desvergonyida?
Resposta á tal pregunta
Ja hi ha qui la faria.

A tu adresso eixa faula,
A tu, critich del dia;
Sens quant val ni quant costa
Lo mes sagrat criticas;

Mes ¡ay! pobra *moneta*,
La gent de seny te mira,
Y s' arronsa d' espatllas
Y 's riu de tas perfidias.

JOAQUIM RIERA.

RUM RUM.

Havem llegit en «La Pubilla» que del drama original de D. Cárlos Altadill, (qué segons se conta ha sigut enviat á la *Censura*, no n' hi ha escritas mes que duas ó tres escenas. Podem assegurar, per haberho sentir á dir al mateix autor, que alló no es veritat, puig no es un sino dos los exemplars que té remesos á Madrit, sense contar lo borrador que ha quedat en son poder, y una y altra copia que te un memorialista pera treurer 'n los papers que se hán de repartir als comediants. La veritat sobre tot, senyora «Pubilla.»

—

Lo nostre estimat colega «La Pubilla» se dirigeix en un de sos números passats contra lo difunt periódich «El Ateneo» rebxassant la calificació que aquest periódich li dona, considerantlo com á un de altres tants defensors dels «Jochs florals.»

Sentim que la aparició de aquest malhadat periódich hagi donat lloch á «La Pubilla» pera fer semblant declaració; y diem que ho sentim, perque en nostre concepte may ha convingut mes que ara anar unitis tots los defensors del catalá, procurant prescindir de certas cosetas y transigint una miqueta cada hu. Invitem de totas veras á «La Pubilla» á que s' aculli baix la bandera de la unió y de la fraternitat, única divisa que pót salvarnos y unica bandera que pot fernos triunfar.

—

Aplaudim de totas veras la circular del senyor gobernador d' eixa provincia dirigida als arcaldes de fora, prevenintloshi que de cap manera permetian la venta de romansos y altres paperots que tinguian ó puguian tenir per objecte embaucar al poble, fentli creurer miracles y fenómenos que may han sigut ni somniats per la nostra religió. Era aquest un escándol que desdeya de una nació culta y civilisada. Donant lo senyor gobernador dita disposició ha prestat un verdader servey á la causa del segle de la civilisació.

—

Despres de haver desarrollat un sabí devant de una numerosa concurrencia, sas ideas ateistas, al veurer lo mal efecte que aquestas produian, digue:

—Senyors, ja veig que aqui jo só l' unich que te l' honor de no creurer en Deu.

La senyora de la casa li contestá:

—Dispensim: en aqueixa casa hi ha 'l lloro, lo gat y 'l gos que tampoch hi creuhen, pero al menos aqueixos tenen lo bon sentit de no dirho.

—

L' Ateneo ha mort. Ens alegrem de haber contribuit, poch ó molt, á fer desapareixer del camp de la prempsa á semblant periódich.

—

Haventnos preguntat, varias personas que desitjan suscriurers á la obra «Lo Fluvioler del Ter» com ho havian de fer pera lograr son objecte, advertim que lo punt de suscripció es la mateixa casa editorial de Girona ó be qualsevulga de las llibrerías de la mateixa ciutat.

—

S' ha publicat lo primer número de «El Progreso» periodich que va á defensar las ideas liberals. Saludem cordialment al nou diari y li desitjem tota classe de prosperitats.

F.

TEATROS.

LA SABATETA AL BALCÓ.

La sabateta al balcó es un drama catalá devut á la espontánea ploma del popular Pitarra, y que s' estrená lo dilluns passat en lo teatro del Odeon ab motiu del benefici del senyor Cazurro.

Lo públich va cridar al autor diferentas vegadas sense que tingués lo gust de véurerli trepitjar las taulas á pesar de demanarlo ab insistencia.

La protagonista, la senyoreta Rosell, pera qui ha sigut escrita la producció, va donar probas de ser una bona artista á pesar de sos pocbs anys, per qual motiu li foren prodigats no pocbs aplausos.

La senyora Mena va estar sempre en situació, per lo qual nosaltres la felicitem.

Los demés actors desempenyaren bastant be los sèus respectius papers, mereixent especial menció lo director senyor Cazurro, per l' acert ab que dirigí la execució de la obra y per la bona voluntat ab que representá lo sèu paper de vell.

Z. DE V.

LA NAU Y MON COR.

FANTASIA.

Al port s' acosta, rompent las ayguas,
La nau que porta mariners braus;
Mentres sas velas, com la neu blancas,
Infla 'l mastral...
Mon cor, com ella, als mars se llansa,
Lo port qu' espera n' es molt mes dols,
Il-lusions tendras porta per velas,
Per vent l' amor!

Mes ¡ay! que 'ls nuvols lo cel cubreixen,
¡Ay qu' enlluerna lo llamp rogench,
Y rep de l' ona patons de furia
Lo fort bagell!
També domina mon cor tempesta,
Mes ¡ay! tempesta d' un desengany!..
¡Ay! que sas velas destrossa ab rabia,
Desdeny qu' es llamp!

—

La nau tremola, com sa juguina,
L' huracá 'l casco tomba brunsint;
L' áncora perden, tots al Cel pregan,
Se senten crits!
Mon pit sorolla, puig la tempesta
També s' emporta mon pobre cor;
L' áncora tiro de la esperansa...
Ay!.. ¡també en fons!..

—

. . . .

Aqui hont las onas jugan tranquilas,
Com cabellera que s' endú 'l vent,
Fou una lluyta, lluyta terrible,
¡La nau caygué!
¿ Hont es mon barco que ja no corra?
¿Hont son sas velas, l' áncora ahont?
Ay! que la lluyta ne fou terrible,
¡Caigué mon cor!

G. C. PALAU.

CUENTOS DE COLOR DE FUM.

VI.

PREMI DE UNA BONA OBRA.

Lo que 'ls costa als pajesos tenir bona anyada solsament ho saben los que trevallan la terra. Un n' hi havia que á costa de molt afany y no pocas suors conreava son trosset de terra y á pesar de las frequentas inclemencias del cel se la passava, con s' acostuma á dir pobret y alegret, en sa petita barraca, ab la companyia de sa muller.

Un dia vingué á turbar la soletat en que vivia gran soroll de corns, y trepitj de cavalls. Sortí á veurer que era y vejé una tropa de cassadors molt ben engalanats ab llassos y plomas, vestits de seda y que perseguian un cervo.

Lo animalet corria, corria com lo vent pera evitar la mort ab que lo amenassavan las inflamadas golas dels gossos que ab tota terquedat li corrian derrera; pero rodeijat ja per totas parts, no vejé altre salvació que fer un supremo esfors y saltar la tanca de la horta del pajés, creyen pot ser que en lloch cercat no anirian á buscarlo sos enemichs.

—Senyor, senyor.—esclamá lo pajés interposantse y dirigint la paraula al que feya cap entre 'ls casacasadors y era lo ministre del rey, conegut en tot lo pais per sas crueltats—perdoneu á aquet animalet, que prou ne teniu en vostres boscos, y sa mort va á costarme la cullita que es tota ma fortuna.

—¿Que se me 'n dona á mi de ta fortuna? contestá lo ministre. En devant, companys.

Y los gossos y caballs saltaren la tanca y trepitjaren lo sembrat y trencaren los fruiters y ho deixaren tot tan plá com lo plamell de la ma, puig no semblava sino que hi haguessen passat lo rampí.

Lo cervo vejentse acomés, se refugiá dintre de la mateixa casa.

—Senyor, senyor, cridá lo pajés, no tinch altre cubert que aqueixa barraca, respecteula sino voleu que hage de dormir á la serena.

—Dorm á hont te dongui la gana, puig no perque tu ploriquejis, haig de sacrificar jo mos plaers. Companys, foch al barracot.

Y los cassadors reculliren llenya y feren fajinas, y després de ensesas, cremá la casa que era de fusta y vella, aixecanse una negra columna de fum.

Lo cervo, reventat de correr, no tingué forsas pera fugir y allí morí cremat; pero la muller del pajés al sentir la escalfor y al veurer las flamas, sortí esporaguida á evitar lo perill.

—Millor cassera ferém de la que esperavam, digué lo ministre al veurerla. Flor tan olorosa y ben pintada no ha de perdrers' descuidada en lo camp; sino que te de lluir en los gerros dels salons de mon palau.

Tot dihent aixó la agafá, y posantla á la gropa de son cavall, se 'n anaren tots á galop del mateix modo que habian vingut. Lo pajés quedá tot sol, sense cullita, ni casa, ni muller; y per no morirse de fam, se 'n aná cap á la ciutat á viurer de la almoyna.

Tan bon punt hi hagué arribat, després de moltas penas, sapigué ab dolor que sa muller era morta, y ab alegria, que lo ministre havia caigut en desgracia del monarca. Passats ja 'ls portals, va observar que en la ciutat hi havia un gran moviment tant mes estrany, quant que era dia de feina. Las botigas no estavan mes que mitj obertas, y se veya á tothom, xichs y grans per 'l carrer: uns enrahonat ab animació, altres dirijintse apressurats cap á la plassa.

Y era que, com de arbre caigut tothom ne fa llenya, no hi havia ningú que en aquell dia deixés de mostrarse encarnissat enemich del mateix ministre á qui lo dia avans havian adorat de genolls apesar de sas crueltats. Aixis fou que lo pajés seguint la corrent dels amotinats pogué veurer que havian entrat en lo palau del ministre y lo havian tret á fora sens dupte ab la intensió de matarlo y arrossegarlo; puig no mostravan mes dolsos desitjos las feras caras y bruscas accions dels que 'l voltavan.

Lo pajés cregué arrivada la hora de venjarse dels mals que li havia causat; per lo cual agafá frenétich una mala llansa que portava un xicotet y espenta aqui, cop de colser allá, aná obrintse camí, fins á arrivar á la primera fila. Un cop allí, li entrá la reflexió al veurer tan abatut á son enemich y considerá que si la venjansa es boixeria quan se dirigeix contra 'l poderós, es proba de mal cor quan se fa victima de ella á un desgraciat.

Cambiant, donchs, de idea decidí protejir y salvar si 's podia al mateix á que anava á ferir de mort y ab aquest objecte se li acostá ab tota llestesa.

Pero mentres tant lo rey ja comensava á anyorarse de no tenir prop á son ministre, á qui sols havia despedit en un moment de mal humor, y sabent que estava en mans del poble que amenassava sa vida, li torná ab tota forsa lo carinyo y envia soldats á deslliurarlo, los quals ab molt poca feyna feren fugir als baladrers y agafaren als mes furiosos, entre altres al pobre pajés.

Lo ministre ja deslliurat, maná que aixequessen unas forcas y que hi penjessen als que havian pres, sense perdrer moment. Lo pajés comensá á fer molt tristas reflexions; péro quan ménos s' ho pensava foren aquestas interrompudas per un llas escorredor que posá fí á sas desditxas y á sos generosos sentiments.

Joséph Cornet.

ARGUMENTS CONTRA LA PENA DE MORT.

I.

Lo següent epissodi podria molt be haber sucsehit en Espanya; mes l' amor á la patria, mon orgull nacional, que ab lo sol fet de ser jo espanyol ja póden suposar que será gran; fa que procuri desterrar un fet escandalos de la patria de Fivaller, y que l' atribueixi á ne 'ls francesos, tota vegada que la

—Los francesos!.. murmurá Bernat desde son racó, son uns lladres, uns facinerosos que tot s' ho fan seu sense pagar. Tambe volian robarnos la Espanya; pero uns valents que jo conech, en lo Bruch...

—Bueno, bueno; digué depressa lo Senyor Narcis temerós de tenir que escoltar una altra volta aquella relació que per lo repetida comensava á semblar lo cuento del enfadós, no hi ha que parlarne ni enfadarse. Are ray que sembla que ja 'ns volen deixar en pau.

—Per forsa, que no de grat. Los haguessem deixat fer que jo 'ls aseguro que no s' haurian quedat curts y ara per ara ja tots diriam *muixú* y *fam* y totas aquestas paraulotas que no las diu cap cristiá.

—Son projims, Bernat, son projims, digué lo frare entre dos glopadas de vi bo.

—Ningú m' ho fará creurer, perque diu 'l ditxo que no es bon amich qui vol la capa del altre amich. No fan res de bo.

—Home aqui tens unas patatas freixidas que á ells se deu si las menjém. Antes ningú 'n tastava.

—Vaya una grassia. No se 'n haguessen ells emportat las gallinas y los moltons, y no 's veurian 'ls pobres en la pressisió de omplir lo ventre de trunfas, que avans sols se 'n donavan als tossinos.

—Tu ets molt tossut; y cregue, pare nostre, que avans de anarse 'n lo destacament francés del castell, cada dia 'm posaba en un compromís ab sas disputas y mes de un cop per culpa de ell me van fer pagar la multa.

—Pero escoltéu ¿no es veritat que ells han vingut á mourer guerra sense rahó?

—Si.

—¿Que tot ho roban y matan, y croman las casas y 'ls sembrats?

—Si.

—Y donchs?

—Y donchs qué?

—Que son un lladres ¿fa, Cristina?

—Molta rahó que teniu.

—Veuhent? fins aquesta que es tant tonta ho coneix.

—Peró son projims.

—Lo que jo li dich es que entre 'l Bruch y altres parts que jo sé,

ab entusiasme; y encara que sols contava la petita pochs mesos de edat, ja tractava del dia en que lo millor hereu de Catalunya, que además seria ciutadá honrat de Barcelona, se enamoraria de ella y vindria á demanarla; en qual cas deya que no li faltaria á sa filla dot pera adomplir las mes grans exigencias.

Y com en la vila no se ignorava que lo Senyor Narcis tenia bons patacons, tothom quan era ocasió, se feya llenguas del dot de la Rosér, que aquest nom li havian posat sos padrins en las fonts baptismals, en commemoració del dia de son naixement, y se la designava ja per tot-arreu ab lo motiu de «la pubilla de Hostalrich.»

Aixis vivian tranquils y en pau com Joseph y María, lo senyor Narcis y sa muller, no cuidantse mes que de sa filla, en companyia de un mosso criat fidel com un gos perdiguer, mes tossut que un aragonés y honrat com ell sol. Aquet mosso no es desconegut dels lectors, puig no es altre que aquell Bernat á qui havem vist fent proesas en la batalla del Bruch, y que després de aquella y altras jornadas gloriosas pera las armas del poble espanyol, vejent que ja los francesos anavan de vensuda y que ab la intervenció inglesa se havian regularisat los exercits defensors de la patria, se 'n torná definitivament á casa, renunciant uns galons de sargento que li oferia lo regiment de Ultonia, als quals preferí la vida reposada que li asegurava la bondat de sos amos; puig lo tractavan mes com amich, que com á servidor.

CAPITOL IV.

La llar.

En una de las vetllas de abril de 1814, estava la familia del senyor Narcis reunida en la cuyna de la casa, esperant la hora de sopar y de anarse 'n al llit.

En lo centro de la cuyna, pessa espaciosa com la generalitat de la de las casas de fora, hi havia la taula de noguera, cuberta ab unas blancas estoballas, y preparats en ella los plats y vasos necessaris. En lo cap de taula estava comedament assentat, en un silló de ba-

França registrá en sa historia del crim, no pocas causas célebres.

—

Durant l' imperi del colós del siggle, Napoleon primer, vivia en un tercer pis de una casa situada en un dels arrabals de la populosa Paris, un capitá de zuavos, juntament ab la seva esposa. Los dos esposos, l' Enrich y l' Emilia, eran felissos perque s' estimavan, s' idolatravan y vivian en santa pau y dolsa calma, la deliciosa, la sublime vida de la familia: la vida del matrimoni.

—

Se deu advertir, perque aixis convé á la narració, que la casa ahont vivia aquell matrimoni, tenia los pisos doblats.

En l' altre tercer pis del edifici, hi havia una casa de despesas, d' aquestas que saben fer la vida bastant barato. Eixa condició basta y sobra pera dirvos que en ella s' hi mantenian bastants estudiants.

—

Tornem á la historia.

Lo capitá tenia un assistent.

Era aquest molt calavera, era un ser de malas entranyas: una aberració, si 's pot dir aixis de la naturalesa humana.

Sols gosava fent mal, deshonrant solteras y casadas, alabant lo vici y derrotant á la virtut.

Per ell no hi havia res sagrat, res que mereixés respecte: ni la sagrada institució del matrimoni, creat per Deu desde 'l principi del mon, podia inspirarli veneració.

Un dia digué á la esposa del capitá, que li havia inspirat amor y que era forsós que cedis á sos desitjos en despreci de son amo lo capitá.

La esposa que acababa de ser insultada, va sostenir la seva dignitat ab tota la forsa y ab tota la fé de una dona honrada.

Amiga de la pau dintre de la familia, enemiga de fer mal á ningú, va resoldrer passar lo disgust ella sola y no dirne res á son espós.

Aixis lo feu; mes l' assistent va interpretar malament la prudencia de la dona á qui havia insultat gravement, y per segona vegada faltá al respecte de la seva mestressa.

V.

Los insults y los agravis se repetiren varias vegadas.

Aixis es que la esposa, ben á pesar seu per cert, se vegé obligada á esplicar á son espos lo que passava.

Lo capitá, que per cap estil va voler tenir lo mal temps dintre de sa casa, va resoldrer despedir ignominiosament al que tractava de robarli lo que mes deu apreciar lo marit: la honra de la muller.

Ho va fer, y l' assistent, quan se vegé despedit de aquella manera, per ell tant vergonyosa, no va dir mes que las següents paraulas:

—¡Me la pagarás!...

VI.

Passaren dias y dias sense que tingues lloch cap acontecimient notable.

Un jorn Emilia va sortir al replá de la seva escaleta.

Los estudiants del pis del devant, se 'n adonaren y també hi varen sortir ab ánimo de fer broma.

La gresca, va comensar com comensan totas las bromadas en que lo principal paper es desempenyat per una noya joveneta.

La broma va anar endevant, y... cosas de jovens, va pendrer un aspecte un poch massa grave.

De las paraulas vingueren los fets, y á la fi la senyoreta Emilia se vegé obligada á fer posar en guardia á un de sos mes braus bromistas, buidantli mitj cantiret d' aigua per la esquena.

Lo jove, mullat quedá confós, y entre avergonyit y bromejant, va dir á la que li havia fet la broma per ell un poquet pesada:

(*Se continuará.*)

Solució á la xarada del número passat

No articula aquell que *ca-lla*,
y es vritat com un cabás,
que en lo mon, á cada pas
s' ensopega ab un *ca-na-lla*.

Solució al geroglífich del número passat.

La solució prómpte 's treu
del geroglífich passat;
l' adagi es vell y acertat:
Qui mes mira menos veu

Enviadas pel correu.

XARADETA.

Lo qu' es *segona*, es *primera*.
Lo *tot*, l' usa la cuinera.

G. Cencillo.

GEROGLÍFICH.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte

Correspondencia de **La Barretina.**

D. J. C. Barcelona. Un altre l' ha passat al devant. D. P. F. Id. Publicaré la seva poesía. D. B. T. Id. Il publicaré la xarada. Ll'geixi lo numero. D. F. de P. B. Id. Publicaré algunas de las Xaradas. D. D. A. y F. Id. No mes ha endevinat lo geroglifich y encara ha fet tar. Don A. X. T. Id. Los seus cantars son fluixets. D. J. Z. Id. Li poso la de la Xarada. D. E. S. P. Id. Publicaré 'ls epigramas. D. J. B. A. Publicaré un acudit y 'l geroglifich. D. S. X. y F. Id. Publicaré la Xarada. No puch fer lo que 'm diu perque no he vist la pessa. D. D. Id. No 'l puch servir. D. J. C. y B. Id. Lo mateix. D. J. S. Id. ha fet tart. No puch posar l' epigrama. D. L. M. Id. Publicaré lo que m' ha enviat. Un obrer. Va fer tart per las solucions. Publicaré totas las Xaradas.—A. S.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepus, carrer de Petritxol, 14.—1868.

queta que espressament s' havia portat per ell de la sala, un frare de San Pere de Roda, conegut antich dels Parés que de tant en tant anava á passar una temporadeta á casa seva pera distreurers' sens dupte dels estudis y mortificacions que exigeix la vida conventual. Vestia l' habit gris de l' ordre, tenia la caputxa caiguda de modo que mostrava á satisfacció son gras clatell, sa relluent corona y sas frescas y vermellas galtas, y tant son parlar pausat y sentenciós com sos acompassats moviments quan se moçava ó prenia polvo, indicavan en ell un home satisfet de si mateix y que no té gaires mal-de-caps.

Feya contrast al seu costat lo senyor Narcís magre y de nas llarch movedís y solicit com de costum, ab sa cueta molt ben trenada, casaquilla de alepí, calsa curta y mitja negra de seda.

Mes enllá estava la mestressa, que portava faldilla curta, cos sota l' aixella y pinta de tres quarts, filant la porció de llí que corresponia al dia, mentres ab lo peu esquerra donava un moviment de oscilació al bressol en que descansava la filla del seu cor, la nina de sos ulls, la Rosér.

En los fogons trastejava una minyoneta de Vallcanera que 'ls servia de criada, vigilant las cassolas, y prop de la llar en que espeternegavan las ginesteras y feya fum una branca de pi vert, en Bernat assentat en una banqueta baixa s' entretenia en fer bossins de teya ab un destralet.

Il-luminavan la escena las flamas de la llar y una llumanera de dos brochs penjada al sostre per un filferro, aumentant sos resplandors, al reflexarse en las calderas y eynas de aram de la matansa que relluian com or penjadas en las parets y colocadas en los escudellers superiors als en que hi havian los demes trastos del us ordinari.

Lo conjunt del cuadro presentava aquella originalitat que tant be sapigué arreplegar y reproduir lo pinsell de Goya.

Un rato feya que ningú deya res, quan interrumpí 'l silenci lo senyor Narcís dihent á la criada:

—Y be, noya, ¿que 'n tens per gaire de aixó? Son ja tres quarts de nou y hauria de fer mitja hora lo menos que estessem sopant.

—Es una vagamunda y sempre 's retrassa, murmurá en Bernat, no 'm vol creurer de res y aquestos son los resultats.

—Que sap lo gat de fer culleras... contestá la minyona; si ós creguessem á vos bona aniria la casa.

—Sé mes que tu, mocosa, que encara tens la llet als llavis y corres arrastrant la closca com un pollet. Jo so un home de esperiencia, he corregut molt mon y...

—Oydá! l' altre dia os vaig encomanar que vigilesseu la cassola y 'm vau deixar agafar aquells dos cunills que havia portat lo masover de ca 'n Porra.

—Calla, mala llengua, que si 'ls cunills se van agafar, fou perqué hi havia massa foch y poca aigua. y la culpa era teva.

—Oy que no, que era vostra, que 'ls vareu descuidar per encendrer la pipa.

—Oy que no, que era teva que sortires á enrahonar ab lo xich del Pelat que te havia cridat desde 'l carrer.

—Foreu vos...

—Vares ser tu...

—Be, be: digué lo Reverent, no barallarse per tant poca cosa. Qui ha de cuidar los guissos ets tu, Cristina, y no en Bernat que te altre feyna, per lo qual si 'ls cunills se cremaren la culpa es teva y no petita, puig la amargó del agafat es desagradable y fa mal be lo millor plat.

—Aixó dich jo, saltá en Bernat, y aquesta ximpleta may me vol creurer.

—Prou rahons, contestá ab desenfado la minyona: Aqui está 'l sopar, anyadí possant á taula una sopera de la que se escapava una columna de fum que despedia una olor apetitosa.

—Laus Deo! esclamá 'l frare tossint ab satisfacció y tiranse per munt las mánegas dels habits pera estar ab mes comoditat.

—Sopa dorada, pare nostre, digué oferintn' hi la mestressa que havia abandonat lo bressol y la filosa.

—Sopa d' orada?.. No es mal aquet peix quan es ben fresch, contestá ab agrado lo invitat, allargant son plat cap al cucharon que deixá caurer una abundant porció de sopas barrejadas ab robells de ou batuts.

—Oh! no 's pense pas que sia de peix, pare nostre. Ja hauria volgut tenirne pera obsequiarlo com cal; mes los francesos tot ho acaparan y es un miracle que de tant en tant arrivi un pescador á la vila.

ANY I. BARCELONA 22 DE FEBRER DE 1868. NÚM. 8.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos.

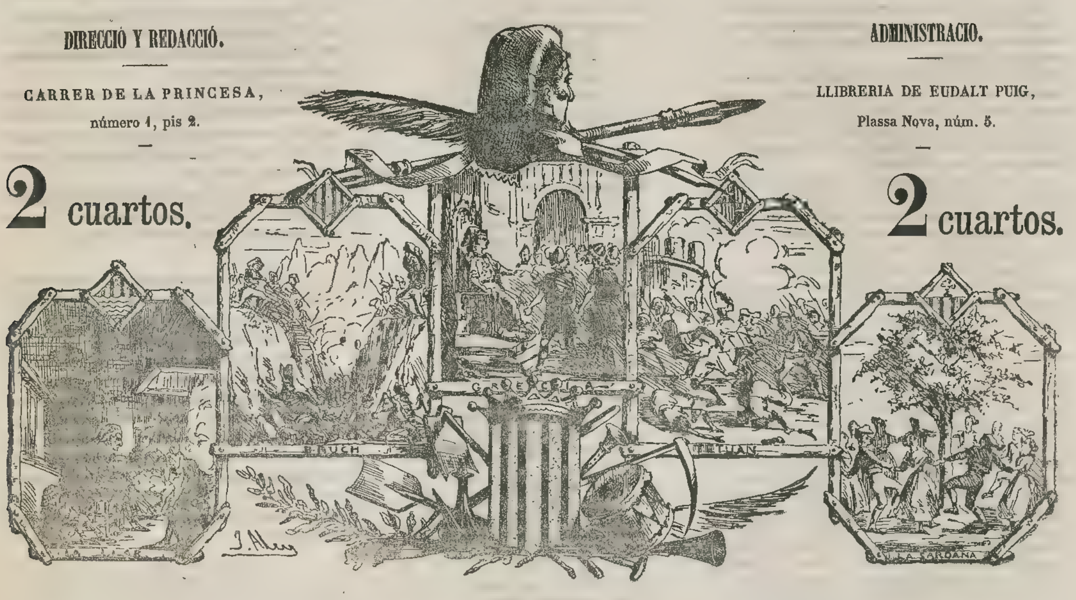

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATÈRIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Advertencia.—*Las Corts de amor*, per Raynonard.—*Aynoransa*, per Francesch Ubach y Vinyeta —*Rum, rum*, per F.—*Bibliografia: Las mujeres célebres, de la Rada y Delgado*, per Z. de V.—*M' ha dit que sí*, per Francesch Manel Pou.—*Arguments contra la pena de mort*, per Antonet Serra.—*La Caritat: pensament*, per G. C. Palau.—*Acudits*, per S.—*Solucions á la xarada y geroglifich del número passat.*—*Xaradeta*, per Joseph Hutsá.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

ADVERTENCIA.

Demanem á nostres lectors que 'ns dispensin las moltas faltas d' imprenta que hi hagué en lo article del número passat. Causas independents de la nostra voluntat nos obligaren á retirar lo article que teniam ja compost. La precipitació ab que 's tingué d' imprimir lo article «La amistat» fou causa de que no puguessim veurer las probas Lo publich, que ja 'ns ha donat moltas mostras de condescendencia, no 'ns negará aquesta que li demanem.

LAS CORTS DE AMOR

I.

¿EXISTIREN CORTS DE AMOR?

Lo trovador mes antich, del que s' han conservat las obras, es en Guillem IX, compte de Poitiers y de Aquitania, que vivia en lo any de 1070; la puresa que llueix en son llenguatje, las gracias del estil, laarmonia dels versos y las combinacions dels consonans mostran que quan ell escribia, la llengua y la poesía, tenian ja bastanta perfecció, y que aquell se havia aprofitat de las llissons y exemples dels poetas que l' havian prescedit. En los escrits dels trovadors que passan per mes antichs, també se hi trovan algunas rahons que fan creurer que foren sucsesors y deixebles de poetas antèriors. Rambald d' Orange que morí en 1173, parlant de las mateixas obras, deya: «Que ja hom mais no vis fach aital, par home ni par femna, en est segle, ni en l' autre qu' es passatz.»

Los historiadors han considerat lo casament del rey en Robert y de na Constansa, neta de Guillem I compte de Provensa ó de Aquitania, contret si fa no fa en lo any 1000, com lo moment de un cambi de costums en la cort de Fransa; hi hagué qui deya que la princesa portava en sa companyia trovadors, juglars, comediants etc.; y generalment se convé en que lo gay saber, lo art dels trovadors y sas costums amenas se propagaren desde 'l Mitjdia de Fransa cap á las corts del Nort; es á dir, desde 'ls paissos que 's trovan á la part de aquí del Loire, cap als de la part de allá.

Entre mitj dels usos galants de la Cavalleria y dels jochs de fantasia dels trovadors, lluia lo enginy sostenint y defensant qüestions delicadas y altercats que ordinariament se referian á negossis de amor; y de la obra en que 'ls poetas exercitavan de aquesta manera la delicadesa de son enginy se 'n deya *Tensó*, derivat de la paraula llatina *Contentio*, que significa disputa, ó contenda. Lo compte de Poitiers diu.

«E si m' partetz un juec d' amor
No sui tan fatz
No sapcha triar lo melhor.»

Aquestas disputas, que també s' anomenavan *jochs partits*, hagueren sigut exercicis tant insubstancials com ridículs, si alguna reunió ó una especie de tribunal no hagués tingut la facultat de dictar sentencias sobre las opinions diferents dels que hi concurrian.

Aquest género de poesias que fou molt usat per los trovadors, y se troba entre las composicions del mes vell que 's coneix, no posaría fora de tot dupte que haguessen existit los tribunals de amor; mes, com está probada la existencia de aquestos per altres documents, ha de convenirse en que lo que aquells diuhen ho demostra complertament y en que las qüestions que 's disputavan entre 'ls trovadors se sometian algunas voltas al arbitre de las damas, dels cavallers y de las Corts de amor, als quals se dirigian los poetas en los últims versos de sa composició. No 'ns estranya veurer constituidas las Corts de amor en un temps tan prop de aquell en que 'l Compte de Poitiers parlava de tal manera sobre 'ls jochs partits.

Sense ser nostra intenció referir las moltas sentencias de que parla en Andreu Cappel-lano, direm que tot fent una llista dels tribunals que las dictaren, tracta de las Corts de amor en general y ho fa en uns termens tals que convens de que existian quan ell escribia.

Proposa la segúenta qüestió: «¿Falta á la fé que ha jurat un amant, quan no vol cedir á la passió del altre?»

Y respon: «No m' atreveixo á afirmar que estiga vedat resistir los plaers del mon, perque tal doctrina semblaria contraria als manaments de Deu, y certament no fora prudent creurer que havem de faltar á aquets manaments avans de resistir als gustos del mon. Mes si la persona que rehusava, cedeix després á una nova petició, crech, segons lo judici de las damas, que se la te de obligar á acceptar al altre amant, si ell ho vol.»

Això sol fora prou pera probar en general que las damas eran jutjes en materias amorosas; pero donarém algunas noticias particulars y precisas que allunyaran tot dupte.

En Andreu Cappel-lano, pera justificar las descisions de las moltas qüestions de que tracta en son llibre, fa referencia á las Corts de amor de las damas de Gasconya, de na Ermengarda vescomptesa de Narbona, de la reina Eleonora, de la Comptesa de Champanya y de la de Flandes.

Lo tribunal de las damas de Gasconya se trova citat una sola volta en la obra de Cappel-lano, sense dir qui 'l presidia; pero asegura que era numerós: «La Cort de las damas, reunida en Gasconya, estatueix ab acort de tot lo tribunal...»

En Cappel-lano parla cinq vegadas del tribunal de na Ermengarda ab motiu de altras tantas sentencias sobre assumptos de que ell tracta després. Na Ermengarda fou vescomptesa l' any 1143 y morí en 1194. Los autors del *Art de comprobar las fechas* contan la tradició que diu que aquesta princesa va presidir Corts de amor; y la historia afirma que protegí las lletras y rebé ab particular agrado als trovadors, entre 'ls quals doná marcada preferencia á Pere Ruggero, que va celebrarla baix lo nom místich de *Tort n' avetz*. En Andreu Gemald en lo Comentari del Triunfo del amor de Petrarca sembla que assegura que na Ermengarda tenia una Cort amorosa, quan diu: «Lo altre fou Pere Ruggero de Auvernya, que sent canonje de Claramont renunciá la canongia pera ferse trovador y correr de palau en palau. Estimava á M. Ermengarda, noble senyora que *tenia tribunal* en Narbona y fou molt estimat y honrat per ella per sa amable conversa, si be á la fí lo desterraren; y ab aquet motiu se cregué que havia ja obtingut la última esperansa de amor.»

RAYNOUARD.

(Se continuará.)

ANYORANSA.

A A.....

L' orient de fosca 's tinta,
lo sol son raig apaga
cubrint de tristas sombras
la vall y las montanyas.
Los aucellets s' aclòchan
tot replegant las alas,
y 'l vènt, de las rosèllas
las fullas arrebassa.
Las fonts s' enterboleixen,
dels ecos las véus callan,
y al lluny sonant monótona
la véu de la campana;
la mort del jorn anuncia
que de finar acaba,
y 'l riu, que mugint corra,
ab boiras l' enmortalla.
Recorts tristos,
sèmbras vagas,
á doll omplan
tota l' ánima,
y 'l cor de suspirs fondos
pobla 'ls aires.

—

Finèstra, finestréta,
de flors enguirnaldada
un temps, que patoneras
del Llobregat las auras,
gronxavan festosencas
ab dolsas alenadas,
¿per qué tancada sempre
lo mèu mirar t' esguarda,
y del roser las fullas,
de que avans feyas gala,
avuy perfúms no donan
al cor á quí tant plauhen?
Finèstra, finèstréta,
sempre á mos ulls tancada,
sols obrat una volta,
per sempre després tancat,
mal que tingas
de sè 'l marbre,
de la tomba
do mon ánima,
de l' ánima que plora
d' anyoransa!

—

Arminda, bèlla Arminda,
la de rosadas galtas,
qu' enveja á las flors dònan
que cria la montanya,
¿hont ets, que no m' escoltas,
ni al trench de l' auba baixas,
á recullir violetas
mol menys que ton front blancas?
De veurert ja m' anyoro,
mon cor malalt desmaya
de veurers sens l' amparo
que ton amor l' hi dava;
en eixa edat, Arminda,
que 's viu sols d' esperansas.
¿hont ets que no 'm sents nina?
¿hont ets que no devallas
per la pena
que 'm rabassa,
consol, digam,
á' donarme
com en temps de ma ventura
me 'l donavas?

—

Suspirs que á l' alta esfera,
fujint del fòns del ánima,
de veurer tanta pena
en ella amontonada:
aixís bon vent vos bufi
si anèu de ma estimada,
á murmurar mas queixas
per la llunyana estancia,
que tan sébrer voldria
lo mes fidel cantaire:
Digueuli que l' estimo
molt mes que l' estimava,
que 'm moro de tristesa,
que 'm moro d' anyoransa,
dès que son front no beso,
ni besa ella mas galtas;
qu' era vida
per mon ánima,
de sa boca
la mel grata;
que m' anyoro, m' anyoro
de besarla!

FRANCÉSCH UBACH Y VINYETA.

RUM RUM.

S' ha publicat lo segon cuadern del «*Trovador de Monserrat*,» que conté las poesías següents: Los voluntaris catalans. Un llor y una llágrima. Ben vinguts sian. A Lluis Cutchet. En lo muradal. Los héroes del mar, escrit en la pedra de unas ruinas. Homenatge y recort. A D. Lluis de Eguilaz. A en Mariano Fonts. La cansó de la Bandera y La nova creuhada.

—

Los Jochs florals se celebrarán aquest any ab gran solemnitat. Lo eminent poeta D. Federico Mistral, lo autor de la Mireya, vindrá á presidir la festa.

Barcelona se creurá honrada ab la presencia de tant insigne poeta. També tenim entés que asistirán á la festa molts altres poetas catalans, provensals y castellans.

—

Hem fullejat lo primer refilet del Fluvioler del Ter. Creyem que los amichs de la poesía jocosa poden passar ab ell uns moments de gojos entreteniment, puig que compossicions hi ha de un merit no jens despreciable en son génere.

En rectificació de lo que diguerem en lo número passat sobre la venta d' estas poesias, tenim lo gust de poderlo anunciar també en esta Ciutat, puig que s' es posat en la Llibreria de D. Joseph Mañá, carrer de las Euras, n.° 8 y 10.

Los que las vulgan comprar que no fassin lo ganso perque n' han vingut pochs exemplars y d' aquets pochs exemplars, ja ni ha molts de venuts.

—

—*Contra viento y marea*, com diría un fill de Castellá, la literatura catalana, va arrelantse y obtenint lo premi de sos esforsos los que 'ls han fet y 'ls están fent pera tant lloable objecte.

Lo drama catalá que fins ara havia entrat sempre de un modo vergonyant en los teatros de primer órdre de Barcelona, aprofitant beneficis de artistas ó funcions filantrópicas; está á punt de conquistar per dret propi lo lloch que en ells li correspon. D. Emili Arolas, ha format una companyia de actors catalans que baix la seva direcció representará en lo teatro de Sta. Creu. Los hi desitjem bona fortuna y consignem aquest altre pas de progrés de nostra estimada llengua.

BIBLIOGRAFÍA.

LAS MUGERES CÉLEBRES.

PER DON JOAN DE LA RADA Y DELCADO.—ESTABLIMENT EDITORIAL DE DON VICTOR PEREZ.

Tenim á la vista la primera entrega de la obra que baix lo títol de «Las mujeres célebrès» ha comensat á publicar en aqueixa capital lo conegut editor D. Victor Perez.

Partidaris com som de la dona; creyent, com realment creyem, que ella es un dels principals elements de la societat; sent ella la que inspira al home las primeras passions, la qui li ensenya á dir las primeras paraulas, la que l' educa, la que l' instrueix, la que 'l fá ciutadá; per forsa hem d' aplaudir lo llibre que ha comensat á escriurer lo distingit literato senyor de la Rada y Delgado. L' assumpto es espinós, delicat, y solsament tant distingit escriptor podia salvar tals obstacles. Hem llegit lo prólech y per ell dedubim que l' obra será exelent. La puresa del llenguatje, la facilitat de dicció adornan l' estil del senyor de la Rada. Molt celebrem la publicació de aqueixa obra.

La part material correspon á la literaria. Una preciosa portada tirada á varias tintas, y una lámina devuda al llápis del reputat dibuixant senyor Planas, acompanyan la primera entrega; los tipos de la impressió son preciosos y clars, lo paper es superior. Creyem que l' obra que tenim lo gust de recomenar al públich, mereix ser llegida ab tota atenció. Ella es un verdader monument dedicat á la memoria del primer element de tota societat civilisada: la dona.

Z. de V.

M' HA DIT QUE SÍ.

Cap á las balladas—tot corrent me 'n vas
Que avuy á la plassa—gran festa se 'n fá.
Totas las donzellas—anirán de blanch
Ab una floreta—vermella, al costat.
Tararí—tarará
¿Quina será la nina—qu' á n' á mí 'm voldrá?

—

¿Hont vas tu donzella?—Jo me 'n vas al ball.
¿Vols que t' hi acompanye?—Fadrinet no cal,
Que un jove m' espera—un xich mes avall.
Adeu pus, donzella.—Adeu pus, galan.
Tarari—tarará
Quina será la nina—pus que á mi 'm voldrá.

—

Ja soch á la plassa—¡ay quin bó que fá
Tanta y tanta nina—com ballantne está!
Mireu donzelleta—que la flor vus cau.
Culliula 'l bon jove,—culliula si us plau.
Tarari—tarará
Si esta fos la nina—qu'a á n' á mi 'm voldrá.

—

¿Hont anau donzella?—Jo m' en vas avall
Pus que las balladas—ja s' han acabat.
¿No 'm dau la floreta—qu' hi perdut al ball?
Ben tost vus la dono—si lo cor me dau.
Tarari—tarará
M' ha dit si la nina—que sempre 'm voldrá.

FRANCESCH MANEL POU.

ARGUMENTS CONTRA LA PENA DE MORT.

(*Continuació.*)

—Grandisima! li aseguro que me la pagará...

—Ay! ay! Rafelet ¿que hi te en lo dit, preguntá la senyoreta tot fugint de la conversa y com interessantse per lo jove aqui havia ofés.

—Rés, contestá en Rafelet y olvidantse també del mullader, es que sens dubte m' hauré fet una esgarrinxada bromejant ab voste. Aquestas donas no saben anar sino carregadas de agullas.

Los altres jovens, feya ja rato que sen havian anat.

En Rafelet y l' Emilia, sen anaren tambe, cada hu á casa seva, despres de haberse despedit cordialment.

—

Quan ja feya cosa de una hora que havia ocorregut la escena passada, la Emilia va sentir trucar á la porta de casa seva.

—Qui hi ha?.. preguntá l' Emilia.

—Una gracia de caritat per la mort de Dèu!.. respongué una veu llastimosa y suplicant.

L' Emilia, que estava sola, va tallar un tros de pá y ab ánimo de fer caritat al que la demanava, va obrir la porta.

Al mateix moment en que anava á donar menjar á qui tenia fam, llensá un ¡ay! desgarrador, va palideixer, titubejá uns quants minuts, y á la fi caigué en terra cuasi espiranta.

Lo pobre acabava de ensorrarli un punyal en lo bell mitj del cor.

Era l' assistent que havia jurat venjarse de aquella ofensa que per mort d' ella se li havia inferit.

—Te vaig dir que't recordarias de mi, y complesch ma paraula. Ara adeu.

Y desaparegué.

—

L' Emilia, la pobre Emilia, quedá sola, en mitj de un mar de sanch, agonisanta, morint, per minuts, sense poder rebrer cap dels aussilis que la religió dona als mortals quan s' acosta l' hora solemne de la mort; l' Emilia, la pobre Emilia, se moria sense poderse despedir de son idolatrat espós. Sols unas paraulas digué avans de abandonar la terra.

—Dèu meu! perdoneu al assessino com jo 'l perdono!...

Digué, y mori als pochs instants.

—

Al cap devall del carrer, ahont se troba situat lo teatro en que ha tingut lloch la tragedia que mos lectors acaban de presenciar; se veu venir lo capitá, lo espós de l' Emilia, festiu y alegre, desitjós de rebrer l' abrassada de sa idolatrada esposa, ansiós de descansar en lo seno de la familia dels afanys, treballs y disgustos que adornan eix panorama universal que s' en diu Mon.

Apretant lo pas, perque no 's veu l' hora de arrivar á casa seva, avansa camí, y segueix en son pas acelerat, fins que arriba á la casa ahont se creu que la felicitat l' espera ab los brassos oberts. Puja l' escala ab quatre salts y 's troba ab la porta oberta.

No era aixó la costum, aixis es que ja 's va estranyar de no haber de trucar.

Entrá en lo pis y quan atravessava los umbrals de la porta, ensopegá ab un bulto; sorprés, va mirar que era lo que li privava 'l pas, y se trobá ab lo cadávre de sa esposa.

—Emilia! Emilia!...

Y llansá un crit terrible, lo crit del infelis espós á qui acaban de robarli un tros de sa existencia, á qui acaban de robarli un tros de la seva ánima.

Pobre Lluis!...

—

Los vehins sortiren tots al sentir los crits del capitá.

Un d' ells, complí ab la trista misió de donar part á la justicia del crim horrorós que s' acabava de cometrer.

Prompte lo tribunal se constituí en lo lloch del delicte.

Lo jutje prengué declaracions als vehins.

Ningú sabia res, ningú podia donar indicis, ningú podia suposar qui havia sigut l' autor de tal crim.

Lo jutje prengué declaració entre altres vehins, al que pocas horas avans havia fet broma ab la noya ja difunta.

Lo jove sentia simpatías per la morta y estava vivament afectat.

—Voste, no malicía qui pot haber sigut l' assessino? li preguntá lo jutje complint lo seu deber.

—Jo... no... contestá lo jove preocupat ab la desgracia.

—No obstant, observá lo jutje, reparo que vosté está groch, y que no contesta ab la soltura que seria de desitjar.

—Escolta, li digué la dona. ¿No sents quin soroll?

—No sento res, santa cristiana..! qué porugas sou las donas.

—No, no. Me apar sentir un remor desusat en lo arrabal y uns cops com si estellessen llenya.

—Ca!

—Escolta be.

En Mateu pará la orella y se convencé de que la seva muller tenia rahó.

—¿Quina hora es? preguntá, perque aquet soroll tal volta 'l produeixen los serradors de pollas de prop del riu.

—No pot ser. No arrivaria fins aquí.

—Donchs sia lo que sia, dormimhi.

Y ja s' havia girat y anava á ferho, quan la dona lo agafá ab ma crispada y esclamá defallint.

—Cridan assistencia; jo ho he sentit.

—Qué enrahonas, ximpleta! digué en Mateu, alarmat á pesar seu: ¿Qui ha de cridarho?

—No ho sé; pero 'l cor me diu que passa una gran desgracia en la vila.

En Mateu saltá del llit, y 's possá tot de pressa los calsons; perque es lo cert que lo remor de fora anava creixent y que també havian arrivat á sos oidos crits sospitosos y uns sorolls pareguts al que fan las portas violentament enfonsadas. Tot vestintse deya á sa muller.

—Be, no te espantes per aixó; que ben garbellat no 'n resultará res.

Se arrimá á la finestra y la obrí y los resplandors de un incendi illuminaren lo aposento.

—Hi ha foch en la vila! cridá ab esglay. ¿Ahont dimoni será?

No li donaren temps de permaneixer en lo dupte, perque una canonada troná én lo Cavaller, seguida de un gran escopeteig, y al mateix temps se sentiren los timbals de la guarnició tocant llamada y las campanas de la parroquia á somaten.

—Los francesos?... y atacan!... digué en Mateu precipitantse á agafar la escopeta, que segons costum tenia penjada al capsal del llit.

—¿Qué vas á fer? cridá sa muller baixant del llit en camisa. No surtirás, anyadí comprenent per 'ls gestos la intenció de son marit.

ne tinch trenta nou á la llista y espero lo moment de afagirn' hi un mes pera fer coranta rodó.

—Me sembla que 't quedarás ab las ganas perque 'l mariscal Suchet ja ha passat la ralla y fins he sentit á dir que hi ha tropas espanyolas dintre de Fransa.

—Aixis hi fos jo, que ja sabrian com 'ls torno la pilota, per las moltas que m' han fet.

—Y donchs? digué lo Reverent escurant una barca de pollastre, com ho farán las guarnicions de Girona, Barcelona, y altres punts si s' ha retirat lo exercit de campanya?

En Bernat que tenia 'l porró en l' aire y xarricava que dava gust, se interrompí y digué tot resolut:

—A tots 'ls matarém, sense quedarne un pera llavor.

—Es probable, digué lo Senyor Narcis sense ferne cas, que capitularán, ó be se retiraran cap á Fransa 'ls que puguin.

—Lo mosso del Pelat diu que ahí ne van passar per Arenys y que van tenir foch ab la gent den Manso.

—Y diguim, Senyor Narcis, ¿li agradaria á vosté que 'n vinguessen per aqui, y seguint sa costúm li fessen saltar las onsas que li hagi deixat la guerra y las joyas ab que s' adornava sa muller quan era nuvia?

—Oh! de aixó no 'n tinch cap por. Ja 'm poden escorcollar y registrar la casa que tot lo que troven de bo ja 'ls ho dono

—Ditxós vosté que está tan tranquil.

—Si: ja ho tinch en un bon amagatall.

—Y si vosté faltés?

—Si jo faltés, ja la dona sab ahont hauria de anar á buscar lo dot de la pubilla, aixis es que de aquestas cosas me 'n rich.

—Ja, ja; pero si ara sentís trucar á la porta y vejés entrar tres ó quatre soldadots francesos, ab aquells mostatxos...

En aquet moment resonaren dos pichs forts á la porta. Lo frare se torná groch com safrá, la minyona deixá caurer lo plat negre en que menjava, y tots se quedaren ab la boca oberta mirantse com alelats.

—Qui ha? Cridá á la fi en Bernat ab veu que procurá fer apareixer segura.

—Gent de pau, contestaren de fora.

gunta, contestá 'l jove cada vegada mes preocupat.

—Pero si ningú li diu que vosté n' hagia de saber res. Mes reparo que titubeja y que te molta por de la justicia. Això ja podria ser un indici. Per altre part observo que porta un dit embolicat.

Lo jove sorprés y temerós de que alló li pogués donar lo color de criminal s' amagá la ma en la butxaca.

—Es inútil que se l' amagui, digué lo ministre de la justicia, es inútil perque jo ja ho he vist. ¿Saben vostés si lo senyor tenia rencor á la difunta? preguntá als vehins.

—Jo, no senyor, contestá un d' ells, á no ser que sigui per...

—Perqué?..

—Oh! be, jo no voldria pas...

—Digui, digui; no tingui por.

—A no ser que sigui per la broma un poch pesada que avuy ella li havia fet...

—Espliquis.

—Res, qu' ella l' ha mullat, y ell s' ha cremat una mica y li ha dit que li pagaria. Això es lo que jo y tots los senyors hem sentit, mes això no vol dir...

—Nada, nada: Es cert lo que ha esplicat lo senyor?

—Es cert, pero alló ha sigut una broma.

—Bueno, això ja s' averiguará. Per interina providencia vosté vá á la presó y desde allí vosté probará la seva ignoscencia si es que realment no es culpable.

Y se l' enportaren près!... (*Se continuará.*)

LA CARITAT.

PENSAMENT.

Jo vull parlar d' uns llabis que sols s' obran
Com poncella al consol,
D' una ma que jamay ha estat tancada
Al mes petit favor.....;
Mes no, que si embalsama la floreta,
També son olor pert.....
La caritat, com ella descoverta,
Puresa va perdent!

G. C. PALAU

ACUDITS.

Deya un de Figueras:

—Veus? lo meu balcó es lo millor que hi ha en lo mon,

—Això sí que no m' ho probarás, li digué un altre.

—Si senyor; mira: lo millor del mon es Europa, lo millor d' Europa es Espanya, lo millor d' Espanya es Catalunya, lo millor de Catalunya es l' Ampurdá, lo millor de l' Ampurdá es Figueras, lo millor de Figueras es la plassa, lo millor de la plassa es la meva casa y lo millor de la meva casa es lo meu balcó... luego: lo meu balcó es lo millor del mon.

—

Un inglés va rebrer un caixó de puros habanos, y tant se 'ls estimava, que per por de que se li cremessin los va fer assegurar d' incendis.

La companya de seguros no hi va posar reparo y los puros quedaren assegurats. Un dia l' inglés tingué ganas de fumarse un habano, y ho va fer.

Lo bon gust del primer puro, lo va tentar pel segon, lo segon pel tercer y aixís consecutivament fins que va haber buidat lo caixó.

Buit que fou aquest, se presentá á la societat á reclamar lo seguro, alegant que 'ls puros havian sigut cremats.

La societat se resistí, pero al últim, habenthi intervingut lo tribunal, no tingué altre recurs que abonar la cuantitat.

Pagá donchs, mes al dia següent va formar causa criminal al inglés, acusantlo de incendiari per cual motiu lo pobre fou condemnat á presiri.

Solucions á la xaradeta y al geroglifich del número pasat.

La xarada diu *car-bó*;
y es un refrá dels mes vells
lo que diu lo geroglifich;
es que *pactes rompen lleys*.

Enviadas pel correu.

XARADETA.

Ma *primera* es molt buscada,
ma *segona* es lo mateix,
las duas juntas ne forman
un tot sol que val per tres;
si ma *tercera* molt canta,
lo meu *tot* xerra per cent.

JOSEPH HUTESÁ.

GEROGLÍFICH.

BOU : toltaa toltaa toltaa toltaa
toltaaa toltaa toltaa toltaa
toltaaa toltaa toltaa toltaa
toltaaa toltaa toltaa

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

Un obrer. Barcelona Publicaré tot. Un Gueto. Id. Li adverteixo que si 'l nostre periódich pogués ser politich, foram liberals. D. J. R. y B. Id No puch. D E A Valencia Queden servits per dos mesos. S. L. M. Barcelona. Endevinat tot. P. B. Id. Lo mateix. I Z. Id Publicaré 'l qu' envia. T. M. y A. Id. Endevinat. E. V. M. Id. Se publicará á son temds. I. H. Sabadell Vé us publicaré una. G. C. Barcelona No puch. A. S. F. Id. Publicaré á son temps. M. F. Sabadell. Lo mateix. S. V. Barcelona. Publicaré l' acudit. A. I. T. Id. No 'l puch compláurer.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

—Es en Mateu, vatua-listo!

—Ah, es en Mateu, esclamaren tots retornantlos l' alé.

—Entra, home de Deu, digué en Bernat obrint, bon susto 'ns has donat.

—¿Que os pensavau que eran los francesos?

—Qué? Que dius?

—Que segons contan, se 'n han vist molts per la carretera de mar.

—Y donchs?...

—Sembla que desocupan Barcelona; pero ho fan de amagat com si juguessen á fet.

—Deu vulga que no vinguen per aquí.

—Tant se me 'n dona, digué en Bernat, son uns cobarts y fujan de nit.

—Bona la fa avuy per correr per aquets mons.

—¿Fa mala nit?

—Bastant fosca; y..... ¿No sentiu 'l vent?

—Aixis se tranquessen las camas.

—Donchs, si no manau lo contrari, me 'n vaig á retiro, que no he vingut mes que á saber si estavan bons.

—Voleu un trago.

—Gracias, mestressa, acabo de sopar. ¿Y la Roser? anyadí acostantse al bressol, fresca y guapa; com lo meu Melció. Si 'l vejesseu que aixerit. Vamos, que si tardés ella s' enfadaria. Acaben de sopar de gust y Deu los dó bona nit.

—A Deu siau.

—Bona nit y bona hora.

—Que vagi bé, digué 'n Bernat acompanyantlo fins á la porta.

—També nosaltres haurem de retirar, digué lo Senyor Narcis.

—Vol mes arrop, pare nostre?

—No, estich satisfet y á fe que he sopat de gust.

—Crech que ho fa sovint.

—Tinch bon ventrell.

—Donchs diguém grassias y á coto.

Tots se persignaren, murmuraren sa oració, y agafant després cada hu la candela que havia encés la Cristina se retiraren á sos respectius aposentos, donántse la bona nit ab tota cordialitat.

CAPITOL V.

Nit de dol.

Se havia girat una fresca tremontana que allunyá los nuvols que amenasavan una nit tempestuosa. Ab los nubols desaparegueren los últims sorolls de la vila; havia arrivat la hora de ficarse al llit, y la naturaleza, que disposa de medis mes eficassos que los tyrans, donant son ordre de apagá 'ls fochs, havia fet cesar tot moviment y senyal de vida en Hostalrich. No quedava una porta oberta, no lluia un llum en cap finestra; los últims odols dels gossos havian deixat de oirse y fins los alertas dels sentinellas feya rato que no se escoltavan.

Tot dormia en la vila. La lluna platejaba las tauladas y 's reflectava en las ayguas de la riera que mansas corrian sens gosar murmurar.

Era la hora en que l' home descansa del trevall de tot lo dia y pren aliento, pensant en la jornada pasada, per la de lo endemá. Hora de insomni y terror pera los malvats; de tranquilitat y dolsa quietut pera aquell que te la conciencia tranquila.

En Mateu era de aquets.

Després de haberse despedit del Senyor Narcis se 'n aná cap á casa seva; trová la dona ja al llit y no tardá en ferli companyia y omplir la arcoba de una musica poch armónica que produhia sa forta respiració.

Quan temps durá son primer son ni ell mateix pot dirho, puig no ho recordava quan nos contá las trifulgas de aquella nit per ell tant y tant memorable.

Lo que si sabia era que en lo mes fort de son dormir y quan ab mes dolsura se entregava á aquell *tant me fa* agradabilisim del repós, se sentí tocar ab insistencia en la espatlla y despertantse malhumorat vejé á sa muller sentada en lo llit, si no esfaráida, cuidadosa; y preguntá.

—Que hi ha? Que tenim? perqué 'm despertas?

ANY I. BARCELONA 29 DE FEBRER DE 1868. NÚM. 9.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

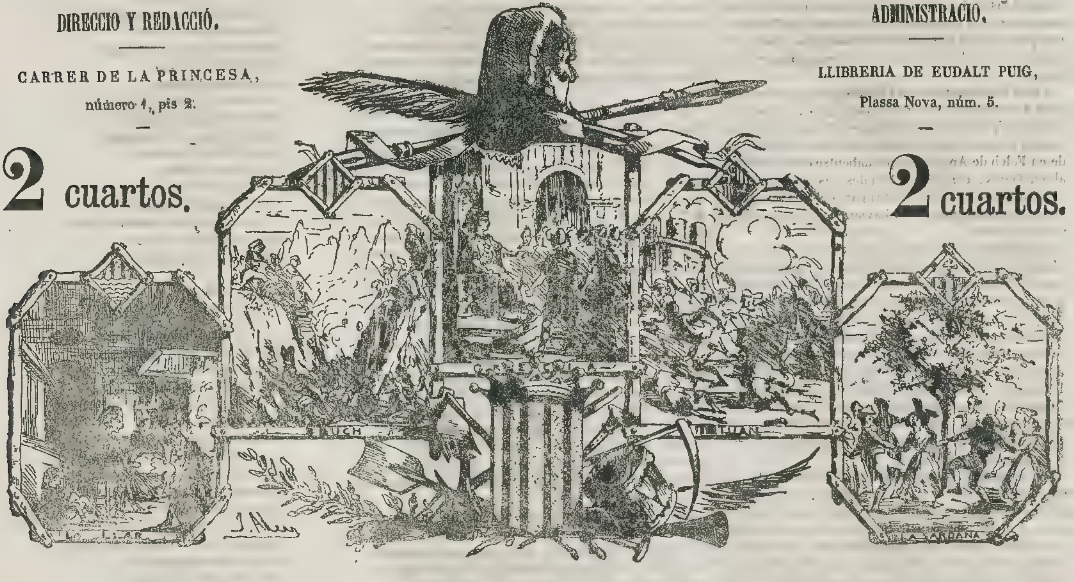

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Falacia, sofismas y rahons, per la Redacció.—*Las corts de amor*, (*continuació*), per Raynouard.—*La Papallona de Picalqués* (*balada*), per Francesch Ubach y Vinyeta.—*Rum, Rum*, per F—*Corrandas*, per Francisco Manel Pau.—*Arguments contra la pena de mort*, (*continuació*), per A. Serra—*Solucions á la Xaradeta y Geroglifich del número passat.*—*Xaradeta*, per X.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés, Wighlen.

FALACIA, SOFISMAS Y RAHONS.

En lo nostre estimat company en la prensa *Lo Faro Bisbalense* hem llegit la seguent brillant defensa de la llengua catalana:

»Diu lo Imparcial: »L'Ateneo Catalá ha ofert pera los jochs florals d'est any adjudicar un premi d'una medalla d'or á la millor *historia del siti de Girona en 1809, escrita en idioma catalá, ad abundancia de noticias y á proposit pera circular ab profit en mans de la classe popular* y l'accesit d'una medalla de plata pera lo mateix tema.»

»Lo millor seria qué's tingues en compte que la unitat espanyola exigeix la unitat de llenguatje y eixa no adelantará molt ab semblants premis.»

A tot aixo que no son rahons, contesta *lo Faro* ab las seguents, que ho son de veras:

»Nos admirem de que lo nostre estimat colega confonguiá la *unitat* nacional ab la *uniformitat* en la nació. La unitat es la consecuencia y expressió de la *unió.*»

»La uniformitat es contraria á la unitat, perque es contraria á la unió, perque suposa la odiosa *hegemonia* d'una pretenguda rassa-tipo á que may se subjectan los pobles vigorosos.»

»Es lo que la Russia estableix en Polonia: lo que Inglaterra va establir en Irlanda. Mes si 'ns admirem de que's confonguia, per nostre estimat colega, *la unitat* ab la *uniformitat*, no sabem compendrer perque—si no es portat de tal confusió—asegura 'l mateix, precisament devant lo recort del *siti de Girona*, que la igualtat de llenguatje es necessaria á la unitat nacional.»

»¿Quína falta va fer als fills de Girona, als catalans tots, *la llengua oficial*, pera defensar tant heroycament—á principis del sigle—la *independencia espanyola*?

¿Quína falta ha fet—mes endevant—als *voluntaris d'Africa*, pera demostrar ab tants grans fets, devant l'Europa, devant lo mon, de lo qu'es capás lo poble catalá quan se tracta de sortir á la defensa de *la dignitat, l' honra d' Espanya?*»

Fins aquí «lo Faro Bisbalense;» si necessitat hi hagués d'afegirhi algunas rahons, moltas y moltas ne podriam donar; mes ja que 'l «Faro Bisbalense,» ha sabut defensar tant be la nostra llengua, nos acontentarem observant, que si la llengua oficial d'Espanya, fos la de 'n Muntaner, y nosaltres tinguessim la ridícula pretensió de voler que 'ls fills de Castella oblidesin la que ara parlan per recordarse tan solsament de la nostra; llavors ells nos trovarian tirans y cruels.

Y tindrian rahó.

La Redacció.

LAS CORTS DE AMOR

I.

(Continuació.)

La reyna Eleonora que presidia una Cort de amor, era na Eleonora de Aquitania, que primer fou muller den Lluis VII de Fransa y després ho fou de Enrich II de Inglaterra. Lo autor del *Art de estimar* parla de set sentencias que ella va pronunciar. Si lo casament del rey en Robert ab na Constansa, filla den Guillem I, que se celebrá per lo any 1000, havia portat á la Cort francesa los modos fins, los usos delicats y las costums galantas de la Fransa del Mitjdia, no es menos veritat que lo de na Eleonora abn e Lluis VII en 1137 va donar nova ocasió pera propagarlos; perque sent ella neta del anomenat Compte de Poitiers, va admetrer los obsequis dels trovadors, los doná valor y 'ls concedi honors. Un dels mes anomenats, en Bernat de Ventadour, li dedica sos versos y son afecte, y continuava oferintli los tributs de sos cants y son amor quan fou reyna de Inglaterra.

La Comptesa de Champanya se trova citada per lo autor ab la lletra inicial M. Una de las sentencias que pronunciá es del any 1174, en qual temps habéntse casat na María do Fransa, filla de Lluis VII y de Eleonora de Aquitania, ab lo compte Enrich I era Comptesa de Champanya. No es donchs estrany que la filla de aquella reyna presidis las Corts de amor, ni que per ella tingués lo Compte aquell amor á las lletras que 'l feu distingir entre mitj dels princeps de son temps. Protegí de la manera mes afectuosa als poetas y romancers, fentlos anar á son palau; per lo qual fou digne del motiu de generós y lliberal.

Fou digne succesor de aquest princep y de sa muller, son net en Tybald, Compte de Champanya y

ments, s' oposavan á la execució del crim que s' anava á cometrer. La mortuoria comitiva, no obstant, seguia pausadament lo seu fatídich camí.

—

L' acusat ja havia pujat en lo catafalch; lo ministre del redentor l' hi havia ja donat l' últim adeu. Sols eixas paraulas, va dirigir al poble francés, lo que dintre de pochs instants ja no existiria.

—Germans meus! ¡¡moro ignoscent!!

Despres de haber pronunciat eixas paraulas, s' assentá en la banqueta y lo vutxí cumplí sa tristíssima y deplorable missió.......

¡L' acusat ja no vivia!..

En aquell moment se desencadenaren los elements. Lo vent xiulá ab mes fucia, lo cel va despedir trons y llamps, las aiguas varen inundar la major part dels carrers de Paris, lo Sena ne sortí de mare, los elements tots, en una paraula, protestaren contra 'l crim que s' acabava de cometrer.

Lo poble quedá vivament impressionat.

—

Han transcurregut quatre anys.

Estém en un hospital de Burdeos.

Lo cólera afligeix aquella deliciosa Ciutat.

L' hospital está plé de colérichs.

En un dels innumerables llits que hi ha en una de las quadras de aqueix edifici, s' hi veu un malalt atácat de la peste, que está confessantse á fi de poder morir tranquilament.

Un venerable capellá está recullint sos últims suspirs.

—Pare, diu lo moribundo, fa quatre anys que 's va matar en la ciutat de Paris, á un pobre jove, acusat de haber mort á la esposa de un capitá!... Pare, aquell jove era ignoscent... L' autor del crim... ¡só jó!...

Y morí.

Lo sacerdot feu pública la última confessió del assesino.

Lo pobre jove era ignoscent.

Lo cop mortal ja estava donat.

¡Ja no hi havia remey!

II.

Estem en lo dia 28 de Juny de 18...

Lo poble de Lóndres invadeix la gran plassa en que ha de tenir lloch una execussió.

Un home va matar á sa germana, y á mes del castich que Deu li ha impossat—com lo va imposar á Cain—no deixantlo viurer tranquil, fentli apareixer la sombra de la seva víctima á cada instant, fentli aborrir la vida; á mes de eixos cástichs terribles—pitjors encara que los de la justicia dels homens—la societat ha resolt corretgir al assessino, moralisar al criminal, ferlo entrar per lo camí del be; tallant lo fil de sa existencia, fentlo desapareixer del mon, violant lo quint manament de la lley de Deu: ¡matantlo!

Que hi fa que los seus fills quedian deshonrats? ¿qué hi fa que sempre mes la seva familia, siguia la familia del ajusticiat? En cambi la societat inglesa queda venjada, y já no hi ha perill que aquell home mati á ningú mes.

—

Lo poble inglés s' apressura á anar á pressenciar la execució.

¡Es un espectacle bárbaro y cruel y á ne 'l poble sempre li agradan semblants espectacles!

A ne 'l poble grech li causavan plaer los jochs Olímpichs, á ne 'ls romans los entussiasmava la *festa* dels gladiadors y á ne 'ls espanyols los cautivan los toros.

Tots los pobles son iguals.

—

Lo fúnebre toch del tambor indica que ja la trista comitiva 's dirigeix al lloch de la ceremonia, al lloch ahont se deu insultar pública y descaradament á la civilisassió.

¡La pena del Talió encara no ha desaparegut!... Mes si, ha desaparegut: perque lo sentenciat va cométrer lo crim á sanch calenta y ara se 'l mata á sanch freda!

(*Se continuará.*)

Solució á la xaradeta del número passat.

Sens passarhi gran trevall,
la xaradeta passada
prompte fou endevinada:
¿no vol pas dir *pa-pa gall?*

Solució al geroglífich del número passat.

Carnestoltas quinse voltas
y Nadal de mes en mes
cada dia fossem festa
y la quaresma may vingués.

Enviadas pel correu.

XARADETA.

La meva *primera* es;
segona es títol de noble,
la tercera es consonant
y una beguda molt bona.
L' *hu, dos, trés* treballa *hu dos*
la *quarta* ni treu ni posa,
y sols serveix pe 'l meu *tot*
qu' es lo nom de un dels grans homens.

X.

GEROGLÍFICH.

: : + Roschil Xifré Salamanca + TTTTT TTTTT

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Director: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

multo ab la esperansa de barrejarse en lo combat; perque en aquells temps estavan tant exitadas las passions dels catalans, era tant lo odi que 's tenia als invasors, que lo home mes honrat, pacifich y enemich de la sanch se engreixava quan podia matar francesos.

Pero en Mateu aquella nit va fer tart.

Encara no havia sortit dels portals de la vila quan uns companys que trová li esplicaren que los francesos que se havian mostrat guineus per lo modo cautelós ab que se havian introduit en la vila, no desdigueren de son paper en lo combat, de manera que sense esperar als catalans ni ferlos cara, fugiren riu avall cap á hont los perseguian los paisans y mitja companyía de tropa, manada per lo major del Castell. També sapigué per 'ls mateixos que los francesos no eran pas mes de un centenar, de hont deduiren que serian part de alguna de las columnas que s' havian vist lo dia avans per la carretera de mar. Lo que no pogueren esplicarse de cap de las maneras, á pesar de las moltas conjecturas y pensaments que feren, fou com havian pogut entrar tant á la callada y causar tants de mals avans de que ningú se 'n adonés.

Aixó contavan y pensavan tot tornant arrera y desfent en Mateu part del camí; puig á tots los ocorregué que lo mes precís en aquell moment era anar á apagar las flamas que feyan presa en las millors casas de la població y que amenasavan comunicarse á las altras.

Animosos y confiats arrivaren en Mateu y sos companys al carrer major que era ahont s' havian fet mes estragos. Lo espectacle era horrorós y contribuía á aumentar la confusió y lo perill, lo poch ordre ab que se feyan las cosas, puig allí no hi havia ningú que manés y cada qual las emprenia per ahont millor li semblava.

En Mateu procurá organisarho una mica, y comensava ja á tocarne resultats quan sentí una veu desesperada que 'l cridava per son nom. Se girá ab prestesa buscant de ahont venia y vegé en lo balcó de la casa de en Parés, á Bernat mitj despullat, los cabells socarrimats y la cara enmascarada de fum y sanch.

Corregué al moment á enterarse de lo que volía y ja avans de arrivarhi comprengué la apurada situació en que 's trovavan los habitants de la casa, puig tots los baixos estavan cremant y particularment en la escala hi havia un foch com un infern.

—Socorre 'ns! li cridá en Bernat, porta una escala, lo únich pas practicable es aquest balcó.

—Animo! ánimo! que ja vinch, respongué en Mateu y pegá una correguda cap á una escala de gat que estava en un racó, sense que á ningú li hagues ocorregut ferne us.

La agafá, y servintse de ella, arrivá en quatro gambadas al costat de Bernat.

—Los amos á hont son?..

—En la arcoba, ¡morts!.. y també 'l frare.

—Y la Roser?

—Per ella te he cridat.

—Correm donchs,

—Correm!

Anaren cap al aposento sense adonarse de que lo paviment cremava com si fos una planxa de ferro vermella de foch. Obriren violentament la porta que estava ajustada y avants de entrar, se deturaren tremolant com si 'l terror los hagués clavat en terra.

No era pera menos lo que 's veya.

Lo cuarto estava en lo mes gran desórdre. Los calaixos per terra, las robas esparramadas, los armaris forsats... Los saqueijadors no havian deixat res per mirar; fins la llana dels matalassos y dels coixins havia sigut registrada, estripant avants las telas ab las bayonetas.

Entre mitj de tants obgectes confosament amontonats 's veyan los cadavers del Senyor Narcis y sa muller.

Se coneixía que aquell havia intentat fer resistencia, ja fos en defensa de sos caudals, ja (lo que es mes probable) pera salvar las vidas de sa dona y de sa filla. Aixis ho indicava la posició dels cossos.

Lo senyor Narcis estava encara tenint una cadira agafada ab la ma; y la mort, que li havia sigut dada ab un cop de culata que li obrí lo cap, no havia pogut borrar de sos ulls, espantosamente oberts, una mirada de desesperació furiosa.

Sa muller se havía abrassat ab ell durant la lluita y ab ell caigué sense desenllassar los brassos. Los francesos la havian rematada ab un cop de sabre que li feu en lo coll una profundísima ferida.

—Y 'l frare? preguntá molt baix en Mateu com si no gosés alsar la veu.

ANY I. BARCELONA 7 DE MARS DE 1868. NÚM 10.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

A mos lectors, per A. Serra.—*Las Corts de Amor*, (*continuació*), per Raynouard,—*Lo somni del infant*, per Antoni Aulestia y Pijoan.—*Rum, Rum.*—*La Flor del magraner*, per Antoni Careta y Vidal.—*A fora y á dintre. Cuadros de costums catalans*, per Joseph Roca y Roca.—*¡La Guerra!* per lo Trovador del Montseny.—*Solucions á la Xarada y al Geroglífich del número passat.*—*Xaradeta.*—*Geroglífich.*—FOLLETÍ: *La Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

Á MOS LECTORS.

Las mévas moltas ocupacions no 'm permeten ocuparme, com jo desitjaria, del semmanari que hi vingut dirigint fins are.

Necessitant un bon amich que volgués ajudarme en la tarea de defensar la llenga de ma patria, y de acostumar al poble á parlar catalá,—he cregut que ningú podria correspondrer millor á mos desitjos que 'l jove poeta y aplaudit autor dramátich D. Francesch Ubach y Vinyeta.

«La Barretina,» donchs, tindrá desde avuy dos directors: lo que ho ha sigut fins ara y lo que ja he indicat. Aprofito aquesta ocasió pera mostrar lo méu reconeixement á mon amich, y pera donar la enhorabona als lectors, ja que ab lo nou director tindrá mes amenitat y mes interés la lectura de «La Barretina.»

A. SERRA.

LAS CORTS DE AMOR

I.

(Continuació.)

No deixarém en l' oblit una costum referent á la existencia de aquestos tribunals, que encara la confirmaría mès si hi hagués necessitat de novas probas. Quan los trovadors no estavan próxims á una Cort de amor, ó quan volian fér un gran obsequi á certas damas, las el-légian pera que dictessen la sentencia, dient sòn nom al últim de las composicions, lo qual se cumplia constituhint un tribunal de amor, per aquell cas particular. Axís es, com en la qüestió entre Prevosto y Savary de Mal-levue, foren el-legidas pera decidirla, na Guillemeta de Benant, na Maria de Ventadour y la senyora de Monferrato Tambè hi ha altras móltas composicions en que s' expressan los noms de las damas que escullíren los trovadors en iguals cassos.

De vegadas s' ajuntavan á las damas alguns cavallers pera que decidissen sobre aquestas qüestions. Gocelmo Faidit y Hugo de la Bacceleria ne someten una á na Maria de Ventadour y á Delfí.

S' ha acostumat algunas voltas sométrer las composicions al judici de diferents senyors ó trovadors, y també al de un tot sol, pera que las examinen en sa part literaria. Esteve y sòn interlocutor el-legiren als senyor Eble y Jiovanni; Gocelmo Faidit y Perdigione se someteren á en Delfí de Auvernya tot sol, y aquest y Perdigione el-legiren per jutje al trovador Gocelmo.

Nos apar que aquestas jurisdiccions arbitrarias y tribunals de consentiment, están tan estretament units ab las Corts de amor, que hauriam cregut que deixavan incomplerta la obra, si no 'n haguessem parlat. Passém ara á examinar la manera com se formavan los tribunals de amor y las ceremonias que s' hi observavan.

II.

¿ Cóm se formavan las Corts de amor y quinas fórmulas s' hi observaban?

En Andreu Cappel-lano refereix alguns détalls relativament á la manera cóm se formavan los tribunals de la reina na Eleonora, de la comptesa de Narbona y de la de Flandes. La sentencia de las damas del tribunal de Gascónya, diu aixís:

»Lo tribunal de las damas convocat en Gasconya, estatuí, de acort *ab tot lo tribunal*, aquésta constitució que ha de sér perpétuament observada, etc.»

Aquestas paraulas indican que lo tribunal lo formavan gran número de damas.

Sobre lo tribunal de la comptesa de Campanya hi ha dos documents preciosos. En la sentencia de 1174 se diu: «La present desicisió donada ab extraordinaria prudencia y fundada en la opinió de *un gran número de damas*, etc.» En altra sentencia se llegeix: «Lo caballer acudí á la comptesa de Champanya, per haverse usat contra ell engany, y demaná humilment que aquesta falta se sometés á sòn judici y al *de las demès senyoras*, y convocant la comptesa á *xexanta damas*, dictá aquesta sentencia, etc.»

Nostradamus anomena un número mólt considerable de damas que formavan part del tribunal de la Provensa, déu de Signe, dotze del de Romanin, y catorze del de Avinyó. Cappel-lano diu que lo Códich de Amor, havia sigut publicat per un tribunal compost de gran número de damas y cavallers.

Algunas vegadas los cavallers presidian los tribunals de amor de Pierreféu, Signe y Avinyó. Un cavaller, á qui havia recorregut Guillem de Bergedan pera que decidis una de aquestas qüestions, la resolgué *segons lo parer del mateix tribunal*, y un princep que també fou consultat, contestá aixís mateix segons la opinió del tribunal.

En quant al procediment que se seguia devant de aquestas Corts, sembla que las parts se presentavan á discutir sas propias causas y que aquellas decidian las qüestions exposadas en las súplicas ó en las composicions. Cappel-lano 'ns ha conservat la súplica dirigida á la comptesa de Champanya, quan decidí la qüestió de si entre casats pót haverhi verdader amor. En la obra del mateix s' hi troba també que havent un cavaller acusat un culpable devant d' aquella reunió, aquest aceptá lo tribunal.

Sembla que en certs cassos los tribunals feren sos reglaments generals. Efectivament, vejem que lo de Gasconya, de acort ab totas las damas que 'l componian, maná que sas descisions s' observessen com part de la sèva constitució, y que las damas que hi faltessen incorreguessen en l' odi de tota dama honesta. Quan fou aprobat y publicat lo Códich amorós, lo tribunal compost de damas y cavallers, maná á tots los amants que 'l cumplissen, baix las penas senyaladas en sos acorts.

¿Pót créurerse que las determinacions del tribunal formessen jurisprudencias y que los altres tribunals s' hi conformessen quan se 'ls presentavan qüestions resoltas ja per aquell? Vegis com s' expressa la reyna na Eleonora al dictar una sentencia: «No 'ns atrevim á contradir lo decret que la comptesa de Champanya pronunciá sobre una qüestió semblant, y per axó aprobem, etc.»

Un exemple tenim que demostra que las parts apel-lavan de las sentencias de las Corts de amor á altres tribunals. Nostradamus conta que dos trovadors, Sinco Doria y Lanfranch Cigal-la, promogueren la qüestió de «quín es mès digne de sér estimat, qui dòna ab generositat ó qui dòna á sòn mal grat pera que 'l creguen generós?» Somesa al tribunal de amor de Pierrefeu y de Signe, los contrincants no quedaren satisfets de la sentencia y recorregueren al tribunal soberá de la senyora de Romaniu.

Solsament llegint la redacció de aquestas sentencias, se véu qu' es casi bè igual á la que s' estilava en los tribunals de justicia de aquell temps. Per últim, es digne de notar que la major part de las sentencias amorosas se fundan y motivan en lo Códich de amor.

III.

¿De qué 's tractava en las Corts de amor?

Avans de presentar exemples de las qüestions que se sometian á la descisió de las Corts de amor, convé parlar de las disposicions del Códich de amor, que 's trova senser en la obra den Andreu Cappel-lano; perque aquells tribunals sempre se atingueren en sas descisions á lo que lo Códich ordenava.

L' autor esplica la manera com fou portat lo Códich amorós per un cavaller de Bretanya, y com després fou publicat per la reunió de damas y cavallers, ab l' objecte de que tots los amants estiguessen obligats á cumplirlo.

Havent entrat en cert bosch un cavaller bretó buscant á Artur, trová á una dama que li digué:—Sé á qui busqueu; mès no 'l trovaréu sense mon auxili. Vos havéu demanat amor á una dama de Bretanya, y ella vól que li portéu l' anomenat falcó que hi ha en la cort de Artur. Pera portársen lo falcó, es precís probar per medi de combat, que aquella dama es la mès hermosa de totas las estimadas per los cavallers de aquesta cort.

Després de mòltas aventuras novelescas, trová lo falcó á la entrada del palau, y 'l va agafar. Hi havia també un pergamí lligat ab una cadena de or, y aquell pergamí era lo Códich de amor, que devia péndrer lo cavaller en nom del amor, y publicarlo si volia portársen en pau lo falcó.

Habent sigut presentat lo Códich á la Cort de amor composta de gran número de damas y cavallers, adoptaren sas reglas, manant baix fortas penas que fos fidel y perpétuament observat.

Conté trenta un articles, dels quals traduirem los mès notables:

«Lo matrimoni no escusa de estimar.

«Qui no sap amagar no sap estimar.

«Ningú pót tenir dos afectes al mateix temps.

«L' amor está sempre creixent ó minvant.

«Los plahers que un amant pren al altre sense son consentiment, nò donan cap gust.

«L' amant que sobreviu al altre, s' ha de conservar viudo dos anys.

«L' amor no sól viurer en casa dels avaros.

«La facilitat de gosar disminueix sòn préu, la dificultat l' aumenta.

«Quan l' amor comensa á minvar, acaba aviat y pocas vegadas recobra la forsa.

«Lo veritable amant es sempre poruch.

«No hi fá res que una dona siga estimada de dos homes, ni un home de dos donas.»

Entre las sentencias de que parlarém després, se veurá que una de las parts cita l' article que mana estar viudo dos anys y que s' aplica la regla de que lo matrimoni no exclueix l' amor; la comptesa de Champanya també cita la regla «qui no sap amagar no sap estimar.»

Los trovadors parlan algunas voltas del «dret de amor.» En la sentencia dictada per un cavaller de que parla en Guillem de Bergedan, s' hi llegeixen las paraulas: «segons la costum de amor.»

Referirém varias sentencias dictadas per los tribunals de amor, y será la manera mès exacta y fácil de donar á conéixer las cosas de que tractavan.

RAYNOUARD.

(Se continuará.)

LO SOMNI DEL INFANT.

En un bressol prop sa mare
Somniava un tendre infant,
Que n' eran bonichs los somnis
Sa rialleta ho deya clar.
¡ Oh qu' hermosa es la pradera !
¡ Que jolias flors hi ha !
¡ Com corre lo nin per ella
Ab alegre llibertat !
Persegueix las papallonas
Que volan sense parar,
Y per devant sos ulls passan
Ab hermosa varietat;
També mira 'ls aucellets
Que corrent van per l' espay,
Y capritxosas figuras
Dibuixan damunt son cap:
Mes lo nin, per mes que fássa,
No 'ls podrá pas agafar,
Que 'ls aucells y papallonas
Estiman molt lo cel blau.
L' infant, may para de correr,
Ara es aquí, ara allá;
A las flors besa y olora,
Las bellas flors d' aquell camp,
Y als insectes tampoch deixa
En sos cálsers reposar.
Cansat al fi, prop s' assenta
D' un riuet clar com mirall,
Y al moment devant sa vista
Apareix un ángel sant,
D' hermosa cara y batént
Sas alas ab vent suau:
Mes al nin no 'l maravella,
No 'l maravella pas tant,
Lo vestit daurat del angel,
Sas alas de vert de mar,
Ni la corona de rosas
Qu' encercla son hermós cap,
Com la joguina que porta,
Que porta en las sevas mans
D' hermosos colors pintada,
Qu' omplen de goig al infant.
Lo desitj encent sos ulls.
La il-lusió 'l té fascinat,
Estént sas manetas, s' alsa,
La joguina d' ell será,
Que 'l angel son cap volteja,
Y estima molt als infants.
Mes ¡ oh dolor ! ¡ grèu desgracia !
Quan ja l' anava á agafar
Fují l' ángel de sa vista,
Deixantló trist y parat.
Ja 'l torna á ovirar, hi corr,
Altra vegada es en va,
Que n' ha tornat á fugir
La joguineta mostránt,
Cada volta mes hermosa,
Cada volta ab brill mes clar.
Va la tercera vegada:
Depressa, no 'l mancará;
Ja n' es aprop del angel
Ja hu té ¡ oh felicitat !
. . . .
Al ser en las mans del nin
La joguina no llú pas.
Ni es pintada ni bonica,
S' ha tornat de pedra y fang.
Quan l' infant alsa la vista,
L' ángelet no trova já
Que daurava la joguina
De sos cabells ab lo raig,
Y ab lo color de sas alas
La pintava ab tintas suaus:
Puig qu' ell se deya *esperanssa*:
La joguina *realitat*.

ANTONI AULESTIA Y PIJOAN.

Setembre 1867.

RUM RUM.

Hem rebut lo tercer plech de *Lo Trovador de Montserrat* que proba una vegada mes que lo señor Balaguer es un excelent poeta. Recomenem aquesta obra als lectors.

—

Dissapte sens falta contestarem á la Correspondencia. Dispensinnos nostres favoreixedors.

—

Hém rebut lo primer número del periódich quinsenal *Lo Gay Saber*; conté dos ó tres articles en prosa y vuit ó nou molt bonas poesias devudas casibé totas, á la ploma de nostres mes joves poetas. Entre altras recordém las firmas de las Senyoras Belloch y Caymari, y las dels Senyors Villarroya, Penya, Roca L., Roca J., Picó, Bartrina, Careta, Palau y Labaila.

Saludém al nou company en la prempsa y li desitjém tan llarga vida, com á la causa que defensar se propos.

—

Demá passat dilluns, tindrá lloch en lo teatro de Romea, lo benefici de lo apreciable y aprofitat actor D. Francisco Carvajal y Aroos. A mes de *la digna de Deu*, forman part del programa las duas produccions *Alza y baja* y *Las fotografias*. Desitjem que lo públich corresponguia á la invitació del beneficiat.

—

La Mitja taronja ha tingut exit. Dissapte s' en ocuparem.

—

Se 'ns ha parlat d' una traducció del *Calendau* de 'n Mistral en castellá que está portant á fi lo aprofitat jove en Antoni Llaberia. Ens alegrem de que sia aixís, pero nos en alegrariam mes, si lo traduhis en la llengua de 'n Muntaner.

LA FLOR DEL MAGRANER.

ANACREÓNTICA D' ESTIL POPULAR POSADA EN UN ÁLBUM.

—¿Que cerquéu assí lo jove?
¿Qué feu parat tan de temps?
—Si surtiu de la finestra
y baixéu, vos ho diré.
—Jo no 'm moch de la finestra
mes si es fruyta 'l que voléu,
culliu de la mes madura
la que hajau de menester.
—Una no mes ne voldria,
mes tan alta ¿com l' hauré?
—Home, poseuhi l' escala
que hi ha al péu de la paret.
—Tal volta hus enujaria
si de cullirla probés.
—Espliqueuvos d' una volta,
Jesus! que sou cansoner!
—Donchs, si voléu, vaig á dirho...
—Vaja, qu' és lo que cerquéu?
—Una poma blanca y fina
que té dos clapets vermells...
Tas galtas, que fan enveja
á la flor del magraner.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

A FORA Y A DINTRE.

QUADROS DE COSTUMS CATALANS.

PRIMERA PART

LA VIDA DE FORA.

Cuadro 1.er

LOS DOS PUNTALS DEL POBLE

No vull anomenarvos lo nom del poblet en que farem passar la vida de fora, com tampoch vull fervos una descripció de son aspecte, sos edificis, ni situació; be prou ocasió que tindrem de passejarnos per sos verdenchs camps, per las salsaredas del riu que besa sos peus, per l' unich carrer que poseeix; be tindrem prou temps per ficarnos dintre las casas y fins dintre lo cor dels qui las habitan. Avuy tant sols desitjo que sapiguéu que lo poble, com la jásera, que sosté la teulada d' una casa, necesita dos puntals. Y á fé que el poble de que parlem los tè; y 'l pes de tots los sèus afanys y tribulacions carregan sobre las columnas que sempre fortas lo sostenen impassibles.

No coneixeu los puntals del poble?.. No?.. Donchs veniu! Veyéu aquella casa blanca posada al costat de l' Iglesia y voltada de xiprers? ¿No hi reparéu una creu de pedra devant del portal?.. Allá hont hi ha aquells nins que jugan á balas, en aquell enrajolat que serveix de plassa en los dias de fira y de mercat; que en lo temps de la batuda serveix d' era y ahont cada diumenje s' hi reuneix tot lo poble surtint de missa major. Mireus donchs las dos personas que l' atravessan. ¿No las coneixéu? L' un porta sotana, mantéu y barret de teula; l' altre calsas, levita de panyo negre y una gorra de pisa: tots dos tenen lo front coronat de cabells, mes blanchs que la puresa d' una verge. ¿No sabéu encara qui son? Miréu! Los noys deixan sos jochs y entreteniments, y trayentse la catxutxa ó la barretina van á besals'hi las mans plens de respecte. ¡Encara no 'ls coneixéu? Ells son los puntals del poble. Tots dos carregan ab las tribulacions de sos feligresos; tots dos tenen paraulas de consol pera lo afligit. ¿Voléu saber sos noms? Dochs veniu y escolteu que diu lo de la sotana y mantéu, als tendres infants que acaban de ferli l' amistat.

—Dèu vos fassa bons! Senyor Silvestre, anyadeix girantse á son company de la gorra de pisa, quina diferencia que hi há, vist dèu anys endarrera. Vaja 'ls noys del seu estudi fan honor al poble y á vosté...

—Y á V. tambe Sr. rector! digué repentinament lo mestre. A no haver sigut per los concells que 'm vá donar, aniria seguint ab lo mateix sistema que llavors, y en lloch de treurer bons deixebles, lo que faria, fora treur 'ne burros.

¿No sabéu quin era son antich sistema?.. En tant que donan la volteta de costum vull esplicarvosho. No 'us impacientéu, que després ja 'ls atraparem, puig ells caminant molt poch á poquet, y nosaltres anirem un xich depressa.

D. Silvestre era un home, que havia tingut la desgracia de naixer irascible. Lo que mes necesitava pera ben cumplir sa obligació era la paciencia, y la paciencia era la virtut que en grau mes petit possehia. Si l' haguessiu vist!.. Ab las corretjas trenadas á la espatlla, ab la palmeta á las mans, ab la gorra enfonsada fins á las orellas,—era la imatje de la ira, y l' espant dels pobres noys que al estudi concorrian. Pobre de qui duya las mans brutas! prou las hi feya netejar ab las abundosas llágrimas; pobre de qui li tornava una mala resposta! no tenia ganas de tornarni may mes cap. Partidari acerrim de la máxima. «Ab la sanch entra la lletra», pochs eran los tendres infants que surtian del estudi sens un eternal recort del mestre de minyons. Aquest havia sigut son sistema. ¿Com lo vá cambiar?.. Ara vos ho esplicaré. Las máximas del Sr. rector foren inútils... Ell no estava per rahons; per ferlo cambiar se necesitava un cop que 'l trastornés, y aqueix cop lo proporcioná un xicot de la pèll del mateix dimoni. Lo Senyor Silvestre ja 'l tenia de cap d' esquila perque era tossut como una roca. Se deya Jaume, tenia vuit anys y era viu com una vespa. Un dia que no sapigué la llissó, lo mestre li féu parar la má pera donarli una brunsenta palmetada; peró 'l xicot tingué l' habilitat de cloure los dits y agafar la palmeta del Sr. Silvestre. Péndreli y tirarli al mitj del cap vá ser tot hu. Apreta á correr y 'l Sr. Silvestre trayent foch pels ulls y pels caixals, lo segueix; en Jaumet arriba á la porta pera fugir, y la troba tancada; pera veurers salvat de las iras del mestre, troba no mes un recurs, qu' és escaparse per la finestra, alta uns vuit pams de terra. S' hi enfila, pero al anar á saltar

Passá un bon rato en que cap dels dos amichs digué una paraula. Tal hi hauria que voldria omplir aquest rato de silenci ab reflexions profundas ó pensaments descabellats de salvació que diria estavan fent; pero es lo cert, que en moments tant apurats se apodera del home una atonia, que 'l tulleix per complert de cos y de esperit, y ni li permet reflexionar.

Res deyan, res pensavan Bernat y Mateu, en aquells instants tristissims.

Fixavan los ulls, espantosament oberts, en las flamas que seguian impavidas sa obra de destrucció y reculavan pas á pas á proporció que 'l calor se tornava insufrible. Cada pas de ells en arrerá, marcava un nou progrés del incendi.

En Bernat ni 's recordava dels francesos.

—No hi ha cap surtida per 'l detrás de la casa, Bernat? preguntá ab angunia en Mateu.

—La de baix que dona á la eixida; pero la escala está cremant y no hi ha que pensar en baixarla.

—Donchs estem perduts! Lo foch va empenyeunos; quan ja no poguem recular mes, lo que será prompte,—haurem de deixarnos rostir.

En Mateu acompanyá aquestas paraulas ab un riure sech molt mes desgarrador que un mar de llagrimas.

La desesperació entrava en son periodo de bojeria.

—No veig medi de fugir. Solsament podren disputar alguns moments á la mort, acullintnos á la galeria de derrera.

En Bernat acompanyá á Mateu á lo que 'n deya galeria, que era mes ben dit un balcó gran ó miradó, ab dos arcadas de mahons y barana de balustres de obra emblanquinats.

Encara que situat en un primer pis, la desigualtat del terrenó li donáva una altura major que la de un segon, de modo que quan en Mateu se abocá pera veurer si podria saltars'hi, se hagué de convenser de que era imposible.

—Tinguessem al menos cordas... murmurá.

—No 'n tenim.

—Resém, donchs.

—Sí... las absoltas...

Lo silenci torná á reynar.

ficsa, lo barco perdut en la agitada superficie del aigua alborotada sense velas ni cordas ni timó, y los gemechs y planys dels homes, tal volta forts y animosos en altras ocasions, mes acobardits, fluixos y sempre derrotats en sas lluytas contra la naturalesa.

Aquest es lo cuadro complert y ben perfilat, tot pintat ab colors forts, en que se aprofita 'l contrast brusco, y en que la agitació nerviosa de las víctimas impedeix contar lo temps y ajuda á passar sense adonarse 'n la tribulació.

Mes en una de las tempestats sense pluja del desert, quan en una nit de calma y serena, brillan en un cel sense nuvols la lluna y los estels,—sembla que cau plom fos sobre 'l cap dels infelisos viatjers, quan no s' aspira una sola bufada de oreig fresch, ni lo rellent humiteija la caldejada arena; també en un terremoto silenciós com la mort que sorprent á la ciutat descuidada en un dia de hermosa y riallera primavera, quan lo sol llueix ab tot son esplendor, y ab tot y sa aparent calma las casas cauhen, las fonts se assecan, surten flamas dels llochs destinats á la aigua y solcan per tot arreu improvisats torrens de foch; en aquestos casos en que 's present la mort y destrucció sense tenir cap indici proxim de perill, sembla un sarcasme y una infernal burla veurer la naturalesa desarrollar y cumplir automáticament sas reglas; y aquell sol, lluna y estels que descriuhen son circul sense alteració y sent indiferents als flagells de la humanitat, contribueixen á fer lo sufriment de la desgracia, mes trist y desesperant.

De la mateixa manera era notable y cruel á un temps, veurer entre mitx dels horrors de aquella nit calamitosa, á un infant que trovantse en brassos de una persona coneguda, sonreya y se ajugassava com si res sucsehis, no poguent tenir presunció sisquera del perill en que estava y de la terrible desgracia que en aquell moment lo feria, arrebatantli de un cop hisenda, pares y porvenir.

Aquestos efectes morals se senten encara que no se espliquen; y per aixó en Mateu que fins llavoras havia fet lo cor fort, tal com requerian las circunstancias, no pogué contenir lo plor al veurer las rialletas de la Roser, y derramá abundants llágrimas fent coro á en Bernat ab sos singlots y gemechs.

No fou empero, aquest moment de debilitat tant durader que li impedis de ocuparse en donar felis terme á la bona y heroica obra

al carrer, lo Sr. Silvestre que mes que un home es ja una bestia, l' agafa per una cama y 'l rebat furiós per lo enrejolat. Caure lo noy y tenir un accident es tot hu. Per ultim lo portan á casa seva y 'l mestre s' adona del mal qu' ha fet, quan ja no hi es á temps. En Jaumet se vá enmalantint cada dia mes; D. Silvestre despert, y dormit, y al matí, y al vespre y á totas horas véu l' imatje del noy, y ve que un dia desesperat llensa la palmeta y las correjas al foch, y gracias als concells del Sr. Rector determina cambiar lo sistema del rigor per lo de la paciencia y de la dulsura.

En Jaumet se curá, lo mestre fou desde llavors un dels puntals del poble, may mes pegá á cap criatura; y cosa estranya, en lo estudi hi hagué mes ordre y mes aplicació. Y sabéu que ho fá? Si voléu saberho tornéu á venir ab lo Sr. Rector y lo mestre que han arribat á un fruiterar ahont un jove de divuit anys á qui havéu conegut déu anys endarrera y que s' anomena Jaumet, s' entreté en adressar lo plantell de un arbre que es una mica tort.

—¿Que fas Jaumet? li pregunta 'l Sr. Rector.

—Adresso aquest arbre que 's posava tort.

—Y com ho fas, li replica 'l bon capellá.

—Lligantlo ab cordills y ab tot lo cuidado possible que si hu fes d' altra manera, com per exemple dantli un cop de podadora, en lloch d' adressarlo ó 'l torceria mes ó 'l trencaria.

—Si ¡tens molta raho Jaumet, digué 'l mestre avergonyit,—ara conech qu' es millor la bondat que lo rigor... O sino digáu tu mateix!..

JOSEPH ROCA Y ROCA.

¡LA GUERRA!...

Guerra á la guerra.
Girardin.

¡Ay que 'ls pobles se barallan
oblidant que son germans,
¡ay! que la rassa dels homens
vol fomentar los fossars!

—

Quin será ¡oh Deu! aquell dia
que 'ls pobles hi vesran clar?...
quin será ¡oh Deu! aquell jorn
que per tot regni la pau!...

—

Pobles, pobles de la terra
prepareus á tindrer fam,
los homens van á la guerra
deixant en descuit los camps.

—

Ninetas, bonas ninetas
los vestits negres tregau,
diu que 'ls homens tenen guerra
y allá van vostres aymants.

—

Maretas, bonas maretas
prepareuvos á plorar,
diu que 'ls homens tenen guerra,
que vostres marits hi van.

—

Germanetas que cuideu
als malalts dels hospitals
prepareuvos que ab la guerra
los hospitals s' ompliran.

—

Capellans de las parroquias
entoneu fúnebres cants,
diu que 'ls homens tindran lluytas
y que molts ne morirant...

—

Tingueu á punt vostres cavechs
enterradors dels fossars,
a guerra mata molts homens
y molts n' haureu de enterrar.

—

Las mares perden ses fills...
las germanas sos germans...
las esposas sos esposos...
los fills sos pares aymats...

—

Quin será ¡oh Deu! aquell dia
que 'ls pobles hi veuran clar?...
quin será ¡oh Deu! aquell jorn
que per tot regni la pau!...

—

¡Ay! que 'ls pobles se barallan
oblidant que son germans,
¡ay! que la rassa dels homens
vol fer creixer fossars.

LO TROVADOR DEL MONTSENY.

Solució á la xarada del número passat.

Es-par-te-ro.

Solució al geroglifich del número passat.

Com mes richs mes deutes.

XARADETA.

Primera guarda la casa,
y *segona* es estar sa,
dos, *prima* fa de caixó,
acerta 'l meu *tot* si 't plau.

GEROGLÍFICH.

: : JANER + S

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

que havia empres de salvar del foch á aquell angelet de Deu, com devia dirli sa mare.

Apretá lo infant contra son pit en que hi palpitava ab forsa un cor noble y generós, y se dirigí apresurat cap al devant de la casa ab intenció de sortir per lo balcó.

Entre ells y la esperansa de sortida, se hi interposá un obstacle imposible de saltar.

Lo foch havia fet presa primeranent en los baixos de casa. Havia comensat pera devorar las cadiras y algunas márfegas que allí estavan arreconadas; despres las flamas se havian aixecat, ondulant com serpents lluminosos; y llepant amorosament los marchs de las portas y finestras. Lo foch preferia als plafons y panys de paret las boras y reconadas. Per allí anava pujant, pujant, are ab la lentitut de una aranya quan dona cassa á una mosca en llibertat, ara ab lo ímpetu ascendent de la bomba que dispara lo destructor morter. Unas voltas pareixia perdrer terreno y reculava avergonyida tapant ab fum sa momentánea derrota, altras se llansava ab furor y en son impuls, medint pot ser mal sas forsas, deixava anar devant com á vanguardía, las llargarudas guspiras que lluian un instant y desapareixian en la obscuritat

Las punxegudas llenguas de las flamas comensaren á vessar las vigas del sostre. Aquestas al sentir lo fals ardor de la caricia, cruixiren y gemiren de dolor; presentint son fí próxim, y se cubriren de suor, mesclant ab ella la calor del sutje, pensant pot ser enganyar al foch prenent lo color de la forja apagada. Mes las flamas seguiren pujant y las abrasaren ab traidors y mortals llassos, de modo que ellas gemiren ab mes forsa y cambiaren son fumat color ab un vermell brillant, com si 's roburitsesen de la abrassada.

Los traversers, com á mes prims, foren cremats primerament; Ab sos restos carbonisats caigueren las rajolas y 'l ferm del primer pis. Quedaren solsament las vigas, flamejant per tots llochs y amenassant ruina.

Las salas y cuartos del devant no tenian ja pis. En son lloch hi havia llargas rallas paralelas de foch, que asemejavan unas graellas enrogidas.

Això fou lo que privá 'l pas á en Mateu y á la pubilla. Entre ells y lo balcó hi havia un mar de foch, una boca de forn ardent que

amenasava devorar á qualsevol temerari que volgues passar per sobre de ella.

En Bernat, que desde que Mateu li havia prestat auxili havia vist lo cel obert y que creya ja fora tot perill major, se indigná al trevarse deturat per aquell estorb imprevist. Mirava ab los ulls espurnant de rabia lo fosso que 'l separava del balcó que era la vida; y sense poder pronunciar una paraula se mossegava 'ls punys desesperadament.

—Verge de la Agonia! murmurava en Mateu, ¿Haurá de ser inútil tot lo fet? ¿Haurán de caurer en un moment nostras esperansas y perdrerse nostres esforsos? Pot ser que cridant nos sentirian des de fora y podrian venir á ajudarnos y treurer 'ns de aquest conflicte. Femho, Bernat, femho. Estem reduits á la trista condició de donas que solsament saben valdrer's de crits; pero no ha de avergonyirse de apel lar á la veu qui com nosaltres ha demostrat saber fer jugar los brassos.

En Bernat seguí lo consell y los dos á la vegada, imploraren ab tota la forsa de son pulmó lo auxili de la gent que en lo carrer se sentía.

Apesar de que la desesperació doná un to elevadíssim á sas gorjás enfonquidas, no 'ls fou posible dominar los brunsiments que feya 'l vent al agitar y arremolinar las flamas.

Tots sos esforsos se estrellaren contra la fatalitat que semblava perseguirlos.

Lo foch anava guanyant terreno. Havia fet presa en la taulada y comensava á apoderarse del corredor en que estavan Mateu y Bernat.

Aquestos hagueren de recular.

La Roser se havia adormit.

—Bernat, tu que coneixes mes que jo la casa, ¿No sabs algun punt per ahont poguem sortir de aquest infern y evitar tant mal pas?

—No ho sé! contestá en Bernat ab ferocitat. Comenso á creurer que Deu vol nostra mort.

—Fassis la seva santa voluntat!

En Mateu no recordá despres si aquestas paraulas las digué com espresió del ánima conformada, ó com á suprema imprecació de que no veu remey á sas desgracias.

ANY I. BARCELONA 14 DE MARS DE 1868. NÚM 11.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

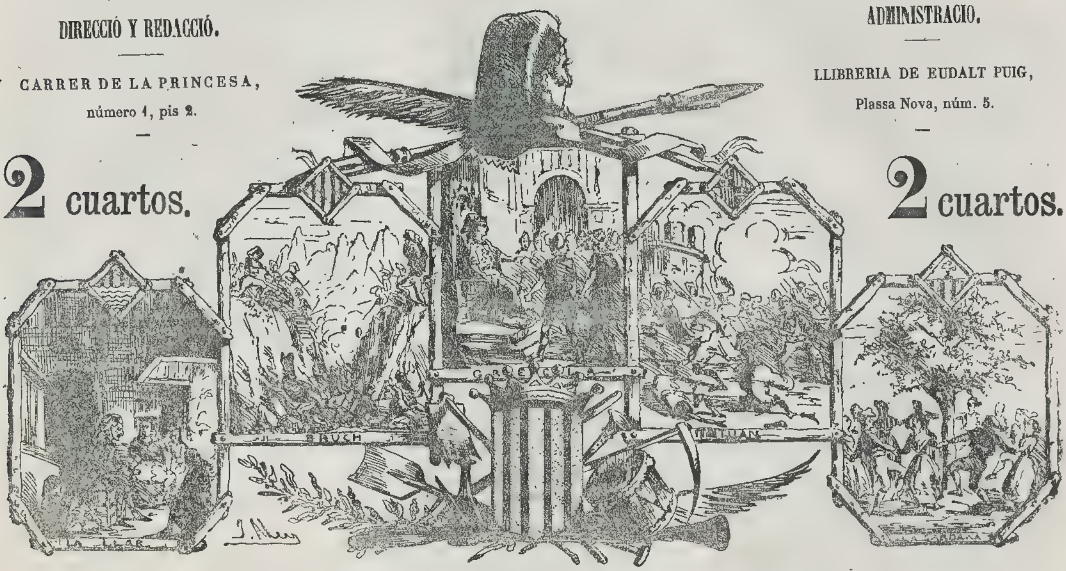

LA BARRETINA.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Advertencia, per la Redacciò.—*Conferencias religiosas*, per Antoni Duran y Roca, Pbr.—*¡Adeu!* per Ramon Picó y Campamar.—*Rum, Rum.*—*A mon amich M. C.* per J. Roca y Roca.—*A fora y adintre. Cuadros de costums catalans*, per Joseph Roca y Roca.—*Lo Jardí del amor*, per ***—*Teatres*, per Z. de V.—*L' or*, per S. T. y T.—*Acudits.*—*Solució á la Xarada del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xaradeta*, per Joan Buger.—*Geroglifich*—*Cridas.*

ADVERTENCIA.

Accedint á las repetidas instancias que 'ns han dirigit molts de nostres lectors, desde avuy destiném part de la quarta plana y tota si convè, á la inserció d' anuncis. Lo nostre semmanari, te mes de 4000 lectors, y per lo tant creyém que los anuncis que en ell se publiquin podran donar verdaders resultats als interesats. Los préus serán equitatius, pe'ls quals deurán entendrers ab la nostre Administrador, que no es altre que Don Eudalt Puig, llibreter de la Plassa Nova.

Convé advertir, que los nostres lectors no se veurán perjudicats en la lectura, pues quan los anuncis umplin la plana quarta, llavors procurarém disminuir la lletra de algun article á fi de que 'l lector quedi recompensat degudament; no es aixo sols, sino que si convé, fins estém disposats á aumentar lo tamanyo del periódich.

Lo nostre afany es satisfer als lectors, y per lograrho farém tot quan estiguia á nostra má.

També devém advertir que la redacció de *La Barretina* conta ab molt bona colaboració comforme se 'n podrán cerciorar nostres lectors per la llista que publicarem en un de nostres próxims números.

La Redacciò.

CONFERENCIAS RELIGIOSAS.

I.

IDEA DE LA VIDA.

¿Qu' es viurer?

Pera contestar á eixa pregunta, bona cosa mes important de lo que á primera vista sembla, es precís meditar un poch sobre la naturalesa del home, la sèva manera de ser, lo fi pera que fou criat, y l' objecte á que ha de tendrer.

Sens dupte que semblants meditacions no se las fá ningú, perque per desgracia la major part dels homens tenen una idea molt equivocada de la vida.

Per uns es l' home comparable tant sols á un vegetal: naix com las plantas, vegeta com las plantas y mort com las plantas. Per ells no hi há creencias, no hi ha fé, no hi ha esperansa. No 'ls hi parléu de los germans que pateixen fam y set perque qui no tè fé, qui no tè esperansa, mal pot tindrer caritat.

Si per desgracía, lo qui aixis conceptua la vida, es un home de mals instints, ¡ay pobra humanitat!

Com tè de obrar bè aquell que no espera ser recompensat? ¿Y com pot deixar de obrar mal, lo qui no espera ser castigat?...

Se 'ns dirá:

L' home ha de obrar bè per convenciment, no perque esperi recompensa.

Aixó es cert; mes pera que aquestas ideas tinguian cabuda en la inteligencia de 'ls pobles, es indispensable que aquests estiguian mes adelantats, que no careixin d' instrucció: que tinguian plé coneixement de las sèvas obras.

—

Torném á la primera reflexió.

Qu' es la vida? nos preguntém per segona vegada. Será tal volta la vegetació de las plantas, ó es que Dèu y la naturalesa nos han volgut fer mes grans?.., Si jo no fòs mes que una planta, si jo no fòs de mes nobla condició que lo arbre que naix en la terra pera morir en la mateixa terra,—malehiria mil voltas la vida: desitjaría no haber vingut al mon.

—

Quan jo veig al mèu semblant cultivant las plantas, donant vida al arbre que li ha de donar sombra, fent vegetar la terra que li ha de proporcionar fruits, aliments, vida material: quan jo veig al home dominant las feras del desert, domesticant lo camell y lo elefant, espantant al furiós lleó y al valent tigre: quan jo veig al home gosant en la sublimitat de las matinadas d' estiu, ab son oreig dols y suau com l' esperansa, ab lo seductor cant de 'ls aucells, ab lo murmuri de las fonts, ab la remor de las fullas dels arbres, ab los daurats raigs del sol que llansan la rialleta al jorn que ja comensa á sortir: quan jo veig al home extassiantse ab la sublimitat de la nit serena

y tranquila com la conciencia de un home honrat: ó de una nit terrible en que 'l tró retrona per l' espay, los llampéchs espategan, y la pluja fa sortir de mare als rius y rieras, destruint ponts, inundant camps, llavors jo no puch menos de confessar que l' home es bona cosa mes que una planta, puig que se véu superior á tot lo creat en la terra, ja que fins ell mateix se considera, sens' saberse explicar lo perque, superior á tot.

—

L' home 's troba ple de facultats, al revés de las plantas y las bestias.

L' home pensa, desitja, vol,—sent. Que pensa? La veritat, ó quan mens aspira á la veritat.

Que desitja? ¿Que vol? Lo bè, perque aquesta es la tendencia de la voluntat humana.

Que sent? La bellesa, la sublimitat.

L' home instintivament, sempre ha odiat á la mentida, sempre ha sentit aversió pel mal, may ha sentit inclinació per lo que s' aparta de la bellesa. Lo ser humá, donchs, tè las tres facultats del ánima, que 'l distingueixen de tots los demes sérs creats, que 'l fan superior á tots ells, y que 'l presentan com á lo mes perfet que hi ha en lo mon.

—

No en va tenim eixas facultats

Si no tinguesim altra missió que la de las plantas, inútil fora pensar, inútil seria voler, desitjar,—inútil fora estimar la bellesa.

Que se n' hi donaría á la societat que 'l mal estiguès arrelat en la terra, que produhis mals ciutadans, que prediqués la desmoralisasió, que propagués lo desconeixement de la cosa pública, la ignorancia del dret y del deber? Que se n' hi donaria á la societat lo triunfo de la mentida, ab tots los sèus mals, inculcant la hipocresia, produint Judas á millons y predicant lo que no es, no ha sigut may, ni pot arribar á ser?... Y que li faria al home, á la societat, al mon enter, la negació absoluta de la bellesa, la existensia de la deformitat? Quina falta li faria la bellesa moral prodigant la caritat, portant lo consol als malalts, donant menjar á qui te fam, socorrent en una paraula al necesitat?

—

L' home ha vingut á la terra pera investigar la veritat, pera treballar per son triunfo; l' home es vingut á la terra á cultivar la bellesa, aixis la fisica com la moral; l' home, en fi, ha vingut á la terra pera practicar lo bé

Eixa es la seva missió, eixa es la idea certa y segura qur nosaltres tenim formada de la vida humana

Eixa complerta, encara n' hi resta una altra de mes elevada: donar comte en lo cel de com ha usat de las sevas facultats en la terra.

. . . .

ANTONI DURAN Y ROCA, PBR.

¡ADEU!

Los jovens y donzelles ja n' ixan del vilatge;
Botant parets y marges s' aplegan als sequérs.
Ja hi son! *Alatxa! Alatxa!* Tot d' una ompliu de teya
Tots los festers

Ja ballan les donzelles y alegres totes voltan
Rodant los flams de teya que amollan flochs de fum
Com un esbart de blanques, llaugeres papallones
Volta la llum.

Los glosadors s' asseuhen, la gent los enrevolta
Devall lo vert fullatge del vinclidis parral
Y en ales de l' oratge ne van volant ses gloses
Pel figueral.

L' enamorat festetja prop de la nina amada;
Tranquils los vèlls escoltan los cants del glosadors,
Les nines al sentirlos alegres totes parlan
de sos amors.

Tots cantan y tots riuhen, á pler á pler festetjan,
Tots tenen una nina ab qui d' amor parlar,
Sols jo tot sol me miro y mentres tots ne cantan
Sols se penar.

Penar! Oh! Demá vespre, vendrán altra vegada
Y ballarán alegres un' altre volta aquí,
Y jo ja demá vespre devés terra estrangera
Feré camí.

Demá dins una fusta en mitj del mar llansada,
Tot sol iré ab ma pena, tot sol ab mos dolors,
Y ja n' oyré los tendres corrandes amoroses
Dels glosadors.

Los bramts de la mar blava, lo crit de la tempesta,
Los cants serán talvolta que senti en negre nit,
Dementres que fet trossos mon cor irá sagnantne
Dintre mon pit...

Balléu! Balléu! Donzelles abans que l' auba tranqui,
Cantéune belles gloses, parléune tots d' amors,
Y que demá l' oratge los cants fins á mi arribi
Dels glosadors.

Restéu sense dolança tots assegutsalegres
Dessota los verts pámpols d' atapahits parrals,
Adéu! ay! á reveure lesnines ensiseres;
Los glosadors mos frares, Adéu! Ay! á reveure
Los figuerals.

Que 'l sol demá il-lumini en pau vostrescampanyes
Y ens vegi á tots sens pena, á tots sens desconort;
Que banyi ab llum rojenca la nau que ab dolça calma
Lliscant les ones blaves m' arribi á segur port.

RAMON PICÓ Y CAMPAMÁR.

RUM RUM.

Dema se posa en escena en lo teatre Principal, lo drama bilingüe *En Bach de Roda*. Eix drama, es degut á la ploma del ben conegut y aplaudit poeta catalá, en Francesch Pelay Briz. Com que savém lo que 's pot esperar de dit poeta, ja 'ns preparém á aplaudirlo.

—

Se nos ha dit que per últims del mes que som, se prepara per posarse en escena en la teatre Romea, lo drama del Sr. Bálaguer, D. Joan de Serrallonga, traduit al catalá. Lo estreno será en la nit del benefici del simpátich galan jove Sr. Tomás; si es aixis tindrém duas satisfaccions al plegat, per las que creyém podrém aplaudir ab justicia, al Sr. Balaguer y al beneficiat.

—

Tambè havém sapigut que 'l jove poeta en Joaquim Riera, te ja bastant avansada una traducció de las sentidas poesías gallegas de la Sra. Rosalía de Castro. Que las acabi y nos las fassi coneixer aviat.

—

Ha visitat la nostra redacció lo primer número de «*La Legalidad*» nou periódich que ha comensat á veurer la llum pública en Blanes, y á qui 'ns apresurem á donar la ben vinguda.

—

La casa editorial de don Victor Perez, tant reputa y tant coneguda en aquesta capital, ha tingut la amabilitat de remetrerns la segona y tercera entregas de la obra monumental que baix lo títol de *Las mujeres célebres* está publicant aquell establiment. Hém de estar regoneguts á la visita, perque la cosa s' ho val. Una preciosisima lámina deguda al llapis del aprofitat artista senyor Contreras, acompanya y adorna la entrega. La part literaria segueix honrant al senyor de la Rada, lo propi que la editorial que dona justa y merescuda fama á la casa que dona á llum tal obra.

—

Dihuen que la traducció del Dante es dolenta Esperém poderla comprar pera poderla llegir y dir clar y net lo nostre parer.

—

En lo próxim número, continuarém *los arguments contra la pena de mort* que ab tanta insistencia nos demanan alguns de nostres constants favoreixedors.

Tambè continuarém á la major brevetat los tant celebrats *Cuentos de color de fum*.

—

Convé advertir, per desvaneixer qualsevol dubte qu' es pogues creurer, que lo redactor que escriu en lo nostre periódich baix lo pseúdonim de *lo Trovador del Montseny*, no es lo mateix Trovador del Montseny que honra ab sa colaboració á la revista *Lo gay saber*.

—

S' han publicat la primera y segona entrega de *lo prodigi del sigle, famosa academia universal* dels Ases, fundada *en Collbató*. Segons diu la primera plana del llibre, aquest contindrá las *sessions burricals* que estarán *escritas ab la pota d' en Guixeret*. Son donadas á llum y anotadas per lo Rabi Abraham Gaenth. Es una obra que s' imprimeix en Tarragona y que está impresa ab molt lujo. Necessitem veurer tota l' obra, ó al menos unas quantas entregas mes, pera poder emitir lo nostre parer. Quan ho haguen fet, si lo llibre s' ho val, ens en ocuparem. Se suscriu en la nostra Administració.

—

La *mitja taronja* segueix agradant. Quatre vegadas s' ha posat en escena y se pot dir que la empresa del teatro catalá ha tingut quatre plens.

A MON AMICH M. C.

AB MOTIU DE SON RETRAHIMENT DE LA POESIA.

Qui pogués ser com tú, amich Mariano
que vius en plana hermosa
ahont canta l' ancèll,
ahont la vista hi gosa,
hont natura 's vesteix capritxosa
hont tot es pur; celestial y bell!
Qui pogués ser com tú!... En la matinada
quan pinta 'l sol naixent fresca rosada
ab lo pur brill de l' or,
quan fá mourer lo riu onas de plata,
quan los núvols se pintan d' escarlata:
¿No 's mou llavors ton cor?
¿Llavors no 's pinta ab los colors de l' or?
Qui pogués ser com tú!... quan las aucellas
fan resonar pèl bosch llurs cantarellas
del sol enlluernadas per lo foch;
quan tot canta, l' ovella y la pastora,
y fins la font sonora;
¿No cantas tú, tampoch?
No, no, que ja fá temps no son oidas
las cordas de ta lira,
fá temps, molt temps ja fá. no s' han sentidas,
las queixas de ton cor;
fá temps que nò suspira
ton cor que plé d' amor ans suspirava,
aquell que avans cantava,
avuy no canta ja! Sembla qu' es mort.
Qui fòs com tú! La lira polsaría,
l' aucella llurs cantars m' ensenyaría,
la font ne donaria
frescura á mos cantars,
y alabaria al Dèu de Céls y terra
erigintli en mon cor, sagrats altars.
Qui fòs com tú! Las mes hermosas
de las ninas, vindrian carinyosas
pera escoltar conmosas
las mes dolsas historias del amor;
y escoltant de ma lira l' armonía,
lo sèu cor que d' amor tremolaría,
faria tremolar també 'l mèu cor
Que felis, amich meu! Que felis fora
á ser com tú, veyentne la natura
vestida de ventura!
Si 'n fora jo també de venturòs!
Tú 'ls ulls has aclucat á la bellesa,
tú deixas apagar la flama encesa,
qu' en ton front avans duyas orgullòs!
Que ho fá que n' has deixat ara la lira?
Potser ja no t' inspira
l' amor felis que t' inspirava avans?

Suspirs del cor, amich, ara 'ns demana
la dama qu 'es comptesa catalana
y molt avans que tot, som catalans!
Los cants dels Trovadors, li son la vida,
cantem ab fé y amor;
la lasseta, ay, un jorn quedá adormida,
potser no la veuriam despertada,
si al sèu entorn no haguès una maynada
fet mourer ab sos cantars son tendre cor!
Sota 'l llorer de gloria
la dama ne dormía
y ab pler se deixondia
de la lira al sentí 'ls tendres acorts;
y encar no l' escoltava,
del arbre algunas brancas n' arrancava
y ab ellas coronava
lo front dels Trovadors!
Oh canta, amich mèu, canta,
encar no son las brancas acabadas.....
Fins y tant que las mans tingas cansadas
la lira vès polsant,
y de segur aixís, nostra matrona
te donará, amich mèu, una corona
l' enveja téva y dels demes l' encant!
Cantem, cantem!.. També vull que s' escolti
ma véu entre la tèva,
encara que la mèva
ne sia enroguilada y sens primor;
jo crech que 'm será admesa
quan sapiga algun jorn nostra comptesa
que d'ella sò tan sols d' ánima y cor!

J. Roca y Roca.

Febrer de 1867.

A FORA Y A DINTRE.

Quadro 2.°

LA VARA DE LA JUSTICIA.

Ara que coneixéu als dos puntals del poble, es just que 'us fassa coneixer aixis mateix lo bastò que tot sovint espolsa lo jech dels pobres burgesos: la vara de la justicia. Mes no 'us espanteu, que 'l garrot del batlle, es com la má de una bona mare, que dona dugas, trés y si voléu quatre natas á son fill; pero que may li trenca cap ós, ni li fa cap blau á l' esquena. Lo mes que reban los pajesos, quan no cumpleixen las ordenansas del municipi; (perque això si: la lley avans que tot) es una sangría de dos ó quatre rals de penyora, quantitat que serveix al batlle pera comprar aigua sedativa pera ferse passar los mals de cap. Perque en Cebriá, al darrera de las contribucions, de las quintas, de tots los afanys, tribulacions y amohinos que porta en si la obligació de governar un poblet,—pért una borratxada de jornals de cavar y esmajencar, y d' una manera ú altra 'l bon home te de resquitarse de lo que deixa de guanyar. Aixis es que ha inventat un medi per lo quin se rescabala de los jornals que pert y de las cullitas que á poders' hi emplear, serian mes productivas. ¿Sábeu quin es aquest medi? Lo ban!.. Lo qui á la matinada deixa d' escombrar y de regar lo carrè, paga quatre rals: lo qui diu un renèch ne paga sis: lo qui fá pèls cantons alló que prohibeixen aquells rétols que en ells hi ha pintats y que comensan ab lo comú «*Se prohibe*» y acaban ab lo «*bajo la multa de dos reales vn.*» y en los quins s' hi llegeix entremitj la paraula «*orinar*,» paga la mitja pesseta sense descontarne ni 'l quarto de hú que fa los disset de que 's compon, perque 'l quarto de hú serveix pera pagar á la vegada al qui fá de nunci y d' agutzil al mateix temps, que es qui en reprensentació del senyor Batlle moltas vegadas los cobra.

Quin gobern mes car! esclamaréu vosaltres. Quin' orga de rahons! sens dupte diréu; mes ay si los del poble vos sentissen! prou á cops de pedra vos acompanyarian lluny de las parets de la població: perque 'l poble n' está content, perque es un home que á pesar de son rigor, fa justicia á tothom, grans y xichs homens y donas, jovens y vells, pobres y richs, y fins als gossos y als gats. Ell ja ho diu:—Valdament lo poble en pés, se repanjès en lo pom de la meva vara no 's torceria, perque la he criada sempre dreta, y las varas son com las personas, si 's posan tortas, adresséulas, qu' encara que al principi ploren, despres vos donarán las gracias.

Ara bè 'm diréu vosaltres. ¿Com pot ser que un home aixis siguia estimat persos gobernats? Aquest ara nos vol pintar á San Cristófol nano, de segur direu; mes jo que no m' espanto may perque, sempre tinch recursos pera sortir del pas, vos esplicarè las ventatjes de que disfruta 'l poblet, baix lo gobern de 'n Cebriá.

En primer lloch per compte de pujar las contribucions, han baixat de tal modo, que fins dona gust lo pagarlas. ¿Y savéu que ho fá? Que en Cebriá quan naisqué possehia ja tots los dons que deuhen adornar á tot bon arcalde; ganas de serho, gust y honradesa quan pot cumplir sos desitjs y á mes la rectitut y justicia de la que ja n' hem parlat, y de la que vaig á donarvos una proba, contantvos lo que un cert dia l' hi succehí.

Arribá un temps en que la canalla del poble feya unas entremaliaduras que feyan esgarrifar. Trencar vidres, lligar fils de part á part del carrer, posar cordas per entrabancar á la gent, fer pedradas, robar fruyta, embrutar las anellas de las portas y altras que no es convenient que vos las diga eran sos caballs de batalla. En Cebriá tenia un fill que feya lo mateix que 'ls altres. Lo batlle fèu fer una crida per la que condemnava á estar dos dias al cep, al xicot que atrapés *en sentit hostil,* y á mes á duas pessetas de penyora á sos pares respectius.

Un dia, no, era una nit, anava pel carré á vigilar si 's complian sas ordres. Era fosch com una gola de llop. Tot plegat lo batlle que caminava distret tirant calculs de los bans que durant l' any havia fet pagar, sentí que una cosa se li posava entre sos péus y caygué al mitj del carré. Dos rialladas s' oiren. Lo batlle esvarat s' aixecá y corregué al derrera dels dos xicots que lleugers com dos cunills fugian del lloch en que havian entravesat la corda. Lo batlle 'ls atrapá y lo primer Dèu vos guart fou un cop de vara á l' esquena, que 'ls fèu veurer las estrellas, y baixar las llágrimas cara avall. Despres los agafá pèl bras y se 'ls ne portá á casa sèva. Al arribarhi... oh sorpresa!.. un dels presoners ¿ quidiriau qu' era?.. Era son fill, lo fill del sèu cor!

Sa mare intercedí per la criatura; mes en Cebriá, com un altre Joan Blancas, que ans de rendir la plassa de Perpinyá tirá á sos enemichs la dagué que devia sacrificar al fill de son cor,—féu pagar una pesseta de penyora á sa muller per batxillera, y féu posar á son fill de camas al cep.

Arribá 'l diumenje y fent treurer als dos xicots de la presò, los amonestá davant lo poble reunit en l' era que servia de plassa. Part de la gent aplaudiren la justicia del batlle inexorable; pero n' hi hagué d' altres que demanaren que paguès lo ban de duas pessetas, imposat al pare de tota criatura que s' atrapès *en sentit hostil.*

En Cebriá diguè que estava disposat á ferho, y ficantse la má á la butxaça dreta de l' armilla, tragué los vuit rals que se 'ls ficá á la vegada á la butxaca esquerra.

Molta gent protestá; mes ell, després d' haverloshi fet pagar altras penyoras per trencar lo respecte á l' autoritat, los hi pintá ab los colors de la veritat, que densá qu' era arcalde no cullia casi be res: que densá qu' ell gobernava las contribucions havian baixat, y 'l poble anava millor ordenat... y... que d' una cosa ó altre ell tenia que viurer!

Joseph Roca y Roca.

LO JARDÍ DEL AMOR.

A...

Cada any ab la primavera
naix la flor per morí al Juny,
y quantas ni ha que moren
lo jorn mateix que han nascut!

Vas naixe en Maig, fa quinze anys,
y ab tú las flors de tas galtas,
que al sol de l' Agost no moran,
ni 'l fret del Janer las mata.

Sempre frescas sempre bellas
vessant de flaires suáus,
com las violas bosquetanas,
com los lliris del estany.

Quí del jardí de tas galtas
fos lo jardiner, Amor!
y ab quin gust que las floretas
regaria de patons.

...

TEATRES.

LA MITJA TARONJA.

Siguém imparcials, no seguim la doctrina abuy día posada molt en ús de donar abrich á la enveja ó la rabia; siguém imparcials, distingimnos de certs escriptors, que de tals sols tenen lo nom, tota vegada que ni la primera qualitat del literat tenen: l' educació—y diguem lo que 'ns ha semblat *La Mitja taronja.* Mes avans convé consignar que en las nostras críticas dramáticas, serém rigoristas, criticarém ab justicia, mes sense adulaciò,—y si alguna vegada nos veyém precisats á dir mal d' una obra, ho farem si be—y ab aixó 'ns distingirén dels literats de moda, no de modos—sempre anirém ab l' urbanitat á la má.

La Mitja taroja es bona ó dolenta? Los retórichs que tot ho concedeixen al art y res al géni, dirán sens dupte que *La Mitja taronja* es dolenta; mes los qui com nosaltres proclaman lo triunfo del geni, sense desconeixer la influencia del art—los qui com nosaltres estiman á Shakspeare y á Calderon ab tot y sos innumerables defectes,—nosaltres trobém bastant regular l' obra del senyor Arnau.

Lo segon acte, per exemple, no agrada als crítichs rutinaris y á nosaltres es lo que 'ns plau mes de la obra. Es veritat que considerat baix lo punt de vista del art, sóbra en la comedia; mes á nosaltres 'ns hi fa l' efecte de un adorno que contribrueix á la major bellesa de la comedia. Si aném á mirar aixó, també fora inútil una de las millors escenas del Hamlet y á fé que 'ls critichs rutinaris dehuen distar moltíssim de trobarla dolenta. Veritat es que si Shakspeare visqués la vída mortal, li amargarian la existencia trobantli detestable lo que ara admiran. Tornem á *La Mitja taronja.*

Lo primer acte es lánguit y algun tant descuidat si be hi há algunas escenas bonicas, com per exemple la escena de la vinguda dels parents pera felicitar al americano arribat de poch. Hi ha algunas escenas monótonas, que 's fan pesadas y que disposan al espectador perà veurer una producció no mes que mitjana. Lo diálech no está salpicat de xistes, ni de aquella facilitat que tant distingeix al senyor Arnau y que tanta animació sol donar á las escenas. Aquest defecte lo te bona cosa mes de mitj primer acte.

Lo tercer es lo mes ben acabat de la comedia y quasi podriam aconsellar als autors dramátichs que 'l prenguessin per modelo. Lo desenllás de la comedia es lo principal obstacle ab que enssopegan tots los autors. Los finals de produccions se solen resentir de precipitació en lo desenllás, molts n' hi há que posan en us lo gran medi inventat per la escola francesa. Embolican, embolican, y á la fi no sabent desfer ni desenredar los embolichs,—no miran ab cosas y tallan allí ahont 'ls hi ve millor. Eix defecte qu' veyem en alguna producció catalana de no escás merit per cèrt—no 'l tè *La Mitja taronja.*

Veritat es que facilita lo desenllás, la fluixetat del argument que per cert es poca cosa, molt poca cosa, Fortuna dels detalls, que n' hi há de primer ordre, que distrehuen al públich y li fan oblidar que están veyent una comedia Aixó es un defecte, mes un defecte que 's pot molt ben dissimular.

Respecte á la exposició de tipos, devém consignar com á ben delineats los del americano y la mare. Los del *jove corrido* y 'l del *como se llama* son amanerats y poch, ó gens originals. Eixos tipos en prous feynas podan perdonarse á Pi.arra y aixó qu' ell los ha introduit. Lo tipo del pare no mes es concebut y lo del promés ni concebut arriba á ser.

En cambi los dos de las duas noyas poden passar, si be distant de ser perfectes.

Acabarém nostre humil treball fentnos una petita observació. Hem vist *La Mitja taronja,* ens ha agradat moltissim, hem aplaudit y cridat cinch ó sis vegadas al autor; ¿y que?

Que deduim de l' obra, quina máxima hem aprés?

Cap. *La Mitja taronja* té aquest defecte, mas gran y mes trascendental de lo que á primera vista sembla.

Lo senyor Arnau te grans qualitats y per lo mateix pot evitar eix defecte.

Quatre paraulas sobre la execussió.

Aquesta fou bona, sent de aplaudir la acertadíssima direcció del Senyor Fontova que es un excelent actor y director.

No obstant, tant ell com la apreciable dama jove senyoreta Vilches deuen corretgir un vici que tenen, y es; que sempre afegeixen paraulas en los versos, contribuint d'aquesta manera á destruir la melodia y armonia imitativa dels mateixos.

Lo senyor Tomás estigué be, lo senyor Clucellas comprengué lo seu tipo, lo propi que lo senyor Soler. Es escusat alabar á la senyora Soler que s' ha sabut fer una reputació en lo teatro catalá, reputació justa y legítima.

La senyoreta Soler (altra dama jova de la companyia) y lo senyor Llimona, secundaren bastant be als demes actors.

Z. DE V

L' OR.

Paraula mágica, cosa sublime, que condueix als homens á un precipici y no se n' adonan fins á ser baix d' ell, y llavors volguentne sortir d' allí, han provat de posar lo peu en lo primer esglaó, pero no poguentse agafar per cap lloch han resbalat y han caigut.

Tornan á provaro una, y duas, y cent y mil voltas, mes 'ls suchseeix lo mateix.

¡Oh tú! quants volguente adorar com si fossias un Deu, volguense agafar ab tú, volentne que 'ls ajudesis per arribar mes prompte al camí de la perdició te han seguit!

Tal volta volguente tu desprender d' ells, los hi has senyalat una víctima que inmolar, víctima ab la qual podrán saciarse del que, ja feya molt de temps que, ho buscavan.

Eixas personas que 's complauen en xuclar la sanch del próxim, no podrán may calificarse ab lo san nom de personas, may podrem avenirnos ab sos tractes, may podrán amistarse ab la gent sensata, y la posteritat ab son terrible fallo calificará eix vici ab lo nom de *avaricia*... nom terrible per uns, nom ple d' esglay per altres.

Y hem arribat á un cas, en que ella está en son apogeo, que inmola á moltas y moltas familias y que s' ha pres per un ofici, ofici per cert ben vil é ignominiós per la persona que 'l té, y ben vil y despreciable per tota la societat.

No diré may que no hajan quedat sers que mirin á aquesta gent com la cosa mes degradada que existeix, no diré may que tinguem de renunciar á tota fortuna, que deixem correr los diners, que no poguem ser richs, que tinguem de mirar ab indiferencia los plaers de aquest mon...

Jo no diré may aixó.

¿Perqué no podem ser richs si ab los medis ab quens n' habem fet, han sigut licits?...

Estich cert que 'l or ha arribat ha ser l' ídol d' aqueix mon.

Quants y quants olvidant sa honra y sa patria, no regoneixent á mes rey ni roch que al or mateix, despreciant l' amor y á Deu, han volgut ser sos esclaus y quan per fatalitat arriba dia en que eixos adoradors desesperats de no poguer alcansarho, surten á un camí pera robar, pera asesinar si 'ls hi negan lo qu'ells volen, als pobres é infelissos caminants.

Si despres de dias, si despres de mesos, si despres d' anys, á un d' ells li ha caigut en son poder alguna víctima, y s' ha pogut lliurar de las garras de la justicia; tenint un patrimoni licit ó no licit, se n' ha volgut anar als mars del mon, pera gosar d' aquella fortuna.

Pero com que pe 'ls mars del mon també hi ha borrascas, no pot gosarne d' ella, ja per lo remordiment, ja per lo contínuo sobresalt que té de que no l' agafia la justicia, y de morir en un cadals.

Fent mil ilusions, bullint son cap se torna boix; y jo ara dich: ¿que n' ha tret de sos diners, de tot l' or que tenja? que n' ha tret del palau que habitava? que n' ha tret de totas las comoditats que li prestava 'l luxo?... que n' ha tret en fi de tot lo que tenia pera distreurers?

¿No li valia mes á n' aqueix mísero mortal casarse, tenir una esposa bona per la casa, fills que 'l cuidesen en sa vellesa y treballar per tots ells y viurer en pro de la societat?

Si... si... mes, molt mes li valia aixó; pero volguentne aspirar á mes, y dar un vol no proporsionat á sas forsas, no hi ha pogut arribari y ha caigut per terra ensangrentat.

Vosaltres, los homens mes desgraciats de la terra, vosaltres que xucleu la sanch al vostre vehi per poder extreureli lo que sempre estéu desitjan; á vosaltras n' os valdria mes, digueu, deixar eix ofici y donar eixa fortuna al próxim á que un dia li vareu robar y que, tal volta ara n' está exent?

Ne feu per ventura alguna cosa?

Que 'n treyeu de eixos muns de tresors que oculteu baix una cova? que 'n treyeu quan haven mort, de deixar allí, ocults de tothom diners que traurian de la miseria á mes de un centenar de familias? se 'n aprofita algú? Per cert que no.

Quan arribará aquell dia en que tots regoneixem lo llum de la rahó, y regoneguda la cual pogam seguir aquellas santas máximas que un dia esculpí en lo Gólgota lo fill de Deu, pera que 's trasmitissein á las venideras generacions!

S. T. Y T.

Reus, 4 de Mars de 1868.

ACUDITS.

Dialech entre un catedratich y un deixeble. Se tracta de uns exámens.

—No li faré mes que una pregunta, y ab aquesta n' hi haurá prou perque 'l reprobi:

¿Quánts habitants hi ha en lo mon?...

—Trescents quintillons, set cents vint y dos mil, quatrecents cuadrillons, setanta quatra mil trenta dos billons, mil millons y sétcents vint y hu.

—¿Quants ha dit que no li entés?...

—Oh dispensim, vosté m' ha dit qué no 'm faria mes que una sola pregunta y aixó ja foren dugas...

—Vagi en nom de Deu: queda aprobat.

Solució á la xarada del número passat.

Qui pogues tindre 'l teu tot
per riure 's de mes de quatre!
Dich: si no m' hi equivocat,
si decas lo *tot* es *ca—sa*

Solució al geroglifich del número passat.

Encara que hi ha una errada
d' inprempta, crech que vè á dir,
si decás jo no m' esguerro
que *com mes alts mes petits*.

XARADETA.

Es un sorull ma *primera*
que sol causar un tambor,
está bo qui esta *segona*,
perque no 's dol de cap ós;
ma *tercera* al inreves
es riu un poch caudalós;
lo mèu tot á casa meva
fa lo servey de un silló.

JOAN BUYER.

GEROGLÍFICH.

Lo dimaRs
Lo dimecRes sONFATs.
Lo divendRes

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

Barcelona: Un catala Si passan 's publicaran P No 'l puch servir. R. de A. Publicaré l' article. Un Obrer. Id las Xaradas A X. T. Id la poesia. E S V I, ho va endevinar A B F. La conveniencia del periódich en lo primer B. S Publicaré la xarada J. S la seva poesia se la va menja 'l fiscal Endevinat lo geroglifich No posaré l' epigrama. P Se 'n va deixar un tros B Ll Endevinat J. C Id No copii d' en Ribat y Fontseré. T P Se publicaran P. G No puch. A P C. Publicaré 'l cuento corregintlo una mica A Ho publicaré. J. R. Id. menos l' epigrama L M. Endevinat. R. N L' article que 'm va privar lo fiscal 's titulava «Abaix la Ciutadela.» No s' espanti que ja 'l publicaré á son devut dia. E L. Publicaré la poesia S Z. Endevinat. P. R. S. Publicaré la xarada —Mas Comellas de Esparraguera: A P Id Olot: A. S. Per mica que pugui 'l complauré Sabadell J B y J. B Publicaré las xaradas Girona: Un enlutat La seva solució era molt bona pero. . *volaverunt*. com diuhen los llatins. Reus: S. Public l' article, A. S.

CRIDAS.

ARMAS, ARMAS.

ALERTA CASSADORS.

Se garanteixen y se donan á proba en lo carrer Nou de la Rambla (Compte del Asalto) número 86, pis 3.er, Barcelona.

ÚNICH DEPÓSIT EN CATALUÑA,

Rewolvers 6 tiros.		90	rs.
Pistola Lefaucheux,		70	»
Id. sensilla.		40	»
Pólvora inglesa, Pot.		14	»
Escopetas Lefaucheux.	de 180 á	500	»
Id. Id. 2 tiros.	de 400 á	2,000	»
Id. Id. 1 y 2 tiros.	de 400 á	600	»
Cartuchos el 100.		16	»

Fa grans espedicions á tots los punts y Ultramar.

ESTABLECIMENT ORTOPÉDICH

DE

D. EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujía, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de París en 1855 y 1867, etc. etc.

TRACTAMENT ESPECIAL DE LAS AFECCIONS SEGUENTS:

Desviacions de la columna vertebral en tots los graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de pinya (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontáneas, traumáticas y patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions—trencats, esbinsats.)

Arribat de poch de Paris, ahont ha permanescut durant la última Esposició Universal, ofereix al públich sos serveys, asseguranthi trobará en lo mencionat establecimient, tots los adelantos que se han presentat en aquell concurs, y que la ciencia y la práctica han demostrat ser millor pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas, de 13 á 2.

Rambla del Centro, n.° 27,

BARCELONA.

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

ANY I. BARCELONA 21 DE MARS DE 1868. NÚM 12.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

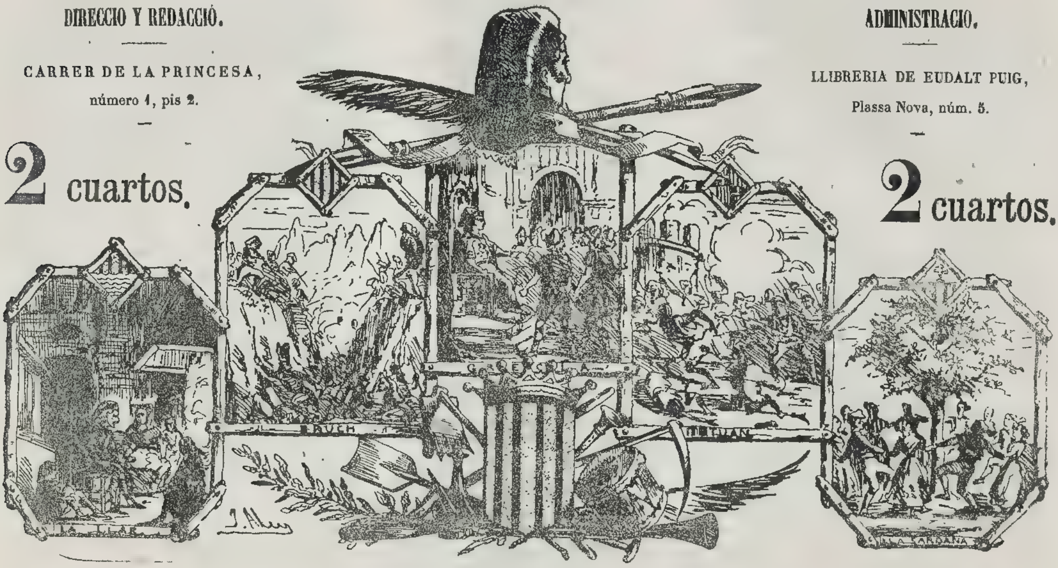

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Conferencias religiosas, per Antoni Duran y Roca, Pbr.—*Un projecte*, per A. Aulestia y Pijoan.—*Anys perduts*, per Joseph Martí y Falguer.—*Rum, Rum*, per F.—*L' art y las societats dramáticas*, per F. Ubach y Vinyeta.—*La nina de las violas*, per Francisco Manel Pau.—*Javier Ramirez*, per A. Serra.—*Solucions á la Xarada y al Geroglífich del número passat.*—*Xaradeta*, per X.—*Geroglífich.*—FOLLETÍ: *La Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CONFERENCIAS RELIGIOSAS.

II.

IDEA DE LA MORT.

Pensar en la vida, sempre en la vida,—may en la mort—es torpesa, ja que tots los homens estèm destinats á morir.

La mort es la consecuencia de la vida, es la lògica de la naturalesa.

Tot lo que te principi sol tindrer fi, l' home ha tingut un principi, luego deu morir.

Y per altra part, ¿no 'ns es un be lo morir?...

La mort es per mí la tranquilitat del cos, la vida del ánima.

La materia no s' es feta pera ser inmortal, l' ánima si.

Rès me fa, donchs, la mort del cos, sabent que l' ánima no morirá.

—

Molts temen la hora de la mort.

Jo no la temo gens.

La mort m' ha de portar la felicitat que en va jo esperaria en aquest mon, la tranquilitat que no 's pot logar en la terra.

¡Quan dols es morir!...

—

Desgraciat de qui no creu en la inmortalitat de la ánima!...

Aquest no pot ser may felis.

Veritat es que si no hi creu, pot lograr la felicitat *material* usant de medis reprobables, pot enriquirse robant y assessinant, pot gosar portant la deshonra per tot arreu,—mes ¿y la tranquilitat de la conciencia? ¿y la sombra del cadavre que sempre persegueix al assessino? ¿y la donsella que pregunta á son fingit aimant, que n' ha fet de la sèva honra?

—

Lo qui desconeixent los principis fundamentals del cristianisme, no creu en l' altra vida, no espera en rès ni creu en rès, ¿quin consol tè despres, quan se recorda del mal que ha fèt?¡

Ni tant sols li queda 'l consol de la penitencia.

—

Quan dèu sentir arribar l' hora de la mort, com dèu trobar á faltar un Deu á qu' implorar clemencia, pietat, compassió!...

Quan terrible li dèu ser lo deixar d' existir...

Trista haurá sigut per ell la vida y trista será tambè la idea de la mort.

—

¡Ditxòs qui creu y espera!

Pera lo verdader cristiá la mort es la vida, no es deixar de existir; lo verdader creyent de Cristo creu que deixa un mon plè d' espinas pera anar á un mon plè de flors.

¡Trista es la vida, hermòs es morir!...

ANTONI DURAN Y ROCA PBR.

UN PROJECTE.

Encara que siguém los darrers, volém y devém dir alguna cosa en prò d' una idea que germinava en lo cap de tots los vèrs amants de las bellas arts y que ha pasat ara al estát de projecte. Nos referim al de la construcciò d' un edifici destinát á exposició permanent d' objectes d' art.

S' observa, per fortuna, d' algun temps en aquesta part, en nostra Capital, un renaixement á un temps literari y artistich, que 'ns fa molt esperansar pera l' esdevenidor,—y 'l que 's dèu atribuir, al menys en la primera d' aquellas formas, al nou rebròt de las lletras catalanas.

Això, y l' entusiasme que 'ns inspiran tots los adelantaments tan útils y honrosos com aquest pera nostra pátria, —es lo que 'ns fá simpatisar particularment per aquest projecte.

Hem dit, y se 'ns permetrán duas paraulas pera probarho, que 'l modern renaixement catalá podia envaneixers d' haver desarrollat lo bon gust y 'l foment en literatura,—y afegim ara qu' aquest millorament ha degut portar tambè profitosas consequencias al camp de las arts propiament ditas. Observis sinó, un poble que careix completament de noticias sobre sa historia y jamay han sonat en sa orella los noms dels hèroes que la ennobliren; se 'l veurá abatut, sens vida, aixo es: sens arts, sens literatura, com lo viatger que trist y defallit camina per terras estranyas perque ningu li ha dat rahò de las fonts de crestallinas aiguas que amagadas entre lo fullatge lo deurian reanimar en son camí. Ara bè ¿ahont trovará un poble aqueixas desitjadas fonts, sinó en sa propia historia? ¿qui li donará sinó ella la sava que ha de fer fructiferar l' arbre de sa vida? ¿y com

se li fará coneixer á n' aqueix mateix poble sa historia sens vestirla ab las galas literarias? L' art tambè se inspira en l' historia; sols los grans fets de 'ls passats temps lo fan sublim y casi diví.

La segona de las formas d' aquest renaixemant, es á dir, lo que á n' aquest últim se refereix, nos presenta en los particulars, un marcat desitx d' estudi é imitaciò de las obras clásicas,—y en las Corporacions un especial cuidament pera, ab los medis de que disposan, ferlas coneixer als novèlls artistas y fomentar son estudi entre totas las classes. Diguinho sinó la Exposiciò retrospectiva devuda als esforsos de l' Academia de Bellas Arts, la que visitaren trenta mil personas; pròviu lo bon gust que veyém se va infiltrant en totas las classes y que 's revela en la adopciò de colors delicats y suaus pera los mobles y edificis, y en l' allunyament de la acumulaciò d' ornaments que caracterisá lo barroquisme del passat segle y part del present; y proclamiu finalment en alta véu, la mateixa iniciació d' aquest projecte, fill del entusiasme d' uns quans jovens.

Nosaltres, donchs, que travallém pera la restauraciò d' una literatura y una llengua que son las nostras,—no podém menys de alentar ab un crit de coratge als artistas adalits tambè d' una bona causa, que s' afanyan pera la realisaciò d' aquesta idea; y á las personas en general, que favorablement l' han acullida y que cooperan á que 's puga portar á efecte.

Lo que falta sols, es que lo tal projecte passi á ser prompte un fet, y que al mateix temps que ab la construcciò del edifici que pera éll ha de servir, se dongui un element mes de vida á la ciutat nova (segons creyém se tè pensat), se procuri fer una obra artisticament digna del objecte á que se la destina, cosa per desgracia no molt còmuna en los moderns y principals edificis d' aquesta Capital.

A. Aulestia y Pijoan.

ANYS PERDUTS.

Anys de ditxa y d' ignoscencia,
anys d' esperansa y d' amor,
per mes que os cerco, no us trobo
ni os oviro pèr l' entorn.
Avans mon cor voltejavan
y omplian de ditxa 'l cor,
y si 'ls ulls tenian llágrimas
la ment tenia il-lussions.
Anys de ditxa y d' ignoscencia
¿hont sou, anys perduts,? ¿hont sou?

—

¿Perqué no os puch torná á veurer
si sento vostres recorts?
¿Será que 'ls vèls d' anyoransa
m' ánima han cobert del tot?
¿Será que ma fantasía
axeca ja en va son vol?
¿Será que fuig l' esperansa
y ab ella havéu fugit tots?
Anys de ditxa y d' ignoscencia,
¿hont sou, anys perduts? ¿hont sou?

—

Fugiu, plahers de la vida,
fugiu, mentidas sou tots
que enverinéu los deliris
ab lo verí dels dolors.
Del desengany la gelada
tots mos ensomnis ha mort;
¡amor y gloria! fantasmas,
reflectes d' un altre mon. . . . .
Anys de ditxa y d' ignoscencia,
¿hont sou, anys perduts? ¿hont sou?

—

¡Ay que las horas passadas
hermosas y dolsas son!
¡Ay qu' existeix la ventura
en l' ignoscencia tan sols!
¡Ay que he tingut molts d' ensomnis
y cap d' ells veritat fou!
Véus aquí una pobre vida!
¡véus' aquí sense conort!
Anys de ditxa y d' ignoscencia,
¿hont sou, anys perduts? ¿hont sou?

—

Adèu siau pera sempre,
anys d' esperansa y d' amor!
¡adèu coronas somniadas!
¡adèu siau rams y flors!
Mústigas estéu coronas
y per tot me trobo sol!
¡quan la realitat nos cerca
nos sembla un desert lo mon!
Anys de ditxa y d' ignoscencia,
dormiu en pau, ¡ja sé hont sou!

Joseph Martí y Folguera.

RUM RUM.

La abundancia de original, tot ell de actualitat, nos obliga á retirar los *arguments contra la pena de mort* que teniam compostos, y que publicarém sens falta lo disapte vinent.

—

Hem rebut la 4.ª y 5.ª entrega de *Las mujeres célebres*. En ellas comensa la historia de Santa Eularia, mòlt ben escrita, per cert, y que interessa vivament. Una preciosa lámina representant á la mateixa Santa acompanya la obra. La recomeném als lectors.

—

Doném las mès espressivas gracias á *El faro bisbalense* per las frasses falagueras que 'ns dedica en sos dos números últims. Mòlta alegría 'ns causa y mòlt nos honra que un dels periódichs ab qui mès simpatisém, nos dongui mostras de carinyo y fraternitat.

F.

L' ART Y LAS SOCIETATS DRAMÁTICAS.

No és ja per cert de quatre dias que, dels llavis de totas aquellas personas qu' estiman lo teatre que á tanta altura posaren Calderon, Lope, Molina y últimament Moratin,—sentim esclamar: lo teatre espanyol vá de caiguda, la flama de nostres ingenis s' apaga, l' art agonisa.

¿Es cert aixó? nos atrevim á preguntar nosaltres.

Es cert. ¿Y com se compren? L' afició de la juventut al teatre és moltíssima; los que de una manera ó altra fan per seguir las petjadas de Talma y de Latorre no son pochs, y no mancan per cert miralls que fent reflectir en plé segle XIX los raigs dels astres que brillaren en nostra escena en los segles XVII y XVIII, sostingan molt per sobre á la dels estrangers la fama del nostre teatre.

Magníficas y ben escritas produccions nos han donat los ingenis de la nostra época pera posar á ratlla seguida de la dels contemporans de Felip IV. Per cert que no devem desdenyarnos de nombrar despres de *La vida es Sueño* y *La Mojigata,—Los Amantes de Teruel* y *El tanto por ciento,* perque son produccions que com moltas altras—aixis del teatre antich com del modern—son un dels mols títols de gloria que rejistra en las fullas de sos anals la nostra benvolguda Espanya.

Donchs, qu' és lo que hi podrá haber de cert en la caiguda de nostre teatre? d' ahont naixerá lo mal? d' ahont? De las societats dramáticas.

Las societats dramáticas en relació al art son un bé y son un mal.

Son un bé quan establertas en poblacions de poca importancia, que per causas difícils de vencer no pot ningú, individualment, arriscarse á las eventualitats en que pot trobarse compromés un empressari,—y collectivament, aixó és, formant alguna apléch de personas, una societat sostenent lo teatre, fomentan l' art é instruint al poble sens esposar sos interessos al atzart d' una fortuna, que no sense motiu se la pinta tapada d' ulls caminant sobre una roda.

En estas poblacions, si la societat es prou pera sostenirlo, se donan funcions periódicas per companyias de segon ó tercer órdre, vingudas de las ciutats situadas mes prop d' ellas, y si possible aixó no és, se forma la companyia de joves dels mes triats y estudiosos de la vila.

En un y altre cas las societats dramáticas son un bé, perque d' altra manera en las ditas poblacions lo teatre no seria mes que un nom, y las horas que 's passan, y las intelligencias que s' ocupan d' éll, qui sap com serian passadas, qui sap ab lo que s' ocuparian.

En estos cassos, ho tornémá dir: las societats dramáticas son un bè, y l' art no pot per cert de cap manera queixarse d' ellas, pus que si bè no li creman enséns, li rendeixen un tribut qu' és de molt valor. ¿Quan las societats dramáticas son un mal?

Sempre qu' establertas en ciutats ahont hi ha empresas que sostènen verdaderas companyias de vers,—roban, si aixis pot dirse, los espectadors als teatres ahont estas trevallan, pera ferloshi sentir versos mal dits, y veurer tipos mal estudiats y situacions pitjor compresas.

En estos cassos l' art déu plorar, y déu plorar llágrimas ben amargas.

Algú observará, que 'l públich de las ciutats ahont és fácil sentir actors de primera ratlla, may deixarán aquests pera sentir uns aficionats que tot lo mes que pugan tindrer, serán desitjs de fer alguna cosa; á n' aquests los hi respondrém, que, si la entrada dels teatres fòs franca, seria aixis, mes que no sentbo, ja no,—y lo perque lo compendréu sense cap mica d' esfors: los sócios de la reunió A y los assiduos concurrents á la tertulia B, que per una petita cantitat portan tota la familia á una funciò, en la que, per lo general, se fa memoria de l' art quan ja de tot s' ha parlat, y altra cosa no trovan per matar l' estona.

En aquests cassos poden succehir dos casos: que la companyia siga de aficionats, ó que per una avenencia de la societat ab l' empresa, esta cedeixi á la primera en las nits de sas funcions, la sèva companyia de verdaders actors. En lo primer cas, no créch qués tinga de dir, lo que las produccions qués pósan en escena surtan malejadas, lo concepte que tota persona d' una mica de coneixement pot formarse dels autors y sobre tot, las moltas injurias que á l' art se fan.

En lo segon cas no sé si encara lo mal es pitjor. La entrada del teatre en los dias de funció pública, té de préu, parlém en general, dos rals; las localitats són altres dos rals, total quatre rals per persona. Ara afiguremnos que una familia, qués compon de marit y muller ab dos fillas, acostuma anar una vegada la semana al teatre, y 'ls costa la funció quatre pessetas. ¿Creuhen vostés que 'l marit poguense fér sócio de alguna reunió dramática, en la que li donan una entrada de senyor y tres de senyora ab los sèus corresponents assientos,—tot lo mès per cinch ó sis pessetas mensuals,—preferiria pagarne setze ó vint?

De cap manera. Veuhen, per lo general, lo dimars ó be 'l divendres, la funció que té de donarse, igual interpretaciò dels actors en sos respectius papers, los mateixos trajos y lo mateix decorat escénich, y per acabarlo de engrehir, va al teatro los dias en que no hi va la gent de baixa estofa.

La qüestió es clara y la tria no gayre duptosa. Ell disfruta de lo mateix que disfrutaria 'l diumenje; las noyas per la rahó de qués ballan uns rigodons y un vals després de la funció, están mès contentas, y la mare, per la circunstancia de haberhi tres ó quatre joves, que ella diu de bona posiciò, que tiran alguns cumpliments á sas fillas, está mès joyosa de la reunió que no sé que dirme 'n, y com se deixa fácilment compendre, prefereixan tots mòlt mès anar á véurer las funcions de la societat que no las del diumenje ó altres dias en que 'l teatre es públich.

Ara tenint en compte que de familias com aquesta ni ha mòltas; que las societats dramáticas no són pocas;—té de resultar, y es mòlt natural, que 'ls productes del teatre disminuheixen de una cantitat bastant respectable, de lo que segueix que las produccions dels autors no són tan estimadas, parlo pecuniariament, que aquestos no trevallan ab tanta fé desde 'l moment que han de travallar mès per guanyar lo mateix que avans ab menos travall, pero ab mès mérit, ne guanyavan,—y que últimament, l' art qu' es á lo que mès se deuria atendre, y lo que mès se deuria respectar, ne surt de tot això mès que maltractat.

¿Poden per cap terme en estos cassos las societats dramáticas fér gens de bè al art? No, hi ho dihem verament convensuts. Sols en lo únich cas qu' hem citat al principi d' est article, mereixen las ditas societats lo nostre assentiment; d' altra manera, las creyém inútils y perjudicials, pus que en qüestions d' art, sols que per art y per l' art se déu travallar, fent tota esclusió del interés, ja que aquest está enterament renyit ab ell.

Lo dia en que entre 'l públich de las grans ciutats comensi á minvar aquesta fuga qu' hi ha avuy al dia per las societats dramáticas, creyém que 'l teatre tornará á n' aquell estat de vida y de forsa que tots los verdaders aymadors de nostras glorias literarias sentan que haji passat.

Á las horas podrèm dir: no no, la flama de nostres ingénis no s' apaga; l' art no agonisa; lo teatre espanyol encara es lo primer teatre del mon.

Demá fos, que á fé nos n' alegrariam

F. Ubach y Vinyeta.

LA NINA DE LAS VIOLAS.

Als vidres de la finestra
La nina s' está mirant
Un pom de violas, que porta,
Al mitj del pit, com li escau.
Eix pomet va regalarli
Lo diumenje al serne al ball,
Lo baylet de la masía
De sos ulls enamorat.
Tot d' una dalt la finestra
Ne véu caure un altre ram,
Un cavaller que passava
Dins sa cambra l' ha tirat.
La nineta ne trau prompte
Lo qu' en son pit du posat,
Y al posarse en lo pit l' altre,
Tira aquest finestra avall.
Després ne deixa sa cambra
Y fuig derrera 'l cavall,
Qu' escumejant per la boca,
Lo cavaller fá trotar.
Mes lo cavall sens frè corre
Y may lo pot atrapar,
Y 'l cavaller que 'l cavalca
Ni tant sols d' ella fá cas.
Desfallida la nineta,
Senglotant en terra cau,
Y desfulla d' una en una
Las violas de son ram.
Quan n' ha cobradas las forsas
Se n' entorna dret al mas;
Per lo qu' ella á tots pregunta
Respóndrerlhi ningú sap.
—Lo baylet de la masía
Hont lo podria trobar?
Lo baylet de la masía?...
¿Que s' es fet de mon aymant?
Plorosa 's tanca en sa cambra,
Tréu la cara al finestral,
Passa un frare enllá de l' era...
La nineta llens un ay!

Francisco Manel Pau.

JAVIER RAMIREZ.

Hacer bien que Dios es Dios.

Qui es Javier Ramirez?...

Un home educat en la escola ilusoria, un infelis que 's feu la ilusió de creurers' que 'l pais devia progressar, un insensat que tingué la ridícula pretensió de fer compendrer al poble que tenia drets y debers, un malaventurat que volgué parlar de fraternitat y verdader Cristianisme, un ser digne de llástima que volgué tindrer per patria á tot lo mon.

Javier Ramirez es un boig.

—

Vejetava en lo terreno de las ilusions, se pensá que los pobles estavan dormits, que jeyan en la inercia, y que se 'ls devia despertar.

Se figurá que 'l poble se recordaria de las verdaderas máximas morals que ell li ensenyava, somniá en lo cambi complert de la naturalesa humana, somniá en lo despertament del home.

Pobre Ramirez! ¡Estava boig!...

—

Cregué que los seus esforssos en be de sos germans foran premiats, que los pobles li agrahirian son bon cel, que recordarian sas doctrinas, que cultivarian la veritat, la bellesa y lo be.

CAPITOL VII.

La primera edat.

Quan en Mateu torná á casa seva era dia clar.

Trová á la seva dona agenollada devant de una estampa de la Mare de Deu de Monserrat pintada ab colors molt vius y poch artistichs; pero que no per això inspiraba menos devoció á los de la casa.

Demunt de la caleixera hi havia encés, en un candelero de llautó molt net y molt lluent, un tros de ciri del Monument. En la última Setmana Santa lo havian portat senser y ben adornat ab paper retallat á la parroquia pera il·luminar la sacrosanta urna y contribuir al brillo de la solemne funció; mes després havian tingut prou cuidado de pasar á recullir lo tros que sobrava, perque no era cosa de despreciar, sabent, com totom en lo poble, que encenentlo en casos senyalats lliurava als sembrats de la pedra, á las casas del llamp y als que en ell teman fé de pendrer mal y cap desgracia.

Entrá en Mateu, con dihem, á casa seva portant en brassos á la Roser y ab la seva sola presencia desaparegueren totas las angunias y temors que agitavan feya algunas horas lo sensible y atribulat cor de sa muller.

Marta, que aquet era lo seu nom, després que convensuda per lo accent de autoritat de son marit lo havia deixat anar en persecució dels saqueixadors de la vila y en defensa dels vehins, quedá com atontada un instant y no tardá en declararseli una reacció de amor envers aquell que era son tot en lo mon, la qual feu renaixer sas angustias y congojas.

En fantásticas formas se li apareixian, com á Machbet sos animats remordiments, tots los perills que amenasavan á en Mateu. Ja se 'l figurava sent víctima del furor dels soldats francesos, mutilat y trosseijat per 'ls sabres y bayonetas dels enemichs, llensat y

Lo airet fresch que allí se sentia y també la plegaria dirigida ab fé á Aquell de qui tot be dimana, calmaren los agitats esperits dels dos desgraciats y 'ls disposaren pera reflexions mes sensatas, que si no bastavan á treurer 'ls del perill, podian fer que 'l arrostressen ab la enteresa y conformitat propia de homens.

Axis fou que quan lo foch en son destructor viatje arrivá á apoderarse de la porta de la galeria y rugí de rabia al sentir la frescor de la nit y lo humit oreig que venia de la riera, no trová homens á qui la desgracia hagués convertit en ximples entregats al desespero y al plor, sino varons dignes que saben que no es deshonra caurer devant del mes fort.

En Mateu apretá fortament contra son pit á la Roser y se agenollá dirigint al cel sos ulls y son ánima, pregant mes que per ell, per aquell infant que trovava la mort avans de haver pogut coneixer la vida.

En Bernat se creuhá de brassos y adelantá un pas cap á las flamas.

—Ja se ha acabat... murmurá.

En aquell moment un raig de inspiració divina il·lumina á en Mateu.

Los medis humans feya rato que se havian apurat tots. Sols en Deu podia quedar confiansa.

En Mateu era cristiá, y ho era de tot cor. Ja le hem vist com no s' havia descuidat de resar.

Pero fins á llavoras havia pregat per los morts, presuposant la imposibilitat de sortir ab vida de aquell apuro; pero ¿Per qué al Deu que tot ho pot, no havia de demanarli lo que ja considerava perdut?

—Mare de Deu del Socós! esclamá de repent com inspirat per la idea de que alló que tant malament se trovava podía tenir un bon fi per intervenció sobrenatural, Mare de Deu del Socós! apiadeuvos de aquets infelissos fills vostres que en cas tant apurat se veuhen. Salveu del foch nostras vidas y jo vos prometo dedicar la meva al amparó de aquest angelet, que va á trovarse en la terra abandonada y sola. Jo fas vot de mirarla de aquí en devant com á filla y de educarla com esclava vostra!

Lo que Mateu demanava era un miracle. Y ¿per qué no havia de ferlo la Providencia en favor de un home honrat y temerós de Deu?

—Eixos pobles que ara dorman y que prompte despertarán, somniava ell, me respectarán, me venerarán al considerar que jó só un dels apóstols de la civilisació que mes he contribuit á son adelant moral y material; quan ells pugan veurer la inmensa distancia que hi deu haver entre las duas paraulas «ahir» y «avuy» sens dubte que reconeixerán mos serveys y 'm donarán la única recompensa que jó tinch la presunció de creurer 'm mereixer: ¡ la gratitut!

¡Pobre Ramirez! ¡Estava boig!..

—

Com esperavas, pobre soldat de la civilisació, lo agrahiment de la patria? com tingueres eixa ridícula pretensió?...

No 't recordas de Cervantes, tu que no ets Cervantes?

No tens present á Quevedo, tu que no ets Quevedo?

¡ L' agrahiment de la patria! Que vol dir eixa utopia?

¿Per ventura la patria s' ha mostrat may agrahida ab qui s' ha desvellat per ella?

No has trobat pobre é insensat Ramirez, en eix compendi de mostruositats humanas que s'apellida historia, en eix llibre ple de páginas tristas que 'ls pobles fan servir de modelo y no de exemple,— no has trobat, dich, una ingratitut, un desengany en cada página, en cada ratlla, y en cada lletra?

¡ La patria agrahida !

Sarcasme, ironía, ilusió, follía...

—

La nació ha donat á n' en Ramirez la recompensa que sempre sol donar á tots los que cometen la bojería de desvetllarse, de no dormir, de no viurer tranquils per ella.

Ramirez es un boig, un pobre insensat y la patria li ha donat un manicomi...

—

Lo cor se cubreix de dol al considerar la trista situació de un de nostres desgraciats germans de la literatura...

Un adalit de la santa causa del segle, un campeó decidit del adelanto, un lleal soldat de la civilisació, un mártir de la idea,—jau sumit en la miseria, sumit en un miserable hospital, vivint la vida dels boigs.

Una familia desgraciada y miserable, veu rompuda la cadena que unia á tots los seus membres; una pobra mare que pateix miseria, plora l' ausencia de un fill. Y lo pobre fill, que ha perdut l'enteniment, no pot ajudar á la seva familia, no pot evitarli la terribla miseria qu' está atravessant.

La desgracia, la miseria, la desolació persegueix á tota la familia d' en Ramirez...

—

Seriam injustos y cruels si neguessim al poble de Barcelona la qualitat de la filantropía que no solsament l' adorna, sino que fins s' enorgulleix de tenir.

Lo públich de Barcelona es caritatiu per esencia.

No en va recurrim á sos bons instints, no en va clamem per aquell pobre desventurat, no sens fonament demanem desde las columnas de aquest semmanari catalá:

Una almoyna per un de nostres infelissos germans de Castella.

A. Serra.

Solució á la xarada del número passat.

Tam-bo-ret.

Solució al geroglifich del número passat.

Los dias d' erre son fatals.

XARADETA.

No he vist gos sense *primera*,
la *segona* no es gran cosa,
me moro per la *tercera*
de una nineta que 'm xoca.
En una *dos* y *tercera*,
que n' hi escriuria de cosas!...
Si exaumineu lo meu tot,
veureu que ensertar no costa.

X.

GEROGLÍFICH.

¿Qué diu? aaa EVA Rom A.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Publiquem ab gust la seuent llista de Suscripció á favor de D. Javier Ramirez, escriptor liberal.

La Redacció de «El Progrés» 400 rs —Joan Jofre 100.—Un suscriptor 20 —Un demócrata 20 —Un altre id. 4.—Un progresista 4.—J. R. L. suscriptor á «El Progreso» 10.— Rafel Boet 20—J. A. 10.—Un demócrata 4 —Un altre 4.—Un altre 4 —Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4 —Un altre 4.—Un altre 4 —Un altre 4.—F. S 8.—Una suscriptora 20.—Un democrata 10.—Don Ramon Prat 40.—Un demócrata 4.—Un altre 4 —Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4.—Un altre 4 —Un altre 4.—Un liberal 20.

Suma 762 rals Segueix oberta la suscripció en la Redacció y Administració de «El Progreso.»

Directors: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

Pera que 's realisés no hi hagué necesitat, com exigiria sens dupte algun incrédol, de que baixés visiblement un ángel del cel, missatjer de la paraula divina y 'ls portés en sos brasos á un lloch fora del perill, ó que ab la espasa, símbol de poder, que encen las flamas del mateix modo que las apaga, fes cesar lo incendi y reconstruís la casa, la qual quedés dreta y sensera entre mitj de las ruinas de las altras pera perpetua memoria.

No: no hi hagué necesitat de tot aixó.

Perque Deu sols en ocasions molt y molt senyaladas mostra son voler trencant las lleys de la naturaleza que ell mateix ha dictat; sino que de ordinari se serveix dels efectes de las propias lleys naturals pera castigar sense bastó als culpables, ó estendrer sa ma protectora sobre lo cap de sas criaturas.

Y pera compendrer la divina intercessió hasta en los fets mes vulgars y comuns basta un cor verge y un esperit piadós.

Quan lo foch se trovava en sa major forsa y poderio, corria, com á molts homens depravats haven vist fer, cap á son acabament y ruina, y la preparava ab sas mas mateixas accions.

Apoderat ja de tot lo sostre de la botiga volgué satisfer sa voracitat ab los envigats que sostenian la teulada, á lo qual no se hi oposava res. Pero mentres que las groixudas llatas, que qui sab quant temps feya sostenian lo sostre de la casa, anaren cedint als destrosos del element devorador, faltá á la teulada lo punt de apoyo y á las parets los estravadors. Y com al mateix temps aquestos se havian caldejat y esquerdat per molts puestos, vingué un moment en que perdé lo equilibri la obra dels homens, y tremolant y estremeixentse com si volgués lluitar ab la mort caigué tota á la vegada ab horrorós estrepit, ofegant en son origen al mateix foch que la havia destruida y aixecant fins al cel una columna de fum, guspiras y sendras que caigueren de nou á la terra en la mateixa forma que las plujas secas que llensa un volcan en erupció.

La galeria en que estavan en Bernat y en Mateu se apoyava principalment en una paret mestre separada de la Casa y per aixó se salvá de la general caiguda, puig formava un cos en cert modo independent.

Després del estrépit, las flamas que amenasavan á nostres amichs quedaren soterradas y deixaren de ser per ells un perill. A ixis ho comprengué en Mateu y digué:

—Gracias, Verge, gracias! Sols me queda cumplir ma prometensa. Bernat, anyadí tocantlo en la espatlla pera treurerlo del arrobament en que havia quedat, ja estem salvats.

—Sí, sí, digué aquet, mitj rient y mit plorant, hem escapat de una y bona.

—Alabat sia Deu.

—Pero los que ho han causat me la han de pagar.

—Deixat de cosas. De avuy en devant la Roser es filla meva. ¿Qué pensas tu fer?

—Anar ahont hi hage francesos y rentarme las mans ab sa sang.

—Estás ben decidit?

—Si n' estich dius? Aixis que pugui sortir de aqui vaig á desenterrar lo fusell del Bruch y á trepitjals los talons.

—Diu que ja son á Fransa.

—Allí 'ls perseguiré, y al infern si se n' hi van.

—Fes lo que vulgas; mes si alguna vegada te recordas del lloch en que vas neixer y vols tornar á la vila, ja saps á casa ahont es.

—Gracias, gracias. No será la teva la última porta á que trucaré.

La nit tocava á son terme. Los galls comensaren sos cants com si res hagues sucsebit. Per la par en que las montanyas privaban á Hostalrich de veurer lo mar comensá á dibuixarse en lo cel una faixa menos fosca, prengué lo color de cendra, passá al blanch y se torná rosa. Al últim aparegué la ensesa roda del sol que tenyí de de color roig los caps.

Lo dia havia vingut á il-luminar las destrosas de la nit.

Lo foch estava totalment apagat.

En Mateu y en Bernat foren socorreguts y baixats per medi de escalas.

Las ruinas quedavan y quedan encara. Lo odi dels cors espanyols á tot lo que te nom de francés durá llarch temps en la vila.

ANY I. BARCELONA 28 DE MARS DE 1868. NÚM 13.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

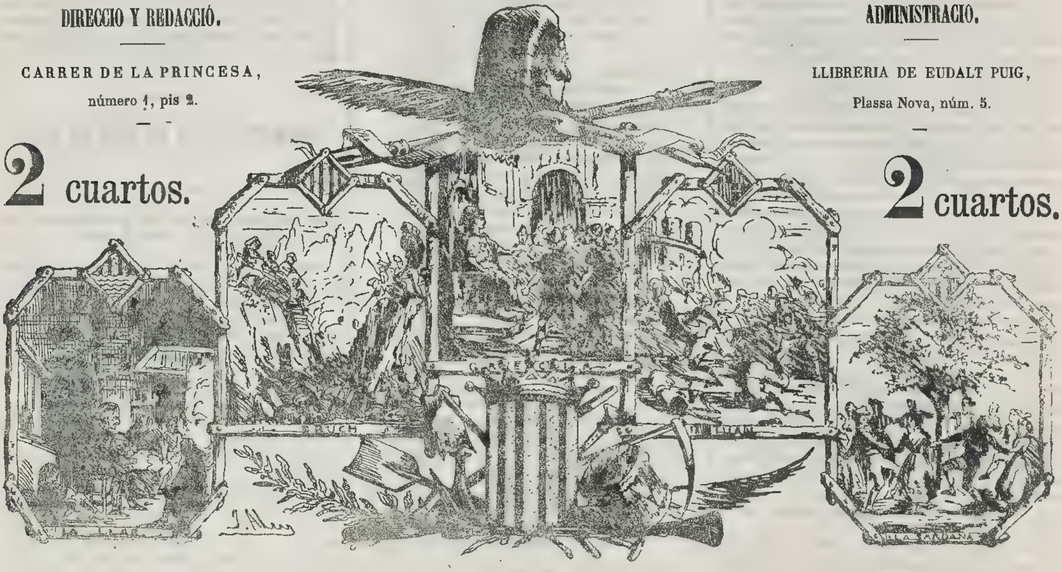

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Conferencias religiosas, per Antoni Duran y Roca, Pbr.—*¡S' ha salvat la patria!* per A. Serra.—*Esperansa*, per Francisch Ubach y Vinyeta.—*Rum, Rum*, per F.—*Arguments contra la pena de mort*, per Antonet Serra.—*Teatres*, *Bach de Roda*, per Z. de V.—*Amor que mata*, *(balada)*, per Jaume Brossa y Reixada.—*Solucions á la Xarada y al Geroglífich del número passat.*—*Xaradeta.*—*Geroglífich.*—FOLLETI: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

LA BARRETINA saluda y felicita cordialment, per sa arribada á Barcelona, al eminent poeta Don Joseph Zorrilla.

LA REDACCIÓ.

CONFERENCIAS RELIGIOSAS.

III.

IDEA DE LA CARITAT.

No convé participar de las malas máximas egoisas, perque ellas, sobre causar ún mal á nostres germans, no son ni satisfactorias pera l' individuo ni pera la societat.

L' individualisme exagerat es tant perjudicial com lo socialisme.

Ni pot ni dèu ser admés y ben volgut per lo sér humá; perque no está en la seva naturalesa, en la seva manera de ser,—ni está en las doctrinas de Jesucrist.

—

Socorrer al necessitat es una obligació, un deber moral, que si no 'ns l' imposa la lley dels homens—la lley humana no arriba á punts tant elevats—en cambi nos lo imposa la lley cristiana, la lley natural.

—

¿Qué es la caritat? Pera mí no té mes que una resposta la pregunta. Caritat es l' ausili que 's dona á qui l' ha de menester. Lo qui dona menjar á qui té fam, beurer á qui té set, casa á qui no sab ahont anar á dormir, vestit á qui té de anar despullat,—qui dona aussili al necessitat, aqueix fa la verdadera caritat.

—

Hi ha una caritat mal entesa, que no es caritat: la pública, la de la ostentació.

Caritat que fuig de la modestia, qu' es amiga de la publicitat, que s' adorna, que 's rodeja de tota classe de pompa,—eixa no es tal caritat, sols ne té 'l nom.

—

Si jo os tinch de ser franch, no m' agradan las asociacions de *la Caritat Cristiana* y la *Conferencia de San Vicens de Paul*, per aixó: perque no fugen com jo desitjaria de la pompa.

En la *Conferencia de San Vicens*, per exemple, tenim que 'n son sócios los jovens mes richs de Barcelona, la classe aristocrática, si 's pot dir aixis, per mes que en Barcelona no hi hagia verdadera aristocracia, perque no n' hi ha.

Los jovens son los encarregats de anar á visitar malalts, y pera ferho, se posan enguantats y tant elegants com poden, posant aixís mes de relleu la seva riquesa y la miseria de la casa que visitan, ja que no hi ha res que fassia ressaltar tant la miseria com lo contrast de aqueixa ab la riquesa. Molts jovens conech jo que son de la *Conferencia* sols perque es moda serne.

—

Iguals cosas en lo fondo,—si be diferentas en la forma—podria dir de la *Caritat Cristiana*.

Tambè podria fer algunas observacions sobre la manera algun tant inconvenient—á lo meu modo de veurer—de repartir las caritats.

Mes lo espay de que puch disposar ès limitat, los temas que 'm quedan pera tractar son alguns encara y los dias de la quaresma se van acabant per moments.

Tenim donchs que eixas duas associacions no 'm satisfan per mes que tinguian bonas tendencias y hagian aixugat algunas llágrimas, com no deixo de saber y reconeixer.

—

La caritat deu ser secreta; lo desgraciat ha de rebrer lo aussili sense que, com aquell qui diu, sapiga de ahont li vinga; la caritat ha de trucar á la porta, no de qui la demana ab descaro, sino de qui 's mort de fam avans de demanar caritat; en la porta de aquell que s' avergonyeix de ser pobre.

ANTONI DURAN Y ROCA, PBR.

¡S' HA SALVAT LA PATRIA!

Si senyors, s' ha salvat la patria, ja estem fora de perills, ja no tenim mals de caps, ni enredos, ni embolichs. Que crisis industrials, ni treballadors morintse de fam, ni camps plens de sequedat, ni botigas ab los calaixos buits, ni comerciants sense fer un cuarto!... Tot aixo está ja vensut, ja no hi ha cap perill de que caigui la espasa de Damocles. Lo cambi está fet, la cuestió resolta: uns quants jovenets de *padre y senyor mio*, han resolt sortir del pas donant un' altra *corrida de toretes*, si senyors, de *toretes* ab manolas, pantorrillas, cuots, monyas y totas las campanillas que vostes se puguian arribar á imaginar.

¡Oh juventut porvenir d' Europa y del Univers (no s' entengui la la fonda del)! Ja se m' afigura veurer las manolas per aquestos carrerons ab la faldilleta curta y la mantellina blanca y la pinta, aquella pinta tant típica, tant salada y tant... Vamos será una cosa molt salada.

¿Y 'ls jovenets? Oh los jovens donarán gust.

N' hi ha un que diu qu' es tan bell mosso y que fletxará, segons opinió d' un que hi entent, á mes de quatre manolas. Un altre que asseguran qu' es la nata pera deixarse aconseguir pel toro, pera caurer de quatre potas y pera fer deu dotsenas de tamborellas.

Crech qu' entre 'ls benaventurats *jovinellos* que tant bè serveixen á la civilisació, hi figura algun estudiantet. Si es aixis—que Deu m' en guart ¡de jurarho—ja me 'l afiguro arreconant los llibres, malheint la ciencia, fent campanas á trompadas, tenint rabia als catedratichs y no pensant en rés mès que en la corrida de *toretes*.

Lo seu somni daurat es lo tio Varillas, no té en lo seu cap rés mès que lo ditxòs tio Varillas, y lo tio Varillas es lo unich sér capas de ferlo felis.

Vaya, vaya, lo dimontre de 'ls jovens aprofitats. Y ben mirat ja han fet be; com aquella corrida de *toretes* que vostes ja recordarán tant be com jo, (massa que ho recordo) va tindrer tanta aceptació y merescué tant y tant las simpatías del publich....

Lo publich no pogué ser mes espontáneo, la prempsa tampoch,—se deuhen haver dit ells;—y donchs que mes volem? *Nada, nada,* endevant las hatxas, caminem com los cranchs y las tortugas, y ¡vivan los toreros y *toretes*!...

Llástima que *la Rambla* no 's publiqui... que podria publicar la segona edicio d' aquell célebre número que fou causa de la seva mort...

A. Serra.

ESPERANSA.

Sobre un sepulcre sentada,
tota de blanch vestideta,
una rialla en son llavi,
sobre del front una estrella;
Covertada ab fragils glassas
que 'l vent en sas alas bressa,
lo front encerclat de rosas,
las negras trenas desfetas;
Aixis una nit parlavan,
ab véu suau y ensisera,
devall la copa d' un sálzer,
dos sombras áreas, esbeltas:
—Encara que ta companya
me don' goig, perque no 'm deixas,
si ja de la terra inmunda
las penas aqui no 'm cercan?..
—Son per demés tas paraulas,
sols pots tu alluyarm' nineta:
si aixó no fas no 'm aparto
qu' encara ab tu no estich llesta.
—Has mitigat mas congoixas,
has minvat las mévas penas,
avuy de pau aqui goso,
no cap afany m' atormenta.
—Ay de tú, si fessis sola
la via que fer te resta!
—Podria perdrerm'?
—Podrias,
que á tot s' esposa qui 'm deixa.
—Del mon ja hi passat las portas,
—Aqui la nit és eterna,
—De rosas n' está sembrada
la costa que al cél endressa.
—Las rosas tenen espinas,
torrents sens fondo cubreixen,
ay! si te 'n clavessias una
y ay! si una volta queyas!
—Persisteixes?
—Persisteixo.
—Tal volta en lo mon t' esperan
malalts que cansats sospiran,
pobrets que consol no tenen.
—No, per no deixarte sola,
cap altre sens mí ne resta.
—A tant arrivas?
—A tant:
Jo abarco l' esfera inmensa.
De ma boca ab la rialla
ensiso als mortals que neixen,
de guia fins dalt del cél
los fa de mon front l' estrella.
Mal del fons d' una cabanya
com del palau mes superba,—
ja de la mar mes rémota,
ja de la mes llunya terra
se 'm cridi,—per tot se 'm troba
consols á donar ben presta.
—¿Ets una Verje del cel
que tant amor en tu alena?
—So una rialleta de Deu
sobre dels mortals suspesa.
—Y 't dona vida la vida?
—La fé es qui sols me sustenta.
—Y com te dius?
—Esperansa;
mes sols aixó pèls que creuhen,
que ni tinch nom ni existeixo
pèls qui no creuhen ni esperan.
. . . .
Digueren, y des 'l espay
la lluna ab son raig que arjenta,
de la esperansa en los brassos
mirá adormírs' l' animeta.

Francesch Ubach y Vinyeta.

RUM RUM.

Lo 3.er Cuadérn de lo *Trovador de Montserrat*, conté las poesías segúents, totas dignas de ser llegidas: Los quatre pals de Sanch.—Una cansó nova sobre un ayre vell.—Al princep W. C. Bonaparte Wyse.—Lo Romans historich apellat las 5 diadas del Amor.—Barcelona en Setembre de 1865.—¡Abaix la Ciutadela!—A Don Salustiá de Olózaga.—La dama del Rat Penat (notable per excelencia).—Lo sach dels gemechs (la millor potser del cuadern).—La Nova musa.—La nit dels reys.—Lo cant de la terra.—ERIDANIAS.—La creu de Saboya, Cada dia es mes notable la aceptació que van adquirint las poesías de Don Víctor Balaguer, lo primer sens disputa dels poetas catalans.

—

Las entregas 7 y 8 de *las mugeres célebres*, que ja s' han repartit, contenen la continuació de la vida de Santa Eulalia, perfectament escrita per Don J. de D. de la Rada y Delgado. Acompanya á las mateixas una lámina preciosa representant á Plotina, lámina que fa honor á son autor lo aprofitat artista señor Contreras.

—

La industria necessita protecció de tothom: dels poderosos y dels que no ho son tant.

Nosaltres per nostra part estem disposats en lo poch que poguem, á protegir la industria.

En un dels próxims números comensarem á fer una escursió per Barcelona y ens anirem ocupant successivament de los principals establiments industrials de Barcelona.

Lo poble que llegeixi nostres humils escrits trovará en ells instrucció, recreo, puig estem disposats á treurer partit de tot lo que vejam que 's puguia relacionar poch ó molt ab la ciencia. A poch á poch se va lluny, diu lo refrá y te rahó. Tretse semmanas fa que la *Barretina* 's publica, y debem dir que lo públich s' ha mostrat generós y condescendent ab los nostres escrits. Nosaltres per nostra part, diguerem desde 'l primer número que lo nostre objecte no era publicar un periódich que fes riurer, sino que 'ns proposavam instruir al poble. De mica en mica hem anat fent la evolució y avuy podem dir ab orgull que aquell mateix poble que reya—ó sonreya—ab los nostres escrits y poesías del primer número, ara prescindeix de riurer y llegeix lo semmanari que tracta de literatura, ciencias y arts. Podrá ser que no tinguem prou acert en nostres treballs,—es lo mes probable—mes devem donar las gracias al públich perque en lloch de fernos desesperar 'ns dona alé prodigantnos son favor, pera seguir en nostre difícil camí.

F.

ARGUMENTS CONTRA LA PENA DE MORT.

(*Continuació.*)

Deixemnos de consideracions y espliquem lo que varem llegir en un periódich de Londres.

—

Lo reo ja es dalt del catafalch, ja s' ha despedit del poble, ja s' ha assentat en la banqueta, ja está á punt de deixarse assessinar.

Y lo poble,—¡pobre poble!—s' hi amontona ansiòs perque té curiositat de veurer l' morir, de inspeccionar quina cara fará quan siguia mort.

—

Mentres lo infelis criminal va á morir, un episodi te lloch en lo mateix peu del catafalch.

Un pobre comerciant, que no podent resistir á sos instints volguè anar á veurer morir al acusat,—se trobá á faltar mil lliuras esterlinas que duya, pera fer un pago.....

Mentres s' estava satisfent á la societat matant á un criminal, se cometè un nou crim. La pena de mort es molt eficas, es lo gran remey pera los rutinaris.

—La mala llavor, diuhen per tota rahò, s' ha de tallar.

Y contra sos arguments originals y miserables, vé la terrible práctica á demostrals 'hi lo contrari.

Altres son los medis de tallar las malas arrels del vici.

(*Se continuará.*)

TEATRES.

BACH DE RODA.

Si l' autor del *Bach de Roda*, poseis l' art dramátich, si tingues mès coneixement del teatre, si sapigués quinas son las condicions que deu tindrer tota producció dramática; lo *Bach de Roda* fora sèns dupte una bona producció, puig en ella 's veu que l' autor té grans dots.

L' obra que 'ns ocupa es una dolenta producció, considerantla baix lo punt de vista del art dramátich, mès es bona cosa mès que regular, considerada baix un altre concepte.

En lo *Bach de Roda*, no hi busquem coneixement del teatre, ni originalitat en los tipos,—esceptuem lo de 'n Bach—ni lligament en l' argument: no hi busquem res de tot aixó perque no li trobarém; mès si hi busquêm bons versos, bon llenguatje, rasgos poetichs de primer ordre, arranques entussiasmadors;—si hi busquém poesía, no hi ha dupte, n' hi trobarém y mòlta.

Aixís es com considerem dolent, per exemple, lo tipo d' en Peracols—calcat en lo de Fadrí de Sau—y com trobém bonas unas quantas consideracions que fa lo poeta al recordar lo castell de la Ciutadela; aixís es com no 'ns pot pláurer lo final del drama—contrari al art y contrari á la moral social—y com nos ha arrebatat lo poetá al dir per boca de un dels personatjes que la ferida que poguian causar á un defensor de la patria, no es ferida, sino una creu que sempre podrá ostentar y mostrar á los seus nets.

També es de gran efecte y digna de ser devudament apreciada la frase de 'n Bach de Roda, quan va á morir. Convensut de lo imposible que es buscar y obtenir la llibertat en la terra, diu:

«Me 'n vaig á buscarla al cel.»

Llástima que l' escena de la presó nos porti á la memoria la del «trovador».

De tots modos lo *Bach de Roda* es apreciable per mès de un concepte, puig si bè té grans defectes, també conté grans bellesas.

L' autor fou cridat á l' escena, lo qual vol dir que l' obra tingué exit; mès si la execució hagués sigut esmerada—que no ho va ser—si la producció hagués sigut ben presentada—que tampoch ho va ser—l' éxit hauria sigut encara millor, y nosaltres donariam la enhorabona al autor, als actors y á l' empresa, aixís com ara la donem tant sols al primer.

Z. de V.

AMOR QUE MATA.

BALADA.

(Imitació.)

N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

¡Oh! ¡y que n' era de galana
quan ab los vestits millors,
á la plana devallava
cada festa la Rosó.
De totas las de la vila
cap com ella feya goig,
per ço 'ls minyons l' enrotllavan
oferintli son amor.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina,
diguéuli: Dèu la perdó.

Un matí á vila baixava,
ne va trobar un pastor,
li va dir dolsas paraulas
que la van ferir de mort.
Per ço plorosa, lasseta,
ne va estar tot lo sant jorn
no fent cas de las balladas,
ni fent esment dels minyons.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

Al sant diumenje vinent
ballas ne ferent tots dos,
ja no plorava la nina,
ni li mancavan colors.
Ja tornava á ser hermosa,
prou qu' ho veyan los minyons
que de regull aguaytavan
al pastor y á la Rosó.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

Diu que 's dongueren paraula,
de bèn aymarse tots dos,
per ço á vila no baixava
pús tenía ja aymador;
y amorosos festejavan
cada festa prop la font,
sens mes testigs que las aus,
sens mes companys que las flors.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

Passan dias, passan dias
per la nina de tristor,
pús que son aymant no 's veya
ni 'n sabian res tampoch.
La nineta s' enflaquía
pús vivia sens conort,
que l' amor li dava vida,
y li 'n prenian l' amor.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

Dos esglesias té la vila,
las campanas van al vol,
en l' una tocan alegras,
en l' altra ne fan tristor.
A esposallas tocan unas,
las altres tocan á morts:
aquell burgit de campanas
ne fa entristir tots los cors.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

En l' una església 's casavan
una nina y un pastor,
en l' altra pel descans cantan
de la pobreta Rosó
qu' en son llit agonitzava
al bell punt de sorti 'l sol,
mentres ab altra nineta
s' unía son aymador.
N' era rossa, n' era rossa,
mes rosseta que un fil d' or,
va morir d' amor la nina
diguéuli: Dèu la perdó.

S. Andréu de Palomar.

Jaume Brossa y Reixach.

Solució á la xarada del número passat.

Quan hi penso perdo l' esma:
¡es molt llarga la *qua-res-ma!*

Solució al geroglifich del número passat.

Preguntant se va á Roma.

Enviadas pel correu.

XARADETA.

Un doblada y *dos* doblada,
y *una* y *dugas*, fa molt sogra.
Lo *tot* rumiant se logra.

GEROGLÍFICH.

DISPUTA. DISPUTA. DISPUTA.

Salat. Dols. Agre.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Donchs be, si tenir un fill es ja motiu de alegria ¿com no havia de ser doblada la de en Mateu tenintne dos, tant hermosos, tant iguals que no semblavan sino tallats ab un mateix patró?

Per aixó en Mateu y la Marta contemplavan enfabats y molt so vint á sos tendres plansons, quan los dos reposavan en lo bressol abrassadets y arrupits com los pollets en lo niu, entrellassantse sas cabelleras y tocantse sas caras com si 's donessen lo bés de germandat.

Los dos esposos se disputavan amorosament sobre qui dels dos hauría de bressarlos y adormirlos, cantant aquellas cansons tant insustancials y fútils per los homes que tenen mes creencia que cor, tant dolsas y plenas de recorts per los que conservan pura la fé encara que hagen perdut las il·lusions.

Se 'ls prenian l' un dels brassos del altre; cada hu volia ser lo primer á entretenirlos y á ferlos estrems de amor.

Fins semblava que pera la Roser eran mes grans las caricias. Tal volta perque era noya y tenia menos edat.

¿Y com no ferho, si sa sola vista encantava á tothom? Si sos negres ulls lluian ab la claror placida dels estels en nit serena? Si son sonris al entreobrir los bermells llavis recordava lo color de las matinadas de estiu?

—Será tontería, deya de vegadas en Mateu, pero aqueixa noya encara que no parla tot ho entén y sembla que recorda los tristos fets que per ella han passat ab tot y ser tan jova. Observa ab quins ulls me mira, quina espressió de reconeixement té sa fisonomía. Pobreta ¡ sembla que tota ella vol dirme, «Te agraesch tos cuidados y ta protecció!»

Y aixis anavan passant los dias y los de Hostalrich ja comensavan á perdrer la costum de no parlar en tot lo dia de altra cosa que de la crema de la vila.

Es facil que los lectors pregunten que se 'n havia fet de 'n Bernat.

Quan ab los auxilis que 'ls donaren los vehins sortiren de las ruinas de la casa del Senyor Narcis, en Mateu digué que se 'n anava cap á casa á calmar la ansia en que devia estar la seva dona y invitá novament á en Bernat á qué l' acompanyés.

Pero aquest insisti en sas ideas de venjansa, manifestant que per altra part no podia permaneixer en Hostalrich despres dels ultims

abandonat en un aixeregall ó á la vora de la riera, sense sepultura ni figura humana; ja temerosa y esporugida tremolava al sentir passos en lo carrer pensant que lo qui 'ls produía era portador de la mala noticia.

Passejava desatentada ab pasos insegurs per sa cambra, distreta y sense plan fixo. Unas voltas acostantse á la finestra la obria de bat á bat y se repenjava cap en fora parant la aurella y esforsant la vista per si percivia alguns sonidos distints entre 'l terratremol que tot ho sofocava, ó be per si lograva veurer alguna cosa que la tranquilisés ó pot ser donés pena, entre las tenebras que no arrivava á il·luminar lo apartat incendi.

Altras voltas recostantse febrosament á la calaixera, obria sos calaixos y 'ls remenava sens ordre ni concert, contant, treyent y tornant á ficar las venas, draps y desfilas de la ordinaria provisió y trencant en un de sos arrebatos una ampolleta de oli de Malás que feya molts anys se conservava en la casa y era reputada com únich y eficas remey pera 'ls talls, feridas y peladas.

La agitació nerviosa que no la deixava sossegar arriva al punt de ferli desitjar una noticia certa. La persistencia del dolor, fisich ó moral, produeix en lo esperit una monotonia que es lo major torment del que 'l sufreix y la infelis víctima trovantse dintre de un circul sens variació, desitja y busca lo modo de obtenir algun cambi encara que siga aumentant son partit.

Per aixó la Marta tingué ratos en que hauria preferit saber que son marit ja era finat, molt mes que continuar en lo terrible dupte de que podia morir de un moment al altre.

La mitat de sa vida hauria donat pera obtenir una certesa.

Volgué sortir de casa y trová la porta tancada; cridá als vehins y no la respongueren; preguntá á dos ó tres que passaren per 'l carrer y no se contentá de sas respostas.

Al últim, destrossada per la ansia, abatuda per la lluita, morta sa esperansa y fatigat son cos per la tempestat moral que sobre de ell se desencaminava rompé en copiós llanto y caigué de genolls als peus de la Celestial Reina esperatho tot de ella y entregantse absolutament á sa voluntat.

Mes tot desaparagué, com las boyras dels estanys quan lo sol surt; en lo moment en que vejé á son espós per qui tant havia plo-

Correspondencia de **La Barretina.**

Barcelona: L. M. Publicaré las Xaradas. Valencia. E. A. Envihim un altre cosa y li publicaré. Aquesta no li poso perque es contrariá á las mevas opinions. Barcelona. E. V. M. No s' impacienti que hi ha mes dias que llangonissas. G. C. Publicaré las xaradas. A y G. Id. Sabadell. M. B. Id Lo trompet de Sabadell. Li agraeixo l' advertencia. No puch publicar lo que m'envia Barcelona. A. S. y V. Una errada d' imprempta es lo mes fácil. Los geroglifichs no 'ls puch publicar. Girona. Un enlutat Entesos. Barcelona. C. M. No 'l puch complaurer Una senyoreta. Entesos E. S. y V. Acertat. P. O. Lo pensament del epigrama ha de ser inginyós á mes de lo que voste diu. Potser li publicaré un dels epigramas. T. No senyor. Manel Pagueras. Lo qu' es jo no publicaré 'l remitit sense que vosté 's deixi veurer. Si no 'm troba á casa vegis ab l' Administrador. J. A. Escrigui á son amich que envihi mes sellos. L. de C. No li publico la poesía. Estudii que voste te disposició G. C. Entesos Un catalá. No 'l puch complaurer. Un obrer. Entesos. F. P. y V. Entesos. E. S. y V. No mes la xarada. E. S. y V. Entesos. F. P. y T. Si vol que li digui la veritat no sé de que 'm parla Tinch tantas cosas á que atendrer... P. H. No 'l puch servir. Aquella altra poesia la publicaré. S. C P. No está á la altura de tot lo seu. Dispensim, no ho publico. P. B. No 'l puch servir. 23 Mars. A. S.

ANUNCIS.

ARMAS, ARMAS.

OBRIU L' ULL CASSADORS.

Se garanteixen y se donan á proba en lo carrer Nou (Compte del Asalto, num. 86, pis 3.er, Barcelona.

ÚNICH DEPÓSIT EN CATALUNYA.

Rewolvers 6 tiros.			90 rs.
Pistola Lefaucheux.			70 »
Id. sensilla.			40 »
Pólvora inglesa, Pot.			14 »
Escopetas Lefaucheux..		de 180 á	500 »
Id. Id.	2 tiros.	de 400 á	2,000 »
Id. Id.	1 y 2 tiros.	de 100 á	600 »
Cartuxos lo cent.			16 »

Fa grans espedicions á tots los punts y á Ultramar.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujia, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions següents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontaneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de París ahont ha permanescut durant la ultima Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, asseguranlli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

EL ESCRITORIO.

FÁBRICA DE LLIBRES RATLLATS Y PAPELERÍA

DE

JOSEPH ARRUFAT Y TORRENS.

(Menció honorífica en la Exposició de París de 1867.)

Eix acreditat establiment que durant molts anys ha estat establert en lo carrer de Escudillers, núm. 71, s' ha trasladat al inmediat carrer *Comptesa de Sobradiel, núm. 1, Barcelona.*

LEGISLACIÓ HIPOTECARIA

Ó

RECOPILACIÓ CONCORDADA DE LA LLEY HIPOTECARIA, REGLAMENT, INSTRUCCIÓ, CONSULTAS EVACUADAS PER LA DIRECCIÓ GENERAL DEL REGISTRE DE LA PROPIETAT Y REALS DISPOSICIONS DICTADAS FINS Á PRIMER DE JANER DE 1868.

PUBLICADA PER

DON ROMULO MORAGAS Y DROZ.

Advocat y gefe de Administració.

La *Legislació Hipotecaria* forma un tom de 562 páginas.

PUNTS DE VENTA.

Madrit.—Administració de la *Gaceta de Registradors y Notaris*, Huertas, 28 1.er

Barcelona.—*El Exámen* centro general de publicacions, Rambla de Estudis, 5, baixos y entresuelo.

La Bisbal.—Establiment tipográfich y editorial de Don Antoni de Torres.

PREUS DE L' OBRA.

Prenent l' obra en los tres punts indicats, 44 rals. Remesa a qualsevol altre punt, franca de port, 46 rals. Los suscriptors á la *Gaceta de Registradors y Notaris*, pagarán 4 rals menos ó sia 40 rals, remés á provincias franch de port, 42 rals.

No fentse 'l pago en metálich, lletra, llibransa ó sellos de correu, no se servirá cap pedido.

NOU SISTEMA DE TELEGRAFÍA

sensill, segur y económich aplicat á tota classe de campanetas, avisadors, avisadors de portas, pera casas particulars, despatxos, oficinas, etc.

Eixos aparatos que tenen per agent l' aire comprimit, son de facil aplicació y de segur resultat, sens ocasionar gastos ni alteracions despres de sa instalació.

Los senyors Dalmau y fill s' encarregan de la colocació de dits aparatos, conforme a las instruccions de son inventor, com se pot veurer per lo modelo que tenen colocat en son despatx situat en la Rambla del Centre, núm. 9, devant del Liceo. Fábrica de instruments de Física y Optica.

La Barretina.—Admet anuncis á preus equitatius.

Directors: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

rat, tornar sá y bó, encara que fatigat. Lo abrassá, lo besá, y com á dona en que tot passa de extrem á extrem, foren llavoras tant esclatants las mostras de alegría, com grans havian sigut los afectes de temor y de anyoransa.

Despres de la espansió del goig arrivá lo torn á la curiositat.

Marta va anar apilant pregunta sobre pregunta y á otas contestá en Mateu ab minuciositat, no cansantse per lo gran número de ellas, ni perque moltas fossen repetidas, puig comprenía la amorosa causa de sa muller y tenía prou bondat pera disculparse ab ella, lo que altres haurian calificat de pesadesa.

Se enterá, dochs, la Marta á satisfacció, de tot lo que havia passat en aquella nit; de las destrossas causadas per los francesos en la vila, de la mort dels pares y de la caritativa resolució que havia pres en Mateu de adoptar com á filla á la orfaneta abandonada.

Sobre tot li caigué be aquesta última circunstancia y feu constar ab tot lo fervor de una ánima religiosa y apasionada, que era la única manera de correspondrer al evident miracle que la verge havia fet en son favor.

—Si, digué, si: aquest angelet no podrá ja may plorar la falta dels seus pares, puig ne trovará en nosaltres de tant cuidadosos y entesos com los que li havia donat la naturalesa y li ha pres la crueltat dels homens. Vina, filleta meva, continuá, sentántsela en la falda, al cambiar de familia perts en posició y bens materials; pero t' asseguro que res te faltará en quant á amor y carinyo.

Y tot dient aixó, la bessava y acariciava ab aquesta fruició especial que fa esperimentar la vista de una criatura grassona y riallera com ho era la Roser.

Passats los primers moments que se emplearen en parlar de lo passat, acudí als dos esposos pensar en lo esdevenidor y Mateu feu notar que la noya era massa xica pera tractar de desmamarla y que fora precis buscarli dida.

—Aixó ray, contestá la muller, en Melció ja 'n té per pochs mesos de mamar y aquesta vindrá á sucsehirlo. Mentres tant, no es pas cap cosa del altre mon criar dos criaturas y jo me encarrego de ellas. Ja veurás com anem endevant.

—Y vols dir que la teva salut no 'n valdrá de menos?

—Fuig de aqui! vaja una mama. Bons quatre quartos tinch pera que tant poca cosa me espanti.

Fou donchs decidit que Marta se encarregaria de donar de mamar á la Roser y que per aquest motiu se adelantaria una mica lo desmamar á en Melció, que molt lluny de pensar que estavan fentli tant mala partida, estava tranquil en son bressol mirant ab afició y sonreint á mitja dotsena de moscas que revolotejavan per allí.

No sabem que admirar mes en eixa mare, si la caritat que la induheix á privar al fill de son cor de una part del aliment pera compartirlo ab una forastera sensa altra rahó que la de que aquesta no té qui ne hi dongue, ó be lo valor ab que trova aixó molt natural y no vacila en carregar ab aqueixa dobla feyna.

Allí podrian apendrer nostras mares de ciutat que en sa gran majoria buscan los medis de no cumplir la santa obligació de criar á sos fills y pretextan la debilitat del sexo y los perills que en si porta pera la salut lo sostenir ab la propia llet als fills. Trista y raquitica espressió del amor maternal es la de la dona que 'l sacrifica á la comoditat ó á la moda.

Seguint Marta los generosos impulsos de son cor, volgué ja desde luego acreditar en la Roser lo nom de filla que li havia donat.

La posá en lo mateix bressolet en que dormia son fill, y feya goig mirar aquell tendre parell de ponsellas, ab sas alegras caras, sas rojas galtas y sos vius ullets, que per la brillantesa ab que miravan, eran calificats de maliciosos per las vehinas que algunas tardas venian á armar conversa en la entrada de la Casa.

Los que sabian lo que havia passat no podian ignorar que la Roser era en casa de 'n Mateu una sobrevinguda; mes ningú que no n' estés enterat ho bauria pogut creurer per mes que li juressin; tanta era la afició que demostravan los dos esposos.

Havian fet una promesa y la cumplian religiosament.

Y com totas las accions bonas portan en si mateixas la recompensa, veyan ells pagat ab usura lo trevall de cuidar de la Roser, per los moments de joyosa contemplació que sa sola vista 'ls proporcionava.

Lo distintiu mes marcat del amor es lo egoisme. Un n' hi ha empero, que no 'l te absolutament y es 'l que 's te als fills. Los que 'l senten y 'l comprenen, es á dir, tots los que son pares, ho saben ben be. De ell ne naix un goig lo mes purissim, que per res naix dels dels actes del que 'l té, sino dels de aquell á qui 's dirigeix.

ANY I. BARCELONA 4 DE ABRIL DE 1868. NÚM 14.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

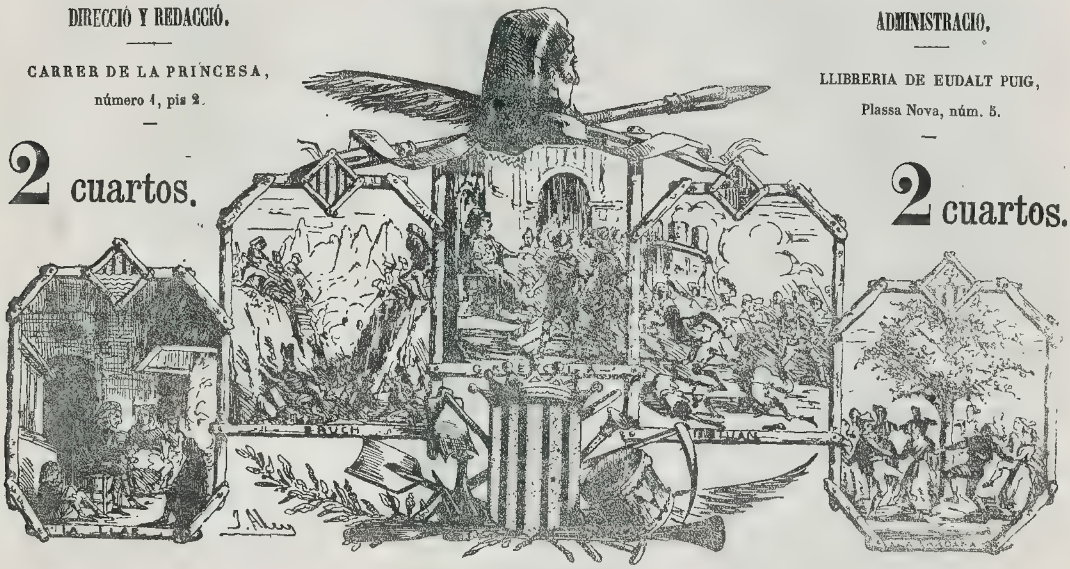

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Las Corts de Amor, III. (*Acabament*), per Raynouard.—*Lo diumenje de Rams*, per Fracesch Ubach y Vinyeta.—*Rum, Rum. Aproposits y desproposits dels badells vulgarment dits toretes*, per A. Serra.—*Amors que llevan la vida*, (*balada*), per A. Careta y Vidal.—*Teatres. La pota de la marruixa*—*Ben Vingut sia*, per Z. de V.—*Las ilusions perdudas*, (*balada*), per Lluis Camprobert.—*Solucions á la Xaradeta y al Geroglifich del número passat*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

LAS CORTS DE AMOR

III.

(*Acabament.*)

Una dama havia manat á son amant que may la elogiés públicament; mes trovantse un dia aquest en una reunió de cavallers y senyoras,—ahont comensaren á murmurar de la que estimava,—després de haverse contingut alguns instants acabá per trencar lo manament, defensant la honra de aquella que ofenian. ¿Havia de perdrer lo favor de la dama per no haber complert lo pacte? La Comptesa de Champanya dictá sobre aquest punt la sentencia següent: «La dama ha estat massa rigorosa en sos manaments; la condició posada es il-lícita, y no pòt ser exigida al amant que desment las calumnias que 's diuhen de sa senyora.»

Preguntantli una altra vegada si entre casats pot haberhi verdader amor, sentenciá: «A thenor de las presents, dihem y sostenim que lo amor no pot estendrer sos drets al marit y muller. Los amants se 'l otorgan tot reciprocament y de franch, sense cap obligació de necessitat, mentres que 'ls casats han de subjectarse per deber á totas las voluntats l' un del altre. Aquest fallo que pronunciem ab estremada maduresa y despres de escoltar á moltas noblas damas, se ha tingut com á veritat constant é irrefragrable.»

Un cavaller se enamorá de una dama, que estant ja compromesa ab un altre, li oferí otorgarli sos favors si arrivava á perdrer lo favor de son rival. Algun temps despres vá casarse ab aquest, y lo cavaller li exigí lo cumpliment de la promesa; mes ella no voila correspondrer 'l, dihent que no havia perdut lo amor de son primer amich. La sentencia de la reyna Eleonora, fundantse en lo que acabem de dir, condemná á la dama á concedir lo afecte promés.

Preparantse un enamorat pera anar al torneig, maná fer sa divisa á gust de sa dama, y la adorná ab los colors de aquesta. Al moment de anarse 'n li demaná sa benedicció; mes ella finjintse malalta, s' escusava de parlarli. Elevada queixa al tribunal de amor, la condemnaren á posar la armadura y la dalmática al cavaller la primera vegada que lluytés, á menar son cavall per la brida en contorn del palench,—y á entregarli la llansa, dihentli: «Adeu mon bon amich, sigas valent, no tingas por de res, ja hi ha qui prega per tú.»

Una dama casada estava divorciada de son marit, y aquest demanava son amor ab vivas instancias. Consultada la vescomptesa de Narbona, sentenciá de aquest modo: «Lo amor entre 'ls que estigueren units per vincle de casament, si després se han separat per cualsevol rahó, no 's tè per culpable sino per cosa honrada.»

Un amant afortunat havia demanat á la seva dama llicencia pera oferir sos serveys á una altra. Li fou concedida y deixá de sentir per la primera lo amor que avans li havia tingut. Al cap de una mesada hi tornà jurant que no estimava á ningu mes que á ella que no havia volgut pendrer 's cap llibertat ab l' altra y que son sol desitj havia sigut posar á proba la constancia de sa estimada; mes aquesta li negá son amor dihent que se 'n havia fet indigne demanant y aceptant aquell permis. La reyna Eleonora decretá: «Tal es la naturalesa del amor. Tot sovint fingeixen los amants desitjar altres vincles pera asegurarse de la fidelitat y constancia de la persona estimada, y fora ofendrer los drets de 'ls amants negar ab aquesta escusa las abrassadas y las tendressas, á no ser que 's tinga la seguritat de que un amant hage faltat á sos debers y trencat la fé promesa.»

Feya molt temps que lo amant de una dama se 'n havia anat á una espedició, mes enllá de 'ls mars, y no creyent aquesta que pogués tornar, despres de haverse desesperat y plorat, va buscar un altre amant. Un secretari del ausent s' hi oposá y acusá á la dama de infidelitat. Aquesta se defensava dihent que ja que la dona que fa dos anys que es viuda de son amant, queda lliure del primer amor, y pot entregarse á un altre, ab molta major rahó tè dret despres que han passat molts anys, pera posar un nou amant en lo lloch del que es fora, que no ha consolat ni alegrat á sa dama per medi de cap carta ni misatje, especialment sent las ocasions tant facils y freqüents. Aquest assumpto va donar lloch á moltas disputas per una part y altra, fins que fou portat al tribunal de la Comptesa de Champanya que pronunciá la següant sentencia: «La dama no té dret á renunciar á son amant ab la escusa de una llarga ausencia, á no ser en lo cas que tinga probas claras de que ha faltat á sa fé ó á sos debers; pero la ausencia del amant no es prou rahó quan hi ha necesitat ó altra causa honesta. Res ha de alegrar mes á una dama que sentir contar desde 'ls puestos mes allunyats, que son amant conquista glorias y que es condecorat en las reunions dels prohoms. Lo no haver enviat

cartas, ni misatjes pot ser ben be efecte de una prudencia estremada; puig no haurá volgut confiar son secret á un estranger y haurá tingut por, enviant cartas sense comunicar lo secret al missatjer, de que los misteris del amor fossen facilment descuberts, ja per infidelitat de la persona encargada, ja perque aquesta morís en lo viatje.«

Un cavaller demanava carinyo á una dama y de cap de las maneras podia véncer son desamor. Li enviá algunas honestas presentallas que la dama acceptá ab gracia y reconeixement sense que per aixó abandonés sos rigors envers lo cavaller. Aquest se queixá á na Eleonora, de haber sigut enganyat ab una esperansa falsa que la dama li havia deixat tenir acceptant sos regalos,—y la Cort fallá: «Que es convenient que las donas rehusen los regalos que se 'ls fassan ab pretensions amorosas, ó que corresponguen, ó que se resignen á ser contadas entre 'l número de las mes abarraganadas rameras.»

Un altre amant ja compromés en un afecte decorós, enamorá á una dama, com si no hagues avans jurat fe á una altra, y fou escoltat. Cansat de sos nous plahers, torná á la primera y posá plet en Cort de amor contra la segona. Preguntada la Comptesa de Flandes ¿Com ha de ser castigat lo infidel? contestá: «Deu ser privat dels favors de totas duas damas; y cap de las que 's tinguin per honradas pot concedirli son amor.»

Un cavaller estimava á una dama y no oferintse sovint las ocasion de parlarse, convingueren en entendrer 's per medi de un confident, ab lo cual tenian además la ventatja de estimarse ab misteri. Mes lo confident abusant de la confiansa de son amich, va parlar per compte propi,—y sas paraulas foren ben acullidas. Lo cavaller denunciá lo cas á la Comptesa de Champanya, suplicant humilment que lo delicte fós judicat per ella y per las altras damas, y lo mateix delincuent també se subjectá al tribunal. La Comptesa, despres de convocar á xexanta damas, pronunciá la sentencia que seguéix: «Aquest amant deslleal que ha trovat una dama digna de ell, disfruti, si vol, de uns plahers que tant malament ha guanyat, ja que ella no s' ha avergonyit de avenirse á semblant culpa; pero tots dos quedan exclosos pera sempre mes del amor de altras personas y no podran ser ja may citats á las assambleas de damas, ni á las corts dels cavallers, puig que lo amant ha trencat la fé de cavaller y la dama los principis de la honestedat,—rebaixantse fins á correspondrer al amor de un confident.»

Aquests y altres exemples se trovan en *Lous arrests d' amour* de en Marcial de Auvernya, lo qual era procurador del Parlament de Paris en lo sigle XV, —y traduí en prosa los antichs *tensons* provensals y ne tragué una col·lecció de las sentencias pronunciadas per las Corts de amor en los diferents gráus de instancia. En ellas se veu que ditas Corts eran una parodia dels Tribunals de veras. Las formas eran las de un advocat de aquella época, lo esperit y las descisions corresponen á la época dels trovadors. Va un exemple:

«Devant del *Podestá dels boscos verts* se entalá plet entre un amant y sa dama. Se queixava ella ab motiu de un vestit vert, dihent que aquell li havia donat un bes de una manera impolítica, fins á ferla tornar boja y que al caurer se li havia overt lo collet del vestit, deixant véurer una mica la camisa. Demanava en consecuencia que 's prohibís á son amant tornar á jugar ab ella, en tocarla sense permis, y que per la falta comesa se 'l condemnés á retractarse publicament,—tot lo cual fou ordenat per 'l *Podestá*. Lo amant creyentse ofés, n' apel·lá al tribunal ahont se admeté lo procés pera fallar despres de vist, y haventlo examinat y fetas totas las observacions necessarias declará que s' havia sentenciat be y apel·lat malament; y per aixó condemná al cavaller á retractarse y al pagó de las costas de la apel·lació, taxació reservada.»

En Benet de Cour que escrigué uns comentaris á *Lous arrests d' amour*, los aplica injenuament textos del dret romá y del canonich.

Una dama se queixá de que son amant li oferia anells y altras presentallas, que ella no volia admetrer *per sospita de simonia en amor*, Lo comentador diu que li asisteix dret pera queixarse perque la lley tercera del Digest *de donatione intervirum et morem* reconeix en lo matrimoni certa cosa divina, y que esent lo amor una cosa santa, lo tractar de obtenirlo per medi de regalos seria culpa tant grossa com voler comprar las cosas sagradas.

Un escuder va citar á judici á sa dama per haverlo ferit ab un bes y lo tribunal la condemná á ventar cada dia ab sos llavis la ferida. «Ben judicat, diu lo comentador, segons lo titol *de reliquiis ac veneratione sanctorum.*»

¿Pero quina era la autoritat de aquests tribunals? ¿Quins eran sos medis de obligar?

A aixó 's respon que era la opinió, aquesta autoritat terrible, sia ahont vulla; la opinió que no permitia á un cavaller viurer tranquil en son castell quan los altres marxavan á Palestina; la opinió, que obliga á satisfer com sagrats los deutes de joch, quan no 's te vergonya de deixar de pagar als que han venut pa pera la familia; la opinió, que no permet rehusar un desafio, encara que la lley lo castiga com delicte; la opinió, finalment, que hasta es temuda y respectada per los mateixos tirans.

La circunstancia mes notable de las Corts de amor, era la de servirse solsament de la autoritat de la opinió pera fer cumplir sas sentencias; y per aixó tenen ellas molta importancia en la historia del usos y costums de la Mitja Edat.

RAYNOUART.

LO DIUMENJE DE RAMS.

Be crida la canalla
be crida sens' parar,
ab rams, palmons y palmas
cantant: lo *gall* lo *gall*,
demá será diumenje,
gran diada pels xicots,
mes ay! per una nina,
mes ay!, no ho será, no.

—

Si n' era una mareta,
sols mare era pel fill,
la filla ¡ pobra filla!
háviala avorrit;
á n' ell li dava cosas,
li deya perla, rey.
La nina, si plorava,
ni sols ne feya esment.

—

Lo fill digué á la mare:
—que no aniré á benehír?
la mare, un pato dantli,
li respongué: sí, fill;
—y jo mare?—Tu calla,
respon ab dur regany...
y 'l *gall*, los xicots cridan
per baix del carre, *'l gall.*

—

La nina deu anys conta,
mes set son de torments,
des que 'l germá va naixer
que va á la mort corrent;
—germana, ja tinch palma,
—jo la tindré demá,
—sí, oy, sí no te 'n compran...
—perçó no 'n mancará.

—

Demá de matinada
vesteix la mare al fill,
la filla está malalta,
no 's pot alsar del llit;
—muller, no vull que 't moguis,
la noya no 'm fa goig,
—no tingas por,—la mare
se 'n va á acompanyá 'l noy.

—

La nina ¡ pobra nina!
be 's trist lo séu mirar!
son pare l' afalaga,
li besa ella las mans:
—que tens, filleta méva?
—ay pare, ja no ho sé.....
lo pare despres plora,
la filla no diu res.

—

Lo *gall*, los xicots cridan,
ja surtan de benehír,
la mare se 'n va á casa
joyosa ab lo séu fill;
quan n' ha passat la porta,
de marbre s' ha quedat,
ben morta ha vist sa filla,
Deu l' haja perdonat.

—

La mare son front besa,
es mare al cap y al fí,
la morta fins tremola
sos llabis al sentir;
—á sebr' ho, jo una palma
t' hauria dat també,
—De palma no me 'n manca,
la tinch á dalt del cel.

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

RUM RUM.

Lo quart cuadern de *Lo Trobador* de *Monserrat* conté las poesias seguents: **Eridanias.**—La creu de Saboyas. (Tota ella respira llibertat.) ¡ Desperta ferro! Los cassadors dels Alpes. Los barquers del Icino. La veu del mort. Alsat Llatzer. Genova la hermosa. Montebello.—Totas aquestas poesias aludeixen á la tant gloriosa y trascendental guerra de Italia.

—

Es notable lo cel que desplega lo consistori dels jochs florals del prent any, á fi de celebrar la festa del mes de Maig ab tota solemnitat. Ens alegrem moltissim de que 's donguia á eixa festa literaria tota l' importancia que 's mereix,—que ab lo sol fet de ser literaria 'n mereix moltissima. Los millors poetas de Provensa, Roselló, Castella, Aragó, Mallorca, Valencia, etc. etc.,—vindrán á donar mes realce á la festivitat. Ben vinguts serán á la nostra terra que 's mostrará orgullosa aquells dias de tindrer en son seno tantas glorias de la literatura.

Desitjem bon acert al consistori pera lo major brill del afesta, esperant que premiará ab justicia, deixant de premiar lo que no mereixi premi. Aixis ho ha acordat, segons se diu: per nostra part judicarem en nostras columnas los actes del consistori.

APROPOSITS Y DESPROPOSITS DELS BADELLS

VULGARMENT DITS TORETES.

En una botiga:
—Deu los guart.
—Digui?...
—Voldria una pinta.
—Clara ó espessa?...
—Pel monyo, dona, pel monyo. Que no sab que vaig als badells?...

—

—A dios Noy.
—Hola ahont vas tant depressa? ¿ á estudiar?...
—A estudiar? ja! ja!... als badells, noy, als badells.

—

—Necessitaria una bona qua.
—Que vols ser ase?...
—No, que vull ser torero.

—

—Diu que la carn s' abaixa?
—Qui t' ho ha dit?
—Ningú, pero com diu que hi ha de haber badells un dia de aquestos...

—

—Estich desesperat, aixo no es viurer, me vull matar.

—Que dius home... Val mes que 't fassis torero.

—

En casa un apotecari.

—Deu los guart, donguim dos cuartos d' ungüent de contracas.

—Si es servit.

—Ara donguim una ampolla d' árnica.

—Si es servit.

—Ara donguim tres ó quatre lliuras de desfilas.

—Si es servit.

—Ara ..

—Home digui que li dongui un Hospital y haurá acabat de una vegada.

—No 'n fassi cas; com m' hi fet torero...

—

—Que diu, que faran forsas ara á ne 'l torin...

—Toretes, home, toretes. Vaya una sortida.

—Jó li diré: com he sentit parlar de tamborellas...

—

—Tu, qu' ets dels de la quadrilla: ¿me vols comprar un gech apedassat que tinch á casa?

—Que vols que 'n fassi jo d' un gech apedassat...?

—Home no hi ha res que fassi tant andalus, ni mes torero.

—

—En cara tinch feina tallada.

A. Serra.

AMORS QUE LLEVAN LA VIDA.

(BALADA.)

¡Pau a qui 'l mata l' amor!
Silvi Thos.

En l' esglesia de la vila
la campana toca á morts,
toca per una doncella.
¡Pobreta! Dèu la perdò!
¡Que devia ser hermosa,
pus no la enlletgí la mort!
Ara ficada en la caixa,
coronadeta de flors,
sis companyonas la duhen,
la duhen plorant á dol.
Si voléu saber mes d' ella,
escoltáu als seguidors,
pus á un jove que 'ls pregunta
li fan esta relaciò:
—Feya temps qu' era promesa
ab un fadrí molt ayrós,
mes un dia á n'ell digueren:
«ets soldat» ¡Malvada sort!
Ella s' es mort de anyoransa...
¡Pobreta! Dèu la perdò!—
Lo jove 's mira 'l cadavre,
arrenca un ¡ay! doloròs,
y cau en la dura terra,
¡Infelis! Dèu lo perdò!
Hi ha en lo fossar, sota un sálzer,
duas créus fetas de tronchs,
al péu d' ellas una llosa,
al sèu voltant creixen flors;
al dessobre de la pedra
varen grabar uns quants mots.
Si voléu saber que diuhen,
anéu en temps borrascòs
al fossar, paréu l' orella,
y ohiréu que ab sos udols
diu lo vent passant pel arbre:
«¡Pau á qui 'l mata l' amor!»

A. Careta y Vidal.

TEATRES.

LAPOTA DE LA MARRUIXA.—BEN VINGUT SIA.

¿Qué hi fa que lo teatre siguia l' escola de las bonas costums? ¿Qué hi fa que una de las circunstancias que deu tindrer tota producció siguia lo fondo moral é instructiu? Res d' axó ha sigut digne de fixar la atenció del autor de *la pota de la marruixa*, cap de los preceptes que 'l art consigna y prevé, ha sigut digne de ser per ell acatat. Sentit comu, rahó natural, criteri, moralisació, tot ha sigut gravement ofes y ferit per lo autor del drama que censurem. No estem disposats á tolerar eixos escandols, no volem, no consentim de cap de las maneras en que s' enganyi al poble, en que se li donguin espinas allí ahont ell pensa trovar flors, en que se li prodigui veneno allí ahont ell pensa trovar saludable medicina, en que se li regali *generosament* escandol y desmoralisació, allí ahont ell pensa que hi trovará la educació y la instrucció deque tant necessita y que tantíssima falta li fa. Si poguerem tolerar, may aprobar, certas llibertats que los autors, tots, se prengueren quan lo teatre catalá tot just comensava á naixer, no volem, ni podem, ni debem tolerarlas ara que lo teatre catalá está atravessant los critichs moments de la seva adolescencia. Admetem, sino, indecencias en lo teatre, aplaudim l' escarni de la literatura y allavors lluny de tenir lo naixement de l' art dramátich catalá, tindrem son abort ó un monstre desconegut que ni 'l coneixerem los verdaders amants de la bellesa.

Per aquestas y altras moltas rahons, no aplaudim, sino que xiulem la *pota de la marruixa*. Molts ens trobarán tal volta cruels en lo llenguatje, potser opinaran que res se deu dir á lo vensut: mes nosaltres contestarem: ¿Si al autor de una bona obra se 'l premia, se 'l alaba, se 'l felicita, qué se li deu al autor de una dolenta?

Al primer se li deu la gloria, al segon l' infern; si Cervantes visques, la *pota de la marruixa* aniria al foch, seguint la sort de aquells llibres de cavalleria que fa cremar per mans de Don Quijote. La execució contribui, en part, al mal exit de la comedia.

—

Lo *Ben vingut sia* es una producció estrenada 'l diumenge passat en lo teatre Principal ab motiu de la funció que la empresa dedicá al poeta Zorrilla.

Atés lo motiu pera que fou escrita, ates á que se 'ns ha assegurat que va ser concebuda, escrita, ensejada y representada en menos de 48 horas,—no entrarem á criticar l' obra, serem condescendents y ens limitarem á dir que alló no es una *loa* ni ho ha sigut may, y que pera alabar á n' en Zorrilla no hi havia cap necessitat de presentar lo tipo del francés,—mania poch convenient en que incorren la majoria dels escriptors catalans, mostrantse axís poch generosos y enemichs de la

reconeixen casi sempre son origen en un vici de educació.

En la familia está la responsabilitat de la educació primera. Quan los nins obran uns ulls com duas taronjas pera veurerho tot, y tot ho volan tocar, y de tot persuadirse com y de quina manera está fet, tant que de ells se diu que tenen la vista al dits, buscant axís per instint lo modo de educar sos sentits; llavoras es també la ocasió de formar sos sentiments.

Tal volta la intel-ligencia es tardiva; mes lo cor bat desde que se naix. Las máximas que *s' maman*, con vulgarment se diu, son las que jamay se oblidan. Bonas ó malas sian aquestas impresions primerencas y que semblan se tiran en terra ahont no han de grillar, sempre tindrán ellas una influencia dessisiva en la esdevenidora conducta y sort del individuo.

Per axó es tant important la missió de las mares, tant gran sa obligació, tan envejable son premi. Lo home no 'l forman los mestres, ni 'ls catedrátichs, ni 'ls llibres: solsament lo forma la familia.

Lo que aquells donan es la instrucció que cultiva y puleix lo enteniment; lo que 's reb de aquesta es la educació que obra sobre lo sentiment y sobre la voluntat. Aquella fa sabis, aquesta fa homes. La falta de la primera es tolerable; qui careix de la segona ò la te torta es un malvat.

Axís ho comprenia en Mateu y axís ho practicava.

Vingué un dia en que per los petits acabá la verdadera infancia. Es á dir que á en Melció li caygué la primera dent.

—Ja comensas á ser home, li digué son pare rihent, ja has de prepararte á volar tot sol.

—Tot sol? preguntá lo baylet mirant temerosament á la Roser, que se entretenia en esbullar los boixets de un cuxí de fer puntas.

—Escoltam. Vull dir que ja ets massa grandassás pera estarte sense fer res en tot lo dia. Seguint axís pararias á burro y may podrías fer carrera. Per mes que alguns creguen que pera menar terras n' hi ha prou de saber manejar lo cávech y la dalla, jo tinch per mí que may fa nosa un xich de lletra y de comptes.

—Y la Roser? insistí en Melció fixo en la primera idea que le havia acudit.

—La Roser anirá á costura, perque no estaria be que quedés mes ignorant que tú.

aconteixements; puig que li trencava lo cor la vista de tantas desgracias y temia que no podria tenir fi son dolor ab los recorts que á cada moment portaria á sa imaginació la permanencia en los llochs que tan tristos los tenian.

—Deu ho vol! anyadí. Haig de anar á deixar los ossos lluny del meu poble, ahont tot me era estimat y conegut, ahont apenas hi ha casa que no hage vist reconstruir, ni hi queda persona de qui no hage anat al bateig. Adeu! si no sents parlar mes de mí encomanam á Deu... y cuida de la Roser.

Los dos amichs se abrassaren fortament, cayentlos las llagrimas cara avall.

En Bernat sortí cap á la carretera de Fransa en direcció á Girona y passaren molts mesos avans de que tornessen á recordarse de ell los habitants de Hostalrich.

CAPITOL VIII.

Mes grandeta.

—La pubilleta, deya en Mateu, va espigantse que dona gust.

—Mal va qui neix y no creix, contestava sa muller.

Y en efecte la Roser anava creixent.

Havia ja passat per ella lo temps en que, lliures dels bolquers, llensan las criaturas al aire sas tendras cametas y se ravejan y regositjan trovantse desembrassadas de las lligaduras que 'ls privavan los moviments y entumian sos membres. Havia també passat la malalticosa temporada en que lo rompre lo dentat posa en perill la vida dels infants y fa sufrir mil angunias als que 'ls estiman.

Havia vingut després la ocasió de calsar sos peus ab petita espardenyeta y de ensenyarli á fer los primers passos en lo mon.

Los nins desde la naixensa no 's posan inmediatament en contacto ab lo mon. Axís que arrivan trovan que 'ls espera per lo general lo carinyo pera tractarlos ab tota la delicadesa de un cor amorós.

La falda de la mare es un lloch especial en que aquells tendres sers, que de res poden servirse á sí mateixos, hi trovan tot lo que

fraternitat. Per lo demes hi ha xistes de bon genero y sobre tot molt bona voluntat que es lo que Don Joseph Zorrilla apreciará mes que res.

Z. de V.

LAS ILUSIONS PERDUDAS.

BALADA.

—Ay mare, la mia mare,
ne tinch lo cor plé de goig,
ja veig fullas en los arbres,
ja no fa aquell fret tant fort,
ja lo sol surt molt mes d' hora,
ja fins mes tart no 's fa fosch,
ja los clavells y las rosas
á llensar tornen olors;
Las tortoletas ja volan,
la papellona ab son vol,
per los camps se torna á veurer
y ja de los camps no s' mou;
si sempre estessim aixis
que be estaria en lo mon...
—Aixo vol dir filla meva
que l' hibern ja se 'n ha mort,
y que un any mes ja tenim
y tambe mes vells ja som:
ay filla, la meva filla,
com mes vells, mes prop la mort.

—Ay mare, la mia mare,
ne tinch lo cor plé de goig,
n' estich molt enamorada
y ne tinch ab ell mon cort;
que felissos, quan casats
y puguem viurer tots dos...
que felissos quan casats
si podem tindrer un noy...
de nom se 'n dirá Joseph,
que son pare dú eix nom,
y si n' es noya, María,
que María es un nom dols;
si sempre estessim aixis
que bé estaria en lo mon!
—Quan aixó suchseeixi, filla,
mes vellas serem las dos:
ay filla, la meva filla,
com mes vells, mes prop la mort.

Lluis Camprobert.

Solucions á la xaradeta y al geroglifich del número passat.

—*Sobre gustos hi há disputas.*
—Aixi ho diu lo geroglifich
—Y la xarada?
—Diu *ra-ra.*
—Acertat.
—Bravo.
—Magnifich.
Enviadas pel correu.

Correspondencia de **La Barretina.**

Barcelona: M. L. del R Li publicaré las Xaradas. Girona. A. V y R. Encara que no publiqui la seva poesía, no 's desanimi. Estudi forsa, que té disposició Barcelona Lo Doctor Entesos Vilanova J C Sento no poderlo compláurer Barcelona J R. y T Se coneix que vosté té pochs mals de caps Ho ha endevinat tot Una senyoreta Entesos F. T. y P Entesos Sabadell M F. y R Ja li publicaré Com ne rebo tantíssimas es impossible evitar una distracció Barcelona M Pagueras Lo meu Administrador no ho es de *La Pubilla* encara que aquell periódich ho porti aixis Ja 'l pot anar á véurer ben descansat y segur de que 'l servirá be 2 Abril A S.

ANUNCIS.

EL ESCRITORIO.

FÁBRICA DE LLIBRES RATLLATS Y PAPELERÍA

DE

JOSEPH ARRUFAT Y TORRENS.

(*Mencio honorífica en la Exposició de Paris de 1867.*)

Eix acreditat establiment que durant molts anys ha estat establert en lo carrer de Escudillers, num. 71, s' ha traslladat al inmediat carrer *Comptesa de Sobradiel, núm. 1, Barcelona.*

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujía, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions seguents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontaneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de Paris ahont ha permanescut durant la ultima Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, asseguranli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

Directors: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

'ls hi es necessari aixís pera sa vida física, com pera sos sentiments, que encara que son, com qui diu, rudimentaris, no son per aixó menos vius qu' ls que' s sentan en edat mes avansada.

Pero ve lo dia en que aquell dols refugi te de abandonarse. Lo nin trova ple de amargura aquell estimat lloch en que bebia ab delicia lo aliment; los mateixos que avans lo sostenian l' apartan de sí y lo incitan á que se 'n vaigi sol.

No li negan la ajuda; pero en cert modo lo rechazan. Ho fan ab bona intenció, es cert; mes al infant, que sols viu de impresions, no li apar altre cosa que 'l desvío y allunyament.

Llavoras es quan veritablement posa 'ls peus al mon, y en aquets primers moments en que se aventura á fer tintinas y donar alguns passos en avant, ja se desarrolla á sa vista lo que ha de ser sa vida futura rodejada de perills y contrarietats.

Trista condició la del home; condemnat á la perpétua lluyta, á tenir enemichs per tot. Los primers que 'l contrarian son sos membres. Las camas se negan á sostenirlo y á marxar; la llengua 's fa difícil á la pronunciació; los ulls se assombran y enlluernan de la llum pera que foren criats.

Y desprès cada pas es una ensopegada, cada ensopegada una caiguda.

Totas las cosas de la naturalesa se li oposan y rebelan; sols á forsa de constancia y coratje se logra mitj dominarlas. Y son major enemich es lo mateix home, son semblant.

La Roser havia ja sufert aquestas primeras probas. Pot ser per ella foren menos rudas que per altres; puig encara que la perdua de sa mare semblava que podia contribuir á aumentarli las dificultats, aquellas exel-lents personas que se la havian afillada, tenian en son cor tresors de carinyo y no li escatimavan los mes amorosos cuidados.

La pubilla de Hostalrich havia perdut son dot y sas joyas, que lo foch havia consumit; mes la tendresa de la familia, lo amor dels pares, que á res es comparable, no 'ls havia perdut pas.

En Mateu no escaseijava res.

Totas las horas que lo conréu de sos camps li deixava desocupadas, y aquells dias en que la pluja no permetia trevallar los empleava junt ab sa muller en la educació de sos dos fills.

Allí 'ls haurian vist en las tardes de estiu sentats en la era, ó be en las fredas vetlladas de hivern rodeijant la llar. Los dos esposos, prop lo un del altre, se entretenian ab los xiquets y 'ls ensenyavan á dir *papá, mamá, teta,* reventantse de riurer al veurer los esforsos á voltas infructuosos dels petits.

La Roser posada en la pollera ó intentant caminar. En Melció, mes crescut, arrossegantse per terra, feht los dos lo martiri y las delicias de sos pares.

Poch podia ensenyarlos en Mateu, que no era home de lletras; mes pera cumplir sa obligació prou ne sabia. Tenia bon cor, era religiós, havia sigut bon fill y era bon pare y bon espós. ¿Se ensenya mes en las aulas?

Son exemple, donchs, y aquellas veritats innatas que no se escapan al home mes inculte, quan lo guia un recte sentit, eran llissons suficients y profitosas pera los dos nins.

En Melció y la Roser, aprenguéren de aquet modo á estimar, cosa que no tothom sap, per mes que semble estrany. Aprenguéren en consecuencia á tenir en molt tot lo bo y despreciar y temer lo dolent, á compadeixer als desgraciats, á venerar als vells, á adorar al Criador.

Se impregnaren de una justicia rigurosa perqué la vejeren sempre practicada per en Mateu envers ells, y de aquí resultá que entre 'ls dos petits no hi havia may una disputa, puig naturalmente s' ho partian tot y may volian lo del altre. Quan alguna volta per sa ignorancia no estavan de acort, acudian á sos pares pera que decidissen la qüestió.

No es, donchs, de estranyar que en Mateu estés molt y molt content de sos deixébles y dongués gracias á la Providencia de que habentli imposat la forta obligació de criar fills pera la familia, pera la patria y pera Déu, los hi hagués donat de tan bona pasta que feya molt facil lo cumpliment de son deber.

Estrany semblará tal volta que nos elevem á aquestas consideracions, tractanse de nins que no han arrivat á mes de sinch ó sis anys. Pero la alsina centenaria conserva clavat en son cor lo tros de aixa que se hi trencá al treurerne suro la primera vegada, las parets de la casa mes antiga se esquerdan per un defecte que lo constructor deixá en los fonaments, y las malas accions dels homes

ANY I. BARCELONA 11 DE ABRIL DE 1868. NÚM. 15

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos.

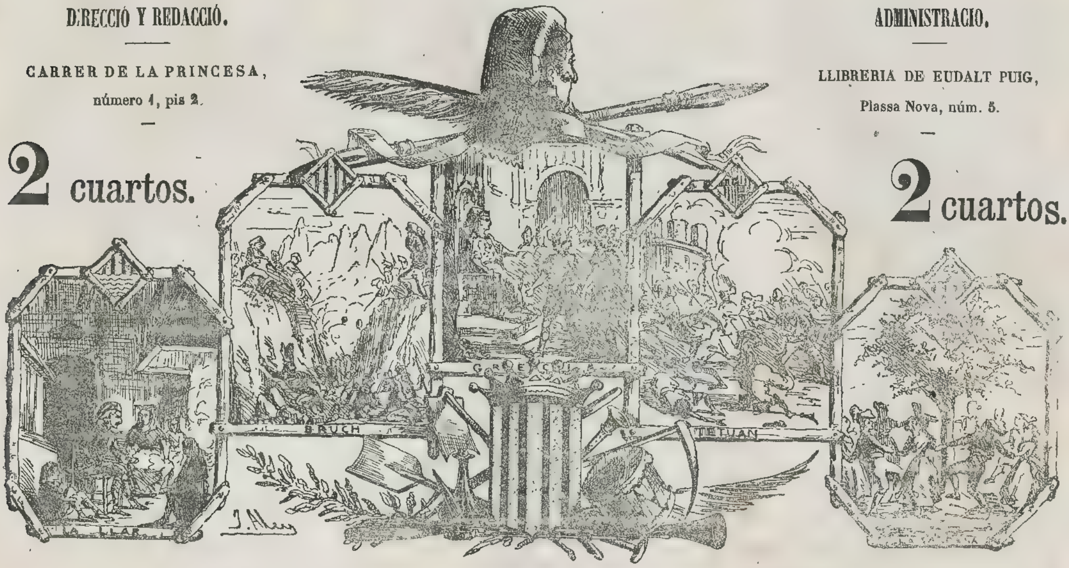

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Conferencias religiosas, per Antoni Durán y Roca, Pbro.—*Crech*, per Francisco Manel Pau.—*La cunilleta*, (*Rondalla de la mena de las faulas*), per Antoni Careta y Vidal.—*A Zorrilla*, per Antoni Ferrer y Codina.—*Rum, Rum*.—*Las monas*, per Antonet Serra.—*Tristesas de un pobre be*, per Antonet Serra.—*A fora y á dintre. Cuadros de costums*, per Joseph Roca y Roca.—*Cantars*, per L. Vilar.—*Cartas á un calavera*, per Salvador —*Aubada*, per Joseph Martí y Folguera.—*Arguments contra la pena de mort*, (*Continuació*), per A. Serra.—*Xarada*, per Emilio Sitjar y Ventura.—*Geroglifich.*

CONFERENCIAS RELIGIOSAS.

IV y última.

JESUCRIST.

La semmana present conmemora lo mès gran de tots los fets, la mès trascendental de totas las evolucions, lo mès admirable de tots los cambis socials.

Jesucrist es lo gran home, que déu servir d' exemple y de modelo á tots los pobles de la terra; Jesucrist es lo qui 'ns ensenya ab son martiri, que l'home no déu abdicar may—pera res del mon,—de la puresa de sos principis, que sempre deu tindrer fé en las ideas que professa, y que may ha de humillarse devant la forsa de la injusticia com ell no s' humillá devant la voluntat injusta de 'ls Jueus.

Si lo poble creat per ell pera ser llibre n' era esclau, si lo poble que devia ser moralisat estava corromput, si 'ls monarcas que devian ser reys y partidaris de la felicitat de 'ls ciutadans se convertian en sos tirans, si la familia no existia ni en sombra, si 'ls pares no estimavan á sos fills, si tenian sobre 'ls mateixos, drets abominables al mateix temps que incomprensibles, si la dona era considerada com á un moble de luxo mes bé que com á un element social, si la corrupció era la única soberana d' aquells temps, si la desmoralisació dominava, si 'l sol de la veritat no il-luminava á las generacions de aquells temps, si la riquesa dels poderosos contrastava ab la miseria de 'ls que no eran poderosos, si hi havia amos y esclaus, si las paraulas progrés y adelanto eran una mentida solemne, un sarcasme, una ilusió: ¿com podia Jesucrist renunciar á sa missió santa, justa y preciosa? ¿com podia Jesucrist abdicar de sas ideas, fer menspreci de sos principis purs y regeneradors, totalment oposats ab las ideas que allavors dominavan?.....

—

Lo mártir del cristianisme no podia sucumbir devant las exigencias de 'ls tirans: las ideas qu' ell sustentava eran las verdaderas y estava escrit en la lógica lley de 'ls aconteciments humans,—que triunfarian.

Se 'l martiritsá pera que renegués de sos principis y sols lograren sos vutxins, convertirlo en un mártir de la idea. L' insultaren, l' escarniren, y semblants actes foren l' alé que 's veu retxassat quan vol entelar un crestall. Se 'l crucificá, se 'l matá... y sols lograren sos assessins matar lo cos, mes l' anima .. l' anima no morí sino que va viurer: la idea estava ja estesa per tot arreu.

Al peu de la creu quedaren onse sectaris, que juraren ser mártirs de la idea si era precis, predicar l' evangeli per tot lo mon, proclamar per totas parts l' exelencia del cristianisme.

La mort, donchs, de Jesucrist fou la vida del cristianisme.

—

Los apostols foren perseguits, los que seguiren als apostols tingueren la mateixa sort, los mártirs del cristianisme eran cada dia mes nnmerosos, y á pesar de tòt... *¡ l' idea vivia!*

Neron y altres molts emperadors tant cruels com aquell infame de qui la historia guarda molt trist record, donaren lo patibol als cristians, feren morir entre las feras als ádmiradors del mártir del Golgota, y la sanch qu' ells derramavan servia tant sols pera regar lo camp en lo qual hi crexia frondòs l' arbre de la idea regeneradora del cristianisme.

—

Los segles, los anys, las épocas, los temps han passat y tot lo mon civilisat es cristiá.

Los pobles ja han apres á no ser esclaus, los tirans ja no sou respectats, ni acatats; la familia viu armonicament, la dona es venerada y reconeguda sa missió; los drets del pare ab lo fill son llegitims, las ideas moralisadoras triunfan y se propagan ab la pressa del llampech, y los pobles tots comprenen lo que son y lo que valen: lo que volen y lo que tenen dret á voler. Lo cristianisme ha triunfat. ¡Gloria á Jesucrist!

ANTONI DURANT Y ROCA PBR.

CRECH.

¡Oh tu que al eco sol de la paraula
Fabricares ab pols tot l' univers,
Tancantne dintre d' ell las maravellas
Que atónit l' hom' contempla y beneheix!
¡Oh tu que per palau vas escullirne
Entre sols rellhuents, lo blavós cel,
Abont ab arpas de crestall te cantan
Mil himnes de ternura 'ls angelets!
¡Oh tu que quan lo cel de negre 's posa
Y 'l tró rodola per 'l espay inmens,
Y quan l' inquieta mar se tiny de fosca
Y escumejantne prepotent rugeix;
Ensenyas á n' al home quant pots ferne
Pus que á la ma ne tens los elements,
Y 'l mon altre cop pols ne pot tornarse
De ta vèu sols, al eco opnipotent!
A través del mantell que tu trepitjas,
Ab los ulls de la fe mon cor te vèu
Com ab gran harmonia fas marxarne
Tot quant, petit y gran, al mon té ser.

¡Que bell n' es contemplar en nit serena
Lo cel com n' hi llhueixen los estels,
Y al lluny, oure 'l remor que fa l' arbreda,
Y 'l dols mormoll de l' aigua del torrent!
¡Qué bell es contemplar la fresca aubada,
Y veure l' ample cel de viu vermell,
Y oure dels pastors los cants de joya,
Y 'ls cants oure també dels aucellets!
¡Ah! ¿qui es aquell qu' al veurer l' harmonia,
Ab que sábia natura 'l curs segueix,
No doblega 'ls jenolls, y mans plegadas,
A la véu de tants sers no uneix sa véu?...
¡Oh tu qu' á ta semblansa l' home feres,
Petita mostra de ton gran saber,
Per desprès quan la seca terra deixi,
Y haje ab tas sabias lleys cumplert,—
Donarlhi com á premi, santa palma,
Y posarlo en lo cel al costat tèu!...
Ma llengua quan ne veij tanta sabiesa
S' arrapa al paladar y n' enmudeix:
Y cayent de jenolls, las mans plegadas,
Ab feble véu ne dich: Jo crech en Dèu.

FRANCISCO MANEL PAU.

LA CUNILLETA.

(RONDALLA DE LA MENA DE LAS FAULAS).

Hi havia una cunilleta qu' era molt jova y boniqueta. Un dia va dir á sa mare:

—Mare, me 'n vull anar un xich á pendrer la fresca.

—No ho vull; las noyas s' estan á casa. ¿Qué diria 'l tèu promes si 't veya anar sola com una qualsevol?

—¿Qué 'n tè de fer ell? Molt be 's passeja quan li dòna la gana.

—¡Oh! Los minyons es diferent, ningú 'ls critiqueja per ço.

—¿Qué se me 'n dòna á mi que 'm critiquejen? Lo qui vulla ferho, la boca tè per mesura.

—¡Ay desvergonyida! Las noyas de bè creuhen á la mare, y no van solas pel mòn, que hi ha molts trenca-colls.

—¿Qué sò cap tonta jo?

—¡Oh! Es molt viu lo cap de mort.

—Si trobo llacsons, veyeu si menjo farigola: si trobo un cassador, veyeu si 'm deixo agafar ¿Só tonta, eh? Fiqueume 'ls dits á la boca, y veureu si mossego.

—Mirà que jo ho se tot! Fas moltas ximplerías per aquell bordegás que fugí del cunillar d' una masia, per aquell perdut qu' es un enganya-monas. Ja saps qu' ets promesa, ab aixo no quedes malament, que la gent de be no trenca may la paraula.

—Ay que 'm féu riurer! Aixó de la paraula era en lo temps de la picor; ara ja no s' estila.

—De pocas-vergonyas com tú si que no se n' estilan. Ja veurás en arribant ton pare.—

Mes la cunilleta sens ferne cas surtí de casa. Un cop va ser fora, vegè 'l cunill que s' estava rosegant la escorsa de baix d' un pí; se hi acostá fent posturas, y 's posá á menjar herbetas á prop sèu. Tot menjant se 'l aguaitava de rehull, y pensava: «¡Que es bonich! No n' hi vist cap de tot blanch com ell.» Ell que la savia prou llarga (com havia estat ab homes), y era un búscalas-totas; ho coneguè, y li va dir:

—Be n' haja qui 't posá al mòn, estel polit, mirall de mon pensament! Quan dormo, sempre 't somnio, pensant en tú no tinch gana. ¿Vóls esser mèva? Si 'm dius que no, 'm morirè.

«Malaguanyat», pensá ella; y, tot volent fer la escarafallosa, li responguè:

—Noy, noy, no vajas tant depressa.

—Bè, Mira, aquí estém malament tant prop del camí; anem al bosch, y allí 'n parlarém ab catxasa.

—Com vullas.—

Y se 'n anaren bosch endins; no sè res mes. ¿Quí 'ls podia veurer ab aquell sol qu' enlluernava?

Al cap d' una estona, la cunilleta passá perseguida d' una guineu. Ja quasi se tocavan; mes tot plegat soná una escopetada, y la guilla caygué morta. La cunilleta d' esglayada perdé l' esma, y ab prou feynas sabé trobar á casa seva. Al entrar, son pare li doná tal plantofada que la féu caurer de costellas, y de la feta estigué dos dias malalta.

Tot assó va passar, y la xicota s' anava engruixint, com que son promés (un bon xicotás qu' era pecat qui li fes mal) estava que no hi cabia. Sa mare sempre deya: «De grossa 'm semblará á mi.» Falleras! Al cap d' un quant temps la cunilleta s' aprimá y vingueren al mon sis cunillets cendrosos ab clapas blancas. La honrada vella se picava lo cap, lo vell se surtia de test y renegava com un moro: fins volia matar á la filla que deshonrava son llinatje..... A la fi tot calmá, pero al saberho lo promés, digué: «Noya, noya, Dèu te fassa bona. Ab mi desd' ara feshi la créu.»

¡Pobreta! Va tindre de passar la vida menyspreada de tots y plorant amargament.

Noyas que teniu lo cap ple de pardalets y voléu llaurar com se hos antoixa: tinguéu un mirall en la cunilleta, dels mals que aporta l' obrar sense seny y lo no voler creurer á la bona mare.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

Á ZORRILLA.

Salut al de Castella, al bardo que camina,—
trencantne las espinas del escabrós Sender,—
al Temple de la gloria, guiat per llum divina,
deixantne rica estesa de fullas de llaurer.

—

Salut al de Castella: quants cops en ma infantesa,
narrantme tas llegendas sentí mon cor glatír...
del Rey cruel 'n Pere la indómita feresa,
quants cops ¡ay! me turbava mos somnits infantils!...

—

Mes tart, *la estensa plassa*, si á voltas ne crusava,
estantne en negras sombras dormida la Ciutat,
creguí sentir las horas que escualit ne marcava
d' aquell estrany espectre la descarnada má.

—

A tú tant sols Zorrilla ne deu ma fantasía,
lo viu foch que hi fermenta, ma lira sos accents:
¡y quan ditxós ne fora si tindre un jorn podia
de ta brillant aureola algun perdut destell...

—

A tú que remogueres ab ton plectre de plata,
revelacions buscantne, las cendras de heróes mil;
á tú que mars crusantne, de blau y d' escarlata,
en altres hemisferis tos cants feres sentir.

—

Del sol de Motezuma las selvas magestuosas,
de ta daurada lira feriren los acorts,
y á ton accent tal volta sortiren de llurs fossas
de 'n Plácido y Heredia las sombras en breu vol.

—

Desde son daurat soli, la musa catalana,
joyosa avuy contempla unirse nostras mans,
la musa de Castella ne crida á sa germana,
y de sas duas coronas, ne mesclan los diamants.

ANTONI FERRER Y CODINA.

Barcelona Abril 2 de 1868.

RUM RUM.

Ja s' han repartit las entregas 11 y 12 de las *mujeres celebres*, obra que cada dia va mereixent mes las simpatias del publich y que recomanem de nou á nostres lectors.

—

Asistirem á la sessió que 'l *Ateneo Catalá* dedica al poeta Zorrilla, y varem passarhi ratos bons y moments dolents: ratos bons perque en Zorrilla, Labaila—aquest sobre tot—Balaguer y Calvet, nos deleitaren ab sos inspirats cants; dolents, perque fora de lo dit, se llegiren poesías sense mérit, articles sossos—lo dels *fumadors*, no pot anar ni ab curriolas—é inoportuns. De tots modos la sessió en conjunt fou bastant bona y agradable.

—

Voliam dedicar un article Bibliografich á *lo Ram de la Comtesa* colecció de poesias (¿poesias?) dedicadas al poeta Zorrilla y que 's llegiren—per escarni de las arts—en lo teatre Romea la nit que se li dedicá la funció; mes l' hem trobat tant dolent ram, que no l' hem cregut digne de un article. Es alló un mar de paper en lo qual no hi suren mes—y encara ab prous feynas,—que las poesias d' en Pitarra, Llaberia, Martí y Torras (de Tarragona) Lo demes tot es dolent, molt dolent.

LAS MONAS.

La ciutat de Barcelona—
vull probarho sens' afany,—
es la pasqua de tot l' any
puig per tot hi ha alguna *mona*.

—

—D' ahont vens tan dejorn Ramona?
—Vinch de veure 'l meu padri.
—Que t' ha donat ¿m' ho vols dir?
—M' ha donat aqueixa *mona*.

—

—¿Tu: que te la teva dona
que la veix tant ... ¿m' has entés?...
—No 'n fassi cas, no es pas res:
es sols que ha agafat la *mona*.

—

—T' estimo!!!—Tant se m' endona.
—Perquè tens aquest pamet...?
—Vaya un xicot mes ximplet
—Ay filla, que n' ets de *mona!*

—

—Miri ¿veu?—Ahont, ahont es?
—Aquell balco: sè 'n adona?
—Que vé á ser?—Res: un frances,
que fa enfilar una *mòna*.

—

—May mes me fico ab cap dona.
—May mes ab homens me fico.
—M' has enganyat com un mico.
—Y tu á mi com una *mona*.

—

La ciutat de Barcelona—
vull probarho sens' afany,—
es la pasqua de tot l' any
puig per tot hi ha alguna *mona*.

ANTONET SERRA.

TRISTESAS DE UN POBRE BE.

Aquí estich en la Esplanada
esperant que arribi l' hora,
¡quan dolorosa es ma sort!
¡quan dolorosa es ma historia!
Tots los dias menjant vert,
herba sens solta ni volta...
sempre saltant y brincant
y ensopegant per las rocas,
sortintme molts ulls de poll,
al dit petit de la pota...!
Tot lo dia per los camps
y los monts, roda que roda,

molt mes que un burro la sinia,
y aixo que un burro molt volta.
Tot lo dia lo pastor
crindant y dientme estrofa,
disparant lo seu mandró
y tirant forsa llambordas...
Y habermen de aná á retiro
al comensarse la broma,
sempre á las set quarts de vuit,
cabalment la mes bon' hora.
. . . .
Y despres de tant patir
ara diuhen que 'm degollan...
Ara qu' estantne tant gras,
pesava tantas arrobas..,
ara que tenía *llana*
per regalar als tanocas...
ara que ja descansava
de mas fatigas y glorias...
ara que las mevas penas
eran sols trista memoria...
. . . .
Y d' aixo 'n diuhen sé un *be*
aixo es sé un *mal* si be 's nota.
. . . .
Resignemnos y morim:
¡ aqui pau y despres gloria !

ANTONET SERRA.

A FORA Y A DINTRE.

Quadro 3.er

D.ª SINFOROSA.

Vaja que ab lo nom tant solsament ja podréu figurarvos qui es la S.ª Sinforosa!.. Si no la coneixesseu per lo nom, crech jo que al veurerli la mantellina negra al cap (cosa no acostumada en lo poble, pus las noyas van ab caputxa blanca, y las vellas ab caputxa negra) al veurerla ab una cofiá ó uns brodats estrenya-caps dessota la mantellina, ab sas faldillas de merino negre per anar á l' Iglesia, y ab las d' indiana per estarse per casa, ab sa vista baixa y reconcentrada, y ab la modesta rialla en los llabis, no podrán deixarme de dir:—La S.ª Sinforosa es la mestra del Poble.

Si, llegidors mèus: la S.ª Sinforosa es la mestra. Quan se provehiren las plassas de mestre y de mestra en lo poblet, doná la casualitat que se adjudicá la primera á D. Silvestre (á qui vos he fet coneixer ja en lo quadro 1.er) solter que llavors contava l' edat de quaranta dos anys,—y la de mestra se doná á D.ª Sinforosa, senyora aixis mateix soltera y de quaranta anys d' edat. Veurers á dós y quedar enamorats va ser lo mateix que encendrers un tros d' esca que s' ha posat al foch. ¿ Com podian deixar de plaurer á D. Silvestre las qualitats de modestia, d' honradésa y de bon sentit que al primer cop d' ull reconegué en la persona de D.ª Sinforosa? ¿ Y com no havia esta última d' adonarse de las que adornavan á D. Silvestre?

¡Qui 'ls ho tenia de dir!.. Arribaren al poble lo mateix dia y per lo mateix conducte: los dos anavan á omplir la plassa de mestre que 'ls havia de donar la vida material, y 'ls dos ompliren la plassa de son cor reservada á donalshi la vida de l' ánimal.. No podia pas esser d' altra forma! ¿ Que hi dirém, si l' un era la mitja taronja de l' altre?

Ara que sabéu lo de son casament, anéusen vosaltres mateixos carré amunt, y jo crech qu' endevinaréu hont es la costura de D.ª Sinforosa. Es la sola casa del poble que tè vidrieras ab sas corresponents cortinas de rovell. Obriu la porta y anéula á saludar que encara que no hos conega, vos rebrá espléndidament. Aixis qu' entraréu veuréu al tendre plantell de sas deixeblas aixecarse com s' aixeca la civada d' un camp, despres que ha passat perdamunt sèu una forta bufada de vent. Allá hi trobaréu noyas de totas edats desd' aquellas mes xicas que no mes saben dir *papa* y *mama*, fins á las que mostran en sas galtas las duas rosas dels quins' anys. Las xicas jugan, ó sehuen en la basseta: las grans ó bè acaban unas mitxas, ó bè fan puntas, ó bè apedassan y sorgeixen las robas de sos germans y de sos pares: feynas totas tres, que ab la costum de resar es la mes ampla instrucciò que reben de D.ª Sinforosa.

Resar sobre tot!.. No 's descuyda ella jamay de fer dir l' avemaria quan tocan horas en lo rellotje de paret de la casa del costat. Llavors un chor de véus tendras y suaus puja fins al Cél.

La afició á fer resar á las noyas es execiva. Y ben mirat fá molt bè. De las mares reban las criaturas las primeras paraulas que dihuen; ¿ que mes dols donchs que sapigan ensenyals' hi las oracions que ellas han aprés de la virtuosa mestra? ¿ que mes tendre que la paraula *Dèu* siga la que digan primer las criaturas?

En la costura de la S.ª Sinforosa oiréu que al dematí 's passa lo sant Rosari: á la tarda lo Trisagi: al mitj-dia las oracions, y sense contar las *ave-marias* que al tocar las horas, ne resa la costura en pés, hi há una costum que al pas que demostra la ignocencia y docilitat de las deixeblas, nos pinta de cop lo carácter de la S.ª Sinforosa.

Al Ivern majorment es quan la senyora mestra está costipada. Llavors totes estornudar. Donchs bè: si passéu per davant de la costura y oiu un estornut que á manera de llampech vaja seguit de un tró de véus infantils que canten la corranda:

—Valgali Dèu,
y la mare de Dèu,
y la verge del Carme,
á la senyora mestra;

á quin chor segeix la véu nassal de D.ª Sinforosa que diu aprés d' una curta pausa

—Dèu vos fassa bonas!

y á quinas paraulas, respon la costura en pes ab lo corresponent «Amen»;—si oiu tot aixó no hos estranyéu, qu' es costum establerta en la costura; costum en que ningu del poble hi repara lo que s' hi deuria reparar, (segons parer de la Mestra) y que si no fossen los forasters que s' en rihuen, no se 'n faria cas.

La Senyora Sinforosa valdament la formulaciò de la gentusa dels poblets, es una dona á qui may fará baixar lo cap lo pés de la mes desenfrenada tempesta, perque ella convensuda está de que compleix la santa obligaciò que tè imposada, ço es: donar bona educaciò civil y religiosa á la juventut que tè á son cárrech,—y está convensuda de que compleix sa obligaciò, per quant lo sol pensament que nit y dia son cervell ocupa es la realisaciò d' aquest fi.

JOSEPH ROCA Y ROCA.

CANTARS.

Molt t' estimo; hermosa nina,
jo viuria ab tu felis:
si ton cor fos ma caseta
ell fora mon paradis.
—
Ta boqueta y ulls me tenen
temps ha atravessat lo cor:
miram, y veurás com s' obra
de mon pur amor la flor.
—
Quan goso, sempre 't recordo
y al moment me fuig lo goig,
no perqué tu m' entristeixis,
sinó perqué... ¡ 'm veig tant sol!
—
De nit surto pera dirte
ab cants dolsos com la mel,
quan t' estimo.:. pero 'm quedo
mirant, mut com los estels.
—
Si fá fosca, no 't puch veurer,
si nit clara, enveja 'l cel,
puig molt temo que si 't mira
voldrá prompte tenirte ell.
—
Perque de mi no t' oblidis
te dono aqueix pensament,
que l' han regat moltas voltas
mos ulls tristos d' amor plens.
—
¿ Quan podrás estar nineta,
propet de mi, lluny de tots,
disfrutant de mas caricias,
consolant tendre mos plors?
—
Ets lo sol que 'm dona vida,
de l' aurora 'l raig hermos,
si un jorn ne passo sens veurert,
en lo mon tot per mi es fosch.
—
Verdor lo mar, mals anuncia,
y no 'l vol lo mariner,
mes jo estimo la esperansa,
y m' agrada sempre vert.

L. VILAR.

CARTAS Á UN CALAVERA.

I.

Estimat Lluis: no vas per bon cami, no estas ben aconsellat, t' oblidas de que ets home, no estimas devudament ta propia dignitat. ¿Qué s' es fet de ton criteri? ¿ qué s' es fet de ton talent?...

Recorda Lluis, que l' home té una misió sagrada que cumplir, qu' es bona cosa mes que un salvatge, que ha vingut á la terra pera viurer en societat y en familia,—y no pera fer lo que tu fas.

No has vist may per los carrers un pobre cego demanante dos cuartos per l' amor de Dèu? ¿ No s' ha conmogut may lo teu cor al sentir aquella veu trista y desgarradora com la veu de la miseria?...... Donchs encara ets mes digne de compassió tu, qu' estas cego moralment, que no hi veus lo suficient pera salvar los perills que 't rodejan, que 't tiras daltabaix de un precipici ab ta deplorable conducta. Y tot ¿ perque? Pera tenir lo plaher de un momemt, com si tots los plahers de aquesta vida no fossen passatgers y il-lusoris.... Com si la felicitat de uns quants minuts compensés lo sens fí de pesars que causas als qui t' aprecian; las inumerables llágrimas que fas despendrer de los ulls de la teva mare....

Si l' home ha nascut pera viurer en familia ¿ cóm t' atreveixes tu á anar contra la naturalesa humana?

Observa be las duas fisonomias del home, y consulta despres tu mateix, quina es la verdadera, la mes nobla, la mes digna.

L' home honrat y convensut de sa misió sagrada, es lo qui sembra be y recull felicitat, lo qui estima á la familia, lo qui procura ser útil á la societat.

Per qualsevulga part qu' ell passi, per tot arreu es benehit y respectat, puig sempre es acatada y benehida la honradesa,—los pobres lo saludan, los richs lo veneran, lo sol de la felicitat li sonriu.... y tot quant lo rodeja li está dient pera satisfacció y tranquilitat de la seva conciencia: has complert la misió, has fet alguna cósa per tos germans, no ets una despreciable máquina de carn: ets un home...

Mès lo calavera... ¿quí respecta al calavera?... Sols es digne del despreci de totas las personas de be, perque per tot per ahont ell passa hi deixa 'l rastre del mal; la felicitat lo maleeix perque sols va ell en busca de la desgracia; la ignoscencia 'n fuig, perque sols busca la impuresa, la seducció; la honradesa se 'n aparta, perque lo crim y las malas accions se 'n apoderan; y fins la conciencia s' adorm y la inteligencia se converteix en negació de la mateixa inteligencia...

Pregúntali á un calavera quántas llágrimas ha aixugat, quántas miserias ha socorregut, quántas

voltas al dia se recorda de sa mareta, de sos germans; pregúntali quántas verges ha respectat, quántas vegadas ha resistit la vil passió del joch y quantas s' ha contingut al crusar per sòn cap la idea de la estafa; — pregúntali aquestas y altras mòltas cosas, y es fácil que per ell te responguian la desgracia y la desolació que per totas bandas haurá deixat; la ignocencia humillada, la rahó maltractada, la moral escarnida. Y quan la veu de la naturalesa li pregunti: sér miserable: ¿qué has fet de ta conciencia y de ta propia dignitat?...—ell contestará ab una rialla sarcástica y desgarradora que impresionará á qui contempli lo sèu escepticisme: no á n' ell mateix.

Ja tens amich Lluis los dos tips mal descrits, pero ben pintats; poch artisticament treballats, pero semblats al original: á una part la desgracia, al altra la felicitat; á una part la corrupció, al altre la moral; á una part la desgracia humana, al altre la dignitat del home.

Ja coneixes los dos camins: tria.

SALVADOR.

AUBADA.

L' aubada riatllera
desfá la boirada
ab llum dolsa y pura
de porpra y de grana.
Lo sol naix ab ella,
la lluna s' apaga
y ostentan las herbas
brillant la rosada.
Lo riu tendre llisca
la mar es mes blava,
las aus jovencellas
pels ayres divagan,
Tot es armonía,
tot ditxa, tot calma;
¡Benhaja mil voltas
la llum de l' aubada!

—

Mon cor ja no plora
com ahí plorava,
y ab ventura inmensa
mon cor bateg' ara.
Lo vent de la ditxa
n' aixuga sas llágrimas,
las llágrimas tristas
que ja l' anegavan.
Aprés la tempesta
serena está la ánima,
com aprés la fosca
serena está l' auba.
Ja lliure de penas
mon cor bat sas alas
y cap al cel puja
ferit per dols' ansia.

—

¿Perqué rojas cintas
de porpra y de grana
tenyeixen los núvols
y bellesa escampan?
¿Perqué tendre y pura
per sus las montanyas
apunta riatllera
la llum de l' aubada?
¿Perqué 'l cor ab ditxa
de glatir no para
y ple de poesía
ne cobra la calma?
Perque ja passáren
del mal las borrascas
y 'l cor purifica 's
ab fé y esperansa.

—

Las boiras mes negras
desfá la dols' aura
y al mon goig li dona
la llum de l' aubada.
Mes jo que ara sento
la pau, trobo encara
mes dolsa y mes pura
l' aubada de l' ánima.

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

ARGUMENTS CONTRA LA PENA DE MORT.

(Continuació.)

III.

En una habitació negra com la conciencia de un criminal, trista com la idea del crim, hi tè lloch una escena terrible, mòl terrible.

L' habitació es miserable, es un cuarto que á favor de 'ls escassos raígs de llum que despedeix una candela quasi acabada—se veu qu' es un poch emblantquinat, si bè eixa pintura se ressent de no haber sigut restaurada de mòlts anys en aquesta part, lo que li dona un aspecte trist y negre, digne complement de lo negra y trista qu' es l' escena que anem á descriurer.

—

En lo recó del quarto hi ha un llit miserable com miserable ha sigut la vida del que en ell hi descansa.

Es un home qu' está flach y debil; en son rostre plè d' arrugas s' hi descubreix la funesta sombra del retrahiment, s' hi descubreix la veu de Dèu preguntantli: ¡Cain del segle dinou! ¿qu' has fet de ta germana la civilisació? .

—

Aquell home agonitsa y lluita contra las sombras, fantasmas y espectres que s' apoderan de sa imaginació.

¡Dèu meu!— diu en mitj de son deliri—perdonaume, no só jo lo matador de mos germans...—

Y sentia ressonar en sas aurellas la paraula: ¡¡assessino!!!...

—Jo no he sigut mes que l' instrument de la justicia humana...—

Y la veu de Dèu semblava dirli: devant de la de 'ls homens hi ha la meva...

—Era la meva professió,—degradant, ho confesso,—lo que me proporcionava 'l medi de viurer... —

Y la veu de la dignitat humana fería son cor.

—

Lo pobre moribundo tenia duas enfermetats: la del cos y la del ánima. Aquesta última era la mès fatal.

De prompte va palidéixer, y 'ls cabells se li erissáren: fuig... fuig...—murmurá tremolant—fuig sombra funesta, no 'm persegueixis... sí, sí, tú ets aquell á qui jo vaig assessinar...

Ja ho sé... sí... erats ignoscent... ¡Pietat!... ¡pietat!... ¡pietat! ..

. . . .

—

—¡Ah! ben vingut sia—esclamá de prompte, y al véurer que un ministre de Dèu l' anava á assistir en sos últims moments—ben vingut sia,... ja podré morir en pau: Pare... jo 'm vaig acabant... per moments... escoltaume: Pare... jo he fet mòlt mal... á la societat: Pare, jo... me acuso de haber... sigut... vutxí!. . . . .

Y espirá.

Lo capellá li tapa la cara ab lo llansol, pregá per ell y digué:

Feu pecador, mès s' ha arrepentit... ¡Dèu l' hagi perdonat!...

(Se continuará.)

A. SERRA.

XARADA.

No n' es pas res ma *primera*,
mes juntada ab ma *segona*,
no es pas cosa gaire bona
per qui un poch massa s' altera.
Prima y *tres* fa 'l carreter,
tres, dos trobas en poesía.
Y de segúr que algun dia
has fet un *tot* si ets fuster.

EMILIO SITJAR Y VENTURA.

GEROGLÍFICH.

L' DON QUIJOTE.

ga ga
ga T 4 ga
ga ga
ga ga

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

ANUNCIS.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujia, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions següents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontaneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de París ahont ha permanescut durant la última Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, assegurantli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

EL ESCRITORIO.

FÁBRICA DE LLIBRES RATLLATS Y PAPELERÍA

DE

JOSEPH ARRUFAT Y TORRENS.

(Menció honorífica en la Exposició de París de 1867.)

Eix acreditat establiment que durant molts anys ha estat establert en lo carrer de Escudillers, núm. 71, s' ha trasladat al inmediat carrer *Comptesa de Sobradiel, núm. 1, Barcelona.*

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

ANY I. BARCELONA 18 DE ABRIL DE 1868. NÚM. 16.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

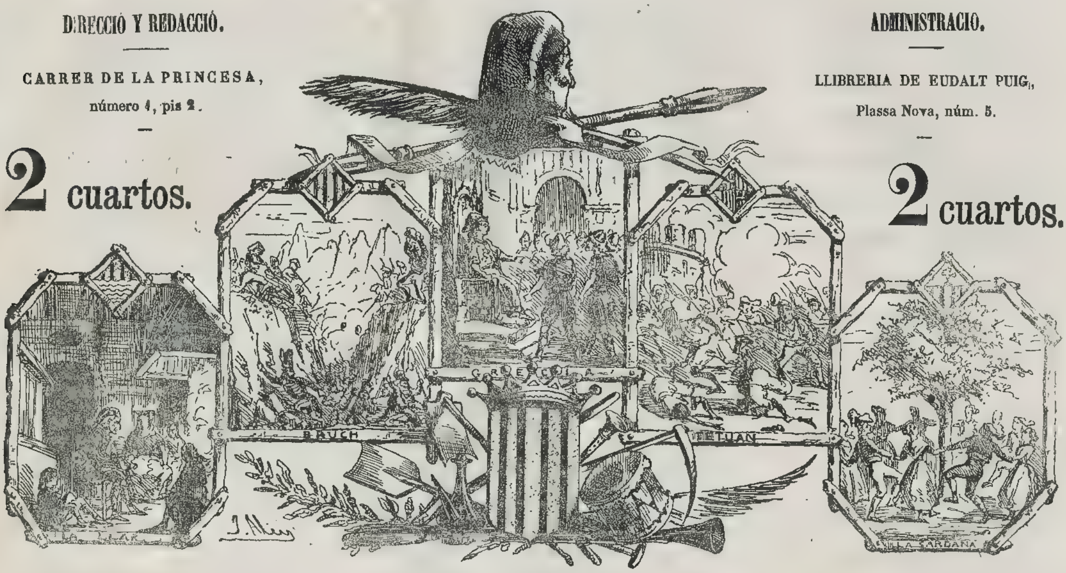

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Los anónims, per A. Serra.—*A la capella de Santa Águeda*, per P. Nanot Renart.—*Articles cientifichs : L' Univers.*—*Presentiment*, per Antoni Llaveria.—*Rum , Rum.*—*Arguments contra la pena de mort*, (*Continuació*), per A. Serra. —*Solucions á la Xarada y al geroglifich del número passat.* —Folletí: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wyghlen.

LOS ANONIMS.

A mon estimat amich Enrich Pàmies.

No fa gaires dias, estimat amich, que 'm feres la verdadera y trista pintura dels anonims, no fa gaires dias que 't lamentavas de la baixesa que aqueixos suposan en qui comet l' infamia d' escriurerlos, y que me recordavas la conveniencia de que 'ls periodistas fessin tot quan poguesin pera anatematisar als que deshonran sa ploma y son bon nom escribint anonims.

Tens rahó : los periodistas tenim lo deber de procurar destruir tot lo que siguian remoras pera la societat, lo deber, que no admet escusa, de esgrimir nostra ploma contra 'ls enemichs del benestar social, de la vida armónica de las societats.

L' anonim, estimat amich, suposa duas cosas : ó ignorancia de la gravetat qu' ell porta en sí, ó criminalitat. Per lo primer cas crech jo que no hi ha,—pero que hi deu haber—la lley moral, qu' ensenyi al noy pera que sapia ser home, als ignorants pera qué no siguian ignorants, al infame pera que aprenguia á ser honrat.

En lo segon cas, hi ha la lley civil que deu castigar sense compassió á qui comet lo crim, fill de la hipocresia, de la cobardia y de la mes reprobabla y mala intenció.

Perque, qui comet la torpesa d' escriurer un anonim sabent ja anticipadament lo que fa ¿ com no es digne del rigor de las lleys? ¿com no mereix ser excluit de la societat? ¿com no mereix ocupar un lloch entre 'ls criminals, remoras de la societat?

Pera demanar lo que jo demano, es precis avans de tot estudiar someramen al autor del anonim.

¿Es capás de ferlo un home honrat y lleal, un home que per fortuna tinguia coneixensa de sa dignitat, que s' estimi una mica, que sapia lo que val, que no siguia hipócrita ni cobart, que tinguia lo valor suficient pera defensar en tots terrenos lo que diu en alta veu ó lo que estampa en un paper? ¿ Pot ser autor d' un anonim, per exemple, lo qui siguia amant de la pau de la familia y que sap per lo tant que ab un anonim pot lograr sa desavenencia, lo qui siguia amant de l' amistat y que no deixa de saber que ab un escrit infamant pot fer romprer los llassos de la amistat?

¿Pot ser autor de un anonim lo qui estima la honra de la dona y que sab que un anonim pot destruir sa reputació, lo qui aprecia la justa fama de un industrial, de un comerciant y sab de cert que un anonim podria convertir la fama en descredit?

No ; l' home honrat no pot posar may la firma en un anonim, no es capas de deshonrarse, ni de ser hipócrita, ni de ser cobart.

Figurat un ser odios, una culebra en forma d' home, un reptil, un deposit de veneno, un punyal, un traidor, un imfame, un cobart, un vil, un miserable, un ser infernal, un home viu materialment y mort moralment, un hipócrita, un ente que no es odiat perqué no es conegut, pero que ho será lo dia que se 'l conegui ;—figurat una vibora en forma humana que reuneixi totas eixas cualitats y tindras retratat —y encara no mes á grans rasgos—al autor del anonim, quan obra en ple coneixement de causa, quan cultiva 'l mal ab premeditació é intencionadament.

Los remeys contra l' anonim ja 'ls he indicat desde un principi. Si suposa ignorancia,—instrucció, instrucció y mes instrucció: si suposa mala fé, ganas de ferir ab premeditació, y ab ple coneixement lo fet abominable y criminal que 's comet,—aplicació de la lley, aplicació de la lley y mes aplicació de la lley.

A pesar de tot se m' afigura que si la educació y la instrucció fossin perfectas en Espanya, los casos del anonim foran contats.

Ja he complert tots desitjos, estimat amich, que eran també los meus, y sobre tot tinch ja satisfeta ma conciencia y complert un dels mols debers que m' he imposat al ferme periodista.

A. Serra.

A LA CAPELLA DE SANTA AGUEDA.

Com arbre al qui ha trencat sas verdas fullas
Primarenca glassada,
Y mira trist com rodan sas despullas
Del vent á la alenada;

Aixís tú del Palau de Barcelona,—
La joya mes volguda,—
Miras trencada ta comtal corona,
Tà bellesa perduda.

Tos finestrals y tá altívola torra
Enderrocats ne jauhen:
Lo vent que fibla tas parets ensorra,
Y ab remór grèu ne cahuen.

Ja no creman cent llantias nit y dia
Del Tres-Reys ans l' imatge: (1)
En ton altar com un mantell s' hi cria
La verda eura salvatge.

¿Perqué així estás abandonada y trista
Si ets del art maravella?
¿Perque presentas runas á ma vista
Si es ta historia tant bella?

¡Ay! de los comptes-reys que aquí pregaren
Fini ja la nissaga:
Llur sepulcre, 'l dels héroes que passaren
L' oblit ara 'ns amaga.

Tú que en las fonts sagradas los mirares
Al entrar en la vida,
Y per llur mort pregarias escoltares
De véu adolorida:

Has romas com la mare malas truga
Que pèls fills perduts plora,
Y res no trob' que consolarla puga
Sino 'l dol que l' acora.

¿Si 'ls recorts de sa gloria no 't quedassen
Que foras avuy dia?
Tos capitells que en péu encar s' alsassen,
L' home enderrocaria.

Ara prop tèu lo trovador se para,
Contemplant ta amargura,
Y mentres amarch plant rega sa cara,
Canta ta desventura.

Quan la lluna rigent dels morts aymada
Argenta tas arcadas,
Dins tu s' aplegan fins que vè l' aubada
Ombras de etats passadas.

Venen los concellers ab llurs gramallas,
Reys ab llurs vestiduras,
Y d' antichs cavallers cuberts de mallas
Las grogencas figuras.

Suspirs llensantne per lo espay rodolan,
S' allunyan ó s' atansan,
Quan s' ou lo cant dels galls cap al cél volan
Ab las boyras que s' alsan.

Ja las flors esclatant donan llurs flayres,
Las besa la rosada:
Misatjera del sol baixa pels ayres
La fresca matinada.

Que llum se vest lo mon y de alegría
Que á la foscor enmenan,
De gays colors, de mágica armonía
Cels y terra s' omplenan.

Sols tú miras per terra tas despullas,
Capella desditxada,
Com arbre al qui ha trencat sas verdas fullas
Primarenca glassada.

Si ovirante un aucell son vol atura,
Sembla dir quan s' allunya:
«¡Oh fills de la montanya y la planura
Preguéu per Catalunya!»

P. Nanot Renart.

Barcelona Abril 1867.

(1) En lo altar major de la capella comptal s' hi veneraba un retaula representant la adoració dels Sants Reys. Poética idea que mostra la gran fé y humilitat de nostres monarcas.

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

I.

Ja lo crepuscul de la tarde estent son mantell de brillants y cambiats colors sobre el blau cel

La terra tota sembla despedirse del astre del dia y un himne de gratitut s' aixeca de tota la creació envers son Creador. Mes prompte una quietut religiosa reina sobre la terra; respectuos reculliment se ampara del ánima..... Es que en lo cel ha brillat la primera estrella, y lo mon tot comprent qu' entra en lo santuari inmens; en lo sublim temple ahont millons de millons de mons adoran ab armoniosa cadencia la Omnipotencia creadora..... Mira y admira, paseja ta vista per lo espay y tórnala despres envers la terra. ¡Oh! Allavors veurás la petitesa de nostre orgullós mon; allavors comprendrás la grandesa del univers y podrás esclamar: l' home es gran, puig ha sabut compendrer sa petitesa.

¿Qui no s' es abismat alguna volta contemplant aqueixos astres, aquestos mons que brillan allá en lo alt del firmament y no s' es preguntat lo misteri de sa creació? ¡ Quantas voltas haureu volgut penetrar mes enllá de lo visible del espay y quantas voltas espantada la rahó ha retornat! ¡ Quántas voltas hem tancat los ulls tement que nostra pobra rahó se perdés en lo infinit del espay!

. . . .

Lo jorn ens amaga la grandesa de lo infinitament grant, ens ensenya la grandesa de lo infinitament petit; la grandesa del atom á qui diem la terra. La nit descorra lo vel de la magnificencia de los cels y amaga ab son negre crespó las miserias de la terra. En aquesta hora es quan lo Creador desplega devant nostra pasmada vista l' esplendor y las bellesas de los cels. Allavors es quan permet á nostra mirada atravessar las mes apartadas regions de lo espay en que la llum de los estels se va debilitant mes y mes fins á desapareixer del tot á causa de las inmensas distancias que 'ls separan de nosaltres, pobres atoms devant aquest imponent espectacle.

¿ Y mes enllá? Se preguntá l' home admirat. Mes enllá l' óptica li mostrá, ab sos admirables instruments, lo mateix y molt mes enllá lo mateix encara. ¡ Que lo mateix !Creixent sempre, creixent li mostra lo número de las estrellas y sempre creixent la grandesa de la creació. Li ensenyá que las claretats aquellas, que aquells petits nuvols fosforecents que á simple vista percibia, pero que no podia descifrar, eran lo conjunt de innumerables millons d' estrellas. (1).

II.

Segurament, devant de aquest magnifich y sorpren en panorama, la curiositat haurá penetrat en vostres cors y haureu desitjat satisfer mil preguntas que se os hauran ocurregut. ¡ Quantas teorias hem forjat en nostre pensament! ¡ Quantas y quantas esplicacions os haureu donat com nosaltres! Mes ¡ Quantas y quantas voltas no haureu quedat convensuts!

¿ Quina ciencia, es donchs mes gran que la que tracta de la esplicació dels fenómens que tenen lloch en lo espay tot? La fisica, la quimica, las ciencias naturals se ocupan del estudi de la terra d' aquest gra d' arena, comparat ab la inmensitat del univers Mes la astronomia, no: per ella la terra es lo de menys no s' en ocupa sino incidentalment, no mes la estudia com un planeta qualsevol. Aqui tot es gran, tot es in mens: son camp es lo espay; sa servidora y consellera, una gran ciencia, l' optica; sa mida de distancias la velocitat de la llum (77000 lleguas per segon.) Aqui tot está disposat per anonadar á l' home pera ferli compendrer sa nulitat; tot disposat pera elevarlo al Creador, pera darli á coneixer al Ser Suprem, al Dèu omnipotent. Per l' home de cor y de inteligencia tots los estudis li fan veurer la influencia de la ma creadora, pero l' astronomia, la contemplació dels cels es sens dubte la que mes gran lo presenta á nostra inteligencia. Es inutil insistir sobre aixó. Tots ho sabem per experiencia. Contemplant una papallona, una flor haureu atmirat la sua forma, sos detalls; mes pocas vegadas haureu passat mes enllá; pero quan en una nit serena de Setembre heu dirigit vostras miradas al cel, la primera idea que ha ocurregut á vostre pensament es la de Dèu. Se comprent que hi bagi qui á travers las alas de una papallona, ó de las fullas de una rosa no vejí la ma de Deu; mes es incomprensible, es una cosa que repugna á nostres sentiments, que hi hagi algu tant insensat y orgullos que á travers lo espay, que devant d el cel, ab sos mons y sas nebulosas, no hi vegi la O mnipotencia, no reconeixi estampat allí lo sello del Ser divi. Per nosaltres la mes gran proba que se pot dar á un incredul de la existencia de Dèu, es conduirlo una nit fosca y estrellada á un puesto retirat y ensenyantli lo cel dirli « Mira. »

Estudi tan elevat no necessita, pues, elogis, se recomana per si mateix. Una paraula sols. Si la sola contemplació del univers, encanta; si la sola vista admira y parla á nostre cor, dientli com Zorrilla «ton Dèu está allí.» ¡ Que ha de fer son estudi! ¡ Quant mes l' admirareu despres de compresas sas sencillas y sublims lleys, la armonía admirable que tot ho regeix!

Si la contemplació de la nit eleva, si es la mes gran proba de la existencia de Dèu, si arrenca de nostres cors sa mes pura alabansa; sens dupte un llibre de astronomía es un catecisme que nos ensenya á venerar á Dèu y á admirar la grandesa de sas obras.

Donar á coneixer los principals fenomens de aquesta ciencia es nostre objecte. Nostras forsas no hi arriban, es molt atreviment, ho sabem: pero ens hem atrevit pensant que pot ser nostra mal tallada ploma fará que alguna altra fashi donar un nou pas á la renaixent literatura catalana. Hora es ja de que no tant sols se diverteixi llegint los escrits catalans, es precis instruir.

Ab aquest article dem comensament á una serie que dividirem en tres parts.

1.ª Sistema planetari.

2.ª Estrellas nebulosas y diferentas hipotesis de los homens inteligents en eixa questió y de questions intimament lligadas ab l' astronomia.

En lo article seguent pensem comensar lo sistema planetari.

Ho hem dit y ho repetim. Nostra ploma no val res, pero si ella en fa despertar una altra menos dolenta que pugui ensenyar alguna cosa, quedarem contents, haurem lograt nostre objecte

(1) A aquestas tacas blanquinosas, á aquestos nuvols fosforecents semblants á los que apareixen en nostra admosfera alguna volta, se'ls hi ha at, lo nom de *nebulosas*. Mes endevant parlarem d' ellas; per ara en pot doña una idea la *via lactea*. (Camí de S. J. Jaume.

PRESENTIMENT.

Quan ne miro la copa
Del festí de la vida
Y vull veurer son vi per poder olvidar;
Sento unas trepitjadas...
Y ma má esparoguida
Deixa caurer la copa tremolant.

—

Quan tos llabis, m' aymía,
Acostas á ma cara
Y murmuras glatint tos juraments d' amor;
Sento unas trepitjadas...
Mon cor son batech para
Y en lloch de juraments escoltas plors.

—

Quan un dia,—t' estimo;—
Me vas dir ab véu baixa
Y ab corona de flor ornares mos cabells,
En un riu me vaig veurer,
Jegut dintre una caixa
Y portava en mon cap corona de xipré.

—

A cada nit que passa
Sento una véu que 'm crida:
—Un dia, un grilló mes que nos lliga á la mort!—
Si veig florir un arbre,
Diu ma pensa esmortuida:
—La fusta donará per enterrar ton cos.

—

Quan tornava á ma patria,
Y plé de goig ne veya
De la vila del cor lo campanar,
Ab fatídica véu
Mon pensament me deya:
—Brandá per tòn bateig, per ta mort brandará.

—

Senyor, senyor, mos dias
Son flamas irritadas
De lo foch del pecat y del dolor;
Y á cada jorn que passa,
Dich ab tristas miradas
Un dia mes d' esclavitut, senyor!

ANTONI LLABERIA.

9 Abril 1867.

RUM RUM.

Algun periòdich s' ha convertit en Don Quijote d' un autor apreciable que no es cap Dulcinea del Toboso,—y lamentantse de que nosaltres diguessim que una obra que varem criticar, no era ni havia sigut may una *loa*, diu ell que ni 'l autor, ni 'l llibre, ni 'ls cartells varen portar que l' obra aquella «fòs tal *loa*.» Assegura que ha vist lo llibret, y que ha llegit los cartells y fins,—d' això no m' en recordo,—afirma que ha parlat ab 'l autor y tot. ¡Ditxòs ell que tè temps pera ocuparse de totas eixas cosas!... Un amich nostre 'ns digué:—¡Ay, ay! me pensava que quan deyau que allò no era un *loa*, tractvau de ferho saver al docte, profundo y magistral gacetiller del *diari d' en Brusi*.—Y sí, varem contestar nosaltres.—¡Ah! donchs, mira: algun periòdich s' ho pren per lo serio.—Bè, diguerem nosaltres, això es lo que tè parlar sense mès ni mès.

—

En lo número pròxim, si Dèu ho vol, ens ocuparèm de la traducció del *Don Joan de Serrallonga*. Sembla que en lo dia del estreno l' autor Don V. Balaguer fou cridat á l' escena repetidas vegadas. Lo felicitem de veras.

—

La Gaceta Universal ens ha distingit dedicantnos tòt un article. Gracias.

—

Dama passat dilluns, tindrá lloch en lo teatre del Odeon lo benefici del apuntador senyor Comellas. Forman lo programa lo drama *las duas noblesas*, la pessa *Otra torre de Babel*, y la comedia *Los de fora y los de dins*. Desitjam que dongui resultats positius la funció.

—

Ja s' ha publicat lo quint cuadern de *lo Trovador de Monserrat* que conté numerosas alussivas á la gloriosa guerra d' Italia y que mereixen totas ser llegidas ab detenció perque per fortuna son apreciables per mes de un concepte.

F.

ARGUMENTS CONTRA LA PENA DE MORT.

(*Continuació.*)

IV.

La historia, novela ó cuento—lo que vulgau—que vos vaig á referir, va tíndrerl loch en las cercanias de Perpinyá.

Un gendarme que fingia amistat á un sèu company de la milicia, s' enamorá un jorn de la sa muller.

Aquell tingué massa confiansa en la sèva esposa, y quan se va adonar de que sa honra podia perillar, ja fou tart: l' esposa li havia sigut infidel y al véndrer la honra d' ella, havia també venut l' honra y la reputació del espos.

L' infelís gendarme sufrí dos desenganys: lo que li causá sa esposa y 'l que li causá sòn amich.

Los dos havian faltat á sòn deber: la esposa havia venut sa honra, l' amich havia venut sa amistat.

—

Temerós del escándol públich, y, per altra part, com estimava massa á sa esposa pera consentir en que 'l públich la cregués deshonrada, resolgué callar y premeditar sa venjansa que un jorn, mès ó menos tart, devia portar á cap.

Enviá la dona lluny de prop sèu y seguí fingint—ara era ell lo qui fingia—amistat al amich hipócrita que li havia fet traició.

—

Á una hora de Perpinyá s' hi trova una casa de pagés, de aqueixas que té Catalunya y que son conegudas ab lo filosófich y significacatiu nom de *casas pairals*.

No convé saber—per l' objecte de la narració—quina gent vivia en la casa, quants eran de familia y tot alló qu' esplicaria un escriptor que tingués mès ganas d' omplir paper que d' anársen directament al cas.

Basthi saver que era la casa una riquisima heretat de aquell pla, y que l' amo y hereu de la casa tenia lo que aquí 'n diriam mòltas perrucas.

—

Eixa última circunstancia, per demès tentadora, la sapigué un lladre y resolgué un jorn anar á robarlo.

—

La policía francesa,—que encara es mès esparvillada que la espanyola,—tingué noticia del robo que s' anava á cométrer, y prengué precaucions.

—

Pel prompte, la familia va abandonar la casa, y 's posesionáren d' ella dos gendarmes: los mateixos del nostre cuento.

Lo lladre no era mès que un y 'ls gendarmes dos: la victoria quasi devia ser dels gendarmes.

—

Arrivá la nit del crim.

Los vigilants estavan preparats y esperant que 'l lladre arrivés pera reduhirlo á presó.

Se sentí un trepitj á fora de la casa y 'ls gendarmes se posaren en guardia; mès tart se sentí furgar una mica la porta, aqueixa s' obrí y un home entrá de puutetas, y ajudat ab la escuálida y tísica claror

---

—Ah! no me 'n parlis. ¿Y sa mare?

—Se morian de alegría.

—Y voleu dir que en Mateu sols la ha recullida per caritat?

—Donchs, perqué?

—Jo deya que tal volta... ella era, es á dir, son pare era molt rich... y com qui oli maneja...

—No ho crech, perque llavoras de la crema tot se perdé. Lo senyor Narcís tenia lo dineró enterrat en una gerra en un camp y com ningú ho sabia mes que éll, ab sa mort ha quedat perdut per sempre son caudal.

—Pero, be podria ser que aquest hagués sigut troyat per en Matheu.

—Se hauria dit, me sembla.

—Oh! éll es molt reservat y com li cou...

—Sí; y es veritat que fa algun temps que éll trunfa.

—Tot pot ser.

—Mare de Dèu, qui ho havia de dir!

—¿Qué han de dir? ¿Qué han de dir, malas bruixotas?—cridá ab forta veu un home alt y gros que per son trajo s' veya que era traginer, y que havia escoltat la conversa.—La pubilla de Hostalrich avuy per avuy no té un clau, ni un pa á la post. De fam se moriria, si en Mateu la abandonés; pero no hi ha por que ho fasse perque es un home de be y s' riu y desprecia las vostras difamacions.

Lss vellas se 'n anaren fentse creus y temerosas cap á la parroquia ahont entraren al mateix temps que ho feya lo objecte de sa murmuració ab tota la familia.

En Mateu anava tot tou al costat de sa esposa, portant devant als dos noys vestits de nou, los quals agitavan ab alegría y entre 'ls crits de *juli* los rams de llorer y de olivera.

Acabada la funció se 'n entrá ab en Melció á la sagristía.

—Deu lo guart! senyor rector, digué, aquí li porto aquet galifardeu que ja es hora de que 'l preparem pera posarlo á la sinia.

—Ola! ola! ¿Tú per aquí bona pessa? ¿Com están á casa?

—Tots bons, pera servirlo, contestá 'l xicotet.

—Molt be, molt be! minyó. Sembla que 'n farem carrera.

—Es molt bon minyó y he procurat criarlo tant be com he sapigut en lo temor de Deu.

—Ja m' ho figuro. Te conech á tu de molts anys y presumo que ton fill ha ser ben criat. Los testos se han de semblar á las ollas.

—Gracias, senyor rector. En quant á lo que hage de dárseli.

—Oh! de això no 'n parlem. Tot se fa per caritat. La parroquia ja te sas obvencions, los drets de estola y peu de altar, los delmes, las primicias, las limosnas dels fiels... vamos tot; res li falta; pero 'ls pobres, fill meu, los pobres son un pou sens fondo... Quants sacrificis, quantas obligacions sufrim y nos imposem per ells.

—Ja te rahó.

—Y encara, crégues que tot podria anar endevant si no fossen los convents. Ay! fill meu, avuy en dia val mes ser donat de San Pere de Roda, que rector de la millor parroquia de Barcelona. Després ab aquestas guerras y trastorns las cullitas se perden, lo delme no dona res... en perill tots los dias las alajas del temple... Es una fatiga, Mateu, una fatiga!... Veus los convents tenen los peixos grossos: lo Compte de Ampurias, es dir, lo Duch de Cardona, lo Marqués de Castellvell, lo Baró de Foxá y altres y altres los fan uns donatius considerables. Lo mateix Senyor Bisbe sembla que 'ls favoreix ab preferencia... ¿Qué se hi ha de fer? Ells menjan lo gra y nos deixan la palla á nosaltres pobres rectors.

—Es una llástima.

—Per això es que havem de demanar la vostra ajuda. ¿Quí donará esplendor á la parroquia si no sou los feligresos?

Aixís continuá parlant lo bon sacerdot, que no era curt de paraulas, y á la fi convinguts en lo preu (per cert molt módich) de la ensenyansa de en Melció, se despediren aquet y son pare del rector quedant en que desde lo tercer dia de Pascua lo noy aniría á apendrer de lletra á la rectoria, ab molts altres de la vila á qui sos pares feyan fer lo mateix.

La entrada de la Roser en la costura no fou pas mes difícil y quedá també arreglada ab quatre paraulas.

Los dos nins no veyan en tots aquets preparatius motiu de regositj ans be estiguéren mústichs y mal humorats tota la tarde de aquell dia de rams que havia tingut tan joyosa matinada ab lo estreno dels vestits y la benedicció de la Iglesia.

Aixís moltas voltas després de grans satisfaccions, solen venir penas y disgustos.

que li proporcionava una trista y pobra candela,— avansava en sòn camí.

—

Al arribar al cuarto ahont estavan amagats los guardias, y al qual ell se dirigia per haverhi en lo mateix lo tresor, sentí resonar en sas orellas lo terrible crit de ¡alto!

Apagá 'l llum inmediatament, després ressonaren tres detonacions é inmediatamont se trabá allí mateix una lluyta desastrosa, bras á bras y pit á pit, lluyta que no puch descríurer perque la oscuritat de la nit la encubrí ab lo mès profundo misteri.

Sols vos puch dir que lo resultat fòu lo gendarme amich del casat, mort, y 'l lladre pres, posat á disposició del jutje y acusat de haver comés un asesinat en la persona del gendarme.

—

L' acusat estava confés: quan li preguntavan si era ell l' assessino del gendarme, contestava afirmativament y deya que 'l matessin, que 'l treguessin del mon ab lo qual li farian justicia y un gran bè al mateix temps, ja que després de haver fet aquella mort li era impossible 'l víurer tranquil.

—

La causa se li complicá y fou condemnat á mort. La sentencia s' executá, y l' infelís morí en lo patíbol.

—

Vint dias després de haverse consumat lo delicte, lo jutje que havia fallat la causa, rebé la següent esqueleta:

«Senyor Jutje: lo qui ha mort al gendarme no es l' infelis que ha espirat en lo patíbol lo crim que no havia comés, sino jo que ja fa temps tenia pensat venjarme de una traició que se 'm feu temps enderrera. Com jo no puch víurer tranquil, he resolt suicidarme. Quan rebeu aquest bitllet, ja no existiré.»

* * *

(*Se continuará.*)

A. Serra.

Solució á la xarada del número passat.

Ar-ma-ri.

Solució al geroglifich del número passat.

L' obra té quatre entregas.

ANUNCIS.

NOU SISTEMA DE TELEGRAFÍA

sensill, segur y económich aplicat á tota classe de campanetas, avisadors, avisadors de portas, pera casas particulars, despatxos, oficinas, etc.

Eixos aparatos que tenen per agent l' aire comprimit, son de fácil aplicació y de segur resultat, sens ocasionar gastos ni alteracions despres de sa instalació.

Los senyors Dalmau y fill s' encarregan de la colocació de dits aparatos, conforme á las instruccions de son inventor, com se pot veurer per lo modelo que tenen colocat en son despatx situat en la Rambla del Centro, núm. 9, devant del Liceo. Fábrica de instruments de Física y Optica.

EL ESCRITORIO.

FÁBRICA DE LLIBRES RATLLATS Y PAPELERÍA

DE

JOSEPH ARRUFAT Y TORRENS.

(Menció honorífica en la Exposició de Paris de 1867.)

Eix acreditat establiment que durant molts anys ha estat establert en lo carrer de Escudillers, núm. 71, s' ha trasladat al inmediat carrer *Comptesa de Sobradiel, núm. 1, Barcelona.*

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujía, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions següents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontáneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de Paris ahont ha permanescut durant la ultima Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, assegurantli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

Directors: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

CAPITOL IX.

Germá y Germana.

Lo que havian dit las vellas murmuradoras de Hostalrich no era del tot mentida.

En Mateu trunfava.

Desde la entrada de la Roser á casa seva, semblava que la sort se li havia entrat pert las portas. En tot lo que posava ma acertava y no feya cap negoci dolent.

¿Será que las bonas accions ja tenen en aquest mon recompensa? Aixis hem de creurerho; mes no del tot, perque lo verdader premi solsament allá dalt lo donan, y perque en la terra hi ha molla gent de bé desgraciada.

Durant alguns anys á Mateu no se li apedregá una sola cullita, son grá li fou comprat al millor preu, guardá en lo seller botas de bon vi y en res tingué la mas petita desgracia.

Semblava que havia clavat la roda de la fortuna.

Això doná per resultat un cambi radical en son modo de viurer.

En Mateu era fill segon de una familia mitj acomodada. Lo hereu havia arreglegat algunas vesanas de terra y la casa pairal, que en lo temps de que parlem usufructuava la viuda y las administrava en nom dels fills que aquell havia deixat á sa mort ocorreguda en los primers anys de la guerra.

Havent deixat lo hereu sucsesció, de res aprofitá á en Mateu lo vincle que, segons costum, havian los vells posat en lo patrimoni y hagué de contentarse ab las pocas centas lliuras que li tocaren de llegítima, las quals no bastavan pera treurer á ningú de pena. Se vegé en consecuencia obligat á fer lo que fan tants fills esterns de nostra terra, es á dir, posarse á trevallar per compte de altre ja que no hi ha cosa propia en que emplearse.

En lo comensament pensá posarse á mosso; mes poch amich de la ecsesiva dependencia que això exigeix, y animat á mes grans ideas per lo matrimoni que contragué poch després de la mort de son pare,

—Me estimaria mes no mourer' m de casa y jugar tot lo dia.

—Minyona no pot ser.

—Y jo també aniré á costura?

—No, home, no. Tu anirás á la rectoría y allí te ensenyarán de tot y de doctrina.

—Es á dir que no anirem plegats?

—¿Qué no sabs que las noyas no poden anar ab lo senyor rector?

Los dos xiquets se quedaren fent lo bot y casi 'ls espurnavan las llágrimas. No gosavan á mirarse y semblavan molt enfadats.

—Donchs, are ja no 'ns podrem veurer? murmurá per últim en Melció.

—Qué se jó? contestá la nena mossegant la punta de la blusa.

—Per mes que fassin no aniré á la rectoría.

—Ay no, no; que la mare se enfadaria.

—Encara que 'm peguin.

La Roser se alarmá al veurer la ira de son germá y pera calmarli la rebequeria se li acostá y abrasantlo l' omplí de petons que foren tornats.

Després se 'n anaren junts á saltar y correr per lo carrer com si res hagués sucsehit.

Ditxosa edat en que las tempestats pasan per fortas que sigan tant depressa com nuvolada de estiu?

Arrivá lo diumenje de rams y per tal dia havia decidit Marta vestir de *home* á son fill.

Li arreglá per lo tant uns calsons y un gequet de pana verda, ab los quals, una armilla virolada feta de una vella de son pare, mitja blanca com la neu, espardenyas novas y una barretineta vermella que li havia regalat son padrí, feya en Melció lo baylet mes agraciat y mono de la vila.

La Roser no hagué de quedarse en derrera. La vestiren ab giponet de vellut, faldilla de grana y una caputxeta blanca en que ostentava un llasset á manera de cresta.

Las comares de Hostalrich se deturavan al veurerla passar.

—Uy Jesus! deyan unas, ¿no 'm veus la pubilla que xamosa y rebufona?

—Benehida sia! esclamavan altres, sembla una doneta.

—Si son pare obrís los ulls!...

ANY I. BARCELONA 25 DE ABRIL DE 1868. NÚM. 17.

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

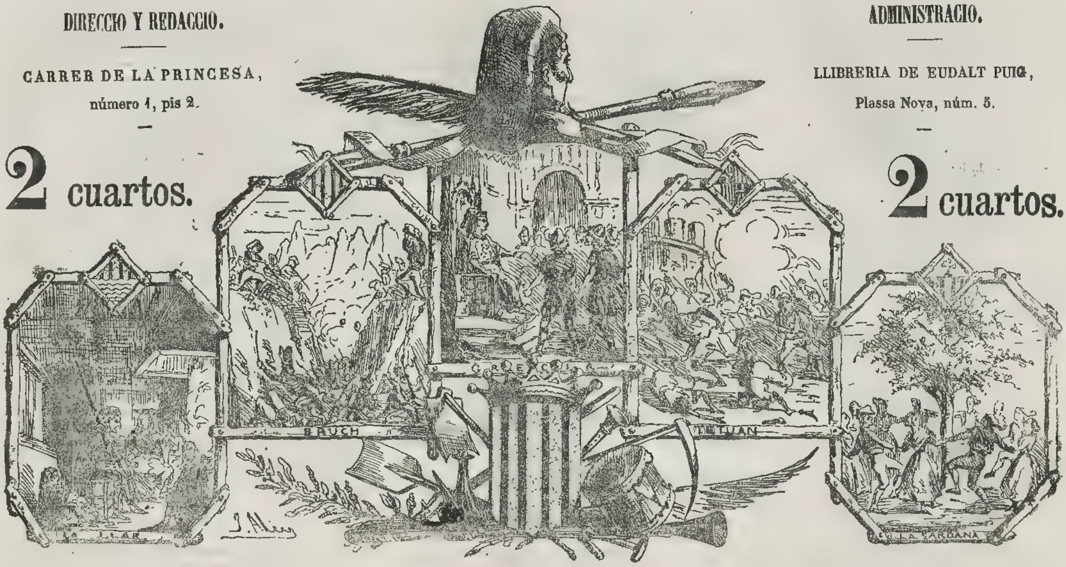

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Una declaració.—*Noticias del sigle passat*, per A. S.—*La francesilla y lo pensament*, per Fransech Ubach y Vinyeta.—*Rum, Rum.*—*Un somni* per F. Manel Pau.—*Teatres*, per Un trompa y per Z. de V.—*Queixas*, per Joseph Roca y Roca.—*La Rondalla del gegant y 'l nano*, (*Imitació popular*), per Antoni Aulestia y Pijoan.—*Cartas á un calavera*. per Salvador.—*Fabuleta*, per Lluis Camprobert.—*Xaradeta*, per Un enlutat.—Girona.—*Geroglifich*.—FOLLETÍ.—*Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wyghlen.

La Barretina saluda cordialment al poeta Wiliam Bonaparte Wisé, per sa arribada á Barcelona.

LA REDACCIÓ.

UNA DECLARACIÓ.

Espontaneament y sense que ningu exerseixi sobre mi pressió de cap classe, crech oportú fer las següents declaracions que podran servir de norma pera los que més ó menos tart puguian venir ab pretenssions ridículas á eixa redacció.

Los que componen la de *la Barretina*, son molts y sos colaboradors moltissims. A tots aqueixos hi ha que afegirhi los innumerables á qui jo no tinch l' honor de coneixer, que se serveixen honrarme y distingirme ab los escrits que tenen á bè enviarme pel correu,—als quals jo estich veritablement agrahit.

Siguia qui siguia lo redactor, siguia qui siguia lo colaborador,—es lo cert que en lo semmanari no 's publica rès que jo no hagi vist, examinat, revisat y corretgit. Y tota vegada que tots los qui escriuhen en *la Barretina* se subjectan á la mèu falible fallo y poch privilegiat criteri,—fora *una vilesa* per part meva, exigir als autors la responsabilitat que en lo successiu poguessin reportar sos escrits. En consecuencia declaro: que si algun article surt en *la Barretina* que mereixi la desgraciada sort de ser denunciat, *jo* y ningu mes que *jo* vull ser lo qui incorre en la responsabilitat.

Los lectors desitjarán saber quina causa 'm mou á parlar d' eixa manera: vaig á satisfer la curiositat de 'ls lectors.

No fa gairas semmanas que comenssaren á veurer la llum pública en *la Barretina*, unas confencias religiosas en las que 's desarrollaren los quatre temas següents: *Idea de la vida, Idea de la mort, la caritat y Jesucrist:* eixos articles molt bons y molt morals á lo mèu pobre modo de veurer,—los vaig rebrer pel correu y vingueren baig la firma de *Antoni Durant y Roca Pbr.*

Se publicaren sense que l' autoritat se oposes á sa publicació, y mereixent la aprobació general del públich que 'ls trobava altament moralisadors sense que cap d' ells se oposes á las ideas d' adelanto que avuy dia dominan per fortuna, ni que tampoch ataques en lo mes mínim cap dels principis ó dogmas del cristianisme.

Jo qu' he vist y llegit molts y molts articles castellans firmats per sacerdots, vaig creurer que no tenia rès de particular que un capellá escribis en llengua catalana. Y sense mirár si lo autor era conegút ó desconegut en Barcelona, prescindint de si usava pseudonim y si 'n deixava de usar, vaig enviar los articles á l' imprenta y se publicaren sense obstacle.

Mès despres de haber sortit l' última—cabalment l' última—conferencia, vaig saber ab gran sorpresa —conto que també sè sorprendrán los lectors,—que se prenían providencias per part de no sé qui—á fi d' averiguar qui era aquest capellá.

NOTICIAS DEL SIGLE PASSAT.

En vista del èxit que obtingué la lluyta dels gladiadors en temps de la Antigua Roma, una empresa ha resolt imitar una mica aquellas lluytas, dignas d' eterna memoria, donant unas quantas *corridas* de toros.

Vostés, que suposo deurant ser molt amants de la civilisació y que per lo tant se deurán mostrar desitjosos de saber quantas noticias se relacionin ab l' idea de progrés; preguntarán sens dubte, que hi ha de nou respecte á toretes. Contestació: Sembla que ja comensan á treurer la banya. Segons se diu se passejan qu' es un gust, per las inmediacions.

Després de l' anterior noticia, ens acut la següent reflexió: Si será veritat lo que alguns diuhen quant suposan que 'l porvenir y lo triunfo del art, depent de la juventut...

No hi ha dubte que anem per bon camí.

En una corrida de toros que no fa gaires dias se verificá en Madrit un torero quedá ferit de gravetat. Endevant.

S.

LA FRANCESILLA Y LO PENSAMENT.

Á MON AMICH EN ANTONI CARETA Y VIDAL.

D' una font prop la corrent
en quin fons lo cel hi brilla,
van parlá' una Francesilla
y un aromat pensament.

—Germana, ¿perque 'l tèu front
dret al cel álsas ufana?
¿nó t' has mirat may germana,
en lo crestall d' eixa font?

—En ell he vist que la sort
me doná gracia y bellesa.
—¿Y no hi has vist la llestesa
ab que s' acosta la mort?

—Ja he vist prou perque del cel
vulga encativá la llum.
—Si per vana ja 'l perfum
vá negarte en son recel.

—De mas fullas lo color
le n' ha de fer panadir.
—Si no tens cor per sentir,
com pots guanyar son amor!

Germana, des que la vida
del cel per volé 'm fou dada,
que may per l' orgull portada
ma vista li he dirigida.

Y es germana, que no he dat
un sol moment en oblit,
que de la terra he sortit
y en ella haig de esse enterrat.

Y que segons com viuré,
l' ánima meva, 'l perfum,
prop lo trono de la llum
gosant de sos raigs tindré.

—Quí t' ha dit que ánima tens,
ni qu' hi hagi vida mes bona?
—M' ho ha contat la papallona
reyna de mos pensaments.

—Com que á mí cap se 'n atansa
del que diu gota no sé.
—En lo cor que no hi ha fè,
no hi baixa may l' esperansa.

—Lo raig del sol que mes brilla
vull captiu de mon amor.
—Bon nom te donaren, flor,
donante 'l de Francesilla!

Mes recorda que pel vent
será abatut lo tèu front...
—Be 't coneixia en lo mon,
lo qui 't va dir pensament!

Francesch Ubach y Vinyeta.

RUM, RUM.

La torre de la Doncella s' anomena una llegenda que son autor, lo conegut escriptor senyor Clariana, ha tingut la amabilitat de remetrerns. L' hem llegida y ens ha semblat bastant regular. La recomanem al públich. Si 'ns es possible ens en ocuparem detingudament.

—

Un periódich ens distingeix dedicantnos tot una poesía. Gracias.

—

Totas las simpatías que té adquiridas—que son moltas—lo consistori del present any, se convertirán en antipatías si la festa dels Jochs Florals se celebra en lo saló de cent,—que apenas hi cap ningú,—en lloch de celebrarse en un altre local que hi puguian cábrer forsa personas. Nosaltres creyem que lo consistori té 'l deber d' evitar un conflicte que 's podria originar si per respectar una ridícula tradició, se deixava de aténdrer lo desitj públich.

—

Dos periódichs s' esclaman á fi de que lo consistori del present any no 's descuidi de passar targetas als directors ó redactors de semmanaris. Trobem la petició tant justa com inoportuna. Això de mendigar, may ho hem sabut fer nosaltres. Si 'ns passan esquela bé, y sino també.

—

Suposem que demá passat, dilluns, no farán falta al teatre Romea. Vostés preguntarán:—¿qué dónan? —No es par res: *nada menos* que s' estrena una comedia catalana que 's titula *las causas poderosas* y que 's fa per última vegada la comedia d' en Vidal de Vilafranca, *La Malvasia de Sitjes*, que siga dit entre nosaltres, es de lo mes decentet que ha fet aquest poeta. A tot això hi han d' afegir que la funció es á benefici de don Juan Perelló y de don Joseph Isern. Son dos actors bastant aprofitats, y que mereixen que 'l públich corresponguia á sos desitjos.

—

Ab lo titol de *Los Frailes* ha vist la llum pública un folleto en lo que molt acertadament,—pels partidaris dels frares,—se continuan alguns dels mes escullits trossos de las obras de Chateaubriand, Balmes y Ortiz de la Vega, que en defensa y vindicació de las comunitats religiosas escrigueren. Nos abstenim de fer comentaris, tota vegada que lo dit folleto se pot molt ben llejir: lo recomenem al públich y aixís podrá judicar per sí mateix.

¡UN SOMNI!

—

Segles fá qu' endalt ne pujo,
Segles fá que vaig baixant:
Ni cap dalt ne trobo 'l sostre,
Ni baixant trobo 'l replá.
Segles fá qu' un llum ne porto
Y encara may s' ha apagat,
Segles fá que un cavall munto
Que corre molt mes que 'l llamp.
Ni ab lo fanal que m' allumo,
L' inmens espay ne veig clar,
Ni ab lo cavall que tant corra,
Ne puch may la fi trobar.
Tants segles fá que ne cerco,
Que per fí ja estich cansat,
Lo cavall may se detura,
Damunt dormo del cabail.
Segles ja fá que no dormo
Pè 'l misteri del espay,
Cansat de dormí 'm desperto,
Mes ni veig llum ni cavall.
Veig que dormint somniava,
Y mentres hi estich pensant,
Altre cop los ulls ne tanco
Y adormit torno á quedar.

9 Mars 1868. F. Manel Pau.

TEATRES.

PRINCIPAL. — SONAMBULA—SAFFO.—SEMIRAMIS. DON BUCEFALO.

ROMEA.—DON JOAN DE SERRALLONGA.

Tira peixet Senyor Empresari de Santa Creu, se 'n pot ben riurer de la crisis y del malestar que tant se pregona.

Jo no se d' ahont diantre s' ha tret aquell parell de senyoras; home de deu: ¿Ja sab lo qu' ha fet? Se coneix que tant se n' hi dona del cor humá. ¿Qué hi fá que un hom s' acalori aplaudint á las Marchissios, que hi fá que un hom se entussiasmi ab sos cants? Voste lo que vol son cuartos, cuartos y res mes. Ben fet y no menos ben pensat. Miris: ben mirat aquest mon es un mon de penas, ab això lo que s' ha de fer durant aquest parell de mesos es anar tot dret al Principal y dir adobant lo refrá: *á las penas los cants de las Marchissios.* ¿Qué 's pensa senyor empressari que hi estich poch entusiasmat ab aquellas duas eminencias? Miris, á casa tinch un canari, que si deu vol y 'm viu, 's dirá Marchissio. Y lo que es á mi, los poetas que no 'm vinguian may mes á parlar de cants dolsos produits pels rossinyols, pinsans, cardínas, merlas, verdums y passarells, que al qui 'm vinguia ab tals cavorias, li respondre que s' en vagi á passeig y que no me entench de res mes que de Marchissios. En eix teatre hi fá calor y m' consolo de pendrer un bany rus cada nit que canta qualsevulga d' aquells rossinyols, en lo teatre hi ha uns asientos de fusta dels quals hi surten no pochs claus, y á pesar de això jo vaig al teatre cada nit en que cantan las Marchisios. Pero anem á decímetros: Com es que podentme donar un duro no m' varen donar mes que una pesseta la nit del debut? Ahont s' es vist estrenarse ab la Sonambula..... Que vegin de no tornarhi may mes. Be: ja 'm va agradar l' aria del primer acte y 'l rondó final, pero jo quan vaig al café, prench café y copa, y encara despres m' hi fumo un puro. M' entenen que vull dir? Res, afigurintse que me 'n vaig anar al teatre tot cremat y ab las mans á punt d' escaldarmelas de tant aplaudir, y no mes vaig poder ferho duas vegadas. Millor pera mi: aixis me varen estalviar dos quartets de unguent. Tot això tinch de mes. Pero ara que m' en recordo: tambe va anar tal qual lo final del segon acte.

Mes deixemnos de Sonambulas, que no hi crech jo ab això del sonambulisme, y parlem de la Saffo y de la Semiramis.

Quins duos, mare de Deu, quins duos! ¡quinas *fermattas!* ¡Quins andantes mes ben dits! ¡Quins alegros! Vaja no se escarrassin perque per mes que m' espliques no m' esplicaria prou. Gastintse sis ralets—que ja s' ho val,— y vagin á Santa Creu. Advertint que si aixó segueix d' aqueixa manera, vindrá un temps en que no será sabi ni home de be qui no hagi vist y sentit á las Marchissios. Ben vingudas siau despertadoras y desarrolladoras de la sensibilitat humana... La Saffo es molt bona, molt... molt y la execució de la Semiramis... es sublime... sublime... sublime.

No 'n parlem mes qu' encara m' hi tornaria boig. Y 'l senyor Bottero?.. Quasi estich per dirli si 'm vol á las sevas calderas. Calli home, que 'm fá fer uns panxons de riurer... Ah gat, gat... Ja ho veurá bojot, mes que bojot... D' això 'n dich ser un bon cómich. Broma, broma, broma y sempre broma sense que may se vegi un pallasso en escena.

Ah! l' enhorabona per lo be que toca 'l violí y sobre tot lo piano.

Un Trompa.

Seria temeritat ocuparnos del Don Joan de Serrallonga com si 'ns ocupessim de una obra dramática nova y desconeguda de tothom, puig com lo drama es massa conegut y massa popular no hem de ser nosaltres los que digam que te tals defectes ni que conté tals bellesas.

La nostra misió en lo present cas, no es altra que la de examinar lo merit de traducció y veurer si aquesta correspon ó supera en cualitat al original: no hi ha cap dupte de que val mes. Sense que volgam dir per això que la producció castellana siguia dolenta, volem si donar per sentat que essent l' autor fill de Catalunya, sempre trobará menos dificultats escribint la llengua d' Ausias March que la de Cervantes. Aixís es com lo *Don Joan de Serrallonga*, en catalá, se veu casi llibre de galicismes y neologismes, si be n' hi varem notar alguns. Eixos son per nosaltres defectes molt petits y en los quals apenas ens hi fixem quan se tracta de un poeta de primer ordre com lo Senyor Balaguer. Al poeta que no es poeta sino versificador, al poeta que escriu poesias perque si, que no sent cremar en son cor lo sagrat foch de la inspiracio, que no te genit ni entusiasme,—á n' aquest exigimli al menos lo compliment del art y de tots sos requisits. Mes al poeta verdader, al que pensa, al que sent, al que sonriu ab la alegria y plora ab la tristesa de la naturalesa, al poeta que lluita entre la poca llaugeresa de la ploma y la rapidesa excesiva de sos pensaments,—á eix poeta trobemli defectes si volem mes no li fem carrechs de gravetat puig lo geni may se ha aturat se atura, ni s' aturará devant las exigencias alguna vegada massa rigurosas, del art. ¿Qué hi fá donchs, que 'l Don Joan de Serrallonga tingnia defectes en la versificació si per cada defecte artistich hi ha mil bellesas? Eixa es la proporció. La poesia, generalment, es espontánea, los conceptes abundan y la armonía imitativa se descubreix en cada vers.

Pera acabar debem fer un carrech al Senyor Balaguer. ¿Com ha comes la falta—mes grave de lo qu' ell se pot arribar may á figurar,—de traduir al catalá lo *Don Joan de Serrallonga*, contribuint d' eixa manera á la major popularitat de eix personatge? Per ventura no sab lo Senyor Balaguer tant ó mes be que nosaltres qui era lo *Serrallonga?* Mereix ser ben volgut y recordat lo que un jorn fou un lladre y un facinerós odiat, malvolgut de tot Catalunya? Nosaltres que apreciem moltíssim al senyor Balaguer no podem menos de dir que sentim vivament eixa falta, per quan creyem que 'l poble está mes en lo cas de venerar homens com Fivaller, Perich de Naclara y altras eminencias—que en Catalunya las tenim á mils—que no pas en lo de simpatisar ab lladres que, suposant encara que hagian tingut rásgos generosos, no per ço deixan de ser lladres, y per lo tant de haber fet mal al próxim.

Ara be: ¿podia 'l senyor Balaguer haber fet un bon drama en lo temps en que ha fet la traducció del Don Joan? Això ni cal dubtarho en qui tantas dots té y tanta fecunditat ha demostrat durant sa brillant carrera literaria. Lo Don Joan de Serrallonga es una obra bona y—som franchs—ho sentim de tot cor. Com á bons catalans donariam qui sab que perque l' obra 's tornés un drama históric en lo qual s' hi aprengués alguna cosa bona.

Z. de V.

QUEIXAS.

—

Nineta que 'm tombares
l' escala que m' deixares
pera cullir la flor
de mi tant desitjada,
la flor mès envejada
del arbre del amor:
Un *si* vares donarme,
que 'l cor tant vá alegrarme,
que fins me 'l vá curá:
y après, ¡oh pena mia!
ta boca ab grèu falsía
un *no* ne mormulá!
¡*Adèu*, nineta ingrata!
lo tèu desdeny me mata...
Te don' lo darré *adèu*...
Un monestir m' espera,
la mèva amor darrera,
será l' amor á Dèu.
La mort, si vè á cercarte
y avans vols confessarte
d' haver matat mon cor,
no 'm cridis, nina mia,
que jo no t' absoldria
ni á l' hora de la mort!

JOSEPH ROCA Y ROCA.

LA RONDALLA DEL GEGANT Y 'L NANO.

(IMITACIÓ POPULAR.)

Una vegada n' era una vila d' allá lluny; lluny; al altre part del mar.

Y vetaquí que aquella vila era governada per dos gegànts, marit y muller, que per ser los mes forts, poderosos y richs, fregnavan en aquellas terras y vivian en palaus riquíssims ab hermosas cambras cobertas de marbre y pedras preciosas.

Esdevingué que la gegantesa deslliurá un infant que al ters jorn era tan gran com lo sèus pares, y al cap de un mes, era tan alt, tan alt, que havia de dormir al rás perque no podia passar per cap porta; que 'ls raigs del sol li cremavan los cabèlls y 'ls homens no li arribavan al talò de la sabata.

Y vetaquí que en la mateixa vila hi havia un pare y una mare tant pobres, que havian de robar l' ayre pera respirar, y tant petits que 'ls semblavan montanyas las pedras del carrer. Suchseí que la mare parí un noy menut, menut, que no mes se podia agafar ab dos dits y las formigas li semblavan elefants.

Y ara tornant al gegant tenia de alt lo que de superbiós, y 'l nano de petit lo que d' humil.

Un dia lo gegant ell que diu á son pare:

—Pare, jo vull anar á seguir mon, á veurer si trobo cap home tant alt com jo.

—¡Ay fill no hi vagis!

—Sí, que hi vull anar.

Y camina que caminarás troba 'l nano y diu:

—Ahont vas?

—A seguir terras.

—Tant petit?

—A veurer si 'n trobaré cap com jo. Deixam venir ab tú.

—Ahont va la faluga...! no que 't cansarias.

—No 'm cansarè.

—Donchs anèm.

Y camina que caminarás, passaren montanyas, rius y planuras, entraren en vilas, masos y castells y en lloch van trobar un home tant petit com lo nano, ni tant gran com lo gegant.

Y vetaquí que s' anavan fent vells y 'l gegant minvava y 'l nano creixia. Y 'l gegant estava rabiòs perque 'l sol ja no li torrava 'ls cabells, y 'ls homens eran tant alts com los talons de la sèva sabata.

Un dia 's despertaren, midaren la seva sombra y la trobaren igual.

L' ensendemá la del nano era mès alta que la del gegant.

Y camina que caminarás, tornaren á pasar montanyas, rius y planuras, entraren en vilas, masos y castells y en lloch trobaren un home tan petit com lo nano, ni tan alt com lo gegant.

Y essent ja molt vells; vetaqui que un jorn al pòndrers' lo sol lo gegant alsá los ulls y vegé que 'l cap del nano tocava 'ls núvols y éll semblava un grá d' arena.

L' ensendemá al nàixer l' auba, lo nano desapareixia detrás dels núvols y 'l gegant se confonia ab la terra.

Aixó vol dir que en lo mon los grans se fan petits, y 'ls petits se fan grans; y conta contada la rondalla está acabada.

ANTONI AULESTIA Y PIJOAN.

Octubre 1867.

CARTAS A UN CALAVERA.

II.

Estimat Lluis: me dius en la contestació á la última que jo 't dirigí, que no es exacta la pintura que 't faig del home calavera y que tú jugant y enamorant y fent tot lo que fas, distas molt de ser lo retrato que jo pinto. Permetem que 't diguia qu' estás en un error.

Ja sé jo tant bé com tú, que lo calavera no té las condicions de un fascinerós per mès que los efectes que sol produir la seva falta de premeditació y la seva llaugeresa, s' hi asemblin algun tant: ja sé jo que lo calavera es susceptible de correctiu á medida que la reflexió fa fugir á la irreflexió, á medida que 'ls anys fan fugir á la juventut: ja se jo que un calavera lo mateix fa una obra bona que una obra dolenta, y que si fa mal es perque sí y res mes. Mes ja veus tu que per mes que la causa siguia poch considerabla, l' efecte es desastrós, y es precis des-

Per altra part ja 's pot compendrer ab lo dit, que en Pau no era home de fer paper en lloch y que en la casa de en Mateu, com en aqueixa historieta, no hi ha que esperar veurerlo de altre modo que menjant y dormint, y fent en lo necessari la seva obligació.

—Es un panarra, deya de ell en Mateu, que casi no guanya 'l pa que menja; pero si 'l trech no te ahont caurer mort.

A voltas en Mateu cansat de sa calma li feya algun crit, sense lograr per aixó treurer 'l de sa tranquilitat.

—Y donchs, Pau, ¿qué te has adormit en lo estable?

—Home no: miro que 'l burro se menja ab mès gust lo grá que la palla.

—Tonto, ¿y aixó te assombra?

—Donchs ¿qué no es estrany?

—No, home, no: es molt natural.

—¡Bè! jo ho deya...

Y se 'n anava á admirarse de que se hagués buidat una galleda foradada ó de que 'ls richs de Hostalrich se estimessen mès anar á cullir nius que á la rectoría á apendrer de lletra.

Aixó sí: era honrat á tota prova y se li podía fiar qualsevol diner. Aquesta qualitat era la que apreciava mes en Mateu y ella li feya disimular tota altra imperfecció.

Aixís anava marxant en popa la casa de nostres coneguts en la que en Melcior y la Roser sufriren lo disgust de saber que passats pochs dias 'ls posarian respectivament lo jonch al coll, á lo un en casa un senyor rector y á la altra en la costura.

Arrivá lo dia tant temut, y com los perills se semblan á aquells homens de reputació usurpada que vistos de prop son molt mes petits que considerats de lluny, los nins pogueren convencerse de que lo anar á cumplir la obligació era molt compatible ab la diversió que sa edat requeria y á la qual 'ls portava sa inclinació, que no era altra que estar junts tant com podian.

En Melció sortí dematinet de casa seva; mullada de plors la cara, sense fer cas de una llescá de pa sucada ab mel que li doná sa mare pera endolsar la amargura que manifestava. Arrivá á la rectoria, ahont li fou senyalat puesto en un estrem del banch dels petits y á pesar de la tendresa ab que deliberadamene lo tractá son nou mestre, no fou possible conseguir que deixés de estar mustich y contristat.

—No tingas por, li deya lo rector, que aqui no 't menjarem. Aquestas dexuplinas que veus son pera los noys dolents que no volen creurer.

Mes ab tot y aquestas rahons, com que en Melció veya que sos companys havian comensat pera menjarseli lo pa ab mel y que lo rector feya bastant us de aquell terrible instrument que 's compon de un manech de fusta tornejat y te lligadas en un estrem sis ó vuit corretjetas fibladoras, no 's fiava del tot de tant falagueras paraulas.

Y per altra part, com que lo principal motiu de sa tristor era la novetat insòportable de creurer 's separat pera sempre de la constant companyona de sos jochs infantius, tot ho veya de mal color y tot li feya feresa.

Mes tart, quan ja fou grant confessá, que en tota sa vida havia passat horas tant amárgas com las de aquell primer dia de la seva instrucció.

Tocaren las dotse, y al sentirlas lo rector se tregué lo solideo y entoná una curta oració que repetiren los xicots á cor, ab desaforadas veus y encara no havian acabat de oirse los tres cops de palmeta donats sobre la taula, que eran la senyal de llibertat de aquella turba impacient, quan tots se precipitaren en desordre cap á la plassa, empenyentse, entrabancantse, pegantse cops y llensant crits inarticulats que mes semblavan de feras que de criaturas dotadas de paraula.

En Melció fou arrastrat per la corrent y avans de poder donarse compte de lo que li passava, se trová á fora ahont respirá ab delicia lo aire de la llibertat y se banyá ab los raigs de un hermosissim sol de primavera.

En sa admiració no sabia esplicarse que era tot alló, ni tornar de sa sorpresa, quan lo tragué de ella la veu del senyor rector que havia sortit á vigilar desde la porta la sortida de son remat.

—No entretenirse, minyons, no entretenirse, deya. Cada hu á casa seva y á estudiar la llissó de demá.

—De modo, preguntá Melció, al que tenia al costat, que ja no haurem de tornar fins demá á estudi.

—Es clar home, contesta fentli una ganyota.

—¿Y podrem jugar tota la tarde?

—¡Ets ben tonto, tant mateix! replicá lo altre fent una senyal afirmativa ab lo cap.

truirla y tallarla de arrel. ¿Sabs tú algun calavera que no hagi robat ó estafat, ja siguia al amich, ja siguia al pare, á la mare, al germá, al conegut, al sastre, al cafeter, al sabater, etc., etc.? ¿Sabs tú algun calavera que hagi deixat de jugar lo que es seu y lo que no es seu?.. ¿Sabs algun calavera que hagi respectat la puresa de una noya per la qual hagi sentit una passió brutal? ¿Sabs algun calavera que no hagi tingut desafíos y disputas que hagin ocasionat deplorables resultats?... Donchs fes lo favor de dirme, atenent no mes que al resultats, quina diferencia hi ha entre 'l calavera y 'l criminal.

Per mes que diguias y per mes que ho sostinguias, jo afirmo y mantinch que lo calavera es lo compendi de la criminalitat, puig si bé no 's dedica, especialment á una professió criminal determinada, en cambi,—y encara que no siguia mes que superficialment,—las abrassa totas. Veurás un lladre que roba pera menjar, perque no te pa: donchs lo calavera roba pera robar y res mes. Veurás un estafa que estafa perque necessita un vestit y no 'l té: donchs un calavera estafa pera estafar y res mes. Veurás un que 's desafia pera defensar un agravi que tal volta se li ha inferit, ó que disputa pera defensar son dret: donchs un calavera 's desafia y disputa pera desafiarse y disputar y res mes. Compara y digasme tú mateix qui creus que es mes criminal.

Adeu. SALVADOR.

FABULETA.

Un home mòlt ximplet, jugava un dia
que al sol mirant, sos ulls no abaixaría.
A la fi, quedá feta la juguesca
y vingué lo gran dia de la gresca.
Alsá 'l cap sense por tenirne gaire
y un rato s' estigué mirant al ayre.
Mès un crit mòlt terrible llensá luego,
y es que mirant al sol, se quedá cego:
Ensenya aixó á n' alguns dels que critican
y que sense saber res per tot se fican,
que ó han de saber mes que 'l criticats,
ó quedarse del contrari, enlluernats.

LLUIS CAMPROBERT.

XARADETA.

Ma *primera* repetida,
en ma *segona* n' hi ha moltas,
si no la veus desseguida,
no 't cansis en darli voltas.
Mes si tu la vols buscar
per' poderthi entretení,
es lo nom que 'm va donar
lo qui fou lo mèu padrí.

UN ENLUTAT.—GIRONA.

GEROGLÍFICH.

A sK uuuuu AA F c TT

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

J. C. y R. Vilanova Envíbim las solucions. P. Ch. Barcelona. Endevinat E. S. P. Barcelona. No la publico, pero no 's desanimi que vosté val molt E. L Barcelona Vostés saben ahont tenen la ma dreta. Vingan los altres articles. S T y T. Corrent; ab la poesía si que no fem fira. G C Barcelona Corrent Li publicaré alguns cantars J. M. Barcelona. Publicaré la xarada. A S. y V. Sabadell. Lo geroglifich no está tant be com la xarada: aquesta la publicaré. E. A Valencia. No puch publicar lo que m' envia. J. P. G. Barcelona Veurem. D. C. Barcelona. Home de Deu ¿que 's pensa que estem en los Estats Units, per escriurer d' aqueix modo? Publicaré la xarada. J. S. Barcelona. Publicaré algun cantar y la xarada M. T y R. Sabadell Ja la publicare, no s' espanti. F P y T. San Gervasi. Comensa bastant be y acaba malament. J B. Barcelona. No senyor, ho sento.—Fins al 22 de Abril.—A S.

ANUNCIS.

LA MITJA TARONJA.

COMEDIA BILINGUE EN TRES ACTES, ORIGINAL Y EN VERS

per

JOSEPH MARIA ARNAU.

Se ven en la Administració de eix periódich á 8 rals l' exemplar.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujía, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de París en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions següents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontáneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de París ahont ha permanescut durant la ultima Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, assegurantli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.
BARCELONA.

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

Sentir aixó, pegar un brinco, posarse á correr com un llamp y arrivar ab quatre salts á la costura de la Roser, fou tot hu.

—Vina, vina, li digué tot regositjat, fins demá no hem de tornarhi. Anem á jugar.

Y se la emporta cap á casa.

Lo lletj del estudi desaparegué desde lo moment que 's reconegué ser falsa la causa de la aversió.

Los minyos continuaren creixent sense separarse un del altre. Tots los jochs eran entre ells comuns, disposava lo un de las joguinas del altre, y 'ls dos feyan trevallar la imaginació pera trobar medis en que entretenirse.

La Roser era noya, y dit se está que havia de tenir una nina. No una nina que digués *papá* y fes anar los ulls, ni una de luda ab bonas formas y cap embarnisat, ni sisquera de fusta ab moviment de camas y brassos; sino una nina de aquell temps tal com encara se en conserva la mena en casa de algun capser vell ó en las tauletas de una fira. Era una nina de cartró mal pintat al oli, ab un grapat de sorra dintre, que al mourerla feya un soroll desagradable, imitatiu tal volta del *güé güé* de las criaturas.

Y no deixava per aixó de ser molt apreciabla. En Hostalrich sols n' hi havia un' altra.

La noya ab lo particular instint de femella, li havia guarnit uns bolquers ab un drap brut é inservible y se ensajava á fer la mare.

En Melció se inclinava á las faenas del cap. Pot ser algú veuria en aixó una propensió instintiva; pero no era mes que efecte de la costum.

La pau havia apartat de Hostalrich als soldats, hi havia pochs artesans, lo que mes abundava eran traginers y pajesos. Sobre tot son pare era pajés y en Melció, si be no 'ls manejava encara, estava familiarisat ab las rallas, xapos. falsons y tots los altres instruments de la agricultura.

¿En que podría, donchs, pensar mes que en ser pages?

Agafava lo primer bastó ó tros de canya que li venia á ma y posantse 'l al coll á manera de cavech, se dirigia cap allá ahont l' esperava la Roser, fingint venir del treball molt cansat. Deixava en un racó las figuradas eynas, donava ordres sobre 'l bestiá á un mosso imaginari y deya ab to de suficiencia:

emprengué alguns arrendaments y aná fent de aquesta manera la viu viu.

La laboriositat y las economías jamay deixan de dar bons resultats. En Mateu ab ellas conseguí cambiar de estat y lo comparet que treya de la terra á forsa del trevall de sas mans, lo just pera fer bullir la olla, comensá á adquirirne alguns trossos á cens, ne comprá de altres y se convertí en propietari.

En lloch de anar á demanar trevall als altres, ne tenia ell pera darne. Necesitava duas parellas de bous pera llaurar sos camps y quan lo temps de la sega, ocupava una colla sensera de camalluents.

De aquesta manera se havia posat com qui diu los ossos á puesto y no podía menos de estar molt satisfet. Vegent que la bona sort no li deya may de no, se feu una mica massa emprendedor y amich de novetats y fins se arriscá á fer algun negoci que res tenia que veurer ab lo art del pagés. Mes tart tingué ocasió de panedirse 'n; pero de prompte li doná bons resultats y comensá á fer bossa.

Com era molt trevallador ell se ho vigilava tot y cuidava en las epocas ordinarias fins del arreglo de la casa; mes arrivá un temps en que no hi bastava y se vejé obligat á pendrer mosso.

En aquesta ocasió se demostrá una vegada mes lo bon cor de en Mateu. Tingué pera escullir los minyons mes aixerits de la vila, puig tots se disputaren tant bon amo y ell preferí á tots, un infelis molt curt de gambals per lo sol motiu de que era qui ho nécessitava mes.

En Pau (que aixis se anomenava lo mosso) tenia molt bonas condicions físicas. Era alt y fort, capás de matar á un bou de un cop de puny y de fer cara á un cavall desbocat; pero, com generalment succeheix en los homens de molta forsa, era de un geni suáu y calmós. No havia inventat la pólvora, ni 'ls mistos; li costava acertar una endevinalla; era flach de memoria y de enteniment y la mes petita cosa li causava admiració y 'l feya estar un bon rato ab la boca oberta.

Aixó feya que mes de quatre, no tant aptes com ell pera 'l trevall, lo guanyessen per ma en las ocásions compromesas y que 'l pobre xicot se trovés sensa feyna y la passés prima bona part del any. Aixó fou lo que decidí á en Mateu á pendrer 'l pera assegurarli ocupació constant.

ANY I. BARCELONA 2 DE MAIG DE 1868. NÚM. 18.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

ALS POETAS DE PROVENSA Y DE CASTELLA.

SALUTACIÓ.

Ben vinguts siau á la terra catalana, trovadors moderns, fills de la inspiració, aus de la naturalesa: ben vinguts siau, eminents poetas, á la pátria dels Concellers. Catalunya entera vos saluda fraternalment, la nostra pátria se 'us mostra agrahida, ja que ab vostra presencia voleu contribuir á donar merescuda fama y justa importancia á la antigua y renascuda festa dels **JOCHS FLORALS**, y á la literatura catalana. Perque vosaltres, oh fills del geni, proclameu ab vostra vinguda á Barcelona, las exelencias infinitas, las bellesas innumerablas de las lletras catalanas: vosaltres proclameu ab vostra presencia en la antigua ciutat dels comptes, que la inspiració, que 'l geni no té patria: vosaltres proclameu la gran veritat que Cervantes sosté en sa obra monumental: que tothom qui escriguia ha de ferho en la llengua qu' ell parlia. Si un jorn — Deu voldrá que may arribi,— la literatura catalana está com esmortuida, si un jorn se veu momentaneament vensuda per sos enemichs, si un jorn se veu en mal hora oblidada per los fills de Catalunya; vosaltres, poetas inmortals, tindreu la gloria de haber contribuit á omplir unas quantas páginas de sa historia literaria, páginas que serán un monument indestructible y etern, monument que será la estrella que brillará en totas épocas pera recordar á las generacions que han de venir que hi ha una llengua que jamay ha merescut esser oblidada. Y los pobles veniders, al celebrar lo renaixement de la nostra literatura, recordarán y venerarán vostres noms, com nosaltres venerem y respetem los inmortals de Clemencia Ysaura y Ausias March. Poetas: Catalunya vos saluda!.... Nosaltres també.

EN NOM DE LA REDACCIÓ A. SERRA.

Á MA PATRIA.

AB MOTIU DE LA VINGUDA DELS POETAS DE CASTELLA Y DE PROVENSA.

Catalunya vesteixte de festa,
avuy pósat tas galas millors :
alsa, ¡oh patria, orgullosa la testa!
coronantne de rosas ton front.
Reyna hermosa que un jorn destronada
ton mantell vares véure esqueixat,
y estampares sangrenta petjada
en la terra banyada ab ta sanch,
Tas passadas desditxas olvida,
fes que brillin puríssims tos ulls,
que avuy patria la sort te convida
per tornarte lo brill que has perdut.
Tos jorns tristos que 'ls guardi la historia
qu' es dels sigles etern monument,
pus que avuy ne són dias de gloria
y lo sol resplandeix en lo cel.
Avuy miras guardadas tas barras,
com de pedra y de ferro en un mur,
pèl Lleó que 'n afila sas garras
y per l' Áliga altiva que surt.
L' un la forsa 't dará ó ma comptesa,
per cantarne tos fets tant brillants,
y après l' altra ab sas alas estesas
te alsará mès enllá del espay.
Y llavors una eterna armonia,
com baixada del cel s' oirá ;
y brollantne per tot la poesia,
serás bella y tant gran com avans.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELACREU.

GERMANDAT.

ALS POETAS CASTELLANS Y PROVENSALS AB MOTIU DE SA VINGUDA ALS JOCHS FLORALS DE BARCELONA EN 1868.

Aymauvos los uns als altras
(Jesucrist.)

Salut, Poetas nobles,
que 'ls llassos de tres Pobles
á estrenyer de bon grat ne sou vinguts;
que 'l vostre cor ampleni
la santa inspiració que alenta 'l geni.
Poetas mos germans, cent cops salut.

—

Bè es cert que la véu mía
no es la qu' en est dia
puga espressarvos lo que sento jo,
mes si 'n voléu la mostra,
culliu la ma que 'us dono ab la ma vostra
y saberho podréu pèl tremolò.

—

Del cor la porta oberta
deixi á la mes complerta
de quantas emocions l' home ne sent:
la fibra mes sentida
avuy ha volgut Dèu que cobrès vida,
y haver lo cor obert no 'm sap pas grèu.

—

Romanguin oblidadas
y ab lo passat fermadas
quiméricas y follas pretensions,
la rassa y la frontera
son mots sols de aquells homes qu' endarrera
deixá de temps la civilisació.

—

Per cert que no rodola
lo riu, ni menys tremola
la estrella, en altre lloch que allí 'hont vol Dèu,
y alsar no pot la cara
aquell qui 'l nom menysprea de sa mare,
pus fins la fera sent amor pèls sèus.

—

De tintas variadas
las alas son tocadas
ab que la cadarnera aixeca 'l vol,
igual sona á l' aurella
lo timbre de sa véu melosa y bella
aquí y fora d' aquí, que una 'n tè sols.

—

D' hont era sens' cuydarme,
un jorn vaig agradarme
de la *Mireya* á quí no se oblidar,
d' una altra part á vindre
no crech que mes dolsor ne pugan tindre
los versos del *Anton lo dels cantars*.

—

Així lo *plant* m' ensisa
del trovador d' *Elisa*
y 'l cant del Poeta *Foll* y *Pelegrí*,
que 'l *papalló* mirarne
de l' una á l' altra flor incert volarne,
sas alas ventejant de *blau* satí.

—

La Poesia es una,
no tè llengua comuna,
ni límits may sa pátria ha conegut:
vergonya al qui la fassa
captiva filla de triada rassa:
del cel baixada es lliure com lo fum.

—

Cantém; óbrinnos via
aquells en qui sols nia
de la enveja lo cuch rosegador;
sabém que 'n igual hora
la flor se bada y la boirada plora
allá en Castella, aqui y també 'n lo Rhon.

—

Enllá los d' esclusivas
ideas opresivas
d' un poble y d' una llengua, anéu anéu;
mes ans feune menbransa
que nomna 'l llaurador en sa gaubansa
al any de dos cullitas any de Dèu.

—

Dins de mon cor l' imatje
del odi, són estatje
ni sols una hora pogué feri may;
lo Martre de Judeya
la pau al predicar, á tothom deya,
aymauvos com germans, y així jo 'u faig.

—

Cantém, á la véu mèva
la vostra uniu; sens' trèva
rodolin per l' espay himnes de amor,
si algú manca una lira
préngui la mèva, pus que quant sospira
mon cor es altra lira, Trovadors.

—

Cantém y lo cel vulla
que arreli y tregui fulla
la idea santa que nos junta avuy,
desprès ja vindrá 'l dia
que veji 'l mon també com la poesia
floreix si be 's conrea y dona fruit.

—

En tant, que la esperansa;
ne mimve la frisansa;
en tant las flors d' aqui sian los gots
ab que l' hostatje 'us dringan
y al beure á tots las benediccions vingan
de 'n Ausicas March, Borneil y Frá Lleó.

—

Després, vers á Castella,
vers á Provensa bella
al retornar, oh trovadors, de nou,
pensau ab Catalunya,
que ab l' hoste, quan d' aquí se nos allunya,
se 'n va dels catalans sempre lo cor.

—

Salut, poetas nobles
que 'ls llassos de tres pobles
á estrenyer de bon grat ne sou vinguts:
que 'l vostre cor ampleni
la santa inspiració que alenta 'l geni.
Poetas mos germans, cent cops salut!

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

Barcelona 12 de Abril 1868.

EN JOAN L' AYMADOR DE LA GENTILESA

COM S' ESDEVENCH LA FESTA DELS JOCHS FLORALS DE MDCCCLXVIII.

—«Per quin miracle, oh Dèus, de gran potença
torna huy al segle lo mèu cors ab vida?
¿Quina es la véu que al apellarme he oida?
¿Qui fora del carner per l' ayre 'm llença?
¡ La Mayre Sancta aydáu ! Es per ma pença
lo que are 'sguart creat ¿ Cert ó mentida?
La *Gaya Sciencia* que reguí florida
l' esguart è ¡ Loat Dèus ! doná semença.
La festa há son començ ¡ oh Cathalunya
Com huy no haver la vida 'm don tristança !
Mas ou: als de Prohença é Castellans,
Ans que retornin á sa terra lunya
festéjals á mon nom per recordança
é sian los tèus fills ab ells germans!»—

R. PICÓ Y CAMPAMAR.

LAS DUAS COMPTESAS.

AL AUTOR DE LAS PAPALLONAS BLAVAS EN WILLIAMS BONAPARTE WISSE.

Ah! si me sabien entendre!
Ah! si me voilen seguí!
MISTRAL.

I.

Totas duas ne jugavan,
sos cabells entrellassavan
del vent al suau alé;
y del mar á la vorera,
may segona ni primera
entre ellas se conegué.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

De sos cors se confonian
los salts, quan sos pits s' unian:
dos flors del mateix roser
semblavan, quant al besarse
veya la onada pintarse,
sas galtas de carmí encés.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

Si la una per aná á festa
s' amania, l' altra llesta
y ab los llabis d' amor plens,
en tant que un bés li donava,
la garlanda l' hi posava
y la vesta y lo mantell.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

Prop de la mar salabrosa
passavan vida ditxosa
á l' ombra dels tarongers:
las onas sos péus besavan,
y sa bellesa cantavan
los trovadors y 'ls aucells.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

Respiravan los purs ayres
embaumats dels dolsos flayres
que 's respiran sols al cel;
y ab sas galtas morenetas,
y ab sos ulls com estrelletas
semblavan dos angelets.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

II.

Retallant la ayga, s' atansan
duas barcas... no descansan
sos remayres ni un moment.
—«Son las comptesas bonicas!

Serán las presas mès ricas
qu' en nostra vida haurém fet!»—
Ay lo temps de las comptesas!...
S' han perdut, ay, aquells temps!. .

—

Ja han acabat sòn viatje
y han saltat sobre la platxa.
Los remayres son dos reys!
Al guaytarlos las dos ninas
deixan ab por las joguinas
y 's fan un abrás estret.
Ay lo temps de las comptesas!...
S' han perdut, ay, aquells temps!...

—

Fins per no véure'ls s' aclucan:
plenas de por s' acurrucan;
y ni menys saban que fer.
Á sas petjadas responan
los colps qu' en sos pits ne donan
de sos cors los esbatechs.
Ay lo temps de las comptesas!...
S' han perdut, ay, aquells temps!...

—

A garfirla ja 's preparan:
ja ab crueltat las separan...
ja 's miran pel cop darrer,
com las estrellas porugas
que s' apagan malèstrugas
del sol á lo raig primer.
Ay lo temps de las comptesas!...
S' han perdut, ay, aquells temps!...

—

Ja pots plorar mar salada
y cridá ab véu endolada,
no las besarás may mès!...
Trovadors! La lira alegre
podéu cubri' ab gassa negre
y penjarla als tarongers!
Ay lo temps de las comptesas!...
S' han perdut, ay, aquells temps!...

III.

Un somni de cinch centurias
han passat entre penurias,
fins que avuy despertan d' ell:
ab l' agullò d' anyoransa
los ha nascut l' esperansa...
Germans nostres esperém!
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

Despunta la hermosa aubada
de la ditxa desitjada
ab los colors mès lluhents.
Ja 'l sol á eixir se prepara
ben prompte veurém sa cara
ensesa com un clavell.
Ay lo temps de las comptesas!...
Si tornessin aquells temps!...

—

Vosaltres que las aymavau,
que per ellas suspiravau
de sagrat amor omplerts:
que per ellas moririau,
que impossibles ne fariau
per obtindre lo sèu bè,
Ay lo temps de las comptesas!...
Si fessiu torná aquells temps!...

—

Si una montanya detura
del sol la claror mès pura
qu' ha d' assecar sos ullets,
enderroquéu en companya
las rocas de la montanya
que 'ns vá furtant tant de bè!
Ay lo temps de las comptesas!...
Féu que tornin aquells temps!...

—

Prop de la mar salabrosa
torni sa vida ditxosa
á l' ombra dels tarongers;
besin sos péus las onadas
y 'ls hi cantin sas tonadas
los trovadors y 'ls aucells!
Ay lo temps de las comptesas!...
Féu que tornin aquells temps!...

JOSEPH ROCA Y ROCA.

25 Abril de 1868.

SALUTACIÓ.

«Llansau exa disfressa que 'us ment enganyadora, obriu, com montanyesos lo pit á l' amistat.»
PONS Y GALLARZA.

L' alegría no mata,
Puig jo morir nó 'm sento d' alegría,
Sentint que 'l pit m' esclata
Y embriagada se pert ma fantasia.

—

¡ Será cert que 's respira
Fora de Catalunya sa fé santa?
¿ Que si canta una lira
Altre ressó cóm ella tambè canta?

—

Gaya terra perduda,
Que sols plányerte saps lluny de nosaltres,
L' hora gran n' és vinguda
Que 'ns conegan arréu, germans uns d' altres.

—

¡ Y tú tambè, Castella!..
—Costava tant al cor aytal creensa—
Guaytarnos has com ella,
Ab aquell tendre 'sguart de la Provensa?

—

La mar que 'ns enrevolta,
Dihent; «tota per tots la dolsa Espanya;»
¿ Mentiria tal volta?..
Dèu fòra cruel, ay, no, la mar no enganya.

—

Cascú ab la sèva historia
Dignifiquia 'l recort de los sèus avis;
Tots una sola gloria:
Retraure 'l bé, oblinarne los agravis.

—

Las véus de la natura
Desconcertadament van esbargidas,
Y ab quina suau dolsura
Per l' ánima desperta son sentidas!

—

Si, si: tots nostres brassos
Frisan per nostre cor poguer mostrarvos,
No 'us requia estrenye 'ls llassos
Que germanivolment han de llassarvos.

—

Gloria á la *Renaxensa*
—Ja s' ohirá lo crit de nobla enveja—
Gloria, gloria á Provensa
Hont la gran véu del geni *mistraleja:*

—

¿ Qui ja may esborrada
Veurá de nostr' esprit la recordansa,
Si ab la tèva abrassada
Tanta e spessor de fruyt don l' esperansa?

—

L' alegría no mata
Puix jo morir no 'm sento d' alegria;
Sentint que 'l pit m' esclata
Y embriagada se pert ma fantasia.

JOAQUIM RIERA.
(de Girona.)

RECORT Y SALUTACIÓ

ALS POETAS PROVENSALS Y CASTELLANS.

Jo no se quants sigles feya
que al mitx d' una vall se veya
com un tros de cel bonica,
enlluernadora y rica
resplandir una corona
al cim dels verts llorers de Barcelona.

Y tres colometas blancas
hi havia al cim de las brancas
del llorers de la comptesa
que cantant sa gentilesa
s' oia en terra llunya
lo sant ressó dels cants de Catalunya.

Y ¡ ay! un jorn la tramuntana
Se 'n portá 'ls llors de la plana...
Y en alas del vent estesos
arrivaren rams malmesos
recorrent l' esfera inmensa
á terras de Castella y de Provensa.

Y passada ja la guerra
la corona aná per terra
que brillava ahi tan rica...
sagnant mantèll l' embolica
en mig de las runas vanas
del castell de las glorias catalanas.

Y las purugas colomas
sens abrigall per sas plomas
no sabent hont amagarse
corregueren á ficarse
dins la corona malmesa
sota 'l mantell tambè de la comptesa.

Y desde allí tremolosas
lo cap davall las hermosas
plomas blancas de sas alas,
recordant passadas galas
cantavan en sa anyoransa
acullint dins son niu á l' esperansa.

Y aqueixa esperansa bella
com la claror d' una estrella
que ahí 's veya tan llunyana,
vuy es sol que vè á la plana
netejant lo cel de bromas,
deixant sortir del niu á las colomas.

¡ Oh! benhajan las cantadas
colomas enamoradas
que han dat trovas tan sentidas...
ja valtres las héu oidas
recorrent l' esfera inmensa
aucellets de Castella y de Provensa.

¡ Veniu germans de la gloria!
si vos plau la dolsa historia
y sentiu al cor guspiras
del geni, pulséu las liras;
veniu! cantarém abdosos,
suspirs d' una comptesa llastimosos.

¡ Veniu! déunos los cants vostres
que 'ls llors que cenyiu son nostres...
de la comptesa eran antas:
y son las reliquias santas
d' una mare que 's moria
vostres millors cantars, vostre poesía.

¡ Veniu germans de la gloria!
si voléu cantar l' historia,
ne será la d' una terra
que tant en pau per en guerra
tè á la vostra com germana
pus que aixis es la terra catalana.

MARTÍ GENIS Y AGUILAR.

AL POETA

WILLIAMS CH. BONAPARTE WYSE.

DEMANDA.

Tu que has donat á Provensa
un vol de blaus papallons,
portan aquí d' alas blancas
y d' alas de tots colors.
Pórtanhi, lo dols *felibre*,
t' ho deman' per compasiò;
sino las flors de ma terra
se moririan d' amor!

ANTONI CARETA Y VIDAL.

LO POETA.

AL CANTOR DE LA NATURALESA 'N FEDERICH MISTRAL.

Un jorn lo mar vegí: fins allavoras,
No havia encar deixat la fonda vall;
Lo jorn primer ne fòu en que, compendre,
Poguí lo bell... lo gran.
Aquella inmensa plana qu' al cel toca,
Deixá á mon débil cor anonadat.
Davant del infinit, los tendres llavis
Callaren muts d' espant.
Mos ulls s'extasiaren contemplantne
De las jugayres onas los colors,
Que ab sos brillants matisos, m'ensenyaren
De la bellesa 'l colm.
Sas auras que mon front ne refrescavan
Ab son alé suau y remor dols
Donaren á ma pensa voladora
La calma y lo repós.
Mes prest á aquellas auras juganeras.
Va mòurerlas lo buf de tempestat,
Y omplirne fiu mon pit de gran bravesa
Son fer bramolejar.

—

Un jorn vegí un poeta á qui inspiravan
Las véus de la natura, y sos encants,
Y al escoltar sos versos armoniosos,
Pensí en un jorn passat.
Creguí reveure aquella maravella
Ab que á la terra Dèu enjoyellá,
Ma pensa á altres temps va transportarse;
A veurer torní 'l mar.
Perque quan de las cordas de sa lira
Ne treya aquell poeta 'ls tendres sons,
tornavan á mon front las frescas auras,
Oia sos remors.
Perque quan lo poeta ab entusiasme
Cantava de bellesa l' ideal,
Tornavan á apareixer á ma vista
Aquells colors brillants.
Y quans sos cants de guerra y de victoria
Ne feya 'ls cors valets esbategar,
Sentia ja l' olor de la tempesta;
Oia sos forts clams.

A. Aulestia y Pijoan

Abril de 1868.

ALS TROVADORS DE PROVENSA.

—

Cent an li Catalan, cent an li Provensáu,
Se partejeron l' algo e lou pau e la sau.
F. Mistral.

Poetas del Rhon, salut! avuy la lira mia
tota amorosa llensa
sos falaguers acorts d' amor plens y armonía
al vent que juguejant se 'n va cap á Provensa
F. P. Briz.

M' han dit que hi ha una terra—poblada d' oliveras,
De reverdencas vinyas,—bells camps y altas moreras
Dessota un hermós cel,
Y que la mar, donantli—sas frescas alenadas,
Y 'ls rius que la parteixen—ab cintas argentadas,
Ne fan aquella terra—mes dolsa que la mel.

—

Allí diuhen que 's cria—un bell aixam de poetas
Què, com treballadoras—y entesas abelletas,
Mel trauhen de la flor,
Cantantne cansons plenas—de gays conceptes savis
Pera lloar las proesas—que feren los sèus avis,
La Fé qu' es pa de l' ánima,—l' Amor qu' es pa del cor.

—

Á vosaltres donchs, parlo—¡oh fills de l' armonia!
M' han dit que unidas foren,—eixa terra y la mia.
Per espay de cent anys;
Jo no sè res, sols canto—tot ple d' amor sens mida
Y aixís faig mès lleugera—la meva trista vida
Sembrada d' amarguras,—de dolors y de afanys.

—

Mès cert es lo que diuhen,—puig veig qu' es vostra llenga
(Encar que no la sapia—ni quasi res n' entenga)
A la de aquí semblant,
Y véure crech en ellas—á duas bassonetas
Mòlt bellas, mòlt jolias,—de galtas bermelletas,
Que una fal-lera tenen—totas duas constant.

—

Pero tant com los llassos—de germandat antiga,
Ab vosaltres, poetas,—un' altra cosa 'ns lliga...
Sou modest per costum;
Mès tot se sap, per fondo—que 's fassa 'l foch respira,
Y encara que no puga—surtirne cap guspira,
Per ço tambè s' esmenta,—ja 'l descobreix lo fum.

—

Un jorn á vostra patria—lo vent de malhauransa
Un trovador dels nostres—portá, de l' anyoransa
¡Ay trist! plorava 'l mal;
Á vostra llar, ointlo,—ben prest se 'l ne duguereu,
Y ab ell, quant de sas penas—ben consolat l' haguereu
Partireu generosos—*lo pa, l' ayga y la sal.*

—

¡Oh Dèu! qu' en eixas terras—hi brolle la abundansa:
Que may sos fills conegan—lo qu' es malastrugansa
Ni lo que son dolors;
En los sèus cors aboca—lo gerro d' alegria;
Allárgals la existencia—de un any per cada dia;
Y fes que serven joves—sos cants y sos amors!

—

Mon cor es vostre. poetas,—pero ma sort avara
No vol que jo travesse—la terra que 'ns separa
Per donarvos la má;
Mès per sort, la paraula—del cor del home es filla...
¡Oh germans de Provensa,—rebéu, donchs, la senzilla
Oferina del pobre—trovador laletá!

(1867) Antoni Careta y Vidal.

ALS POETAS DE CASTELLA Y DE PROVENSA.

(BENVINGUDA.)

Salut, los de Provensa! Salut, los de Castella!
tots veniu plens de gloria de l' una y l' altra part,
amants de las germanas de nostra llengua bella,
poetas, Dèu vos guart.

Si Catalunya os dona la benvinguda tendre,
pura y lleyal y amiga com sempre, Dèu ho sab!
terras veuréu que fassan vostre plaher encendre;
com Catalunya, cap.

Terra dels comptes-reys, dels almogávers terra,
del recorts de mil glorias s' ha adormit al resó;
terras hi haurá gloriosas en temps de pau y guerra;
pero mes qu' eixa, no.

Y com de sas membransas á la bufada dolsa,
de las de vostras patrias tambè ne sent l' alé,
per ço avuy com á fills vos reb y l' arpa polsa
de la lloansa ab pler.

Germans, los de Provensa, encara la memoria
l' historia os déu retráurer de vostres antichs temps;
donchs de la nostra patria n' es la mateixa historia:
van totas dos ensemps.

¿Vos recordau d' en Jaume? aquí n' hagué naixensa;
¿vos recordau d' en Pere? aquí com ell nasqué;
gloriosos l' un y l' altre reys foren de Provensa
y reys d' aquí tambè.

¡Oh! no estranyau que 'us diga germans, la patria mèva
avuy que se 'n recorda de tants de fets gegants;
si n' es la vostra gloria germana de la sèva,
¿com no hem d' ésser germans?

La gloria de la patria n' es sols la que á los pobles,
agermanantlos sempre, los dona son alé,
com la que n' agermana á las ánimas nobles,
n' es sols la pura fé.

Germans, los de Castella, tambè á valtres os crida
avuy ma patria plena d' entusiasme y d' amor,
que si no 'u som de rasa, que si no 'u som de vida,
ne som germans de cor.

Ho som de cor y gloria; poch fa, quan en l' arena
del Africa 's batian cristians y serrahins.
nostra bandera alsava 's de llors verdosos plena,
entre pits llemosins.

¡Oh! siau ben arribats á aqueixa terra hermosa
hont la llealtat y 'l bè sempre estatge han tingut;
ella vos reb, poetas, agrahida y joyosa
dihent de tot cor, ¡salut!

Germans, los de Provensa, germans, los de Castella,
veniu y unirnos sempre en etern llas juram;
que nostra amistat siga sempre plahentera y bella,
com de llor nostre ram.

Al oreig de las onas d' eix mar que tant inspira,
dels vents de nostra patria al enciser remor,
cantau, cantau, poetas, de vostra dolsa lira,
polsau las cordas d' or.

Cantau, yá vostres cántichs dolls magichs d'armonia,
com al amor responen los cors hont foch hi ha,
ab ecos de lloansa y ab ecos de alegría
ma patria 'us respondrá.

Salut, los de Provensa! salut, los de Castella!
tots veniu plens de gloria de l' una y l' altra part;
oh fills de las germanas de nostra patria bella,
germans, que Dèu vos guard!

¡Oh! no estranyo que 'us diga germans la patria mèva
avuy que se 'n recorda de tants de fets gegants;
si n' es la vostra gloria germana de la sèva,
ne som tambè germans.

Barcelona 24 d' abril de 1868.

Joseph Martí Folguera.

ALS POETAS PROVENSALS.

De tot mal vos guardi Deu!
Salutació tant poch fina
Provensals no l' estranyéu,
Que d' altra no 'n sentiréu
De la gent de barretina.
Aixís tot bon catalá
A lo foraster saluda,
Mon pare aixís m' ho ensenyá;
Tant si fá com si no fá
Vos don' eixa benvinguda.
Mos alegres companyons
Que son uns quants jovencels
Plens de somnis é il-lusions,
Qu' en tot vehuen flors y estels
Y no fan mes que cansons.
Han volgut, ¡idea bona!
Celebrar vostra arribada
A la comptal Barcelona
Oferintvos, si us agrada,
De versos una corona.
Penséu que son flors criadas
Als marges del Llobregat,
Menys flayrosas y agraciadas
Que las del Rhon; mes besadas
Pèls ayres del Montserrat.
Una flor jo hi posaré
Al ram de la jovenalla;
Provensals, pus que ja sè
Que 'us plahuen, vos contaré
Una petita rondalla:

«Veus aquí que una vegada—eran duas doncelletas
Molt nobles y molt gàrridas—y las duas grans comptesas.
De fesomía semblant—y de rossa caballera,
Deya la gent dels entorns—qu' eran duas germanetas,
Y com aytals s' estimavan—portantse vona volensa.
Un jorn l' una vá plantar—en son jardí planta bella,
Que unas flors molt bònicoyas—de flayre dols cad'any treya.
Son perfum molt ne plavia—als caballers de la terra
Y sas flors las demanavan—las mes altas damiselas
Y fins los reys ne volian—en sos palaus tals floretas.
Cuant l' altre noble senyora—ho sabé, ne tingué enveja,
Y un esqueix ne demaná—d' aquella planta encisera.
Com las lleys de cortesía—sabia l' altra comptesa,
Desseguit li trameté—de la flor bona semensa
Y tant ben regada fou—y trobá tant bona terra
Que al cap d' any tragué florida—fent ufanosa creixensa.
Vingueren després mals vents—y aquellas duas plantetas
Com si fossin embruixadas—se tornaren totas secas
Llarch temps regantlas ab plors—malastrugas las doncellas.

. . . .

A la volta d' anys y panys—se n' ha esbargit la tempesta
Y eixint lo sol ha tornat—lo bon temps de primavera,
Y altra volta han reverdit—las plantas, y trèt poncellas
Com en altra temps bonicas—y de perfumada esencia;
Y cada any quan ne floreixen—y quan las flors arreplegan,
Fan los dos nobles senyoras—com avans alegres festas.
Y á n' aqueixa festa anyal—se convidan y s' galejan
Las damas que segons dihuen—eran duas germanetas
Y com aytals bè s' estiman—y abduas son falagueras.
¡Dèu fassi durá l' bon temps—per las duas doncelletas!
¡Y que puguin cada anyada—cullir lo ram de floretas!»

Jaume Collell.

Directors: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

ANY I. BARCELONA 9 DE MAIG DE 1868. NÚM. 19.

DIRECCIÓ Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

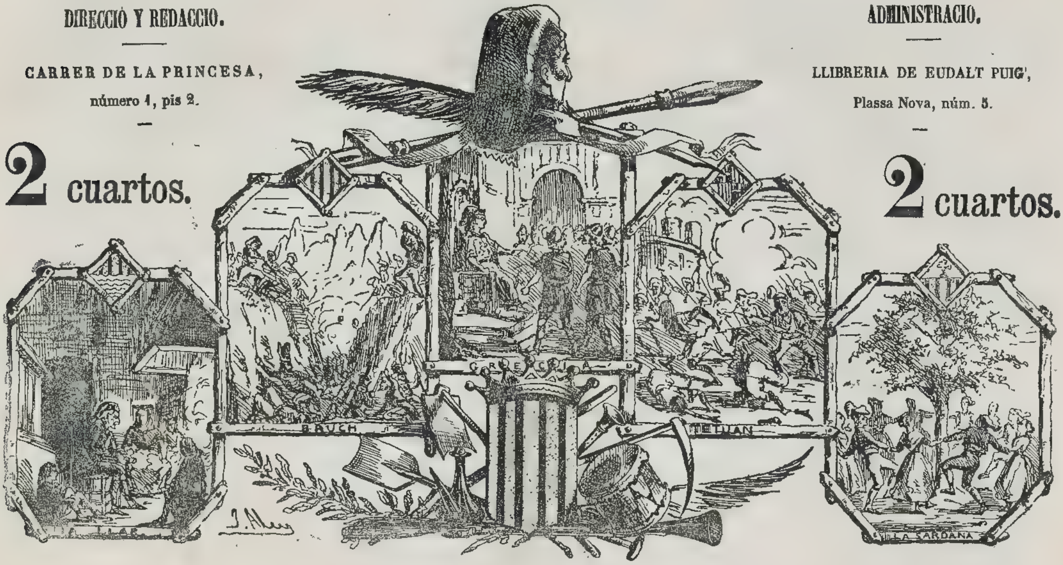

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS CONTINGUDAS EN LO NÚMERO PASSAT Y EN LO PRESENT.

Núm. 18. *Als poetas de Provensa y de Castella, salutació* per A. Serra en nom de la Redacció.—*A ma patria, poesia* per J. Serra y Campdelacreu.—*Germandat, poesia* per F. Ubach y Vinyeta.—*En Joan l' aymador de la gentilesa, sonet*, per R. Picó y Campamar.—*Las duas Comptesas, poesia* per Joseph Roca y Roca.—*Salutació, poesia* per Martí Genis y Aguilar.—*Al poeta Williams Ch. Bonaparte Wyse, poesia* per Antoni Careta y Vidal.—*Lo poeta, poesia* per A. Aulestia y Pijuan.—*Als trovadors de Provensa, poesia*, per Joseph Martí y Folguera.—*Als poetas provensals, poesia* per Jaume Collell.

Núm. 19. *Sueltos.—Articles cientifichs. L' Univirs III.—Estiguian bons, poesia* per Antonet Serra.—*Rum, Rum*, per F.—*Als poetas de Provensa y de Castella, poesia* per lo Trovador del Montseny.—*Teatres*, per un Trompa.—*Un matí de primavera, poesia* per Emilio Coca y Collado.—*Solucions á la xarada y al geroglifich del número 17.—Xaradeta*, per Mariano Burgués.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wyghlen.

Lo nostre estimat amich y redactor D. Serafí Pitarra, ha experimentat una verdadera y deplorabla desgracia. La despiadada mort li ha robat una part de sa existencia, interrumpint los dias de la vida de un de sos fills. ¡Tant de bo que lo nostre sentiment puguia contribuir algunt tant á aconsolar al que per primera vegada ha experimentat lo mes cruel de tots los dolors, lo mes terrible de tots los sentiments!

LA REDACCIÓ.

La Barretina está de enhorabona. Un de sos directors, D. Francesch Ubach y Vinyeta, y tres de sos redactors, D. Joseph Roca y Roca, D. Ramon Picó y Campamar y don Joaquim Riera, han obtingut premi en los Jochs florals del present any. D. Francesch Ubach y Vinyeta ha merescut l' englantina per sa poesía histórica lo *derrer Pallars*; D. Joseph Roca y Roca y D. Ramon Picó y Campamar han sigut premiats ab dos accessits lo segon, y un accessit lo primer: D. Joaquin Riera ha guanyat la medalla de plata.

La Redacció se creu en lo deber de ferho públich, y s' associa á la satisfacció que experimentan los poetas llaurejats.

LA REDACCIÓ.

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

III.

SISTEMA PLANETARI.

Confosa é imperceptibla entre las demés, brilla en lo cel una estrella. A curtíssima distancia d' ella, comparada ab la que la separa de las demés estrellas, giran á son derredor uns cossos de forma quasi be esférica, y de tamanyos diferents, mes tots insignificants respecte al de la estrella. A aqueixos cossos opacos y sense llum propia, se 'ls hi ha donat lo nom de *planetas*.

Del mateix modo que 'ls planetas giran en derredor de la estrella, altres astres giran en derredor dels planetas. Aquestos son també opacos y sense llum propia. Son los *satélits*.

Afegiu á la estrella, á sos planetas y á los satélits, *los cometas*; aquestos astres á qui haureu vist mes d' una volta arrossegant sas argentadas cabelleras en lo firmament, y tindreu un *sistema planetari*.

Encara que los sistemas planetaris sian, potser, tants com estrellas, no 'ns es dat examinarne mes d' un. Aquest es lo en qui nostre Sol es la estrella central, la Terra un de sos planetas, y la Lluna lo satélit de aquesta.

Anem, donchs, á dirigir la vista sobre nostre sistema planetari.

Fixo en lo centro del sistema, l' astre del dia sosté per la atracció, per aquesta forsa que desde l' átom fins als Sols, desde lo petit gra de pols fins á la esplendent estrella, tot ho regeix; sos planetas, enviantlos, hi ab sos raigs la vida ó lo que es lo mateix: llum y calor.

Encar que fixo lo Sol respecte á los planetas y tot son acompanyament de esferas, segueix un camí inmens á travers de lo espay arrastrant en sa fantástica carrera planetas, cometas y satélits. Com tendra mare, condueix á los astres, á qui ha dat lo ser, en son viatje, cuidant sempre de sa conservació.

Se ha vingut en coneixement d' aquest moviment de traslació de tot lo sistema planetari, per un fet ben sensill.

Quan en una nit un marino abandona 'l port, al principi veu los llums clars y distintament, mes á *medida* que va allunyantse, sembla que aquetos llums van aproximantse entre sí y confonentse cada ve-

gada mes, com mes s' en allunya. Lo contrari passa quan s' aproxima á la costa. Al principi se li apareixen los llums molt aproximats, pero á *medida* que s' hi acosta, van apartantse fins á veurers del tot separats. Lo mateix passa en gran escala en lo cel. Lo Sol acompanyat de sa escuadra de planetas, se aparta de certs grupos de estrellas, luego aquestas deuhen anar aproximantse entre sí á nostra vista al pas que altres grupos se anirán fent mes distints, y presentarán mes y mes separadas sas estrellas com mes ens hi aproximarém. Com podreu pensar, las estrellas de nostre costat se anirán quedant en derrera.

Pera observar aquest fet es necessari molt temps, á causa de la inmensa distancia que 'ns separa de las constelacions de qui ens apartem y de aquellas á qui ens acostem. La velocitat que porta nostre sistema en aquest moviment, es tant rápida que no ens en podem formar idea. Es de cosa de duas lleguas per segon. Y no obstant ¡es insignificant comparada ab la inmensitat de los camps que recorra!

(*Se continuará.*)

ESTIGUIAN BONS.

Un hom se veu compromés,
entre tanta sarracina,
y no 's recorda de res:
dispénsintme forastés
si no 'm trech la barretina.

Los catalans som aixi:
los compliments á un cantó,
de lo pa, pa y del vi, vi;
ens en anem drets al fi,
sense fer cap estació.

Tenía en lo pensament
mudarme y veni 'ls á veurer...
Mes he cambiat d' intent:
s' ha de fe 'l gran compliment,
y 'l compliment no 'l puch veurer.

Alló de sortir mudat,
ben planxadet y enguantat,
ab botinas de xarol
y duent xavo ó be cargol,
francament: no 'm té engrescat.

Y alló de moure y fer brega
y preguntar pe 'l senyor,
y está en lo recibidór
esperant, vaja: 'm carrega
m' encocora y... ¡que se jó!

Jo 'm deya ¿com ho farás
per demostrals ta alegría?...
y pensa que pensarás,
fins que 'm digué un burdagás:
—Home fels 'hi una poesía.

L' idea ja 'm va agradá,
prou la vaig trobá exelent;
mes un' altra 'm deturá,
perque ab bell punt vaig pensá:
¿Y si la fas malament?

Si tots ells fossian novells,
un podría sé atrevit,
pero ¡ca! si de tots ells
no n' hi cap que 's mami 'l dit
si en l' art, tots ells, son gats vells...

Mes m' ha vensut l' osadia,
y poeta dolent ó bó,
aquí va ma inspiració:
si es dolenta la poesia
no es dolenta la intenció.

¿Que 'ls ha semblat Barcelona?...
—Molt bé 'm deurán dir vostés,—
Es clar, com son forastés...

Ja hi ha alguna cosa bona,
per exemple: alguns carrés

Hi ha 'l carrer de las Moscas,
y 'l carrer de las doncellas
en que s' hi viu á las foscas:
tots son plens de casas vellas
rónicas, tísicas, toscas...

D' edificis... no 'n parlem:
la fatxada de Betlem,
la casa de la Ciutat,
que fins diu que te terrat....
y algun que altre magatsem.

Després hi ha llums de gas
que podrian fer claror.
Oh, es un flúit molt bo...
Jo ensopego á cada pas
y això que porto bastó....

. . . .

Mes deixantnos de rahons,
l' objecte d' ma poesia
es dirloshi ab alegría:
—¡Déu los guart y estiguian bons,
ja 'ns veurem un altre dia.—

Ja poden di als de sa terra,
'ls ho demano, si 'ls plau,
que á n' aqui, desde la serra
á la ciutat, volem pau,
que tenim odi á la guerra.

Que la terra catalana
'ls ha fet bona rebuda:
que 's mostra reconeguda,
y que vol ser sa germana,
y que ha agrahit sa vinguda.

Si un jorn ne senten dir mal
de la gent de barretina,
defensinnos tots com cal:
díguian qu' es gent mólt formal
la dels camps de Salamina

Poetas, que Déu vos guart,
recordeuvos de nosaltres
per gloria nostra y del art:
nosaltres per nostra part
pensarem sempre en vosaltres.

Donarán forsa espressions,
si son casats, á la dona,
y als petits deu mil patons.
Tot en nom de Barcelona...
Vaja anem: estiguian bons.

ANTONET SERRA.

RUM, RUM.

Lo nostre Administrador Don Eudalt Puig ha deixat de ser Administrador y Editor Responsable del semmanari *la Pubilla*. La llibreria de D. Eudalt Puig, donchs, desde ara en endevant será Administració tant sols de *la Barretina*. Ho fem públich nosaltres, ja que no ho ha fet públich *la Pubilla*, que, sia dit en honor de la veritat, no ha cregut convenient dedicar una sola ralla á eix assumpto tant important pera aquell periódich com pera nosaltres.

Hem llegit y examinat la gramática alemanya del Senyor Castroverde. Dedicarem un article á eix llibre bo y recomendable baix tots conceptes.

Ha comensat á veurer la llum pública un nou periódich que 's titula *el Universo*. Li donem la benvinguda.

Lo consistori, per medi de *la Montaña de Montserrat*, se fa carrech de unas quantas observacions que nosaltres escriguerem, respecte al lloch ahont se devia célebrar la ja celebrada festa dels jochs florals: se 'n fa carrech y defensa als mantenedors. Fa bè. Las rahons y las sinceras esplicacions que dona, son rahons verdaderas, y nosaltres que no som parcials de ningú, ni tossuts, ni sistematichs; aceptem las esplicacions de la *Montaña* y li donem las gracias al mateix temps, per haberse près la molestia de contestarnos.

Tant de bò que poguessiam donarli la rahò en l' altre suelto en que 's censura lo judici critich que lo nostre redactor Z de V escrigué sobre lo *Don Joan de Serrallonga*. *La Montaña* aconsella al critich de *la Barretina*, que llegeixi lo prolech del drama, objecte de la crítica, y quan respecte á Don Joan de Serrallonga ha escrit lo mateix Senyor Balaguer en sa preciosa historia de Catalunya. Lo senyor Z de V, acepta l' advertencia y lo bon consell, y per lo tant, procurará fer lo que li diuhen, si bè 's proposa també, llegir y estudiar altres llibres y documents que li acabian de probar y afirmar que lo reputat historiador catalá Don Victor Balaguer, falta--sense voler, per suposat,--á la veritat histórica, sempre que parla d' en Serrallonga. Si l' autor á qui 'ns cap la honra de combatrer ab las bonas armas de la rahò, llegeix y estudia lo procés del famós lladre, que dintre poch,—segons noticias,—veurá la llum pública; llavors se convencerá de que sols nosaltres y los que pensian com nosaltres respecte á aquesta qüestió, son los que hi veuhen clar y los que deixan en bon lloch la veritat histórica.

F.

ALS POETAS DE PROVENSA Y DE CASTELLA.

¿No es veritat que 'l blau del cel
es mes hermos eixos jorns?
¿no es veritat qu' en los jardins
son mes hermosas las flors?
¿No es veritat qu' es mes alegre
lo cantar del rossinyol?
¿No es veritat que en eixos dias
fins n' es mes daurat lo sol?...
. . . .
Be 's coneix, be, Catalunya,
que tens dintre de ton cor,
als trovadors de Provensa,
de Castella als trovadors.

¿Per qué musa de ma terra
ne vas, digas, tant galana?
¿per qué 'n dús vestits de seda
y fins joyas d' or y plata?
¿Per qué tos llabis preciosos
ne llansan dolsa rialla?
¿Per qué tos ullets de cel
tant bella mirada 'n llansan?
Be 's coneix que Catalunya
ne té dintre de son cor,
als trovadors de Castella,
de Provensa als trovadors.

Ay Catalunya d' ahir
que tants trovadors tingueres:
si poguesses veure, avuy
als trovadors de Provensa,
als que ho son de Catalunya
als trovadors de Castella,
als que ho son del Roselló
y als trovadors de Valencia...
Si veyas á Cataluya
tenintne dintre son cor,
trovadors que li don' gloria,
que li don' gloria y honor.

Poetas los que vinguereu
á la ciutat de los comptes
pera aná al saló de Cent:
recordeus de nostras glorias,
recordeus dels concellers
que defensaren nostra honra,

recordeus dels inmortals
que de ma patria son joyas.
Recordeu que Catalunya
ne guarda molt dols recor
de aquells homens, quals proesas
cantaren los trovadors.

—

Poetas los que vinguereu
á honrar la ciutat comptal,
pera aná al saló de Cent,
y asistir als jochs florals:
recordeuvos de la llengua
que parlaren Ausias March
y 'ls trovadors de aquells temps,
que per sort sembla han tornat.
Recordeu que Catalunya
ne guarda molt dols recort
dels poetas d' altres temps,
de sos antichs trovadors.

—

Ben vinguts no siau poetas
del un y del altre lloch:
salut á los grans poetas,
salut á los trovadors.
No oblideu á Catalunya,
no oblideu pas son bon nom :
Catalunya, de vosaltres,
ne guardará etern recort.
Recordará Cataluyna
que ha tingut dintre son cor,
al trovadors de Provensa,
de Castella als trovádors.

Lo Trovador del Montseny.

TEATRES.

PRINCIPAL.—LO BARBER DE SEVILLA. CRISPINO É LA COMARE.

Ara vostes ja 's deuhen pensar que 'ls vaig á parlar d' en Duch ó d' en *Felix* y *Juan*: no senyors res de això, aquestos son perruquers de Barcelona y jo 'm vull ocupar de un *barber* y encara de Sevilla. Veritat es que si hem de jutjar per la partitura, mereix lo *Barber de Sevilla*, ser al menys *perruquer* de Paris ó de Moscou. Pero be, Rossini ho ha volgut d' aquesta altra manera, y—no hi ha remey—s' ha de respectar la seva voluntat. Mes ara que m' en recordo: ja se perque ho va fer. Ell devia dir la *partitura* es un poch dificil y hi ha noranta nou probabilitats contra cent de que xiulin á quants intentin péndrer part en la execusió; deixemlo donchs barber, que á tot un perruquer no está gaire decent que me li ventin xiulada. Y aixís ho va fer. Vegin vostes lo que son las cosas: lo *Barbero* ha sigut del *tot* xiulat.—Ab justicia!..—ja 'm sembla que sento dir.

Ja ho crech ab justicia, perqué 'l rondó y tot lo demes que canta la Barbara Marchissio deu ser molt mal cantat, ab justicia perque l' aria de la Calumnia y tot lo que canta en Bottero no deu valer res... ab justicia perque l' orquesta deu ser detestabla...

Qualsevol diria que aquestos quatre gats—no 'ls dich un altra cosa perque no m' agrada insultar á ningu,—hi entenen molt: pot ser son los mateixos que varen demanar la sinfonia de la Sonambula, sinfonia que may ha existit... ¡qui sab! dels sabis de nom tot se pot esperar.

Velshi aqui que un *aficionat* se va presentar á la empresa demanantli una entrada per 'ell, y un' altra pera son germá. L' empresa que no vegé en ell cap autorisació ni li reconegué cap merit, li va dir que *nones*, y l' home contestá: —donchs bueno, ja se lo que tinch de fer. Y veslhi aquí que l' orquesta fou xiulada injustament, que no fou aplaudida en la sinfonia, sent aixis que la va tocar molt bé, que la Barbarina 's desconcertá y no va cantar la llissó del tercer acte com altras anys l' havia cantada... y tot aixís. Això es lo que tenen los xiulets. Suposin que 's reproba una cosa, lo pobre artista en lloch de corretgirse, s' espanta y 's desconcerta y lo públich hi pert, perque ja no fa res mes de bo. Y no es això sol: los demes artistas que prenen part en la execució del l' opera, se desaniman y tampoch fan res de bo. Que no 'ls agrada en Corsi, que no troban prou bo á n' en Baraldi y al barítono: corrents, no aplaudeixen, pero no xiulin. ¿No veûhen que aixís perdem lo que 'ns poden donar la Barbarina y en Bottero? Si ho fan malament, ja ho dirá la prempsa.

Qu' en Baraldi y lo barítono no foren artistas de *primo cartelo* ja ho sabem, mes tambe sabem que lo públich qu' are 'ls xiula, ha sentit y sentirá pitjor, y que s' ho ha tragat y s' ho tragará sense xiular. Per no saltres aquestos no mereixen censura perque 'ls pobres fan tot lo que poden. Despres hi ha que tenir en compte que lo barítono que debutá sortí al escenari tremolantli la veu. Dinguintme: lo que xiula á un home que está tremolant, está just, está considerat, está decent, pot judicarlo ab imparcialiatat? Deixintse de cuentos y deu nos en do de aquest Barber.

Vostes deuhen dir: ma noy quin critich, troba bo al barítono, lo defensa... Fugin d' aqui homens de Deu ¿No saben que jo casi soch purista? Vegin si m' han vist may fumar cap cigarrillo.

Lo barítono dista moltísim de ser un barítono de sis ralets l' entrada, tant, com de ser decents los que 'l varen xiular: vegin si es llarga la distancia...

Ay, carat de senyor Corsi, qualsevulga que no l' hagués vist en la *Cenerentola* hauria dit: ¿aquest es aquell tenor que 'm deya? No s' emboliqui senyor critich que això no es pas un *tenor* del *tenor seguent*. Y donchs ¿qué pensa fer? ¿qué no vol estudiar? ¿qué 's vol fer malbe? Miris, senyor Corsi, no vulguia baladrejar per que voste no pot, no vulguia cridar ni fer forsas que ho sino 's trencaria y no seria facil trobarli un braguer: las forsas deixilas pels *titiriteros*. Creguim y acontentis sent un tenoret de gracia. Despres: home, desvesis de plorar, ¿que no veu que no fa home? Vosté ja es un xich gran. Aixís será com seguirá sent molt bo y mereixent las simpatias y 'ls aplausos del públich. Estudíi molt y exerciti bona cosa la garganta. L' aconsella un amich que l' aprecia molt y l' admira moltíssim.

Y be senyor Bottero, com quedem voste y jo? Quin oficici fa voste? Qu' es violinista, pianista, violonista, baix cantant ó caricato? Home al *menos* ja que fa tants oficis me fes lo favor de ferne algun de malament, pero ¡ca! vinga ser bo y vinga donar xascos al pobre *trompa*. A voste si que no se li pot dir alló de *home de molts oficis pobre segú*...

Ara vostes ja deuhen dir: vejam que 'n dirá del *Crispino e la Comare*.

¿Que volen que 'n diguia? que fou xiulat, que no va agradar, qu' en Bottero 's va tallar,—ho sento per ell y per mi, per que jo l' aprecio molt á n' en Bottero;—y que l' orquesta estigué be. Jo aixís que vaig veurer anunciada l' ópera, ja ho vaix dir. Ara vegin vostes com diastre ha de anarbe un ópera del don *Crispi*... Pera creurerho es precis no haberlo vist may cantant y brincant per aquestos carrers y no haber llegit may la seva auca. ¿Qu' es pot fer de bo ab un home tant nano?.. Y despres un' altra cosa: L' auca no val mes que dos quartos y l' ópera sis rals. Don Crispi per don Crispi, mes m' estimo 'l de l' auca qu' al menys es mes baratet.

Velshi aqui. Dissapte, si Deu vol, m' ocuparé de *la Cenerentola*, ja que no m' en he pogut ocuparavuy. Un hom té tants mals de caps...

Un Trompa.

ment als ánguls entrants de la altra, se produeix un equilibri perfecte, una concordia inalterable, perque jamay sucseheix que las dos tiren cap un mateix cantó ó exigeixin esclusivament una mateixa cosa.

La Roser, que no desconeixia las cualitats de 'n Melció, se avenia á pasar per lo que ell fes en la elecció dels jochs y entreteniments en que matavan los ratos que 'ls deixavan desocupats lo rector y la mestra, no solsament perque son natural manso y amable la feya venir be en tot, si no també pera donar gust á son germá.

Aquet, á son torn, convensut de la debilitat de sa germana, no arrivava jamay á abusar de son predomini y feya esforsos de bona voluntat pera acertar lo que mes podria plaurerli. Ademés de sa generositat natural lo movia á obrar de aquesta manera la forsa del amor que li portava : amor que llavoras no podia esplicar sa inesperiencia ; pero que era ja la llavor de aquell gran arbre que debia després estendrer sas fullas á la refrigerant calor del sol de pau y á las oratjosas ventadas de la desgracia.

Lo carinyo inspirava á Melció finesas de una estremada delicadesa.

La Roser era molt aficionada á las flors y especialment á las violas boscanas. Es gust que hem observat en moltas noyas, que tal volta instintivament sentan ser eixa petita y olorosa flor lo símbol de la seva modesta ignorancia.

Mes en Hostalrich las violetas son tardanas y no floreixen fins que ja en altres llochs comensan á passar. En Melció que sabia tot això, y també tenia noticia de un tossal situat á una hora de la vila en que se 'n hi criavan de molt bonicas, tenia cuidado, al acostarse la estació, de vigilarlas y quan apuntavan las primeras ne feya un hermós ram pera la Roser.

La sorpresa, los estrems de alegría, y la satisfacció que aquesta mostrava al trovarlas al despertár, eran bona paga del trevall que s' havia prés lo cullidor.

—Que bonicas! que hermosas! esclamava flayrantlas ab delicia ¿de ahont las has tretas, si encara no es lo temps?

—Pera satisfer tos desitjos, contestava galantment en Melció, fins las flors adelantan la época.

Vejent en Mateu la afició de sos fills á las flors 'ls arreglá junt á

—Com tenim lo sopar, mestressa?

La Roser al sentirho contestava :

—Ja 'l tens á punt; mes deixem antes aconduir la noya, que avuy no vol acabar de dormirse.

Y la bresava, cantant ab veu no formada, pero ja hermosa, y donant tota la espresió á la bonica tonada catalana, la cansó:

A la boreta del mar.
Hi ha una donsella...

mentres que en Melció se posava gravement una palla en la boca y bufava satisfet, com si fumés una pipada del regalat tabaco negre que entravan de contrabando los que feyan la carrera de Fransa.

Després la Roser estenia sobre una arrel de etsabara, que servia de tamburet, son mocador de cotó del coll y servia lo sopar ab uns pochs trastets de fira que Mateu li havia comprat en casa la terrissaira. Las ametllas y avellanas ó los trossos de la fruita que 'ls haviant donat pera brenar feyan lo gasto de aquets convits; y pera introduhir alguna varietat en los plats, ne guarnian alguns ab las peladuras y las closcas, que quant arrivava 'l torn aparentavan los noyets ficarselas á la boca y mastegarlas, llensantlas disimuladament.

En Mateu sentia bátrer son cor de alegría al véurerlos entretinguts tant quietament, y á lo millor los interrumpia dihent ab fruició.

—Mireulos, marit y molla dintre de una olla.

De vegadas en Melció figurava fer l' amo y se queixava de que algun guisat no estava ben fet, á lo qual se oposava la Roser, alabant sa manera de cuynar.

Si per acás en Pau presensiava tot passant una de aqueixas disputas matrimonials, se quedava admirat y ab la boca oberta.

—Y are qué feu? Perqué os baralleu?

La Roser, mitj picada de que la haguessen sorpresa en aquell joch de criaturas, perque ja comensava á ser tota formalota, contestava ab llestesa.

—¿Qué se os ne dona á vos, babau?

Y en Pau encara assombrat y sense compéndrer res se 'n anava murmurant:

—Be... res... jo ho deya.

També baixavan los noys cap á la riera y corrian per sas boras

UN MATÍ DE PRIMAVERA.

A MA GERMANA CAROLINA.

Rica 's mostra la pradera,
Tota teixida de flors,
Galas obstentan los arbres
Penjant d' ells los florits brots.
Y l' aucelleta amorosa
Trina cantadas d' amor,
Grontxanse en las verdas brancas
Dels arbres del bosch frondós.
La fonteta de la vora,
Llansa son cristallí doll,
Y lo riu n' escup sas aiguas
De vius transparents colors.
Y enjoguessada la brisa
Bessa 'l calser de la flor;
Las papallonas se gronxan
En las espiguetas d' or.
La cascada plora perlas,
Los ginestars ja son grochs,
La montanya está alfombrada
De transparenta verdor,
Y la vall y las planuras
Salpican de blancas flors.
Desde 'l pich de la montanya,
Se veu del mar l' horisont,
Ahont naix ab sa cara ensesa
Lo sol, que estenent pel mon
Son mantell de flama viva,
Sos brins flamants de pols d' or,—
Va montant ab molta pausa
Com un globo misteriós,
Fonent la boyra que cobre
Lo mantell de blau color,
Ahont se dibuixa al lluny
Mitj indecís y confós
Algun aucell estraviat,
Y algun nuvolet que 's fon
A l' alé de tendra brisa
O al alé del ventitjol.
Tot respira suau tendresa,
Fa un concert tant armoniós,
Que los suaus ecos que exala
Fan glatir lo tendre cor
Que escoltant sas melodías
Creu viurer en altre mon.
Benhajas, oh primavera,
Beneita sias mil cops,
Benvinguts matins hermosos,
Ben arribats siau, nous jorns.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Font del ferro.—Moncada.—1868.

Solució á la xarada del número passat.

Ra-mon.

Solució al geroglifich del número passat.

A grans causas gran efectes.

XARADETA.

Lo qui sol estar *primera*,
may se sol queixar de res;
estar *segona*, es estar
com *primera*: lo mateix.
Ab *dos primera*, la roba,
se renta d' alló mes be:
mòlts dels que tenen 'l *tot*,
no la saben guardar gens.

MARIANO BURGUES.—Sabadell.

GEROGLÍFICH.

Lo Maig D Maig: lo Maig D L aa / L aa

Rosa. Clavèll. Dalia.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

S. S. L. E. Barcelona. He rebu tlo segon article. Gracias A. R. Id Publicaré algunas cosas I. R. Id. No 'l puch servir. J. C. Id Li agreixo molt lo seu bon desitj, pero la delicadesa no 'm permet publicar lo seu article A. R. Id. ¿Troba estrany que l' article *una Declaracio* anes sense la meva firma? J. C. Los similis no fan pe 'l meu periodich: jo vull cosas sólidas y no cosas futils y superficials J. C. Vilanova. Rebudas las solucions Publicaré las xaradas. M. S. La Bisbal Sento no poder publicar lo que ha tingut l' amabilitat d' enviarme. M. F. R. Sabadell. Totas las hi publicaré.—Fins al 6 de Maig. A. S.

ANUNCIS.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujía, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de París en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions següents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seu graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontaneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de París ahont ha permanescut durant la ultima Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, assegurantli trobará en dit establiment tots os adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepus, carrer de Petritxol, 14.—1868.

ab aquella alegría inagotable que donan la ignocencia y 'ls pochs cuidados. Se arrimavan als lladoners y apedregantlos feyan cáurer los lladons que 's menjavan ab delicia. Després, quan venia 'l temps, anavan per las bardissas, ahont en Melció se esgarrapava totas las mans pera cullir las moras mes grossas y mes maduras.

Aixó sí: posava un especial cuidado en estalbiar á la Roser tot cárrech fatigós.

—Tot lo que es cosa de forsa, deya arrogantment, nos toca als homens.

Y quan se tractava de un marge alt lo havia de pujar á quatre grapas.

Eran dos naturalesas que 's comprenian. No podem esplicar, ni ells tampoch podian, en rahó dels pochs anys, lo que sentian l' un per l' altre.

Se estimavan, y molt.

Se estimavan ab tant afany, ab tanta constancia, ab tal esclusivisme que imposible sembla que pogués cábrer un afecte tant inmens en lo cor de noys. Mes aviat pareixía que eran ja cors del tot desarrollats.

Entre ells hi avia una especie de corrent magnética. Jà may se vejé trist á Melció sense qué ho estés la Roser. Sos dolors y sas alegrías eran comuns. Fins trovantsé separats, se reflectavan en un los sentiments del altre.

Y tot aixó sense turbar per un sol moment sa ignosensia y candidesa.

¿Ni com podia ser de altre modo, si ells creyan fermament, puig ningú 'ls havia desenganyat respecte de aquet punt, que eran germá y germana?

CAPITOL X.

Un xiquet mes.

En Melció se anava desarrollant de un modo extraordinari. Los jochs fatigosos á que se dedicava ab los altres baylets de la vila, lo correr tot lo dia per camps y boscos, rebent sols y serenas, y lo respirar un aire purissim lo dotavan de una constitució física inmillorable.

Semblava de molta mes edat de la que tenia.

La Roser al contrari, encara que gosava de bona salud tenia una apariencia delicada y era en realitat prou débil pera no poder fer certs trevalls.

Aquestas circunstancias respectivas marcaren un nou caracter á las relacions dels dos infants.

Ell, lo fort, lo gran, lo atrevit, prengué insensiblement lo paper de protector y ella se resigná ab gust al de protegida. De ell sortía la iniciativa y direcció en tot lo que debia ferse; mes ella ab son sentiment y carinyo era moltas voltas la que temperava los arrebatos de 'n Melció.

Aixis fou que no 's rompé la armonía entre ells, apesar de aquet cambi, resultat natural de la creixensa que 'ls portava al definitiu desarrollo de son geni; ans be la mateixa desigualtat contribuí á ferlos mes amichs, si era posible que cresques aquell amor tan intens com constant.

Molts creuhen que la intimitat entre las personas naix de la identitat de gustos, de sentiments y de ideas; y no es veritat. De la identitat ne surt la major part de las vegadas la aversió, ó á lo menos la indiferencia, perqué la confluencia de dos voluntats en una mateixa cosa es molt ocasionada á rahons.

En cambi quan dos naturalesas están conformadas de tal manera que, com qui diu, los ánguls sortints de la una corresponen exacta-

ANY I. BARCELONA 16 DE MAIG DE 1868. NÚM. 20.

DIRECCIO Y REDACCIO.
CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.
LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos.

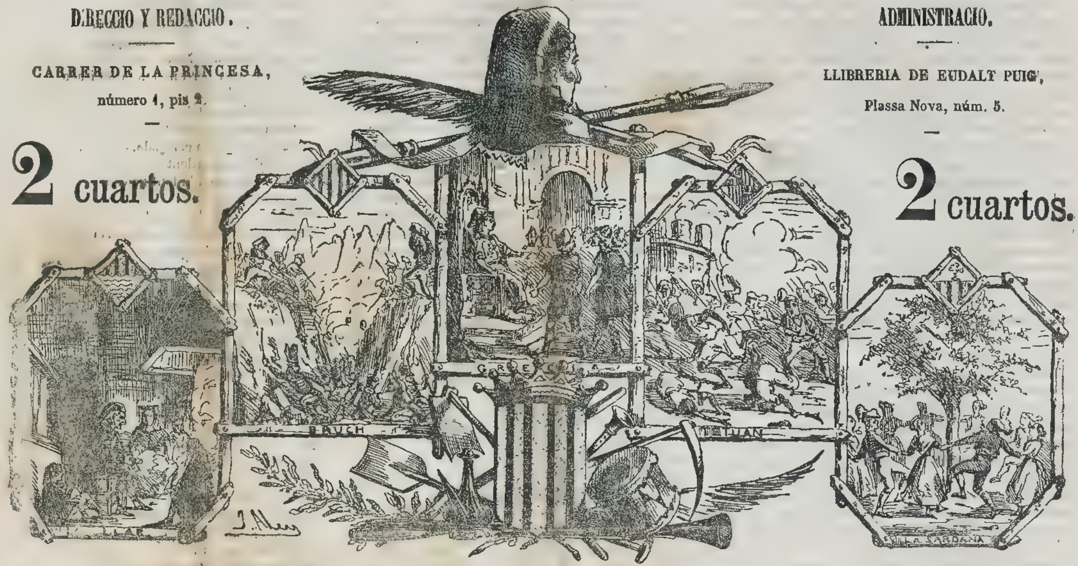

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Advertencias.—Articles científichs: *L' Univers* (continuació.)—*Planys y Esperansa*, poesía per F. de S.—*Rum Rum*, per F.—*En la Plassa Real*, poesía per Nofre Fiter.—*Teatres*, per Un Trompa.—*Corrandas*, per E. Sentfes.—*Solucions á la xaradeta y al geroglífich del número passat.*—*Xaradeta*, per Un Obrer.—*Geroglífich.*—FOLLETI: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wighlen.

ADVERTENCIAS

IMPORTANTS Y TRASCENDENTALS.

Tota la gent de be, queda obligada á comprar lo número extraordinari que pensem publicar lo dimecres vinent ab motiu de ser dia festiu lo próxim dijous. Será un número—mal nos está 'l dirho—molt bo, y que valdrá... *dos* quartets. Entesos.

Accedint á las moltas peticions que 'ns han dirigit moltas personas, hem fet nova tirada dels primers números que s' havian agotat. Los que vulguian completar la novela, poden ja ferho, perque nosaltres ja hem fet lo gasto. Ara que no 'ns fassin quedar malament.

La Redacció agraeix de tot cor las moltas felicitacions que se 'ns dirigeixen de tot arreu.

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

III.

SISTEMA PLANETARI.

(*Continuáció.*)

Corrent, sens dubte, desde sa formació, lo Sol haurá recorregut, seguint probablement una órbita inmensa, los camps incommesurables del espay, veyent variar constantment las estrelladas perspectivas de los cels. Y no obstant de desde lo mes antich de que 's té noticia, l' aspecte general del cel no ha cambiat pera nosaltres. ¡Mes qué es la vida del homè pera poder observar aquestos inmensos moviments!

Com los animals imperceptibles, com aquestas generacions microscópicas que omplen d' un torbellí de vida la mes petita gota de aigua, naixent, creixent y morint, tot en un sol instant; aixis passa la vida del home respecte á la duració de aquestos sublims moviments. Generacions enteras se han succehit, generacions enteras se succehirán fins que de un modo bastant apreciable hagi variat lo panorama de los cels. ¡ Diem generacions! Potser quan nostre sistema arrivi á posarse á la ratlla de las duas estrellas del grupo ó constelació d' Hércules, á qui sembla se dirigeix; si existeix nostre petit mon, ja ni tant sols hi haurá memoria de nostras mesquinas fronteras, de nostras mesquinas guerras, de nostre orgull, ni de nostras mesquinas ambicions...

Numerós es lo corteig que segueix al Sol en son viatje per la inmmensitat, considerable lo número de mons que reben sos beneficis, absorbint ab sos raigs la llum, lo calor, la electricitat que 'ls hi envia desde son trono. Cent tres son los planetas coneguts fins ara, 22 los satelits; mòlt mes gran, sens dupte, lo número dels cometas viatjers que ja se dignan visitantse de tart en tart, ja deixantse véurer algun dia per' no tornar mes, anant á recorrer altras regions apartadas; infinit es lo número de *bolits*, de pedras meteóricas que vagan per l' espay sens direcció coneguda.

Tots aquestos casos no foren coneguts en un principi. Se creya que sols eran 7 los planetas y encara se contavan com á tals lo Sol y la Lluna. Si be per una altra part nó contavan á la Terra com á planeta sino com á centro, no sols del sistema planetari si que tambe de tot l' Univers.

Las distancias dels planetas al Sol son mòlt variadas. Prenent com á mitat la distancia del primer planeta, l' últim conegut dista del Sol 78 voltas lo que 'l primer. No 's creguia per aixó que 'ls planetas están colocats de cualsevol modo en lo espay. En la Naturalesa, en tot se troba armonía. Desde la colocació de las moléculas en la cristalació de las substancias, fins á la colocació de las sustancias, fins á la colocació de los planetas en lo espay; hi ha sempre armonía, sempre lleys que moltas voltas se amagan á nostra limitada inteligencia. En tot se veuhen los resultats de la combinació de una intelligencia elevada.

La lley de distancias, trobada per Bande, es mòlt sencilla. Prenent la serie de números:

0 3 6 12 24 48 96 192 384

en que cada número, comensant per lo 6, se forma del anterior multiplicat per 2; y afegint á cada un 4 mitats, resultará la serie de números següents:

4 7 10 16 28 52 100 196 388.

Donchs bè, considerant que lo primer, qu' es Mercuri, dista com á 4; los que segueixen distan com á 7, 10, 16.....

Encara que sols aproximada, es una lley apreciabla per sa sensillésa, mòlt útil quan no 's té un llibre de astronomía á ma, puig es una série mòlt fácil de recordar.

Lo planeta mes próxim al Sol, es mes petit que la *Terra* y se anomèra *Mercuri*. Lo que gira despres de ell y que distant *Mercuri* com á 4, dista com á 7; es *Venus*. Mes petit que la Terra, encara que poch, aquest planeta se 'ns presenta ab tot son brillo, á causa de la curta distancia que 'l separa de nosaltres. Es lo hermós astre que tant parla á nostre cor, y á qui 's dona lo nom de *estrella del dia*.

Despres de *Venus* y á una distancia desconeguda del Sol, se nota un anell nébulos y bastant brillant á qui se ha designat ab lo nom de *llum zodiacal*. Mòlt se ha dit sobre sa constitución, pero poch se sap de cert. Es bastant difícil observarla y encara se ha de fer en certas épocas del any.

A continuació ve la Terra que dòna voltas en derredor del Sol á una distancia duas voltas y mitja mes gran que Mercuri. Es lo planeta á qui correspon la distancia 10 de la lley de Baude. Generalment la distancia de la Terra al Sol, es la que 's pren com á terme de comparació. En tal cas, *Mercuri* dista los $^3/_8$ ó $^1/_3$ de lo que dista la Terra.

Totas las distancias que fins aqui hem donat, son relativas. Pera poderse formar idea de totas, ne darem una absoluta. Aquesta es la de la Terra al Sol, que dista 38230000 lleguas. Pera fer mes comprensibla aquesta distancia, posarém un exemple mòlt citat. Si un tren exprés surtís de la Terra cap al Sol recorrent 60 Kilómetros per hora, —que es una bona velocitat,— necessitaria 270 anys pera arribar á dit astre. De modo que ja no seriam nosaltres sino los fills y nets de nostres nets, los qui tindrian la *satisfacció* de arribar al astre del dia.

Després de la Terra ve *Mars* de dimensions inferiors á las de la Terra. Correspon al terme 16 de la lley de Baude y dista del Sol una volta y mitja mes que la Terra.

Despres de *Mars*, un planeta de tamanyo grandios, —mes de mil voltas mes gran que la Terra,—segueix sa órbitra al rededor del Sol: aquest es *Júpiter*. Es lo planeta de major tamanyo, va acompanyat de 4 llunas ó satelits y ocupa la distancia 52.

Saturno, es lo planeta següent. Era lo últim conegut per los antichs; va acompanyat de 8 llunas y té un aspecte molt particular per estar cenyit per dos anells; á causa de això se distingeix senyaladament de 'ls restants.

En fi *Urano* ab 8 satélits y *Neptuno* ab un, guardan las fronteras del sistema conegut, l' últim 90 voltas mes del Sol que la Terra y per consegüent mes de mil millons de lleguas.

Alguns haurán reparat que *Mars* ocupa la distancia 16 de la escala y *Jupiter* la 52, y que la distancia 28 quedaen blanch. Los astronoms notaren també aquest vuit; volgueren, pues, indagar á que 's devia eixa irregularitat de la lley y dirigiren sas observacions envers lo espay que hi ha entre *Mars* y *Júpiter*. Las observacions tingueren un resultat felis y la teoria triunfá. Mes en lloch de un planeta s' en trobaren 4 de dimensions encara molt inferiors á *Mercuri*, y á distancias cuasi bé iguals del Sol. Continuant las observacions en aquesta regió, se 'n van observant cada dia de nous, seguidament s' en descubreixen y per lo que sembla hi ha qui opina que sols se coneixen la miléssima part de 'ls que realment hi ha. Mes tot això pensem ampliar' ho mes endevant, per lo que sols dirém que tots aquestos planetas son molt petits, pues que un poch reunits tots los coneguts, no compondrian la massa de la Terra. De aquí lo nom de planetas telescopichs, puig per sas petitas dimensions sols poden observarse ab lo telescopi. Los descuberts primerament son *Ceres*, *Palas*, *Juno y Vesta* y ho foren desde l' any 1801 al 1807: son los mes grans de aquestos petits planetas. A fins de 1864 eran ja 81 los coneguts. S' en descubriren 4 l' any 65; 6 en lo 66 y finalment 4 l' any passat. L' últim de quí tenim coneixement fou descubert per Luther lo 23 de novembre de 1867. Se li ha donat lo nom de *Aretusa*. Son pues já 95 los planetas telescopichs coneguts que junts ab los 8 de tamanyo major, componen los 103 qu' hem dit. Los descubriments de nous planetas telescopichs van disminuint, no perque n' existeixin pochs mes, sino perque los descuberts son los mes grans y se necessitan telescopis de gran potencia pera poder descubrir los demés.

Tots los planetas ocupan á poca diferencia la distancia senyalada per la lley de Baude, exeptuant lo últim qu' es *Neptuno*, lo qual en lloch de distar del Sol 388, quan la Terra dista com á 10, dista tant sols 300. Es la única irregularitat de la lley.

Despres de *Neptnno* ¿hi ha algun altre planeta? No ho sabem. Que la atracció del Sol arriva molt mes enllá es indubtable, pues hi ha cometas que tenen órbitas que se apartan molt mes del Sol que la de *Neptuno*. A mes, la distancia de la estrella mes próxima al Sol es 2000 voltas mes gran que la de *Neptuno*. Es donchs molt gran la distancia de nostre sistema als demés y no seria estrany que mes enllá de *Neptuno* hi hagués un, dos, tres ó mes planetas perteneixents á nostre sistema. La distancia es inmensa. No hi ha, donchs, motiu pera afirmar que estiguia vuida aquesta regió del espay.

(*Se continuará*).

PLANYS Y ESPERANSA.

Un riuet pur y jugayre
Per sobre llit d' arena
Ne corra:
La sorrra,
D' una de sas riberas, n' es ben plena
De pedretas brillants,
Que semblan diamants.
L' altra n' es ben formida
D' arbres de verda fulla
Que quan lo riu ab sas aiguas las mulla.
Pareix que n' es guarnida
Ab perlas tremolencas
Y ab altras ornamentas mitj verdencas.
N' hi ha en eixa ribera,
Una brandajadora
Barqueta molt llaugera
Que del riu n' es senyora.
~~D' hi forma al seu voltant~~
Una escuma qu' es blanca,
Com neu.
Prop seu,
Ne corren ben contents,
Una colla de peixos,
Qué com l' or ne son lluents.
Mes ¡ay! que ve l' Estiu
Per totas parts llansant
Sequedat xucladora!
¡Ay, que deixa de correr
Lo riu, avans joyós!
¡Ay, que l' arbre frondós
Ja pert
Lo vert
Y plahenter color que l' adornava!
La barca que surava,
Tant ayrosa y encisera,
S' ha tingut de posar en la ribera......

. . . .

¡Aixís mateix anava
La barca de mon pler
En lo riu falaguer
De ma ditxa plaguda!
La rodejavan bellas il-lusions,
Esperansas tenia á tots cantons...
Mes ¡ay! que ben aviat
Vingué la sequedat,
Y prest deixá de correr
Lo riu:
Y fiu,
Que de mon pler la barca esbalahidora,
Se tingués de quedar
¡Ay! del desengany ben á la voral
En la fresca vorera
D' una font clara que baixa ab primor;
N' hi ha una tendra flor
¡Qué n' es, qué n' es de maca!
En lo fons se retrata,
Y al veurer son color,
Que n' es blanch com la plata,
Esbalahidora, ufana y ayrosa s' bressa.
Lo ventitjol la besa
Robantli sa plahenta y blana flayre
Y ab ella se perfuma lo dols ayre....
Mes, ay, que la pobreta
N' es ben prest per una tempesta irada
De terra arrabassada:
Restant allá desfeta!
La torsa un cop de vent,
Y pert sa gentilesa cobejada.
La talla l' llamp ardent
Y de las aiguas en la font ne cau:
Sa ternesa suau
Se desfá al furor de pluja forta:
Y ¡ay! ja no llansa la floreta morta
Aquell olor que 'ns plau!...
¡Ay! en lo mon aixís mateix cresqué
Una hermosa nina,
En bondat tant divina
Que conort moltas voltas me dongué.
Lo grat perfum que llansavan sas virtuts,
En mon cor ne va fer
Formar il lusions molts falagueras;
Mes ¡ay de mí, que no sortiren veras!
No, pus que lo vent fer y malahit
De greua malaltía,
Arrabassá ab delit
Aquella gaya fló, ¡esperansa mia!

Donchs, si l' goig meu
Se pert com lo bell riu ó com la flor,
¿Qué faré, mon bon Dèu?...
¿Esperaré Senyor?...
Sí, pus axís com tornará
Lo riu,
Quan de gobernar deixará
L' estíu;
Y axís com, reviurá
La floreta, si n' es ben trasplantada;
També la meva dítxa tornará
Quan pèl' estíu del mon
¡Ay! no sia secada:
Quan en l' envejat cel, sia plantada.

F. DE S.

RUM, RUM.

Per rahons que fácilment podrán compéndrer nostres lectors, desistim de publicar las críticas de *l' Urbanitat* y *l'Amor y gratitut*.

Lo dimecres 6 de Maig, vegé la llum pública en *El Principado* un article titulat *Abril*, devut á la ploma de un reputadíssim historiador que com tothom sab se firma en aquell periódich, baix lo pseudónim de Benjamin. Parlant de las festas que 's devian dedicar als poetas forasters, diu lo seguent á favor nostre: «... citantse entre ellas, una escursió á la montanya de Monserrat ahont se presentaria lo ball d' en *Serrallonga*. Com que la idea que jo tinch formada d' aqueix célebre lladre (Bandido), es *molt* diferent de la que segons veig, tenen altras personas; no comprench com aqueix ball pot ser considerat com á obsequi, sent aixís que com mes parescut siguia á la veritat, haurá de ser mes repugnant y mes impropi pera festejar á ningú.» Traslladem aquest suelto á la *Montaña de Montserrat*.

EN LA PLASSA REAL.

—Panilla! Panilla!
—Paula!
Te estaba esperando!
—Ves!
Dochs *pur quí* tambien mirava
si ta *veya*.
—Pues ya ves...
—He *anadu*... que á la senyora

li queya *todu* 'l cabell...
—Y quiere un postizo....
—Sí.
Y he *anadu* á ca 'l perruquer.
—Que ya á venir la Marieta...
(Aixó hu diu apart, se enten.)
y esta me entretiene... ¡Ay Paula!
—¿ Y ara Panilla que tens?
—Naa Paula, que estoy muy triste,
sin tabaco, sin calés,
y con un humor mas negro...
—Prou que ja te pondrás bien
cuando veyas á la Pepa.
—Ay Paula! tu sabes bien
que solo por estos ojos
Panilla se muere.
—Ves!
com si no te *conossiera* ;
á totas dius lo mateix.
—Ay cigarro de mi vida!...
voy á ver si encuentro quien...
(fen com qui vol tocá 'l dos.)
—¿Que *ta vas* Panilla?
—A ver
si encuentro algun compañero...
—¿Que 't dongui tabaco?
—Pues.
—Per qué no m' ho deyas *hombra* !
Compraten una *da diés*.
(ab una certa importancia
y allargantli alguns calés.)
—No, porque tu eres muy buena...
—Y hasta hi tens per un llibret.
—En fin, si te empeñas, bueno.
Que de estraño Paula que
te miren tanto mis ojos?...
estoy dado á tu querer,
y ya querer mas no puedo.
—Y qu' ets *dulienta* !
—Pues que!...
hay nadie que cual tu tenga
estas manos de clavel,
y estos labios de alabastro,
y estos ojos de... y los piés...
en fin Paula: buenas tardes
que hay revista en el cuartel.
Mañana te aguardo aquí...
que no faltes.
—Ja vindré.
—Adíos hermosa del alma :
—Panilla *passarubien*.
(Ella s' en va per garbí,
y éll vira cap á ponent;
y encara no feya un cuart
que voltava pe 'l passeig,
que ja passa la Marieta
fentlhi 'l serio de valent.)
—¿Dónde vas Maria hermosa?
—*Huya* d' aquí putiner.
—Pues que tienes prenda mia?
—Jo prenda tuya? primer
fora prenda d' un *butchin*,
antes que la tuya ser.
Deus haber passat bon ratu?
Deus estar molt recontent?...
Que li deyas qu' ella reya
d' aquella manera? Que?
Vaja, digas, home, parla,
disculpat, que fas? No hu sents?
—Pero que quieres que hable
si tu hablas por mas de cien?
Y... me gustas con franqueza,
cuando te enfadas; Olé!
Si eres tu lo mas salao
desde Lóndres al Perchel.
Enfádate pues monona
un poquito; vamo á ver.
Ju, juy! carica de cielo,
bendita seas, amen.
(Perque ha vist qu' ella s' enreya
y colcom en lo cistell.
La cosa va fent efecte ;
y éll lo payo que ho coneix,
va garlant ab molt salero.
Ella se engresca. Ell també.
Ja li agafa la maneta,
ella ja 'n obra 'l cistell,
li ensenya una butifarra,
ja li dona ab un llonguet...)
—Olé! (ja diu lo soldat,
ella riu, y éll mes olé!
salero!)
—Ba, pur tabaco.
ja veus si te estimo: *tien*.
(Y ja fa la salamera,
éll ja pensa ab la que vé,
ella que te quiero mucho,
ell ja diu que va al cuartel,
que 'l sargento Calderon,
que 'l capitan Montaner....
y en fi, ba: ja 's despedeixen,
ja li diu l' ultim, olé!
ja li dona ella un pessich,
y se 'n van en nom de Deu
ella, á sentí á la senyora
que esperant se consumeix;
y ell que ab la Paula y María
casi ha fet un jornal net,
se 'n va á veurer si 'l acaba,
ab la Antonia ó la Mercé.

NOFRE FITER.

TEATRES.

PRINCIPAL.—LA CENERENTOLA.

Te rahó : tambe m' hi casaria jo ab un *princep* si fos dona com voste senyora Barbara de nom y no de fet. Gran mal se en fá!... Si jo sapigués fer aquellas carreras que voste fá, voldria pérdrer lo nom que tinch si no 'm casava ab una princesa... Quan li diria hermosa, li diria tot pujant una escala acromática d' aquellas que voste fá mes llisas y mes ben deixadas que no pas un mestre de cassas ; quan li diria sa-

se encarregá de derruir lo que ab tants afanys havian edificat los homens. Caigueren las parets y se posaren á son nivell los sostres y teuladas, lo vent cubrí de terra las ruinas, las plujas hi portaren llavors y fecunditat, y un tossal de verdor se aixecá sobre la plana. Lo que havia sigut casa mas sols se coneixia per la eminencia que brotava, formant un munt de algunas canas, de la mateixa manera que la terra que cubreix un cadavre se aixeca y puja mes que la restant que nó ha sigut remoguda.

Lo únich que quedava, com recort dels antichs habitants era lo piló de la font que donava aigua pera abeurar lo bestiá, lo cual se havia vist invadit per la eura y las bardissas, obtenint desde que fou descuidat una apariencia poética que sóls sab donar la naturalesa. La sombrejavan algunas alsinas que, plantadas per la casualitat, nasqueren sense ordre, y la aigua sens direcció fixa corria plana avall, fent un rieró de carrera capritxosa, bordejat de verdenca molsa y llampants flors bosquetanas.

En lo estiu era lloch preferent per los de Hostalrich pera anarhi á fer fontadas y bromas, puig encara no hi havia una hora desde la vila; y per aixó li havia ocorregut á Mateu aprofitar lo diumenje portanthi 'l noys é esmorsar.

Hi anaren donchs no descuydantse de la minestra que despatxaren ab broma y regositj sentats á terra, fent tals estrems dé alegría y entusiasmantse tant en mitj de aquell rústich quadro, que ningú hauria dit ser tots ells pagesos acostumats á contemplar á tota hora la naturalesa. Mes fácil era péndrer 'ls per habitants de ciutat que's deleitan y revifan al rebrer un bany de aire y de sol en la montanya, oblidant per un moment que están condemnats á viurer entre carrers monótonos, en cambras xicas, foscas y mal orejadas, abont no 's pot esplayar la vista, ni aixamplar lo cor.

En Melció y la Roser no oblidavan son objecte principal, que era arreplegar lo niu de tudons, y aixis, encára no havian arrivat, quan se 'n anaren cap á la bardissa que 'ls guardava y després de fer esforsos lograren apoderarse 'n. O mes ben dit en Melció fou qui despressiant las picadas ab que lo esbarser defensava son tresor se enfilá marge á munt, arrivá á dalt, trová lo niu, agafá los dos petits aucellets y ficantlos á la barretina pera que no 's refredessen, los portá joyós y triunfant á *la Pubilla*.

la casa un quadro de terra pera que hi sembressen plantas y se dediquessen á son cultiu. Los esforsos dels dos noys lo convertiren prompte en un jardí.

En Melció estobava la terra, obria 'ls solchs, regava y podava. La Roser se entretenía en xarcolar, fer empelts y esqueixos y recullir las llavors de las plantas de any.

En un jardí de la vila hi havia un roser que causava la admiració de tothom. Ningú n' havia vist de altre. Feya unas rosas grossas com lo puny y de un color de robell de ou, que semblavan de or.

La Roser se 'n havia enamorat y glatia pera obtenirne una planta; mes lo amo era un notari repatani, vell y mal agradós, que rebia ab rebufos y reganys á tot lo mon. Per aixó, á pesar del molt desitx que 'n tenia, ella no gossava á demanarn'hi, temerosa de son mal geni; mes un dia que pasava per devant de la casa ab en Melció y 'l vejeren ab cara menos criminosa que de costum se atreví á acostars'hi y dirli.

—Deu lo guart de mal, senyor Pere, si 'm volgués fer lo favor....

—Fer lo favor? de qué? refunfunyá lo vell.

—De donarme... anyadí torbada; si 'm volgués donar...

Al sentir tals paraulas lo avaro se torná groch com un safrá de por; perque lo verb *donar* sonava á sas orellas com la trompeta del judici. Tot ell se esgarrifá, se li erissaren los cabells, li tremolaren tots los membres y la interrumpí cridant ple de irá.

—Donar! donar! que 't pensas que lo que tinch ho robo, bona pessa? Fuigme al moment del devant, que no sé quin sant me deté com no... Arre á casa á fer puntas, vagamunda.

Y tancá furiosament la porta, murmurant encara ab indignació:

—Donar! Donar! Escolteu á aquestos miserables y vos deixarán sense un fil de camisa.

Los noys al veurer tal esplossió apretaren á correr y no pararen fins á la era de casa. La Roser plorá de sentiment; en Melció plorá de veurerla plorar á ella y de rabia per los insults que s' havian sentit.

Pochs dias després la Roser se llevá dematinet per anar á veurer si se havian obert las clavellinas de las que 'n tenia una pila de matas; y quina no fora sa sorpresa al veurer en mitj del jardí un hermosíssim roser ab unas rosas molt grosas y grogas, exactament iguals á las del notari.

lada, li diria tot fent una carrera; quasi millor que la de mestre de primeras lletras. Y 'l gran rondó final, me 'l guardaria per declerarmelhi de *rondó*. De segur que 'm diria que si, y així que soch bastant lleig... Ara vegi á voste com no li havia de dir, 'l *princep*, jo te estimo, jo 't vull y totas aquellas bèstiesas en fi, que 's diuhen los enamorats... Y ben mirat, tant de bé li va fer Dèu, deixantla casar ab una persona de *rango*. A mi 'm feya una llastima quan la veya maltractada per sas germanas... Oh! y tot allò era enveja, que 's pensa... No me las fan tant facilment á n' á mi... Es clar, ellas se creyan ser un parell d' estrellas y cada vegada que voste sortia, se trobavan ab lo sol que las eclipsava. Voste era una especie de Martinez de la Rosa, musical Pero voste ray!... se 'n podia ben riurer... Cada vegada que ellas li donavan un regany fent bastanta mala lletra, vosté 'ls contestava clavantloshi pels nassos una recula de notas que honrarian á un estudiant. Y es clar, tothom deya que la Barbarina tenia rahó... Pobra *Cenerentola*... nó se perque l' havian de deixar á recó... y ara que las criadas van tant baratas... Pero 'l princep las va ben trompar á las germanas. No la volen vosaltres—va dir,— donchs be, ja la voldré jo... Y vulgas que no vulgas, la cendrosa fou pel princep y ningú mes. ¡Y quin *princep!* no 'ls hi diré sino que 'l coneixen per en Corsi... Se coneix que deu estar sempre de bon humor, perque cuasi sempre canta bé... Lo qu' está alegre es en Bottero, que en eixa opera dona gust de sentir... ¿Y en Rotta?

En Rotta 's llueix. ¿Venhen? y tant que deyan d' en Rotta. Ca! si es pecat ser mal pensat... Jo d' aquí en endevant me vull avesar á pensar y á dir bé de tothom... Lo que mereix ser aplaudit es lo *sexteto*. Vinguian *Cenerentolas*, y de segur que vindrán entradas á dojo.

UN TROMPA.

CORRANDAS.

I.

Al mirarme cada dia
en lo mirall de aquest mon,
veig, á cada pena meva,
una arruga mes al front.

II.

Hi encara qui no vol creurer
qu' en lo cel hi hagi angelets!...
¿si en lo mon pervers n' hi naixen...
com al cel no n' hi ha de haver?...

III.

Las fullas cahuen del arbre
y altras naixen en son lloch...
nosaltres ne som las fullas,
en lo arbre de aquest mon!...

E. SENTIES

Solucions á la xaradeta y al geroglifich del número passat.

En sustancia, no es pas una gran cosa: que *Lo mes de Maig es lo mes de las flors*...

Lo que fora nou pera mi, es tenir plena la *Bossa* que ja 'ls asseguro jo que no 'm faria gens de nosa, y que la guardaría dels vicis, que son sos traidors.

Enviadas pe 'l correu.

XARADETA.

Estar *prima* es desitjat,
una nota es ma *segona*,
tercera, es d' eixa ciutat
un carrer, es cosa bona:
lo meu *tot* ha estat premiat.

Un Obrer.—Barcelona.

GEROGLÍFICH.

LIDI son XIII nar II

Las solucions se donarán en lo número del dimecres.

Correspondencia de *La Barretina*.

Un obrer. Barcelona Moltas gracias, no passhi cuidado y dispensim si encara no li havia publicat cap xarada: totas las publicaré, li prometo J. B R Id. No'l puch complaurer P. Id. Si Senyor, ab molt gust. P M, M Id No mes ha endevinat lo geroglifich E. S. P. Id. Li juro que may m'he volgut burlar de vosté He dit sempre y ho sostinch, que será un bon poeta Li publico alguns dels cantars Paciencia, que a poch á poch se va lluny. Ll V. P. Id. Lo seu soneto es mal versificat. J. F. Quintanar de la órden. S'en fara 6 rs tres mesos; queda suscrit y se li enviará ab tota puntualitat. R P de F Barcelona. Lo seu article es bastant bó, encára que s' aparta una mica de la realitat. Lo publicaré M' ha de enviar la solució de la xarada. F. B y B. Id Las poesias que vosté demana 's publicaran quan hagi sortit lo tomo del jochs florals, F. E Id. No puch publicar la poesia Un Xitxarello. Id Si senyor J. F. y C. Id Tambe S. T. y T. Reus. Lo publicaré. A. C. y R. Barcelona. Publicaré ls geroglifichs J. B y R. La xarada si senyor perque está molt bé. Lo soneto es poca cosa.—14 de Maig. A. S.

ANUNCIS.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujia, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions seguents:

Desviacions de la columna vertebral en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontáneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de Paris ahont ha permanescut durant la última Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, asseguravtli trobará en dit establiment tots os adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.

BARCELONA.

DIRECTORS: D. ANTON SERRA Y D. F. UBACH.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

—Quín miracle es aquet, Deu meu? esclamá entusiasmada. ¿Quí ha portat aquestas hermosas flors?

—Jo; cridá una veu que no 's veya de ahont venia; pero que ella conegué ser la de Melció.

—De ahont las has tretas? ahont ets?

—Fet! contestá l' altre en to de broma.

La Roser mirá en contorn ab una rápida ullada, se fixá en un munt de palla que havian descarregat lo dia avans, y tirantse los cabells en rera, ab aquell graciós moviment de cap que fa un cavall jove avans de empéndrer la carrera, s' hi plantá en quatre brincos y agafá á Melció per un bras, al mateix temps que cridava rihent cóm una boja:

—Per tot te deixo!...

—Me donc!... contestá 'l pres esclafint en una riallada y sortint tot ple de pallas del lloch ahont se habia amagat pera gosar de la sorpresa de la noya.

—Esplicat, continuá aquesta. ¿Cóm t' ho has fet pera procurarte aixó tant hermós? ¿No ho has pas pres?

—Vols callar!

—Y donchs

—Ho he comprat.

—Comprat?...

—Sí. ¿De qué te admiras? Escoltam; jo sabia, perque m' ho havia dit la criada, que 'l senyor Pere aprofita papers vells pera escriurer cartas y també sabia que lo senyor Rector ne tira molts en una panera que te sota la taula. Ab aixó li vaig demanar permis pera buscar entre ells los que no fossen escrits mes que de una cara. Me preguntá lo objecte, jo li expliquí lo que 'ns havia passat, y ell enterat me 'n doná tot un cuadernillo de blanch. Jo que si, me 'n vaig tot de seguit á casa 'l notari y li proposo 'l tracte: dos estacas de roser per cinch fulls de paper blanch, ell accepta, li dono, las arrenco, y ab pa de terra y tot las trasplanto aquí. Tu 'l llevas, veus las rosas, te sorprens, te alegras y 'm fas felís.

—Ay, quin gust! no sabs lo que te estimo per aixó! Y ¿qué n' ha fet del paper lo senyor Pere? ¿Cartas?...

—Ca! Ahir mateix se 'l vengué al estanch per dos quartos.

—Ja! ja! ja!

—Deu nos guard' de ser com ell, tant ronyós y cicater.

Un altre dia, diumenge per mes senyas, sortí en Melció molt dematí y al tornar entrá en casa mes trempat que una orga y contentísim.

—¿Qué tens, cor meu, li preguntá sa mare, que fas aquesta cara de pascuas?

—He trovat un niu.

—De qué es? digué al moment la Roser que també tenia molta afició als aucellets.

—De tudons.

—Qué bonichs dehuen ser! ¿Ahont son?

—A la font del mas de 'n Busom.

—Ay! Ay! digué en Pau, ja 'l vaig veurer ahir, que es en un marge mes enllá de uns esbarsers.

—Sí.

—Mes no es de aixó que dius. ¿Cóm dius?...

—De tudons?...

—Sí: no es de tudons.

—Donchs de qué?

—De coloms de bosch ó roquers.

—Y qué mes té? No es lo mateix?

—Oh! y que si 'l vols haber ja cal que t' hi amatinis perque també l' hi sap lo baylet del Parrach.

—Qué dius? Avuy mateix hi aniré.

—Hi anirem tots dos! esclamá la Roser picant de mans.

—Si no os sap greu, digué en Mateu hi anirem á esmorsar.

—Sí, sí.

Lo Mas Busem (corrupció del nom de Bossoms que portava la familia á qui en temps remots lo havian establert los Vescomptes de Cabrera) havia sigut una gran heretat, ab sa casa, forta com un castell, rodejada de corrals, era, pallisa, un bon hort clos de parets y poblada quintana, sense contar las terras de conreu, vinyas, boscos y fins roquerals, que entre totas prou passarian de dos mil vesanas. Mes en la época á que 'ns referim se trovava, ja feya molts anys, deshabitat y rónech, de manera que apenas quedava recort de lo que fou.

Estingida la familia Bossoms fou abandonada la casa y lo temps

ANY I. NÚMERO EXTRAORDINARI. BARCELONA 20 DE MAIG DE 1868. NÚM. 21.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

2 cuartos.

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Mon deliri, per Francesch Pons.—*Revista bestial*, per Antonet Serra.—*Las corridas de toros*, per A.—*Badells*, per Antonet Serra.—*Solució á la xarada del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xaradeta*, per Antonet Serra.—*Geroglifich.*—FOLLETI: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

A LA MEMORIA

DE LA

CIVILISACIÓ.

EPITAFI.

¡La feriren mortalment!....

Requiescat in pace. Amen.

MON DELIRI.

¡Oh fiestas magníficas! ¡oh fiestas útiles! ¡oh fiestas deleitables!..

Los estranjeross os abominan, porque no os conocen; mas los españoles os aprecian, porque solo ellos pueden conoceros.

Pan y toros. JOVELLANOS.

Las aspiracions de cada hu sòn, que tots los demés pensin com ell. Pero com que si la voluntat universal fòs una, lo mòn fora 'l Paradís, y aquest lloch deleitable va desaparéixer de la terra per causa d' una flaquesa de la humanitat; resulta que tothom veu las cosas baix un prisma diferent y no 's troban dos homes que s' avingan en tot quant pensan.

Jo sò un aficionat á toros, pero aficionat ab tots los ets y uts, y voldría que tothom pensés com jo. ¡Desgraciadament no es aixís! Jo may vaig á la plassa que no porti una esquella capás d' aixordar á mitj públich, y un coixí vell perque tirantlo d' un can tó al altre, ompli de plomas á tota la concurrencia. Jo may m' estich en la plassa sense comprar ventalls per' xiular ab lo manech, y taronjas per' tirar las pells als barrets dels espectadors. Jo may surto de la plassa que no estiga enregollat d' haver cridat *¡bruto!* á cada moment y *¡cochino!* á cada pas, y que no m' hagi de comprar un hongo nou perque 'l que porto ha donat mès voltas pe 'l circo que un burro en la sinia.

¡Y encara hi ha qui per aixó gosa tractarme de ximple!

¿Y donchs qué dirian si jo fòs torero? Perque han de saber vostés que jo fora torero, si no fossen tres ó quatre ulls de poll que no 'm deixan córrer ni saltar.

Sí senyors, sí: jo fora torero. ¿Que mès tè ser torero que ser un' altra cosa?

Ja sè que dugas lleys de Partidas declaran *infames* als que per diner lluitan ab bestias bravas, y que per declararlos tals dònan las sevas rahons; pero 'ls que en contra de la meva opinió aixó retrauhen, disputan de mala fé. Afigúrintse vostés que las Partidas son set, que cada una tè una pila de títols y que cada títol té una pila de lleys. Donchs bè: de tantas lleys, no mès n' hi ha dugas que donguin aquella nota als lluitadors ab bestias bravas. ¡Quán tas y quántas ne quedan que no parlan de tal infamia! Hi havia un metje que deya: «Totas las personas que he visitat diuhen que sò un ase; pero, com sòn innumerablement mès las que no he visitat que las que sí; resulta d' aquí que la majoría no 'm tè per ase: de consegüent, no ho sò.» Lo mateix dich jo respecte á aquellas disposicions del códich del Rey *Sabi*.

Per altra part, los contraris maltractan als toreros, perque s' esposan la vida, qu' ells no se l' han donada, alegant per rahó que tots los toreros acaban sos dias en las banyas d' un toro ó del resultat d' alguna banyada. Pero si á n' aixó anem, en aquest mòn no 's pót exercir cap carrera ni ofici, perqué 'ls atvocats moren fent d' atvocat, los fusters fent de fuster, y aixís dels altres. Res d' estrany tè, donchs, que 'ls toreros morin exercint lo sèu *art*.

A fé no comprench cóm hi pót haver detractors de aquesta classe de funcions. No comprench á qui no atrau 'l bullici d' una plassa de toros en dia de *corrida;* no comprench á qui no entusiasma la surtida de la cuadrilla saludant en pès á la presidencia, com los antichs gladiadors romans saludavan al emperador en lo circol dient: *Salve, Cesar, morituri te salutan*; no comprench á quí fa compassió 'l cavall, bestia que, si bè es *la més gloriosa conquista de quantas ha fet l' home*, segons espressió de Buffon; la que munta 'l picador ja per res mès pót servir: no comprench, en fi, á quí no arrebata lo toro brau que á la

primera embestida á corre-cuita, fa saltar la barrera als que 'l capejan baix pena de remétrels, mal ferits al mitj del públich.

A últims del passat sigle, una pragmática del Rey D. Cárlos III va prohibir en general las festas de toros, esceptuant los pobles en que hi havia concesió perpétua ó temporal ab destino públich, dels sèus productes, útil ó piadós. Per Reals ordres posteriors, del mateix monarca, va esténdrers' la prohibició per tot lo Regne, esceptuant Madrit únicament.

Aquestas reals disposicions, sens dupte serian donadas per' evitar abusos que hi haurían, encara que no comprench quins podrían ser en tant ensisadoras festas; y la escepció feta de la capital de la Monarquía, proba que á S. M. li eran agradablas las *corridas* de toros.

Pujá al trono D. Cárlos IV, y creyent com es de suposar, que 'l sèu pare s' encaminava á abolir aquestas festas, dictá una lley prohibintlas absolutament. Pero á bèn segur que no hauría sigut aquesta la suposició del Rey, á no tenir al sèu costat á D. Gaspar de Jovellanos.

No puch atribuir sino que á n' aquest ministre algun torero n' hi havia fet alguna, 'l que clamí contra la meva predilecta diversió de la manera que ho fa. Un célebre literato, com era ell, famós jurisconsult, bon poeta, sabi economista, coneixedor anticuari, insigne nagistrat; un home, per' acabar, que va sobressurtir en quants estudis se dedicá, sols podía anatematisar los toros de la manera que ho va fer, mogut per la rahó ans dita. Solsament per algun ressentiment particular podía ell alsar la veu fins contra 'ls nobles, perque trobavan gust en presenciar aquestos espectacles, que no 's mira gens en calificar de *bárbaros*. ¡Sembla imposible!

L' opinió d' un home tan distingit, naturalment atrau las de mòlts. Aixís es que, permetentse altra volta las mevas favoritas *corridas*, no 'm vé de nou que 'l célebre novelista Fernan Caballero diga á n' aquestas festas, *cruels, inhumanas, inmorals, que son un anacronismé en lo sigle que 's precia de ilustrat*, ni que s' estranyi de que 'ls teatres en que hi actúan bonas companyias sols sigan plens los dias en que surten los artistas favoritos, no passant jamay per aquesta humillació l' inmens circo ahont se executan las *bárbaras* funcions de toros.

¡Está clar! L' opinió d' un gran home, encara que siga errada, pot mòlt.

Per la mateixa causa no 'm fan forsa las ideas que en contra d' aquestas lluitas emiteix l' escriptor senyor Mesoneros y 'l profundo pensador, honra de nostras lletras, lo nostre compatrici conegut per Ortiz de la Vega, que s' atreveix á suposar que 'l gust als toros es una enfermetat.

Lo què sí no 'm cap á la testa, perque no sé trobar'hi la rahó, es que en Catalunya may s' hagin aficionat á n' aquesta classe de funcions. Si 's dònan mès de duas corridas l' any, l' empresa hi pert, y aixó fa que jo no puch gosar lo que desitjaría En Catalunya sòn mòlt contadas las plassas de toros, abundant en gran manera en las demés provincias d' Espanya. ¡Llástima! Aquesta es la causa de que alguns sostinguen que fòra mòlt mes productibla la plassa si 's llogués per amagatsemar fusta ó per altra classe de depósits que diuhen que fan falta aprop del port. ¡No 'n faltaría d' altre!

Aixó 'm fa pensar com Fígaro, crítich que, ocupantse de tot lo que 's ho mereix, va deixarse los toros en lo tinter; dich que 'm fa pensar com ell quan diu que no sòn uns tots los homes, suposat que 'ls d' un mateix pais, acás d' un mateix enteniment, no tènen las mateixas costums, ni la mateixa delicadesa, quan vehuen las cosas de tant distinta manera.

¡Oh tempora! ¡oh mores!

FRANCESCH PONS.

(De *La Rambla*)

REVISTA BESTIAL.

Ab un bolet mitj tronat
que 'm va fer de calanyés,
ab uns pantalons de panyo
un poch curts y un tros estrets,
y que no 'm deixavan seurer,
que 'm feyan sempre estar dret:
ab una faixa tronada
del meu vestit de pagés,
ab un trossot de levita
que quasi semblava un gech,
ab quatre forats als colsers
coberts ab blaus pedassets:
ab un xavo á cada galta,
ab una qua al clatell,
ab un bonich trempa-plomas
que 'm feya de ganibet,
ab un bon puro á la boca,
de l' Habana,—era de tres,—
y ab unas polainas vellas
que no serveixen per ré:
ja 'm teniu á punt de solfa,
ja 'm teniu á ne 'l carrer
vestit á punt d' aná als toros
—aná als *toretes* s' entén,—
allo... disfrassat de *curro*,
que ja es un vestit de... cent.
. . . .

Si la minyona de casa
sempre á las sis quarts de set
ja se 'n va cap á la plassa,
jo me n' hi vaig á las tres.
Me 'n vaig á veurer las bestias,
m' en vaig a veure 'ls badells,
que si tinch un poch de xispa,
los ne vull fer dos quartets.

—

Que vol dir tanta gatsara,
tanta gent y tan bestiá?
que vol dir tanta manola,
tanta seda y farbalans,
tanta y tanta pantorrilla
tant de cotxe y tans cavalls?...
Que vol dir tanta bromada,
tanta gracia y tanta sal?..
Qualsevulga juraría
que tenim grans novetats,
que s' ha encés lo Tibidabo,
que 'l cel s' ha vingut abaix,
que un grupo de suspitosos
la farola ha destrossat,
que del passeig, la Sirena,
está á punt de desmayars,
que s' han ofegat dos anechs
del jardí del General,
qu' han mort deu revenedors
de sillons, del Principal
de resultas d' aquell bando
que 'ls va deixá morts y blaus....!
. . . .

Qualsevulga juraria
que tenim grans novetats.
No s' espantin, no s' espantin,
no es pas cap cosa formal.
Es que avuy en lo torin,
en sent un xich cap al tart,
s' hi vol celebra una festa
pera deixar ben sentat
lo bon nom de Barcelona,
que de fama sol gosar.
Volían dar' hi concert,
pr'o un concert es musical,
y la música, senyors,
per 'ls jovinel los no fa;
la música, es suau y dolsa,
no deixa baladrejar,
y los jovens volen córrer
y ferse mil trench al cap,
y romprers' la nou del coll,
y aná á viure á un Hospital.
Nada, *nada*: fora músicas,
digueren ells al instant,
que no estem pas per musícas.....
y 's posaren á pensar
quina ne podrían fer...
—¡Toros!—un boig esclamá.
Y—¡Toros!—contestá 'l poble...
L' assumpto resolt quedá,
y avuy está de gran festa
la nobla ciutat comptal.
Ab tant plausible motiu,
los estudis han plegat
com ho fan cada dijumenge...
Treballar está privat.
Anenmen cap á la plassa
que hi trobarém molt bestiá.
¡Ay Dèu, quanta jovenalla!
¡quin cop de vista mes gran!
Alló mateix del carrer,
ara en la plassa s' está.
A n' llá, un cap representa,
uns deu rals de pentinat,
allá 'm sembla veig dos xavos
que al menos costan *deu rals*,
mes en ellá trobo un bolero...
un *chulo*: m' hi equivocat.
Ne porta las calsas curtas,
pedassos ne dú al bràs
perque diu que fa andalús:
ell ho diu, ell s' ho sabrá...
deixemnos de dar miradas
que ja toca lo timbal.
Ara comensa la gresca:
¿ne volen d' heroicitats?..
L' un diu:—camas ajudeume.—
L' altre diu:—l' haig de matar!..
L' altre esclama:—si jo fujo
després me criticarán.
—L' altre diu:—¿que fa aquest toro?
Aixó no es lo qu' hem tractat;
ja ho vaig dir: si no son mansos
ab mi no hi podeu contar...
L' altre:—*Abrigale torillo*...
li don' la capa... y se 'n va.
Lo picadó 's posa tiesso
y li fa matá cavalls...
Despres surtan banderillas
al repicá lo timbal...
Despres surt un feligrés
un jove com un San Pau
aquí li diuhen *espasa*...
... ¡y ell la dú en la má!..
Be, res, cosas de toreros
que no las entendrán may...
Ne clava l' espasa al toro...
y Dèu l' hagi perdonat.
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Eixa funció repetida
no mes tres cops continuats,
no 's pogué repetir quatre,
perque un toro 's va esllumá,
es l' espectacle que 'ls jovens
lo diumenja varen dar:
jo no 'ls puch pas contá 'l *resto*,
perque al punt me 'n vaig anar.
No se sab, si be 's presum,
si un plet mòlt ruidós hi haurá,
entre 'ls jovens y en Camús
perque la guerra li fan:
Ells parlaren de fer toros,
de toros y... *nada mas*,
y com feren tamborellas,
en Camús está cremat...
No se sap si 'ls Andalusos,—
andalusos catalans,—
las patillas ó garrofas
se las han fet afeitar...
No se saben moltas cosas
que 'm tenen ab ansia gran:
Sols se sap—*del mal 'l menos*,—
que los diners recaudats
socorrerán la miseria,
puig se 'n fará caritat..
Ara aneulos' hi al redera
pero ab un fluviol sonant.

ANTONET SERRA.

LAS CORRIDAS DE TOROS.

Parlarém de toros,—será lo millor,—y contarem un cuento.

En un país,—civilisat per mès senyas,—hi havía una lley ó costum mòlt original. Los condemnats á la pitjor pena que 'l Códich vigent establía,—la pitjor pena no era la de mort, sigùia dit entre nosaltres,—eran indultats completament si resolían un dels problemas morals, científichs ó literaris, qual resolució fos considerada impossibla.

Mòlts anys transcorregueren sense que lo jurat tingués necessitat de reunirse per la sensilla rahó de que en aquella terra no hi havía criminals; mès un dia foù condemnat un sátrapa, que desdè luego anunciá que lo qu' es ell resoldría l' indicat impossible.

Se va senyalar dia y hora, y un cop ja reunit lo jurat y 'l poble, lo president preguntá al *reo*:

—¿Quín impossible os proposeu resoldrer?...

—Lo major que jo conech,—contestá aquest ab vivesa,—y de que es un impossible ne responen vostres sentiments y vostre criteri: vull defensar alló que se 'n diu victoriosament, las corridas de toros, las vull defensar dels cárrechs que las hi dirigeixen, y vull probar,—vegin si es un impossible,—qu' es la mès admirabla de las diversions.

Tals paraulas y disbarats foren acullits ab un inmens murmuri, del qual se feu eco lo president dient á qui las havia proferidas:

—Verdaderament os proposeu un impossible: si conseguiu vostre objecte, mereixereu lo benefici que la nostra lley concedeix. Podeu comensar.

—Inspiréume Satanás,—digué 'l sátrapa,—y anem á pams. ¿Quí s' atrevirá á negar que las corridas de toros són maravillosament moralisadoras?

—Lo sentit comú,—contestá una veu.

—No ho será si s' aprecian mas rahons, com ellas mereixen. No hi ha millor regulador de nostres actes, que la idea de la mort, com porta misteriosa de un mes enllá. ¿Y quína imaginació,—per pobra que siguia,—no veu á la mort posantse riallera sobre las banyas de la fera, durant tot lo temps que dura la corrida? ¿Y quí no surt d' ella alló que se 'n diu notablement millorat respecte á moral, y convensut al mateix temps de que la vida ab tots sos falsos atractius es tant y tant poca cosa, que fins un toro pot destruirla tant solsament aixecant lo cap?...

Y desprès,—l' orador ja semblava que estés inspirat,—¿quí es què segueix ab interés los moviments del toro, desde que surt altiu fins á que 'l treuhen arrossegant, y no veu en ell lo gráfich compendi de la vida humana?... Las bojas embestidas del animal al sortir á la plassa, sense fixar la atenció en cap objecte, ¿qué són sino los felissos jochs de l' infantesa?... Corra desprès lo toro boig, encegat darrera las capas de color de rosa que se l' hi escapan quan va á agafarlas; aixís com la joventut corra presurosa radera las il-lusions també de color de rosa... Mès la trista realitat de la vida, deté ben prest á la juventut, com detura ben prompte al pobre toro la impenetrabilitat dels taulons de la barrera. Comprén mès tart lo pobre animal, lo enganyosas que són las capas y 's dirigeix al bulto, es á dir: embestint als toreros, aixís com l' home busca 'ls amichs, la fortuna, ó l' amor de la familia. Y del mateix modo que 'l toro se troba ab las banderillas que li fan cóurer la llaga, aixís l' home topa ab desenganys, traicions é infidelitats que l' aterran.

Arriba 'l toro á la fi de sa carrera, y apareixen de nou los capots del comensament, pels quals la bestia se deixa enganyar altra volta, aixís com la vellesa torna á las il-lusions de la infantesa.

Tant las capas com las il-lusions són en aquest cas precursoras de la mort que s' acosta sens' podersę evitar. Ara vegin vostés: si cada toro dona tal llissó de moral, afigúrintse quántas ne donará tota una *corrida!*...

Lo toro que deixa la plassa sembrada de cavalls morts y l' enfermería plena de toreros; mor atravessat per la mateixa espasa que ha mort al manso que ni als mateixos toreros feya por; del mateix modo que 'ls Murawief tenen lo mateix fi que l' infelís pobre á qui negaren caritat, solsament que aquell lo aventatja en lo sens' fi de maledíccions que sobra sa memoria llansa lo género humá. Encara podría enrahonar mòlt mès sobre aquest punt...

—Massa heu dit, passeu á un altre punt.

—Síguia: ¿Quí 'm negará que las corridas de toros produheixen grans resultats económichs?...

Quan un banquer veu disminuir lo sèu crédit y la sèva caixa, tal volta se salva de quebrar derrotxant sos últims escuts en una nit de ball y de festa.

Donchs, bè: una cosa per l' estil logra Espanya ab las *corridas* de toros.

Faltada de brassos pera cuidar sos camps y desarrollar la industria, fan véurer lo contrari mantenint tota la profussió de consumidors que fa necessaris la funció de qu' es tracta.

Pera demostrar que las corridas de toros son higiénicas, basta recordar lo lloch ahont se celebran: no hi ha en ell aglomeració dè gasos *deletéreos*, puig l' ayre circula ab llibertat omnímoda: en ell ningú pateix calor, puig cada espectador se pot posar en mánegas de camisa si es que li dòna gust y gana: en ell s' hi disfruta de una llibertat ilimitada que permet menjar á qui te gana, béurer á qui te set, y fer un saludable exercissi de pulmons á qui li acomodi.

Los toros són civilisadors, ja que res utilisa tant com lo contemplar los efectes desastrosos de la barbarie; allunya al poble de la taberna y altres llochs per lo estil, al menos per espay de una semana, perque com los toros són cars, me 'l deixan sense un miserable céntim y aumentan lo sentiment de compassió del mateix poble per medi de la educació práctica, posant en moviment lo mateix sentiment que exita ara lo picador que queda magullat, mès tart lo torero que vola sense tindrer alas.

Las *corridas* de toros són, per fi, eminentment nacionals. ¿Ho hauré de probar? ¿ Per ventura no sap tothom que, fora d' Espanya, en cap país del mon se celebran eixas festas? ¡Ni en Marruecos, ni en San Petersburg, ni en Roma!...

—No menos jo, que sense tu no puch viurer y res me sembla bo no senthi tú.

—Que sucsehiria si 'ns haguessem de separar?

—Ni puch figurarm 'ho. Estich segur de que mon dolor fora molt mes gran que tot lo que 's pugui ponderar.

—Lo meu terrible. Pero aixó no será, si á Deu plau.

—Y tot aixó es...

—Perque tu m' estimas...

—Y tú á mí.

—¿Qué es estimar? se preguntaren á un mateix temps los dos noys, ab aquella vaguetat reflexiva que caracterisa las preguntas que un se fa á si mateix y que no tenen inmediata resposta.

En Mateu que sense haber sentit son coloqui havia comprés per sos moviments lo acte de caritat que havian fet envers las colomas, se acostá en aquell moment y alabá son comportament, acabant per dirlos que era hora de tornar á casa.

Emprenguéren donchs la marxa.

Los dos noys anavan devant, no tristos, pero sí serios y fent semblant de estar engolfats en grans meditacions.

La Roser en particular estava molt abstreta, perque li xiulava á la orella una veu insidiosa, que resonava fins al cor y li dirigia la pregunta:

—Qué es estimar?

CAPITOL XI.

Presentiments.

—Qué es estimar?

Aquesta pregunta se havia dirigit la Roser á si mateixa una vegada y no se la podia treurer del cap ni darhi una contestació que la satisfés.

Havia vist y comprés lo amor de sos pares, tot abnegassió, tot sacrifici. Afecte plé de cuidados, de atensions sensillas y que del cor

Eran hermosíssims, y los dos noys no deixaren de proclamarho en tots tons, fent notar lo un al altre que tot just comensavan á canonar, que estavan cuberts de un plumissol blanch confós, sense una sola taca de color, que tenian uns ullets vius com una sargantana y que ab tantas qualitats y lo bech de color de rosa farian lo millor parell que se hagués conegut y pogués coneixerse en lo mon.

En la edat tendre, tot es un aconteixement y se fa consistir la felissitat en qualsevol cosa.

En Melció y la Roser eran felissos solsament per haber arreplegat los dos colomets. Tractavan de lo que 'n farian y del modo que 'ls cuidarian, ab la mateixa serietat y interés que si 's tractés de un negossi en que 'ls hi anés la vida ó la fortuna.

—En sent á casa, deya en Melció, los guarnirem un niu de pallas en un covador ahont los tindrem ben recullidets de modo que 'l fret no 'ls toqui.

—Bon cuidado 'n tindré jo, pobrets! tant bufons. Si se 'ns morissen...

—Oh! no 'n tingas mica de por. Los donarem menjar y jo mateix los ficaré al bech las bessas.

—Ca, home: son massa petits pera donarlos bessas; los farias mal. Se 'ls ha de donar pa mullat com als moixonets.

—Y res mes.

—Se hi pot barrejar una mica de llavor de cánem picada.

—Ah! ja ho entench; pera que semble que es lo que 'ls dona la vella que se ho treu del coll. Fa, Roser?

—Aixó es. Y se ha de tenir compte al engorjarloshi de ferho de manera que á ells 'ls semble que ho prenen del bech de la seva mare.

—Quina alegría! Quan serán grossos no n' hi haurá de mes bonichs.

—Y farán cria...

—Y ne tindrán de petits y fins podrem posar colomar...

—Per lo sant de la mare n' hi regalarem un parell tot guarnit de cintetas.

Aixís anavan los dos noys dant per fet lo esdevenidor y equivocantse com tots los que, no contant ab la fortuna, disposan del dia de demá.

LOS CASSADORS.

BALADA.

En un hermós matí
de lo variable Mars,
ab moltas esperansas
y alegres y trempats;
dos homens se'preparan
ab l' escopeta al bras
per' anar de cassera...
¿Veyam qué portaran?

—

En contra sa costum
dematí s' han llevat,
puig no ix encar lo sol,
y 'ls dos ja conversant
sen van cap al carril,
carril de Sarriá,
y tot seguit ne marxan...
¿Veyam que portaran?

—

Ja van per los terrossos,
del cotxe j'ha baixa,
per un cantó y per altre
buscant van que cassar.
ja 's veu una perdiu,
li van tots dos detrás
y procuran matarla..,
¿Veyam que portarán?

—

La perdiu no l' han morta,
al dos se 'ls ha escapat...
Buscantne mes cassera
se van mes allunyant.
Ja trovan passarells
y no 'ls volén matar,
puig buscan pessas grossas...
¿Veyam que portarán?

—

Cansats de la fatiga,
de correr per lo camp,
de no trovar gran cosa
ab que descarregar;
ne buscan frondós árbre
y á ne 'l seu peu sentats,
se ménjan lo que duyan...
¿Veyam que portarán?

—

Quan de menjár acaban
tot lo que s' han portat,
sens' veurer que lo cel
no está com avans clar;
las escopetas prenen
y 's van mes internant,
per entre prats y boscos...
¿Veyam que portarán?

—

Lo sol que brillant n' era
ara s' es amagat,
lo cél qu' era clarissim
ara eufosquint se 'n vá;
y tot de negres nuvols
se va poblant l' espay
amenassant tempesta...
¿Veyam que portarán?

—

. . . .

La pluja. al veurers l' sobre,
parats 'ls ha deixat;
avans de reparar'ho,
voldrían desfogars',
y deturars' voldrian
tirant un xich al blanch;
mes ho impedeix la pluja...
¿Veyam que portarán?

—

Veyent que ja 's fa fosch,
que creixen los ruixats
y que desde 'l matí
se trovan contrariats
per falta de cassera;
s' en volen entornar
y van cap al carril....
¿Veyam que portarán?

—

Mullats y ab mòlt coratje
arrivan á ciutat,
y per poca experiencia,
poch mestres y un temps mal;
d' aqueixa correría
que tant temps ha durat:
¿qu' es lo que tots dos portan?
¿que portan? *Son y fam.*

GABRIEL CENCILLO.

RUM, RUM.

Un periódich enshonra dirigintnos unas quantas paraulas plenas de cortesía y d' amistat sincera. Gracias.

—

La *Montaña de Montserrat* ocupantse de la *corrida de toretes* demana á la autoritat que las prohibeixi. Estranyem que en un periódich dirigit per D. Victor Balaguer s' hagi impres tal inconveniencia. No es prohibintlas com dehuen desapareixer las corridas de *toretes*: dehuen desapareixer, *sí*, quan los que son prou ignorants per' no compendrer que las plassas de toros son l' escarni de la civilisació; sapian que aquellas son incompatiblas ab aquesta. ¡Prohibició!... ¿No 's recorda la *Montaña* de lo fruit prohibit?... Lo poble fora prou tossut pera mostrarse llavors partidari de lo que ara ridiculisa y cuasi anatematisa. Escrigui la *Montaña* contra 'ls toros y fará lo que déu, mès no vulgui resoldrer eixa questió per medi de la restricció. Com s' estima mès veurer desertas las plassas de toros ¿quan ho siguin á consecuencia d' un' ordra gobernativa ó quan ho sigan á consecuencia de la instrucció popular? Nosaltres preferim lo segon y per eix motiu escribim contra 'ls toros, si bè no ho fem tant bè com l' assumpto 's mereix y nosaltres desitjaríam.

—

Diu la *Montaña* que lo procés que poseeix l' historiador Don Joan Cortada, es lo de Don Joan Sala y Serrallonga. Nosaltres diem que es lo de Don Joan de Serrallonga. Y ja no volem dir res mès.—per ara, —sobre aqueix assumpto.

F.

MARTIRI.

—Estich trist, no sé 'l que 'm passa.
—Y donchs que t' passa Ramon?
—Res, qu' estich cansat del mon.
—N' estas cansat. —Un xich massa,
Perque só molt desgraciat...
¿Tu, mon dolor no comprens?
—Noy si no 'm dius lo que tens,
¿Com puch dir si dius veritat?
¿Potser se t' ha mort la dona?
¿Tal volta passas apuros
perque has perdut molts mils duros?
Home esplicat enrahona.
¿Es que potser passas gana?
¿No t' arriban 'ls cordills?
¿S' ha mort algun de tos fills,
ó un germá ó una germana?
¿Es que potser no vol plourer
en los camps que poseeixes?...
¿O es que á tas dolsas queixas
ta aymada no 's vol commourer?...
¿Será que la sort no 't pinta?...
¿Perque sents tal commoció?...
¿Es que fas lo ploricó
perque has caigut á la quinta?..
Ramon... ¿que t' has fet bolero?...
—No m' he fet res: m' hi desfet.
—Ramon digas... que t' has fet?...
—¡Ay Anton! ¡m' he fet TORERO!

ANTONET SERRA.

BIBLIOGRAFIA.

GRAMATICA HISPANO-ALEMANA,

PER CASTROVERDE.

Mentres los partidaris del dia de ahir cuestionan sobre las llenguas mortas, sobre aquellas llenguas que ja no serveixen per' altra cosa que per recordarnos lo passat, que si Dèu vol may mes tornará; es notabla l' afició que 's va dessarrollant avuy dia á favor de las llenguas vivas del Nort, eixas llenguas que podem dir' ho sens temor d' equivocarnos, son las llenguas del porvenir.

Mentrestant que la Grecia y la Roma ens presentan las ruinas de sas antiguas grandesas y 'ns conservan no mes que 'l recort de sa bellesa de llenguatge; l' Inglaterra y l' Alemanya se ens presentan altivas com ningú, vestidas ab los habits de la ilustració, sentadas en lo triumfal carro de la civilisació moderna. Y es que aquellas duas nacions, son las nacions del present y cuasi direm del porvenir. Aquell pais que vulguia constituirse definitivament, que vulguia desarrollar sa industria ja siga agrícola, ja siga manufacturera; ¡que estudii á la Inglaterra ó á la Alemanya: aquell pais que vulga posehir grans coneixements en literatura, que estudii la literatura de las llenguas del Nort.

Lo teutonisme ha sustituit al llatinisme: si Roma tingué un Virgilio y un Horatio, l' Alemanya té un Goethe y un Shiller. Som entusiastas per la Germania, y aplaudim de tot cor, quants esforsos se dirigeixin á la propagació de sa preciosa llengua.

Perque es indubtable que qui treballi per extendrer l' idioma alemá, per exemple, contribueix en gran manera, á fer un bé á la societat en general y á la civilisació. Diem aixó, perque en las terras del Nort es ahont hi ha los verdaders pous de la ciencia y la sabiduría, perque allí es ahont naixen los verdaders genis, perque allí es ahont extent sas alas l' amor al estudi y á la ciencia. ¡Quants y quants homens que blasonan d' instruits trobariam en Espanya y en França, que comparats ab un alemany no mes que de mitjana instrucció, quedarían poch menos que desenganyats al veurers, reduhits cuasi estem per dir á la ignorancia y á la nulitat complerta!....

Si se'ns permetes la espressió, un poch gráfica, cuasi diríam que en Alemanya hi ha la causa de la ciencia, en França los efectes de las causas que 's descubreixen en Alemanya, y en Espanya los petits efectes dels notables efectes que 's traslueixen en la patria de Lluis XI. Si volen beurer en la mateixa font, si desitjan apreciar la puresa de la invenció, si desitjen posehir grans coneixement en Física, en Química, en Literatura, en Ciencias políticas y Morales; no estudihin á la França, que en aqueixa terra no hi trobarán mes que malas copias, péssimas traduccions y horribles plagis de la llengua de Goethe: estudihin la llengua alemana, aixis com los alemanys que han volgut saborejar las bellesas d' Espanya, han apres la llengua espanyola En aixó 'ns guanyan, perque ells tenen exelentas traduccions de las obras dels nostres afamats Calderon y Lope de Vega, del nostre célebre Moratin y —en una paraula—dels principals clássichs de la nostra terra; mentres que nosaltres apenas contem ab duas malas traduccions del Faust—una d' ellas traducció indirecta, traducció duas vegadas bastardejada,—y ab unas quantas obras,—contadas,—que se sab que son de orígen alemá perque las escobertas ho portan y per res mes.

Los grans poemas, las sublimes baladas del Nort, no 's coneixen aqui síno superficialment, es á dir: per la fama de ellas que s' ha estés per tots los confins. Los adelantos de aquella nació no 'ls sabem sino perque 'ls sentim á dir, no perque 'ls coneguém á fondo.

Sent tanta la importancia que atribuim y donem de bon grat á la llengua de la Alemanya, no podem menos de donar l' enhorabona al *espanyol* senyor de Castroverde, que fent una gramática útil y recomendabla ha fet alguna cosa en bé de la instrucció é il-lustració de que tant faltats estem en Espanya. ¿Ha estat acertat lo senyor de Castroverde, en lo plan baix lo qual ha desarrollat sa gramática? Nosaltres creyem que si: en ella no hi trobem amaneramení, de manera que no la podem batejar ab lo método de Ollendorf pur, ni ab lo método teórich tampoch. Bo es que l' home exerciti y cultivi la memoria, mes tambe es bo que no s' avesi á ser una máquina,

que s' acostumi á pensar, que sapia donar rahó dels seus actes, que no prengui 'ls habits de obrar perque sí. Bo es que 'l home cultivi sa inteligencia y que pensi per lo tant, mes tambe es bo que cultivi la memoria á fi de poder recordar los coneixements que per medi del estudi, la observació, la atenció, la experimentació y lo raciocini vagi adquirint.

Lo senyor Castroverde ha comprés perfectament eixas asercions y per eix motiu ha deixat de seguir lo método de Ollendorf—lo método práctich,—y lo sistema antich—lo método purament teórich. La gramática alemanya que'ns ocupa es feta per lo sistema teórich-práctich. Cada llissó conté los seus temas y lo seu vocabulari á fi de practicar la llengua y anar fent caudal de termes, requisit indispensable en tot idioma; mes també cada llissó conté la seva part expositiva y detallada de la teoria baix la qual deu ferse la práctica y baix la qual aqueixa té sa esplicació.

La gramática consta de duas parts: l' análissis y la sintesis de la llengua, la analogia y la sintaxis, las parts consideradas aisladament y lo tot considerat en conjunt. Son notables los grans coneixements filológichs que sòn autor ha posat de relleu en las duas parts de la grámatica, especialment en la analogia, en qual part s' ha estés en gran manera coneixent sèns dupte que si 's té ben coneguda la analogia no 's fá tan dificil de coneixer la sintáxis: per fér un bon edifici lo primer es posar'hi bons materials. Las declinacions han sigut fillas de un gran estudi y han merescut que lo senyor Castroverde dediqués bona cosa de llissons á eixa part tant indispensable de la oració. També es digne d' elogi l' atenció y zel que ha desplegat en la exposició del verb, las preposicions y las conjuncions, aixis com en la classificació dels géneros.

Lo nostre entussiasme per la llengua alemanya, la llengua de la filosofia, ens conduiría á fér l' anatomia de la gramática que tenim á la vista y que portem un poch estudiada: la criticaríam per l' análisis y per la abstracció y sols podem ocuparnosen sintéticament y per la generalisació, dient qu' es bona, útil y recomendabla, que honra á sòn autor y que 'ls que desitjin cultivar l' idioma de Shiller, farán bè de deixar y despreciar qualsevulga gramática que no siga la de Castroverde. Ens olvidavam de dir que acompanya al llibre un tomo de literatura propi pera los exercicis de la traducció, compost de trossos escullits dels pricipals sábis alemanys. Estan posats en lo tomo, del fácil al mes difícil, del ménos al mes. Lo senyor Castroverde ha probat en eix tomo que tenía un bon criteri y un gran coneixement del classicisme alemá.

Z. de V.

LO PROFETA EZEQUIEL A TIRO.

(Traducció llatina.)

Oh superva ciutat que jaus dormida
Del mar en la ribera deleytosa,
Y rebs ab pler lo bes qu' esmortuída
Vé á donarte l' onada joguillosa:

—

Oh Tiro, donchs l' imperi soberá
Que 'n temen tots los reys y las nacions,
Arriba fins als limits del Occeá
Ahont portan tos estols los teus pendons:

—

Tu digueres arroganta y vanitosa:
«Ciutat perfeta só jo en hermosura,
Temuda per mon or, ciutat vistosa,
Y afalagada ab auras de ventura.»

—

Escolta, donchs, ma veu que 't vaticina
Ton terrible castich, y oracle cruel,
Ta infausta destrucció y ta ruina.
Que per mut testimoni tindrá 'l cel.

—

Ab los fatjs de Sanir tu 't fabricares
Tos baxells majestuosos y llaugers,
Tu 'ls alts cedros del Liban arrancares
Y 'ls donares á las naus per pals severs.

—

Albas de Basán per rems ne tenen
Ab que n' alsan del mar bullenta escuma,
Remadors que d' Arobad y Sidon venen
Pera servirne á ta grandesa suma.

—

La cantan, los marins, eixa grandesa,
Sentats de chiprea fusta en preciós banch,
Mentres sentint ton nom naturalesa,
Muda s' hi está per' escoltar llur cant.

—

L' Egipte t' doná 'ls llins pera teixirne
Velas que duessen tos llaugers baxells,
Y púrpura la Grecia per' construirne
Per las f estas brillants, vermells mantells.

—

De Febilé 'ls constructors, las Adrassanas,
N' ómpliren ab tas may venzudas proras,
Que pilots destres á nacions llunyanas
Ne guiaren per las onas lliscadoras.

—

Persia, Lidia y Egipte, á tu sotmesas,
Te donan per tribut valents soldats
Qu' en las lluytas feras ab sas prohesas,
Tos enemichs ne deixan aterrats.

—

Tas torras qu' entre 'ls nuvols blaus s' amagan,
Lluytadors de Fenicia las guarneixen:
Las fletxas y buirachs que al sol apagan
Fins la lluny de lo lluny ne resplandeixen.

—

Tota nació á ton nom, calla y t' adora
Després que d' ella á tu son or ne fuig:
Tota nació per ta amistat ne plora
Perque sens ta amistat, tem ton enuig.

—

Tota nació, ciutat, reyalme estrany,
Te dona son tribut de vasallatje:
La plata y ferro, junt ab plom y estany,
Rebs del Cartajinés com homenatje.

—

Te serveixen á tu, esclaus rebassuts
Que la Jonia y la Theflis te donaren:
D' Armenia 'ls cavallers ja may vensuts,
Cavalls de nobla rassa te 'n portaren.

—

L' alarb per l' arenós desert torrat,
Tas ricas, conduheix' mercaderías.
Cert del camí, y en son camell montat
Ne canta ab pler ton nom, tas alegrías.

—

La ciutat de Semíramis divina
Púrpura, jaspis y rubís te dona:
Tu com reyna ab sa seda safirina
Empolaynas y adornas ta persona.

—

D' Israel los fills ab tu ne tenen
Comers que es per tu sola profitós:

—

—Que sé jo!

—Bona l' hem feta, Magí...

En Melció 's posava trist, perque veya trista á la pubilla y li anava derrera com un gos.

Aixis se 'ls sorprenia moltas voltas quiets com una posta de sol y tristos com una nit de hivern, ja tirant pedretas al riu y contemplant las rodonas movibles que feya la aigua, ja assentats l' un al costat del altre escoltant las armonias que conté lo monótono suspirar del vent al travessar las pinedas.

Un dia en Mateu al tornar de vigilar á sos trevalladors, trová lo rector que feya son paseig de tarde.

—Te haig de donar un consell, digué aquet.

—A mí? contestá l' altre admirat.

—A tu. ¿Que pensas fer de la noya de 'n Parés que vas recullir?

—Que penso ferne, senyor rector? Lo que n' hi fet fins ara. Prometí que la cuidaria com á filla y per ara crech cumplirho. Mes en avant... no sé... es cosa que may m' ha acudit.

—Donchs per això mateix es necesari que hi penses y á això va lo meu avis. La Roser se fa gran, lo teu noy no 's queda xich... Me comprens?

—Ni poch ni molt!

—Van molt sols de seca en meca, recorren los boscos y salsaredas... la sanch may se torna aygua y lo diable no dorm.

—Pero senyor Rector... que diu are? Si ells dos, pobrets! son unas criaturas. Y además se creuhen ser germans.

—Mes no ho son. No t' olvides Mateu de lo que diu la Escriptura: *Qui amat periculum* etcetra, que vol dir en catalá que la ocasió fa lo lladre y que no convé tenir la estopa penjada á la llar.

—Vaja, per mes que diga no 'n tinch cap resel ni cap por.

—Ja veus que jo ¿perque t' ho diria? Sols ho faig per ton bé.

—Oh! això sí.

—Donchs no vullas ser com aquells que tenint ulls y orellas no 'ls feyam servir pera res. Ma obligació era avisarte. La he complerta. Ara 't toca á tu.

—Be, be. Ja 'n parlaré ab la dona.

Y ni parlá en efecte.

La Marta al saberho se admirá y alarmá al mateix temps. Los dos

naixen, dirigit sols al benestar y satisfacsió del objecte estimat, encara que sia en perjudici propi. Barreja singular de protecsió y domini, de mando y condessendensias, de afanys, goigs, sorpresas y patir.

Havia sentit y comprés lo amor de fill, nascut á la volta de la costum y de la gratitut; ménos fort y ménos generós; pero respectuós, inténs, lligat á tots los moments de la vida, primera necesitat del cor.

Los dos son amors verges que res demanan, que 's contentan ab lo plaer dels que 'n son lo objecte.

Comprenia igualment lo amor á Deu, passió sublime per quant mes se sent que no se esplica, compliment vagorós de la afissió á lo desconegut, poetich consol del dupte, plena satisfacció de tots los afectes que pugan agitar la ánima.

Y tots los derivats de aquestas passions principals: la compasió, lo respecte, la condessendensia, la caritat, tots tenian son lloch y sa definissió ben entesa en lo sensill y virtuós cor de la Pubilla.

Ab ells vivia, per ells obrava y ja may seguintlos deixá de saber lo que feya, ni s' trová en contradicsió ab los consells que li donavan los que li volian bè y mereixian sa confiansa.

Tot això ho feya com per instint sense examinarho, sense donarse 'n compte.

Mes un dia la paraula *estimar* acudí á sos llavis, fou pronunciada, y ferí á un mateix temps son cor y sas orellas.

—Que es estimar?

Mil voltas havia usat la paraula dirigintla á sos pares, á sas amigas, al mateix Melció, sense que li mogués la atenció.

En la font del mas den Busom, desprès de haber fet lo sacrifici de son gust á la sensibilitat de una colometa, torná á pronunciarla y li soná de un modo tant diferent que li causá assombro.

En un moment la paraula se li presentá ab una significació estranya y desconeguda. La repetí en veu baixa, se fixá en ella y involuntariament la repetí ab los llavis, preguntant que era alló que la admirava y perqué li causava admiració.

No era en realitat la paraula lo que la confonia, era la idea. Mes que la idea: era lo sentiment.

La Roser de noya passava á dona.

Los fills de Judá son blat te venen,
Sa rehina y son balsam olorós.

Damasco, quan tu vols, en tos festins,
Tas copas que n' adornan frescas flors,
Ompla d' Alboun ab deliciosos vins,
Y de llanas t' assurteix de vius colors.

Lo qui n' es industriós alarb d' Oman
Dúr ferro t' ofereix ab suspirs greus,
Riquíssima catifa 'l de Dedan
Que orgullosos trepitjan los teus peus.

Sos anyells lo del desert y sas ovellas,
Y lo del felis Yemen sas aromas,
Preciosas pedras, ricas maravellas
De sas minas, y or, y las suas gomas.

Mantells ben brodats d' or y plata fina,
Te donan los marxants, en lo mar braus,
Y tela per vestits, escarlatina,
Cedros per tos pals, cordas per tas naus.

¡Oh Tiro! Ab ton poder enorgullida,
De goigs y de riquesas coronada,
Qu' en las platjas del mar ne jaus dormida
Al dols amanyagar de blava onada!

Dèu s' aparta de tu ab sas bondats,
Y eixas onas sens ' fi á qui Ell posa fré,
Contra tu s' alsarán en tempestats,
Deixantne de ta gloria sols un *re*.

Puig quan bajan romput las suas resclosas,
No 't donarán dols bes com ans te davan:
Se n' enmusteirán las frescas rosas,
Las rosas que ton cap ne coronavan.

Vensudas ja tas naus y destrossadas,
De tristura omplirán tos remadors;
Puig veurán las onas revoltadas
Contra 'ls que n' eran ans los seus senyors.

Tots los reys, tots los pobles espantats
Plorarán ta cruel sort y ta fortuna:
Castigadas veurán las malvestats
Y ta opulencia convertida en runa.

Llavors esclamarán ab gran tristesa
Recordantne ton poder y ton nom alt:
¿Qui veigé ja may major grandesa,
Qui fou ¡oh bella Tiro! may ta igual?...

JOAN SARDÁ.

Solució de la xaradeta del número passat.

Mès d' un cop m' hi clavat d' oros
en las corridas de *to-ros*.

Solució al geroglifich del número passat.

Barretina: tens rahó,
tambè ho estava pensant:
los toros están devant
de la civilisació.

Enviadas pel correu.

XARADETA.

Es propi d' un cert ungüent,
tercera y *primera* en gran;
segona dona 'l cantant,
quarta dobla, ho es molta gent.
Lo *tot*, te l' estas mirant.

GABRIEL CENCILLO.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

GEROGLÍFICH.

PAS. PAS. PAS n F t n TR No No el

Fernando VII Cárlos I IMDI rarere.

Correspondencia de *La Barretina*.

R. P. de F. Barcelona Enterament entesos. J. F. y C. Id. Li acepto la xarada. P. M. y M. Id. Endevinada. Un dependent botiguer. Id. Está corrent. J. M. y M Id. Lo mateix P. B. y V. Id. Id. Un enlutat. Girona. Id. J. S. Barcelona. Tant lo que li vaig dir, com lo que m'ha enviat. ho publicaré tot No mes ha encertat la xarada. F. de S. Publicaré la llegenda, pero com es tan llarga tardaré alguns números. Un obrer. Id. L'original ha vingut massa tart Publicaré la xàrada. Gracias. M. O. de G, Id Tardis piulastis.—Fins al 22 de Maig. A. S.

ANUNCIS.

ESTABLIMENT ORTOPÉDICH

DE

DON EMILIO CLAUSOLLES,

professor en medicina y cirujia, sócio de la Academia médico-quirúrgica de Madrit y de Palencia, sócio fundador del Institut Médich de Barcelona, premiat en las Exposicions Universals de Paris en 1855 y 1867, etc. etc.

Tractament especial de las afeccions seguents:

Desviacions de la columna vertebral. en tots los seus graus.

Desviacions internas y externas de las camas, peus, brassos y mans.

Peus de Pinya, (varus) peus equinos, retraccions musculars y falsas anquilosis de las camas, etc.

Luxacions espontáneas, traumáticas ó patológicas en totas las articulacions.

Hernias (vulgarment ditas trencaduras, relajacions,—trencats, esbinsats.

Arribat de poch de Paris ahont ha permanescut durant la última Exposició Universal, ofereix al públich sos serveys, assegurantli trobará en dit establiment tots los adelantos que s' han presentat en aquell concurs, y que la ciencia ha demostrat ser los millors pera obtenir bons resultats curatius.

Consultas diarias y gratuitas de 12 á 3.

RAMBLA DEL CENTRO, NÚMERO 27.
BARCELONA.

DIRECTOR ÚNICH: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

Lo amor trucava á sas portas, la ánima las obria joyosa y se trova va totalment transformada.

Desitj de veurer á Melció; intranquilitat en sa ausencia; alegria sens fi al tenirlo present. Sufriment per sas penas, goig per sas satisfacsions, identitat complerta de moviments y gustos; mes no per ser ell qui fos, sino per egoisme. Volensa estranya que 's mira primer á si mateixa que á la persona volguda, afecte egoiste que ho sacrifica tot á son plaer.

Era un complert cambi de vida, no entés; pero sentit. Engendrá lo dupte: del dupte nasque lo frenesí.

¿Que será?

La Roser com tothom pressedí instintivament per comparacions.

Trová en primer lloch que estimava de un modo nou: mes que á sos pares, casi se confesava que mes que á Deu. Y ¿á qui? ¿á son germá?

Lo amor á germans pot ser mol gran. Ella 'n tenia provas: mes no podia de cap manera portar tant en llá.

Perqué ella no 'n havia vist altre exemple que 'l seu, ni en tota la vila hi havia una parella tant unida; y perqué son natural instint li deya que no cab en la humana naturalesa fer naixer sentiments que esigeixen necessariament satisfacsió y que no sia posible satisferlos.

—Altres germans se estiman, murmurava, y vindrá un dia en que se hauran de separar y ho faran sense esfors y sense deixar de estimarse. Mes si en Melció se 'n va y me deixa, moriré desesperada.

Sobre tot se estranyava de que en cert modo 's donés vergonya de jugar ab son germá com avans, y de que fos menos franca ab ell en las conversas que tenian.

Feya esforsos pera vencer 's y no ho podia lograr de cap manera.

Lo dupte se havía apoderat de ella. Una pregunta sense resposta feya son torment.

Perdia horas de dormir cavilant sobre lo enigma inesplicable. Se girava y regirava en son llit y somiava alt. Los hermosos colors que sempre havian adornat sas galtas anavan baixant y fins semblava que del tot desapareixian. Estava ollerosa, mustiga y distreta.

Evitava estudiadament quedarse sola ab en Melció y moltas voltas sense esplicarsho anava á buscarlo.

En ciutat se hauria esplicat son estat dihent que patia de nirvis; enfermetat desconeguda en lo camp y en las escolas de medicina; pero que está molt de moda en los salons.

En Hostalrich se 'n cuidaban molt poch.

Marta digué un dia:

—La pubilla está molt grogueta y desganada.

—Ja ho he observat, contestá en Mateu.

—No 'n feu cap cas; anyadí una vehina, aixó es que muda.

—Que voleu dir?

—Que totas las noyas ho tenen á la seva edat. Fa la creixensa, se espiga massa y alguna cosa n' ha de valdrer de menos. ¿De que 's queixa?

—De res.

—Vejeu! lo que jo vos dich. Encara no haurá passàt mitj any que tornará á estar com avans.

Aquest pronóstich se cumplí; mes fou per una rahó mol diferent de la que havia donat la vehina.

En Melció també se sentia alguna cosa, allá en son interior, nova y desconeguda. Pero era ménos cavilós que sa germana y no volia trencars' hi 'l cap. La estimava, la adorava y res mes. Vejentla tots los dias se acontentava y era felis. Ja 'n tenia prou. En lo demá no hi pensava. Hermosa y confiada imprevisió per la qual creya que lo present jamay havia de mudarse!

Apesar de tot, no deixá de notar lo cambi de la Roser.

—Que tens? Que 't passa? li preguntava.

Molts cops no rebia resposta; altres la obtenia evasiva y vuyda.

—No 't trobas bè?

—Si.

—Estás malalta?

—No.

—Donchs que 't passa?

—Que sé jo!

—Sembla un joch de prendas... ¿Ploras?

—Ay!

—Pero esplicat. De que 't queixas? qué no te estimem prou?

—Oh! massa.

—Y donchs?...,

ANY I. BARCELONA 30 DE MAIG DE 1868. NÚM. 23.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

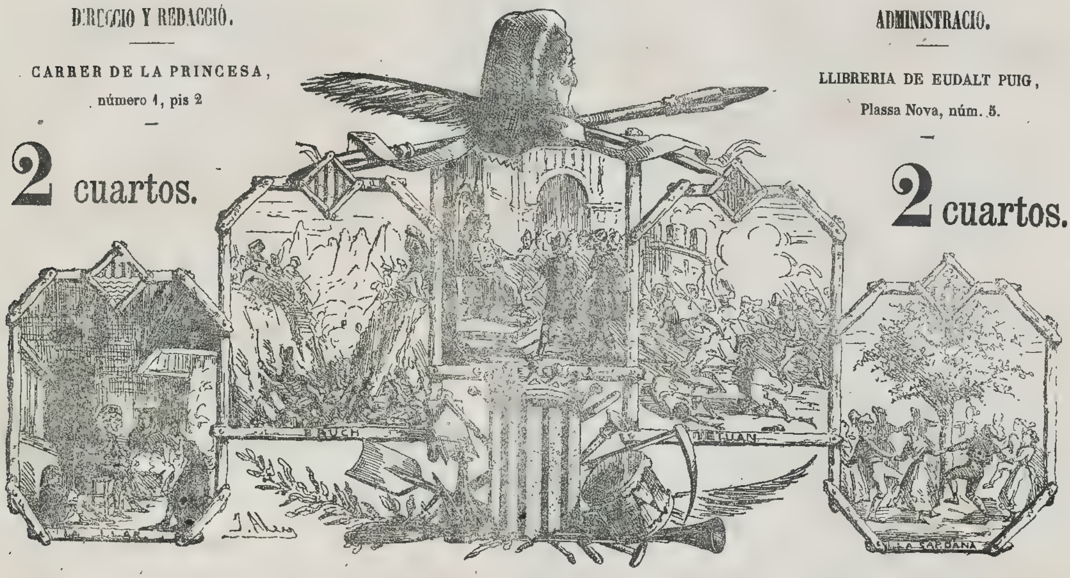

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los Catalans, ¿Que es Catalunya? per Joan Cortada.—*Romanso*, per Pau Sendra.—*Rum, rum.*— *Oda de Anacreonte*, per J. S.—*Epigrama.*—*L' esbarzer y la mora.*—*Pensament*, per Usir-Lesor.—*Poesia de moda. Las maduixas del hort*, per Pau Sicars.—*Queixas*, per J. R. Vidales.—*Tres Preguntas*, per Emilio Coca y Collado.—*La llum del mon*, per Emilio Coca y Collado.—*Solucions á la xarada y al geroglifich del número passat.*—*Endevinalla y Xarada.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUE ES CATALUNYA?

Comprendentse en aquest nom las quatre provincias de Barcelona, Tarragona, Lleyda y Girona ab las que avuy está oficialment dividit lo principat de Catalunya, se trova aquesta terra tancada entre los Pirineus, Aragó, Valencia y lo Mediterráneo. Los Pirineus la separan de Fransa, ab la cual está desde mòlts sigles en íntimas relacions, unas vegadas de guerra, altras d' amistat, de comers y de costums. Y encara hi hagué temps que salvant esta muralla se n' entrá terra endins de la Fransa y fou senyora allí de dilatats territoris. La estensiò de Catalunya es poca, mes com lo terreno es sobradament montanyós y quasi tot ell está ple de turons y rocam, hi ha mes terra de la que sembla, si un se posa á considerarla com si sigués tota planuria.

En las inmediacions del mar, lo sèu clima es mòlt suau, terra endins ó es menos, y en las alturas es fret y fins fredissim, prevenint de aixó que en ella s' hi trovin los fruits de tots los paissos gelats y de tots los que sufreixen una temperatura fins ardent. De aquí prové la varietat asombrosa del sèus productes que basta pera satisfer als paladars mes exigents.

Lo gra que en ella s' hi cull no basta pera 'l consum de sos habitants; mes quant estiga acabada la obra del canal de Urgell, las planurias de aquest territori que per falta de regadiu son la major part dels any improductivas, remediarán aquesta escasetat.

La esportació de fruit es en Cataluyna gran y pot calificarse de inmensa respecte al ví, qual abundancia y varietat es assombrosa.

Al costat del vins espirituosos y negres del Priorat, figuran los daurats y riquissims de la costa; los sechs del camp de Vilanova y Vendrell, escelents pera transportar á Ultramar, los dolsos y melosos de mil altres punts, entre los quals gosan de reputació mòlt justa lo moscatell dè Valls, la malvesia de Sitjes y los riquissims del Ampurdá en la provincia de Girona, abundant tambè en oli, castanyas y pinars, que fins á Santa Coloma de Farnés son en gran número y de exelents qualitats.

En la producció del vi es ahont mes llueixen la laboriositat y lo caracter emprendedor dels habitants, que vencent grans obstacles y forsant, diguemho així, á la naturalesa, han plantat lo cep en las mes encumbradas penyas y foradant mil vegadas á la mateixa roca pera plantarhi una vinya que mes tart ha de produhir riquissims y abundants rahims.

Las valls y las encontradas, en varios punts ostentan la verdor del avellaner, arbre mòlt productiu y qual cullita se verifica quasi per si mateixa, ja que en dias ja marcats del mes de Agost, lo fruit se despren del árbre y apenas hi ha mes treball que 'l de recorrer l' avellanar recullint las avellanas que encatifan la terra.

D' aquesta cullita ne naixen una industria y un article de exportació de valor mòlt notable. En altres punts los roures tenen una escorxa escabrosa que arrancada cada dotze ó catorze anys se converteix en taps y altres mil objectes de suro que també donan origen á un' altra industria y á un altre article de esportació tambè mòlt productiva.

En l' alta montanya lo bestiá mòlt abundant y suculent es objecte de una industria y d' una esportació també mòlt productivas; puig convertida sa carn en llangonisas se derrama per tot' Espanya y fora d' ella gozant d' una reputació que jamay ha sigut desmentida.

Lo cánem que l' oreig balandreja en los últims mesos de estiu y en mòlts terrenos de regadiu, alimenta durant l' hivern la doméstica industria de las pajesas que converteixen sas enredadas madeixas de caps trencats en capdells de fil, fan que tots los anys s' enriqueixi la part de llenzeria, en qual producto han treballat los homens en lo camp, y las donas en la llar durant las vetlladas del hivern.

Lo blat de moro que entra per tant en la manutenció de la volatería y que supleix mòltas vegadas pera 'ls homes la escasses del blat; las llegums, aliment principal y en alguns punts quasí unich de la senzilla clase agricultora, naixen, creixen y donan fruit en tots los llochs de Catalunya ab una abundancia y varietat assombrosas, de las quals donan mostra las esposicions públicas del institut catalá de Sant Isidro.

¿Recorrerem minuciosament tots los productes agricols que 's cultivan en aquesta terra? Tareya seria per sert ben inutil; de tot se cull, ab la singularitat de que aquí no hi ha productes aguanosos, é insaborosos: tot es suculent, tot tè gustos decidits, tot presenta un caracter de forsa y robustes, si cap espresarho aixís, que desprès de alhagar al gust, satisfá plenament la mès perentoria é imprescindible de las necesitats de la vida.

¿Y se dèu aquesta abundancia y aquesta bondat á la fertilitat de la terra? No per cert. Desde lueg

mòlts terrenos del principat careixen de aigua ; los propietaris tenen de repartirse l' escas raudal que recorra las terras ab una escrupulositat grandíssima, que no sempre basta pera impedir los disgustos y graves mals que entre los irrigants resultan.

En altres punts, y son mòlts, ni aquest recurs tenen, sino que es precís confiar en las solas plujas, manera de regar preferible á totas quant venen á temps y en cantitat convenient, pero incerta y que tant sol pecar per escasos com per exes.

Faltali donchs á la producció lo primer element; y com que per aquesta causa se perden las millors cullitas, desesperat lo llaurador per haverse perdut la llavor y lo trevall, tal volta deixa de sembrar en la proxima anyada y altra vegada lamenta allavors sa desditxa, perque precisament aquell any las plujas venen en cantitat y á temps convenient.

Aixó bastaria pera desalentar y deixar sens cultiu las terras si 'l caracter laboriós y que pren novas forsas ab los obstacles no vinguessin en ausili dels agricultors, que resignantse ab la desgracia del any passat sembran l' any següent confiats en que no sempre han de ser infructuosas sas fatigas. Lo terreno es altre obstacle pera la producció. Fora algunas planurias, arenosas mòltas de ellas, lo pais es escabròs, cubert de rocas, quals puntas se veuhen de totas parts, y las terras baixas tenen un llit superior format de las pedras, los palets y las arenas que las plujas fan baixar, de la montanya. Mes lo catalá considera aquets obstacles com petitas dificultats, y á forsa de tenasitat y una constancia que nos desmenteix durant mòltas generacions, ha cubert las montanyas y los boscos de vinyas, ha convertit las pendents y las valls en horts y fruitarás, y escombrant las pedras de las planuras las ha fetas servir pera fer parets en lo camp de sos antepassats y ha descubert las entranyas d' aquesta terra ingrata que de mica en mica anirá cedint al empenyo de son senyor y li dará fruits.

En lo territori mes erm é ingrat que puga imaginarse, l' agricultor catalá neteja la terra de pedras y mala herba, obra un pou, posa una sinia y al cap d' un any l' ensenya transformat en un verdader jardí; y á la sombra dels fruitarás menja tranquilament las llegums y la hortalisa que ha arrancat á aquesta terra que volguè espantarlo ab l' aspecte sech y trist que pochs mesos avans presentava. Tenia rahó D. Francisco Sales quant describint als catalants, deya en lo final de una decima :

> Mes que sia en un estable
> Al fí com per art del diable
> De las pedras ne fa pans.

Joan Cortada.

(Se continuará.)

ROMANSO.

Ja tenim l' estiu á sobre...
mès ben dit, ja fa calor ,
perque l' estiu, lo pronóstich
no 'l fá entrar fins al Juliol.
Ja 'ls sorbetes van endayna,
ja 's desterran los paltons,'
ja fá uns sols que 'ns estabellan
ja 'l sol quan se pon hi es tot,
perque durant tot lo dia,
ningú n' ha pres poch, ni mòlt.
Ja no 's pot anar depressa,
ja 's prenen banys de suor,
ja arriva 'l temps de fers roba
es dir, d' afluixá 'ls cordons;
ja los caps están que bullen,
ja los llabis bufan tots,
ja s' ofega 'l que camina,
ja al que 's para li vé son;
ja cada tarde, á la Rambla
tothom s' hi posa garrons,
ja per fí, perque rés falti
per fastidiar á tothom,
se comensan á fer toros,
que 's lo mes ximple dè tot.
¡Lo quí diu bè del estiu
ó bé no sap lo qu' es bó,
ó te torre, ó viu á l' aigua
ó es un ximple, ó es un boig !
Ni 'ls ventalls fan cap servey
puig sols fan aire á na 'l front,
y home hi há que molt mès sua
del clatell y d' altres llochs.
Si un veu un got d' aigua fresca,
li pot fer mal aquell got;
si pren un bany pot un aire
tocarlo y deixarlo mort.
Si 's pren un gelat... ¡cuidado!
¿no s' ha enfadat pas de poch?
Y ves vestit, tenint ganas
d' anar ben llauger del tot,
y dorm á casa, per compte
d' aná á dormi al passeig nou,
y ves á ballá al *Eliseo*,
per quedarte fet un xop...
y menja escudella, encara
que t' ofeguis de calor,
y bufa, y ventat, y aixugat
y mulla mil mocadors...
¡Anem vaja!... ¿Aixó es l' estiu?
que s' en torni al llit, qu' es fosch;
y aquell que 'l busqui ó l' alabi
ó bè no sab lo qu' es bó,
ó te torra, ó viu á l' aigua,
ó es un ximple, ó es un boig ..
Y si algu ab aixó s' enfada,
jo he dit!... sí, senyors, jo!...

Pau Sendra.

RUM, RUM.

Pera poderne dar compte á nostres lectors, lo diumenge passat passarem revista dels establiments del passeig de Gracia y á fé varem quedar sorpresos de que tant aviat se vegessen tots tan concorreguts.

Pera no ferir susceptibilitats los anirem examinant per lo mateix ordre ab que 's van trovant al eixir de Barcelona.

En lo Prado convenientment restaurát y ab la innovació de unas persianas en los calats que aguantan la gran cupula del salò d' espectacles, se posá en escena «La carcajada» y La sabateta al balcò, de Don Serafí Pitarra. En totas duas los actors s' esmeraren y en la última fòn aplaudidíssima la nena Sagristá.

En lo teatro de la Zarzuela se possá en escena la divertida humorada del Sr. Llarra: «Oros, copas, espasas y bastos,» y la gatada «Lo punt de las donas;» numerosos aplausas alcansaren los actors que 'n las duas prengueren part, y fora alguna indecisiò que 's notá en la representaciò de la segona, creyem que los actor se portaren com cal.

En Varietats no cal dir que está donant plens á bessar «la Urganda,» y que relativament lo públich pot eixir contentissim de sas representacions.

En lo Tívoli agrada mòlt la companyía de zarzuela que dirigeix lo senyor Vidal.

En los Campos, lloch deliciosissim, s' hi aplega una reunió distingidíssima; diumenje passat s' hi posá en escena «La sabateta al balcò» en la qual la nena Carmeta Bossell obtè cada dia mes aplausos, y «Lo pollastre aixelat.» Los actors de aquest lloch que junt ab alguns del teatro de la Zarzuela formavan la companyia que ab tant brillant èxit ha actuat l' hivern que acaba de finir en lo Teatro Romea, no hi he pera que dir que representaren ab tot esmero las duas produccions.

Veus aquí en resumen lo revista dels teatros del passeig. Tant de bo que la segona sia tant á gust nostre y á gust dels interessats com la que acaba de ocuparnos.

—

Se 'ns ha dit que la companyia dels bufos treballaria en lo teatro de la Zarzuela y que la opera cómica francesa debutará lo dia 20 del próxim Juny en lo teatro dels Campos ab «Les dragons de Villars.»

Ja ho esperem ab gust pera passar bonas vetlladas d' estiu, desitjan á tothom bonas entradas.

ODA DE ANACREONTE.

No ambiciono jo 'ls tresors
De Giges, ni 'l gran poder
De Sardis rica desitjo,
No envejo jo al opulent
Que posseheix las grans riquesas,
Ni vull lo tirá poder
De un home sol sobre tots,
Jo prefereixo 'ls ungüents
Ab que puguia perfumar
En los festins mos cabells;
Rosas tendres, olorosas
Mon cor mortal prefereix.,.
Que 'm fa lo esdevinador?
Sols jo penso en lo present.

(Traduhida del grech.)

J. S.

EPIGRAMA.

—¿L' escriptor D. Segimon
diu que té tan bona ploma?
—¡Ja ho crech!... Ell podrá fer topos,
pero los fá ab ploma d' oca.

L' ESBARZER Y LA MORA.

APOLECH.

Una mora grossa y madureta, deya un dia á l' esbarzer que la produhí :

—¡Quina desgracia he tingut!.. Si jo haguès nascut en un jardí , en lloch de ser filla del bosch , tothom me veuria y culliria , y ab mon color morat ofuscaria á mòltas floretas que ara son preferidas... Ara, aquí amagada entre las brancas, passo desapercebuda, y si algú pensa en cullirme ho deixa córrer per la por d' esgarrenxarse ab tas punxas...

L' esbarzer li contestá :

—No 't queixis de ta sort : si no fossen las punxas ab que 't rodejo, no tindrias , pobreta , altra guarda que ta debilitat, mòlts te cullirian abans de ser madura, y ta vida fora mòlt curta en poder de un indiferent que t' arrancaria per capritxo , en lloch de guardarte ab amor.

Mòlts fills se queixan de sos pares , ab igual rahó que la mora de l' esbarzer.

(Traduhit de l' alemany.)

PENSAMENT.

En Pep sentí festejar
á n' en Quim y á la Treseta,
y 's feu un gran tip de riurer
sentin las cosas que 's deyan.
Trová en Pep á la Ramona,
á qui estima com un bestia.
y li va comensá dir
lo que en Quim á la Treseta
y la Ramona á respondrerli
lo que la Treseta deya.
—¿Donchs que reya avans lo ximple?
—Es que tots fem la mateixa.

Usil-Lesor.

POESIA DE MODA.

Las maduixas del hort.

Pas que fóra bo per una comedia y que va passar en lo mèu poble.

I.

Com que si anomenès lo poble vos daria á conei-xer als actors, no vos lo dirè.

Suposem que dos enamorats se diguesen en Pauet y la Roseta, y aquets dos serán los que representarán als de nostra historia.

Ell vivia en frente de casa d' ella, y á casa de ell eran adroguers.

Ella vivia en frente de casa d' ell y á casa d' ella eran jardiners.

Se vejeren y s' estimaren.

Ella era mès aixerida que un pezol d' olor y ell mès airòs que una canya verda.

Desprès de las miradas vingueren los ullets, desprès dels ullets la reixa, y mès de quatre vegadas lò guitarró del adrogueret havia fet morir d' enveja al fadrí del barber de allí á la bora, que com no estava en lo intríngulis, no sabia que en Pauet tocava tant bè perque n' hi ensenyava l' amor.

II.

Rabam, patarram, patarram, ram.

—¿Qué es aixó?

Digueren tots los vehins del poble trayent lo nas á la porta al sentir los timbals.

Era un regiment que entrava.

Com en cada casa ja hi ha un rótul quedíu: *Soldado, sargento, capitan, etc.*, volguè la desditxada sort del adrogueret que damunt la porta de casa sa estimada hi haguès un rótul que deya: *Oficial.*

Si ell haguès sabut lo que allò li havia de portar, prou estich ben segur que l' esborrava lo dia avans.

¡Lo que son las cosas!

Tant com ell sens saber perque se va entristir al entrar lo regiment, ella, de veurer aquells galons d' or y aquells uniformes tenia uns alegroys que semblava que 's tornès boja.

—Noya, ves á fer lo sopar per l' allotjat diguè la mare.

Y la noya se n' hi aná com una dayna, mentres l' adrogueret se mosegava 'ls llabis al veurer entrar un oficialet á casa d' ella.

III.

Ell s' está á la part de fora de la reixa.

Ella á la part de dins.

—Tu no m' estimas.

—¿Perque m' ho dius?

—Tu estavas contenta quant ha entrat lo regiment y en tot avuy ni t' he vist á la porta ab lo coixinet, ni t' he vist al jardí á regar las margaridoyas.

—¡ Ah tonto !

Y la ma d' ella surtint per entre 'ls ferros de la reixa, acariciá las galtetas del adrogueret calmantlo de seguida.

Isquè la lluna.

—Mira Pauet, diguè ella, que fa una lluna clara com un diamant y nos poden veurer.

—Adèu donchs.

—Adèu.

—¿ M' estimas ?

—Mòlt.

En aquell instant l' oficialet que s' estava dins la casa y en l' hort, cantava una d' aquellas cansons andalusas tant mofetas, que va gelar lo cor del adrogueret.

Ella tancá la reixa.

Ell se n' aná á la porta de casa seva á puntajar lo guitarró, quant sent que á dins de casa d' ella l' oficialet també 'n tocava un.

IV.

Fa una matinada fresca com una rosa.

Ella troba á n' ell.

—Ahont vas?

—¿ Y tú ?

—¿ Y tú ?

—Jo á cullir maduixas al hort de casa digué ella, obrint sos llabis ab la sonrisa que l' havia feta reyna y senyora del cor d' ell.

—Vina y tè las cullirè.

Y prenent lo jove lo cistellet d' ella se 'l ficá al bras y se n' anaren rieral amunt cap al hort del mas de casa la Roseta.

Tot caminant deyan.

Ell :

—Ahí lo guitarró de l' oficialet tocaba mès aprop tèu y debias sentirlo mès.

Ella :

—Ahí lo guitarró del oficialet tocava més aprop mèu y vaig sentirlo menos.

—¿ M' ho juras ?

—T' ho juro.

—Deixamte fè un patonet.

—Prenlo.

Y al ferli ell un pató una munió de verdums que hi havia en una pomera que treya 'l fullam per dalt de una tapia l' escarní una estona.

V.

Ja son al hort.

Fa un sol que esberla las pedras.

La nina s' assenta desseta un taronger que cubreix l' hort ab las floretas blancas que llansa.

—Vesmelas á cullir tu perque fa massa sol.

Y 'l jovenet ab lo cistellet al bras de una á una ana va cullint las maduixas.

—¡ Ay nineta, ay nineta
que 'l sol crema 'l clatellet !

Las senyoras peix bullit, croquetas y merengues per postras.

A cada demanda contestava imperturbablement la hostalera :

—Cabalment de això no n' hi ha.

O be :

—Ahir pressisament se va acabar l' últim. Si haguessen vingut mes aviat.

Lo francés pateijava de ira y s' afirmava en la mala opinió que tenia de Espanya y dels espanyols. No 's podia acavar de passar que en aquella posada destinada principalment á la venda de vi y anissat per 'ls carreters, no 's trovessen preparats tots los plats esquisits que fan lo repertori de un restaurant del *Palais royal* de Paris.

Sobre aquest motiu s' armaren mil disputas; se feren cárrechs á la hostalera que á tothom contestava sense mossegarse la llengua y portava la cosa trassas de no acabarse quan un que devia ser pruprudentissim, puig encara no habia obert la boca esclamá :

—Ja veureu, mestressa, las rahons no engreixan. Porteu lo que tingueu y bon profit.

—Grassias á Dèu ! per aquí haviam de haber comensat.

Y en un dir Jesús, se cubrí la taula dels plats preparats que deixavan anar certa oloreta apetitosa, que posá en pau á tothom y per un bon rato tot quedá en silenci, puig no hi havia qui volgués donar á la llengua altra ocupassió que la de judicar del sabor de las viandas que se li oferian.

Mès era de Dèu que no havia de durar gaire lo sossego.

A lo millor uns crits descomunals de la hostalera barallantse fortament ab algú, barrejats ab plorallas de criaturas, alteraren la quietut famolenca del que esmorsavan, hasta 'l punt de que alguns de ells, lo francés entre altres, se aixecaren alarmats y anaren á veurer lo que era.

Espliquem lo que passava.

Poch desprès dels passatjers de la diligencia, arrivaren al hostal per direccions oposadas tres personas.

Dos de ellas eran de aquestos noyets saboyans á qui la cobdissia ó la miseria de sos pares envia á terras estranyas á camparse la vida, no en un ofici fixo que 'ls fasse homes de profit, si no de un modo ambulant que se sembla mòlt á la mendissitat y que 'ls inclina á la bagamunderia. Los de qui parlem no passarian de nou anys. L' un

esposos convenian en que no podrá deixarse de esplicar á la Roser lo secret de sa naixensa, encara que 'ls arracava mòlt la declaració. Pero no sabian com ferho, ni per ahont comensar, ni per quin cap pendrerho.

Aixís vingueren á estar tots duptosos y preocupats en aquella casa que avans era lloch predilecte de la pau y tranquilitat.

La Roser seguia preguntantse ¿ que vol dir estimar ?

En Melció no sabia com complaurerla y desvaneixer sa tristesa.

En Mateu no estava del tots resolt en dirli que no era son pare.

La Marta buscava 'l medò de cumplir lo consell del Rector.

¿Que era lo que 'ls podia treurer de aquest estat de inquietut ?

CAPITOL XII.

La casa de Beguda.

En los temps de que parlem hi havia en la carreterra de Fransa, á uns set quarts mes ensá de Girona, una casa que no pot dirse 'n posada, porque no hi posava ningú ; pero á la qual cau com lo anell al dit lo nom de casa de beguda, puig clarament indicava estar á aixó destinada un gros ram que havia sigut sens dupte de pi vert quan mòlts anys arrera lo penjaren sobre la porta única y principal del establiment.

Era una casassa quadrada, que en son temps hauria tingut sas pretensions puig eran grans las tres finestras del primer pis, llavors molt descuidadas, sense vidres y menjadas de corchs y la fatxada se conexia que havia sigut adornada ab uns arabescos de gust duptós fets ab cals fina, sobre lo bany general arrebossat de áspre morter.

Las plujas y la pols, empero, havian donat al conjunt un color uniforme de vellesa, perdonant sols en part un relotje de sol de torta agulla, pintat al fresco de vermell y blau y un lletrero artisti-

—Crematel' per ta estimada
ja que 'm cremas tú 'l cor mèu.

Ella devall l' ubaga que donava la verdor dels árbres contemplava sonrient los esforsos del adroguerет fins que ell tornava.

(*Se continuará.*)
PAU SICARS.

QUEIXAS.

Naix lo dia, la flor plora
al dols bés del aura pura,
y daurada papallona
carinyosa 'l plor li axuga.
Com la flor jo tambè ploro
d' un amor las desventuras
y ja may consol ne rebo
de la papallona culta.

Mor lo dia ; 'l sol s' amaga
per donar pas á la lluna ;
sa ausencia las aus ne ploran,
sa fugida 'l riu murmura ;
De m' aymía jo m' allunyo
ab lo cor ple d' amarguras ;
ni un suspir sòn cor n' arranca ;
ni una queixa ella 'm tributa !

J. R. VIDALES.

TRES PREGUNTAS.

CONTESTACIO.

EN L' ALBUM DE LA SENYORETA EMILIA P.

REALITAT.

Tan sols ne conech una,
Com tot lo mon la coneguè
Per sort.
Despres de mòlts afanys sol presentarse
La mort.

FELICITAT.

May se trova en la vida,
Per mòlt que l' hom' la busqui
Ab recel.
Tan sols se trova en la mansiò celeste :
Al cel.

AMOR.

Lo que toca en la terra
Tan sols s' en trova un
De verdader ;
Aquet sols lo trobem en nostre mare
Per esser lo primer.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Dia 8 Maig 1868.

LA LLUM DEL MON.

A MON INOLVIDABLE AMIGH S. ESCOBEDO.

Naixem ;
Tan prompte obrim la vista,
Tan sols veyem claror.
Creixem ;
Y la claror opaca
Veyem viva com foch.
Envellim ;
Y la claror mès viva
Se torna ¡ay! á apagar...
Morim!!
Y re hem vist en lo mon...
Vivim enlluernats.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Solució á la xarada del número passat.

Barretina.

Solució al geroglifich del número passat.

Tres passos n' he fet en terra no sé 'l rey si 'm dirá res.

ENDEVINALLA.

Sò vert y no sò esperansa,
m' estrenyo y no soch ambut ;
de cap cep may he vingut,
y sòn parentiu m' alcansa.
Serveixo mes, part del any,
y estich, servint, y á tot hora,
clar de dins y fosch de fora,
que es lo que us semblará estrany.

XARADA.

Ma *prima* guarda y no es capsa
y, si 's vol, está duptant;
lo qué fassi ma *segona*
á fé está ben arreglat,
perque tothom, de la vora
en sentintho fugirá.
Ma *tercera* ab ma *primera*
no ho pot ser la noya gran,
y ma *tercera* ab ma *cuarta*
ab cascabells la veurás
y sobre tot en certs vanos
que 't vendrán per mòlt pochs rals.
Lo mèu tot es una dona
tancada en un lloch mòlt gran.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

DIRECTOR ÚNICH : D. ANTON SERRA.
Editor responsable : D. FRANCISCO ALFONSO.
Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

cament colocat entre nubols de color de terra en que se llegia *Ostal de.....*

Lo temps que no respecta glorias mes llegítimas havia passat sa cruel esponja sobre los noms del fundador de la casa y del artista, que no podem creurer que deixés de posar son *fecit* á la obra, pera inmortalisarse ab ella.

La porta no mostrava cap resto de llindar y per ella se 'n entrava la carretera ab tota llibertat, no vejense cap diferencia entre lo pis polsós y remogut de la espayosa entrada y lo del camí real, acabant de fer notabla la semblansa lo haberhi per lo comú mes carros deturats á dintre, que no 'n pasavan per fora, puig tots los traginers eran parroquians de la casa y no desperdiciavan la ocasió de veurer un trago y fer petar una xarrada ab la hostalera.

No lluny de aquest hostal, posada ó casa de beguda, dibeuli com vulgueu, sucsehí un dia que de una voluminosa diligencia ab sas tres divisions y la baca mes carregada que transport en temps de guerra, la qual venia tot galop entre 'ls alegres crits del sagal, se vejé repentinament saltar de la delantera al majoral, després de haver parat com á périt casi en sech lo tiro de vuit parells que la arrastravan.

La brusquetat de la parada feu sortir de la baluerna tants caps com finestres tenia los quals se apressuraren á preguntar en tots tons lo motiu y si hi havia perill. Fins dos senyoras que anavan en lo cupé se desmayaren del susto y al caurer sense sentits sobre un capellá groxut que per sa desgracia estava entre ellas, lo posaren en perill verdader de morir ofegat de lo qual sols lográ escaparse 'n retxasantlas á cops de puny y cridant assistencia.

Acudí primerament lo majoral á los crits que sortian del cupé y posat en pau lo rebombori cuidá de tranquilisar als altres pasatjers que en sa major part havian ja abandonat la diligencia y se estavan desentumint las camas entre mitj de la pols de la carretera.

—No hi ha de que espantarse, digué ab la veu forta y tot resolut que li havia donat sa costum de dirigirse als animals. No tinguen por de res, que de aqueixa no moriran. Tot lo que ha sucsehit es que se ha trencat lo fusell del joch de devant y que no podem donar un pas sense volcar.

—Donchs, cóm ho farem? digueren uns.

—Girona es massa lluny pera anarhi á peu, observaren altres.

—¿Qui 'ls diu que vajen á peu?

—Podria adobarse.

—¿Qué adobarse? Ni ab un dia n' hi ha prou.

—Y donchs? exclamaren tots ab ansia.

—Donchs! donchs! Mireu : á quatre passos hi ha un hostal ; vaginthi á esmorsar, que temps tenen. Mentres tant lo sagal s' arrivará á Girona á buscar un altre cotxo. En mènos de duas horas estará de tornada y podrem seguir lo viatje.

—Be pero....

—Si no hi ha altre remey....

—Que s' hi ha de fer....

Y aixis murmurant se 'n anaren los passatjers cap al hostal en lo cavall de San Fransesch, convensentse en lo camí de que los quatre passos anunciats se semblavan á un quart de hora com dos bassons.

Un de ells que per lo acsent mostrava ser de mes enllá dels Pirineus era 'l que estava mes enfadat.

—Maleida terra, esclamava; rahó tenen de dir que aixó es pitjor que la Africa. Ahont s' han vist cotxos que 's trencan, camins reals no empedrats, ó á lo menos ben arenats y sense pols y ab duas bonas fileras de árbres al costat pera evitar ab sa sombra los raigs de aquest sol que també es salvatje per lo que pica. ¿Y aquest mentider, que diu que sols hi ha quatre passas fins al hostal? Parbleu y morbleu! País de cafres! Nissaga degenerada y corrompuda!!

Entre 'ls lamentos, maledicsions y esbufechs arrivaren al hostal.

La mestressa que, enterada del fracás, acabava de donar ordres pera que fessen unas monstruosas truitas ab cansalada, matessen dos pollastres y donguessen cassa á dos gats que pensava vendrer per cunills disfrasantlos ab una picada dolsenca de borregos, los sortí á rebrer y 'ls feu entrar en lo menjador, pessa espayosa que no s' havia emblanquinat desde la mort de en Carlos III, invitantlos á sentarse en los banchs que rodeijavan una taula de fusta de pi, llarga y estreta, ni mòlt nova, ni mòlt neta.

Preguntaren que hi havia.

La hostalera contestá que de tot; que demanessen.

Lo francés demaná un beafteack, ostras y vi de Burdeos.

Lo capellá una sopa de farigola y estufat.

ANY I. BARCELONA 6 DE JUNYDE 1868. NÚM. 24.

D RECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

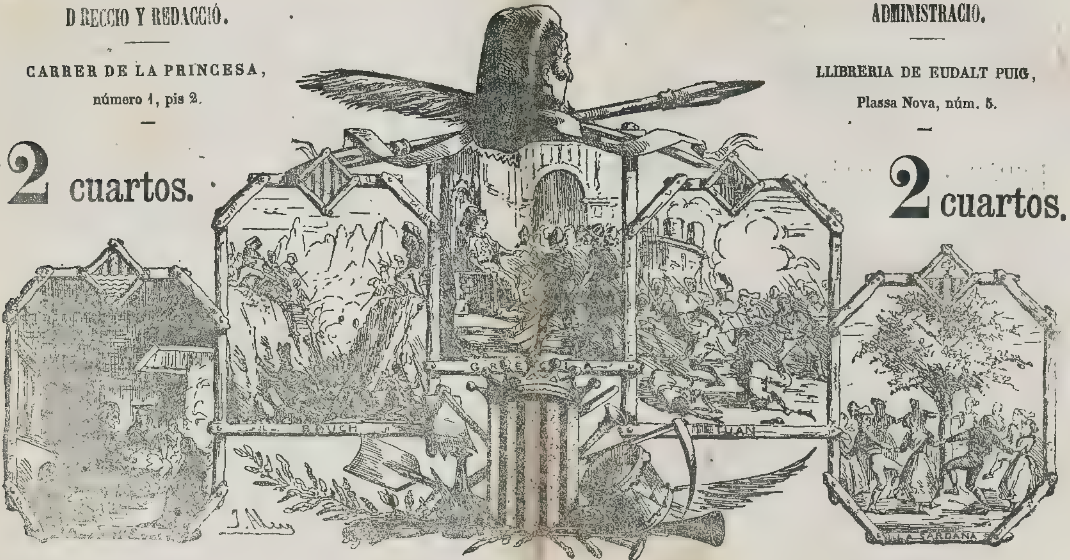

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. ¿Qué es Catalunya? per Joan Cortada.—*De Barcelona á Sant Mus*, per A. Serra —*... ...* per A. Vinardell y R.—*Rum, Rum.*—*Toros, corrida del diumenje 31 de Maig*, per Un de Vich.—*Las quatre barras*, per Un catalá.—*Teatres*, per Z. de V.—*Poesia de moda*, (*continuació*), *Las maduixas del hort.*—*En la finestra del pou*, per R. Pí de Foncuberta —*Solució á la endevinalla del número passat.*—*Solució á la xarada del número passat.*—*Xarada.*

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ ES CATALUNYA?

(*Continuació.*)

En altras parts obre minas, profundisa las montanyas buscant aigua, y la troba y la condueix á una masía passant per sobre y per sota d' altras minas obertas avans que la seva; de manera que si s' alsás la closca de la terra se veuria en molts punts un verdader laberinto. Y la mateixa aigua se divideix y subdivideix entre cent propietaris y acaba fertilizant una llarga estensiò de terra, qual aspecte donava pena dos anys enrera. Mes; quantas fatigas, quantas angustias mentres vá está en dubte si tot éix treball fòra infructuós, y perdut lo capital empleat en lo mateix, y adquirit avans ab la mort de molts anys y tal vegada de una ó mes generacions.

D' eixa manera y per medis mes violents y mes cars s' ha fet productiva la major part de la terra de Catalunya; de manera que si la Holanda es un pais arrancat á las onas del Occeá, la fertilitat de Catalunya ha sigut y es extreta de las entranyas de la terra; mes d' entranyas mòlt profondas.

Igual dificultats presenta lo obrir comunicacions: també pera fer camins y carreteras ha sigut precís construir ponts que asombran, omplir valls profondas, aixecar altísimas calzadas y tallar montanyas; y y encara que part de eixas obras han sigut fetas per disposició del gobern, no 'n faltan d' altres, que bastan y sobran pera probar que lo esprit emprenedor y treballador dels habitants arriba per tot.

Al cap del Principat de Catalunya y com metropoli de tots los pobles se aixeca Barcelona, rodejada fins ahir de altas murallas y amples possas y avuy cenyida per un cordó de ruinas que semblan indiquin la existencia de una ciutat arruinada. Qui la consideri desde cualsevulga de las entradas per la part de terra y contempli eixos monts de pedra ja coberts de molsa y eixas altas herbas que entre ells han nascut, creurá sens dupte, que pot exclamar com lo profetar: « Quomodo sedet sola civitas pleno populo.»

La ciutat banya los sèus peus en las onas del Mediterraneo, y á las espatllas y despres d' una llegua de alegre camp posat en suau escalinata y replé de pobles y heretats com altres tants fills y nets de la ciutat poderosa, s' alsa una cordillera de montanyas que formant un extens anfiteatro, la defensa contra 'l fret del Nort y 'l vent impetuós. La naturalesa destina eixa gran solar pera un gran poble y lo gran poble existeix. En lo seu centro, mes elevat que 'l resto, la pietat aixeca la casa de Dèu, y á poca distancia encara se deixa veurer part del palau dels primers monarcas que la ciutat tingué. Ficat quasi adins de l' aigua se veu un grandiós edifici en lo que s' hi parlan totas las llenguas, s' hi combinan totas las especulacions mercantils y s' hi tornean y compleixen tots los contractes sens' mes garantía ni jurament que una paraula donada sense testimonis.

(*Se continuará.*)

JOAN CORTADA.

DE BARCELONA Á SANT MUS.

VIATJE Á CAVALL DE LAS CAMAS.

(*Memorias de un que menja quas de pansa.*)

I.

Encara rich quan me recordo que hi ha ximples que sostenen que 'ls treballadors estem d' enhoramala, que tenim fam, que no guanyem un quarto, que 'ns falta treball y que se jo quantas tonterias mes.

Vegin si estant de enhoramala anirian á Sant Mus, vegin si tinguessim fam si aniriam á fer apats, vegin si no guanyesim quartos si fòram capassos de anar á gastar uns quans durets, y vegin si 'ns faltes treball si cantariam de tant bon humor....

Que volen que 'ls hi diguia, si jo hagués de jutjar per mí, ja diria que 'l públich te rahó, pero una cosa sò jo y un altra cosa son los mèus companys. Despres que..... cada casa es un mon.....

Vostes me fan riurer... ¿Qué 's pensan que no hi ha mes que renunciar á la Romería de Sant Mus?— No senyors no. La costum es lo primer, y encara que nosaltres, los fills del treball, som los primers en burlarnos dels que respectan ridículas tradicions y costums; no per ço volem de deixar de respectar las nostras.

Veritat es que no estant los nostres germans per bromas podiam haber renunciat á despertals' la enveja sortint á fe 'l ninot pe 'ls carrers, pero ¿com ho hauriam fet nosaltres sense podernos ensenyar pels carrers de la mòlt nobla y comptal ciutat? Be es veritat que 'ls diners que 'ns varem malgastar podiam

haberlos empleat socorrent als miserables, pero ¿y la brometa que varem fer? ¿y el ball? Y aquell dinar sobre tot?

No varem estar per rahons, no 'ns varem entendrer de rahons y dant cops al bulto èns en varem anar cap á Sant Mus.

III

Encara 'm sembla que m' hi trobo.

La comitiva debia fer goig á jutjar per mí, perque jo 'n feya mòlt.

Duya un barret que donava gust de veurer y de portar, una blusa que m' estava mes be que no pas aquella tant vermella què porta en Garibaldi.

¡Ah! Despres duya polainas, espardenyas, y pantalons blaus. Tots anavam iguals.

¡Oh! vegin si es estrany: jo que sempre me he burlat dels uniformes, jo que quan veig passar un batalló de soldats dich que alló de marxar fent lo pas no condueix á res y que me agradaria mes que fòs com á Fransa que no fan 'l pas ni cosa que se li assembli, jo formaba part de la comitiva, y feya 'l pas y anava uniformat, y anaba tiesso y tot lo que vostés vulguin.

Vostés me dirán que soch un inconsecuent..... be si, pero que hi volen fer..... Consecuent ó inconsecuent es lo cas que jo era dels de la colla, com diem nosaltres.

IV.

La bandera era lo mes bonich. Si l' haguessin vista 'ls asseguro que 'ls hauria agradat moltissim.

Era grossa, molt grossa. Mirin si ho era que l' abanderado anava á cavall perque ell tot sol no la podia dur. Aqui tenen los maliciosos la esplicació de que la colla vagi á peu y 's cansi, 's fatigui y 's reventi mentres que el pendonista y 'ls cordonistas van ben repapats á dalt de caball. ¿No veuhen que no tenen prou forsa per dur la bandera?

V.

Lo cámi de Sant Mus no es lo que jo 'm creya

M' havian dit que se surtia pel portal d' Isabel. que 's passava 'l paseig que s' atravessava Gracia que 's passava per Vallcarca y que despres ja tot desseguit s' hi era, peró ¡si 'm descuido!....

La veritat es que s' ha de passar per un sens fi de carrers y carrerons.

Aixis fan, de manera que quan vaig arribar, al cap de duas horas de caminar,—al passeig de Gracia francament, ja estava reventat y quan vaig arribar á Sant Mus ja quasi estava mort. Si arribo á caminar duas centas passas mes, m' hi han de enterrar sens mes remey. Veritat es que si axió arriba á succehir, hauria fet un esfors per caminar una mica, que potser allavoras m' hauria tocat resucitar. Lo que va resucitar fou un bon vaset de vi del de vint y quatre. Ben be que 'm va venir

VI.

¡Qué 'ns varem divertir! Afigúrinse que aixís que varem arribar allí, lo primer que fem... dormir. ¡Ca! si totas ens las pensem. Tot com ho dich hó varem fer.

L' endemá 'ns varem llevar dematí, en lo dinar ferem gresca llarga, y mentres tal vegada algú de Barcelona 's moria de fam víctima de la crisis industrial, nosaltres ni sisquera ens en recordarem y feyam lo nostre fet. Poden pensar si se 'n dirian de crespas y si 's faria correr la bota.....

Estiguerem tot lo dia poblant lo camp; cap al llit en 'sent la hora y l' endemá tornarem cap á Barcelona no sense habens' tallat pel camí y no sense haber bromejat pel pare y per la mare. Pel camí vegerem cosas molt bonas: carreteras sense acabar, mal engrabadas unas, sense engrabar altras, y no vegerem sino que beguerem la pols del paseig de Gracia La entrada á Barcelona fou l' entrada triunfal. Semblaba que hauesem fet alguna cosa bona. Qualsevulga hauria jurat que eram un exercit vencedor. Y eram l' exercit de la forquilla.....

VII.

Vostes diran: ¿be ja han fet l' espedició á Sant Mus, ¿y qué? A lo que jo contestaré que hi ha home que fins es capás de vendrers ó empenyarse la camisa que porta per poder anar á Sant Mus. Si hem de malgastar diners, si ab lo qu' hem gastat en dos dias podiam viurer quatre, si hauriam fet millor en lloch de divertirnos, en fer caritat; tot aixo son cosas que no 'ns las han de dir, perque ja las sabem.

Pero be, lo qu' hem de procurar es divertirnos, perque lo demes com diu aquell, son trons y res mes.

A. Serra.

* . . . . *

Perqué no vols que trovi, oh Musa Catalana,
Si plé d' entussiasme me sento 'l cor glatir?
Perqué no vols que canti-las glorias de mos pares,
Los fets que s' admiraren-del mon en los confins?
Perqué no vols que canti-de Dèu las maravellas,
Lo cel ab sas estrellas-los boscos y los rius?
Perqué no vols que canti-los valls y las montanyas,
Las dolsas melodías-del carinyòs zefir?
Perqué no vols que poisi-ma lira imprówisada,
Si tú forsa ne donas-al trovador cansát,
Si tú á n' al qui t' invoca-ab fè y ab esperansa
Lo númen no li negas?.. á mi me 'l negarás?
Será perqué poetas-de fama merescuda
Potsát hajen sa lira-y als braus hajen cantat?
—No, no, que n'es un' altre-la causa del silenci
Que 'm fá guardar la musa:-la causa n' es lo mar.
Jo sols ne sé cantarne-del mar las maravellas,
Jo sols ne sé compendre-la llengua que 'll ne parl';
Per ço quant n' es entrada-la nit, ab nua testa
Ne corro per la platja,-al mar interrogant.

—

Me plau á mi cantarlo-en nit que n' es serena
Quant l' argentada lluna-se mostra á los mortals,
Y ab falaguer mirada-passeja majestuosa
Mirantse d' orgull plena-del mar en lo mirall.
Allavoras me sembla-quant canto sa bonansa,
Cantarne la bravesa-del rey de 'ls animals
Vensuda al sonar l' hora-que Dèu ha destinada
Per' aplacar sa ira-á la del mar semblant.
També allavors me sembla cuant veitgla tan tran-
Y sas lluentas onas-contemplo mut de plaer (quila
Me sembla á Catalunya-en temps que 'l cor desitja
Tornar á tindre historia-y tot lo brill d' enssemps.
Lo buf de la tempesta-los cors mes grans esglaya
Y sempre n' ha portada-l' esglay a 'ls cors mes grans,
Mès passa la bufada,-ne torna lo bonansa,
Y 'l goig qu' ara ne sentan-no 's pot pas esplicar.

—

Me plau á mi cantarlo-en nit tempestuosa,
Quant xiulan plens de furia-los vents desenfrenats,
Sentint lo trò qu' esclata-y 'l mar com li contesta
Ab fer bramolejár
Allavoras me sembla-quant canto sa bravesa,
Y sento sas onadas-batirse ab lo rocall;
Lluitant ab rabia fera-las hostes de Mahoma
Ab braus Almogavars.
També allavors mesembla-quant sento sa veu ronca
Alsarse prepotenta-en mitg l' obscuritat.
Me sembla que n' escolto-la veu de nostra historia
Contar sos fèts gegans;
Allavoras me sembla-que conta las proesas
D' aquells Roger de Lluria-Entença, Cabrerán,
Y que deixant sas tombas-devant de mí ne pasan
Las sombras arrogants.
Jo sols ne sé cantarne-del mar las maravellas,
Jo sols ne sé comprendre-la llengua qu' ell ne parl';
Per çò quant n'es entrada-la nit, ab nua testa
Ne corro per la platja-al mar interrogant.

A. Vinardell y R.

RUM, RUM.

Dintre pochs dias publicarem uns *bocetos* que ja fa temps tenim rebuts. Y ho anunciem pera satisfacciò del autor que pot ser deu pensar que 'ns en hem olvidat.

May podem olvidar un article enterament digne de véurer la llum pública.

—

Donem las gracias al senyor Balaguer per haber tingut la amabilitad de remétrerns lo discurs que pronunciá lo dia dels Jochs Florals, en l' históricb saló de Cent. Li donem las gracias per duas rahons; primera, per la deferencia que 'ns ha mostrat, y segona, perque es una joya literaria mòlt apreciable.

—

Recomenem al públich un mapa que acaba de publicar lo laboriós editor D. Ignocent Lopez, y que dòna compte del estat de instrucció en que 's troban las diferentas nacions d' Europa.

Lo mapa en qüestió se presta á mòltas consideracions, ben tristas per cert.

Ens ocuparem del mapa ab la detenció qu' ell se mereix.

—

Ja que de la llibrería d' en Lopez parlem, bo será que aprofitem la ocasió pera recomenar al públich uns gerros tant bonichs com útils y que serveixen pera mantenir la aygua fresca. La aygua fresca ja saben vostés qu' es una cosa apreciable en aqueixos temps.

—

La literatura catalana que té teatres, periódichs y tot lo que vostés vulguin, desde avuy conta ab un centro en que 's venen totas las obras catalanas. Nos referim á la llibrería de la plassa de San Jaume (cantonada al carrer del Bisbe) y que dòna á conéixer sòn objecte ab l' escut d' armas de Catalunya, que te pintat en sa fatxada.

—

S' ha publicat lo primer número de un nou semmanari catalá que 's titula *Lo Mestre Titas*. Li donem la benvinguda y li desitjem tota classe de prosperitats.

—

Lo benefici de las germanas Marchissio son un verdader aconteciment musical. Lo rondò final de la Cenerèntola va arrebatar al públich que 'l feu repetir. Bottero estiguè gran com sempre en el segon acte del *D. Bucéfalo*. Finalment, las duas eminencias artistinos donaren una proba de lo mòlt que valen en lo duo del Stabat d' en Rossini.

—

Aquells joves indecents que deshonrant la levita que portan y embrutant los guants ab que cubreixen sas mans, aquells jovens de certs palcos del segon pis del teatro Principal, deurán estar tristos perque las Marchissios ja s' en van. Diem que deurán estar tristos perque ja no podrán fer mès lo bestia burlanse de qui 'ls pot ensenyar no solsament de cantar sino fins d' urbanitat. Per nostra part sols podem dir que si éix escándol de que 'ns queixem arriba á durar tant sols una semana mès, nosaltres hauriam posat los noms dels héroes en lletras de motllo pera *propia satisfacció* y á fi de que Barcelona y l' Europa entera sapiguès sos noms. Per fortuna eran una minoría éxigua y veyam sas inconveniencias acalladas ab vivas mostras de reprobació.

Impossible apareix que los que han rebut bona educació tant pocas probas ne donguin, impossible sembla que tots uns *senyors* se tinguessen de véurer corretjits pel públich dèl tercer y quart pis, compost en sa majoría de gent que no se las pega de aristocrática. Si 'ls fa falta un tractat d' urbanitat ho poden dir ab franquesa, y nosaltres los allargarem mitja peseta ó tres rals perque l' adquireixen. Seria una caritat ben feta. Vaja jovens per educar: menos presumció y mès modos.

TOROS.

CORRIDA DEL DIUMENJE 31 DE MAIG.

Eran las tres de la tarde, queya un sol que esquerdaba las pedras y la plassa estava ja plena de gom á gom. ¿Com no si la corrida prometia ser magnífica? Los toros, segons se deya, desprès de ferir á n' en Varillas habian enviat tres infelissos al cementiri y altres tants al hospital; el que s' havia escapat de Molins de Rey habia anat á turbar lo repòs del tranquil poble de Vallvidrera y pera poguer esser fusellat feya precisa una nova desgracia. Tot prometia diversiò en gran; fins lo Viátich estaba preparat.

Lo públich estaba animadíssim; no quedaba guant calsat en tota la plassa; las taronjas volaban de l' un á l' altre cantó fins que topavan ab un sombrero pera esclafarse, ó ab una senyora pera avisarli que 's tregués los guants; petavan las gasseosas y sota las curbas que describian los ous de farina, sis ó vuit se pegaban ja cops de ventall, quant al tocar quatre horas aparegué per un palco la presidencia y per un portal la quadrilla.

¡Ab quín *salero* va al devant lo mestre al costat d' en Peroy y 'l fill del mestre! Ab la una ma á la cadera y l' altra penjant y moventse al compás de la americana, ab la montera sobre l' ull esquerra, áb la sabateta escotada que sols besa la terra y ensenyant las formas y la cueta, avansant ab garbo cap á la presidencia. Al detrás d' ell van los *chulos* imitant tan com podèn á sos guias, y luego segueixen los massissos picadors de grans patillas montant, no en caballs (que no fa toros), sino en *jamelgos bestias hostias* ó *rocinantes*. ¡Com brilla tant d' or y plata reflectant los raigs d' un sol del mes de maig! ¡Com mostra en sa mirada la quadrilla tota que interiorment pensarian:—*¿Quién nos tose?*—si no tinguès que sortir lo toro! ¡Com tiran luego en l' ayre las capas que recullen los aficionats que seuen en la contrabarrera, en mitj de la rialleta de las mitjas-damas que al costat d' els galants están sentadas! ¡Allò es magnífich; allò es edat mitja, pura fins en los trajos de 'ls aguts ils; allí sols hi falta lo senyor feudal ocupant la presidencia per donarhi verdader carácter!

Tocan trompetada y tenim ja á *Gallego* en campanya. En un tancar y obrir de ulls veu lo poble quatre caballs per terra y altres tants picadors en l' ayre y déu mil bocas díuhen á una:—¡Magnífich toro!—Ab tres parells de banderillas va á las mans del *mestre* que desprès de enriquir la poesía popular ab un magnífich brindis, no s' enten de brochs y 'l *degolla* á la primera.

Surt en campanya 'l *segon* toro anomenat *Primero*, y 'ls pochs moments produheix un espectacle indescriptiblement sublime. Pera deixar la plassa sembrada ab cinch caballs, te de fer cáurer á dos picadors, y de aquí resulta que mentres s' en portan un á pes de brassos á la enfermería, y mentres las bestias están patejant demunt la sorra, l' altre caigut vomita tot lo mareig del trontoll de la caiguda. Quatre banderillas y una estocada del fill del mestre 'l deixan en disposició de ser arrastrat. Surten las mulas y se l' emportan desprès de haber arrossegat lligats pel coll als cinch caballs no ben morts encara, mentres la charanga toca un vals obligat de cornetí que fa mòlt embalat y mentres los picadors acalorats s' acarcanyan d' aygua bebent y no á galet.

Hassanyas per l' estil feren lo tercer, quart, quint y sisé toro, distinjintse sols lo de gracia que era un verdader toro de *sa casa* per l' inofensiu. Durant tots ells la plassa continuá animada, quedant mentres tant en suspens lo códich penal per lo que fa referencia á las calumnias é injurias, si es que constitueixen aquestos delictes los mots *cobarde, cochino, assesino gandul, ladron* y cent de altres per l' estil. Dos dels toros saltaren la barrera y no es lo menos bonich de las corridas véurer als pobres agents de la autoritat habent de saltar passant primer lo sabre y exitant la rialla general sa por y agitació que per altra part no es pas sense motiu, atesòs los instints del toro.

Tenen ja una idea aproximada de la corrida del diumenje passat, que á pesar de tot acabá sense cap mort ni cap ferit, demostrant ab aixó que al cap y al últim ben garbellats los toros son cosa de andalussos. ¡Y dirán encara de 'ls toros!!

UN DE VICH.

LAS QUATRE BARRAS.

De la ja tant bella Europa,
Del Sud habita en la part
Mes occidental, un vell
Que camina pas á pas.

Un vell que porta en son pit
Fetas de la sua sanch,
Quatre barras vermellencas.
Qu' éll mateix pintá ab sa ma.
Barras que las suas prohesas
Si contan de tant en tant
Perque aixi, á n' ell vell recordian
Al menos, sos fets pasats.
¡Ay, que 'n son d' hermosas barras
Las quatre barras de sanch!

Eix vell que quan era jove
Fou de tothom respectat
Y que feu lluir sas barras
Per tot, terras conquistan;
Que si te lluitas per terra
Te mils homens preparats,
Y formidablas escuadras
Si te lluitas per la mar;
Que per tot surt ell vencentne
Clavan per tot estandarts;
Fa lluir sas quatre barras
Fen baixar á tothom lo cap.
¡Ay, que 'n son d' hermosas barras
Las quatre barras de sanch!

Eix vell que á mes de son regne
Altres regnes conquistá,
Eix vell que prestava ajuda
A los regnes injuriats;
Ell que del Mediterráneo
Va portar al altre part
Sols un grapat de valents,
Deixant al mon admirat;
Ell de qui n' han pres l' exemple
Los que ara n' están regnan,
Viu en un racó d' Europa
Essent de tots oblidat...
¡Ay, que 'n son d' hermosas barras
Las quatre barras de sanch!

Oblideulo, si, oblideulo,
Del vell no os ne cuydeu ja,
Mes val aixís, que oblidantlo,
Pot obrarne ab llivertat;
No os cuydeu del vell d' Europa,
Que del mon cansat está,
Oblideulo que ja es vell
Y tant sols diu necetats.
¡ Vulgui Deu que un jorn lo vell
Recordi vos fets passats,
Vulgui Deu que la justicia
Per tot no torni á brillar,
Tant de bo que un jorn renaixin
Las quatra barras de sanch!...

UN CATALA.

TEATRES.

PRINCIPAL.

TAMBERLIK EN POLIUTO, IL TROVATORE, Y OTELLO. (1)

Si ab interés y afany, los Barcelonins aficionats á l' ópera italiana assistiren á la primera representació del Poliuto en la present temporada, no 'ls mancaba motiu, puig que encarregat del protagonista tornaba á trepitxar las taulas de Santa Creu, lo tenor, que vint anys arrera y desprès de haber cantat durant tres temporadas en lo mateix teatro, sortia de Barcelona cap á recorrer lo mon y á fér per tot arreu cullita d' aplausos y de ovacions. Si á pesar de haver surtit frets de la primera representació de dita ópera, continua encara viu lo interés y ab afany assistiren á las representacions de *Il Trovatore* y *Otello*, tampoch motiu los faltava, puig fundadament esperaban que sinó un dia, un altre sentirian al *Príncep dels tenors*.

Al públich, lo mateix que á nosaltres no li vingué de nou que la veu poderosa, estensa y vibrant d' En Tamberlick pertanyi ja á la historia, puig ell y nosaltres bè sabiam que no en va passan vint anys, y no 'ns sorprengué ni mica escoltar una veu apagada y trémula en las cordas mitxana y grave, forsada y poch espontanea en los aguts, desigual, destimbrada y postissa en sòn conjunt. Per so no esperabam al cantor que domina á la massa en los concertants, al tenor de 'ls *dòs ó sis dicsi* de pit. Buscabam sols al cantant de arranques, al artista de grans moments, al home de cor que trova recursos en sòn genit, al actor que 's fa aplaudir las notas que no té y que arrebata ab las desentonadas, al artista que com un temple grèch, es mes grandios é imponent quant la dura ma del temps l' ha convertit en ruinas.

Lo primer de tot esperabam personatjes y en honor á la veritat debem dir que en cap de las tres óperas l' havem vist á la alsaria, ni mòlt menos, dels que representava. Y no té per escusa que los que ha fet sian indecisos y poch marcats, puig los tres sòn tres creacions notables entre lo notable que ha produhit la poesia dramática, los tres obran á impulsos de las passions mes vivas y energicas; dels tres cada un se mou per un sentiment intens que domina á tots los altres, lo qual evita la complicació que pót produhir vaguetat. En cap moment del Poliuto espressá la fe intensa del neófit; lo sant entusiasme del que creu haber passat de las tenebras á la llum, del absurdo á la veritat absoluta; lo valor sant del cristiá que sèns forsas combat contra 'l mon y sos deus com lo héroe de Corneille. Si en lo Trovador, en res nos feu veurer al cabal er apassionat, pót ser la creació mes poética del nostre romanticisme del present sigle, en lo Otelo no podiam creurer que acabés la tragédia ab la mort de la cándida é ignocenta Desdémona, veyent lo poch que demostrava lo trevall que en sòn cor feyan los celos. La cara d' En Tamberlick es la mateixa quan fá de Manrich que quan fá de moro.

Espèrabam també d' En Tamberlick arranques, frases que sortidas del cor del artista van directament al dels espectadors y ho habem esperat en va. Ni en lo credo y duo final del Poliuto, ni en lo derrer acte del Trovador, ni en lo inmens tercer acte del Otelo, pessas totas que s' hi prestan com las que mes, ha lograt ab ells arrancar un *bravo* espontáneo. Y no era que 'l public no estigués disposat á entusiasmarse, al contrari, puig que mentrés En Tamberlick estavá en las taulas rebia ab un frenetich aplauso lo foch celestial ab que la Marquisio (Carlota) emprenia la cabaleta del duo del Poliuto, l' inmens sentiment que demostrava en l' últim acte del Trovador sobre tot en la escena ab lo compte y los arranques artístichs y sublime inspiració ab que en tot l' últim acte del Otelo representava á la enamorada veneciana, debil en tot menos en sa pasió pel moro. Ab un sol moment d' inspiració que com qua sevulga de 'ls dits hagues tingut En Tamberlick l' hi hauriam perdonat tot y 'l tindriam per artista: vejis si 'ns acontentem ab poca cosa.

No havent trobat res de lo dit En Tamberlick, poca cosa mes podiam buscar en un cantant que porta vint y tants anys de carrera artística. Ates l' estat actual de son organo vocal, no podem dir si la imperfecta vocalisació dels pasatjes d' ajilitat en lo cant Rosinia provè del dit estat ó d' altre causa; si lo deixar algun tant deslligat lo cant en los *andantes* provè ó no de las dificultats d' emissió de sa veu actual y del consequent esfors que li corta tot salt de notas.

¿Que queda dons á n' En Tamberlick? Li queda una escola de cant, á pesar de lo que acabèm de dir, correcte sino esmerada; li queda recitar bè musicalment parlant; li queda una accentuació, en general passadora; li queda entusiasme y brio en las cabaletas en las que fins abusa de notas agudas que devian ser magníficas en altre temps y li queda en fi un gran nom y molts públichs ab bons recorts

¿Com dons se compren la celebritat d' En Tamberlick y sa brillant carrera? Sumant á lo que li queda, lo que tenia, so es una veu robusta, potent, estensa, brillant; recordant que En Tamberlick comensá y fèu la carrera quant la boga de las partituras d' En Verdi y la moda de las operas francesas ó batejadas de tals, modificavan lo gust dels públichs y feyan que la veu y afinació fossin las duas qualitats mes importants en un artista; y considerant per fi que 'l públich se deixa devegadas dominar per certa cosa que es la que li feu durant molts anys aplaudir fins á rabiar la Traviata y que en cambi li feu luego mirar ab desdeny sino ab despreci la mateixa opera

En resúment, judicant per lo que habem sentit, creyem que si lo tenor Tamberlick es príncep, la familia real dels artistas tè que ser molt numerosá.

Z. DE V.

(1) Per respecte al artista y per consideració á la empresa, no hem publicat fins avuy eix article que devia surtir la semana passada. També per respecte al artista hem abandonat l' estil festiu que fins ara habiam adoptat en nostras revistas musicals.

POESIA DE MODA.

(*Continuaciò.*)

Las maduixas del hort.

Pas que fora bo per comedia y que va passar en lo mèu poble.

—¡Ay nineta, ay nineta
que 'l sol crema 'l clatellet!
—Crematel per ta estimada
ja que 'm cremas tu 'l cor mèu.

Fins que ell ab lo cistellet pler y 'l clatellences com una magrana, l' aixeca á n' ella fresca com una rosa de dessota del taronjer y fent brasset sen anaren los dos rieral avall ab lo cistellet de maduixas.

VI.

¡Bob, bob, bob!

Feyan los gossos de las masias que pe 'l camí trovavan.

Piu, piu, piu.

Feyan los aucellets que 's gronxavan en lo brancatge dels árbres que desde 'l camí 's veyan.

—Mira, aquestas maduixetas guardalas que aquesta tarde quant los tèus pares sigan fòra jo aniré á casa teva y 'ns las menjarem per brenar.

—Las guardaré.

—Recórdaten.

—Adèu.

—Y com que ja estavan en lo carrer major y 'ls pares los podian veurêr, se vifurcaren, y l' adrogueret aná á parar á cal adroguer mentres que la jardinereta ab lo cistellet de maduixas entrava á cal jardiner.

VII.

L' endemá era 'l dia de la festa major.

A cal adroguer hi havia mòlt despaitx.

L' adrogueret despatxava.

La mare de la nina hi aná á buscar una lliura de sucre.

Tant bon punt l' adrogueret sentí la paraula sucre se torná roig.

No 'l sucre... ell.

Lo sucre també ho era pero no ho estava.

En Pauet mateix feu una paperina y la omplí de sucre.

Mes un moment que la mare de la nina estava distreta hi tirá un pesich d' uns polvos d' un altra capsa.

VIII.

Al sendemá hi havia dos caixas en lo fossar.

Damunt de l' una hi havia una garlanda de flors blancas.

Damunt de l'altra un ròs y una espasa.

Al mateix temps en lo mar se veya una vela blanca com un' ala de colometa, que s' anava confonent ab l' horisont.

IX.

Al cap de quinze dias l' adroguer plorava.

Lo jardiner estava trist.

Lo jutge estava examinant un plat de maduixas y una paperina en la qual encara hi quedava una mica de sucre.

EN LA FINESTRA DEL POU.

La acciò passa en un cel obert ample, molt ample. Y no 's pensin poch ample per la gracia de Dèu, que 'ls hi dich que si 'l veyan quedarian ab un pam de nas, me sembla que si 'l veyan esclamarian, no esclamarian sino que dirian, pero no dirian sino que pensarian entre sí, que 'l amo tenia intenció de ferhi un Euterpe ó per millor dir, una plassa de Catalunya ab la casa de 'n Gibert al còstat. Mès anem al gra, qu' es tart y vol plourer. Afigurinse que á dins de dit cel obert hi ha un pou, que per no caurer al pou hi ha una barana, com se suposa, en la qual hi ha estesa una camisa de dona, molla; al costat del pou un safareig petit, y á sobre la barana del safareig hi ha quatre ó cinch testos ab algunas flors que si 's miran ab perfecciò sembla que l' una diga á l' altra ab veu mintsa, ¿quant será que 'ns tocará 'l sol? mès deixem correr tot això ó sino alguns se pensarian qu' anem á presentar algun plan per fer una casa á l' ensanche. No es cap plano ni cosa que s' hi assembli si no posar en planta las cosas del dia.

Acaba de tocar las onse la nostre famosa y castellana campana Eulalia, quant per la finestra del segon pis de dit cel obert se presenta una criada de aquellas que se solen trobar á quarts de cuatre ab direcció á la Talla 'ls diumenges á la tarde, y pregunta ab veu ronca:

—Doloras, Doloras, sabs quina hora acaba de tocá?

Y aquesta que 's un simil de la del segon pis; pero no tan batxillera, va treure 'l nas per la finestra y li va respondre:

—Crech que son las onse, pero esperat que ho mirarè al menjadò.

Y mentres que la Doloras era á mirarho, la del segon pis allargá lo coll com un ánech per mirar lo que menjan per diná las del entrasuelo, lo que quasi cada dia ho feya, y se adona que sobre l' aigüera que 's agafada ab la finestra, hi tenian una escorradora ab sardina y un jibrell plè d' enciam y quatre rabes en un platet petit com los que donan ab un got per beure en las xocolaterías. En aquet intermedi surtí la Doloras y li digué que acababan de tocar las onse y l' altre sens deixarla enrahoná mès ni donarli las gracias li preguntá tot seguit:

—¿No has reparat Doloras qu' aquestas de aqui baix se fan uns tips de sardina?

—¿Sardina? ¿Qui, aquellas que fan mirinyachs allí 'l carrè de la Boqueria que tots los diumenges son á ballá 'l Prado y 'l Terpe?

—Sí aquellas que duben los caps tan alts que sembla que hi portin cotò fluix.

—¿Vols dir? si sempre sembla que menjan costellas á la grayel a.

—¡Cá! moltas voltas m' ho he pensat pero un dia ho vareix observá, y... de barril son las costellas.

—Pues noya ningú ho diria tan bè que van ab aquells monyos á la pamela y lligats ab llassos verts com si 's penjessin un cuixí d' agullas al clatell.

—¿No sents quina olò de agafat?

—Tens rahò, ay, deu ser la paella, qu' hi tinch lo fetje del senyoret per esmorsá, deixemhi corre.., ah, no, era l' arros que se m' agafaba.

—Pues sí, sí; sempre menjan sardina.

En aquest enrahonament doná la casualitat que una de les noyas del entresuelo se ficá al rebost lo qual per medi de una finestreta petita, en la qu' hi havia una persiana que donava al pou, s' ascoltá ab atenció la casaca que li estaban tallan las celebras criadas, fins que no se pogué contenir y surtí al cel obert ab los cabells de debant crespats de rabia, y se las picaren del següent modo.

—Grandíssimas pocas vergonyas que 'n tenen de fer si menjem sardina, vostes que tenen de menjá lo que deixan los seus amos.

—Que vol això aquest drap de cuyna, seratí d' aygüera...

—¿A qui insulta aquesta poca pena que tot lo dia va detrás de 'ls soldats com un gos.

—No digas mal de 'ls soldats que tot lo dia tens un cadèt que te está fent la mona carrè á munt y á vall com un òs.

—Calli gran desvergonyida, y mes valdria que 's poses lo marinyach mes petit y que no ensenyés totas las camas ab las mitjas al garrò.

—¿Qui 'nsenya las camas? fú que l' altra dia en lo passeig de Gracia vares fer caure á un mosquit.

—¿Quant?...

—L' altre dia, sí, sí, que quasi tothom se creya l' hi havias fet trencá las camas de tant primas que las tenia, es clá com que porten un pellingót per mirinyach, lo vares entrabancá.

—Y vosté rondallera que per tot tè de trobarse ab los homenots, y fins los vespres á l' escala ab un ó altre á enrahonar.

—Y milló, senyal que puch. ¿Se pensa perque port a aquet monyo tan gros que sembla un relotje de paret que tinch de callar per vosté nas de esparver que va mes bruta de sota que la carbonera que 'm porta 'l carbò.

—¿A qui diu bruta aquesta faltada d' urbanitat?..

—Vosaltres senyoras de tres dotsenas per un cuarto... pot fer la senyora y l' altre dia l' hi va caure 'l monyo al mitx de la plassa nova que tots los xicots l' hi van cridar va caure.

—Mentidera, trapassera.

—¡Com mentidera! jo ho vaig veure y despres que tots los dias anéu rambla á vall y podeu portá 'l monyo ab llassos verts com qui porta un coixí d' agullas pengat al clatell y no sou capassas d' entrá á una chocolateria per veure un cuarto de sucre calent... y aixó en gros, perque, dos cuartos no 'ls teniu que ab prou feinas crech podeu menjar pá, y sempre rambla á vall rambla á vall.

—Bueno, si no menjem pá ja menjem coca.

—Donchs no aneu á passejá fent lo senyor sino podeu menjá y no aneu al costat de aquells que de tant estrets que portan los pantalons no 'ls poden circular las sanchs y la ballan mes magre qu' aquells llampiairas dels diumenjes.

—Pitjor vosté que si va á can Gibert en acabat de rentá 'ls plats ni deu pagá la meytat l' amo sens saberho pues no sent aixis no hi aniria.

—¿Qui poca vergonya? ¿Qui?...

—Vosté, vosté, sí, vosté.

Y al dir vosté, vosté, sí, vosté. que ho deya la noya del entresuelo va baixar del segon pis una escorxa de melò y l' hi apuntá tant bè que sen faltá poch pera ferli caure 'l monyo, y aquesta tan enfadada que quasi plorava de rabia, agafa un picadó qu' hi havía sobre la barana del safreitg y li tirá tan bè que tingué d' alsá la cama dreta trencan un cantì que allí hi havia y lo picadó va anar á pará al pou fen un gran soroll.

Molts de 'ls qu' ho lleigexen pensaran com se acabaria aquesta funció digna de ser escoltada y presenciada al mateix temps; molt facilment, com molts dias se havian repetit semblants escenas com aquestas un de 'ls veins que era de baix de la botiga. que es bacallané, al sentirlas s' enfilá escala á munt sens parar fins al tarrat y de allí va deixar aná una olla que parlaba en castellá de molt temps, la cual era plena de aigua de bacallá y sutje barrejat ab pols de carbó y convertí la criada del segon pis y la noya del entresuelo en dos mulatas verdaderas pues l' olla va topar en lo clau qu' aguanta la corda del ters pis y va esplotá com un home, y allavors saben vostés qui va guanyar molt mes que las dos víctimas escandalosas, las cuantas flors de 'ls testos de baix que ja feya mes de vuit dias que no se havian regat y ellas duas se varen retirar cada una á casa seva, la una plorant de rabia per lo vestit que li quedá tot una llantia y l' altra malebint l' anima del autor de tal fet, ab aixó no 's pensin embrutá y quedin néts com se pensaban aquestas duas que 'ls hi contat, pues l' una contant lo del altra se creyan quedar nètas y van quedar ben brutas.

R. Pi de Foncuberta.

Solució á la endevinalla del número passat.

Pampol.

Solució á la xarada del número passat.

Ca-put-xi-na.

XARADA.

Ma *primera* es necessaria
y ma *segona* també,
prima dos te cada fill,
y cert estat que jo 'm sè.

Dos y tres diu qu' es un cástich
que á las donas fa patir,
y la *quarta* vol dir donya
pero en lo catalá antich.

Quarta doblada ho es mòlt
una dona mòlt petita:
si vas á ca 'l fideuer
veurás 'l tot: endevina.

Las solucions se donarán en lo número del dissapte.

Director únich: D. ANTON SERRA.
Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.
Barcelona.—Imp. de Jaume Jepus, carrer de Petritxol, 14.—1868.

ANY I. BARCELONA 13 DE JUNY DE 1868. NÚM. 25.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos.

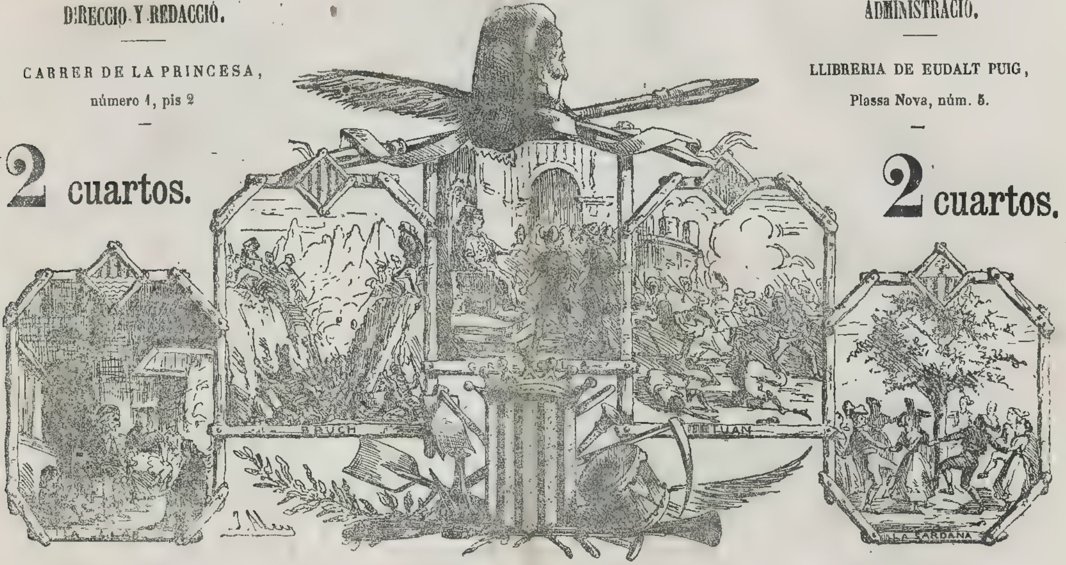

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Rectificació espontánea, per A. Serra.—*Oda de anacreont*, per J. S.—*Acudit*, per S. S.—*Catalunya y los catalans*, (*Continuació*), per Joan Cortada.—*Lo plor de la pastora*, per J. R. Vidales.—*Corpus*, per Antonet Serra.—*Rum, Rum*, per F. *Vá formal*, per Emilio Coca y Collado.—*Article fantástich*, per Vallfogona.—*Teatres*, per Z. de V.—*Solució á la Xarada del número passat.*—*Xarada*, per un Obrer.—*Geroglifich.*

RECTIFICACIÓ ESPONTANEA.

Ab sentiment hem llegit una atenta carta que un obrer ha tingut la amabilitat de remetrens'. Y en tant l' hen llegida ab sentiment, per quant ens dona á coneixer que lo que la firma no 'ns ha comprés en l' article «De Barcelona á Sant Mus» que publicarem en lo número de dissapte passat. No volem que 'l poble renuncii á dos dias de plaher, de cap de las maneras. Lo que si desitjem, es que no malgasti 'ls seus diners quan de segur que no n' hi sobran, lo que si desitjem, es que avans de malgastarsels' ne fassin caritat, lo que si desitjem es que s' atemperin á las circunstancias que 'ls rodejan. No som, ni hem sigut may enemichs del poble: al contrari, som sos lleal y decidits defensors, per mes que no siam sos aduladors com no som aduladors de ningú. Que som sos defensors, ho tenim acreditat, y ho probem ara desde 'l moment que publiquem un semmanari *popular*, que no té mes fi ni altre objecte com no sia lo d' instruir deleitant.

Lo senyor defensor dels fills del treball á qui contestem, ni 'ns ha compres ni 'ns coneix personalment: del contrari de segur que no 'ns parlaría de guants, ni de banquetes, ni de cotxes, ni de butacas á ne 'ls teatros.

Y cas de que tot aixó que diu fos veritat, no probaría res en contra de lo que nosaltres censuravam en l' article que 'ns cap la honra de defensar. Respecte á lo de empenyarse fins la camisa que porta, debem dir que sentiríam que 's prengués en sentit literal y que s' hi vegés una intenció que realment no hi ha: alló no es mes que una figura retórica, feta á propósit pera ponderar la imposibilitat que hi ha de que alguns deixin de ser expedicionaris un sol any.

Si alguna altra cosa hi ha que 's pugui considerar com ofensiva, desde ara diem que no s' hi consideri, puig nostra intenció no ha sigut altra que dir als que 's divertian: «¿cóm no os recordeu de qui té fam, vosaltres que aneu á divertirvos?»

A. SERRA.

ODA DE ANACREONT.

Per entre uns frescos rosers
Hont Cupido s' atansá,
Una diligenta abella
Se n' estava voltejant.
Y ab son agulló terrible
En la ma li va picar.
Lo ceguet Déu de l' amor
Tot espantat se quedá
Y ne fugí envers sa mare
Molt mes que corrent, volant.
Aixis diu mentras las llagrimas
Van cayentli cara avall:
«Mare meva, que jo 'm moro,
Serp ab alas me ha picat,
D' eixas que 'n diuhen abellas
Los treballadors del camp.»
Tranquila y ab calma Venus
La hermosa, li contestá:
«Si una picada de abella
Tant gran dolor te ha causát,
¿Al ferir lo cor dels homens
Quin dolor no causarán
Las tuas llaugeras fletxas
Que guardas en ton buyrach?»

J. S.

(*Traduhida del grech.*)

ACUDIT.

Falta un ull á una minyona,
Y n' es borni son promés,
Sent tan guapos pel demés,
Que fan honra á Barcelona:
Trobarían molts ben fet
Qu' ell donés son ull á n' ella,
Y ella fora Venus Bella,
Y ell lo cego Cupidet.

S. S.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ ES CATALUNYA?

(Continuació.)

Cap á la part de ponent s' hi veu un altre edifici d' ahont sortiren aquellas galeras que feren tremolar lo pabelló de la comptal ciutat en tots los mars, quan sa reyna moderna, la Inglaterra, encara no era res. Cap á la mateixa part y fora já del circul de la ciutat, aixeca lo seu front un gegant de pedra, en qual espatlla hi dorman somni etern alguns homens del proscrit poble sobre 'l qual sembla que hi hagi caigut un anatema del cel. Corona 'l cap del gegant un formidable castell fet pera defensa de la ciutat que jau á sos peus, y eix castell brama de tant en tant com si volgués recordar que encara está carregat de trons y llamps. Un jorn fou traydor á sa protejida quan lluytava en guerra civil, puig en tal género de lluytas, fins la lleaItat mes ferma sol vacilar. Per sobre dels alts sostres de la ciutat tota, se descubreixen las mil y mil bocas de sa industria, y en mitj del dia omplen la atmósfera de fum, verdader nuvol de la seva apoteosis. Avans d' entrar á ne'l port, la vista atravessa ab pena per entre l' espés bosch de mastils, ahont descansan sas alas las naus de cent nacions que li portan los productes de tot l' univers, y extenen per totas parts los fruits de sa terra.

Mòltas voltas han cambiat per ella la sort y los temps, mès sempre ha sigut la ciutat de l' industria, de la navegació y del comers. La nació á que perteneix ha sigut víctima de infortunis que no tenen compte, mil pobles opulents caigueren en la miseria, altres están avuy deserts, las guerras han acabat ab altres cent, y Barcelona, á la qual alcansaren los mals temps de tots, en mitj d' ells y després d' ells sempre ha sigut gran, perque lo principi de sa vida está en sa mateixa naturalesa y en lo laboriós y emprendedor caracter de sos fills. En mitj de las guerras civils que mòlt fort l' han cangrenada, un jorn fou jurada sa ruina y caigueren foch y terribla destrucció á sobre d' ella; mès Barcelona no decaigué per ço: una bufada de sos fills va apagar eix foch y lo treball de un dia edificá mès grandiosos edificis á sobre de sas mateixas ruinas.

En la llengua de terra, qu' es una prolongació de la ciutat en lo mar, s' aixeca lo gracios y modern poble de la Barceloneta. Barcelona 's troba entre 'l Besós y 'l Llobregat, quals aiguas conduidas en canals fertilisan la estensa porció de camps coneguda ab lo nom de Pla de Barcelona. Per la part de Orient s' extent fins á algunas lleguas un país hermós, ahont hi ha molts y blanquíssims pobles richs y mariners, als quals se 'ls dona 'l nom generich de pobles de la Costa. Los seus homens de mar tenen fama fins en la mateixa Catalunya, y los innumerables barcos de eixos pobles, construits en las mateixas platjas, passejan l' antigua vela llatina y la moderna cuadrada, per las regions de América. Entre la ciutat y Monjuich se veuhen las hermosas hortas de San Bertran, testimoni irrebatible dels adelantos de la horticultura. Poca extensió té la tal horta, mès es un preciós jardí que enamora á nacionals y estranjers y per 'l qual no hi ha pas hivern ni tampoch estiu, puig en totas las estacions presenta la verdura y la vegetació de la primavera. En la pendent que hi ha entre la ciutat y 'l circul que la circueix s' ostentan altius un creixent número de pobles y un sens' fi de casas de camp, que si 's tira endevant l' *Ensanche*, se reunirán ab la capital, convertintla en una de las primeras ciutats d' Europa. En sa esparjida població, hi están representadas totas las classes y totas las fortunas; y desde la poch pretenciosa barraca de fusta fins á la magestuosa y rica torra coneguda per 'l *Laberinto*, hi ha una distancia inmensa; mès eixa llarga escala va pujant no ja per graus, sino per esgrahons desiguals. Acaba eix espay farsit de pobles y de casas al peu de las montanyas, al peu d' eix anfiteatro que remata per un cantó en lo pich de Sant Pere Martir y per l' altre en lo cercle que mes enllá del Besós s' humilla per' deixar lliure pas al vent del Nort y als ulls que allí al lluny descubreixen la nevada montanya del Montseny. En eixa campinya que s' hi disfruta sempre de un clima templat, hi creix lo rich taronjer, fruit per demés dols que ja madura á principis de Febrer; al bell costat del taronjer hi viuhen l' olorós llimoner, lo delicadíssim garrofer y la solitaria palmera.

Vistas la ciutat y sa campinya desde 'l Tibidabo, qu' es la punta mes alta del anfiteatro que la rodeja, la perspectiva que presenta es hermossíssima. Mes quan al venir de Tarragona se troba un ab la encumbrada cren del Ordal, que dista cent lleguas, y dirigeix la vista á Barcelona; llavors es quan se veu millor sa felís extensió y com despunta en la espayosa planura com la reyna de tota ella, y s' aixeca com pera deturar las onas que venen á estrellarse á las sevas mateixas plantas. Desde allí se nota al devant la part moderna y la blancor de sas fábricas que li dona l' aspecte de una ciutat contemporánea. Lo fum de sas xamaneyas de vapor apareix desde aquest lloch la seva aureola, y 'ls mastils que despuntan cap á la dreta del que mira, semblan un poble flotant. Lo viatjer que per eix costat se dirigeix á Barcelona, desde algunas lleguas de anticipació ja coneix que ha de estar aprop de una ciutat opulenta al veurer la carretera tota plena de carruatjes de totas lleys que portan fruits pera probehir á la població, y treurer los productes industrials de son magatsem inmens, á fi d' estendrerls per tot Espanya, y al veurer lo fum de las locomotoras que trasladan cotxes, vagons y carros. Lo graciosíssim y net trajo dels habitants de sos rededors, la multitut de pobles que en totas parts s' aixecan, l' activitat de tots quants van y venen, lo agut xiulet de quatre ferro-carrils que transportan cada dia millars de viatjers; tot diu que aixó ha de anar á parar á un gran centre de acció y de opulencia.

(Se continuará.)

JOAN CORTADA.

LO PLOR DE LA PASTORA.

IDILI.

Quan lo sol ab son mantéll
daurat, vé á cubrir lo mòn,
y dels árbres de la plana
cáuhen llágrimas de goix;
quan esclatant las poncellas
s' obren olorosas flors
que custódian en sos cálsers
finas perlas com tresor;
quan las suaus onas del mar,
que rodòlan poch á poch,
van deixant al sèu derrera
brumera blanca y or fòs;
una hermosa pastoreta
que ab la aurora deix' la son,
voltada de blancas cabras,
con ella follas d' amor,
la pairal casa ne deixa,
y saltant pels enderrochs,
mentres bala una cabreta
y cull l' altra un vert llacsó;
vers la marge de un riuet
van á eixa hora cada jorn:
riuet que la set apaga
de las cabras y 'ls moltons,
y hont la nina, recatada,
quan lo sol es massa fort,
dels vestits fentsen despullas,
tornantse en Vénus de un cop,
dins del aigua cristallina
n' hi refresca 'l sèu bell cos.
Mès, ay, ¿per qué avuy la nina,
la nina del cabell d' or,
no sonriu com altras voltas,
hi canta com altres cops,
ni s' adona del riuet
que besant sos peus bufons
li recorda que n' anyora
lo bany que á voltas li don'?...
Assentada está la nina;
sos ulls ne son duas fonts,
dos fonts que 'l caudal aumentan
del riuet murmurador.
Vell pastor de blanca barba
son remat ne tè allí prop,
que de las vermellas vinyas
ha escapsat los nous rebrots,
y á mullar la seca boca
lo porta del riu entorn,
despedintne ab sensillesa
dolsos trinos d' un fluviol.
Tantost l' ovira plorosa,
quan s' hi acosta, para 'l só,
y juntantse 'ls dos remats,
d' aquest modo l' aconsol':
—Digam, bona pastoreta,
pastoreta d' esbelt cos,
¿per qué trista y afligida
estás sens conort ni goix?
¿Per qué avuy com altras voltas
no entonas juliu cansó,
trenant tos rossos cabells
mirante en la clara font?
—Ay, pastor, lo de la barba,—
respon ella ab greu dolor,—
¿cóm voleu que avuy ne cante
si vesteix mòn cor de dol?
¿Si l' aymant que mès estimo,
que mès estimo en eix mòn,
ab desdenys lo cor me mata
y 'm fa fondre ab sos rigors?
—¿Y per qué, hermosa nineta,
d' aquest modo enuig te don'!
—Perque ell á un' altra pastora
li ha jurat un nou amor,
olvidant lo que á mi un dia
me vá jurar sota un om·
perque la que avuy estima
no es tant pobreta com jo,
que per dot tinch la puresa
y no ricas joyas d' or,
sent 'l riu lo mèu mirall
y 'ls mèus adornos las flors.
—Plora, donchs, plora, pastora,
pastora del cabell d' or,
converteix tas cansonetas
tas cansonetas en plors,
puig la flor com mès galana,
si no es ruixada, la flor,
tè l' existencia bèn curta,
perque s' asseca y 's mor!
Plora, plora, pastoreta,
pastoreta d' esbelt cos,
que quan te morias, lo premi
trobarás al altre mòn,
que en ell Dèu hi tè un palau,
un palau que hi van tant sols
las animetas que 'n mòran,
que 'n mòran de ver amor.—
Així 'l vell pastor digué
á la nineta ab dolor,
la que al sentir tals paraulas,
presa d' un greu desconsol,
las llágrimas li caigueren
arrancant abundant plor.

J. R. VIDALES.

CORPUS.

Ja hi som, ja 'ls tenim aquí. Per fi ha arribat la hora de compendrer quan petits ens ha fet l' Etern. Y sino comparintse los homens ab lo gegant de la ciutat, y ab la pubilla ó gegantesa las donas. Mentres semblant parella se passejan qu' es un gust per aquestos carrers de Dèu, graves com l' emperador de

Russia, impassibles com la sensibilitat de un inglès, y sense sentir los efectes del sol de Juny; nosaltres no 'ns entenem de feyna ab tant y tant suar, y ni sisquera podem passejar llibrement pels carrers. Ditxosos ells que tenen qui 'ls *guarda la roba* mentres que á nosaltres no 'ns la guarda ningú, ditxosos ells que no troban obstacles per son camí, puig que tothom 'ls obra pas mentres que nosaltres estèm esposats á rébrer empentas y á que 'ns fassin véurer las estrellas donantnos una trepitjada á l' ull de poll. ¡Quí poguès ser gegant! ¡Quí poguès estar per demunt de tant raquitisme com invadeix l' univers enter!...

Perque lo cert es que de gegants no n' hi ha en Barcelona mès que duas ó tres parellas. Alguns dirán: y bè, ¿qué té de particular? ¿Per ventura 'ls homens poden créixer, es possible que s' estirin mès de lo que la naturalesa 'ls permet?

¡Ah! si senyors, sí, á mí no 'm vinguin ab rahons: vull que 'ls homes s' estirin, que creixin. Y si no poden créixer físicament que procurin estirarse moralment. Los jovens que no 's cuidin tant de anar bonichs y que 's recordin de la pátria, de la cosa pública, dels llibres, de la ciencia, de las arts: los vells que sapian que no en va passan los sigles y que no pretenguin alabarnos los temps de Godoy, Torquemada y Calomarde: las mares que sense ser espartanas deixan de ser egoistas y que comprenguin la misió del home en la terra: los pares que plorin la falta de instrucció si es que no la han rebuda y que fassin de manera de posarhi remey procurant que sos fills no puguin dir altre tant quan siguin grans: la societat, en fi, que 's corretgeixi dels vicis que té, que 's purifiqui, que surti del egoisme en que 's troba, y allavoras los associats creixerèm, progresarèm y serem gegants sino materialment, moralment al menys.

—

Corpus Christi: las donas parlan llatí; y tal llatí com parlan, no solsament ara sino tot l' any, perque jo á las donas may las entench. Mirem sino una coqueta que 'ns dirá ab la boca que si, mentres lo cor estará dihent que no...: Tant de bo que sabessin altras cosas mès interessants que 'l parlar llatí...

¡Qué m' agradaría véurer á la dona lliure de tota classe de supersticions, sense créurer en fantasmas ni en altras tonterías!...

¡Qué bonich fora véurer á la dona no cultivant lo jardí del raquitisme y del retrás, fomentant la escola del saber y del foment!... ¡Ah! no 'ns fem il-lussions: respecte á la dona mòlt hi ha qué fer en Espanya y en Europa y en tot lo mon.

—

Ara que me 'n recordo: ¿á qué venen totas aquestas reflexions?.

Antonet Serra.

RUM, RUM.

Hem rebut lo sisé plech de las poesías del senyor Balaguer. Acompanya al mateix un preciós retrato del autor, y que fa honor á la fotografía que l' ha produit.

—

Un altre periodich catalá en campanya: *L' Esquirol*. Ens apresurém á saludarlo y á desitjarli molta sort y forsa aceptació. Decididament la literatura catalana té vida.

—

Lo nostre periodich no es un semmanari purament de localitat, no 's limita á parlar tant solsament de Barcelona: es y aspira á ser, com á catalá, l' eco de Catalunya, la manifestació sincera y espontánea de las sevas aspiracions. Axis es que no podem menos de associarnos al general sentiment que deuhen haber causat al publich del noble poble de Reus, los quatre suicidis que de pochs dias en aquesta part han ocorregut en aquella ciutat. Y eixas desgracias son tant significativas per quant han tingut efecte en las personas de quatre teixidors. Això proba lo mal estat dels teixidors en Reus, y proba també la necessitat y la conveniencia de que sigui atesa la solicitut que s' ha presentat á l' autoritat á fi de que s' obrin treballs publichs per medi dels quals los treballadors no s' hagin de morir de fam. Per altra part, ¿no podrían los fabricants de texits fer alguns sacrificis en be de sos germans que tanta miseria passan? Los ho demanem perque som cristians, no 'ls ho exigim perque no som ni volem ser socialistas:

Hacer bien que Dios es Dios.

—

La corrida de toros del diumenje passat, si fa ó no fa, fou per l' estil de la primera. Moriren cavalls en gran, se baladrejá forsa, y fins hi hagué gran batussa d' ous plens de farina. La plassa estava plena. Decididament la civilisació té satelits en Barcelona.

Oh fiestas deliciosas...

—

El Principado s' ha ocupat de' un fet altament escandalòs comés per un *hermano*,—vaja un *hermano*,—de la casa de Caritat, en la persona d' un de 'ls infelissos que vihuen en aqueix establiment Lo fet suposa violació de las lleys naturals y de las lleys religiosas y civils. De las lleys naturals, perque s' ha atropellat á un ser humá, de las lleys religiosas, perque no es pegant com s' estima al próxim, y de las lleys civils, perque aquestas no autorisan la violació de las naturals y religiosas. Esperém que si lo fet de que 'ns queixem es tant grant com la veu pública assegura, l' autoritat fará saber al Neron de nostres dias, que no en va hi ha lleys en nostra patria y que no en va s' escarneixen eixas lleys.

—

Corresponent á la atenta invitació que varem rebrer, assistírem lo dia de Corpus, al concert matinal que tingué lloch en lo teatro de la Zarzuela. La concurrencia era numerosa y las pessas que formavan part del concert eran escullidas L' execució ens va satisfer del tot. Donem l' enhorabona al director dels coros, que si mal no recordem, es lo senyor Bartumeus.

—

Las germanas Sras. Marchissio ja han sortit d' eixa capital. Las saludem y desitjem que tornin á fer las delicias del públich filarmonich de Barcelona.

F.

VÁ FORMAL.

Próbem' ho per últim cop.

Francament, sembla qu' es hora
Que 'ns posem á meditar
Del modo que están las cosas
De nostre nació, si us plau.
Escampeu vostra mirada
En lo present y passat,
Y veureu que anem enrera
En contes d' aná endevant.
Deixem á un lloch l' amor propi,
Y siguem despreocupats,
Y veurem cosas de aquellas
Que no fan sigle il lustrat.
Per exemple això de toros,
Já que 's veu qu' es repugnant
Als ulls d' aquellas personas
De que s' en fá un poch de cas:
¿Perque s' hi dòna importancia?
Vaja contestin, veyam:
¿Hi ha alguna nació avansada,
Algun regne aixis com cal,
Que dongui importancia á cosas
Que no 'n poden tenir cap?
¿Creuhen moralisador,
Devant de un poble il-lustrat,
(Ó que al menys de tal s' aprecia)
Atrosment véurer lluytar
Los homes junt ab las fieras?
¡Á quin temps hem arribat!
¡Sembla imposible, senyors!...
Á fé de mon se 'm fá estrany,
Que simpatisi lo poble
Ab barbaritats tant grans
Ab espectacles tant tristos,
Ab cosas que fan plorar!...
¿Qué té d' estrany que 'ls de fora
Nos tinguin per ignorants?
¿Que 'ns califiquin de bárbaros,
En eix punt, es d' estranyar?
Si bé tenim mòltas cosas
Difícilas d' arreglar,
Ne tenim d' altras en cambi
Que están en las nostras mans
Y no obstant no ho fem així:
¿Qué mereix lo que tal fá?
Deixemo córrer que ara,
Me 'n aniria á parar
De l' Hibana á la Bordeta,
Y això qu' es un poch distant.
Despreucupemnos, senyors,
Mirem las cosas pel clár,
Posemnos las mans al pit
Y confessem que fem mal.
Vostés me dirán: au maco!
Arreglaho tú, xarlatan;
Mès jo contestaré:—sí!
Es difícil, mes veurán,
Que 's posi tothom d' acort
Ab un concell que 'ls vull dar,
Si es que per dar concells
Estich prou autorisat.
Donchs escóltin, seré breu,
Mortifiquintse un instant:
Se sap que vé una quadrilla,
Que ningú 'n vulgui parlar:
Posan cartells pels cantons,
Tothom qu' hi passi de llarch:
Despatxan ja las entradas,
Re d' anarne á comprar cap:
Per un puntillo l' empresa
Obra las portas de franch,
Menos, alló ni una mosca...
Que vejin que ni no donat,
Ne vol disfrutar lo públich
D' espectacles inmorals.
Vostés veurán com s' entornan
Per allá ahont van arribar,
Y s' en van á Andalucía
Dient mal de 'ls catalans.
Al saberho 'ls estranjers,
Quedarán tots admirats,
Al saber que Barcelona
Ha fet un punt tant salat.
Y al véurer que 'l nom que 'ns dem
D' intel-ligens é il-lustrats,
Es cert com la llum del sol,
Que ha passat á ser real;
Tal vegada ab cortesía
Y ab tota formalitat,
Se 'ns treguin la gorra y diguin:
L' Espanya va progressant,
L' África ja no comensa
Allá ahont diguerem... ¡ca!
Avuy l' Espanya 'ns iguala
Y fins pot passar devant.
Y nosaltres orgullosos
Tot venint á pas per pas,
Compondrém lo que mes facil
Nos siguia á tots de arreglar:
Per comensar, fora TOROS...
Depres Deu ajudará.

Emilio Coca y Collado.

31 Maix 1868.

ARTICLE FANTÁSTICH.

Chaque mot eut toujours deux visages divers.
Boileau.

Ahir me vaig ficar al llit ab una mòlt extranya manía—si es que hi puga haber manía alguna que no sia estranya—decidit á fer la barbaritat de escriurer per un publich que may ningú ha pogut sapiguer qui

es—y que jo tampoch may ho he pogut saber—per mes que vostes vegin que á n' ell me dirigeixo.

Un amich mèu qu' un dia volía saber qui era 'l publich, va escriurerli una carta mòlt atenta, y per mes que va férsela assegurar en l' administració de correus, no solsament no va tenir contesta alguna, sino que ni tant sols li varen donar lo sobre que devian, en cambi del rebut que li costava 17 quartos. Això me ha fet pensar que lo publich es alguna cosa molt respectabla, quan se li permet que violi impunement lo que hi da de mes sagrat, qu' es la publica correspondencia.

De manera que despres de saber aquest cas, no he pogut menys, que riurermen sempre que en algun periòdich he vist alguna queixa motivada per la perdua de periòdichs etc., etc., que en alguna administració de correus se hagués experimentat; ¿que mòlt, m' he dit, que faltin los empleats del publich, si lo publich comensa pera donarli l' exemple? ¿qu' es lo que fa la mona sino imitar las accions de lo sèu amo? Bè es veritat qu' aquest li dona de tant en tant alguna qu' altra garrotada; pero no ho es menys que sería ben trist que los empleats de correus y tòts los que no corren massa drets, se haguesin de tractar com á la mona.

Mes anem al cas; que com deya al comensar lo article vaig ficarme al llit ab ganas de ser vist y de ser sentit per lo publich,—y una gran idea, que tenia embargat lo meu enteniment, me privava de que pogués ordenar las notas recullidas y de que pogués escriurer sobre algun assumpto digne y agradable de tanta illustració com diuhen que lo publich poseeix.

Despres de meditar mòlt y de ferme observacions secretas y de burlarme de mi mateix per tal ridicusa, tant va arrivar á assecarsem la boca que vaig haver de donar ordre á lo meu criat de que 'm portés un vas d' aigua, y despres de assaborirlo y de entregarme de nou á los brassos de la meditació, aquesta va ferho tant bè que 'm va traspassar als de Morfeo y un cop en ells, no vaig tardar en tenir lo somni mes terrible que puga existir entre 'ls terribles somnis.

Somniava que 'm trobava en una gran cambra, y que allí reunidas en concell se trobavan també las facultats totas de lo mèu individuo. No 's tractava de res menys que de si jo devía ó no escriurer per lo publich.

Jo que sò un jove,—que sempre volem serho,—que tinch la desgracia de que 'l jefe del mèu cap sia la passiò mes diabòlica que pugui haberhi entre las diabòlicas passions, vaig també tenir la desgracia de veurer que en lo somni ella també presidía y disposava á son arbitri. Aquesta passiò era lo amor propi, y quan obría la boca, no cal pas que las altras facultats diguessin aquesta boca es meva, perqué ¡ay pobretas si l' arriban á contradir! De algunas altras cambras me fa recordansa aquesta que sominava y que venía representada per los organs de lo mèu cerebro, celebro ó cervell, que may he pogut saber de cert quin era de aquestos tres noms lo veritable. En ella res de ho veyam de tanta fosquetat com hi havía, que no feya cap falta la llum, ans era tingut per criminal aquell que sols hagués pretengut illuminarla.

Sería á bon segur per economía, pero ¿no vos sembla lectors meus aquesta una mal entesa economía, quan las mes altas facultats gastavan lo superfluo, quan la alimentivitat no podía respirar de ufanosa y en fi quan la adquisivitat era poderosísima de rica? Gran quietut reiná tant prompte com la campaneta batent va anunciar que anava á ser exposada per la facultat anomenada percepció á la cambra tota, la proposició que havía de passar á ser discutida. Va llegirse aqueixa ab veu clara y sonora y venía firmada per las facultats mes inmorals y retrógradas, que hi havía en la cambra. De prompte y com feridas per lo llam, demanaren la paraula totas las facultats intelectuals, riquíssimas en coneixements, pero molt pobras en forsa bruta, en termes que quasi no podian sostenirse de flacas y tísicas que eran á forsa de ser hostigadas y perseguidas. Ellas constituían allí la verdadera oposició. Allí haurían vostés sentit discursos brillants, allí haurían atmirat la lógica de la Causalitat, demostrant lo perniciòs y degradant que sería per son autor lo article que 's proposava escriurer per *la Barretina:* allí haurían reconegut la comparació fent gala de las figuras poéticas y establint relacions continuament, donant á coneixer la ineptitut de son autor un cop posat devant de la pleyade de brillants y jovencels escriptors: allí haurían sentit també com la penetració preveyent lo qué sería la obra, donava á coneixer que no devia son autor arriscarse á donarla á llum pública, pues de eixa manera evitaría lo ridícol que sobre ell recauría si no obrava son concell. Plorar haurían fet al cor mes dur qu' una penya, tantas esclamacions y tanta filosofía, si la amargantа sátira usada per la xistositat no l' hagués fet mitj riurer presentantli la ridiculesa de un autor dolent, que sols un massa amor á las sevas obras, un massa apreci d' ell mateix pot enganyosament conduirlo á creurer fer un bè donantlas á la pública llum. Y si ara vostés á tot lo que van imaginantse, hi donan lo corresponent colorit, lo tò que las diversas situacions requereixen, la armonía y lo bon ordre en la esposició; tindran si ho ajudan de un gran llenguatje, de una gran memoria y de una no mes petita reminiscencia, pintat en lo magí un quadro verídich de lo que en lo meu cap fins allavors, havia vingut realisantse. Gran tropell de crits que atabalavan lo mèu ánimo, van anunciarme que no tindría altre recurs que publicar lo mèu article.

Molt despres vaig reconeixer lo que havía somniat y lo convenient que deuría ser que lo públich de *la Barretina* n' hagués esment, que si bè rès de nou pot ensenyarli podrá tal volta donarli una estona de distracció y potser fins podrá recordarli algun cas historich y verídich, que somnis hi ha que semblan veritats

Acabo aquest article lector meu, diente que jo tinch un mal, qu' es una verdadera desgracia la de somniar moltíssim y la de serme los somnis molt pesats, mes si á tu te agradan y jo arrivo á saberho, no deixaré de veurer aigua molt sovint un punt menys qu' ans d' anarmen al jas, ni privaré un cop seathi, de que pesin las mevas mans sobre mon pit, com pesa sobre la conciencia lo recort de alguna falta comesa, á truc de que tinga lloch de somniar molt per 'aixis poguer escullir lo que mes pugui agradarte y distreurer 't de tants motius de tristesa com te rodejan en aqueixa trista vida.

VALLFOGONA.

TEATRES.

CAMPS ELISEOS.—A' LA LLUNA DE VALENCIA.

Poca cosa es la comedia que 'ns ocupa, y tant poca cosa, que al travers d' ella ni un sol instant hi veyem brillar lo geni dramatich. Sols s' hi veu, y seríam injustos si no li reconeguessim, un poch d' estudi, algun coneixement del teatro, y molta forsa de voluntat per part del autor.

Això 'ns esplica l' abundancia de xistes fills mes aviat de las ganas de fer riurer que de la expontaneitat y de la xispa, tals com aquell de trobar á dintre d' un peix gros un altre peix que fumava ab una pipa plena de tabaco: això 'ns esplica la poca inventiva que poguerem descubrir en los tipos, puig lo que tant bé representá lo senyor Clucellas nos recordá bastant lo jove del *Mosquit d' arbre*, y també una mica lo de *la Pubilla del Vallés*. Lo Ball de bastons que parla parpissot, ens va fer molt poca gracia per mes que fes riurer á algun espectador.

Lo tipo del senyor Fontova, no es tal tipo: es sencillament un home que diu cosas, pero que no retrata la concepció del senyor Campmany. ¿De part de qui está la culpa? Del senyor Fontova no, perque es un excelent artista y sab compendrer perfectament quants papers representa. La culpa la té l' autor que ha sabut concebir un personatje, pero que al estamparlo á ne 'l paper s' ha estrellat. Creyem que d' aquell tipo se n' hauría pogut treurer gran partit. Los demes, no ofereixen res de particular, puig tots plegats no van mes allá de la vulgaritat. A pesar de això la senyora Soler y 'l senyor Puiguriguer, estigueren á bastanta altura. Efectes dramatichs n' hi varem notar algun d' original, mes tambe n' hi varem trobar molts completament recalcats—no diem plagiats—en una comedia estrenada fa poch, circunstancia eixa última, que posa la copia mes de manifest.

Lo que 'ns va fer mes mal efecte, fou la falta de fondo que 's descubreix en la comedia. Això de creurer que lo teatro es un lloch ahont sols s' hi va á passar lo temps, es una errada que convé desvaneixer. Lo teatro es la escola de las bonas costums y tot quan se separi d' aqueixa que anomenarém veritat, per no dirne axioma, mereix censura y res mes que censura.—Z. de Y.

TRAMPAS.

Mentres tant que en l' Odeon
s' hi sol doná un espectacle,
en que don Fructuos Canonje
ó mister Hume ó be un altre,
ens proban evidentment
qu' existeixen los miracles;
se senten timbals com tocan :
trampas, trampas, tot son trampas.

En tant que un senyor mòlt rich
no 's veu l' hora de fe 'l *grande*,
de comprar cotxe y cavalls,
y de guarnirse la sala
ab alfombras y sillons,
y sofás molt richs y aranyas;
se senten timbals com tocan :
trampas, trampas, tot son trampas.

Mentres tant que una senyora
presenta sa hermosa cara
perque 'l publich li contempli
com duas rosas, las galtas :
mentres tant que fa mòlt bulto
perque va mòlt estufada,
se sent timbals com tocan :
trampas, trampas, tot son trampas.

Ja podeu toca y tocar,
ja podeu tocar, timbalas,
que per mes que repiqueu,
sempre 'l mon será una guassa,
en que hi campará qui pugui
fassi ó no fassi pilladas ;
ja podeu tocá y tocar :
trampas, trampas, tot son trampas.

ANTONET SERRA.

Solució á la xarada del numero passat.

Lo teu *tot* bé s' endevina :
Sols vol un poch de rumiá.
¿Vols saberho? Donchs ja va:
Lo teu tot es *Pa-pa-ri-na*.

XARADA.

Com ho es *tercera* y *prima*,
la *primera* es animal,
son vocals *primera* y *quarta*,
la *segona* es consonant,
tersa y *quarta* es un politich
impolitich y bestial.
Un, dos, tres se mostra incrédul,
pertanyen al castellá
dos ab *prima* y dobla *tersa*.
Lo *tot* se pot encertar:
es lo nom d' un cos *cientifich*
que parla molt y res fa,
y es també 'l nom d' un periòdich
que l' infelís va abortar.

UN OBRER.

GEROGLÍFICH.

V A s R a I l E a T t A T

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de *La Barretina*

M. B. Barcelona Llegueixi 'l numero. R M. de la R. La seva letrilla ben corretjideta ja podra anar. M S. La Bisbal. La poesia es millor que la primera, pero tampoch la puch publicar Envihim la solució de la xarada, que la publicare M A y M. Sabadell. Entesos. J. C Id. Lo mateix. P. F Barcelona. *Que amigos tienes Benito*... L. M. Id. Vosté al menos m' agrada porque es rassonable. Tot ho publicare. P. Id. No puch. Ll. S. y P' Id. Veurém lo séu article. P. M. y M' Tot ho publicaré P. C. Barcelona. Enterat. M. G y V. Id. Si senyor. L de M No li puch contestar res perque lo seu article es molt delicat y s'ha de llegir ab molta atenció. Llegueixi 'l número que vé. L. B M'ha de enviar la solució. F. B. y V. Ab molt gust. F. T. y B. Lo mateix. J. S Publicaré la poesia un poch corregida L M Publicaré algun cantar. F. S y de D. No 'l puch complaurer, J. R V. Ja ho crech home, ab molt gust. A. B. y . Si senyor L. y E Ja saben que las columnas del periódich estant sempre á la disposició de vostés. A S. V. Publicaré alguna cosa. J. M. A. Enterat. F. Ll. Corretgida podra anar. A. V. Girona. Demanilas al seu germá. I. de la R. Home, també entre poch y massa. Creguim: no fassi versos. E. V. M. Per mica que pugui publicaré la seva oriental. J. S. Publicaré alguna cosa F. M. P Dissapte sens falta y ab molt gust. G. C. B. Avuy no ha pogut ser, pero dissapte si.—A. S.

DIRECTOR ÚNICH: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

ANY I. BARCELONA 20 DE JUNY DE 1868. NÚM. 26.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos.

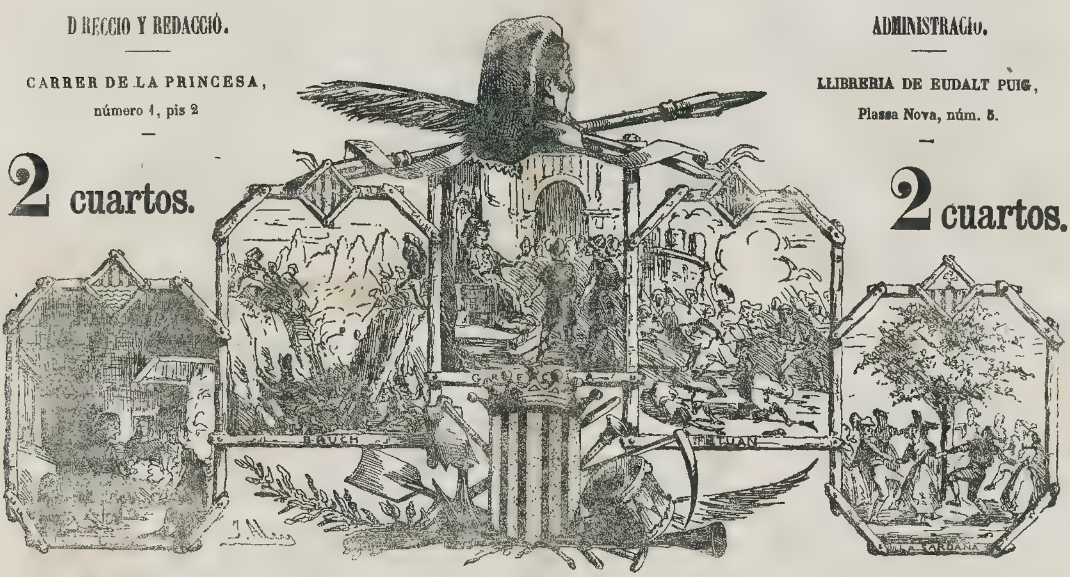

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. ¿Que es catalunya? (*Continuació*), per Joan Cortada.—*La vida del home*, per S. T. y T.—*A mon estimat amich Antonet Ruiz y Ala en lo dia del seu sant*, per Gabriel Cencillo.—*Rum, Rum.*—*Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Trossos de serio*, per Vallfogona.—*Solució á la Xarada del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xarada.*—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ ES CATALUNYA?

(*Continuació.*)

Molts sigles contan sa importancia y sa riquesa; y si be ha sufert contrarietats increibles y ha experimentat desgracias tremendas, ha surtit d' eixas crisis ab novas forsas y ab nova audacia, y si per fi s' arrenca esta destruida faixa de pedra que encara la estreny y la sufoca, llavors rebosará atrevida fins las montanyas y portará fins á sos peus las habitacions de sos habitants, confonentse en una massa comuna, pobles, vilas y masías, que habent perdut lo seu nom natural, totas plegadas vindrán á dirse Barcelona.

Catalunya té sa historia com la tenen totas las nacions y tots los pobles, y certament que la nostra es magnífica, gloriosa, plena de fets molt capassos pera enorgullir á cualsevulga poble. No pensem escriurerla, puig aquí no diria, ni se li podría donar l' extensió que requereix, ni arriban á tant nostras forsas, prou petitas pera tant. Y no 's creguin nostres lectors que eixas paraulas siguian fillas d' una modestia que amaga un orgull encubert: parlem de bona fe; de la historia no n' hem pogut apendrer sino la dificultat de saberla. Perque la historia d' un poble no consisteix en sos fets d' armas, en sas institucions políticas y en sos codichs, ni en sas derrotas, ni en sas glorias y miserias: això no es dificil escriurerho: consisteix tambe en sas costums, en son caracter, en sas ideas, en sa literatura, en sas arts, en sa vida íntima, y això pocas vegadas s' arriba á coneixer tal com se deu, per escriurerho ab la veritat y severitat que la historia exigeix. Quatre pincelladas sobre la historia de Catalunya, sí podem donarlas, y eixas de qualsevulga manera, perque cualsevol las dona, y aquí bastan pera lo nostre propósit.

Catalunya comensa á trobarse en la historia durant las guerras entre Cartago y Roma, en qual época fou una fracció del camp de batalla que buscaren en Europa eixas duas repúblicas rivals. Roma, vencedora, lluytá pera ferse senyora d' Espanya, y com lo demes d' ella, també nostra pátria va sucumbir devant lo valor romá, y formá part de la Espanya Tarraconense, com la anomenavan los senyors del mon, perque Tarragona era la capital.

Quan la providencia volgué castigar las abominacions del imperi romá, movent contra ell als homens del Nort que ab la llansa y la teya recorregueren eix imperi, lo subjectaren, lo feren trossos y se 'l varen repartir. Catalunya, del domini dels romans passá al domini dels bárbaros, y despres de sangrentas lluytas entre 'ls inicuos invassors, Ataulfo, capitá dels visigodos, penetrá desde la Galia, se feu senyor de part de Catalunya y sentá en ella 'l trono dels godos, los quals tirant endevant sas conquistas en Espanya, lo trasladaren al fi fins á Sevilla. Tres sigles va durar eixa monarquía formant part d' ella Catalunya, fins que las torpesas dels godos, las sevas discordias y la fatal jornada del Guadalete, destruint lo trono godo, varen introduir en Espanya en 711 lo poble árabe que ab una pressa assombrosa s' apoderá de tota la península, assaltá 'ls Pirineus, penetrá en França y si la espasa de Carlos Martel no 'l detura, dificil es assegurar ahont hauria anat á plantar lo triunfo de la mitja lluna. Allissonats los francesos ab lo passat, judicaren que 'ls convenia allunyar als árabes de sas fronteras, y com los catalans lluytavan ja ab aquestos pera treurer 'ls de sa terra, la França 'ls ajudá ab grans forsas, y Barcelona juntament ab son territori quedaren lliures d' eixos enemichs. Llavoras, ço es, en 801, se formá lo comptat de Barcelona á títol de feudo de la França, fins que Cárlos lo declará lliure é independent.

JOAN CORTADA.

(*Se continuará.*)

LA VIDA DEL HOME.

¡Oh miserable mortal! ¡Quan y quan tens que sofrir, quantas y quantas angustias que passar, quants contratemps que veurer venir, quants cors que sondejar, quantas miserias que suportar y quantas mil y mil cosas que contemplar!...

En la vida que no hi pot haver felicitat, del mes sabi al mes ignorant, del mes rich al mes pobre, del mes fort al mes débil, del mes vell al mes jove; crech que no n' hi ha un tant sols, que ho dubti.

Hi pot haver un mes necessitat que l' altre, y per lo tant lo mes necessitat pot gosar mes del plaher que li proporcionan las riquesas, mes lo pobre es mes felís que l' altre, en mitj de la seva pobresa.

Lo pobre está en la convicció que 'l rich no pateix y s' hauría de convencer del contrari, se

hauría de desenganyar, perque nosaltres sabem que som tots homens, y que may se ha pogut presentar ni 's presentará un home que hagia dit, ó diga: «jo «he sigut felís, jo he tingut una vida plena de ven- «tura y de plaher: jo he viscut gosant.»

L' home ha vingut tant sols á n' aqueix mon per pàtir casi sempre, tots los passos que l' home dona sobre la terra solen ser de dol, raras vegadas de alegría; y ¡ trist presagi lo del home ! ha vingut per pagar un deute que varen contreurer sos primers pares.

Lo primer que éll hauria de fer, lo medi per' alcansar' ho, encara que fos patint, es lo de posehir lo noble títol d' honrat, devant del qual tots los demes no tenen comparació; y per lo contrari de lo que sempre s' hauria de apartar,—com si fos febre contagiosa,—es del vici, com tambe deuría fugir de aqueixos vils oficis que la societat castiga ab un presidi ó ab un patíbol.

A uns los hi agrada lo furor marcial, á altres la quietut y sossego dels camps, y á altres també crusar los mars, per' poder alcansar una fortuna, desafiant los perills, despreciant sas tormentas, no tement á sos temporals, alegrantse son cor al mirar lo continuo moviment de las onas.

També n' hi ha que deixan que s' apoderi de son cor, l' ambició.

En la historia hi veyem á un Alexandro Magno que als 20 anys se posá al frente de sas tropas, y als 30 ja havia dominat lo mon enter. A un Anibal, general que fou dels cartaginesos, que tenint 26 anys, va pendrer lo mando de las sevas tropas, y va aterrar 'ls muros d' Espanya y fer tremolar los de Roma. A un César, que veyent en Cádiz l' estatua de Alexandro,—«¡ ah ! va dir, cuberts de llágrimas sos ulls, á la meva edat, aqueix ja havia conquistat lo mon, y jo fins aquí ¿qué hi fet?—Ab son genit sagás y emprendedor, al cap de pochs anys va arribar á ser un dels principals de la República Romana ab la gloria de sos trofeos y conquistas; mes ell no content encara ab lo títol de cónsul se vá fer proclamá *Emperador*. Y lo poble, entussiasta que havia sigut sempre de la *Santa Llibertat,* conspirá contra aquell que mes dias de gloria li havia donat, y Bruto y Casio acompanyats de 21 conjurats clavaren son punyal regicida sobre d' ell.

¿No veyem també en la historia á un Napoleon? ¿No veyem també á altres que dominats per aqueixa cosa que 'ls cega, han comés tota classe d' atrocitats?

. . . .

Veyam qu' es l' home.

Baixa sobre la terra, y passa lo primer temps de sa vida no coneixent á ningú, tant prompte corresponent als petons y caricias dels que li donaren lo ser, tant prompte corrent y juguetejant ab sos iguals, tant prompte plorant com rient y aixís passa los primers anys de sa vida fins á passar l' infancia.

Los anys que transcorren despres de l' infancia, fins á passar la puericia, son aquells que mes richs recorts graban en nostre cort, son aquells que l' home tant sent jove com vell sonriu al pensar' hi.

¡Y cosa estranya! com mes l' home va acostantse á la tomba mes ell voldria tornarse á trobar en aquells anys.

Passada la adolescencia es quan mes se té de lluytar ab las passions, es quan ellas, com á torrent impetuós que no detura son curs fins á la mar, ne surten de son cos ab tropell y no volent deturar sa precipitada corrent fins á la perdició de aquell ser.

Mes quan ja arriba á la edat, quan ja comensa á ser vell, llavors es quan ellas ja comensan á no molestarlo, perque aquell cos ja está fret per los cruels desenganys que ha sufert.

Com mes lo jove veu que 'ls anys van passant per devant seu, sense conmutarse, una llágrima que crema se despren de sas pupilas, y llavoras se recorda dels plahers inmons, que un temps foren tant apreciats per ell; mes veyentse home, ja 'ls desprecia.

Lo jove no coneix lo que li pot ser útil algun dia, no prevé lo que li pot sucsehir, no sap coneixer ahont condueix la virtut y ahont lo vici,—y lo vell si.

Lo jove creu que 'ls consells que li dona 'l vell son rancis, son passats, creu que son fills del fanatisme, creu que si 'ls seguís no podria viurer en los curts límits que li senyala, y en fi, creu en lo seu modo de pensar, que aquellas ideas son falsas. Mes lo vell se compadeix de l' altre, pero veyent que no 'n pot sortir, veyent que l' altre li desprecia lo que ell li ensenya; mira á n' aquell que ha fet escarni y burla d' ell y de sas ideas, ab una mirada compassiva.

D' aqueixa contraposició d' ideas, naix la indiferencia ab que 's miran los uns y 'ls altres.

¿No podrían jermanarse las duas? ¿No veu la juventut que 'ls consells dats per la vellesa, no son consells dats per un trist mortal, sino consells dats per la esperiencia mateixa?

¿Las veurém algun dia unidas?

Lo temps queda per' respondrer.

En fi, pobles: si voleu vostre benestar, si voleu que en vostre hogar hi hagia la pau y la felicitat; lo primer que haveu de fer es seguir sos consells, y sos preceptes; si voleu que la religió estigui en son apogeo, y que la veritat brilli nua, seguiu y feu lo que 'us prescriuhen y si voleu que hi hagia en vosaltres mes civilisació, mes moralitat, mes sabiduría, mes bonas costums, si desitjeu mes instrucció, encomaneuho al seu carrech.

¡Tant de bo, que arribés ó vejessem arribar lo dia en que la juventut vejés en la vellesa, no una cosa inútil per' la societat, en lo seu modo de pensar, sino que vejés en ella la má de un Deu, la ma d' un creador que la posá per treurer á la juventut del pantano tant cenagós en que está ficada!

S. T. y T.

Reus.

Á MON ESTIMAT AMICH

ANTONET RUIZ Y ALA

EN LO DIA DEL SEU SANT.

Si poguès, una quarteta
que respirès alegria
per' donarte 'ls jorns faría:
mès... no 'm surt, no 'm surt ben feta

Ja que quarteta no puch,
una quintilla 't farè :
Antonet... ¡Cá! estich mòlt ruch,
y per ferla sense such,
la vritat, no la vull fé.

¿Fem pareados?... ¡quí sap!
pot ser per 'xó tindrè cap :
comenso y dich... ¿cóm?... ¡bá, bá!
haurèm de dexar'ho está.
Me 'n puch ben entorná al llit :
avuy no 'n sé, ja está dit.

Mes encar' vull probar mès :
per sortir del méu propósit
res fora tant á propósit
com si una décima fés.
Poso donchs tot l' interès,
y mos recursos invito
per véurer si ho solicito...
Pero ¡cá! 'm quedo mòlt curt,
y veyent que be re 'm surt,
te dich sols que... *'t felicito.*

GABRIEL CENCILLO.

RUM, RUM.

Deya l' altre dia un foraster al contemplar los gegants : «No sabia jo que 'l rey D. Jaume de Aragó fos aficionat á portar espardenyas, ni tampoch qu' aquest calsat s' hagués fet ara de moda entre las grans damas de Paris.»

En un dels próxims números ens ocuparèm dels *Diálogos literarios* que fá poch han vist la llum pública, y que son devuts á la ploma del catedrátich de literatura del Institut, D. Joseph Coll y Vehí.

Lo senyor D. Antony Gonzalez y Fábregas ha publicat un nou método per' apendrer á llegir la llengua francesa. Com l' asumpto es important, demana article apart. Mentrestant recomanem lo llibre al públich.

Quedem vivament reconeguts á la redacció de *La Pubilla* per la adhessió que publica en sòn número passát. Semblant proba de companyerisme diu mòlt á favor de la prempsa catalana.

També quedèm agraits á *La Gaceta Universal* per las probas d' amistat que 'ns dòna en sòn ultim número.

Avuy s' estrena la companyía d' ópera dels Camps Eliseos. Á jutjar pels antecedents que tenim , no hi ha dupte que la companyía será bona. Afegint á ne aixó la amenitat del lloch , es de suposar que 'l públich seguirá afavorint al mès hermós dels sitis de recreo del passeig de Gracia.

Es notabla la activitat de que dòna probas la companyía dramática del teatro de la Zarzuela del passeig de Gracia. En pochs dias s' han posat en escena per primera vegada en aquell teatro , mòltas composicions dramáticas de no escás mérit alguna d' ellas. Lo públich premia tanta activitat digna d' elogi, omplint lo teatro la major part dels dias.

Lo periódich de Madrit *Los Sucesos* ocupantse de la *prima donna* que cantá 'l *Don Bucéfalo*, diu que havia sigut mòlt aplaudida en París en las duas óperas *Le Pardon de Ploermel* y *Dinorah*. Encara s' ha descuydat de dir que també ho havia sigut en la ópera *Il Pelegrinagio*.

¿Y d' aixó 'n diuhen un periódich il-lustrat?—¿Lo pare es Dèu?—Si pare.—¿Lo fill es Dèu?—Si pare.—¿L' esperit sant es Dèu?—Si pare.—¿Son per ventura tres Dèus?—No pare.—¿Cóm no?—¡Ah! dispensi, que no ho sabia.—¿Y donchs si no ho sap, quí li fá parlar de doctrina?...—Una cosa per l' estil podriam dir al redactor de *Los Sucesos*.

Algú 'ns ha fet la ofensa de suposar que nosaltres ens mostrem parcials en lo que pertoca á crítica dramática. No hi ha tal cosa. Sempre hem observat la costum de no ocuparnos sino de las produccions que, per dolentas que hagin sigut, hagin, no obstant, merescut lo privilegi de ser objecte de la crítica. Y quan n' ha passat alguna que no ha merescut aquesta distinció, es estat sensillament , devut á la sèva carencia absoluta de mérit artístich.

Mes com no tothom ens ha comprés, prometem desde avuy en endevant , ocuparnos en be ó en mal de quantas produccions dramáticas se vagin estrenant. Creyem que aquestas esplicacions deixarán satisfets á n' aquells autors que tal volta trobin massa duras nostras críticas sense tenir en compte l' elevat criteri que presideix á las mateixas.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON BON AMICH EN NARCIS DOMENECH.

I.

Corrent baixa la nina—de dalt montanya,
De flors, pomet ne porta,—de flors mòlt blancas,
Los fadrins que ne pujan—tots las hi guaitan.
—¿Hont vas la vilaneta?—M' en vas á plassa,
Que ja las flors n' esperan—de la vilana.
—Vulgueses una vendrern'—te la comprava.
—No son pas per pagesos—floretas blancas.—
Corrent segueix la nina,—n' es á la plana,
De flors ben plena 's mostra—tota la plassa.
La nina se detura—las flors l' hi guaitan,
Los compradors la voltan—¿De qué l' hi parlan
Que la nina las galtas—ne te moradas?
Lo sol mòlt alt ja 's mostra,—la nit s' atansa,
La nina resta sola—las flors guaitantne.
Lo jorn n' ha fet fugida—¡ja son passadas!
Corrent trista la nina—torna á montanya ;

Los fadrins que n' hi pujan—tots se la guaytan.
Diners n' haurás tret, nina,—de las flors blancas.
Qu' á ciutat, qu' á la vila—mès bé las pagan.
Sa cara 's torna roja—llansa una llágrima.
Al monastir ne truca—¡pobra vilana!
Las portas son obertas—desprès se tancan.
Y al lluny la veu ressona—de la campana.

FRANCISCO MANEL PAU.

TROSSOS DE SERIO.

Já sò redactór de la Barretina ¡ Oh dia felis!

Un sot trouve toujours un plus sot qui l' admire.— Boileau

¡Mare de Deu que 'n som de capritxosos los homens! M' he llevat avuy de bon matí ab una nova mania, y he anat realisant totas las mevas funcions, aixó es, m' he rentat encara que no tot, què massa faig en aqueixos temps en que las cosas se veuen tant confosas; m' he posat las mevas calsas, perque han de saber encara que no 'ls importi, que quan jo 'm rento ho faig anant solsament ab calsotets y samarreta, y estant á la fresca de mitj cos en amunt; m' he assentat en una cadira tronadíssima y vella,—y com si fos un ministre que vejés mal parada la situació tal m' he posat á meditar.

Pensava en escriurer per' lo simpatich publich de *La Barretina*, que també *La Barretina* té 'ls seus admiradors com los tenen totas las cosas de aquest mon, desde las mes bonas fins á las mes indignas per mes que amargui á los detractors del bon sentit,—y buscava algo que 'm dongués peu per' escriurer. Lo primer que va acudirme va ser lo preguntarme si lo periodich era politich, á lo qual vaig contestarme que no podia deixar de ser' ho si volia tractár las questions ab cordura y educació, sense que poguessin ressentirsen la moral y las bonas costums.

Vaig luego recorrer la capsa dels meus pensaments, y quanta va ser la meva estranyesa al veurer que hi havia alguns periódichs que, molt lluny de esser politichs; eran lo mes impolitichs que 's pugui imaginar.

Pensava tant prompte en la meva situació com en la dels demés germans,—com solem dirnos per mofa,—y tot me semblava punt menos que tristissim y desgarrador.

De angustias y de llástimas, mes que de Pasquas pareixería lo meu semblant,—qu' es sempre la imatje de l' ánima quan la hipocressia no trevalla,—quan la criada de casa que de tant acostumada á estar malament no sabria distingir la situació de avuy de la de ahir, qu' equival á dir lo estar molt mal de lo no estár gaire bé, va dirme tot sobressaltada y tement incomodarme: — Ay bon senyoret y quina mala cara que fá, qué no 's troba bé? ¿Qué li fa mal? ¿Vol que li fassi un vas de aigua de camamilla, de Sant Antoni ó de Salvia? Sí que li faré, y entre tant podrá vosté tornarsen cap al llit que 'm sembla á mi que molt bé hu necessita.—Pero jo sense contestar, assemblantme axins á molts empleats de correus y altres de las oficinas del Estat, vaig alsar los ulls per' concedirli aquesta gracia, li vaig mirar la cara que no tenia res de bonica y com si digués ¿y qué? vaig fer lo sort, com lo han vingut fen fins ara, á totas las milloras proposadas, nostrès digníssims ajuntaments. Va veurer la criada en mi algún moviment de indignació, y no va atrevirse á dir res mes, y va deixarme com avans estava, sol y ab las ideas què tenia, desordenadas y com un embolich de diputats francesos.

Aixís me trobava sense que las unas poguessin treurer en clar res de las altras; ¿y com podia ser, si cada una de ellas era un caos, una confusió? Y atribuhint á la criada, lo que naixia sols de la meva falta de aptitut, ¡quanta molestia! vaig exclamar. ¡Y quant privan de que lo pensament fassi 'l seu curs! Ara si que 'm convenso de que no hi ha mes gran plaga per' un home que la de interrómprer'l quan tranquilament medita. ¡Y despres, que vostès saben millor que jo que no tots los homens naixen ab la facultat de poder fer abstracció de lo que 'ls rodeja. No tots som com un cert filosoph, de un nom què no recordo, del qui 's conta que la última vegada de las moltas que 's trobava en brassos de las elucubracions filosóficas, va sèr interromput en mal hora per lo seu criat per' dirli no mes què posés en salvo la vida, si la volia lliurar del furor de lo ecsèrsit enemich que havia penetrat en la ciutat ahont éll estava, y que á pesar de fer un espantós soroll res havia pogut advertir lo sabi, de pur estar entregat á la meditació.

No es nostra la culpa si no tots podem tenir igualment desarrollada aquesta facultat que los frenolechs anomenan *concentrativitat;* pero sí la tenim de que las mes de las cosas surtin semblant mes abiat fetas ab los peus que ab lo enteniment. Ara vull que 'm diguin sino si jo, sent lo ministre, y la meva criada la representacio nacional, — com sol dirse, —hauria fet lo mateix que hi fet, pero la meva obra, com á obra de un amohinat hauria sortit desconcertada. Vostés me replicarán y 'm diran que á forsa de sentir y de discutir va naixént la llum, y que la discussió es una necessitat. Bueno, aixó está molt bé, molt bonich: pero es precís distingir quina classe de discussió ha de ser, per que jo tinch un amich molt de broma y molt mès encara de discutir, y no hi ha dia que no li inflin los nassos, com vulgarment sol dirse, y la llum si naix es per lo apotecari que 'l cura, y es ben clar que per aquest es una necessitat que hi hagi discussió. Aqueix apotecari qu' es molt amich meu, que jo tinch molts amichs á diferencia de tothom que ni un sol arriva á tenirne, sempre está dientme: no hi ha res com la discussió, si la discussió s' estengés foram felissos, nostra desgracia vè de la falta de discussió. Y té molta rahó: si tothom discutís, á cada punt hi haurian desgracias y los apotecaris serian felissos. ¡Mirin vostés si penetran los molt tunos! Vamos, diguin lo que vulguin que avuy dia los apotecaris son una gent molt temibla. ¡Y tant necessaris com son!! Es una desgracia per' l' humanitat que may pugui servirse del bé perque sempre va acom-

—¡Qué diu, home!

—Ni indianas forasteras, ni modas, ni figurins, ni bombons fins ..

—¿Y be, qué?

—Ni res de lo que demostra la civilisació.

—¡Pero, home de Dèu! Si cosas com las que habeu dit y mòlt millors, n' hem fet aquí á grapats.

—Digueulas.

—Prou. Las cassolas sé de bona tinta que son espanyolas...

—Te rahó, murmuraren tots.

—Tambè ho es lo llum de cuyna, en que los francesos no han sapigut fer res mès que cambiar nostre ferro fort, per la prima llauna que 's forada á cada punt.

—¡Vaya unas cosas! diguè lo francès ab despreci.

— Y del porrò ¿qué me 'n diheu, mestre? ¿Sabeu res que s' hi puga comparar? ¿Y nostres vins que no son aygua enterbolida com los de vostra terra? Y tant y tant que podria dir fins que se 'm sequès la boca.

— Tot aixó no serveix de res.

— Tampoch lo vostre.

—¡Es clar! esclamaren los que escoltavan á qui semblava que lo francés no tenia cap mica de rahò.

— Donchs be: ¡una cosa gran! esclamá lo francés ab lo ademan de qui va á descarregar lo cop de gracia. ¿Heu tingut un Napoleon?

—¿Un Napoleon? preguntá admirat Bernat que no comprenía que se tingués per gran home aquell de qui havia sentit tantas cansons denigrativas.

—¿Ahont es? insistí l' altre, creyent aixafarlo.

—Je! je! je! Napoleon!!

Los presents tenian molt interés en veurer com se 'n sortiria.

—Sant Cristiá! Tenim un duro que encara val un ral mes.

Res pogué contenir la alegría general que esclatá ab unas rialladas homéricas. Aquesta ingeniosa contestació posá fi á la conversa, puig tots los circunstants rodejaren á Bernat y se 'l emportaren á esmorsar, deixant correr las estremituts del francés que plé de rabia los calificava de tontos y estranys y 's queixava amargament de que se hagués donat injustament tal giro á la qüestió.

Per últim se decidí á no tractar ab gent tan llussa, y se quedá en

portava un mal violí en lo que hi tocava alguns aires de sa terra y l' altre un de aquetos tontos y lletxots animals, coneguts per lo nom de marmotas, ficat dintre de una capsa.

La tercera vestía á estil de la terra y per las senyas era sens dupte un pagés que anava de camí ab son farsellet al coll penjat de una vara de avellaner. Devia de ser vell, puig son cos se encorvava molt visiblement cap en devant, y son nas y barba semblava que 's volian besar; tant se acostavan á conseqüencia del aspecte bifi que la falta de dents donava á sa boca.

Mes á pesar dels anys, que no amagava sa fisonomía, quedavan al vellet senyas de haver sigut fort y robust, y feya son camí ab tal aire, desembras y firmesa que nostre conegut, lo francés de la diligensia, no l' hauria pogut pendrer, sense mala fé, com á individuo de una rassa degenerada y corrompuda.

Aqueixas tres personas arrivaren al mateix temps á la porta del hostál y los saboyants, prenent coratje al veurer la cara de home de bé del vell, comensaren á ferli música y ballar devant de ell allargantli un atropellat barret y cantant á compas.

—¡*Muxú!* ¡*Muxú!* un quartet.

Lo caminant se deturá com si hagués vist una serp; llansaren sos ulls flamas de que no semblava capás á sa edat y la emprengué á clatelladas contra 'ls dos minyons, murmurant cada volta que 'ls sentava la má:

¿Muxu? ¿Muxú? Ja vos arreglaré las peras á quarto.

Los xicots que no esperavan veurer pagada sa habilitat ab tal plaga de revessos no intentaren sisquera oposarse á la tempestat, sino que girant qua y camas ajudeume, se refugiaren en lo hostal, pegant cada xisclet que axordava.

Acudí la primera, al soroll, la hostalera armada de una escombra que per asar tenia en la ma y sa sensibilitat de dona, si alguna n' hi quedava, se revoltá al veurer pegar á las criaturas.

—¿Perqué pegueu á aquestos minyons? cridá ab veu desentonada ¿Qué vos han fet?

—Aquí que venen ab son *nyigo, nyigo* á omplirme las orellas.

—No vos ne deu vergonya vejentlos tant petits y tant pobres.

—¡Oh! mertressa, també 'm van fer pobre á mí. Y en quant á lo de vergonya, cuideu de la vostra si 'n teniu, planta-parras.

panyat del inconvenient, y sols lo que se li presenta y lo que emplea, es lo mes dolent y despreciable. Sempre lo dolent es necessari y abundant, y aquesta regla queda confirmada puig que té una escepció mòlt poderosa: la abundancia de ministeris y de gana que venim tenint de algun temps en aqueixa part. Sempre ho ha sigut si havem de créurer la Historia que jo crech á cegas, encara que m' enganyi mòltas vegadas, perque prefereixo créurer'ho que no desenterrar documents que no entendria, y que tal vegada no trobaria, que no tots som Renans, ni tant atrevits, ni tant incrédols, ni tant poch cristians; mès si hi ha algú entre 'ls lectors de aqueix mal perguenyat article, que algun nom li hem de donar, que sigui tant escéptich que no vulgui créurer lo que tothom creu á peus junts, li recomano que dirigeixi una mirada al present y plé d' admiració veurá... ¿qu' es lo veurá? Veurá una societat cansada de víurer, una societat qu' es vella á forsa de ser jove, una societat miserabla á forsa de treballar y que las pocas forsas que conserva las té enervadas. una societat en fi gastada, aletargada y ansiant una série de fortas sensacions que la fassen sentir, com ansía véurer la sèva nina un amant trobador que no la ha vista fá algun temps, perque aquest l' ha hagut de passar al llit ple de dolors; com espera lo maná del cel aquell que no pot víurer de altra cosa, y aquest maná may baixa; com espera acabar en be aqueix article sòn autor, sabent que desde qu' escriu may ha pogut ni ha sapigut per ahont acabar. Si tots sapiguessim com s' han de acabar las cosas, á ben segur que avans d' agafar la ploma hauria jo donat órdre á la criada de que no entrés á interrómprerm' las ideas; l' apotecari no hauria desitjat la discussió com á mala causa, perque així hauria evitat que un sèu amich, que á voltas los amichs son perillossos, en ocasió que va saber que l' apotecari havia dit de la sèva novia, li donés un cop de puny á l' ull sobre si era cert ó no era cert, y que 'l deixés borni per tots los dias que li restavan de vida, que no li van valer las medicinas que guardava pels altres, ni las mòltas prometensas á la verge de la O; ningú voldria ser ni autor d' articles, ni soldat, ni general, ni ministre, ni home de medians coneixements ni menos sabi, perque casi tots acaban mal, ó be devant de la pública opinió, ó be á las mans de ella.

Per aixó som tant amants dels principis.

Y com las veritats son mòlt pocas y escritas cabrian com nos deya nostre estimat Fígaro en un paper de fumar, de aquí que jo no pugui compéndrer que siga cap be tot lo demès qu' hi hagi á fora de ellas.

Mes si tot s' ha de apoyar sobre lo mal y sobre la mentida ¿no habem de tenir al menys lo dret de procurar que aqueixas siguin las menos possiblas? De aqueix modo no sufrirém los efectes sino d' un petit mal y nos será mès soportable.

La discussió que era 'l lema del meu apotecari, se apoyava en la mentida, y aquesta arma esgrimida ab tant mala intenció, va deixarlo sense un ull y fet un infelís. ¡Ay de aquells que tenen per misió lo discutir, y sols se valen de la discussió per lograr los seus fins egoistas; perque quan menos s' ho pensin 'ls sucsehirá lo que al meu arrepentit apotecari!

¡Ay de mí! si aixís com hi escrit aqueix article per lograr que 'm coneixessin com á redactor de la *Barretina* y per' fer obrir los ulls de molts que may los obren, logro tant sols que 'ls meus se tanquin; llavors si que podré esclamar al revés del epígrafe: ¡Dia infelís aquell en que vaig comensar á ser redactor de la *Barretina!*

Adeu, públich estimat, que no crech convenient dirte res mes per avuy, que jo prometo qu' algun altre dia tornaré á visitarte y usaré ab tú de mes franquesa, que aquesta ha de agradarte; per que la Historia 'm diu que no estás acostumat á que 't tractin massa bé.

VALLFOGONA.

Solució á la xarada del numero passat.

A-te-neo.

Solució al gerolífich del número passat.

En la varietat está 'l gust.

XARADA.

Qui no tingui ma *primera*
Se podrá morir de fam;
Primera y *quarta* ne te
O tingué tot home nat.
Ne fou estimat per Deu
Segona y *quarta* y fet sant,
Quarta y *duas* n' es un polvo
Per los vells molt estimat,
Mon *tot* en cap escriptori,
Bo ó dolent, hi pot faltar.

J. S.

GEROGLÍFICH.

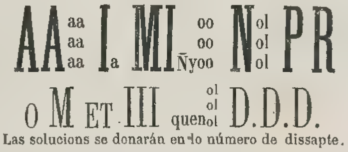

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de *La Barretina*.

E. P. Barcelona No 'l puch servir.—Id. Llegeixi 'l número F, U y U. La poesia denota disposició, pero no 's pot publicar. A. S. Publicaré la poesía. P. H. Trobo justa la seva reclamació: fassim lo favor de indicarme quina es la seva y la posaré á la major brevetat, E. C y C. Agafi 'l pensament, qu' es preciós, y torni á fe 'l soneto: sobre tot eviti 'ls aguts que son de molt mal efecte. Un Obrer. Publicaré las xaradas y 'ls cantars, si be aquestos s' hauran de corretgir. J. P. G. Si la persona á qui jo contestava en lo número passat, no hagués estat mes condescendenta que vosté, jo li asseguro que no hauria rectificat per cap estil. Sense ser obrer, sé tant ó millor que vosté lo que li convé á la classe treballadora. També sé perfectament quina es la marxa que deu seguir lo meu periodich, per lo qual si vol, pot escusar consells. P. M. y M Ab molt gust, pero ha de tenir un poch de paciencia perque tinch molt original rebut. J B. y S. Sabadell Entesos. P. C. San Andreu de Palomar. Sento no poderlo servir. A. S.

DIRECTOR ÚNICH: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868.

—¿Qué haveu dit descamisat? ¿Que jo tinch poca vergonya?

—Sí, y qu' ets una batxillera que 't ficas en lo que no 't demanan.

—Y vos un busca-sorolls á qui, si Deu no 'm detingués, sabria jo posar lo peu á rollo.

—¿A mi?... cridá l' altre enarbolant lo bastó.

Y hauria acabat la qüestió á garrotadas com demostravan tots dos tenirne ganas, á no arrivar en aquell moment los que havian deixat lo esmorsar pera veurer de ahont provenia tant gran alborot.

Mes encara que sa arribada impedí que los campeons arrivessen á las mans, no lográ aplacar la cólera de que estavan poseits y continuaren insultanse ab escullidas paraulas de que 'ls dos mostravan tenirne un bon repertori. A lo millor de aquest tiroteig se li escapá á la hostalera una paraula que doná lloch á un nou incident.

—No ho fariau á son pare! digué, suposant que sols per la debilitat se propassava á pegarlos.

—Que no ho faria?... cent pares que tinguessen, mentres fossen francesos com ells. No es la primera vegada que me 'ls he vist devant y mòlt mes greu los sap á ells que á mi. Trenta nou n' he tinch en compte y no es culpa meva si no he fet quaranta, puig prou los he buscat. ¿Que no ho faria? francesots del burdell!...

—Alto, alto! lo interrumpí en aquest moment lo de la diligencia, jo soch francés y no puch permetrer...

—¿Vos sou francés? ¡bon empleo! ja ho havia de haber conegut ab la olor, al veurer que sou tan estrany y roig de mal pel, contestá en Bernat, puig no era ni podia ser altre qu' ell qui conservés tant marcada aversió á lo francés.

—Calla, brigant, perqué si m' apuras...

—Que farás, estanya-paellas? En lo Bruch era ahont havias de apurarte; que no 'ls faltava motiu als que rebian, que eran tos companys.

—No sé com m' ho escolto, esclamava l' altre tot cremat y roig com un perdigot.

—Veus aquí lo que son los francesos: molta llengua y pochs fets. Jo 'ls he vist la esquena moltas vegadas. No saben fer res mes que insultar ó anar ensenyant monas y marmotas. Aqui 'n tenim lo exemple.

Los circunstants que 's decantavan del cantó del héroe del Bruch, de que encara se conservava fresca la memoria, aculliren ab una riallada aquesta gracia no del tot graciosa. En Bernat, trovant qui li dava corda, continuá:

—Si, senyor. No saben fer res, ni per res serveixen. Si aneu á Fransa trovareu que lo sol no escalfa, ni la aigua mulla, ni menos los gossos lladran, que es tot lo que se pot dir. Amichs de lo dels altres, son dignes germans dels del Bruch en lo valor y la cobdicia. Aficionats á ensenyar bestiotas, esmolar estisoras y adobar paraiguas. Fora de aixó reparteixo que no serveixen per res de bo.

—Y que saben fer los espanyols? digué lo francés picat de l' honra, y ab cert retintin irónich que ell cregué de mòlt efecte; puntejar la guitarra, tocar castanyolas y pandero, beurer ab porró...

—Just! y vosaltres? contestá en Bernat escarnintlo, tocar l' orga, fer ballar la marmota, mastegar tabaco, fumar ab pipa... y tapa!

—No vos sabeu sortir de orgas y monas, digeune una altre si us plau.

—Es qu' es la veritat. Y tambè teniu mal cor, perque pegueu á las monas quan las voleu fer ballar.

—Y vosaltres feu toros.

—¡Oh! aixó ho fan los andalussos.

—¿Qué son moros?

—No; pero poden fer 'ho perque son tot bufons y tenen unas bonas pantorrillas que las llueixen ballant lo bolero y fent toros.

—¡Vaya una gracia! Es una diversió digne de Cafrería. Una gent que sols saben inquietar y matar las pobras bestias.

—Per aixó vos matárem á vosaltres.

Lo francés estiguè á punt de acométrer á Bernat y ho hauría fet á no interposarse los circunstants, que á pesar de veurer sa rabia, no poguéren menos de celebrar la contestació dada per Bernat, puig sent espanyols s' interesavan en lo triunfo de aquest.

—Sempre diuhén mal de Fransa...

—Motiu no 'ns falta.

—Y si no fos per nosaltres aniriau despullats com salvatjes que sou y ni orellas tindriau.

—¡Justa la fusta! perque com ells ho tenen tot....

—No tindriau estisoras, ni gorros, ni mocadors de seda...

ANY I. BARCELONA 27 DE JUNY DE 1868. NÚM. 27.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.
CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.
LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Fotografía de la Barretina, per A. Z.—*Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Rum, Rum*, per F.—*Imitació d' una oda d' Horaci*, per Antony Pagés.—*Arts vivas y arts mortas*, per Pompeyo Gener.—*Teatres*, per Z. de V.—*Solució á la xarada del número passat.—Solució al geroglífich del número passat.—Xaradar—Geroglífich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

FOTOGRAFÍA DE LA BARRETINA.

RETRATOS EN MENOS DE DEU MINUTS.

I.

LA GENT INÚTIL.

Una de las cosas que mes abunda per tot arreu en nostra ciutat, es la gent inútil. Si un va depressa pel carrer, de segur que cada quatre passos ensopega ab un ente inútil que está fent, per suposat inutilment, posturas á la cambrera d' un primer pis ó á la modista de la cantonada. En lo teatro, lo primer que un veu, son los *gemelos* de mes de quatre joves inútils apuntats á la dama ó *prima donna.* La plassa de totas las iglesias s' ompleix cada diumenje al sortir la gent de missa de dotse, dels mateixos individuos esperant á la sutana, ó á la fulaneta. Si un retira tart y sol, molt será que no 's topi ab una colla de joves inútils que per' fer lo calavera li tirin pedras ó l' insultin. Gent tant inútil hi ha que pera cridar la atenció no trova altre medi que entrar al anfiteatro, comensada la funció, fent gran soroll de talons, pera que lo públich, al menos per corretjirlos los miri, ó anar ab guants blanchs als toros pera que la atenció general se fixi en ells si un comensa á cridarlos—¡fuera guantes!

Tantas varietats ofereix lo tipo, que sols podrém descriurer las mes principals.

Lo jove inútil mes perjudicial es lo jove inútil presuntuós. Es per regla general advocat sense plets y y' ns 'l figurarém magre y petit pera que pugui anar ben enrabanxinat, ab lo color malaltís y trencat, efecte de la enveja que se 'l menja, y ab patillas que li acabin de xuclar la cara. Divideix lo dia en duas porcions iguals, durant la primera de las quals fa lo advocat y durant la segona lo pollo-calavera. Al dematí 'l trovareu per aquestos carrers, ab un gros plech de papers sota l' bras que figuran ser un plet y que son sempre los mateixos, rodant pels voltants de la Audiencia, fent veurer que espera l' hora de pujar á informe. Al mitj dia se reuneix ab tres ó quatre com ell y vinga parlar de plets y d' espedients y comentar las *trastadas* (es terme d' ell) ó disbarats que cometen los jutjes y may los que cometen ells, puig que á sos propis ulls son impecables. Si may, per una rarissima casualitat, té que fer alguna demanda, l' omple de citas de lleis y de sentencias del Supremo que si no venen á pel, serveixen pera demostrar erudició, segons opinió particular del autor. Es home que no falta á cap junta de societat de crédit, si troba qui li presti las accions suficients pera tenir veu y vot; y si en ellas s' atreveix á péndrer la paraula, no es per' tractar grans qüestiones financieras sino pera donar un dels vots de gracias de ordenansa.

Si tot aixó y molt mes fa pera fer lo advocat, moltas cosas fa cada vespre pera fer lo pollo-calavera. No falta cap nit al teatro y seu sempre en los puestos mes visibles. Pero no li fa anar la gana de complaurer son sentiment estétich (que en aquest cas fora útil per' alguna cosa) puig lo mateix gust li dona la —*Casta diva*—que 'l—*me gustan todas*;—ab la mateixa frescura se burla d' en Romea, per exemple, que de l' Arderíus. Lo que li fa anar son las ganas de que 'l vejin fent *cocos* á las que representan y de que 'l tinguin per calavera veyent que porta la broma, fins al estrem de escupir als músichs ó de escarnir al cantant en lo precis moment en que en un bon moment de geni logra entussiarmar al públich y que té descoco suficient pera tirar puntas de cigarro á una artista; á qui, segons creyem, aquesta qualitat no la priva pas de la de Senyora.

L' home inútil mes digne de llástima es l' home inútil tanoca. Pera ser lo tipo acabat, nos lo figurarém allargassat y parlant *estirganyés ó tortosí*. Destinat á cabar tarrosos, per una xaripa ó altre ha fet una fortuneta y se creu ab dret pera tractarse ab tot lo bo y millor de la ciutat. Sempre sent campanas, pero may sap ahont tocan y aixís es que si creu que es moda ser de Cassinos, es socio de tots los existents; si creu que es de tono dedicarse á fer obras de beneficencia, pertany á totas las societats benéficas y fins en temps de epidemias s' en va á fer nosa á algun hospital, y si aixó fet per ell no reporta cap benefici á la societat, en cambi á n' ell li proporciona alguna creu ó algun diploma que l' acaba de fer tornar ximple. A mes d' aquesta, té solas las creus que tothom qui vol y fins pot usar pel dijous sant algun uniforme per' ser d' alguna d' aquellas ordres que no mes suposan un centenar de duros. Lo que distingeix al nostre tipo, es la falta d' iniciativa; si sos companys jugan, ell juga; si van á un siltó d' orquesta, allí va ell; si fan lo ximple, fa ell lo ximple; fins si 'ls companys se barallan, ell si gosés, se barallaria.

Pero l' home inútil mes despreciable es l' home inútil maton. Per regla general ha volgut ser ó ha sigut militar y no ho ha sigut ó ha dexat de serbo per por á las balas. Pero d' aquesta por se 'n venja ell creyentse fer por als paisans; aixís es que está sem-

pre disposat á admétrer un desafío (s' entent de aquells que acaban á casa en Justin) y porta tant enllá aquesta manía que fins se desafía per sos companys que ni per tals desafíos tenen valor. Per ço es que tota sa historia se redueix al fet seguent, es á saber: que una vegada arribá á desafiarse ab un que no sabía ni mica de tirar lo floret y ab aquesta arma, que ell maneja bastant bé, li va fer una esgarrinxada.

Quedan encara molts tipos de gent inútil que ab mes catxassa descriurém un altre dia.

A. Z.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON AMICH EN ARCÍS DOMENECH.

II.

—Nineta que culls rosas:—vina si 't plau,
Qu' un bés en tas galtetas—n' hi vull deixar.
—Dèu y la Verge me guarden—de que 'm feu tal—
Dèu y la Verge me guarden—d' haver tal fat.—
—Nineta no t' oposis,—que res t' hi val.
—Mal fi fassau, lo compte,—mal fi fassau,
Lo cel cástich vos dongui—per vostre mal.—
Lo compte se n' allunya,—tem tal parlar.
—¿De qué parlau vellotas?—¿De qué parlau?—
—Lo compte, que malhaja,—Guim lo malvat,
La rosa mès pulida—desflorat n' ha.—
—Calláune las vellotas,—calláune já,—
Que 'l compte encar las llenguas—no us vol tallar.—
Ben tost d' allí s' allunya,—tem tal parlar.
—¿Per quí brandau campanas?—¿per quí brandau?—
—Lo compte, que malhaje,—Guim lo malvat,
N' ha mort la mès garrida—nina del pla.—
—Parau lo só, camponas,—prou de brandar,
Que sap lo compte fóndrer—vostre metall.—
Ben tost d' allí s' allunya,—mòlta por n' ha.
—¿Per quí fuster, la caixa,—per quí la fas?—
—Lo compte, que malhaje,—Guim lo malvat,
N' ha mort una donsella,—flor de bondat.—
—Ja mès fuster no piquis,—prou trevallar,
Que 'l compte las tuas caixas—ne pot cremar.—
Ben tost d' allí s' allunya,—tem tal picar.
—Fosser, fosser, atansat:—¿rahó 'm saps dar
Dels morts qu' al cementiri—'buy n' han entrat?—
—Miraus: sols eixa caixa,—dintre n' hi jau
La víctima que 'l compte,—Guim lo malvat,
Matar vá, en sas galtetas—un bés deixant.—
—Trau prompte aquesta caixa,—lluny del fossar,
Que 'l compte al mitj de plassa—te pot penjar.—
D' allí 'l compte s' allunya,—munta á cavall.
Á cada bòt que dòna—fá espurnejar.
—Callau, callau campanas,—vellas, callau.
Fuster, ja mès no piquis,—no piquis já.
Fosser, ben lluny la caixa—que 't puch penjar.—
Aixís cridant va 'l compte,—aixís cridant.
Lluny lo cavall lo porta,—ja s' ha parat,
Lo fi del mon ja toca,—la mort tocant,
Y encar' en sas orellas—n' ou ressonar:
—Mal fi fassau lo compte,—mal fi fassau
Lo cel cástich vos dongui—per vostre mal.—

FRANCISCO MANEL PAU.

Juny de 1868.

RUM, RUM.

Encara que no forem objecte de cortesía per part de la junta de la societat *Zorrilla*, no per ço deixá de asisstir á ella un de nòstres redactors. La funció fou escullidíssima aixís com la concurrencia que també era numerosa. Se posá en escena lo preciós drama de 'n Pitarra *Las Modas*, y en sa execució foren aplaudits quants actors hi prengueren part. Las poesías que 's llegiren foren regulars, mereixent ser citada la que llegí 'l senyor Marquina, poesía que ja haviam sentit en alguna altra part y qu' entre mitj de sos numerosos defectes, te no pocas bellesas dignas de aplauso. L' apropósit del mateix poeta senyor Marquina, va ser aplaudit per l' amable y galant públich que quasi omplia lo teatro. Decididament la societat *Zorrilla* ha merescut favor del públich y li augurém vida y sort.

—

Lo Taller Ambut, obsequiá lo dissapte pasat á sos admiradors ab una funció estremadament xistosa. Quants varem asistirhi, riguerem de valent.

En aquell taller hi ha mòlts joves de talent y de no poca disposició; y si en lloch de fomentar tant decididament com fomentan la parodia, se dediquesin á fomentar també las arts bellas, de segur que la Estética y tots los amants de la bellesa 'ls quedarian verament agrahits. Los exortem á que ho fassin.

—

Tambe nosaltres felicitem á la redacció de *El Principado* ab motiu de haber sigut absolt en la denuncia que se li seguia.

—

Hem rebut una colecció de follias que acaban de publicarse en la inmortal Girona. Son devudas á la ben tallada ploma del poeta Claudi Gibal.

Hem fullejat lo llibre y mentres tant que prometem ocuparnosen detingudament, diem que hi hem vist algunas follias de no escas merit y que posan be de manifest lo talent poetich de son autor.

—

Hem rebut lo programa de las festas que la sempre heróica ciutat de Reus pensa dedicar á la Verge de Misericordia los dias 28, 29 y 30. D' ell se dedueix que las festas serán expléndidas y que atraurán forsa forasters á n' aquella ciutat. Això últim es lo que conve mes que tot. Del programa lo que 'ns ha agradat mes es lo párrafo que estractem: «Lo primer dever del home y *majorment en dias de festas publicas*, es lo de socorrer als germans que ploran en la miseria. Per aixó lo *primer* acte ab que s' *inaugurarán* las festas y que tindrá lloch á las 11 del demati d' eix dia (dia 28), será lo de distribuir entre 'ls pobres de esta ciutat un crescut número de raccions de pa, arros y carn, per' que s' alimentin durant los tres dias de la festivitat.»

D' això se 'n diu saber fer las cosas ben fetas. Felicitem als fills de Reus.

F.

IMITACIÓ D' UNA ODA D' HORACI

A MON ESTIMAT AMICH L' ESCRIPTOR ANTON SERRA.

Amich meu: com jo mortal
tant en mitj de la fortuna
com en sort fera importuna,
sempre l' anim guarda igual.
Tant si vius sempre alletat
per la mes amarga pena
com si tens l' ánima plena
de venturas, viu trempat.
Ja en lo bosch, ja en la planura,
baix lo pís y l' alba frondós
hont lo riu passa tortuós,
de l' ombra baix l' espessura.
Fes portarhi vins melosos,
Aromas y fums de rosas,
Mil essencias y altras cosas
Per' passarhi jorns ditxosos.
Del que tens vulgas gosar,
puig riquesas camps y quinta
vindrá un dia que morinte
sens' remey has de deixar.
Y l' hereu qu' aprest tu vinga,
si grans caudals amontonas,
com desferse veus las onas,
desferá quant te da tu tinga.
Tant pel pobre com pel rich
per lo noble y lo taujá,
lo seu fi, Antonet, vindrá:
ten cuydado ab lo que 't dich.
Menja, canta, riu y plora,
pena ó gosa de alegria;
que la mort te treurá un dia
ab sa dalla segadora.
Escriu donchs, amich, escriu,
y seveys als homes presta,
contra 'l mal sempre protesta,
sent constant com qui t' ho diu.
Per tots l' urna voltas dona
y la sort 'ns vindrá al fi,
si es la sort nostra 'l morí
vinga donchs enborabona.
Y al sortir la nostra sort
de l' urna en que donem voltas,
en la terra lo cos mort
quedará en cendras revoltas
volant l' ánima á sont port.

ANTONY PAGÉS.

ARTS VIVAS Y ARTS MORTAS.

L' art no mor may
lo que fa es cambiar de forma
HÉGGEL.

De las cinch bellas arts que son: la poesía, la pintura, la escultura, la arquitectura y la música, podem ferne dos grupos naturals (1). Lo primer compren las arts d' imitació, que son: poesía, pintura y escultura; lo segon compren la arquitectura y la música, ó sigan arts que s' espresan per medi de relacions matemáticas.

Tothom sap que la escultura reprodueix formas, que la pintura representa personas, paisatjes, etc., y que los dramas y poemas nos posan de manifest las passions, sentiments y costums de certas épocas ó personatjes determinats. Pero las altras duas arts ja son mès difícils de compéndrer, per aixó al esplicarlas farém un análissis de ellas. Las primeras copian y embelleixen las dependencias orgánicas y morals, las altras no representan res de d' existent, nos produheixen un sentiment tant sols per medi de relacions matemáticas ja sigan en espay com en la arquitectura, ja sigan en temps com en la música. Las primeras relacions las percibim per la vista, las segonas per l' oido.

Un tros de pedra te una forma dada, un prisma, un cono ó una pirámide per exemple, aqueixa forma ja estableix certas relacions; sas dimensions poden estar lligadas entre sí per proporcions simples, la altura tres vegadas major que la profunditat ó la una cara duas vegadas major que la altra, ó totas las caras iguals, etc.; aixó ja estableix unas altras relacions matemáticas que forman una segona série, aqueixos trossos de pedra ó de fusta, poden colocarse formant rectas, curvas, ó be 'ls uns sobre 'ls altres, formant certs ánguls mès ó menos oberts, etc., lo que estableix las últimas relacions.

Donchs bé, sobre aqueix conjunt de parts lligadas entre sí per proporcions preconcebudas, es sobre lo que s' estableix la arquitectura, se concebeix un carácter dominant y se desarrolla per medi de distancias que, combinadas entre sí, y relacionantse sempre en las mateixas proporcions, donan á la obra lo carácter que *á priori* havia concebut l' artista, tal com la simplicitat, la elegancia, la quietut, la magnificencia, etc.

Aixís donchs, segons lo carácter que 's vulgui dar á cada construcció, la arquitectura deurá péndrer aqueixas ó aquellas formas.

La música té las relacions percebudas per l' oido, ó sigan las de las vibracions que donan los cossos sonoros. Lo sonido sols consisteix en ondulacions mès ó menos rápidas, ó mès ó menos amplas. Aixó pot originar grupos de vibracions lligats entre sí per lleys matemáticas. Cada sonido está compost d' un número dat de vibracions idénticas, primera relació matemática. En segon lloch poden haverhi vários sonidos que los que las vibracions del un sigan la mitat ó 'l ters que los del altre, segona rel-lació.

Si aqueixos sonidos se situan á certas distancias de temps y 's combinan de certa manera, poden dar orígen á duas cosas, armonía, si las vibracions son si-

(1) Aquelxa clasificació que anem á exposar, es la que se segueix en la escola de bellas arts de París.

multáneas; melodía, quan son succesivas.—Y tota la música no es més que un conjunt de armonías y melodías.

La musica se pot dir que forma lo tránsit entre las arts del primer y segon grupo, puig també participa de las arts d' imitació en quant treu partit del crit y de certs sorolls naturals, per exemple lo del vent.

Explicats los fonaments de las arts en general, passarém á examinarlos particularment en relació ab la nostra época, veyent las que tenen y las que no tenen vida propia.

L' art se 'ns presenta sempre com á fiel de las inclinacions, costums y civilisació de cada poble y época y 's desarrolla sempre 'l que millor quadra á totas aqueixas circunstancias; millor dit, l' art es sempre lo resultat llógich dels sentiments, estat particular y desarrollo intel-lectual de cada poble,—aixís com en la planta l' análisis químich dòna per resultat l' estar formada dels elements del terreno y de la atmósfera en que 's troba, y á tal terreno y tot clima veyent que sempre hi corresponen tals ó quals especiecies botánicas,—aixís també trobém á cada época y poble las sèvas arts propias que son unas resultas del medi en que s' han format las ditas arts.

Cada período de temps te un carácter propi que personificantlo podem apellidarlo, com hu fá l' eminent filósoph Henry Jaine, 'l personatje regnant.

En la Grecia antigua era 'l jove atleta de robustas formas y bonichs contorns, que presentantse un en la arena del circo quedava victorios en totas las lluitas.

En la edat mitja era 'l monjo ascetich y mistich, que tant prompte vestia la acerada cota de malla, com se acomodava al silici, que tant be estava en un camp de batalla combatent infiels com en l' interior d' un claustre elevant lo seu esperit á Deu.

Al arribar al renaixement cambia completament de caracter, allavors deixant la pesada armadura, se cubreix de trajos brillants y de cortesá cumplert.

Mor aqueix tipo á mans de la revolució Francesa y naix lo personatje del sigle 19.

Nerviós é inteligent, ambiciós y trist, es un tant desgraciat perque sent massa sensible, petits mals l' afectan. Criat en mitj de totas las comoditats del nostre sigle y en aqueixa atmósfera tebia del ben estar modern, es exitable y delicat, necesitant impresionarse continuament per medi de sensacions novas y agradablas, per' no fastidiarse.

Per altra part en aqueixa separació de la tradició y de la societat, la precocitat del judici 'l precipita fora del camí que rutinariament seguian 'ls seus pares per pura habitut y baix la pressió contínua del principi de autoritat. Totas las barreras que li servian de fré s' han trencat al impuls de la rahó. S' ha obert un inmens camp als seus ulls y Religió, Moral, ciencias, arts, tot es judicat pel raciocini y l' esperiencia, tot es objecte del analisis, tot se discuteix.

Lo personatje regnant del nostre sigle res considera imposible y de aqui que irritat per la insuficiencia de sas conquistas y no podent satisfer completament llurs aspiracions, veu en la seva imaginació que 's trova en un medi que encara está lligat ab lo que ja ha passat, sent aixis qu' ell representa lo que ha de venir. Per ell ja no hi ha aquell no se que de altres temps, lo qual lo fa esceptich y está trist perque sab mes de lo que pot realisar y habent ja perdut las sevas ilusions encara no está acostumat á conformarse ab la realitat.

Compres lo caracter de la nostra época passarem á examinar del modo que se 'ns presentan las arts en ella.

La Poesía en la primera mitat del nostre sigle va sufrir una revolució complerta. Va trencar totas las trabas que la encadenavan, se va desfer de totas las reglas y 's va abandonar á la sola inspiració y al sentiment; aixó es lo que 's diu romanticisme. Pot dirse que va ser com una fulpurecencia de la imaginació al veurers' lliure de las vallas que la oprimian.

Ara aqui habem de fer notar una cosa y es que en Espanya 'l romanticisme va pendrer un altre caracter que en l' estranger.

No habent encara mudat aqui las ideas com en las altras nacions, al abandonarse 'ls nostres poetas á la inspiració y sentiment, van darla en convertirse en apologistas del passat, van resucitar la edat mitja y tota la seva tendencia era embellir costums que gracias á la civilisació ja han desaparescut; las sevas poesías 's pot dir que no mes eran que uns deliris retrospectius. No hi ha mes que estudiar las obras dels romantichs castellans y las dels altres. Que n' hi ha de diferencia del Romanticisme de Alfredo de Vigny y de Victor Hugo, á n'el de Zorilla y altres.

Passat aqueix primer moviment desapareix aqueix género per' donar lloch á un altre. Sa imaginació se va anár reposant, se concretaren á la observació y sens presenta la poesía filosófica y realista propia de la segona mitat del nostre sigle. Esta poesía sols serveix per' embellir lo pensament y per' fer agradable lo verdader, poesia purament de fondo y per lo tant un poch descuidada en la forma.
home necessita pera viurer y li construeix moradas á propósit, mira las condicions que necessita una industria pera establirse, y li aixeca un edifici. Aixís es que la arquitectura del nostre sigle es la de fábricas y de palacios d' esposició, cristall y ferro.

Habent cambiat la ciencia actual lo modo de veurer la naturalesa, seria ridícul lo poeta que la vejes com en temps anteriors, y axis es que la poesía ha pres un altre giro.

Simultaneament ab aqueixa 'n trobem un' altra que 's podria titulár música parlada: aludim al lirisme, 'l qual atent molt mes al sonido de las paraulas que á la idea, de modo que sembla que espressi 'l sentiment per medi de cadencias. L' increment de aqueix género se comprent, veyent lo desarrollo inmens que ha pres la música en 'l nostre sigle.

La pintura se'ns presenta com l' art d' imitació que te mes rahó de sér. Ab lo carácter eminenment positiu de la nostra época, ella devia ser la que mes li convingues, pues dona color y forma á las sevas pro duccions fentnos la ilusió de que veyem realment y de una manera tangible tot lo que crea.

No falta qui objecti que las nostras costums y trajos no son lo suficientment poetichs per' que estigui

— 84 —

Y tot aixó passá per son servell sense contar temps en lo curtíssim instant de tirarse al coll de 'n Bernat y pronunciar son nom per primera vegada, barrejantlo ab llágrimas á dolls.

Com resussitaren en ella de un sol cop tantas ideas que allí havia guardat mortas, y mes be que oblidadas no conegudas, que ho esplique qui ho sapiga.

Lo cert es que aixis sucsehí.

En Bernat no duptá un sol moment de que aquella noya que ab tanta llestesa lo reconeixia no podia ser mes que la Roser y la rebé en sos brasos, trasportat de alegría per la casualitat que posava primerament á son pas, la persona á qui volia veurer ab preferencia.

En Mateu al sentir lo crit, dirigí rápidament la vista al caminant y 's convencé de que 'l cor no havia enganyat á sa afillada; per lo qual corregué cap á Bernat y vingué á confondrer sa abrassada ab la amorosíssima que se estavan donant aquells dos sérs, dels que l' un tenia un peu á la fossa y l' altre un en lo bressol.

Mes despres de satisfeta aquesta primera necessitat de espansió envers un amich tants anys no vist y que tants de recorts despertava ab sa presencia, se apartá dos passos com confós y avergonyit, perque sos esquisits y delicats sentiments li representavan en aquell moment ab tota forsa que havia incorregut envers la Roser en una omissió que per lo voluntaria se semblava mòlt á una mentida.

La noya conegué instintivament son embarás; puig lo bon cor avispa molt la penetració y no pogué permetrer que aquell home honrat que tant havia fet per ella estés un sol instant en lo dupte de si no havia procedit ab complerta delicadesa. Per aixó desprenentse rápidament de los brassos de Bernat, se tirá en los de son protector prodigantli lo dols nom de Pare!

—¡Filla! ¡filla meva estimada! cridá en Mateu ab un sospir que demostrava be aixamplarli lo cor y tornarli la tranquilitat de conciencia.

—¡Ho soch y ho seré sempre! continuava ella menjantse 'l á petons.

Y la Marta que allavoras arrivava tota joyosa, anava dihent entre dents.

— 81 —

la porta del hostal fumant sa pipa, en compte de tornar al menjador, afirmantse en vista de lo passat en que los espanyols son indignes de tractar ab gent instruida y fina, per lo estil dels francesos, se entent.

En Bernat tot esmorsant, demostrá que era precís reconeixer com á mes grans que Napoleon los quatre gats que havian deturat en lo Bruch á sas tropas y los que en la guerra de la independencia li havian fet dar lo primer pas cap á sa ruina, en lo qual tots, fins lo capellá, hi convinguéren.

Y com tractant de aquest punt á Bernat no se li acabava may la corda, estigué tant xarraire, graciós y entretingut que los passatjers se oblidaren del fracás de la diligencia.

CAPÍTOL XIII.

La tornada de 'n Bernat.

La memoria es la potencia de la ánima que ofereix fenómenos mès estranys.

No sembla sino que 'ls recorts acuden al enteniment quan los dòna la gana, sense obeir cap sistema fixo.

Á despit de totas las asociacions d' ideas, de semblansas y contrastes, y de tots los recursos de la mnemotégnica, la memoria no se desperta quan se vol.

Unas voltas succeheix que 'ns costa dir lo nom de la cosa mès familiar, de la persona mès coneguda. Lo tenim á la punta de la llèngua, lo veyem dibuixat en nostre interior, y no podem, á pesar de nostra impaciencia, rómprer la paraula. Altras voltas 'ns persegueix un recort ab insistencia, recort d' una cosa insignificant, indiferent, en que res nos hi va, y apareix y reapareix cent vegadas pesat com un *inglés* incansable, com un contrincant temerari, á qu no 's logra apartar ab cap esfors. Altras, finalment, succeheix que un fet en que 'ns semblava no haber parat la atenció, que havian

la pintura en lo seu element, pero aqueixa opinió ens pareix digna solament de aquellas personas que sols concebeixen la poesía en l' atrás. Pel que coneix poch á fondo las épocas passadas sols veu en ellas bellesa, pero si 's ficsa en detalls y las estudia ab un bon criteri, per cert que hi ha de trobar mòlta prosa.

Pel pintor de genit lo mateix li es un sombrero de copa qu' un casco grech, de tot en treu partit per' los seus cuadros. No obstant en lo nostre sigle no es precis que 's pinti lo contemporáneo, se pot pintar lo de totas las épocas pero ab lo criteri nostre.

A la pintura actual la trovem mòlt perfeccionada, la veyem estenent la pespectiva aérea y linear de un modo matematich, la veyem erudita y arqueológica, la veyem reprodubint circunstancias locals de clima, vejetació, etc., nos descriu de una manera asombrosa las passions, y per fi se 'ns presenta de tal modo que al mateix temps que art nos sembla ciencia.

Antiguament podia ser mòlt gran l' art pictorich pero li faltava l' exactitut geográfica, la perspectiva aérea y devagadas la linear y per fi, tot lo tocant á erudició histórica. No hi ha mes que veurer que tots los pintors antichs no representavan mes fets, apart dels de la seva época, que 'ls de la Biblia y alguns de la Mitología.

Un genero de pintura ha pres abuy dia gran increment y es 'l paissatje, desarrollat per un profundo estudi de la naturalesa y habent entés lo sentiment de la campinya.

En lo que toca al retrato abuy dia 's dona mes importancia al busto y 's concentra tota l' ecsecució en la testa axis com antiguament 's dava importancia á tot lo cos.

(*Se continuará.*)

POMPEYO GENER.

TEATRES.

CAMPS ELISEOS. — COMPANYIA FRANCESA : LES DRAGONS DE VILLARS.—GALATHEE.

En los Camps Eliseos,—si 'm volen creurer,—es ahont hi ha la vida.—¡ Massa lluny !—ja m' está dient un peresós. —¡Massa lluny!—Li contesto jo escarnintlo. No sembla sino que 'ls barcelonins ens haguem d' engorronir. Qualsevol diria que anar als Camps Eliseos es anar á Paris, á Lóndres ó á Moscow. No senyors: anar als Camps es sencillament anar á devant del Tivoli, allí, devant de ahont hi fan aquells bunyols, devant d' allí ahont fan mal be lo sentit comú, y l' art y tot lo que vostés vulguin. Vegin si es aprop. Y encara afegeixinthi que 'l camí es un passeig deliciós, y que tot ananthi un hom pren la fresca, y s' exercita y estira las camas, y 's mou tot ell, y agafa gana, y guanya salut, etc., etc.

En arribant allí, alló es un gust. Lo teatro es sense disputa, lo mes fresch del passeig de Gracia y durant los intermedis, tenen los concurrents un espayós jardí,—lo mes espayós del passeig,—pera poderse passejar y péndrer la fresca. A tot aixó que no es poch en aqueixa época que jo 'n dich l' época de las torradas, s' hi anyadeix la companyía que actua en lo teatro, que tant es bona quan se tracta de funcions catalanas, com bona es quan se tracta de funcions de ópera cómica francesa. Gracias á Deu que hi hem arribat. La figura que ressalta mes en la companyía es la de Madame Dupuy, tiple de envejablas qualitats que aixis sab ser artista de cor frassejant correctament, com sab donarnos probas de la bona escola de cant que poseeix fent las nostras delicias y las del públich, ab la agilitat de la seva garganta. Duas ópera ha fet, y dos triunfos ha obtingut. En l' aria del tercer acte dels *Dragons*, está inimitabla, aixis com també ho está en lo preciós brindis de la *Galathee* que 'l diu admirablement. Lo públich ha comprés lo mérit d' eixa artista, y li ha tributat y rendit justos y molt merescuts aplaussos. En la segona representació de la *Galathee*, feu objecte de una verdadera ovació, puig caigueren á sos peus una infinitat de flors y rams, y un sens fi de coloms.

Despres de Madame Dupuy, mereixen lloch preferent lo baritono Mr. Arsandaux y lo baix Mr. Brion. Lo primer se doná á coneixer ventatjosament en los *Dragons* y lo segon en la *Galathee*. Los dos están dotats de bona veu y de no escassos coneixements musicals. Lo baix, estigué molt be en la ópera *Galathee*. La part de tenor, es la part que mes flaqueja. L' un d' ells no 'l podem jutjar encara y esperem veurerlo en alguna altra ópera. Los altres son medianías y si com se 'ns ha assegurat sols han de ser segons tenors, allavoras ja son prou bons. La orquesta ha estat extraordinariament desconcertada y aixó es mes d' estranyar per quant los que la componen tots son gent que saben perfectament ahont tenen la ma dreta. En los violins es ahont notarem mes que en lloch la falta d' ajus y d' afinació. Urgeix corretgir eixa falta, perque la companyía lírica tot en tot es bona, y si l' orquesta s' posa be —lo qual es molt d' esperar,—es segur que sentirem cosas bonas durant la temporada. La concurrencia ha sigut numerosa y encara ho será mes quan la fama de la companyía se vagi extenent.

Z. DE V.

Solució á la xarada del número passat.

Pa-pe-le-ra.

Solució al geroglífich del número passat.

A Sans y á minyons,
No 'ls prometis que no 'ls dons.

XARADA.

Qui diu ma *segona*, afirma,
Tersa en la música es to,
En Castella *prima* y *quarta*
Li diuhen al sacerdot;
Lo fill de un germá del pare
En ma terra 's diu *hu* y *dos*.
Qui d' *hu* y *dos* ne te l' ofici
Se hi anomena mon *tot*.

GEROGLÍFICH.

La Questió de Roma
La Questió Universal
LA
Q:TIO
DL DISSAPTE
La Questió de Orient
La Questió del Perú

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

S. G y P Sabadell. Publicaré la xarada S E San Andreu de Palomar. No 'l puch complaurer F. P. y T. San Gervasi Publicaré 'ls cantars. Antonino Barcelona. Dissapte si Deu vol Lisandro Sabadell Dissapte m' ocuparé detingudament de la seva carta, si be m' hauria agradat que l' hagués firmada F. M P Barcelona A vosté jo 'l considero com a redactor, de modo que ja no 'l contestaré mes en eixa secció Un obrer Id. Entesos H. Id. Dissapte si Deu vol. S. M. Id. M. ha de dispensar J. V. Id Tot ho ha endevinat Lo geroglífich per ara no 'l puch posar Mes endevant, quan ne donaré de grabats, allavoras lo publicaré. E L Id Dissapte si Deu vol. «La Educacio casera», la publicaré Alló de 'n Berenger, es un mal de cap No m' embolico. Sobre 'l mapa necessitaria saber en quin sentit están. Disposin. J. B. S. Sabadell A son degut temps. M C V. Barcelona Lo mateix li dich. A. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868

oblidat al mateix temps de véurerlo, no recordantnos d' ell en mòlts dias, se 'ns presenta de nou ab tal riquesa y minuciositat de detalls, que no apar sino que gastárem mòltas horas en observarlo y encarregarlo cuidadosament á la memoria.

Fora cosa de may acabar posar exemples y medi de cansar al lector insistir en consideracions mès propias d' un tractat filosófich que de la narració sensilla de la vida d' una pagesa ; pero no está fora de lloch haver cridat la atenció sobre la estranyesa de certas cosas, puig aixís se compendrá millor com pogué passar lo que passá á nostra heroina.

Se trovava la Roser, la última vegada que hem parlat d' ella, presa d' angunia y congoixa en busca d' una esplicació que li demanava sòn cor, y que la enfonsava en lo mès negre dupte. Diguerem també que per aquest motiu anava trista y mal humorada gastant mès llágrimas en silenci que paraulas en societat.

Una tarda, portada per sos instints de soletat, estava sentada en la era, á deu ó dotse passas de la porta de la casa, ahont hi havia en Mateu y sa familia, en apariencia ocupats solsament de sos quefers; mès en realitat contemplant á la pubilla y rebuscant en sòn interior medis de tréurerla d' aquell estat de tristesa y de cumplir lo consell del rector.

Es necessari recordar que la Roser may havia tingut la mès petita sospita de que 'n Mateu no fos sòn pare. Los pochs anys que tenia li havian ocultat lo que 's murmurava per lo veinat, sos pares havian guardat una discreció á tota prova, en Melció y en Pau no savian res. ¿De qui havia de apéndrerho ?

Per aixó no existia absolutament per ella lo que havia passat en aquella nit de trista recordació. May se li havia presentat ni en somnis la sombra de dos homes valerosos que exposavan sa vida pera arrebatarla á las flamas, ni tenia cap noticia de que hi hagués hagut una familia Pares, de la qual era ella la última branca tendra.

En tal situació, repetim, estava la Roser, assentada en la era de sa casa, quan un lleuger trepitj de espardenyas li feu aixecar los ulls que tenia fixos en terra y posarlos en aquell mateix vell, en aquell Bernat que en lo mati de aquell dia contava sas proesas en al posada del terme de Fornells, y que despres de haber ben es-

morsat havia emprés de nou son camí, arrivant á Hostalrich com á terme de sa jornada.

Mentras lo que arrivava de nou feya ulls per tots cantons, com orientantse y buscant algun conegut ; la Roser se 'l mirá fixament, cambiant en liris las rosas de sas galtas y mostrantse presa de la mes violenta agitació. Se aixecá dreta, com no sabent que fer; doná dos ó tres passos vacilants ; volgué cridar y se li nuá la veu en lo coll; mes al últim fent un esfors terrible, arrencá un crit que semblá destrossarli lo pit al sortir de son fondo.

—¡Bernat! esclamá tirantseli al coll en un arrebato que mes semblava de furor que de carinyo.

Y en aquell moment com si acabés de sufrir una operació de catarata se obrí devant de ella un mon desconegut, se animaren fantasmas passadas que fins llavoras havian permanescut ajegudas y dormint, se li presentá una escena nova y may vista; pero en la que ella reconeixia fets consuetudinaris y habituals en los que li semblá haver estat pensant á totas horas.

Vegé que en lo mes quiet de la nit, quan se entretenia en mirar las oscilacions que sobre la porta feyan los resplandors de la llantia, havian entrat uns homens vestits de un modo estrany é inussitat ab uns fusells á las mans ; que per un moment tot fou confusió y escándol, remor de lluyta y destrucció de mobles. Que després de haver sortit aquests deixant per terra assesinats á sos paros, havian acudit altres dos homens de faccions conegudas apesar de anar mòlt enmascarats; que la havian presa á bras, que la havian portada cap á una foguera grossíssima y que reculant de ella se havian refugiat en un lloch ahont animava 'ls esperits lo fresch oreig.

També vegé que al despertar se trobava en brassos de una dona carinyosa que no era sa pobra mara; y que vivía y creixia en companyía de una gent que la tractava com á filla apesar de no ser sa familia.

—¡ Mateu ! murmurá comprenent en aquell instant tots los favors que devia al bon pagés.

—¡ Melció ! murmurá encara á veu mes baixa, tant que sols semblá un sospir, mentres sense sonido ni remor pronunciava son cor la paraula «amor.»

ANY I. BARCELONA 4 DE JURIOL DE 1868. NÚM. 28.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans ¿Qué es Catalunya? (Continuació.) per Joan Cortada.—*A fora*, per Antonino.—*Rum, Rum.*—*Arts vivas y arts mortas* (acabament), per Pompeyo Gener.—*Nota.*—*Bibliografia.* per Z. de V.—*Solució á la xarada del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xarada.*—*Geroglifich.*—*Correspondencia de la Barretina.*—*Folleti: Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ ES CATALUNYA?

(*Continuació.*) (1)

Vifredo 'l Vellós comensá la llista d' aquells comptes que feren de Çatalunya una potencia forta, que li donaren lleys, la arrancaren tota del domini dels moros, y ompliren ab sos fets algunas de las mès gloriosas páginas de la nostra historia. Llavoras comensá á figurar lo comptat com nació marítima, y á conquistar per eix medi terras y riquesas, ara apoderantse de las Balears, ara ajudant als genovesos pera la conquesta de Tortosa, ara aliantse ab lo rey de Castella pera la d' América. Mentrestant perfecciona sas institucions políticas, fá códichs, alenta 'l comers, la navegació y la industria ab privilegis é inmunitats, y atrau la atenció per sòn bon gobern, sas forsas, sas riquesas y sòn creixent poderío.

Los aragonesos tenen por, en lo sigle dotse, que son bon rey Ramiro 'l Monjo no podrá resistir als árabes que per tots costats atacan lo territori, y confian en lo compte de Barcelona D. Ramon Berenguer IV, en qui també fixa la atenció lo piadós monarca, l' elegeix per sòn gendre, li confia 'l gobern del regne, y en 1151 lo casa ab sa filla Petronila á favor de la qual abdica sa corona. Llavoras desapareix lo comptat, y unit ab l' Aragó, eixos dos pobles assimilan sas lleys y sas costums, corren la mateixa fortuna, y arriban á formar una potencia formidabla y de las de primer órdre, sobre tot en lo comers y en la marina.

Mès de tres cents anys dura aquest estat de cosas pera Catalunya, y eix es lo període de sa major grandesa. Los catalans y aragonesos guardant un gran respecte á sos reys, y defensant al mateix temps ab estremat coratje sas llibertats contra tot género de tiranías, ens ensenyan que cab perfectament la llibertat dintre de la monarquía, y que 'ls reys y 'ls pobles poden víurer íntimament avinguts respectant cada hu los drets y 'ls fueros del altre, ab la condició, no obstant, de no faltar tampoch á sos debers. Durant eix llarch periodo, Catalunya 's converteix en potencia marítima y mercantil de primer órdre, y unida ab l' Aragó se fá potencia guerrera.

La llarga costa de sòn territori era á propósit pera lo primer, y en lo segon no pensá pas sobrepujar als aragonesos, ni quedarse tampoch enrera. Mentres Aragó enviava soldats, Catalunya 'ls enviava també y disposava las formidablas esquadras que devian trasportarlos á las conquestas que tant engrandiren sos estats.

Si Jaume I espulsa de las Balears en 1229 als moros que las havian recobradas, y 'ls treu de Valencia en 1238, Pere II, del qui rebé la França severas llissons, cenyeix sòn càp ab la corona de Sicilia en 1282, y prepara 'l camp pera esténdrer sos dominis per las islas de Córcega y Cerdenya, que á la fi vingueren á ser aragonesas.

Poch va semblar als nostres fer seus eixos paissos poch distants, y á la invitació d' Andronich Paleólogo XI, al comensar lo sigle XIV, se llansan al imperi grech derrotant als turchs que 'l consideravan ja sèu, venjant los ultratjes ab que sos ingrats hospes galardonan tant gran servey, y senyors del ducat d' Atenas, se fixan en la pátria de Temístocles y la poseeixen durant setanta anys. Mès endevant comensan y acaban la conquesta de Nápols, á la qual los conduheix un dret llegítimament adquirit; y la influencia aragonesa se fá sentir en altres punts d' Italia, predisposant en la mateixa altras conquestas pera dintre de poch temps.

Guerras ab Venecia, ab Génova, ab Pisa, ab Castella, ab Navarra y ab França, ofereixen á catalans y aragonesos mil ocasions pera fer gala ja de sòn valor y pericia militar, ja de sòn tino diplomátich que repetidas vegadas va burlar los plans mès ben combinats de sos contraris. Cuberts de gloria uns y altres, y habent omplert lo mon de sòn nom, coneguts per sòn extens comers, respectats tant per sòn carácter com per sa pujansa, aragonesos y catalans havian arribat al punt mès alt á que una nació podia aspirar, quan l' hereu de la corona D. Fernando, se casá en la venta dels toros de Guisando en 1649 ab donya Isabel, succesora jurada de la corona de Castella. Aqueix matrimoni va unir los dos regnes: Isabel heredá á sòn germá Enrich IV en 1474, Fernando ocupá lo lloch de sòn pare D. Joan II en 1479, y vensuda donya Joana la Beltraneja en sòn propósit de cenyirse la corona de Castella, los dos esposos comensaren sòn gloriós regnat sense contradicció de ningú.

Aquí acaba en rigor la historia de Catalunya, puig convertida en una de las provincias de la monarquía espanyola, la historia d' aquesta, corre ab ella la mateixa sort, participa de sas grandesas, y sufreix la part que li toca de sas miserias, se pavoneja ab ella, y ab ella se confessa decayguda algunas

(1) Vegin lo número 26.

vegadas, y fins postrada: no pretent glorias pera sí, sino que á forsa de ser bona germana, col-loca en la llista de las glorias espanyolas, las que obtenen sós habitants.

Be es veritat que desde llávoras han ocorregut entre ella y sas germanas desavenencias de que en sòn lloch ens farem cárrech, mès totas ellas no son mès que disputas de familia, que si deixan rastre durant algun temps, se olvidan desprès pera que torni encara mès viu y mès cordial l' amor de la fraternitat.

(*Se continnará.*)

¡A FORA!

Lectors, m' en vaig cap á fora,
no m' agrada la calor
y veig que en eixa ciutat
ja s' deixa sentir per tot.
A mes d' aixo 'ls meus amichs
comensan á tocá l' dos
perque lo senyor Istiu
los hi fa mes por, que goig;
y quan s' en hagin anat
me quedo, torrat y sol;
¿y que es lo que faig aixis?
que puch fer jo aixis, senyors?
Jo pensava ¡ba! no 't moguis
ja la passarás per ço
tot lo dia passejant
ab quatre ó cinch companyons,
divertintnte tant com puguis,
dormint si de cas tens son
y passant l' istiu alegre
¿qui haura felis com jo?
Lo diumenge ¡oh! lo diumenge
aquest dia mes que tots:
lo dematí á senti 'ls coros,
acabat á doná un volt,
lo xocolate al Criadero,
despres un xich per las flors
y quan de passejá m' cansi,
á dinar y á dormi un poch.
Un rato al café á la tarde
ó be al tiro de coloms
y al vespre á n' algun teatro:
¿que 'ls sembla d' aixo lectors?
Aixo es lo que avans pensava,
pero no m' entench de brochs,
m' en vaig á fora y á luego:
no estich per tanta calor.
Los amichs veig que s' en van,
dels coneguts tambe molts
y tots pel mateix istil
tots marxan y fuig tothom
y ningu sento que digui
que d' aqui aquest any no s' mou
Si 'ls carres mes regats fossin,
ja que abuy ho sont tant poch
ocasionant que molts diguin
que Barcelona es un forn,
que sembla que un sigui á l' Africa,
que l' aigua deu costar molt;
y si aixi al paseig de Gracia
no 'ns ofeguessim de pols,
encara m' hi pensaria
á anarmen: mes com aixo
costará molt remediarse,
lectors meus, estiguin bons
que lo que es jo, marxo prompte
quan antes podré, millor.
A tots vostés 'ls convido
y ho faig creguin de bon cor,
si volen venir, ja ho saben:
alli ahont vaji, vindran tots,
los que no puguin venir
ó no vulguin: vaja adios!
fins que 'ns tornarem á veurer
que deurá ser per l' Agost,
y en quant á escriure, 'ls prometo
que ja hi pensaré algun cop.
Vaja fins un altre dia
que ja l' hem fet' petar prou:
espressions á la senyora,
si tenen nens un peto,
y mentrestant 'ls desitjo
forsa salut y.... *pinyons.*

ANTONINO.

RUM, RUM.

Varem rebrer un escrit contestan á un article que publicá *La Montaña de Montserrat* en lo n.° 35, que tenia per lema *El artista debe vivir identificado con su siglo.* En lo escrit que varem rebrer sembla que 's tracta de voler probar que l' artista deu viurer en temps que ja han passát, es dir: que deu quedarse en darrera.

L' autor de aquest escrit cau en una equivocació al atribuir á aquell article la idea de que l' artista que no viu ab lo seu sigle no hu es. Miri be lo que 's senta al comensar dit article y es que l' objecte de l' art es la bellesa y que l' que cumpleix ab esta cualitat ja es artista; pero lo seu fi es aplicar la bellesa ó algo, y dat lo cas de haber de aplicarla, bellesa val mes enbellir la vida actual que no pas enbellir epocas que conexem menos que la nostra. Ab alló que diu que la bellesa es absoluta y que no cambia l' modo de veurela, no hi estem conformes.

Diu també que si vingues un Cervantes y escrigues un Quijote seria tan bo com en aquell temps Ja veurá, parlém á pams ¿creu ningu que tingui sentit comú que si Cervantes tornés escriuria lo Quijote ara, del mateix modo que en lo 1600? Miri lo que li diu l' article al qual vosté contesta: *Si Cervantes y Calderón vivieran dejarian las plumas de ganso para escribir con las de acero*, y ara apliqui l' cuento.

A aquest senyor que ha tingut l' amabilitat de dirigirnos aquest escrit, ens atrevim á aconsellarli que estudii una mica mes, puig lo seu escrit revela poch coneixement estetich artistich ni historich, lo seu autor no sab que hi haji mes pintórs que Rafael Miquel Angel y Murillo, ni mes escritors que Calderón, Moratin, Lope de Vega y Cervantes—y encara no 'ls coneix be, puig si 'ls hagues tractat veuria que tots ells marxaban ab lo seu sigle sino mes endevant—que 's lo que 's reclama que fassin los artistas actuals. Ara disimuli.

—

L' altre dia anarem á veurer la *Exposisió Artística* y quedarem agradablement sorpresos. Consisteix la tal exposició en lo quadro del comuners de Castella compost de vuit figuras de tamanyo natural. Es un treball que revela lo talent artistich dels expositors Lo mes admirable del quadro, es sens disputa lo cap de Bravo que va perdent lo color per graus fins, que tanca 'ls ulls y queda morta del tot. Lo vuxi es tambe una figura de merit y que descriu admirablement lo tipo del vuxi de la epoca de Carlos primer. La personatje Padilla tambe figura en primera linea.

Los trajos no faltan á la historia puig hi ha en ells verdadera propietat.

Recomenen al publich eixa esposició concebuda y realisada per artistas *catalans.* Tal vegada si fossin *francesos* tindrian mes gent..... Es molta mania la que tenim los espanyols de no saber apreciar may las cosas de casa y no mes las de fora...

—

Dissapte—si Deu vol—'ls parlarem d' aqueixa monstruositat artística que se 'n diu: BUFOS.

ARTS VIVAS Y ARTS MORTAS. (1)

(*Acabament*).

Lo dibuix en lo nostre sigle ha pres un desarrollo extraordinari, gracias á la perfecció y facilitat dels medis de grabar y á las invencions de la fotografía y litografía, lo que fa que al igual que la imprenta, de cada original se 'n fassin infinitas reproduccions.

(1) Vegin lo numero passat.

La escultura es l' art del primer grupo que podem dir qu' está verdaderament mort á no limitarse á servir d' adorno. Pèr aixó encara 's fan algunas estátuas, pero lo que volem dir es que no está en lo seu element per mes que floresquin alguns bons escultors. Darem las rahons perque no considerem á la escultura en lo seu apogeo.

Ab lo desarrollo inmens que ha pres en lo nostre sigle la inteligencia, l' home ha cuidat mes del seu cap que del seu cos, de sanguíneo s' ha convertit en nerviós y de robust en delicat. Abuy dia la generacitat dels homens ja no tenen bonas formas: aqueixas son una escepció. Lo cervell ha absorvit materia en detriment de la musculatura.

La inteligencia s' ha desarrollat en detriment de la forsa bruta. L' home dels nostres dias te la vida intelectual, no la vida muscular: per' caminar te lo carril, per' enviar noticias 'l telégrafo y per' batrerse armas que llansan projectils á 25 quilómetros de distancia; de aquí que s' executa millor un cálcul matemátich que una contracció muscular.

Sent l' objecte de l' escultura lo reproduhir la bellesa de la forma plástica, no existint aqueixa, l' escultura ja no te raho de sér: sols en algun que altre cas, y encara treyentla del seu terreno, han lograt ferla viurer certs escultors reproduhint sentiments en las faccions de las estatuas. La escultura tenia 'l seu element en la Grecia, ahont lo tipo del verdader home 's considerava sols per la seva musculatura, ahont s' imaginavan als seus deus no com á tipos de perfecció moral ó intelectual, sino com á tipos de perfecció física. En un poble en que las suas glorias eran las lluitas del circo, que no considerava indecent lo anar nú y que tenia per deus á Júpiter y Venus; en aqueix poble l' escultura devia ser l' art que millor representes los seus sentiments y 'l que estés mes en lo seu element.

Entrant en las arts qu' espressan per medi de relacions matemáticas, trobem tot seguit á l' arquitectura. Veus aquí un' altre art morta.

L' esmeralda te un passatje en lo qual Claudi Frollo presenta un llibre impres á Lluis XI y senyalantli ab la ma la catedral, per una finestra, li diu: «aixó matará alló.» Las paraulas de Victor Hugo, son una veritat, l' llibre vá matar l' edifici.

Trobem arquitectura propia en totas las épocas fins en las mes bárbaras, pero á la invenció de la imprenta cessa per' tornarse una reproducció de la antigua, tal es la del renaixement.

Tenint l' home á la seva má lo reproduhir ab tanta facilitat s as ideas en un llibre, no gasta la seva vida per grabarlas en la pedra. Ademes del llibre se'n fan molts exemplars y aqueixos s' esparraman. La obra arquitectónica es una y está quieta.

Abuy dia la arquitectura si viu ja no es com á art, es com á ciencia.

La arquitectura moderna es purament científica y utilitaria: estudia las condicions higiénicas que le home necesita pera viurer, y li construeix moradas á propósit; mira las condicions que necessita una industria pera establirse, y li aixeca un edifici: aixís es que la arquitectura del nostre sigle es la de fabricas y palacios d' exposició, es á dir: crestall y ferro.

Los nostres arquitectos, quan volen aixecar un monument, no poden inventar cap sistema nou: han de contentarse ab reproduir los d' altras épocas, aplicantlos á las condicions actuals. Si fan un convent acudirán al bisantí, per' una catedral al gótich, per' un palau al grech, al árabe, etc., pero arquitectura del sigle XIX impossible, que no n' hi ha.

La música es l' art genuí del nostre sigle. Ja feya un sigle que s' estava incubant en Italia—desde la decadencia de la pintura—y estava germinant en Alemanya desprès de haber sortit dels seus cants y baladas populars, quan la révolució francesa. Tirantho tot á terra, va construir los fonaments de una societat nova, desprès de haber donat lo cop de gracia á la antigua. Desde aqueix moment es que comensa á desarrollarse aqueix gran art. Desprès de cada una d' aquestas inmensas conmocions que cambian l' aspecte é ideas de la humanitat engendrant

un nou sistema de cosas , apareix sempre l' art baix una nova forma. Després dels godos las catredals, després del renaixement la pintura, detrás del 93 la música.

En la grave y científica alemanya, lo mateix que en la jove Italia, es la música la espressió del sentiment nou que naix per' difundirse per tot lo mon y convertirse en l' art universal. Res d' estrany té la estrema difussió de la música, puig espressa perfectament los sentiments del nostre home inquiet y ardent, coneixedor y trist. Sí, la música es la qu' espressa las sevas inconmensurablas aspiracions en indeterminats desitjos.

Per això diem qu' es l' art que té mès rahó de ser en lo nostre sigle. La arquitectura era quieta, sols s' espressava per medi de dimensions ; la música es activa puig s' espressa per medi de moviments. Velaquí que l' art y la ciencia han arribat á un mateix punt simultáneament y per diversos camins. La ciencia ha descubert que tots los fenómenos no mès eran moviments dels cossos: tots los fluits son ondulacions de la materia, ha dit, la llum, lo color, la electricitat, tot son vibracions, tot es moviment, no son cossos, sino modos de ser dels cossos,—y lo músich fent vibrar los cossos sonoros, ha produit sonidos ab los quals ha conmogut los cors y las intel-ligencias. Lo sabi de ara estudia las lleys del moviment, l' artista 'ns produeix aqueixos moviments, sense saber las lleys que 'ls regeixen, pero 'ls produeix.

Aixís es que 'l sigle actual mès que 'l sigle de las llums, deuria dirsen lo sigle del moviment: la llum no mès es que un cas particular de aquest.

Ab tot lo dit creyém haber demostrat l' axioma de Hégel que serveix d' epígrafe al nostre article, procurant fer véurer baix quínas formas se 'ns presenta en la actualitat.

POMPEYO GENER.

Nota. Aquest article no pogué ser corretjit de provas en lo numero anterior, aixis es que hi ha algunas equivocacions que desfiguran lo sentit de las ideas per lo qual doném la seguent correcció de

ERRADAS DEL N.° 27.

En lo lema ahont diu «Heggel»—deu dir «Hegel».
En la pagina 107, columna 1.ª:
Linea 12, ahont diu «fiel» deu dir «fill».
Linea 23, ahont diu «unas,» deu dir «un,» y ahont diu «resultas» deu dir «resultát».
Linea 27, ahont diu «Henry Jaine» deu dir «Henri Taine.»
Linea 29, diu «presentantse un,» deu dir «nu.»
Linea 33, diu «se acomodava al cilici,» deu dir «s' acomodava lo cilici.»
Linea 38, ahont diu, «y de cortesá cumplert,» deu dir «y sens converteix en cavaller galant y en cortesá complert.»
Columna 2.ª linea 35. diu «fulpurescencia,» deu dir «fulgurescencia.»
Columna 3.ª linea 1.ª, diu «van darla en» deu dir «van darla per»
En la mateixa columna tot lo 3.r parrafo no hi deu ser.
En la pagina 108, columna 1.ª linea 14 ahont diu «estenent la pespectiva,» deu dir «entenent la perspectiva.»
Linea 39 diu, «habent entes lo sentiment» deu dir «ben entes sentiment.»

BIBLIOGRAFÍA.

LA TORRE DE LA DONCELLA

LLEGENDA DEL SIGLE XI,

PER DON ESTANISLAO CLARIANA.

Lo senyor Clariana,—que ja te una reputació coneguda,—ha publicat un llibre que per mes que no tingui pretensions, no per ço careix de mérit. Ens referim á *la torre de la minyona* , com l' anomenan, segons diu lo mateix autor, los fills de Cardona.

Pobre es l' assumpto per lo sencill, mes l' autor ha sabut passar per sobre del assumpto y ha sustituit sa pobresa ab la riquesa de la forma que es recomenabla baix molts conceptes. Ella revela en lo senyor Clariana un estudi bastant serio de las llegendas históricas y tradicionals, aixís com de la forma narrativa.

En la llegenda que tenim á la vista no s' hi ha de buscar tant sols la narració de un cas mes ó menys interessant: ja hem dit que l' assumpto no oferia gran interés. Lo que sí hi ha que buscarhi es la pintura que fa l' autor, á grans rasgos puig lo llibre es petit, de l' idea que dominava en lo sigle XI. Y en aquest punt devem dir que ha estat acertat, puig lo color históric ni un sol moment pert la seva vivesa. Allí veyem dominar l' esperit religiós ens atrevirem á dir degenerat, puig degeneració del esperit religiós es lo fanatisme. Allí veyem la familia per regenerar, puig familia pera regenerar es aquella en que no s' hi veu brillar lo pur amor fraternal.

Comensa lo llibre posant en situació al lector, donantli á coneixer l' época en que 's troba, las duas ideas de la vida y de la mort que estant en pugna.

Aixís diu l' autor:

Barcelona gime opresa
de la gente mahometana,
por su libertad suspira
la que hoy se lamenta esclava,
y si por doquier triunfante
la infiel media luna se alza,
valerosos catalanes
sobran para derribarla, etc.

Y mes endevant diu, despres de descriurer un combat:

Ya el sol la victoria alumbra:
Barcelona es ya cristiana, etc.

Lo compte Beremundo sabent l' estat deplorable en que 's trobava la ciutat comptal, resolgué com á noble y lleal cavaller, anarla á lliurar, y com á tal se troba en la batalla á que' hem fet alusió participant també de la victoria.

Mentrestant que Beremundo cumpleix ab son dever,

El castillo de Cardona
tiene desiertas sus cambras,
y luto viste Amaltrudis
que es de Beremundo hermana.

Ja tenim á la dama en escena. Ara l' autor ens pinta 'l retrato de Amaltrudis y en veritat que tenint en compte la

—Mal fet, home.
—Perqué son francesos.
—Molts de ells no ho son.
—Be , es lo mateix son *nacions.*
—Veus? Calbalment la mayor part son italians ó saboynns.
—Digali *hache.* Tots son francesos , encara que es veritat que ne hi ha de moltas maneras, com te diré jo... com los fasols.
Ja! ja! Mes encara no 'ns has dit per quin motiu has vingut.
Aquí Bernat se trová perturbat y mirá en contorn com buscant lo que havia de contestar.
—Que 't diré jo... me cansava de estar fora, ja so vell... en fi . he vingut perque sí.
—Sia com vulga, ets mol ben arrivat. Tot se reduirá á tenirne un mes á taula.
—Oh! jo treballaré.
—Ja m' ho penso ¡ quin un vos ! Mes encara que no fos aixis , y que no fosses tant amich meu, bastaria que te estimés la Roser, pera que fos teva la casa y tot lo que hi puga haber en ella.

CAPITOL XIV.

Alpha.

La pregunta de la Roser quedava contestada.

Los racioci nis que feya son enteniment se fundavan en un dato fals y donant voltas en contorn de aquesta mentida may podrem arribar á una solució.

La discusió empenyada en son interior en lloch de fer la llum, produhia la mes negra fosca.

Mes quan se rectificá la equivocació, quan un raig de veritat vingué á il-luminarla pogué veurer clar.

Ella no era filla de Mateu; en Melció no era son germa y... ella estimava á Melció.

La posició estranya en que fins llavoras se havia sentin col-locada, se tornava normal. Esperimentava un amor com qualsevol y res hi havia que pogués naturalment oposarse á tal amor.

—Ara si que no será difícil donar cumpliment al consell del Senyor Rector.

Las explossions de alegria son mes pera sentidas que pera contadas Esplicar la que sentian los actors de aquella tendra escena , fora exposarse á quedar malament, Figureus'ho los lectors recordant lo que se experimenta al escoltar un *sí* de nostre amor primer, lo que sent lo soldat al rebrer sa llessencia, ó lo desterrat al trepitjar de nou los llindars de sa casa.

Trist es en general lo mon y sos accidents ; pero ¿ que será tant desgraciat que no tinga entre sos recorts lo d' un moment de goig, lo de una visita de felicitat á sòn cor?

Solsament será necesari fer notar que quan tornavan á comensar las abrassadas , atravessava en Pau desde la pallissa carregat ab los samalers d' una portadora , y admirantse , pera no pérdrer la costum, de véurer un quadro tant animat, se pará en sech y preguntá:

—Y ara ¿per qué vos abrasseu?

—¿Á tú que te se 'n dòna? digué tot de seguit en Bernat á qui cap circunstancia feya pérdrer sòn geni un xich aficionat á móurer bronquinas.

—Bé, bé... ¡jo ho deya! esclamá l' altre anantsen tot despay y sense haver entés res de lo que passava.

Poch després en Bernat entrá en la casa , s' assentá , posantse la Roser en la falda, y comensaren las explicacions.

—Donchs , Bernat , comensá en Mateu , ¿al últim te has decidit á acceptar mon oferiment?

—¿Per qué no? Savia que se 'm feya de bona voluntat.

—¿Podias duptarne?

—¡En cap manera! Per aixó quan ha vingut la ocasió de tornárme'n cap aquí, no hi basquejat per posada, puig me constava qu' en la casa trovaria sempre un reconet lo pobre vell.

—¡Aixís me agrada! Pero digasme ¿cóm ha sigut que has tornat? ¿Qué se ha fet aquella tant forta resolució de llevoras?

—¡Oh! ¡oh!

—No t' ho dich perque 'm sápiga greu, ans bé me 'n alegro mòlt; pero me causa estranyesa en home tant resolut com tú que deixis de cumplir ton pensament ; ó bé ha de ser que algun motiu mòlt poderós...

hermosura de la dama, res té d' estrany que 'l moro Abdala senti amor per ella. Mes ¡ ay !

El galan nació entre moros:
la dama vive cristiana...

Y 'l trovador va á la vora del castell á entonar sos cants d' amor.

¡Pobre cantor que á tal hora
de amor acude en demanda !
en vano al pié del castillo
trovador sus penas canta.

Mes la constansia que raras vegadas abandona als enamorats, tampoch va deixar abandonat al moro Abdala, y al fi sos cants del ánima feriren lo cor de qui li tenia robat lo seu. Y la brisa que havia transportat los cants del enamorat ara torna los de la aymadora:

La religion que profesas
de mis amores te aparta,
que ser tu esposa no puede
la que ha nacido cristiana...

Y ell contesta en amorós arranque:

......Renegaré de mi raza
y las creencias de Cristo
darán esplendor á mi alma.

Segueix ara un capítul destinat á fer la apología del amor, apología justa y verdadera y que acaba dient:

El galan nació entre árabes:
y el amor de la cristiana,
de Mahoma y sus doctrinas
consigue victoria santa, etc.

Beremundo ja ha tornat de la guerra, y la tornada juntament ab l' alegría que motivá, están ben descritas...

Amaltrudis y Abdala ja son esposos, ja son felissos... Mes una nit quan ja los dos amants s' havian separat, y quan ja

la puerta de la poterna
ha cerrado ya la dama,
el vizconde está en acecho:
ha sorprendido á su hermana.

Llavors se veu acusada y l' esposa d' Abdala

Delante está de los jueces
de los jueces de su causa,
Beremundo y sus hermanos
se proponen sentenciarla.

Y un dels germans oblidantse dels vínculs de familia, esclama ab ira feresta:

La que nuestra honra ha ultrajado
que muera como villana...

Los desitjos del germá se veuhen cumplerts y á la fi

La que nació para reina
morirá como una esclava.

Y en tant que cumpleix, la infelís, lo cástich que sos germans per si y devant si, li han imposat, Abdala al saber sa desgracia qu 'es també l' infortuni d' ell,

Sediento está de venganza,
Y vengándose pierde su alma.

Tal es lo llibre que recomanem al lector, si be no hem estat al jutjarlo tant acertats com nosaltres hauriam desitjat y com son autor te dret á mereixer. De tots modos consti que 'l llibre te bellesas y que 'l considerem digne del favor del públich.

Z. DE V.

Solució á la xarada del numero passat.

Cu-si-do ra.

Solució al gerolífich del número passat.

La gran questió del dia está en las questions.

XARADAS.

Si caminas, farás *prima*,
afeginthi la segona
surt *hu* y *dos*, que treballat
ne pot surtir cosa bona.
Sola no es res la *tercera*,
mes si la *segona* hi posas,
obtindrás, y no t' enganyo,
cosa gustosa y rodona.

Si pintas *segona* y *quarta*,
tindrás una bestia bona,
posant *segona* y *tercera*
vull que surti un nom de dona.
Deu los guart de quatre y tres...
Lo meu *tot* es una cosa
que si be 's cria per bestias,
també n' usan las personas.

G. CENCILLO.

—

Ma *segona* es un *primera*
de la escala musical,
l' esposa del *tres* doblada
quan jo encara no era gran,
un poch de *prima* y *tercera*
me solia á voltas dar:
es vianda molt de casa
que sense *tersa* no 's fa.
Si trobas una *tres dos*,
al forner fesla comprar;
si 't falta primera ab dugas,
lo sabater t' ho dará.
Y quan lo teu *tot* s' esqueixi
al sastre ves á trobar ..

AGUSTINET B. Y R.

GEROGLÍFICH.

L aKrga DL a PRIORAT Da :

D LI + PPP a DI

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

Ll. V. y P. Lo soneto m' ha agradat mes que la primera vegada, pero encara te versos defectuosos. Si tingués temps, jo li corretjiria. M. B. agraeixo vivament la cortesia de vosté. C. M y E. Publicaré 'l seu article. F de S. Tot lo vostre ho publicaré mes qu' us haureu d' esperar perque un munt d' original que fa por. J. S No 'l puch servir. F. M. P. He rebut tart l' original —J. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868.

—¡Cá! res de aixó.
—Donchs conta.
—Es mòlt llarch de referir.
—Home, res nos dòna pressa, lo temps nos sobra, esplicat.
—Donchs escolteu : Quan te vaig deixar en los carrers de Hostalrich després d' aquella nit funesta, mon cor respirava solsament ideas de venjansa y estermini.
—No n' hi havia per menos.
—Havia sentit á dir que los francesos anavan tant de vensuda, que ja fins entravan perseguintlos en sa terra las tropas espanyolas y volent ser dels que 'ls tornessen tot ó part del mal que aqueixos brétols havian fet per aquí, me vaig recordar de que no feya mòlt temps que un dels regiments que mès se distingian en la guerra se hauria cregut honrat contantme entre sos soldats.
—Ab mòlta rahó.
—Pero fills mèus, los temps cambian. Me vaig informar de ahont podría trovar una columna de las qu' entravan á França; mes las cosas anavan encara mòlt revoltas, bullian los destacaments francesos per la provincia, y vaig pérdrer mòlts dias avans de lograr acostarme á la ratlla.
—¿No teniau por de cáurer presoner?
—Los enemichs feyan poch cas dels paisans quan no portavan res que pogués ser robat. L' odi, empero, que 'ls professava me va posar en mes d' un compromís y aquestos perills retardavan mas investigacions. Al últim, després de córrer mòlt d' Herodes á Pilat, conseguí atrapar la columna que buscava. Me vaig presentar y 'ls proposí sentar plassa, y ¡cosa que may hauria cregut se me 'n riguéren als nassos...
—Que dius?
—Lo que sents. Me digueren que era massa vell, que lo que devia fer era descansar puig ells ja se encarregavan de la feyna y que sé jo quantas cosas mes. Los vaig demanar per favor que me admetessen, los espliquí que havia estat en lo Bruch, fins crech que vaig arrivar á plorar... y res ne vaig treurer.
—¡Pobre home!
—Aixó tirava á terra los meus projectes y feya impossible la realisació de mos desitjos. Perqué ¿qué podia fer jo tot sol? En aquell

apuro me acudí un medi. Jo no podia anar á França de soldat puig no 'm volian; pero podria anarhi ab la columna mentres trovés modo de camparme la vida. Del dit al fet: me vaig entendrer ab los dels bagatjes y me encarregaren unas mulas.
—Ben pensat!
—De aquest modo vaig fer tota la campanya. Llastima que va ser curta y que no entrant jo en acció no poguí may satisfer las ganas que encara tinch de arrivar á corneta; pero vos aseguro que 'ls he fet tot lo mal que he pògut. Sempre que se me ha presentat ocasió he cremat sas pallissas y sembrats; quan entravam en las casas abandonadas tirava per las finestras tot lo que 'm venia á ma pera que 's fes trossos y si queyan en mon poder alhajas, papers ó cualsevol cosa de valor, ho guardava pera tirarho al primer riu que trovavam.
—Sembla impossible que un home com vos que no teniu res de dolent fesseu aquestas cosas.
—Ells ho havian fet aquí.
—Qui ho havia fet eran los soldats y no los pobres pagesos ó paisans.
—Ca, tots son uns, no hi ha cap diferencia, ni cal pendrer aquestos pera deixar aquells.
—Pero si eran honrats y quiets y res vos feyan...
—Desenganyat, no hi ha cap francés honrat. Quan se doná ordre de tornar á Espanya no hi hagué altre remey que retirar y ab sentiment vaig saber que se havia firmat la pau. En aquesta acció vaig perdrer mon empleo que ja no 'm servia de res.
—Perque no vareu venir á Hostalrich inmediatament?...
—Havia fet proposit de no tornar sense venjarme y encara no ho havia conseguit. Pera aixó ja resolt á morir en terra estranya ó per lo menos forastera me he anat llogant per mosso de algunas casas y masias. Y ara que ja m' he convensut de que no hi tornará á haber guerra, me contento en enganyar als francesos que 's fian de mi, com per exemple á un que 'm preguntá quin camí havia de seguir per' arrivar á posada, li vaig senyalar lo de la montanya ahont de segur degué passar la nit á la fresca si no se 'l van menjar los llops. Ademes no puch veurer un de aquestos xicots que portan monas que no li escalfi lo clatell.

ANY I. BARCELONA 11 DE JURIOL DE 1868. NÚM 29.

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

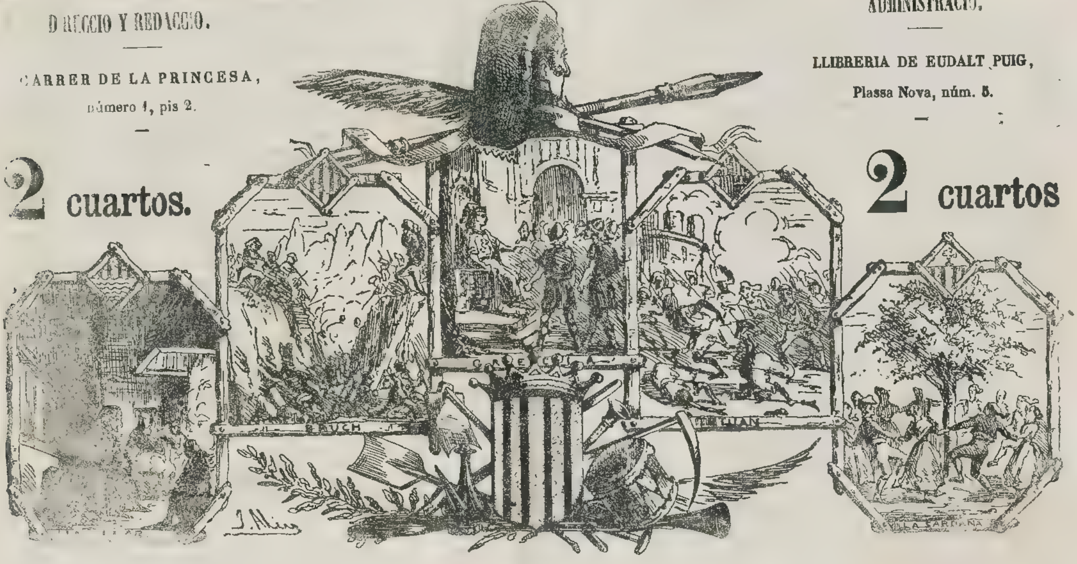

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Importantissim, per la Redacció.—*Bocets*, per E. V. M.—*Laments de un desterrat*, per Pere H.—*Rum, Rum*, per F.—*Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Teatres*, per Z. de V.—*Duas anécdotas*, per J. R. Vidales.—*Solució á las xaradas del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xarada.*—*Geroglifich.*—*Correspondencia de la Barretina.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

IMPORTANTISSIM.

A fi de desvaneixer algun dubte que ha ocorregut á algun de nostres lectors, declarem que lo publicar en nostras columnas lo preciós escrit titulat «Catalunya y los Catalans» no significa per cap estil que lo reputat escritor Don Joan Cortada ens honri sent redactor de *la Barretina*. Al publicar eixos articles no hem fet mès que reproduirlos, puig que ja fa molt temps foren publicats en lo acreditat periódich *El Telégrafo*. La nostra mira no ha sigut la de vestirnos ab roba agena desplegant un aparato de firmas que no tenim cap necessitat de desplegar, sobre tot quan la majoría dels nostres redactors usan pseudonim. Sols hem tingut la intenció de fer justicia al autor dels articles contribuint á la major popularitat d' ells. Entenguis be aquesta declaració, que pot servir en lo succesiu pera satisfació de qui pugui demanarla y que pot ser útil al mateix temps pera donar á coneixer quant apreciem y estimem la fama de Don Joan Cortada, tota vegada que ab la nostra dolenta traducció volem també contribuir á popularisar sos patriotichs escrits, dignes de ser sabuts de memoria, y á popularisar son nom respetable, digne de ser venerat per tots los catalans de veras.

LA REDACCIÓ.

BOCETS.

Carrer de 'n... Número... Botiga : Un adroguer la ocupa ; aquí se saben totas las historias de la casa, del barri y del districte. L' amo es un subgecte magre y groch com una guirnalda de fideus. La mestresa es una dona ben tractada ; sembla mòlt carinyosa y es capassa de tréurerli las entranyas al ninot de la Font del Vell, per menos de lo que munta un xavo. També está magra. L' aprenent es un xicot de fora, qu' entre los crits del amo y las prédicas de la mestressa, quan surti del sèu costat, será mès viu que un moxó. Per ara sols demostra una gran disposició pera jugar ab las criadas. Igualment es un xicot magre ; ja té, com si diguésim, l' aire de la familia. No vos descriuré las interioritats de la casa perque axó fora passar de la ratlla, y no es aqueix lo mèu propósit. Mès del taulell ensá vos podré dir que son la gent mès tafanera d' Espanya : ells sempre demanan noticias, y s' enteran de tot lo que passa en lo barri. Després, quan las saben, las fan córrer pitjor que una baldufa ; y, entre ells, en lo santuari de la familia, ne fan cada comentari, que se 'n passa la claror.

Primer pis : L' amo de la casa, son marit y muller y una criada ; res mès : ni un gat, ni un canari; ca, ca, l' amo diu que no vol menja-pans. Gent tranquila, sossegada, may se 'ls sent disputar. La senyora es molt devota y mòlt poruga; ell no es gaire valent tampoch. Es un d' aquells homes sensills que clouhen lo cigarro ab ganivet, que llegeixen la primera plana y 'ls anuncis del Brusi, y voranit y bon' hora. May s' enfarfega ab la política, perque es d' aquells que si manés, aviat ho tindria arreglat. Fora empleos y 'l que la fá que la pagui ; vetaquí de quina manera compondria l' Espanya. Está tant satisfet de las sèvas teorías, que fá un sach d' anys que las sosté y las propaga ab bastant mal éxit segons se veu. Á casa sèva ab axó dels robos, te dada órdre que no s' obri la porta á ningú ; axís es que 'l pobre que li ha de dur algun recado, ha de contar com se diu, de que fá, lo que vol, vaja : té de esplicar tota la sèva estadística y encara en acabat, esperar un quart pera avisar al senyor que surti, y si ell l' obra, tot axó es ganga.

Segon pis : aquí hi viu D.ª Manela, viuda al sèu dir, d' un capitá d' infantería. Jo per' mí tinch que aqueixa es blava. Ja s' acontentaria ella de que lo sèu difunt hagués sigut Capitá Manaya. No se sap per qué es donya; pero en fi, no li planyem lo bon tracte y que 's quedi ab ell. Per viurer com Dèu mana, y sense donar lloch á la murmuració, te dos dispasers als que si bé no 'ls falta la bona olla del xorisso, tampoch 'ls escaseja los crits y las disputas. Lo que á ella la condemna es lo retirar tart dels sèus pupilos; mes com aqueixos son dos estudiants mòlt trempats, y ella quan crida no parla com nosaltres, la deixan esbrabar removent passadas memorias del sèu capitá difunt, y altras llástimas que enterneixen.

Deixém á D.ª Manela y pugem fins al *tercer pis:* ¿Han vist algun cop la torra de Babel? Pues entrin, apartin la pollera qu' hi ha en mitj del pas, y posin cuydado á no ensopegar ab lo carret del noy gran ; (pomposa denominació ab que batejan á un

xabal poquet mès crescut qu' una banqueta de llimpiabotas, y ab mès xocolate á sobre, qu' en los quatre molins del carrer de Fernando), y asséguintse en qualsevol cadira que trobian desocupada en la saleta, que 's comensa la funció diaria. Lo noy-gran plora per' fer l' home, ja que sa mare no li vol donar un altra sucada de xocolate; sa mare li aixeca ab mòlt salero las fandilletas y pim, pam, me li clava una surra. Lo xicot s' embarrantxina, se torna mès vermell que una sobressada, y barreja ab las sevas llágrimas, lo xocolate y altres enredos. La demés quitxalla menuda també se fá lo sensible, y arma una gresca inarmónica de ploralls y xisclets, capás d' amohinar al mateix Job. Aqueixa casa que sembla una Babilonia, la componen marit y muller; y com fá tres anys que son casats, cada any han aumentat la succesió y han disminuit lo sossego. Ara lo marit no hi es, que si hi fos, altra funció sels preparava.

—

Vaja, amunt sempre, y pujem fins al *quart pis.* La porta es oberta; lo qual vol dir que aquí son mòlt valents ó que 'ls lladres no hi tenen res que fer. Lo primer que 's veu es una gabia ab tórtolas y varias penjarellas de tomátechs. La mestressa canta tot lo dia pitjor qu' una calandria distrayentse de la ausencia del marit. L' home de casa, qu' es així com ella l' anomena, es un feligrés capas de buscar una pesseta á terra. No disputa, ni fuma, ni te companys. Sembla aqueix pisetuna copia del Paradís terrenal; tanta es la tranquilitat qu' en ell hi ha. Los diumenges, surt la parella cap á la torre, com si diguesim á la Garra ó á Tetuan, y allí fá 'l gasto lo bacallá esquinsat, y lo vi barato los hi renova la alegría, complement de sa tranquilitat.

—

Lectors pacients, si volen pujar á la torratxa. se orejarán una mica y veurán lo colomar del amo. Jo ja estich llest.

E. V. M.

LAMENTS DE UN DESTERRAT.

Auras frescas que suaus y serenas
sobre lliris y rosas dormiu;
relliscant per un mar d' assucenas,
presurosas y dolsas veniu.
¡Ay! veniu, que mostrarvos voldria
lo veneno en que voga mon cor,
mon pesar, mon torment, ma agonia,
mon martiri cruel, mon dolor.
Aquí en terra estranjera deliro
entre mitj de deserts y arenals;
en va ploro, 'm lamento y suspiro,
mès ningú á consolar ve mos mals.
Tant sols l' eco que naix y s' allunya
com si anés de ell mateix ja fugint,
al cridar jo afligit: «¡Catalunya!»
«Catalunya» se 'n va repetint.
Y aqueix nom qu' es poema de gloria
per las rocas se sent resonar,
y aqueix nom distintiu de victoria
en los brassos d' un bosch va á espirar.
Cada volta que 'l vent me retorna
d' aqueix nom inmortal l' eco sant,
una llágrima térvola adorna
de mos ulls la pupil-la brillant.
¡Si mon eco pogués allunyarne
á la terra en que un dia nasquí!
¡Ay! si un eco pogués arribarne
dels cantars qu' entonant vaig allí!
¡Catalunya, ma pátria, veurias
que 't professo un amor inmortal,
quan los tristos laments sentirias
que mon cor te dedica lleal.
¡Ay! quánt valen los cors que tú engastas
en los pits de los teus catalans!
aquells cors que portaren tas hastas
per la Europa espantada, triunfants.
Crido á voltas ab veu horrorosa
empapada de pena y dolor
«¡Catalunya! ¡ay! reb amorosa
los suspirs que 't dedica mon cor.»
Y los árbres umbrívols que llansan
sòn fullatje aqueix nom murmurant,
á las rocas que 'ls núvols avansan
sofocat los hi evian en tant.
Y las onas que l' aura las prisa
«Catalunya» ne van responent,
«Catalunya» suspira la brisa,
«Catalunya» mormola lo vent.
Só poeta y n' empunyo la lira
per' cantarne de damas amors,
mes mon cor que pel pló ne sospira
sols ne logra trobar mos dolors.
Si en los árbres n' escrich ó en la sorra
de ma pátria lo nom sacrosant,
l' huracá fatigós me 'l esborra
dol y pena en mon cor ne deixant.
Per això, dolsas auras, invoco
vostre suau y aromátich alé,
puig que al só de la lira que toco
mos tristíssims suspirs vos daré.
Y d' eix modo sonoras, llaujeras,
traspasantne los límits dels mars,
á mas pátrias y bellas riberas,
portareu, portareu mos cantars.
Recolsat en montanya elevada
un poblet que n' es niu del amor
allí n' hi ha, es ma pátria apreciada,
es per ella que bat lo mèu cor.
Casa blanca y modesta 's destaca
rodejada de flors y clavells,
com la perla brillant quan ne taca
purporats y riquíssims mantells.
Una verge puríssima y bella
dins hi mora ¡joyell de virtut!
n' es tant pura com roja ponsella,
que sòn cálzer obert no ha sigut.
¡Ay! aneuhi; mas penas digueuli
y sòn front hermosíssim beseu,
los suspirs melancólichs porteuli
d' aqueix cor que 'n será sempre sèu.
Aixúgueuli las llágrimas bellas
qu' aniranne brillant y corrent,
com ne corren pel cel las estrellas,
com ne brillan las perlas d' Orient.
Y portantne las alas mulladas
auras frescas d' eixa áigua d' amor,
d' eixas perlas hermosas, rosadas,
refrescar ne vindreu lo meu cor.
Los perfums que ma pátria adorada
n' esbargeix ¡ay! també m' portareu;
auras frescas, per eixa vegada
mensatjers d' un amor ne sereu.
¡Ay! aneuhi qu' espero sufrintne
las noticias que d' ella 'm dareu;
á ma pátria auras frescas sortiune;
¡ay! voleu, auras dolsas, voleu.

PERE H.

RUM, RUM.

Lo periódich «El Faro bisbalense» s' ocupa en son últim número de la questió que actualment estem sostenint sobre cert asumpto, questió que nosaltres considerem mes que res, de dignitat periodística. No podem menos de donarli las gracias per la justicia que 'ns fa. Tenim molts motius pera estar contents del companyerisme de la prempsa, y nostre reconeixement, per lo tant, será etern.

—

Ja tenim un altre periódich en campanya: se anomena *El Cupido* y es redactat per varios jovens entusiastas per la literatura patria

Desitjem que lo nou periódich tingui vida y que 'ls jovens redactors tinguin bona sort y forsa constancia.

—

Un Sabadellés ens ha *favorescut* ab la seguent carta que 'ns permetem traduhir y publicar:

Sabadell 23 de Juny de 1868.

Senyor Director de *La Barretina.*

Molt senyor meu: si be no tinch l' honor de coneixerl' particularment, me prench la llibertad de dirigirli la present pera que se serveixi contestarme per medi del ilustrat periodich que tant dignament dirigeix, á la pregunta següent:

¿Fou ó no fou lladre Don Joan de Serrallonga? Qual pregunta li agrahiré que trasmeti al que devia ventilar aquest dubte. M' indueix á ferli, lo haber deixat en un complert silenci aquest assumpto, pera mi, que soch algun tant curios, de elevada trascendencia.

Encara que no soch suscritor de son periodich, me gasto vuit maravedissos cada semana pera poder posehir tots los numeros que del mencionat periodich van sortint, per qual motiu m' he cregut algun tant autorisat,—si be estich convensut fins á la evidencia de que ho está tothom,— á ferli la pregunta mes endevant espressada.

Com no dubto de sa amabitat que diferents vegadas ha demostrat vosté que 'l caracterisava, per medi de varis escrits publicats en lo periodich que dirigeix, espero se servirá satisfer en lo que pugui la curiositat del que aprecia molt á V. y demes colaboradors de *La Barretina.*

Del contrari, podré molt be estar en la creencia,—no solsament jo sino tots quants llegeixin eix periodich,—que aquest assumpto s' ha oblidat per conveniencia, ó millor, per por de no veurer 's capas de sortir airos en sa empresa l' autor del referit assumpto.

Queda seu de totas veras y affectisim S. S.

LISSANDRO.

En primer lloch debem dir que no som nosaltres sino los documents historichs los que han de dilucidar aquesta questió, y que sense considerarnos infalibles, creyem com creu Don Joan Cortada, autoritat historica que respectem de veras, y com creuhen las redaccions de *El Principado*, *Lo Goy Saber* y moltas altras personas que en aquest assumpto se 'ns figura que hi veuhen molt clar; que 'l celebre Don Joan de Serrallonga es lo que 'ns pinta lo seu proces,—que ja ha comensat á veurer la llum publica,—y lo qui 'ns conta la tradició.

Al criticar lo drama catalá del reputat poeta Don Victor Balaguer, lo nostre amich de redacció Z. de V. emití la seva opinió contrararia á la que en lo drama dominava. La *Montaña de Montserrat* no aceptá—com era natural,—la opinió nostra y contestá ab rahons que no eran pas dignas de ser despreciadas. Se li contestá, pues, ab rahons y comunicantli la proxima publicació del proces.

Vingué lo número seguent de La *Montaña* y guardá silenci sobre aquesta questió. Nosaltres,—so pena de passar plassa de inoportuns,— deviam tambe guardar silenci y aixis ho varem fer. Mes endevant y quan ja ningu pensava en res, lo periodich del senyor Balaguer digué que lo proces que posehía lo reputat historiador Don Joan Cortada era lo de Don Joan Sala y Serrallonga y no lo de Don Joan de Serrallonga Nosaltres que suposarem que la noticia ens anava dirigida, contestarem que lo proces era lo de Don Joan de Serrallonga. Lo periodich *El Principado* replicá á la *Montanya* lo que nosaltres poch mes ó menos y la polemica *Montaña—Barretina*, se convertí en polemica *Principado—Montaña*. Lo nostre deber era callar y permaneixer á la espectativa. Aixis ho varem fer, y quan esperavam que estes mes adelantada la publicació del proces pera poderne dir alguna cosa, quan esperavam que Don Joan Cortada s' acabes de posar bo fins al punt de poder terciar en la polémica, lo senyor Lissandro se 'ns desllissa ab la carta que ja han llegit nostres lectors y que en mitj de sos cumpliments y paraulas finas—que li agrahim,—ens diu alguna coseta que conve rectificar.

Sapia lo senyor Lissandro que no es por de quedar malament en aquesta questió lo que 'ns obliga á permaneixer quiets y á la espectativa: qui 's pensa tenir ahó, may pot tindrer por de perdrer. Las rahons que 'ns obligan á callar,—per ara—son las que ja hem esposat. En quant á lo de creurers' ab dret suficient pera interrogarnos, debem dirli que te rahó: lo te ell y 'l te tothom, sobre tot ab nosaltres que sols desitjem complaurer al publich. Aixo es tot

lo que tenim que dir. Si nostras rahons satisfan al autor de la carta tambe quedarem satisfets nosaltres.

—

En tant que 'ls *bufos* segueixen destrossant á la pobra bellessa artística, la companyía francesa dels Camps Elíseos procura desagraviarla ab las preciosas óperas que posa en escena. Lo publich ja ho compren aixis; lo diumenje passat casi estava ple lo teatro. Dissapte publicarém la crítica teatral de dit lloch de diversió. Mentrestant recomenem als pares de familia que en lloch de portar á las sevas fillas á veurer los bufos las portin á veurer la companyía d' ópera cómica francesa. No hi perderán rés.

F.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS

ENDRESSADAS A MON BON AMICH EN ARCÍS DOMENECH.

III.

Lo cap la nina porta
Guarnit de lliris blanchs,
La mare 'l front n' hi besa :
—Filleta, Dèu te guart,
Si marxas á la vila
Pel riu no passis pas,
Ben prop lo pont s' aixeca,
Pel pont podrás passar.—
La nina se n' allunya,
Lo cap de lliris blanchs ;
Las aiguas que ne baixan
Ne son lo sèu mirall.
Ben lluny n' es de la casa,
La mare no ho veu pas ;
La nina se 'n descalsa
Lo riu atravessant.
Ben puras son las aiguas,
La nina s' ha encisat,
Mirant las onas resta,
Al fons veu lo sèu cap.
Un pescador ne passa
Llansan melosos cants,
La nina atenta escolta
Lo cant enamorat.
Del cap n' hi fan caiguda
Ja tots los lliris blanchs :
—Pescadoret que cantas :
Així 'l Senyor t' ho pach,
Com vulgas de las onas
Cullirne 'ls lliris blanchs.—
Lo pescador llest rema
Cantant sens ferne cas,
Lo riu més ple ne baixa,
Los lliris van avall.
Lo sol ja ha fet fugida,
Ja tot n' es fosquetat,
Plorosa está en las márges
La mare 'l riu mirant,
Un floch lo riu ne porta
N' es fet de lliris blanchs.
La mare al cel ne prega,
¡ Sa filla no vindrá !
Un pescador ne passa
Llansant melosos cants,
La mare desfallida
Damunt las márges cau.

FRANCISCO MANEL PAU.

TEATRES.

LOS BUFOS MADRILENYS.

¿ Qui son los bufos ? Los bufos son una porció de cómichs que no servint per' fer comedias se proposan per únich objecte fer riurer al públich, costi lo que costi.

¿ Consegueixen son objecte ? Creyem que no tant com ells voldrian y axió que pot ser no hi ha res mes fácil que fer riurer al públich. Veritat es que á Cervantes li costá compóndrer la millor obra romántica; veritat es que á moltíssims altres, per exemple, á Molière y Tirso, 'ls costá escriurer obras inmortals; veritat es que En Larra, per' fer riurer, se vejé obligat á ser un dels primers homes del últim renaixement literari ; pero no ho es menos que lo senyor mes venerable se converteix en un objecte ridícul si rellisca al mitj del carrer al trepitjar una pell de taronja ; que los bufons dels antichs castells y los moderns dels navíos inglesos, que los clowns dels circos de caballs, que aquells ximples que hi ha en molts barris tenen un públich de qui son la delicia. Fins un geperut troba públich tant alegre que sols al veurer son gep se mort de riurer. Y de fer riurer d' un modo ó d' un altre no hi va pas molta diferencia : sols hi va la qui hi ha de ser graciós á ser pallasso.

Si cualsevol que vulga fer riurer al públich y no ho consegeix ha de ser home de molts pochs recursos, ¿ qué serán los bufos que pera fer riurer disposan de medis tant poderosos? En efecte: los bufos no sols representan, sino que cantan y si convé ballan ; no sols cantan y ballan sino que si convé se disfressan de dona ; no sols se disfressan de dona sino que si convé destrossan la moral ; no sols fan tot lo que habem dit sino que si convé ho fan malament, y cosa sapiguda es que 'l fer una cosa malament es un gran medi pera fer riurer no sols ho fan malament sino que las composicions, poética y musicalment parlant, son detestablas lo qual es una altra fon de riallas ; no sols fan tot axó, sino que ho fan devant d' un públich fácil de acontentar si 's compon de gent que hi va per segona vegada. Si no ho vegessim no ho creuriam que ab tants medis no fassin riurer molt mes de lo que desitjan.

¿Se deu tal vegada aquest efecte á que totas las composicions que han posat en escena son devudas á poetas y músichs, á lo mes de desé ordre? ¿ Se deu potser á que 'l públich te bon sentit y vol riurer, ab xistes y no ab pallassadas? Creyem que cap de aquestas es la causa per quan sempre tenen entradas regulars, que no tenen esplicació passada la curiositat del primer moment, y lo públich no 'ls dona per regla general vivas mostras de reprovació.

Pot contribuir á ferhi anar algú, lo *admirable* can-can ballat per las *Suripantas*. Veritat es que lo tal can-can es un ball sencillament indecent sense ser voluptuós que es la forma estética de la indecencia, pero no ho es menos que ha de ser eminentment civilisador puig que ve de Paris á pesar de que

descubrirse, ni á aquell que era desde llavoras lo nort de sa vida, apesar de que no duptava de ser corresposta ; y se contentá ab gosar de sa vista y companyia, sens altre reserva que la que necesariament debian imposarli los perills de son propi desitj.

Fou llavoras notable, si be no per tots observat, que la Roser jamay se havia mostrat pera Melció tan carinyosa germana, com desde que sabia que no existia entre 'ls dos tal grau de parentiu.

Baix aquesta nova base de relacions vivian los nostres coneguts : en Mateu y sa muller contents de haberse tret un pes de sobre, en Melció enamorat sense saberho de la Pubilla y en Bernat trevallant tant com li permetia la edat en profit de la casa, dihent mal dels francesos y contant cuentos y rondallas als xicots y á tothom que volia escoltarlo.

No passá molt temps sense que sufrís interrupció aquesta vida tant tranquila que arrivava á ser monótona.

Desde lo naixement de 'n Melció, no havia son pare tingut lo gust de veurer un altre fill. Mes per aixó no havia perdut las esperansas de que s' aumentés sa familia; y 'l temps se encarregá de probar que no se equivocaba.

La Marta se feu embarassada y á son degut temps parí ab tota felissitat un xiquet.

Hi ha pares, y lo que es mes trist, mares que temen un naixement mes que la peste. Pera aquestos tals, á qui no sabem quin calificatiu aplicar, puig no 'n coneixém cap de prou fort, segons lo mereixen, un fill mes es una carga pesada, un aument de gasto en la familia que impedirá los ahorros del avaro, ó reduhirá los malgastos del pródich ; una responsabilitat y una feyna mes que exigirá grans cuidados pera son sustento y educació, que ocasionará disgustos, fará passar nits en blanch y convertirá en martiri de Procusto lo llit nupcial que no 's desitja se torni patern; que fins arrivará ¡delicte enormissim! per alguna rebequeria á impedir que sos pares vajen una nit al teatro ó al ball.

Aquestos son los que si tenen posibles envian al noy á dida encara que la *senyora* tinga prou llet pera criar, aquestos son los que del matrimoni sols ne volen los gustos materials y la comoditat mes ramplona; son los que renegan dels fills, ja avans de tenirlos y los que no vacilan, pera evitar lo que anomenem cástich, en recor-

Nasquè en son cor la esperansa.

Son destino quedava fixat en lo esdevenidor. Tenia un fi que cumplir: fi que en res se oposava á son deber.

Habia contret envers sos pares adoptius una obligació que no bastava á pagar sa vida entera. ¿Que podia fer en compensació de haverla arrancat á la mort violenta y á la mes tardia, pero no menos cruel, de la necessitat, per aquells que la havian sostinguda en uns temps que era imposible se valgués á si mateixa ?

La gratitut, que com mòlts altres sentiments hermosos, ocupava un gran lloch en lo cor de la Roser, la aconsellava sériament sobre aquest particular. Debia tornar vida per vida.

Ells se la havian dada, á ells debia tota dedicarla.

Podia esdevenir un dia en que Mateu y Marta, llavors jovens y forts, se trovessen en l' estat de debilitat que la edat dòna, y necessitessen dels cuidados que un temps havian ells prodigat. En tal ocasió era quan la Roser debia recordar que puig havia sigut filla quan aquesta qualitat la feya cuidar y protegir, no podia menos de serho també quan arrivés la hora de pagar lo deute.

Y estava resolta á ferho, costés lo que costés. Ho hauria fet encara que per tal motiu hagués hagut de pérdrer la felicitat y renunciar á las il·lusions mès gratas.

Per fortuna lo sacrifici no era necessari.

Estimava á Melció, era estimada per ell ; temps á venir aquest amor trovaria sòn cumpliment y ella vindria á ser verdaderament la filla de la casa.

De un cop satisfaria sa obligació y sòn desitj. Y tots viurian contents y felissos fins que á Dèu plasqués cridarlos.

Verdaderament la tornada de 'n Bernat havia sigut un succés providencial y lo dia en que 's verificá era de aquells que 's pintan de color de rosa en la successió dels recorts.

Lo amor en la primera edat de las minyonas es una barreja singular de desitj y de vergonya. Mil pensaments de estranyas formas, no ben esplicats ni compresos, volan per la calorosa imaginació, y la ánima se complau en acariciarlos y ferlos anar y venir, pera gosar mes repetidament de la fruició que proporcionan.

Fent la major abstracció possible del mon real, limitant la acció dels sentits que podrian produhir la distracció, se deixa al enteni-

en Paris lo balla sols lo *demi monde*, paraula que no te traducció en nostre pais, encara que volguesim ser transparents De tots modos es la veritat que 'ls bufos sino agradan, tenen gent y aixó es lo únich sensible. Nosaltres som molt amichs de que cada hu fassi lo que li dongui la gana, y per axó no 'os oposem á que 'ls dits bufos destrossin la poesia, la música, la moral y tot lo que vulguin ; están en llibertat de ferho; pero voldrian que ho fessin sols, que ab aixó al ménos demostraria lo nostre públich lo mateix bon sentit que en altras cosas mostra.

Z. DE V.

DUAS ANECDOTAS.

Qui no ho vulgi creurer
que ho vagi a veurer

En una vila no gaire gran, hi havia un relotjer que las passava mòlt primas. Aixis es, que 's trobava tot sovint apremiat per las circunstancias, ja per lo amo de la casa, ja per la contribució ó per algun altre deute dels enredos que tenia.

Y ¿may dirian com ho feya quan se trobava en un apuro d' aquesta naturalesa?

Adelantava lo relotje de la vila, del qual se cuidava, y tothom de la població que 'n usava, haurian sentit que deya:

—Es estrany ; fa un quant temps que 'l mèu relotje se m' atrassa; veyam que m' hi diu lo relotjer

Y ab tres ó quatre dias, la botiga del relotjer se omplia de relotjes per *adobar*.

Quan coneixia que ja no n' hi faltava cap, posava bè lo relotje públich, y obrintse mès sovint del regular la pantalla de la tenda, solia sentirse poch mès ó menys la seguent conversa :

—¿Que ja tè adobat lo mèu relotje?

—Si senyó.

—¿Quant val?

—Deu rals.

Y d' aquest modo surtia d' apuros.

—

En un dels bulevarts mès concorreguts de París se hi posava cada dia un d' aquests xarlatans que tant abundan per tot arreu, que á cop d' enrahonar mès que un sach de nous, logran embaucar la gent sensilla y véndrer los sèus específichs, que per lo general sólen ser universals, so es: que cúran totas las dolencias.

Un matí estava 'l que 'us dich, en un d' aquells moments de sa peroració, en que falta un trist per' convénser al numerós auditori que rodejava sa cartel-la, quan se vá adonar que en un dels últims círcols de gent, hi havia un famós metje conegut de tothom, que per sa mòlta sabiduría y llarga esperiencia, se havia fet celebérrim en la ciencia de Galeno.

Lo xarlatan, que tenia de sobras tota la vivesa que als oyents faltava, tantost vá véurer al famós metje que 'l escoltava, pensá treurer un gran partit de sa presencia, y dirigintse al públich y senyalant al galeno, digué :

—Y sino voleu créurer lo que' us dich, allá teniu á un dels mès famósos y erudits metjes de Paris, que no 'm deixará mentir.

Y anyadí en llatí :

¿No es veritat que 'l poble es un tonto y fácilment se deixa embaucar?

A lo que fent una rialleta y allunyantse, contestá en senyal afirmativa.

—¿Veyeu la bondat del específich que 'us vench? Fins una de las notabilitats médicas la reconeix.

Y comensá á vendrer botellas, poguent donar ab prou feynas al abast.

J. R. VIDALES.

Solució á las xaradas del número passat.

Pas ta-na-ga.—So-la-pa.

Solució al geroglífich del número passat.

La carga de la vida es de las mes pesadas.

XARADAS.

Es un arbre ma *primera*,
prima y *segona* fa mal,
y aquest mal fa ma *tercera*
principalment en lo cap.
Si 'us dich que mon *tot* per postres,
es molt bò: ¿será aixó estrany?...

JOSEPH HUTESÁ —*Sabadell*.

—

La *primera* es animal;
si bona salut ne gastas,
may caurás en *tersa* y *prima*.
Usarás *primera* y *quarta*
quan vulguis matar tocino.
En las vinyas ben menadas
segona y *quarta* s' hi troba
y fa bona la vianda.
En las hortas trobarás
dos y *tres* en abundancia,
quarta y *prima* 't servirá
si tens ordi ó blat á casa,
Si ets pagés, quan *prima* y *tersa*,
bona cullita 't preparas,
y si acas no fas aixó,
encara que *tersa* y *quarta*
ab molta abundáncia gastis,
te quedas sense sustancia.
Lo *tot* es fruit de la terra,
agrada molt y no agrada,
á estudiants y enamorats,
positiu: no 'ls xoca gaire

AGUSTI PAGÉS.—*Esparraguera*.

GEROGLÍFICH.

A Q m U o E n S T K da KK a : I M on.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de La Barretina.

A B y F Publicaré 'l cuento á son devut temps Per lo del periodich entenguis ab l' administrador J X, P La Bisbal Entesos. E. Z. Barcelona Corrent. F. C. y C Fassis carrech dels molts compromisos a que jo haig d' atendrer. Si no va en aquest número, anirá en lo de dissapte sens falta Fa moltas semmanas que esta composta S A Ho ha endevinat tot Publicaré la Fabula J R V Entesos Tot se publicará. E C. y M. Esta be —A S

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868.

ment discorrer per un camp sens límits, balansejarse en un espay indefinit y revolotejar com ajugassada papallona de aquí per allí. La forsa del pensament trasporta lo individuo á cent lleguas lluny, á cent anys en lo esdevenidor. Se somia despert.

Lo color de la esperansa es lo to general del paisatje que se atravesa, ab pas mòlt mes rápit que 'ls mes poderosos medis de lococió. Se gosa y no 's conta temps. Divaga lo sér per un jardi de eterna primavera, rodejat de hortas en que la tardó madura los fruits al paladar mes sabrosos.

La imaginació s' exalta; lo apetit se aviva y la *boja de la casa* corra á un y altre cantó, juguetejant y fent entramaliaduras, vivaracha com la cabreta en lo prat, llesta com una oreneta que talla lo vent ab sa mitja lluna de plomas.

Ja flaira las suaus olors de las flors mes ben pintadas y de colors mes vius que 's balansejan graciosament al estrem de las flexibles brancas, ja gusta ab delicia la frescor dolsenca de las fruitas del mitjdia. Tant tost reposa sobre la blana gleva, de aromáticas herbas tapissada, sots la sombra agradable del fruiterar ; tant tost se arrebata y corra desatentadament per los arenats caminals del jardí.

Lluny del mon, apura sos goits sens darse 'n compte. Privada voluntariament dels sentits, tots los agita y per tots gosa sense favorir al un mes que al altre. Demana al temps y al espay tots sos accidents y de ells presindeix á son capritxo, are pera reunir en un sol ramellet las mes refinadas delicias, are pera detenirse y prolongar lo temps de un moment inapreciable.

En las cantonadas de las plassas fan la felicitat dels minyons uns espectacles coneguts per lo nom de llanternas mágicas. Son esterior es vulgar y ordinari. Consisteixen en una gran caixa de formas regulars y simétricas, pintada de un color obscur y á lo mes adornada ab algunas banderetas. Te sa sola vista mòlt poch atractiu.

Pero dintre ¡quantas emocions! allí se desarrollan y dibuixan los mes ilimitats horisonts: la llisa superficie de la mar platejada per la lluna, los estragos del huracá y las temerosas erupcions dels volcans; lo deslumbrador luxo dels reys moros, las poéticas y originals decoracions de la China, las brillants é imponents ceremonias ab que celebra la Iglesia Católica las festas de son ritual; totas las mes enlluernadoras combinacions del color y de la llum que en un

espay de cuatre pams en quadro se presentan á las atónitas miradas de una edat mòlt propensa á la admiració y al entusiasme.

Aixis també es freqüent veurer alguna noya, fins de las que contant mes anys dels que tenia la Roser en aquella época, peresosament recostada en son sitial ab lo cap graciosament inclinat y mitj tancats los ulls, de qui podria creurer 's que solsament s' endormisca y que en res se distingeix de las altres. Pero dintre ¡ quanta agitació y moviment! ¡ Quants quadros animats, nous, brillants y sorprendents se desarrollan devant de aquella imaginació febrosa é infatigable que en res deixa traslluir á la superficie lo que passa en lo interior, com no sia per sert desordre en la respiració!

Somnis son dels que tothom ha gosat alguna volta. Somnis de felicitat y esperansa. Ditxosos los que han sabut realisarlos, encara que la veritat no haje sigut mes que un pobre reflexo de lo somiat!

Si en la reflexió, quant se trova la noya tota sola y cara á cara ab son pensament, es confiada y espansiva, en sas relacions se mostra temerosa y reservada.

La conciencia de son amor es pera ella lo atentat á la fruita prohibida. Li revela la ciencia del be y del mal, y com nostres primers pares després de haber mossegat la poma, pressent que sos sentiments han perdut ja sa ignocencia y coneix que no 'ls pot esposar en publich sens cuidado com lo feya avans

Es lo prinsipi del disimulo y la llavor de la hipocresia que tira á perdrer los genis mes hermosos y mes ben conformats.

¿Es vergonya de abrigar un sentiment honest y lícit? ¿Es desconfiansa de trovar tota la correspondencia merescuda? ¿Es por de que s' desconegue la esquisitat del afecte, ó de que vinga á entelar sa puresa inmaculada lo alé del sarcasme que avuy germina fins en lo pit del jovent, en que sens dupte pareixeria millor la credula poesia?

Sia lo que vulla es un fet.

Un fet que la Roser esperimentava en tota sa forsa, puig escrit estaba que aquella noya havia de ser primerenca en tot.

La tristesa que avans la afectava desaparegué al obtenir la seguretat de quina era sa posició envers Melció. Se confesá que l' estimava y feu propósit de estimarlo sempre ab exés , puig á aixó la portaban son gust y sa obligació al mateix temps. Pero no volgué

ANY I. BARCELONA 18 DE JURIOL DE 1868. NÚM. 30

D'RECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

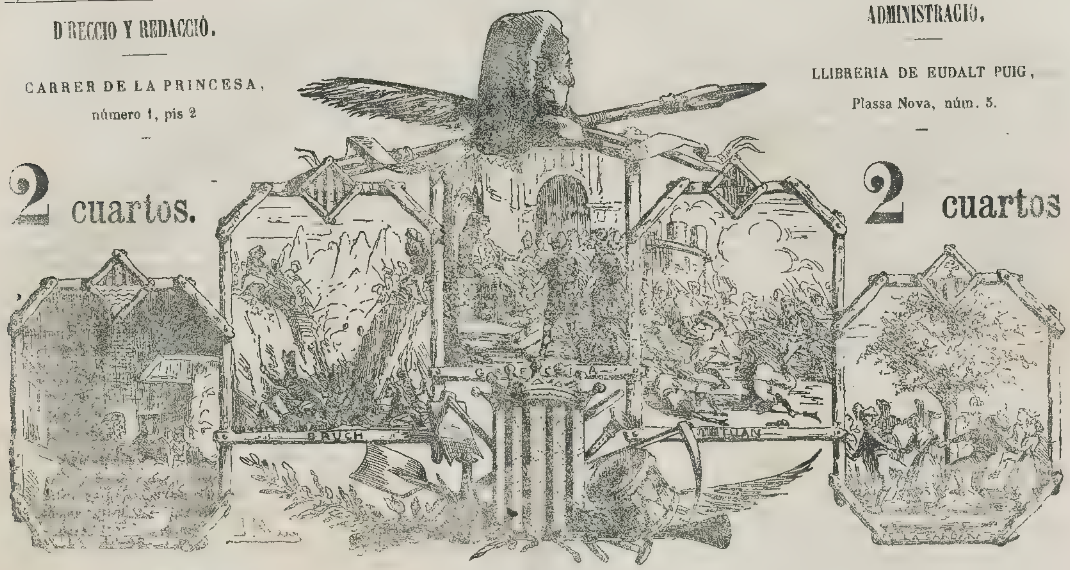

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Necrología. D. Joan Cortada, per Z de V — *Fotografía de la Barretina*, per Antoni Miralles.—*A la distinguida poetisa Na Josepa Masanés de Gonzales*, per Emilio Coca y Collado. —*Rum, Rum*, per F.—*Cantars* —*Teatres*, per Z. de V.— *La mort*, per Antony Pages.—*A. Y.....*, per M. D.—*Solucions á las xaradas y al geroglifich del número passat.*— *Xaradas.*—*Geroglifich.*—*Correspondencia de la Barretina.* —*Anuncis.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortes Wighlen.

NECROLOGÍA.

D. JOAN CORTADA.

La mort ens ha fet un agravi, puig que 'ns ha robat un sér útil á la societat. La pátria catalana ha perdut un bon catalá, Espanya un bon espanyol, la societat un sér digne, las lletras y las ciencias un decidit y lleal defensor, un bon soldat.

Mès un consol ens queda á quants teniam la honra de posehir, poch ó mòlt, la amistat del difunt, y es que en Cortada á pesar del destí, ab tot y la segadora dalla de la mort, no morirá. La sèva familia, sos amichs, y sobre tot sos numerosíssims deixebles, recordarán mentres visquin lo nom del eminent repúblich en mal hora finat; y quan la generació actual s' acabi, quan no hi hagi una ploma pera escríurer sos fets, un pensament pera recordarlos, uns llabis pera referir sos rasgos d' home honrat y de ciutadá lleal; llavoras restarán encara sos escrits, sas obras que no morirán may, pera donarli justa y ben merescuda fama. Perque la reputació de D. Joan Cortada no es una de aquellas reputacions il-legítimament guanyadas, no es filla d' un mérit tant ficticí y escás com pompós, no es devuda á cap societat d' alabansas mútuas. La reputació que te D. Joan Cortada ell se la ha guanyada.

Preguntéuho sino á sos deixebles, y ells 'us dirán que en la cátedra se convertia en un bon orador; preguntéuho als pedagogos y ells 'us contestarán que bo era lo sistema d' ensenyansa que posava en us pera fer arribar lo complicadíssim coneixement de la ciencia histórica, fins á las intel-ligencias mès ineptas y mès poch desarrolladas; preguntéuho als historiadors y 'us dirán que la sèva historia d' Espanya se pot posar al costat de la de 'n Lafuente, y que sos tractats elementals de Geografía política y descriptiva, Historia universal y d' Espanya, honran á qui 'ls ha fet; preguntéuho, en fi, als literatos y ells us contestarán que va traduhir perfectament á la llengua espanyola lo *Paradís* de Milton, los *Misteris de Paris* de Sue, y altras obras d' indisputable mérit; ells 'us dirán qu' en sas novelas originals cumplia ab totas las condicions que la retórica estableix: que parlava y escribia perfectament la llengua de Cervantes, y que fins en los escrits en que s' hi veya poca profunditat ó escás mérit en lo fondo, s' hi descubria sempre una forma envejable, una manera de dir excel-lent. Pera convéncerse d' aixó mateix qu' estem dihent no cal pas fer mès que fullejar los escrits que baix la firma de *Benjamin* ha publicat en sa última época literaria en l' acreditat periódich *El Principado*. S' hi veurá en ells tal volta poch fondo—circunstancia aquesta mòlt llegitimada si 's te en compte lo mòlt que produia lo Sr. Cortada;—pero sempre en ells s' hi descubreix una facilitat en lo lléguatje comprensibla tant sols en qui com ell—y sigui dit en honor de sa aplicació,—havia sabut *Lo Don Quijote* y mòltas altras obras clássicas, de memoria.

Cortada sempre ha brillat en qualsevulga esfera á que s' hagi dedicat.

Sent advocat, lo veyem promotor fiscal, sent escriptor presta verdaders serveys á las lletras, y 'l veyem nombrat en justa recompensa, membre de diferentas societats científicas y literarias; quan se tracta del professor se 'ns converteix en catedrátich de Historia y Geografía, y per fi, quan se prescindeix del home de lletras y 's busca tant sols al sér social, llavoras se 'ns converteix en un dels individuos de la Junta de la Casa de la Caritat, en un bon pare de familia y en un bon ciutadá.

Lo Saló de Cent recorda encara lo discurs qu' en la llengua de Muntaner va pronunciar l' any en que fou president del Consistori dels Jochs Florals.

Á mès d' aquest, mòlts altres varen ser los serveys que rendí á la nostra llengua y á la nostra terra, podent citar entre ells lo que li feu escribint los articles titulats *Catalunya y los catalans* que actualment estem reproduhint posats en llengua de la terra, en nostre semmanari.

Era bon catalá, y en totas parts,—fins en la cátedra —sostenia y afirmava ab sa autoritat, que la llengua catalana es llengua y no dialecte, y que pera ser llengua no li mancan ni gramáticas, ni diccionaris, ni poetas, ni historiadors, ni teatro, ni prempsa, ni tot lo que deu tenir una llengua pera ser tal.

Durant l' any académich hi havia duas llissons que eran altres tants aconteciments, no direm pera sos numerosos deixebles, tant sols, sino pera tot lo Institut en pes: lo dia en que devia esplicar la espedició dels catalans y aragonessos á Grecia y lo jorn en que devia referir la guerra de la Independéncia, la cátedra se li omplia de gom á gom y ni un sol lloch entre deixebles y oyents, quedava vuyt. Tal era lo fanatisme que produian eixas duas llissons esplicadas per ell, que quan de Catalunya y de la terra espanyola se tractava, era tot eloqüencia, tot entussiasme, tot verbossitat. Los rasgos oratoris se confonian á voltas ab los crits espontáneos d' entussiasme de sos

deixebles que—á pesar d' ells,—no podian á voltas contenir.

Era tant l' amor que sentia per sa patria que ni una sola ocasió deixava passar per' alabarla. Quan parlava del poder marítim de la Gran Bretanya, recordava ab plaher que avans que la Inglaterra tambe ho havia sigut la Catalunya. Quan parlava de Vasco de Gama se recordava ab orgull del gran Colon; y quan ell estava en lo seu element, era quan esplicava las batallas de sant Quintin y Pavia.

¿Que molt, donchs, que tots los seus deixebles estimem tant á la patria si tant bon mestre habem tingut?...

Estimava entranyablement á sos deixebles; mes no 's cregui que la seva condescendencia y lo seu carinyo passás may dels seus limits; res d' aixo: en la cátedra y en los exámens de fi de curs sempre estava just.

Raras vegadas havia comes una injusticia. No se sab de ningu que 's pugui queixar de sa recta manera de obrar. Al baixar á la tomba sols benediccions se n' ha emportat, no pas malediccions. Prou saben sos deixebles lo molt carinyo qu' ell 'ls hi professava. A mes del que 'ls hi demostrava durant l' any, hi havia també lo llanto ab que 's despedia de ells l' ultim dia del curs.

Donava gust veurer aquell cel que desplegava en la ensenyansa, sense desanimar may. Recordem que un dia preguntá la llissó de geografia, á un alumno altament inepte. Quantas paraulas digue lo professor foren inútils. Se passá l' hora y fou perduda: l' ignorant no cedia. Llavors en lloch de enfadarse y desanimar, se contentá tant sols esplicant lo qüento seguent:

«Hi havia un home que havia comes una falta molt grossa, molt.»

«Preguntantli quin castich volia, ell contestá que gran era la falta y gran devia ser lo castich que li impossessin.»

«—Donchs bueno, li contestá 'l jutge, ensenyaras geografia tota la vida....»

Y en mitj de la riallada general despedi als alumnos diéntlosi que en lo seguent dia donarian la mateixa llissó. Vingué la llissó seguent y 'l catedratich preguntá al mateix ignorant del dia anterior. Lo que avans no havia sabut res, are sabia y comprenia la llissó, gracias al cel y á la incansable constancia del que may desesperansava.

Coneixía ell tant be la naturalesa dels estudiants que ab una sola mirada, ab un gesto per insignificant que fos, lograva la disciplina y ordre escolastich que altres á voltas no alcansan á pesar de posar faltas á discreció y ab tot y 'ls concells de disciplina..

La Cátedra que com deya ell era la seva vida, fou sens dubte la seva mort. Recordem encara la última llissó de historia de Espanya que volgué esplicar ell á pesar de una grave indisposició que ja feya temps que 'l tenia patint. Se tractava del seu cavall de batalla: d' esplicar la guerra de la independencia. Lo discurs durá tota l' hora y atés lo seu estat delicat, las dimensions de la esplicació y lo molt que durant ella se va afectar, no dubtem en assegurar que alló fou lo que li causá lo vomit de sanch que li sobrevingué la nit del mateix dia de la esplicació.

De manera que l' amor á la ciencia l' ha mort. Sa perdua ha sigut sentida. ¡Ditxos qui com ell deixa llágrimas, tristesa, desconort y anyoransa en torn de son sepulcre!...

En lo fossar de San Gervasi, hi ha una lápida que sols diu:

Joan Cortada morí en lo dia....

Aixís ho disposá lo finat. Lo qui tingué prou talent pera ser home quan vivia, lo tingué també pera obehir al principi d' igualtat despres de mort. Lo talent may s' ha d' honrar á si mateix: aixó es obra tant sols de la admiració. Aixís es com al peu de aquella llosa sencilla y modesta, anirem á depositar á son debut dia sos numerosos deixebles, una corona mortuoria que será á la vegada recort de gratitut, prenda de carinyo y tribut al verdader merit...

Are sols desitjem que com á complement de sa vida literaria, se publiquin á la major brevetat possibla las obras que segons las nostras noticias ha deixat pera publicar quant fos mort.—Z. de V.

FOTOGRAFÍA DE LA BARRETINA.

II.

EN TITÓ.

Ni trenyent los cinquanta mil duros, ni estant en un primer pis á la Rambla, ni tenint cotxe y palco al Liceo; es possible que ningú sigui tant felís com en Titó, que en sa vida ha pensat en cap de totas aquestas cosas.

A n' en Titó ja 'l conech de fa molt temps y sempre me ha fet la mateixa enveja. Pot tenir diferents oficis: mestre de casas, escultor, mosso d' una casa de comers, tot ho pot fer. Pero tant se val. lo que constitueix sa felicitat, no es l' ofici sino son carácter trempat y aixerit, com no n' hi ha gaires.

Per darlos gust, l' han de buscar un diumenge á la tarde: lo trovarán en lo café d' Espanya ó en lo Espanyol, per allá á dos quarts de tres, acabantse de xuclar una tassa de café y un puro de quatre quartos. Ell, ademés, sempre usa del dret que nosaltres nos havem creat, de tirarse 'l rajet de rom en lo vas de l' aigua, ab lo terrós de sucre que s' escatima del café. Llegeixin en sa cara, no hi ha res que no inspiri alegría y que no reveli satisfacció: sembla un paisatje de Suissa ó una carta de col-legial. Porta xavo: sobre tot lo xavo, perque sense aquest, en Titó no fora en Titó. Lo gech ab faldonet: quan aixís no siguin moda, lo gech d' en Titó també mudará d' hetxura, perque en Titó va sempre á la moda. Armilla groga ó blanca de piqué, neta, planxada, curiosa: no hi ha res que dirhi. Camisa ab aucells brodats pel pit; corbata vermella, ó groga, ó blava, pero sempre d' un color aixís. Pantalon del color de moda, pero sempre 'l mes viu y pronunciat: ha dut color d' habana, ha dut color blau fort, ha dut quadros grossos: ara porta color de mico. Botinas de xarol ab camilla de color de xocolate ab botonets blaus. Y bolet blanquinós sempre: velshiaqui en Titó. Res de bigoti, ni patillas; casi may dú res á la cara.

Seguiulo, que lo diumenge dona gust anar ab ell. Atravessa la Rambla, s' en vá cap á la Riera del Pi, y un xich avans de trovar l' iglesia, s' atura en una porta, truca y fa un xiulet graciós. Ni de pinxo, ni de senyor.

—¡Titó! crida una veu desde 'l segon pis... Ja baixo.

—Ves de no tardar!

Al cap d' un moment baixa una cambrereta, tota composta y arreglada, ab monyo alt, vestit de jaconá, arrossegant, botas ab tacons y mocador de *barege*. Es la promesa d' en Titó, se 'n van á passejar.

Avans que l' Ensanxe bagués passejat sa devastació per lo passeig de Gracia, en Titó y la Roseta anavan á menjar figas á la font de Jesús; allí passavan mitja tarde y ab una volteta que davan despres, tenian la tarde divertida y apetitosa. Ara se 'n van cap al passeig y se fican al Prado á véurer lo que fassin, pero al públich, no; en sillons de *rejilla*, perque en Titó paga y ningú sab ferho com ell.

Ja han fet la funció: mentres ha durat, en Titó no n' ha perdut res, ha criticat als actors, ha fet notar los versos que se passavan del paper, y fins ha estat á punt de xiular al véurer que 'ls actors se prenian ab massa calma la escena del desafío ó la del terremoto. En Titó, jo no sé com s' ho fá, pero lo cert es qu' ell sap de memoria casi tots los dramas. La *Flor de un dia* la té pel cap dels dits, lo *Trovador*, lo sap adormit... es lo gran frecuentador de teatrets, lo gran entussiasta de companyías del Triunfo y Tirso.

No 'ls diré sino que al sortir de la funció, en Titó y sa promesa se 'n van al café; allí ella pren y ell paga, despres la acompanya á casa y ell se 'n torna ó al teatro, ó al Euterpe á ballar ab totas las que troba.

Ell es d' un coro: quan pels carrers ó pels passeigs sentin uns quants que prenen la fresca cantant alló:

> Corred, volad, si, si!
> venid, corrad, voled...

en Titó hi es.

També es dels de San Mus; ha estat á Montserrat deu ó dotse voltas; ha vist San Miquel del Fay... lo Tibidabo... ja ha perdut lo compte.

No se li sab res dolent, treballa, es felís, y...

Díguintme ara, si ha algú que visqui com en Titó.

Antony Miralles.

A LA DISTINGUIDA POETISA

NA JOSEPA MASANES DE GONZALES.

Bell n' es en nit serena—la lluna contemplarne,
La terra il-luminantne—ab blanca resplandor:
Donchs mólt mes bell ne trobo—lo brill de ta aureola
La que il-lumina y daura—ta pura inspiració.

Quan dols n' es del aucell—la pura cantarella,
Quan grata l' armonia—d' un bell matí de Maig...
Donchs mólt mes dols ne trobo—de ta lira 'l preludi...
De tos cans plens de vida—del cor arrabassats.

¡Mes ay! felís seria,—si un jorn ma lira muda
Un trist suspir llanses—que digne fos tant sols
De esser plenyut per tu,—oh reina de poesia!
Quan gran mon plaher fora,-quan gran fora mon goigl.

S 'l mon te dona en cambi—de tas treballs un dia,
Riquíssima corona,—de perlas y llaurer,
Será, si, sens' disputa—donada ab gran justicia,
Puig quan lo mon corona,—corona dignament.

Emilio Coca y Collado.

21 Juny 1868.

RUM, RUM.

Hem rebut lo quadern primer del tomo segon de *Lo Trovador de Montserrat* que conté las següents poesías: A Frederich Mistral.—Los héroes del Callao.—¡Viva Provensa!—Delenda est Cartago.—En la Montanya (recomenem la lectura d' eixa poesía que es la millor del quadern).—Desde un bastio del castell de Foix.—Endressa als trovadors de Provensa.—Anyoransa.—Lo sagrament de la Comptesa.—Lo Paradís del mon.—Complaint.—A la poetisa provensal Rosa Anais Roumanille.—Lo cant del Desterrat.—Versos escrits al peu d' un retrato de Cristófal Colon. No podem resistir al desitj de reproduir en nostras columnas eixa última poesía que per si sola recomana 'l tomo Dificilment se pot dir mès y mès ben dit en tant pocas paraulas:

Quan lo vejan passar un jorn las turbas,
Lo front pensivol, la mirada trista,
—Es un foll—dejan; y la gent llavoras
ho creja, se 'l mirava y l' escarnia.
¡Un foll! un foll! un foll... Santa Madona!
¡Déu nos en do per cert d' eixas follías!

Ay! en tots temps y en totas parts fou sempre.
Al geni sempre la briballa xiula:
tots los homens com tu, Colon il-lustre,
es ab sa mort com naixen á la vida.
Enveja, ara 'l tens viu ¡upa! ¡Destrossal!
Posteritat, aqui 'l tens mort. ¡Admiral!

—

A pesar de que algú 's va figurar que los fills de Arenys de Mar eran fills de Madrastra ó bè de la esclavitut, se feren balls y 's ballá forsa, se varen fer fochs artificials que foren mólt bonichs y se organisá una professó que pocas vegadas s' haurá vist tant lluida en aquella vila. Tot aixó gracias á certa energía desplegada á temps y ab prudencia, y gracias á que ningú 's burla impunement de la autoritat superior de la provincia.

—

Un aplaudit poeta catalá está escribint actualment una pessa en un acte que 's titulará: *Una arcaldada*. Diuhen bonas llénguas que s' estrenará en un poble de la costa y que 'l dia del estreno s' hi podrán llogar cadiras.

—

Indirectament ens ha vingut un recado de part dels *Bufos*. Vegin si ho entenen axió de la brometa, que fins ens han fet dir que si 'ls ataquem forsa, quan s' hagi acabat la temporada, ens enviarán una entrada d' abono. Si algun de sos autors arriba á sentir aquest *xiste*, de segur que 'l posa en un *disbarat* cómich-bufo. Aixó de suposar que nosaltres som capassos de véndrer la nostra independencia y la nostra dignitat per un billet de abono, es un *xiste* que sols es propi dels..... ¡Alto!

—

Sr. Mortes: Per dirli á vosté que no sap historia, ni teoría del art, ni estética, y que coneix sols pochs artistas célebres, y per aconsellarli que estudihi un xich mès; á ningú se li ocurrirá 'l dir que sigui cap insult ni vosté pot probarnosho. Per aixó y per la plena convicció que tenim de que vosté 's cubreix ab un pseudónim per' atacar á un redactor nostre, y sent aixís que lo posarse careta per' anar en contra d' un altre que va ab la cara descuberta, sols es digne de gent hipócrita; no li publiquem lo remitit, puig los articles 44 y 47 de la lley de imprempta, que portem mès ben estudiats que no pas V., no 'ns obligan á insertar remitits contestant á un suelto, quan aqueixos remitits están firmats ab un nom que no es lo verdader. Aixís, pues, ja pot acudir á qui vulgui pera obligarnos á insertar lo dit remitit, puig primer deurá probar vosté ab document apropósit, com es *Lluis de Mortes, resident en Vich, y que ha estat criat en la cort*, lo que li será un xich dificil.

Ara devem dirli que no te cap dret á suposar que lo *rum-rum* á que aludeix siga de ningú, en particular, sino nostre, puig nosaltres sols atmetem firmats ab lo nom propi, y encara segons lo cas, los escrits que ataquin á altres. *Senyor de Mortes*, estigui bonet y no s' hi cansi. Ah! escolti: quan se contesta á un remitit no 's fá res mès que alló. Li diem, perque sembla que vosté en aquella especie de contestació, se 'n va un xich—un tros,—del camí real. Disposi.

—

En lo número que ve, será fácil que 'ls diguem alguna cosa del eminent Rossi y de la companyía lírica italiana que ha comensat á actuar baix bons auspicis en lo teatro de Varietats del passeig de Gracia.

F.

CANTARS.

Perdut en lo mon me trovo,
perdut, perdut sens consol...
com nau qu' es juguet del vent
tenint malmés lo timò.

—

De totas mas desventuras
culpable una nina n' es:
que culpable es, mòlt culpable,
qui no torna lo que pren.

—

A una nina li donguí,
pensánt en mil il-lusions,
lo que val mès que cap joya,
lo mès estimat: lo cor.

—

Una nina, sens desdeny,
lo mèu cor ne va aceptar...
y ab un prolongat silenci
despreci sols me torná.

—

¡Ay nina! quanta amargura
que derramáres en mí,
y quant en aqueix trist mon
encar me farás sufrir!...

—

Dèu te perdò bella nina,
nineta Dèu te perdò!..
dau fatal de ma desditja,
causa de mon desconsol...

TEATRES.

CAMPS ELISEOS:—LE CHALET.—LE TOREADOR.—LE DOMINO NOIR.—LES MOUSQUETAIRES DE LA REINE.

La opera *Chalet* no serví més que pera donarnos á coneixer fins ahont poden arribar las facultats artísticas de Mad. Lastrade y pera acabarnos de convencer de la mediania de Mr. Trillet y demes artistas que en dita opera prengueren part. No fou gaire mes afortunada la opera *Le Toreador* si be aquesta tingué la gran ventatja de tenir per interprete del principal paper á Mad. Dupuy.

Escusem elogis que serian injustos y ocupemnos dels *Mousquetaires de la Reine*, que tractantse d' eixa magnífica producció molt será que no 'n tinguem de prodigar, sobre tot si 'ns fixem en la hermosa aria del acte primer que tant be interpreta Mad. Dupuy, en las coplas del tercer acte que diu ab gracia marcada Mad. Lestrade, en la romansa de tenor que diu ab sentiment musical Mr. Blum y en lo arrebatador duo del mateix acte cantat admirablement per eix artista y per la heroina de la opera Mad. Dupuy.

Lo mencionat duo es sens disputa la pessa de l' opera y creyem que 's val la pena de anar als Camps encara que no sigui mes que per' sentir eix duo. Lo tenor dona unas quantas notas molt ben donadas y que arrebatan al públich. Aixo mateix será motiu per' que li fem present que sent las sevas facultats algun tant majors del que á primera vista representa, tal volta podria prescindir de recorrer ab tanta facilitat com ho fá, al registre de falset, que per altra part no es massa agradable.

En síntesis: l' execució dels *Mousquetaires* ens va deixar bastant satisfets.

Le *Domino noir* es la millor opera que s' ha fet en la present temporada, y entenguis que 'ns referim á la execució. Lo principal de l' obra es lo tercer acte. Mad. Dupuy—com sempre,—estigué á grandíssima altura. Lo caricato Mr. Duvoce digué mol be l' aria de dit tercer acte. Mr. Blum regular en los dos primers actes y bastant be en lo tercer. L' orquesta bastant regular. Es notabla la aplicació dels professors, puig en molts pochs dias han millorat moltíssim: *á Dèu lo que es de Dèu y al César lo que es del César*.

Z. de V.

Arribats á casa hi hagué una verdadera pluja de felicitacions y enhorabonas.

Per 'l pare, per la partera, per los padrins, fins per la llevadora: per tothom n' hi hagué ab abundancia.

Després cuidá cada hu de sa córpora y ni un deixá de aprofitarse del rebost de la casa. Sortiren los pernils y llangonissas, los vins del celler y las mil y una golosinas que fabrica lo droguer. Tot fou menjat y destrossat sense compasió.

No se arrivá á las bodas de *Camacho*; pero poch se 'n hi faltá.

Hi hagué un verdader saqueig, ab gran contento de 'n Mateu que ho pagava, puig la millor prova de atenció y carinyo que podian darli los convidats era menejar las barras fins que de cansadas se 'ls sentessen y omplir lo ventre mentres n' hi cabés.

Al últim mes en-llá de mitj dia se retiraren, repetint las felicitacions y 'ls «que per mòlts anys, que aquest no sia lo últim» y altras cosas que automáticament se diuhen en semblants casos; portantsen tots sense excepció una mocadorada de confits pera recort de la festa y pera estendrer sos dolsos efectes á las respectivas familias.

Contan las crónicas que apesar de tenir aquella gent uns ventrells mòlt semblants á pedrers, lo metje hagué de ser cridat per algunas indigestions y lo apotecari despatxá algunas unsas de cremor tártaro y fins de sal de Madrit, puig llavoras no estava encara en moda la magnesia.

CAPITOL XV.

Omega.

—Lo bullici de aquest dematí, deya la Marta, me ha fet mal de cap y 'm trovo tota fatigada.

—Aixó no será res. Descansa y vejas si pots agafá la suor, que tot passará.

En Mateu acotxá ab cuidado á sa muller, ajustá 'ls finestrons y se retirá de puntetas, dihent als noys al surtir:

—Aneu á jugar á fora y procureu no fer soroll, que aquella no se trova bé.

rer als medis mes reprobats, en... pero val mes deixarho correr, puig hi ha cosas que ni nomenarse dehuen encara que 's tracté de afrontarlas.

Son ells *pancistas* en son género y com á tals despreciables

Per fortuna entre las clases menos acomodadas y entre la gent del camp, sensilla y creyent, apenas se trova un exemple de tal monstre.

Allí los fills se consideran en son verdader significat com fruit de benedicció y espresió patent de un favor de la Providencia. La esterilitat es temuda y vergonyosament soportada, la fecunditat se te per gran gloria. Perque 's creu, y no es mal pensat, que los fills son lo capital de la familia, que son sos mes certs ahorros. En ells se inverteixen en gastos y cuidados, pero ells retornan lo gastat ab crescuts interessos, ab gustos y satisfaccions que proporcionan son amor y sas caricias, ab apoyo material quan ho exigeix la vellesa de sos pares.

Per aixó en casa de 'n Mateu lo naixement de un noy fou un aconteixement joyós que omplí de alegría á tothom y cada hu cuidá de demostrarla com millor li aparegué.

Sobre tot en Melció y la Roser estavan boigs de contento per la aparició de aquell nou germanet, que segons los digueren havia sigut remés desde Girona dintre de un carro de palla que havia arrivat aquella matinada y estava encara sense descarregar á la porta de la establa.

—Per mes que ho conten, murmurava en Pau que ho sentí dir á un, no m' ho faran creurer.

—¿Que vols dir ab aixó? li preguntá Bernat maliciosament.

—Que jo era aqui quan ha arrivat lo carro y no he vist que portessen cap bordagás.

—Vaig creyent, Pau, que may enfonsarás cap trona.

—Ay! ay! ¿perqué?

—Perqué tens pera llogar lo pis de dalt.

Aixo era lo límit de la comprensió del pobre Pau, que se quedá sense entendrer res, somiant truitas y ab la boca oberta.

En Bernat se retirá rihent entre nas y barba; mòlt satisfet de sa superioritat y tocantse ab certa malicia compasiva lo mitj del front ab lo índice de la ma dreta.

LA MORT.

Á LA MEMORIA DE D. JOAN CORTADA.

SONET.

Llampanta corre sempre y molt furiosa
Y estent en lo seu pas la segadora
Dalla. No mira enrera, y destructora
Ab sa vista senyala l' ampla llosa.
Murallas ni palaus li fan may nosa,
Ni may devant la forsa s' acocora,
Trepitja ab son fret peu, aterradora,
A tot quant á son pas furient se posa.
Noblesa, modas, luxos y riquesa
N' esventa y aniquila ab sa bravura,
Y tot tribut rendeix á sa feresa;
Mes no... una cosa hi ha que sempre dura
Fins sota de la tomba mortuoria,
Y aquesta augusta cosa ¡n' es la gloria!

ANTONY PAGÈS.

A Y.....

Com hermosa aucelleta
que airosa vola
y volant sembla 's perdi.....:
.....mes sempre torna
ahont te la seva amor
y al niu se posa;
Aixís ma fantasía
rápida vola,
vola...vola...y 's pert....
mes sempre troba
l' arbre de mon amor:
¡ta imatge hermosa!

San Celoni. Maig 1868.

M. D.

Solucions á las xaradas y al Geroglifich delnúmero passat.

La *Ca-ra-bas-sa*, als tosinos,
y pera mi 'l *pi-ca-poll*...
Geroglífich: *en aquest*
mon cada casa es un mon.

Enviadas pel correu.

XARADAS.

Ma *primera* es una lletra
que en lo jesus trobarás,
y juntada ab ma *segona*
es lo nom del meu germá.
Si es que tu forner 't fassis,
drapaire ó be carboner,
ab tota lley *prima* y *tersa*,
y 't dich que farás cales.
Quan ab la Pona jo 'm casi,
prima, tres y *dos* ben fi,
puig seguint aqueixa norma
ben prompte 'm faré molt rich.
Quan entris á alguna iglesia,
segona y *tersa* al instant,
que á tots bastant 'ns convé.....
Desitjo molt *tersa* estar.
Vamos: ja puch tocá 'l *dos*
qu' es cosa que 's canta be,
y si lo meu *tot* no acertas
tens del *tot* un magatsem.

AGUSTINET B. Y B.

Lo gran «prima» es de 'n Pitarra,
dos es verb y consonant;
lo qui dongui 'l *tres de pit*,
ja 's pot di un tenor com cal.
Lo *tot* á las lletras patrias
dias de gloria ha donat.

UN OBRER.

GEROGLÍFICH.

LININ et I PPLLOOR DTOIST

SPEERQRUERA : Pre Pre ala Pre 0

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de *La Barretina*.

J. R y R. Barcelona. Tindré present lo seu consell que ja me l' han donat altres lectors. Gracias. Un d' Arenys. Posaré ab molt gust la seva xarada, pero m' ha d' enviar la solució. P. Ab molt gust quan li toqui l' torn. F. M P. L' original ha vingut tart Dissapte sens falta. Miquelet San Celoni De las tres poesias que de V. tinch rebudas ne publico una que esta bastant be. Z E. Z Barcelona Publicaré lo geroglífich. L de M. Vich Si jo m' hi poses de pit, lo seu remitit no 's publicaria, puig lo dret que en aquells articles que fa gala de saber no fa referencia de cap manera al cas en que V se troba De tots modos, jo so molt condescendent y es probable que disapte 'l posi.—A S.

ANUNCIS.

LA MAGNIFICA

BALADA DE CATALUNYA

DEVUDA Á LA PLOMA DEL REPUTAT POETA

RUIZ AGUILERA,

AIXIS COM LA COLECCIÓ DE POESIAS QUE BAIX LO TITOL DE

RAMELLETS

se publican en aqueixa ciutat; se venen en la nostra administració, Llibreria de Don Eudall Puig, Plassa Nova, num 5

Los pedidas al per major poden dirigirse tambe á la mateixa administració.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol,14 — 1868

No se tractava de res mes que de fer lo bateig ab tota ostentació, puig que, gracias á Déu, los medis de fortuna de 'n Mateu ho permetian.

Tres dias passaren en los preparatius, y en lo quart á las vuit del matí, se trovaren reunits los convidats, vestits de tota gala, los homens ab gambeto que 'ls arrossegava y las donas ab mantellinas blancas de diversos tons y telas, empinadas al extrem de las descomunals pintas que llavoras se usavan.

Sortiren en professó solemne, rompent la marxa lo pare, mes tou y regositjat que si hagués tret la rifa, la llevadora y los padrins; seguintlos per son ordre, la familia, los parents y los que no eran mes que coneguts. Aixís atravessaren lo compacte grupo que formavan tots los xicots de Hostalrich, que 'ls rebéren ab desaforats *vivas* y crits de contento, als quals contestaren los de la comitiva ab grapats de confits que introduhiren la confusió en las filas de la gent menuda y ocasionaren mil batussas.

A la porta de la parroquia los esperava lo rector ab son roquet y estola, pera ferlos las preguntas de rúbrica: «¿qué portan á la Santa Mare Iglesia, noy ó noya?» la qual contestada, se aná celebrant la cerimonia ab tot lo lluhiment que permetian las circunstancias.

Es veritat que no pogué amenisarse la funsió, fent tocar la orga, ni ab acompanyament de coros, perque ni una cosa ni altre hi havia en Hostalrich; pero las comares batxilleras de la vila, que sense ser convidadas se havian agregat á la comitiva, se feren notar mutuament que lo rector deya las amonestacions als padrins ab to mes solemne y pausat que de costum.

—Com que pagan be, deya una, se'ls fa millor feyna. No es tot hu quan se presenta á las fonts baptismals un pobrissó!

—Oh! llavoras tot va de requiem, perque desprès no 's fan comptes.

—No puch entendrer com en Mateu se va enfilant tant alt. Obserbeu, Mónica, que en aquest bateig no hi falta res per 'l luxo.

—Que voleu ferhi.

—¿Heu vist la hatxa?

—Prou! A Girona va anar á comprarla mon cosí y no se 'n va fer menos de dotse pessetas.

—Verge del Carme! quins gastos!

—Y que diuhen que desprès hi haura un refresch que tapará 'l sol.

—L' han fet portar espressament de Barcelona, digué una tercera.

—Ara crech que esteu mal informada, puig tinch entés que lo que donarán será un diná de general.

—A tanta gent?

—Y donchs? Ja tenen morta una badella, tres dotsenas de gallinas, y no sé quants conills.

—Vos dich que hi haurá refresch y que per'ell tenen compradas deu lliuras de xocolata y trenta de secalls, melindros y sabatillas, sense contar una pila de ampollas de aixarop y orxata y dos sachs de confits.

—Que sabeu vos?

—Ho sé perqué mon nebot, qu' es parcer de la casa ahí va tenir de anarhi per un assumpto y ho va veurer.

—Donchs, jo vos dich que ma germana es la que ha vist la viram morta y qué hi haurá dinar.

—Hi haurá refresch, perque jo mateixa he vist los preparatius

—Hi haurá dinar, perque jo vaig ajudar á plomar las gallinas.

—Y jo á desfer lo xocolata.

—Ja teniu sort de que la porta de la Iglesia es gran, que si no no passaria.

—Vos teniu fortuna del respecte del lloch en que estem, que si no ja vos hauria esgarrapat la pinta.

Aquestas disputas engrunyiren á las vellas y posaren fi á sas murmuracions y mentidas, de lo que en Mateu hagué de estarne molt content; puig á seguir la conversa hauria surtit á relluir tot alló de que no 's pot compendrer com fa tanta forrolla y aumenta sa fortuna en temps que no son del tot bons, y lo del dot de la Roser, y las desenterradas gerras de unsas, y altras calumnias per medi de las que lo públich se venjava del benestar que llavoras proporcionava la sort al bon pagés.

Mentres tant lo acte del bateig havia arrivat á son terme, y escrita ab lletra molt grossa la fe de pila en los llibres parroquials, se 'n tornaren tots cap á casa, ab la mateixa ostentació que havian vingut y repetint la prodigalitat dels confits, que feyan felissos á la quitxalla.

ANY I. BARCELONA 25 DE JURIOL DE 1868. NÚM. 31

D.E.CCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuart..

. ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. (*Continuació*). *Qué som los catalans?* *Rondallas. La llar*, per Antoni Bosch y F.—*Rum. Rum*, per F.—*Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Los Caputchins de Arenys de Mar*, per Antonet Serra.—*Solucions á las xaradas del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat* — *..adas.* — *Geroglifich.* — —*Anuncis.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe C.rtes Wishlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

(*Continuació.*)

¿QUÉ SOM LOS CATALANS?

Contestada ja dins del límits que 'ns hem proposat la primera de las tres preguntas ab que encabessarem eix escrit, pendrem per tema la segona, y ab alguna major extensió y en termes mès esplícits respondrem á ella.

¿Qué som los catalans? Abrassa tantas cosas eixa pregunta, pot satisferse á ella de tantas maneras, que, á confesar la veritat, casi bè no sabem per ahont hem de comensar á cumplir nostra promesa. Pera deixarla airosa, s' ha de parlar de nostre carácter, de nostras costums, de nostres vicis, de nostras virtuts, y encara, en rigor, de tot lo que basti á donar de nosaltres una idea cabal als que no 'n tinguin cap. Mes com no aspirem á ser llegits mòlt lluny de la nostra pátria, y 'ns dem per mòlt satisfets ab los sols lectors d' Espanya; sent com som los catalans coneguts de tots ells, encara que pot ser mal coneguts, se 'ns figura que no es necessari fer lo nostre retrato ab tanta minuciositat com fora precis, escribint pera qui no 'ns hagués vist, ni sapigués res de nosaltres.

Tenim virtuts, tenim defectes: mes mòltas vegadas se 'ns han negat las primeras, y se 'ns han engrandit los segons. Del nostre carácter s' ha dit que som intractables y fins áspres; y sense alabansa propia, afirmem que s' han equivocat al donarnos aquestos calificatius.

Som sérios y de pocas rahons, aixó es veritat. Las nostras costums que venen de mòlt antich y á las que som mès fidels de lo que generalment se creu, nostres hábits de traball, nostre geni calculador y especulador, ens donan eixa gravetat que desconeixen los homes de altre temple, y per aixó escusem rahons y evitem circunloquis, que espressant freqüentment menos, sembla que diguin mès. Los homes que fan gala de paraulas, de frasseología, estarán mal ab nosaltres; nostra llengua plena de monosíl-labos, y tots ells mòlt significatius, está adecuada perfectament al carácter nostre. Parlem poch, no 'ns agrada revestir ni endulsar lo que diem, y per regla general, no 'ns ocupem de encubrir una negativa ab paraulas que indirectament la significan, sino que la deixem anar rodona y pelada. En cambi fem també un favor gastant mòlt pocas paraulas, ó cap, y prestem un servey sense fernos pregar, sense ponderar lo que 'ns costa, sense donarli cap importancia. Si 's busca la veritat de las cosas que 's vingui ab nosaltres; la hipocresía no la entenem, y la usem poch y malament, y may entre nosaltres, perque 'ns coneixem massa pera preténdrer disfrassarnos la veritat. Quan parlem ab personas de aquellas que 'ns acusan d' esquius, pot ser redondejem un poch massa la espressió y endulsem la asperesa que hi ha en lo fondo de lo que diem; mès si 'ns apuran un xich, sortim ab la veritat neta y amarga, perque no som nascuts pera fer comedias y ser farsants. Alló del pa pa, y lo vi vi, creyem que se 'ns pot aplicar perfectament: pero som formals, may faltem á la paraula, y apénas la hem deixada anar, ens contem firme y constantment obligats á cumplirla.

Diuhen alguns que som mesquins y fins afeigexen miserables y avaros. Aquesta acusació es falsa en tot lo significat de la paraula.

Los catalans som económichs per sistema; y eixa economía te per objecte grans y loables fins, mòlt dignes, per cert, de ser imitats. Volem assegurar la nostra subsistencia y la de la nostra familia en aquella época en que l' home, á causa dels sèus anys y de las enfermetats, deu créurer que sòn traball li proporcionará poch ó cap resultat. Volem vetllar pera la educació dels nostres fills, procurant á las noyas una bona col-locació qu' en Catalunya y en tot arreu es mès probable quan las noyas tenen un bon dot, y donar als noys una carrera que 'ls hi procuri independencia y 'ls posi al abrich d' una desgracia de fortuna, encara que sigui mòlt bona la que 'l pare pugui deixarli. També en aixó hi entra per mòlt lo nostre carácter independent que 'ns porta á no olvidar may la idea de bastarnos á nosaltres mateixos, de procurarnos també nosaltres mateixos la subsistencia y tot lo precís pera víurer, sense trampas, sense deutes, sense obligacions á las que tenim una aversió irresistible. Tot aixó pesa sobre nosaltres com una carga inmensa, y no carreguem aqueix pes sobre nostras espatllas sino quan no hi ha mès que aquest trist recurs ó lo de morirse de miseria. Volem fer ostentació de la fortuna en ocasions donadas y sabem celebrar ab convits y ab profussions y grandesas los solemnes dias de la vida doméstica. Acudiu á un casament, á un bateig, á una festa major de 'ls pobles petits, ahont ab mès veritat se conservan y ahont deuhen estudiarse las costums, y veureu

la abundancia, la riquesa, y fins la profussió ab que se festeja als parents, als amichs, als coneguts, y fins als que no ho son. Cert que no trovareu en la taula los macarrons á la napolitana, ni las pollas *truffèes*, ni las gelatinas, ni las granadas de mariscos, ni 'ls *ponches* á la romana, ni 'l *Champagne*, que donan aliment al pecat capital de la gola, y son una proba de que 'ls paladars están estragats; mès en la abundancia, aquestos convits sobrepujan als mès esquisits banquets, y com en las taulas de la Edat Mitja, surten allí moltons rostits, quarts de badella, llebras á dotsenas, axís com los conills, las perdius y tots los aucells doméstichs, pera la digestió de las quals auxilian al estómach los vins que ja contan cinquanta anys, economisats á propósit pera derrotxarlos en aquesta festa.

¿Es per ventura possible á tothom mostrarse espléndit en tot temps? ¿Quántas son las fortunas que poden soportarho? Lo catalá es económich, pero es gastador; economisa normalment pera derrotxar quan ve 'l cas, quan hi ha un gran aconteixement que canonishi eix despilfarro, y això sols se pot fer ab la economía de tot l' any.

(*Seguirá en lo número de dissapte.*)

RONDALLAS.—LA LLAR.

LO PASTORET Y LA NINA Ó LA COBDICIA.

RONDALLA.

Si per compraus arrecadas
Haveu de vendreus lo cor,
Bén haja la cirereta
Bén haja la cireró
Serafí Pitarra

I

Una vegada en un poblet hi havia,
Que aprop d' un riu, juguillós estava,
Una horfaneta que robat tenia
Lo cor d' un pastoret que allí habitava.
Hermosa n' era, y com lo sol rosseta,
Brillant sa cabellera de fils d' or,
Sos llavis eran grana, y sa boqueta
Obrintse ne llansava sols amor.
Joyosa á vora 'l riu un jorn estava
Guaytant de la corrent la bella cinta,
Quan dantne raigs de llum ja espurnejava
L' estel del dematí que 'l mon ne pinta.
Quietut la més sublime allí regnava
Y sola allí, de goig son cor glatia,
Quan sent que ja trinant ne saludava
Alegre 'l rossinyol, al rey del dia.
Buscava á vora 'l riu l' hermosa nena
D' arenas que ell ne porta los pichs d' or,
Y en tant que d' alegría estava plena
S' hi acosta 'l pastoret que li 'n dú amor.
S' hi atansa plè d' amor llagrimejant
Perque cubreix de pena lo séu cor,
Puig sab que si la nina es son encant
No 'n vol per ço acceptar lo séu amor.
—¿Ne vols ja que la pau del pit me robas
Ser reyna carinyosa de mon cor?
Ja sabs que d' estimarte he dat mil provas:
Donchs dónam, t' ho suplico, ton amor.
Ja sé que no 'm vols tu, perque só pobre,
Perque no tinch per tu joyetas d' or;
Mes tu n' ets, nina, d' or, y l' or te sobra
Y jo per tu só, nina, rich d' amor.—
La nina que sols vol de la grandesa
Portar las ricas galas d' or y grana,
No vol donar son cor al que riquesa
Tenintne sols de cor, vuy l' hi demana.
Y en tant lo pastoret béu amargura
Secada ja la flor de sa esperansa;
L' oratje que n' esbenta sa ventura
Li envia al fons del cor gréu anyoransa.

II.

La nina en tant ne cull del riu perletas,
Perletas y pichs d' or que 'l riu ne dóna
Per ferne d' eixos pichs arrecadetas
Y ser de las ninetas la mes móna.
Tot d' una un cavaller que ja s' hi atansa
Li 'n diu tot desseguit:—digam nineta,
O bé, ángel que 'l cel al mon ne llansa,
¿Perqué en lo riu t' estas axís soleta?
—D' arenas los pichs d' or, diu ella, aplego
Per fermen, cavaller, una arrecada.
—Jo perlas y pichs d' or á crull t' entrego,
Li 'n diu lo cavaller, si n' est ma aymada.
Ne tinch per tu nineta ricas robas
Que 'n son de filets d' or ab gust teixidas,
Ne tinch jo nina un munt de totas novas
Que ab perlas y diamants ne son guarnidas.
Ne tinch á mes, hermosa, un rich palau
Ab cambras totas d' or y pedrería;
Un bèll y gran jardí d' hont si á tu 't plau
Podrás cullir floretas cada dia.
Tindrás qui 't servirá y á totas horas
Afany ne mostrará pera servirte,
Tant sols si tu com jo nina m' adoras.
Y vols avuy, hermosa, méva dirte.
La nina que sols vol de la grandesa
Portar las ricas galas d' or y grana,
N' entrega avuy son cor al que ab riquesa
Cubrint de amor la falta li 'n demana.
Y en tant lo pastoret béu amargura
Secada ja la flor de sa esperansa;
L' oratge que n' esbenta sa ventura
Li envia al fons del cor gréu anyoransa.

III.

La nina que ab riquesas sols somniava
Son somni véu que es ja realitat,
Las robas de llaneta que ans portava
Ja sedas las més ricas s' han tornat,
Las flors que del poblet ans contemplava
Ne son avuy rosers bermells y blanchs.
Y sitis tots cuberts de seda blava
Los que eran en sa casa sensills banchs
Si n' era quan vestits duya de llana
L' encant dels minyonets per sa bellesa,
Portant ara vestits de seda y grana
L' encant ne fa de tota la noblesa.
Las flors que avans del camp ella 'n cullia,
Las cull de son preciós y bèll jardí,
Més si ans tant sols rosellas ne tenia
Ne té avuy richs clavells de hermós carmí.
Criats per son servey te pressurosos
Aquella que en 'l mon era soleta,
Y cotxes de recreo 'ls més luxosos
La que era del poblet pobra horfaneta.
Té en fi la que ab riquesas sols somniava,
Perfums de rosa y or ab que embalsama
Las cambras, la que en somnis sols estava
Avans, en un palau com rica dama.
Y en tan lo pastoret béu amargura
Secada ja la flor de sa esperansa;
L' oratge que esbentá un jorn sa ventura
Deixá á son pobre cor gréu anyoransa.

IV.

Més luego per' son cor fou de martiri
Lo cel que fins allí fou de ventura,
Bén car ne pagá prest lo séu deliri
Que un dia li inspirava sa hermosura.
Com flor que en primavera está ufanosa
Que 's seca y aniquila al ser istiu,
Un dia 'n fou la nina vanitosa
Y avuy per' sufrir penas tant sols viu.
Com fou en primavera flor cullida
Per' serne d' un senyor la rica toya,
Ne fou d' aquest mateix, quedant marcida
Mirada com trastot aquella joya.
La prenda que á gran préu ne fou pagada
Quan n' era d' or brillant y rica grana,
Ne fou al ser perdut son brill, deixada
Com drap que ja res val y no 's demana.
A un hom' que diu tenia 'l cor de roca
Per or vengué la nina lo séu cor,
Y avuy per sa desditxa véu que loca
Al vendrer 'l ne comprá martiri y mort.
Poch temps del benestar gosá la nina,
Desprès de ser per ell tota marcida,
Puig sentne de una flor la sola espina
Clavántseli en son cor perdé la vida.
Lo que ans era caricia 'n fou meyspreu,
Martiri, lo que n' era sa delicia,
Axís en aquest mon ja paga Déu
A tot qui deix' al pobre per cobdicia.
Y tant lo pastoret begué amargura
Quan seca fou la flor de sa esperansa,
Que al fi del tot perduda sa ventura
Son cor matá lo plor de la anyoransa.
La mort del pastoret causá la nina
Cavant ab son menyspreu llur sepultura,
Més fou aqueixa mort aguda espina
Que al pit se li clavá y morí ab tortura.

FI DE LO PASTORET Y LA NINA.

ANTONY BOSCH Y F.

RUM, RUM.

L' últim número del *Esquirol* publica una caricatura representant al director del nostre semanari y al de la *Montanya* com se disputan lo *Serrallonga*. Aquesta caricatura va acompanyada d' un suelto publicat en la quarta página del periódich, que per sí sol bastaria y sobraria pera que nosaltres no tinguessem cap queixa contra la redacció del *Esquirol*. Per eix motiu en primer lloch no hem volgut recórrer als tribunals, y en segon lloch perque com som partidaris de la llibertat d' imprempta, no 'ns agrada posar obstacles á ningú. Mès lo que si no volem deixar passar per alt, es que un dels redactors demaná lo permís al director de *La Barretina* pera publicar la caricatura, y lo director li digué *categóricament* que no. Mès habentli oferit lo redactor del *Esquirol* qu' axís com á instancias del senyor Balaguer se prescindiria de la cara, si ell volia donar lo permís, també se 'n prescindiria; lo director contestá que ab aquesta condició no tenia inconvenient en firmar lo permís que la lley d' imprempta exigeig. Convinguts ja respecte á n' aquest punt, estengué lo permís que poch mès ó mènos deya axís: «No tinch inconvenient en que 's publiqui la caricatura del director de *La Barretina*, sempre y quan se prescindeixi de la cara, conforme m' ha ofert un de sos redactors.» Lo redactor quedá satisfet del permís y de las rahons que nostre director li doná. Mès lo dissapte passat, sortí la caricatura qu' hem dit, *sense haber prescindit de la cara del director de la Barretina* No tenim cap classe d' aversió ni ressentiment contra 'ls redactors del *Esquirol* puig que la caricatura en qüestió, es d' aquellas caricaturas qu' encara mès abiat honran que no pas altra cosa. Mès ells han faltat á la paraula y ho volem fer constar. En aquest punt, ens dispensarán que ho diguém; pero no han estat catalans.

Lo nostre estimadíssim amich D. Estanislao Clariana s' ha separat de la redacció de *El Exámen* per qüestió de principis. Nosaltres que tenim tractat al senyor Clariana, trobem qu' ab aquesta separació no ha fet mès que donar una proba mès de sòn carácter independent y de que sab tenir la dignitat que deu tindrer lo periodista, per lo qual lo felicitem cordialment.

F.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS

ENDRESSADAS A MON BON AMICH EN ARCÍS DOMENECH.

IV.

Sentadeta sota un om,—una nina ne brodava,
Los capdells ne son fets d' or,—las agullas son de plata.

De lluny veu venir corrent,—de lluny veu venir lo patje:
—Doncelleta del mèu cor,—¿per quí lo llensol acabas?—
—L' acabo per ferl' servir—lo primer jorn de casada.—
—¿Doncas ja promés ne tens?—Donsellet no pas encara.
—Á la guerra jo me 'n vas,—d' allí, may feré tornada,
Si per mí fas lo llensol,—vindre al cap de nou semmanas.—
—Á la guerra anárten pots—lo llensol pels dos s' acaba—
N' han passats ja mòlts de jorns;—n' han passat ja nou semmanas;
La nineta á lo llensol—n' ha dat totas las puntadas.
De lluny cavall ve corrent,—del cavall cavaller baixa:
—¡Bonichs son estos brodats!—Cavaller no 'us burlau massa,
Que los que l' han d' estrenar—ja contents ab ell se 'n passan
—Tú volguesses baratar,—sèr d' un compte, en lloch d' un patje,
Pel llensol te 'n dòno jo—est anell ple d' esmeragdas.—
La nineta pren l' anell,—lo compte pel bras la agafa.
Escolans del monastir—fan brandarne las campanas.
Cabalcantne blanch cavall—de la guerra torna 'l patje,
Plé de nafras te lo pit,—al costat n' hi porta espasa.
Al serne sota del om—del cavall ja ne devalla,
La nineta no hi es pas,—á festa tocan campanas;
Lo patje ab gran desconhort—vers lo monastir n' avansa,
La nineta del llensol—ab lo compte 's maridava,
Lo patje ne llansa un crit,—campanas de tocar paran.
Lo patje mort n' ha caygut,—del pit cap nafra l' hi raja,
Las campanas altre cop—per l' espay los sèus sòns llansan
Ab tó trist tocan á morts—si á casament ans tocavan.

FRANCISCO MANEL PAU.

LOS CAPUTXINS DE ARENYS DE MAR.

Un dia 'm passejava per un dels carrers de la vila d' Arenys, quan sorprengué ma vista un religiós que portava hábit, y que probehit d' unas alforjas, anava per las casas implorant la caritat pública. Mogut per la curiositat y venintme de nou aquell trajo que no estava acostumat á véurer en losreligiosos de Espanya, me vaig acostar al home de las alforjas y li diguí:

—¿Seriau frare per ventura?

—Só frare, me contestá l' interpel-lat.

—Dispenséume la pregunta, bon germá, li diguí jo, mès com no sabia que en Espanya hi hagués frares...

—Donchs V. estava un poch atrassat, me contestá ell, jo al menos li puch respóndrer de que n' hi ha un convent.

—¿Y quín convent es aquest que vos dieu?...

—Lo nostre.

—Me agradaria véurerlo, li vaig contestar jo cada volta mès mogut per la curiositat.

—Donchs si vol venir, jo li acompanyaré. Deixim acabar de fer la capta y hi podrém anar.

Lo vaig seguir ab gust—perque la meva curiositat era gran,—y ell després de haver entrat y sortit de un sens fi de casas en que li omplian las alforjas, qui ab pa, qui ab vi, qui ab verdura, qui ab carn, etc., etc., etc., etc., etc., se dirigí cap á un carrer estret, al cap devall del qual se descubria lo convent dels pares caputxins. Lo mèu guia m' explicá pel camí que ell era llech, y que 'ls llechs son los que están mès malament del convent. Que entre passar á fer la capta y cuydarse del hort, no s' entenia de feina. Que ab prous treball li quedava temps pera resar. Que los sèus germans estavan mès bè qu' ell, perque aquells no havian de fer mès que resar y estarse en lo convent. Que en lo convent eran ja una pila (1). Que en menys de dos anys havian ja pres bastant peu. Que lo pare prior havia comensat la obra restauradora ab cinquanta duros justos. Que al principi tenia una capella sumament petita. Que ara ja tenia una iglesia mòlt grandeta. Que 'ls frares del convent podian dir y dejan misa. Que podian confessar y confessavan. Que las donas del poble 'ls respectavan moltíssim. Que la sèva iglesia era pot ser la mès concorreguda de la vila. Y que tenian un hort bastant grandet, un pati bastant regular, unas celdas decents y higiénicas, y que, ajudant Dèu, abiat tindrian cláustro y mès horta, perque lo sèu desitj sols era tenir un convent tan gran com lo de avans.

(1) No 'm recordo del número. Me sembla que 'm va dir qu' eran quinse.

Totas aquestas noticias me posaren al corrent de tot quant jo desitjava saber y 'm feren encara venir mès ganas de véurer lo convent, per lo que vaig doblar lo pas per mort de serhi mès abiat. Axís sucsehí.

Lo convent es nòu. Las parets de las portas están totas plenas d' inscripcion, unas dedicadas á María, altras dedicadas al home y recordantli que ha de morir.

La iglesia fou lo que mès me va sorpendrer.

Es gran y sas parets sostenen preciosos quadros antichs. Si mal no recordo, hi vaig contar vuit capellas y setse ó vint confessionaris. L' altar major es mòlt gran.

Quan vaig visitar la iglesia, hi havia duas donas que la estavan arreglant. En un altre departament del mateix temple, hi ha l' altar de la Divina Pastora. Fora de la iglesia s' hi veu 'l pati que me havia dit lo frare llech. Es reduit pero espayós. Al mitj hi ha una especie de pilastra, á sobre de la qual hi descansa un globo terrestre que jau sota una creu, com significant que en totas las parts del mon existeix la institució dels frares caputxins. En una de las caras de la pilastra s' hi llegeig la següent décima que llamá la meva atenció:

Cuando la bondad divina
á Cataluña envió
á los padres, se fundó
la religion capuchina
De obra tan peregrina,
de Monserrate María
es patrona, amparo y guia
y bajo su gran poder,
permanece con placer
y general alegria.

se posá en cuidado perque la grogó invadí las galtas de la Marta y apenas se li trovava 'l pols.

—Això es fet, se deya á sí mateix al examinarla, això es fet. No conech remey humá que puga salvarla.

Dos dias mes durá la lluyta.

La ciencia y la natural vitalitat perdian terreno visiblement devant de la mort.

La Marta se 'n anava, se consumia, y cada instant era un pas mes cap al sepulcre.

En Mateu mateix ho coneixia; pero no gosava confesárs 'ho.

Es tant trist pronunciar la última paraula per nostres propis llabis! Es tant dur renunciar á tota esperansa quan encara podem sostenirla ab un fil, per mes que sia de tranyina!

—Ja no tinch res mes que ferhi, li digué lo metje, la meva missió está acabada y crech que li será de mes utilitat lo rectó.

—Es dir, qué no hi ha remey?

—No sé trovarli ni penso que un altre lo trovés. Sols per miracle podria sortirne.

—Ay!

Se preng uéren totas las precaucions necesarias pera no alarmar á la malalta, y evitar que son estat se agravés ab lo trastorn que habia de produirli la perspectiva de una mort próxima.

A las primeras paraulas indirectas que li dirigí Bernat (puig en Mateu no tingué prou cor pera ferho) comprengué aquella santa dona sa situació.

—Conech que 'm moro, digué ab tota tranquilitat, conech que no. está lluny la hora en que me despediré pera sempre de tot lo material y volará lliure la meva ánima per los espays de la benaventuransa.

Los circunstants ploravan.

—Per qué ploreu? Es camí que tots havem de fer un dia ó altre. Direu que encara so jove... ¿ quí ha senyalat edat pera morir? Posada al mon per voluntat del que tot ho pot, ma vida no era meva, era un depósit que se 'm havia confiat... Avuy me exigeix que 'l torni lo mateix que me 'l doná. ¿ Per qué resistirse? ¿ Per qué considerar un mal, lo que no es altre cosa que lo cumpliment de las lleys de la naturalesa?

—¿ Qué dius? preguntá Bernat.

—¡ Oh! no hi ha cuidado. Un xich de mal de cap. Com aquets tabalots han alborotat tant aqueix matí, jo ja ho veig... Pero no será res si á Deu plau.

—Las recaigudas de sobre part sempre me han fet por. La Quica del Ros va morir de aixó, y te recordarás que á ta tia li va anar mòlt prim. Jo, en ton lloch, enviaria á buscar lo metje.

—No vos amohineu, que no hi ha por de res.

Mes en Mateu que no participava de la tranquilitat que volia infundir als altres, aná á trovar al doctor y resolgueren que per no alarmar á la partera, se presentaria en la casa valentse del titol de conegut y no del de facultatiu.

Axís se feu, prenent per pretexte lo anar á felicitarla per lo bateig.

Al sortir de la alcova tots lo rodejaren preguntantli lo seu parer.

—Está bastant carregada, contestá, mòlt encesa y té la boca seca; pero no hi veig perill. Poseula á dieta, res de menjar y dauli beurer sempre que 'n demani.

—¿ Aigua del temps?

—No, tebiona ab bolado... y que procure süar.

—¿ Qué no recepta?

— Per ara no es necesari. Demá tornaré á primera hora

En Mateu quedá preocupat.

Lo estat de sa dona lo alarmá, per lo mòlt amor que li tenia; mes no perque arrivés á confesarse que estava mala.

Lo cridar al metje fou, com qui diu pera tranquilitat de conciencia, tenint una íntima confiansa de que aquet al veurer la partera se burlaria de sos temors y aseguraria que estaba bona.

Pero en lloch de aixó, lo metje havia ordenat dieta y promés que tornaria lo endemá.

Luego lo mal era una veritat; sense perill per lo moment; pero subjecte á una agravassió y á una desgracia.

En Mateu no dormí en tota la nit, puig los cuidados son magnífichs y eficassos medis de desvetllar.

Se llevá avans que 'l sol y corregué á veurer la malalta.

Sa sola vista, apesar de sa complerta ignorancia en lo art de curar, li inspirá las mes profundas inquietuts, que desgraciadament foren confirmadas per lo doctor.

Tot voltant del pati hi ha un hort en lo qual hi creix tota classe de verdura.

En l' hort hi ha un gran safreig ple d' aigua y adornat ab una cascada en que s' hi veuhen cosetas ingenyosas.

Avans d' entrar en lo departament de las celdas se passa per un pati.

Las celdas son espayosas y en ellas s' hi pot víurer bè. Son ben ventiladas. Tant aquestas com la posició topográfica del convent son higiénicas.

Á mès de lo que hi dit, també tenen mès terra al voltant del convent. Si tot això ho han fet en dos anys, han fet mòlt. Sols una constancia inquebrantabla pot produir tals resultats.

Los pares caputxins portan hábit de color de xocolata, ab caputxa. En la cintura, una corretja 'ls ajusta l' hábit. En los peus portan sandalias ó espardenyas. Van afeitats del cap y en tot lo voltant tenen crescut lo cabell, en forma de corona. Usan bigoti y barba. Aquesta no massa crescuda.

Vaig preguntar si tenian novicis, y 'm contestaren que sí, pero que no 'n tenian gaires, y que no feya molts dias que 'ls ne havia fugit un, fill de Breda.

Preguntant jo á qué se podia atribuir això, me contestaren que tal volta era fill de las mòltas privacions y penalitats que 'ls imposavan á fi de probar sa vocació.

Las privacions, me va dir un per que consistian en férloshi passar mès horas del regular sense menjar, en ferlos vetllar, etc., etc., etc., etc., etc., etc.

. . . .

Després de haver vist lo que 'ls he contat, vaig agafar lo tren y me 'n vinguí depressa á Barcelona. Un altre dia, —si Deu ho vol,— sabrán lo que jo opino respecte als frares.

ANTONET SERRA.

Solució á las xaradas del número passat.

Si arriba á tenir *pe-re-sa*
Don Francisco de *Que-ve-do*,
li juro, Serra, que Espanya
tindria un poeta ménos.

Solució al geroglífich del número passat.

Encara que 'n Serrallonga
no havia sigut gens bo,
quan lo pobre estigué pres,
lo poble sempre piadós,—
piadós ab la desgracia,—
li cantá aquesta cansó:
Las ninetas ploren
ploren de tristor,
perque en Serrallonga
es á la presó.

Enviadas pel correu.

XARADAS.

¡Dèu me 'n guart d' un *hu* de cólera!
Envejo molt la *segona*
Perque d' estar bo es senyal,
Y estar bo es molt bona cosa.
Cassador que apunti be,
Dé *prima* y *dos* ne fa forsa.
La *tercera* no fa res,
Tant sols per fe 'l *tot* es bona.

MARIANO BURGUES.—SABADELL.

Proposició ma *prima*,
Paraula es solsament,
Mes de *primera* ab *duas*
Alguns jorns ne veyem.
La *segona* y *tercera*
Juntas venen á ser
Lo q' un fa quan te goig
O quan tristesa te.
Y la *prima*, y *segona*,
Y *tersa*,—totas tres,—
Es lo que 'ns fá á nosaltres
Quan bellesas mirem.
Mes ma *quarta* y ma *quinta*
Que son independents,
Ho sol fer lo que daura,
Qui pinta... y molts pochs mes.
Totas mas lletras juntas
Fan absolutament,
Calificatiu que 's dona
A tot lo que admirem.

P. R. S.—REUS

GEROGLÍFICH.

Quim llr. a' $\frac{1}{2}$ a 37 anys Noy VI.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte

ANUNCIS.

LA MAGNÍFICA
BALADA DE CATALUNYA
DEVUDA Á LA PLOMA DEL REPUTAT POETA
RUIZ AGUILERA,
AIXIS COM LA COLECCIÓ DE POESIAS QUE BAIX LO TITOL DE
RAMELLETS

se publican en aqueixa ciutat; se venen en la nostra administració, Llibreria de Don Eudalt Puig, Plassa Nova, num 5

Los pedidas al per major poden dirigirse tambe á la mateixa administració.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868.

—Lo mal está de puja, digué aquet, y pot posarnos en un conflicte.

—Qué es lo que té? pregunta 'l marit alentant apenas.

—Té una inflamació que se desarrolla ab una forsa y rapidesa extraordinarias. Si 's tractés de un altre individuo fora cosa molt sensilla. Combatiriam lo mal ab una sangría mes ó menos abundant segons la necesitat y fariam declararse la crísis; mes ara...

—Ara?...

—Ella está partera ¿quí s' atreveix á tréurerli sanch?

Lo metje quedá pensatiu, mossegant lo punyo de la mengala, mentres los interesats se 'l miraban anguniosos, esperant de sos llabis una sentencia.

—No m' hi atreveixo, digué per fi, usarem medis menos heróichs. Daume paper.

Receptá y prometé tornar á la tarde.

Fou acompanyat fins á la porta, per la familia, ab aquella veneració casi supersticiosa ab que es mirat lo metje en las casas en que hi ha un malalt.

La naturalesa que guarda molts secrets impenetrables fins per los que ab cor y fe la estudian, es una cosa desconeguda absolutament per los llechs que no han volgut ó pogut desentranyar sos misteris.

Lo desconegut es sempre aterrador.

Y per això, quan los fenómenos de la naturalesa se realisan de una manera fora de lo ordinari en una persona estimada, constituintla en estat de enfermetat, los allegats del malalt perdan la xabeta, tenen lo cor prim, y los afectes y angunias que 'ls agitan dominan per complert aquell raitj de intel-ligencia que podria darlos sang freda pera mirar desapasionadament la situació.

Entre ells, lo facultatiu que 'ls porta la ventatxa de menos interés, y mes sabiduría, es mirat com lo únich remey de un cas desesperat.

Hi ha una vida en perill ¿quí pot apartarlo?

Lo metje.

Aquet es pues la persona mes important, que ha de ser cegament creguda y sobre tots respectada.

Ell té en sa ma, ó al menos ho sembla, la vida y la mort. Apar un

Dèu, y Dèu lo anomenan, tradubint abreviadament la idea de que de Dèu es de qui lo be se espera y que ell será, en cas de surtir triunfant de la enfermetat, lo instrument de que se haurá valgut la Providencia pera dispensar sos favors

Los de la casa anavan tots alborotats, perque 'ls cullia de sorpresa la agravació del mal de la Marta.

En Pau era lo únich, que no comprenia perque tot alló habia de parar en una desgracia. No obstant, després de una llarga conversa que tingué ab en Bernat, que per aquesta sola vegada se olvidá de son esperit mofeta y parlá en sério, vingué á traslluir que lo carro anava per 'l pedregal y que no hi hauria motiu de admirarse si després del bateig ocorregués anar á un enterro.

Y com apesar de tot, no deixava de haverhi sensibilitat baix aquella crosta ruda, y veya que tothom estava apesadumbrat, ell també se capficá y comensá á pensar que en aquet mon no tot son ratos bons.

La inflamació avansava com un cavall á la posta.

En una altra visita, lo metje veyent que no hi havia medi de dominarla se decidí per la sangría. Hauria volgut tenir una consulta avans de determinarse; pero lo apurat de la situació no daba espera.

—Es precís jugar lo tot per lo tot, digué á Mateu, y deixarho á la ma de Dèu.

—Fasses la seva santa voluntad, murmurá lo marit ab veu ofegada.

Després de aquesta espresió de resignació, se arrencá 'ls cabells, se doná cops de cap en las parets y fins hauria blasfemat si n' hagués sabut.

Lo primer cop no l' evita la ánima mes ben trempada

Los dos noys anavan de aquí per allá veyent visions. La idea de la mort no estava ben definida en sas joves imaginacions; pero presentian que amenasava una gran desgracia y se trovavan en aquell estat de assorament que agita als aucells quan la atmósfera carregada de electrisitat apar tranquila y prepara al mateix temps una tempestad horrorosa.

La sangría posá á la malalta en un estat de debilitat alarmant.

Avans senyalaba lo metje, com síntoma dolent, que tingués la cara molt encesa, los ulls enfondits y la respiracio fatigosa. Després

ANY I. BARCELONA 1 DE AGOST DE 1868. NÚM. 32

DIRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. ¿Qué som los catalans? (Continuació).—Fotografía de La Barretina, per E. V. M.—*Articles cientifichs. L' Univers. (Continuació).—Lo pensament*, per Emilio Coca y Collado.—*Rum, Rum.—Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*L' home y la humanitat.—Teatres*, per Z. V. de M.—*Solució á las xaradas del número passat.—Solució al geroglifich del número passat.—Xaradas.—Geroglifich.—Anuncis.—Correspondencia de la Barretina.*

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ SOM LOS CATALANS?

(*Continuació.*)

Lo catalá vesteix be, y la classe popular potser vesteix ab massa luxo; lo catalá no guisa son dinar en una paella, ni dorm sobre un munt de palla: cada dia menja la seva olla, més ó mènos sabrósa, pero cubreix sa taula ab blanquísimas estoballas, cada persona menja ab son plat y ab son cubert, y tota la familia dorm en llit ab son llensol, y sa flassada en ivern. Si no tinguessim lo proposit d' evitar tota comparació, podriam dir molt sobre lo que hem vist en nostres viatjes, y llavors ressaltaria la diferencia entre la manera de viurer d' altra gent y dels catalans, y 's veuria que son carácter economich 'ls hi proporciona un benestar de tota sa vida, mentres que lo derrotxar sols ofereix á altres, plahers de moment comprats á costa de molt llargas miserias. Ab la nostra ben entesa economía se aumenta la fortuna de las familias, y ab sa fortuna lo benestar general, la independencia, la seguritat de bastarse á sí mateix, y la probabilitat de no carregar sobre de nostras costellas lo monstruós, y pera nosaltres insoportable, pes de un deute.

¿Es aixó avaricia, es miseria, es tacanyería? Ni sombra: es economía normal, es lo desitj de assegurar lo benestar pera nosaltres y pera los nostres fills; es acostumarse á viurer ab modestia, es fugir los perills y los vicis fisichs y morals que naixen del manirotisme; es adquirir los medis de solemnisar los aconteciments fausts de la familia; es assegurar lo porvenir de aquesta; es conquistar la independencia; es procurarse un remey contra la pobresa; ¿y á qué es devut eix esperit economich? Al traball; lo qui hereda una fortuna, la malgasta fácilment; lo qui la guanya ab son treball la economisa perque sab lo que li costa y no vol perdrer en un dia lo fruit de llarguíssimas fatigas

(*Seguirá en lo número de dissapte.*)

FOTOGRAFÍA DE LA BARRETINA.

RETRATOS EN MENOS DE DEU MINUTS.

III.

LO PROMÉS.

Lo tipo que vaig á bosquejar no es un d' aquells que llami l' atenció per lo original, ni que admiri per alguna cualitat sorprendenta. Es un subjecte com cualsevol altre, que jo 'l trech de la pila y lo separo sols per curiossitat, sense que siga lo meu ánim volguerlo presentar aquí com una estranyesa d' aquellas que s' ensenyan en la Rambla ó al entrar al passeig de Gracia.

Lo promés no té edat fixa: alterna desde 'ls 20 als 25 anys. Passat d' aqueixos, ja no se 'n troban tants; jo crech que s' amagan ó que fugen á América. De consegüent descriuré lo primer, que es lo que mes abunda.

Generalment totas las mares li tenen una gran simpatía; l' ensenyan cuantas vegadas se 'ls presenta á la vista, al jove que fa *broma* ab la seva filla, volentli dir:—aquell si que ho fa com la lley de Dèu mana, y no 's queda fent l' *orni* com vosté, que may se declara y m' entreté la noya. Lo *bromista*, que té lo clatell mes pelat y llis que un formatje, diu que sí, que ja 'l veu, y que 'l coneix d' ensá que ella li ha ensenyat altras vegadas. Y en lo seu interior enjega al malviatje á la vella que sembla que porti lo registre de las amonestacions, als seus ciris trencats, que li destorban conversas animadas, y á la seva fatlera de ensenyarli sempre promesos nous.

La noya per lo contrari aplaudeix á la mare per sas indirectas, y si be resta callada per prudencia, calcula lo goig que li dará éll lo dia que tingui una hora tonta per comprometrers.

Las que están pera meréixer, ja no li tenen tanta simpatía; algunas potser sí, pero lo mes comú es que diguin: «lo que no 's cou per mí que 's cremi;» y giran la vista al altre costat, pera veurer si hi ha algun distret que 's distregui ab ellas.

Lo promés en casa la futura, es lo sér mes perfecte que 's pot demanar. La mare l' alaba continuament, cada dia li troba novas gracias: es guapet, elegant, ben criat, *de la broma*... No hi fa res que tingui una d' aquellas faccions que comunment se diu que serveixen pera espantar criaturas, que ella li ha de trobar una certa cosa que lo fa semblar guapo. Y encara que sigui un *ente* d' aquells tant tanocas que encara no parlan ja s' equivocan, l' ha de fer riurer á cada paraula, y lo ha de trobar ditxós y saragatero. No dich res de quan va á visitarlos alguna altra vella que té fillas pera comprometrer. Allavoras

ja no s' parla del histérich, ni dels remeyets de casa, sino que fa lo gasto lo futur marit. ¡Se alaban sas perfeccions, son bon geni, sa postura, y se conta lo que té y lo que guanya; per supuesto que tot aixó es regalo que li fa ella. En fi, despres de haberla sentida, ja es inútil demanar mes, perque encara que fos fet ab maquinaria no se podria trobar un altre home ni mes acabat, ni mes bo. L' altra vella que se l' escolta ab lo mateix gust que li darian unas mostassas, talla la conversa, y procura esquivarse perque li entra la rabiola al sentir tantas grandesas com ensopega aquell *trasto* que no s' pot posar al costat de las sevas fillas, y que ellas *Dèu ajut* quan 'ls caurá tal sort.

Lo futur hi acostuma anar cada vespre á conjugar lo verb «estimar.» Ella l' acompanya ab molta afició, y la sogra l' agaseja y li fa mes festas que no hi ha en un calendari. Solsament que lo dia que están picats, ell se crusa de brassos com si volgués jugar á escarbat bum, bum, y ella tanca los ulls com aquell que vol fer una bacaina. Pero aixó passa, y despres que han fet las paus se quedan mes felissos qu'avants En tocant las deu, la noya prent la bombeta, y éll agafa lo *portante*, 's despedeix dels sogres, y comensan á baixar la escala agafats de las mans com los *sorgas*, se repeteixen lo mateix tema perque no 'n saben d' altre y en sent baix, lo dolent, pera ferla enfadar li dona bufada al llum y li apaga.

Se despedeixen dientse que s' estiman, y ella s' en puja escalas amunt cantant *si á tu ventana llega*, y éll s' en va ab un cor tant ample que no li cap dins la gabia del pit.

Despres que lo promés ja ha escalfat prou cadiras, ve un dia que tira la capa al toro, y se 'n va á la rectoría á que li donguin lo ascens que per antigüetat te merescut. Se casan, y com lo meu objecte es parlar solsament del promés, tinch que posar punt á ne aqueix article.

E. V. y M.

Barcelona. Febrer, 16 de 1868.

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

III.

(*Continuació.*) (1)

Los planetas telescopichs moventse com los demés al rededor del Sol y en una petita zona, se poden considerar com determinant una separació entre los planetas interiors (*Mercuri, Venus, la Terra y Mars*) y los exteriors (*Júpiter, Saturno, Urano y Neptuno*). Los planetas de aquestas duas zonas presentan entre si íntimas analogías que despres veurem. Per ara sols ne citarem duas de que ja tenim coneixement: 1.º que los interiors tots son de petitas dimensions y los exteriors al contrari, 2.ª que entre tots los interiors, sols n' hi ha un que tingui un satelit al pas que entre tots los exteriors ne reuneixen 21.

Y be. Veus aqui passada en rápida revista la familia solar, familia de gigantescas esferas ocupant tant sols un punt de la inmensitat.

Lligats á una d' eixas esferas, dificil ens seria formarnos una idea del conjunt. En aquest cas, com en molts altres, la proximitat priva la exactitut de la observació; sempre que ens arrastren lo que nos domina ens pareix gran, exels; y sols ho es per una rahó, perque ens arrastren. Aixis aquest mon sobre lo que portem ab pena nostra existencia ens sembla inmensament gran. Pero desfem 'ls llassos que á ell nos uneixen, llansem nostra imaginació á traves d' aquesta blava atmósfera, penetrem en las Aereas regions del infinit y dem una mirada á nostre mon. A poca distancia d' ell, encara s' ens presenta ab tota sa magnificencia. Enterament aislat en lo espay, rodejat de sa atmosfera, girant sobre son eje, seguint ab rápida velocitat son camí al rededor del Sol; lo veyem ab la forma d' un esperit inmens. Solsament está illuminat per la part del Sol, l' altra mitat está sumergida en la nit; pero á causa de son moviment de Rotació la part illuminada passa á ser fosca, la part fosca passa á ser illuminada. Aquestas alternativas nos donan los dias y las nits.

(1) Vegin lo número 20.

Los demes planetas tenen també aquestos dos moviments, de *rotació* sobre son eje, de *translació* al rededor del Sol. Per lo primer, sols rodarian sense cambiar de lloch; per lo segon, voltan en derredor del Sol seguint una curva que se denomina *órbita*. Cada volta del primer moviment es un dia, cada volta del segon un any.

Pero fins ara sols ha cambiat pera nosaltres la Terra; perque lo sistema solar se presenti ab tota sa veritat es precis anar mes lluny, se han de traspassar las fronteras de nostre sistema. Continuem, pues. Aquell planeta á qui ens acostem ara es *Mars*. Se 'l coneix desseguida per son color roijench. Veyentlo avansar, ab sos polos, ó extrems del eje de rotació, plens de neu, sembla 'l jermá de nostra Terra, despres passar y per fi fugir sempre rodant com portat per un torbellí.

Passant ja de la órbita de *Mars* dirigim la vista al costat del Sol. Aquella petita esfera que aprop d' ell se repara es nostra Terra; trevall tindriam pera reconeixerla á tal distancia. Ja han desaparescut aquells continents en que s' elevan nostras populosas ciutats, ni tant sols se reparan aquells mars del que mil naus se disputan lo domini. Nostra Terra á aquesta distancia no es mes que la qui ens descriu Beranger en los versos de sa ascensió.

Dans mon vol, sous mes pieds, qu' entends-je?
C' est le triste son d' un pipeau,
Qui méne au gré d' un tout jeune ange
L' un des corps nains du grand troupeau
Petit globe, obj et de risèe!
On dirait à le voir courir,
Du savon la bulle irisée
Qu' un souffle fait naitre et périr.
Je demande à l' enfant céleste
Si c' son jouet dans les cieux.
—Énorme géant, sois modeste,
Dit-il, regarde et juge mieux.

Je me penche alors sur la boule
Prêt à la prendre dans ma main!
Dieu! j' y vois s' agiter la foule
Que nous ommons le genre humaine.
— Má confusion est profonde.
Est-ce donc la notre sejour?
—Oui, dit l' ange, voilà ce monde
Dont peu d' entre vous font le tour
Ton eil y distingue sans doute
Ces monts qui sont géants pour vous,
Et votre Océan, cette goutte
Qui suffit à vous noyer tous.

Pero ¿perque entretenirse per aquesta esfera?

Continuem ja lo camí. Atravessem la zona dels *as ter oides* ó petits planetas que se crusan en son camí mil y mil voltas de tal modo que, segons diu M. Lespiault, si poguessim materialisar sas orbitas, aixecantne una seguirian totas las demés.

Deixem ja las cercanías del inmens *Jupiter*, 1400 voltas mes gros que la Terra y penetem en los dominis de *Sa turno*. Veyeu, es aquella gigantesca esfera rodejada de una dobla corona. Vuit llunas la acompanyan en sa órbita que dista 364.351,600 lleguas del Sol. ¡Que magnifich se presentaria á nostra vista á cur.ta distancia! Cenyit ab sa dobla diadema illuminat debilment per lo Sol, illuminat esplendidament per sos vuit satelits, sens dubte que si ens fos dat veurer un tant sols de aquestos planetas que descriuhen aquí y allí sa órbita en lo espay, *Saturno* seria lo mes digne de elecció.

«Sí, diu Daru, *Saturno*, ab bona rahó, contemplant sa massa, aquest Sol que per ell noes mes que un punt en lo espay, sos guardias y sos orbes diversos; pot creurers lo rey, centro del univers.»

Y no obstant aquesta esfera que ab tanta *gravetat* avansa, si us fos possible pesarla no obtindriau mes pes que 'l de una esfera de suro de iguals dimensions.

«Flotaria á la superficie del aigua com una lleugera bola de fusta.» (Flammarion).

Potser hi haurá qui estranyará que se pugui saber lo pes dels planetas; no obstant, la ciencia per datos segurs, que no son d' aquest lloch, ha arribat á saber lo pes de tots desde *Mercuri* que pesa com á or, fins á *Saturno* que pesa com una lleugera fusta.

No ens detinguem ja ab mes detalls; no busquem la Terra que ja ha desaparescut y que desde *Júpiter* presenta sa vera espressió. A aquella distancia está reduida á un punt brillant.

«No es mes que lo joch momentáneo de un efímero, cernintse sobre lo mar de l' eternitat y del infinit.» (Büchner).

Atravessem per fi las órbitas de aquestos dos planetas que quedan allá á lo lluny vogant lo primer, *Urano*, en lo crepuscul; lo segon en las tenebras, es *Neptuno*.

Fora del nostre sistema si tinguessim prous bons instruments podriam observar tots los planetas y sos moviments. Veuriam que tots ells tenen lo moviment de translació cuasi be circular. En efecte, si los planetas deixeissin un rastre detras seu, veuriam que sas órbitas forman elipses molt aproximadas, en la major part, á circunferencias (1). Com mes se apartan eixas curvas de la circunferencia, se diu que lo planeta que las descriu es mes *exentrich*.

Los planetas no tenen sas órbitas rodejant al Sol de tots cantons, solsament ocupan una ampla faixa á son enderredor. Aquesta faixa que nosaltres nos figurem trassada en lo cel y que nos la representem per las constelacions per devant de las que veyem pas sar lo Sol y los planetas tots, es lo *Zodiach*.

Los planetas tots, se mouhen en la mateixa direcció.

Per' acabar de dar una idea del conjunt del sistema solar, ens podem formar d' ell una miniatura del modo seguent:

Suposem que lo Sol sia una esfera de un metro de diámetro

Un gra de mill á 50 metros nos podria representar á *Mercuri*; una llavor de canam á 85 metros seria *Venus;* á 120 metres á la esfera central, la Terra podria venir representada per una bessa; *Mars* estaria á 200 metros ab lo grandor de una grana de panís; un esferoide com una poma de regulars dimensions seria *Júpiter*, se deuria colocar á 620 metros; una nou á 1200 metros *Saturno; Urano* á 2400 ab las dimensions de una avellana y per fi *Neptuno* á 4000 metros, una llegua á poca diferencia, y ab lo grandor de una cirera terminaria aquesta miniatura aproximada de nostre sistema.

Alguns graus de pols entre *Mars* y *Júpiter*, entre 300 y 400 metros de distancia de la esfera central, representarian aproximadament los petits planetas ó asteróides.

Fáltans per' acabar, donar algun carácter pera distingir los planetas de las estrellas; consisteix en que sembla llansin guspiras, pero com aquest carácter es devut á nostra atmósfera, com ho ha probat Arago, los planetas lo presentan algunas voltas ab una gran intensitat, particularment *Mars*, *Venus* y *Mercuri*. Per lo contrari, quan las estrellas están en lo mès alt del firmament, en la part qu' está directament sobre nostres caps, es á dir en lo *Zénit* y en las comarcas intertropicals á totas alturas, no s' observa qu' aquestas espurnin. Veyem, pues, qu' aquest no es prou bon carácter. Á mès, estém tant acostumats en nostre mon á confóndrer lo brillo ab la llum, que no seria estrany que no 'l sapiguessim reconéixer allá dalt.

Altres carácters podriam citar, entre ells lo de que tots los planetas mirats ab lo telescopi se presentan com discos mès ó menys petits, y las estrellas sempre com un sol punt; pero 'ns limitarém al principal. Á causa del moviment dels planetas y de la Terra per consegüent y de que las estrellas per sas grans distancias nos semblin fixas, veyem als planetas atravessar per entre las brillants constel-lacions del Cel, avansant unas voltas, retrocedint altras. De aquí los noms de *estrellas fixas* y de *estrellas errants* ó *planetas*.

Mòltas voltas aquest moviment no s' observa en una sola nit; pero ab pocas nits seguidas que s' observi un planeta, se 'l veu cambiar sensiblement de lloch.

Ben prompte farém una curta visita á cada un dels principals *individuos* de la familiá solar.

Després, las estrellas. Allí hi ha mès admiració que saber.

La ciencia hi trova una valla insuperabla.

Está cara á cara ab l' infinit.

(*Seguirá disapte sens falta.*)

(1) Aquest fet fou descubert per lo gran Kepler Lo enunciá com la primera de las tres lleys trovadas per ell que son las seguents:—1.ª Los planetas descriuhen ellipses de las que lo Sol ocupa un foco.—2.ª Las areas descritas per los radip vectors son proporcionals als temps empleats en descriurelas.—3.ª Los cuadrats dels temps de las revolucions dels planetas al rededor del Sol, son proporcionals als cubos dels ejes majors de las órbitas. (Se entent per radio vector la línea que uneix lo Sol al planeta. Si los planetás descrivissen circuls serian sempre iguals los radis. Pero descrivint elipses varia son valor entre certs limits mes distants quant mes excetrica es la elipse.

LO PENSAMENT.

(A UNA MORTA.)

SONETO.

Sobre una blanca tomba, abont ab tristura
Un cor enamorat plora y s' humilla,
Un pensament hermós damunt hi brilla,
Com simbol del amor que 'l mon mes dura.
Lo temps no mustia no, la galanura,
De la mes bella flor, del amor filla,
Ni lo sol, ni lo vent, roba frescura
D' eixa flor que en lo cel té la semilla.
Déu n' es son jardiner, ja que olvidada
N' ha estat del angel que 'n lo cel habita...
Ma ment constant n' ha estat la destinada,
Per fossa d' un recort que may m' agita.
No mort lo pensament, n' es flor garrida,
De mon cor lo sentiment li dona vida.

EMILIO COCA Y COLLADO.

28 Juny 1868.

RUM, RUM.

Lo nou periodich de Reus *La Verdad*, ha visitat la nostra redacció. Li agrahim la visita y prometem correspondrer á la galantería del nou colega á qui saludem fraternalment.

—

Sentim no poder publicar una correspondencia que de Girona se 'ns ha remés, á causa de haberla rebuda quan ja lo número estava compost. Se 'ns diu en ella que la companyía catalana del teatre de Romea, ha obtingut aplausos en lo teatre de Girona. Ho creyem molt be y encara estem segurs que si haguessen pogut veurer al senyor Fontova—lo primer graciós del teatre catalá—al senyor Clucellas—lo primer de nostres galans jóvens,—y sobre tot á la eminent primera actrís, senyora Soler—que no té rival,—lo entussiasme dels fills de Girona hauria sigut molt mes gran. Lo dia del despido fou obsequiada la companyía ab poesías, suscritas dos d'ellas per los poetas de Barcelona, D. Joaquim Assensi de Alcántara y D. Teodoro Baró, é impresas en la imprempta de D. Narcís Ramirez, impressor també de Barcelona.

—

La Montaña de Montserrat creu que, aixís com se ha de demanar permís pera publicar la caricatura de algú, tambe se 'n hauria de demanar pera parodiarlo. Donchs nosaltres creyem que no se 'n hauria de demanar ni pera una cosa ni pera un' altra.

—

La *societat del Born*,—portantse millor que altras societats que no han cregut convenient donar al publich las satisfaccions que aquest mereix,—ha publicat lo estat general en que 's dona compte de tot lo recaudat y gastat y manera com s' ha invertit. Inútil es dir que los pobres han tocat resultats de aquestas festas passadas. Acompanya al estat que hem dit, la següent circular qual lectura recomenem ab'gust.

MÓLT SENYOR NOSTRE :

Adjunt trobará detallat cárrech y data de lo cobrat y pagat per la caritat y bromas carnavalescas del present any.

Fins ara las funcions havian sigut costejadas únicament per los individuos de aquesta Societat; aquest any s' obrí una suscripció entre tots los establiments que podian reportar algun benefici de la celebració de aqueixas festas y nostra veu no fou desatesa; y contem que en los anys veniders ningú 's fará sórt á nostra crida, y com mes considerables sian los donatius, mes grandiosas serán las festas, venint innumerables forasters pera disfrutarlas y deixant inmensos beneficis; pus que sapigut es, que la vida de las poblacions está en rahó directa de las novetats que en las mateixas s' exposian.

Si se 'ns presta ajuda, lo Carnaval de Barcelona arrivará á ser lo que déu ésser: Barcelona es en tot la primera; son Carnaval també déu ésser lo primer Carnaval.

Y que no s' olvidi que nostre lema es á mes de *diversió* lo de *filantropía*, manto que, estenentlo per la Ciutat Comptal, cada un de sos plechs aixuga mils de llágrimas y s' emporta, surtidas del fons del cor, benedicciones en tant gran número, que forman espés núvol, qu' es la mes hermosa gloria, la mes brillant aureola de aquesta sempre gran Ciutat.

Que Déu li guardi llarchs anys sa vida.

Barcelona á 15 de juny de l' any 1868.

ROSSENDO ARUS Y ARDERIU, secretari.

—

Hem rebut lo segon plech del tomo segon del *Trovador de Montserrat*. Conté moltas páginas de relevant merit, escritas moltas de ellas en la preciosa llengua de Provensa. En aquest cuadern s' acaba la preciosa colecció de poesía que lo senyor Balaguer ha escrit baix lo nom de *Patria*; y comensa la que deu anar compresa en lo nom de *Fides*.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON BON AMICH EN ARCIS DOMENECH.

V.

La nina ne cull rosas—(mes ay) ne fa pomets,
Lo sèu aymant ne passa—(mes ay) ne cull també,
Si ella en cull de blancas—(mes ay) de tres en tres,
L' aymant las cull vermellas—(mes ay) de set en set.
Ja moltas n' han cullidas,—(mes ay) molts poms n' han fet.
Tots dos seuhen en terra—(mes ay) acostadets.
S' han fet una corona—(mes ay) treballan llest,
La nina una flor posa—(mes ay) l' aymador tres.
Un pich n' es acabada—(mes ay) l' aymant la deix,
—De tu m' en vaig aymía—(mes ay) no ploris gens
Tres vols dará la terra—(mes ay) ja aquí seré.—
L' aymant un cavall munta—(mes ay) ne fuig llaujer,
La nina resta sola—(mes ay) plora de grèu,
Tres voltas las estrellas—(mes ay, s' han vist al cel,
L' aymant no 's veu encara—(mes ay) encar no 's veu.
Campana de l' esglesia—(mes ay) sa veu esten
Del lluny cavall s' acosta—(mes ay) baixa un donsell:
—¿Per qui toquen campanas?—(mes ay) ¿per qui toquen?—
—Ta nina es maridada—(mes ay) l' espós es Dèu—
S' en entra dins lo temple—(mes ay) ¡ pobre donsell !
Las monjas al cor cantan—(mes ay) la nina hi es.
Al cap encar ne porta—(mes ay) blanch y vermell,
Las monjas la despullan—(mes ay) del cap també,
Las flors ja en son llensadas—(mes ay) ¡ pobre donsell !
—Campanas fort tuqueune—(mes ay) ben fort toqueu,
Ma nina es maridada—(mes ay) l' espós es Dèu;
Toqueune á morts campanas—(mes ay) per mi toqueu,—

FRANCISCO MANEL PAU.

L' HOME Y LA HUMANITAT.

ARTICLE FILOSÓFICU PER' ACABAR.

—Entiendes Fabio lo que voy diciendo?
—Vaya si lo entiendo.

No recordo qui fou lo primer que va dir que lo home era lo rey de la creació, y que tot lo demés sols estava en la terra y en lo cel pera servirli de ajuda y satisferli tantas cuantas necessitats se li poguessen esdevenir; pero sí recordo que moltas vegadas he pensat en això mateix y no he sapigut compéndrer de que podian servir los demés homens que despres havian vingut sobre la terra.

Si l' home va neixer pera ser lo rey de la creació, ahont son las altres creacions que corresponen als altres homens? O hi ha una sola creació ó n' hi han moltas; si ni ha una sola, sobran tots los demés homens, perque no crech que cap de vostés me digui que com á elements de la creació s' hagin de sometrer al arbitre d' aquell que 'ls mani.

Si n' hi han moltas, ¿ perqué cada hu no 's cuida de gobernar la sua?

La dificultat que crech que tothom veurá apareixer en aquesta questió bastant pelosa per cert, será motiu de sobras pera ferlos desistir del propósit d' analisarho devudament. Pero jo 'ls asseguro que ja que avuy m' he llevat de mal humor, estich decidit á abordarla y á omplirlos lo cap de sebas si son tant valents que vulguin acompanyarme fins al acabar lo article.

La creació. Velshi aquí una paraula mes retumbant que aquells dos trons de l' altre dia; paraula que tothom pronuncia y que potser ningú may la ha pogut enténdrer. ¡Y tant fácil a com sembla! Pero deixemo correr. A nosaltres no 'ns fa res que s' hagi entés ó no, y pus que lo diccionari de la Real Academia Espanyola la admet y la defineix y nos la pinta que 'ns enlluerna, cumplint aixins ab lo lema de «limpiar, fijar y dar esplendor,» que com ha dit no sé quí es lo mateix que 'l que tenen los llimpia-botas, alguna cosa haurá reconegut ella quan ho ha fet, perque sempre havem de tenir en compte los qu' ens preciem de ser un xich lógichs, de que tot efecte queda dispensat per la causa que lo ha produit y mes á mes quan dimana de una autoritat tan reconeguda com la Real Academia Espanyola, que entre altres caps conta ab lo molt gros de 'n Cañete, ab lo de nostre tant simpátich filosoph á la violeta Joseph Selgas, y ab los de altres y altres que no vull anomenar pera no ser prolijo ni cansat.

Pero qu' és lo que faig? ¡ Ay, ay, ay ! Malament camino si vull ferlos entristir, perque tinch pera mí qu' he escullit una gent que mes aviat 'ls hi farán venir ganas de riurer que d' altra cosa.

Y jo tant *pocas ganas qu' en tinch*. Mes tornem á parlar de la creació .. Ja está ben llesta. Ja tenim l' home en campanya acompanyat de la seva mitja taronja vivint com un poeta diu:

ni envidioso ni envidiado;

ja 'ls tenim vejetant per aquells florits vergers, respirant las auras puras, com diria un poeta amich nostre y sens cap altre maldecap que lo de satisfer l' un los desitjos que podia tenir l' altre.

Per fi Adam va pagar la patenta, víctima d' un capritxo de la seva dona, la poma del arbre que segurament seria una pomera, va ser lo cos del delicte, y ¡oh horror! desde llavors la humanitat encara se dol del mal de ventre qu' els hi va donar. ¿ Seria tal volta que aquell arbre tindria la malura ? No ho sé. Lo que sí sé, es que la humanitat d' avuy sempre está fentse remeys y may se cura ; lo que sí sé es que li costa molts diners, molts disgustos, y penalitats y fins moltas víctimas consumadas en aras de la curació de aquesta malheida enfermetat.

Y per això l' home es lo rey de la creació. Y perqué no ho ha de serho? Un cómich no es sempre cómich per mes que representi malament? Un rey no es sempre rey per mes tonterías que fassi ?

Donchs perqué un home ha de deixar de serho si obra malament ?

Quan Diógenes buscava un home entre tants que ho semblavan, no sé si seria perque tal volta creya que entre ells s' hi trovava lo rey de la creació.

La humanitat es pera mí l' home, no 's busqui l' home en la individualitat, l' home sols existeix en la comunitat, en lo absolut. Lo que nosaltres anomenem home era lo que caracterisava la creació en los temps de Adam y lo que ab los temps ha vingut descomponéntse en parts y cada una d' ellas s' ha anomenat home, sér independent pera sí y pera los demés. Axís com una circumferencia es una en sí y sa longitut es ¡indeterminada, axís també l' home es un, pero sa estensió es també indeterminada. La cantitat de vida es una sola en tots temps com nos diu M. Flourens, escriptor espiritualista y naturalista consumat. Velshi aquí com lo rey de la creació sempre ha tingut la mateixa vida. Per això la vida de la humanitat es invariabla, lo mateix que la de la materia es inmortal, es infinita.

Donchs quedem en que l' home es la humanitat, la comunitat de sérs y no la individualitat, lo sér en sí.

Y si Diógenes en lloch de mirar cada home, s' hagués pres la molestia de fer agrupar tota l' humanitat, cosa molt fácila en aquells temps, s' hauria desdit de que no havia trovat l' home que buscava. La humanitat es una taronja, mirar cada grill sens mirar los altres, es no veurer la taronja. Per això digué Diógenes que sols havia vist grills d' home y no cap home sensé.

Ja crech que havem vindicat sobradament á nostre simpátich Diógenes, que á fe de Dèu que tindria mes

forsa de voluntat que alguns pobles, quan parlant ab lo emperador Alexandre, un dia que aquest gran tirá, va anarlo á visitar en la plassa ahont Diógenes estava prenent lo sol ficat dintre una bota ; va contestarli que s' en anés del seu devant perque 'l privava de rebrer los raigs solars que lo escalfavan en los temps que feya fret. ¿ Y qué li importava á Diógenes que fos rey ó emperador aquell qui li parlava, si li donava molestia en lloch de benestar ? Si tots fosem Diógenes ja' ns lluiria mes la pell de lo que 'ns llueix, no seriam tant infelissos y miserables com ho som ja fa molt temps.

Pero apesar de tot, l'home es lliure entre'ls homens que constitueixen l' humanitat; que es lo mateix que dir que la individualitat es lliure en la comunitat lo qual en part li serveix de gran consol.

Y del mateix modo es la individualitat senyora de la creació , que ho es la comunitat que representa l' home rey.

La humanitat de drets y debers , lo mateix que la individualitat es lo que veyem que regna en la creació; y tot lo que d' aixó se separi es contra naturalesa, es injust. Y encara diuhen alguns que los catalans no son polítichs? Quínas veritats ¿eh?

Pero veig que ja m' en torno un xich massa y en aqueixos temps la política no 'm convé. Ba, ba, mes val que callem, y ho deixem correr y aixís potser nostre silenci será l' únich acte de política que tal volta vostés 'ns permeterán si es que no s' atreveixen á aplaudirlo. Donchs pera avuy ja he dit prou. Fins un' altre dia. Pasinhobé. Deu los guart.

TEATRES.

CAMPS ELISEOS: LA DAME BLANCHE, LA FILLE DU REGIMENT Y LE BARBIER DE SEVILLE; LOS GERMANS SEGUNDO; CONCERTISTA DE BANDURRIA. —PRAT CATALÁ: ROSSI.—VARIETATS : COMPANYIA DE OPERA ITALIANA.—TRIUNFO DEL ART.

La companyía d' opera francesa que actúa en los Camps Elíseos, obté cada dia majors aplausos. Lo públich asisteix al mes hermós dels llochs de diversió del passeig de Gracia, cada jorn mes desitjós de saborejar las moltas bellesas que conté la música francesa.

La opera *La dame Blanche*, obtingué un exit regular, y ella fou la que 'ns proporcioná la ocasió de coneixer á Mad. Guillemin. Es aquesta una artista de bonas qualitats. Te cor , y per lo tant canta ab gust, circunstancia aquesta molt recomenabla y que fá que un prescindeixi dels defectes que aquella artista pugui tenir. Nosaltres sempre 'ns hem estimat mes una frasse ben dita, que qualsevulga fermatta ben executada. Mad. Guillemin no te execusió , pero te en cambi una escola de cant bastant bona.

Los demes artistas estigueren no mes que regulars y Monsieur Blum no correspongué á lo que d' ell podiam esperar.

La Fille du Regiment es la que á nostre modo de veurer ha tingut mes bona execusió en la present temporada. Tots los artistas se han esforsat pera cantarla be y quasi ho han lograt. Mr. Trillet, per exemple, que en altras operas no fá res de bo, en aquesta obtingué alguns y ben merescuts aplausos. En lo tercer acte sobre tot, está bastant be. Pero la que s' emporta la palma es Mad. Dupuy , que está en aquesta opera, com se sol dir, en lo seu element. En la cansó del tercer acte sobre tot, en la «Belle Bourbonnese,» está arrebatadora. Dificilment se pot dir millor y ab mes gracia una cansoneta tant sensilla com es aquella. Fins va tenir talent pera no abusar de las moltas facultats que te pera executar.

Le Barbier de Seville , obtingue igualment molts aplausos, si be nosaltres creyem que la empresa no devia haber posat aquesta opera. *Le Barbier* es molt sentit en Barcelona y quasi sempre ha estat admirablement executat. En contraposició de la Dupuy ens recordem los barcelonins de la Barbarina Marchissio ; y 'ls que tenim un poch de memoria , de la Borghi Mamo. En contraposició del caricato, hi ha en Rosi ; en contraposició del barítono y tenor, hi ha l' Everardi y en Mariol y fins lo don Basilio ens recorda l' aria de la Calumnia que 'l célebre Bottero ens posava desconeguda.

Ab tot y aixó la Dupuy fou aplaudida, puig feu tot lo possible pera sortir airosa del pas , y lo barítono secundá dignament á la laboriosa artista. Devem fer especial menció del *duo* del segon acte que meresqué los honors de la repetició.

Deixant apart la companyía francesa devem ocuparnos—si be someramenl,—dels germans Segundo y de un concer de bandurria.

No som aficionats á cap classe de espectácles bárbaros. Y los que 'ns proporcionaren los célebres Segundos ho foren en alt grau. Y á pesar nostre, no podem menos de confessar que lo que aquestos gimnastas fan es altament extraordinari. Es impossible poderse formar una idea de la precisió é igualtat ab que los dos germans treballan en lo trapeci.

Lo concertista de bandurria, es un artista de poch mérit y que no correspongué del tot al nostres desitjos. No obstant, notarem en ell molta execució.

Prou de Camps , y anemsen al Prat Catalá.

En Rossi, lo célebre trágich Rossi , es objecte cada dia de calorosas ovacions per part del públich á qui ell te fanatisat.

Y en veritat que no es possible altra cosa. Rossi te lo do de fer sentir al públich de una manera especial.

Al veurerlo á n' ell, trepitjant la escena, un arriva á oblidarse de que está en lo teatre y 's transporta completament á la situació que Rossi retrata ab sos ademans, ab sas miradas, ab sos gestos, ab sa manera de dir. Los cors sensibles gosan de veras ab l' eminent trágich , puig que allí tenen ocasió de experimentar quantas sensacions y sentiments siguin possibles en lo cor humá. Celebrem que 'l públich honri á qui honra mereix y no podem menys de rendir un tribut de admiració á qui tanta ajuda dona al art dramátich ab lo foment de la tragedia.

En lo teatre de Varietats está entretenint agradablement als aficionats á música italiana, una companyía d' opera que sense pretensions de cap genre actúa en aquell deliciós lloch de recreo. Lo quarteto es bastant regular , especialment lo tenor , que canta ab molt gust y reuneix qualitats artísticas molt apreciablas.

Aconsellem á la empresa que posi operas com l' *Hernani* y 'l *Masnadieri* y que 's deixi de *Traviattas*, que sobre ser vellas no tenen casi cap merit.

Acabarem aquesta revista de teatres , consignant que 'ls bufos en vista de la molta concurrencia que tenian s' han víst obligats á rebaixar la entrada, y fent constar que aquesta semmana acaban y que per final de temporada diverteixen al públich donantli funcions *monstruosas*. Gracias á Deu que 's califican be. ¡ Gnosce te ipsum !.... Tart ó dejorn l' art ha triunfat.

Z. DE V.

Solució á las xaradas del número passat.

Cas-sa-dor.—En-can-ta-do-ra.

Solució al geroglifich del número passat.

Qui mira prim á mitja edat no hi veu.

XARADAS.

Ma *primera* te tres lletras,
tots ne tenim, ningu 'l veu,
sens ell no podriam viurer :
medita y sabrás lo qu' es.
Usa *dugas* la canalla
sobre tot per di *está quiet;*
com no enrahonan, los pobres,
se valen del medi aquest.
Se pot aplicar la *tersa*
al que te un cor exelent
y se mostra generós :
es castellana, entenems.
Instruments de *prima* y *tersa*
son melódichs instruments,
y barco sens *prima* y *tersa*
no es pas barco ben complert.
Prima y *segona*, als objectes
cuasi be los divideix,
tambe es terme de castella,
los sastres ho solen fer.
Lo *tot* es nom inmortàl,
es un nom mes que eminent,
es honra de Catalunya
d' Espanya y de tot arreu.
¡ Pero be prou que 'l coneixes !...
Donchs no t' haig de dir res mes,
pot ser á tú com á molts
moltíssims favors ha fet.
A mí ¡ molts ! En pau descansi,
jo sempre 'l veneraré.

E. MANRESA.

Si compras y 't fan bon *hu*,
Te costará menos *dos*.
Lo *tot* es un cert treball
Que serveig de distracció.

AGUSTINET B. Y B.

GEROGLÍFICH.

Qui TK or or IA

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

ANUNCIS.

ALS CEGOS ROMANCISTAS

Y CANTORS AMBULANTS.

Desde una trista cabanya,
Ple de fé y d' inspirassions,
Vos he compost mil cansons.
Diréu que aixó es cosa estranya.

—

Per' los cegos; no pels gansos,
He treballat moltas nits,
Y ara veig que tinch escrits...
Tot un llibre de Romansos.

—

Com que jo, nó 'n faré ré,
Y la gána un poch m' apreta,
Per lo préu de tres pessetas
Cada un vos 'ls daré.

—

Si algun dia en vostre front
Una idéa, os vé inspirada,
Veniu..: que tinch arreglada
La ploma, per tots del mon.

—

Demáneu, cantors també,
Que al so de vostre guitárra,
Sense serne gens panárra,
Las trobas vos escriuré.

—

Décimas quintillas, tót.
Octavas reals, sonetos,
Duos, solos, y tercetos
Vos faré, soch bon xicot.

—

Veniu donchs, lleals Espanyols
De mi no tingeu descúit.
Sabadell -— carrer del Sol.
Número vuytánta vúyt.

—

Que ab tota puntualitat,
Carregat de punt y coma,
Ne fará correr la ploma,
Eix poeta *desgraciat*.

LO TROMPET DE SABADELL.

21 Juliol 1868

Correspondencia de **La Barretina.**

M. S La Bisbal. Entesos. Ll. V. y P. Barcelona. Lo seu soneto está molt be d' idea, ácaba molt be, segueix una verdadera gradació; pero los versos no están ben rimats No son endecasílabos ni tenen los acents conforme mana la poética. G M Ja veu com desitjo complaurerlo. Cap. Young. Envihim la solució F. de S. Calella Rebut l' original. Las sevas cartas no 'm molestan ans me son molt gratas. Publicaré lo que de V. tinch rebut , á la major brevetat possible Un obrer, Barcelona. Rebut l' original , y 'l publicaré. Los arguments contra la pena de mort, se continuarán á la major brevetat. Disposi A. Z. Entesos. L. M. Dissapte faré lo que V tant desitja. Un d' Arenys. Ho va endevinar. P. y G. Barcelona. No puch insertar la poesía. J. M. V. Arenys de Mar. Sento no poderlo servir. Un obrer. Barcelona. La xarada que m' envia no la puch publicar perque me 'n van enviar un altr- de igual solució. J. H. Sabadell. Publicaré lo seu soneto. J. F. Barcelona No 'l puch complaurer. J. C. Lo que vosté 'm diu jo sols ho resoldria per lo criteri de la llibertat Quan *La Barretina* parli de política llavoras me 'n ocuparé. Per ara no 'u crech convenient. J. R. C. No 'l puch complaurer.—A. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol,14 — 1868

ANY I. BARCELONA 8 DE AGOST DE 1868. NÚM. 33

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Cataluyna y los catalans, ¿Que som los catalans? (*Continuació*). —*Articles cientifichs. L'Univers.—Rum, Rum.—Un pom de violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Acudits.—Solució á las Xaradas del número passat.—Solució al Geroglífich del número passat.—Xarada.—Geroglífic.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.

¿QUÉ SOM LOS CATALANS?

(*Continuació.*)

Per molt que ho haguem retardat espressament, per fi ha arribat lo moment de dir que mes de una volta se 'ns ha batejat ab lo lletj calificatiu de rebeldes. Sense sortir de nostre propósit de no oféndrer y de ressucitar passions extingidas, direm també duas paraulas sobre aquesta acusació, la mes grave de quantas nosaltres varem sentir quan eram jóvens y que ja considerem com á patrimoni de la historia.

Tres son los aconteciments que han donat peu á eixa injusticia: la guerra de Catalunya en temps de D. Joan II de Aragó; la de la época de Felip IV, y la del temps en que 's disputavan la corona d' Espanya Felip d' Anjou y Cárlos de Austria. La primera 's refereix á mitj segle quinse, en qual época D. Joan II de Aragó, que de son primer matrimoni ab Blanca de Navarra havia tingut entre altres fills á D. Cárlos, qu' era l' hereu, casat després ab Donya Joana Enriquez, de qui va tenir á D. Fernando,—havia concebut odi als fills del primer matrimoni, ja per impuls propi, ja per instigació de Donya Joana, que veya en eixos fills un estorb invencible pera colocar al seu en lo trono. En aquest odi no hi va tenir cap culpa Don Cárlos, perque son carácter pacífich y bondadós lo feya incapás de atráurer sobre d' ell l' odi de ningú y molt menys lo de son pare.

La corona d' Aragó tocava á n' aquest fill, per dret hereditari, y 'ls catalans volian reconeixer eix dret per medi de un acte públich, com era ús y costum en los de la corona. Lo pare s' hi negá y va prohibir als catalans que 'l proclamessen; mes com no hi havia cap rahó pera eix desaire, contrari además á la costum y fins al dret, y com per altra part eran conegudas las intrigas y la mala voluntat de Donya Joana respecte á Don Cárlos, en eixa lley de desheredament inmotivat hi vegeren los catalans un atach al dret y un despullament fet ó meditat contra Don Cárlos, y se constituiren en sos defensors.

Hi hagué mensatjes, intervencions, promesas no cumplidas, lo príncep per medi d' un engany fou fet presoner, va correr la veu de que l' havian envenenat, en una paraula, hi hagué tot lo mal que 's puga imaginar, y la suma d' eix tot, va ser que lo rey no volia pas que lo seu fill fos reconegut com á hereu, y que 'ls catalans se varen empenyar en fer eix reconeixement; y als alardes guerrers de Don Joan, contestaren ab altres alardes guerrers. Voldriam saber ahont es la rebelió.

Los catalans defensavan á un príncep llegítim, foren los mantenedors del dret; l' ajuda de la lley que traspassava la corona del pare á son primogénit; y si resistirse al despullament, al desheredament, pera lo qual en cap cas estava autorisat lo rey, es rebelarse, no sabem pas que será la fidelitat á la lley y al suprem gobernant.

Ni tant solsament foren los catalans los que comensaren aquesta lluyta; un' altra provincia d' Espanya, primer qu' ells, va formar un gran partit contra lo mateix Don Joan II y á favor del anomenat Don Cárlos; y hi hagué armas y batallas, y tot quant devia ser consecuencia d' un rompiment. A la fi Don Joan va accedir á la proclamació y entregá D. Cárlos als catalans, mes lo príncep va morir en Barcelona al cap de molt poch temps, y segons fou allavoras general creencia, per efecte del veneno que en Zaragoza li donaren. La venjansa va mantenir los brassos armats y 'ls pits plens d' ira, á lo que hi contribuiren no poch Don Enrich IV de Castella, lo rey de Portugal y la casa d' Anjou, desde feya molt temps irada contra la d' Aragó y desitjosa de venjarse d' ella.

Cert que la guerra va durar mes de lo que devia; pero en ella com en totas las civils, se extralimitá de la primera causa que li va donar impuls, s' hi barrejaren després odis y venjansas de naturals y estranjers, ab lo qual va desnaturalisarse lo primer moviment, y se va anar á parar ahont ningú s' havia imaginat. Mes axó es un mal crónich de totas las guerras civils y no havia de ser aquella diferenta de sas germanas. No obstant, axó no cambiá 'l carácter de la lluyta de que 'ns ocupem, en la que 'ls catalans foren los campeons de la llegitimitat, del dret y de la justicia contra l' extravío d' un pare, que dant á la segona esposa mes prestigi del que devia, va aborrir als fills que tingué de la primera y va fer quant aquella desitjá pera executar sos plans d' assentar en lo cap de son fill la corona que no podia cenyir sino per mort de qui tenia millor dret á ella. En axó no hi ha rebeldía ni cosa que se li sembli. Si tal se li digués, confondriam los noms y las ideas representadas per ells.

A son temps conegueren los catalans que mort Don Cárlos, morta sa germana Blanca, y sentada en lo trono de Navarra la altra germana Leonor, lo de Aragó corresponía á Don Fernando, y l' acataren

com á Rey, lo proclamaren, li prestaren grans serveys y á son espontáneo concurs va deurer móltas de las glorias que fan justament famós lo seu regnat. Si allavors no l' hagués volgut reconéixer, aquí hauria comensat la rebelió ; avans d' aixó no n' hi hagué ni podia habern'hi.

(Seguirá en lo número de dissapte.)

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

IV.

Hem dirigit una rápida mirada al aspecte general del sistema planetari. Avans d' entrar en mes detalls es just tributar un homenatje d' admiració als grans homes que tant se sapigueren elevar, un testimoni d' apreci als génits que tant be interpretaren las lleys que regeixen l' univers ; en fi, devem rendir un entusiasta tribut de veneració als mártirs d' aquesta ciencia que tant generosament derramaren sa sanch y sufriren los torments que la ignorancia y lo fanatisme imposaren als que s' atreviren á preveurer y descubrir alguna d' aquestas lleys.

Si ens admira lo génit d' un Newton, d' un Laplace, d' un Humbold per haber contribuit tant á desgarrar lo vel que s' estenia devant la ofuscada vista de las etats passadas; lo d'un Copérnich, d' un Kepler, d' un Galileo ens inspira mes qu' admiració, ens inspira una profunda simpatía perque mes que descubridors, mes que interpretadors de grans lleys, han sigut víctimas d' aquestos descubriments. Sobre sa tomba no se llegeix la inscripció d' un orgull nacional satisfet ; en sa fatigosa carrera per lo mon, no vegeren com los primers inclinarse devant d' ells los caps de sos contemporáneos y no obstant foren los que comensaren á obrir lo espinós camí que ha conduhit á la moderna astronomía á la altura en que se trova.

Devant dels uns nostra intel-ligencia s' emmudeix; devant dels altres nostre cor parla.

En primera fila se destaca la venerabla figura de Copérnich. Nascut en 1472 era fill d' uns humils forners polacos : dedicat en un principi al estudi de la medicina, despres passat á Roma s' entrega á la astronomía tenint per professor á Regiomontanus. Tornat á Polonia fou nombrat canonje y allavoras empleá tots sos ratos perduts repartintlos entre l' asíduo cultiu de la ciencia que ha inmortalisat son nom y lo solícit cuidado dels malalts á éll confiats. Si la ciencia trová en éll un gran home, los malalts pobres trovaren en éll un bon pare. Després de innumerablas vigilias y de molts duptes s' atreví á publicar sa famosa obra *De las revolucions dels orbes celestes* en que sostingué y prová que lo sol ocupava lo centro de lo sistema, idea enterament oposada á la allavoras regnant, de que nostre petit mon era lo centre inmóvil de l' univers. Una digna dedicatoria encabessava aqueixa obra. Al devant d' ella se hi llegia lo nom del Papa: «Si alguns homes llaugers é ignorants volguessen, deya, abusar contra mi d' alguns passatjes de la escritura, de que girin lo sentit, despreció sos atachs temeraris ; las veritats matemáticas sols deuhen ser jusgadas per matemátichs.»

Al poch temps de sa publicació, en 1543, la mort estengué sobre d' ell son mantell com volentlo lliurar de la persecució de que anava á ser objecte. Apenas baixat á la tomba á la etat de 71 anys, estant encara com qui diu calentas sas cendras, lo anatema caigué sobre son respectable nom y sa obra, com la de un heretje, fou insertada en lo Index en 5 de mars de 1616.

No obstant, la llavor havia estat sembrada. Prompte altras grans figuras s' aixecaren pera defensar aquesta idea ; pero la poderosa ma que havia pasat sobre Fra Lluis de Leon, pesava també sobre ells: La primera víctima fou Giordano Bruno, acérrim partidari de Copérnich.

G. Bruno vivia en Paris professant allí sas lliures doctrinas. Nascut baix lo cel dels jardins de Italia, sa vida guardá lo carácter d' aquest cel. Tant prompte serena tranquilitat regnava en son esprit, tant prompte desfeta tormenta se cernia sobre ell

Entre la espessa nuvolada de ideas perversas, que en son pensament s' aixecavan véyense brillar llamps de geni y en mitj de la fosca confusió de son esperit, la flama de la inspiració s' encent moltas voltas. Aquesta circulació de la materia de que tant s' envaneixen los químichs moderns havia sigut entrevista per ell; aquest moviment de rotació del sol que Galileo experimentá per volta primera y que avuy está del tot demostrat, també lo concebí com á probable.

Ho hem ja dit, Giordano vivia en Paris. No obstant, son esprit volia volar sempre á l' altra part dels Alpes. Lo somni de las preciosas nits de sa patria l' atreya ; en mal hora se decidí á sortir de Paris pera Italia.

Apenas arribat á Venecia la institució que ha disfamat y escrit en l' Index los noms de Descartes, Bacon y Copérnich, deixá caurer sobre ell sa ma de ferro... Dos anys després, en 1600, Giordano Bruno entregat á la desesperació exhalava son ánima en mitj de las flamas d' una foguera en lo camp de Flora de Roma. La inquisició en un arranch de compassió, volent dur *la clemencia fins als últims límits* (aixís diu la sentencia) no lo condemná mes que á morir cremat Y aixó ¡ qué havia escoltat ab *impia* calma (com diu un testimoni,) la sentencia y s' havia atrevit á dir á sos jutges que son fallo mes devia espantar als que 'l davan que á ell mateix !

Y be, ¿mereix mes compassió que despreci Bruno? ¿S' ha volgut tal volta enfosquir lo quadro perqué sembli menys abominabla sa mort? Que sabem...

Poch temps després d' aixó y d' haber sigut arrebatat de las mans del butxí, gracias á una estratajema de l' embaixador de Lluis XIII, lo célebre Campanela, lo filósoph que desde lo fons d' un calabosso anunciava en Espanya á Felip II la próxima decadencia de nostra patria ; las miradas totas se dirijiren á la causa que se comensava á formar al ja conegut Galileo.

Denunciat per lo P. Coccini, en 1616, li feren abandonar las ideas que professava sobre la constitució de l' univers. Pero ell, arrastrat per sas creencias y son amor á la veritat no pogué estar callat y en 1632 publicá un' altra obra sobre lo mateix assumpto de resultas de la que fou cridat á Roma per lo tribunal del Index. No escoltant los concells de tots sos amichs, volgué presentarse á Roma. Alguns dias després d' aquesta determinació lo mes gran sabi d' Europa era conduhit á una presó de la antigua capital italiana. Allavoras comensá son memorable procés, pero ¿per qué passar la vista sobre eixa llarga y penosa causa ? Encar á pesar del temps trascorregut, á pesar de las llágrimas de compassió que tota ánima sensibla llansa sobre eixa página de la historia, las lletras ab que está escrita brillan com un testimoni dels sufriments d' aquest venerable vell.

Sols avans d' acabar escolteu las paraulas que la autorisada veu d' un dels principals astrónoms francesos, ha fet sentir no fa mòlt temps en una de las conferencias que baix la protecció de la emperadora Eugenia se donan en Vicennes: «Galileo, venint al fi del segle en que visqué Copérnich—deya M. Flammarion—va veurer que li estava preparat l' aspirar lo calser d' amargura. No vull comensar á contarvos la vida d' aquest ilustre home que será eternament la gloria de son segle. Sa existencia es massa vasta y complicada pera tractarla somerament. ¿Pero puch per ventura saludar als héroes del traball y del pensament sens baixar mon front devant tant digna y nobla figura? ¿Puch deixar d' afirmarvos que lo procés y la condemna de Galileo han sigut dissimuladas pera justificar un tribunal que preferim oblidar que examinar y de dirvos que la veritat es que lo astrónom fou perseguit, no per sas ideas religiosas sino simplement per sa ciencia en lo moviment de la terra? Avuy tenim entre mans tots los documents del procés. La historia no 's deixa enganyar, ha derramat llágrimas y aquestas llágrimas son de fel y jamay s' esborrarán.»

«Representeuvos, continúa, á aquest astrónom venerable, á aquest vell de 70 anys, á qui se devia l' invenció ó lo perfeccionament del pendul, del termómetro, del barómetro, del telescopi y del microscopi; á éll que havia passat sos dias y sas nits estudiant lo sistema del mon, que havia descubert los fets mes importants y característichs de l' Astronomía, á éll en fi que havia fet mes per lo coneixement de la creació que tots los antichs plegats; obligat per los deixebles d' aquestos antichs á anar en mitj de l' hivern y de las epidemias á constituirse presoner y retractarse de las veritats á que havia consagrat sa vida tota, perque eixas veritats eran segons deyan allavors, heretjías».

Se va sentir tractar d' heretje y de malvat, se va veurer tirar son llibre en lo famér d' obras despreciablas, fou condemnat á reclusió perpétua y rebrer per penitencia lo resar durant tres anys, una volta per semana los *set salms penitencials* etc.»

RUM, RUM.

AL ESQUIROL.

Quan las personas de talent se troban en mal terreno, succeheix que saben buscar—y á voltas trobar—alguna sortida de peu de banch, que si no es la verdadera sortida, en cambi ho sembla, y aixó es lo que importa. Que en lloch de ser lo portal sigui la finestra ó 'l balcó, aixó no hi fá res: lo cas es saber donar ab una sortida. Una cosa per l' estil podriam aplicar als apreciables redactors del *Esquirol.*

Prescindint de certs insults y de certas calificacions—que no atmetem y retxasem ab tota la energía de que som capassos, — contestarem al periódich a catalá, que dir qu' en una *qüestió no han estat catalans*, no significa que *la Redacció de «La Barretina»*,—lo suelto era de redacció y no del director, 'ls ho atvertim,—vulgui ni pretengui despullar ningú del honrós títol de catalans.

Sabem qui son los redactors del *Esquirol* y no hi ha perill que nosaltres dubtem de sòn amor á la pátria. Sols desitjem que 's posin en nostre lloch. ¿Qué haurian fet? ¿Qué haurian dit? Exactament lo mateix ; n' estem seguríssims, perque, com hem dit avans, sabem que son gent mòlt digna é incapassa de tolerar que ningú 's burli d' una de sas firmas estampada al peu d' un document.

Respecte á la esplicació que dòna de la caricatura, causa de la polémica, 'ns permeterá la redacció que li diguem que sense voler ser sabis consumats, tampoch pretenim venir de la vinya. Alló ho poden anar á esplicar al primer pagés que trobin, á n' algú que 's llevi massa dejorn, ó retiri massa tart.

Al reprodubir lo permís que nosaltres estamparem se'n deixaren un tros, involuntariament sens dubte; aquest acabava aixís : «sempre y quan se prescindeixi de la cara *conforme m' ha ofert un de sos redactors.*» ¿Es aixó? Y donchs si ho va oferir, ¿per qué no ho va cumplir? Aquí está tota la qüestió. Per lo demés, cregui la redacció del *Esquirol* que aquesta polémica en res ha refredat las simpatías que per ella sentiam. Creyem que tots los escriptors catalans tenim lo deber moral de permanéixer ben units y compactes. Si no tinguessim altras causas pera permanéixer amichs dels redactors del *Esquirol* aquest bastaria. Oblidem'ho, donchs, tot, y acabem d' una vegada eixa polémica. Á nosaltres ens basta saber que no se 'ns ha volgut ofèndrer Ens consta que se 'ns vingué á demanar lo permís sense que lo senyor revissor de periódichs l' exigís,—no sabem esplicarnos la rahó—mentres que va exigir lo de D. Víctor Balaguer. Si nosaltres haguessem sabut aquest incident á sòn debut temps, póden estar segurs los redactors del *Esquirol*, que sols hauriam tingut per ells paraulas de cortesía. Mes com ho varem saber quan lo número estava imprés, hem tingut de deixar per ara lo fer constar nostre agrahiment.

La acreditada llibrería de D. Salvador Manero ha donat á la llum pública una obra de importancia. Es aquesta *lo llibre dels poetas, cansoner d' obras rimadas dels sigles XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII y XVIII*, llibre que ve acompanyat de notas y d' un prolech per D. Francesch Pelay Briz. Pot ser un altre dia 'ns en ocuparem ab mès detenció.

—

Recomenem als idolatras de Mister Hume, las següents paraulas que va deixar anar un dia en plena Rambla, en un d' aquells felissos moments d' erudició: *En lo sigle XIII, Galileo se va presentar á Lluis XIV pera demostrarli la inmortalitat del ánima, per lo qual fou condemnat á béurer la cicuta.*

No 's poden dir mès disbarats en menos paraulas.

—

Los alumnos del malograt D. Joan Cortada, se proposan honrar sa memoria. Lo dimars passat varen celebrar una reunió pera tractar d' aquest assumpto, y hem de dir y consignar ab gust, que la reunió fou mòlt concorreguda. Assistiren á ella alumnos del Institut, Universitat, Seminari y Escolas Especials, y tots s' adheriren espontáneament al pensament dels iniciadors. Se nombrá una comissió organisadora, composta dels senyors següents: D. Pasqual Porta, D. S. Mund y D. C. Fábregas en representació de las Facultats; D. Francesch Calopa, en representació de las Escolas Especials; y D. Eusebi Oliveres y D. Angel Valls en representació del Institut. Sabem que la comissió está mòlt animada, y que á la major brevetat se comensarán los travalls perque sigui un fet consumat lo qu' ara es tant sols una idea.

—

L' Ateneo, que tant s' esforsa per la instrucció *popular*, acordá que la sessió que sobre l' *Hamlet* doná l' eminent trágich senyor Rossi, no fos *pública*, sino *privada*. Lo motiu ja 'l veyem. Com que ja sabian que farian ple, no tingueren necessitat d' invitar al públich. Tal volta si hagués parlat algun dels *sabis* d' aquells que tenen lo dot de dir disbarats al tort y al dret, d' aquells que quan parlan narcotisan al auditori, d' aquells que quan enrahonan no tenen cap pacient que 'ls vulgui escoltar; tal volta, allavoras, dihem, la sessió hauria sigut pública. Las corporacions científicas dònan llum, pero l' Ateneo,—cos científich,—se 'ns figura que dòna fum. ¡Oh sabiduría amagada! ¡Oh ciencia monopolisada! Surt, que la humanitat casi cega, desitja véurert...—*Non possumus*,—contesta una veu,—la nostra sabiduría es tant profunda, tant profunda, tant profunda, que casi bè no s' arriba á véurer..... Un profano diria: «D' allí ahont no n' hi ha no 'n raja.» Pero fora un profano. Per lo demés y parlant de 'n Rossi, devem dir que ho va fer bè, pero que entre la sèva manera d' interpretar á Shakespeare y la del crítich espanyol D. Lluis Carreras, obtem per la d' aquest últim. Las rahons del senyor Rossi en res varen desfigurar lo análisis delicadíssim del Hamlet que lo senyor Carreras ens va pintar admirablement en una de sas críticas dramáticas.

—

¿En qué quedem? La platja de San Bertran es mar de personas ó mar de bestias? Moltas son las personas que 's queixan, y ab rahó, de que no 's vigili per part de qui ha de vigilar, y de que 's permeti que 'ls gossos se banyin allí mateix ahont se banyan las personas. Sembla que las donas son las que mes afició tenen á anarse á banyar acompanyadas del gosset d' aiguas. Nosaltres creyem que entre las personas y las bestias hi ha alguna diferencia, y que tota vegada que l' autoritat competent ha destinat un tros de platxa esclussivament pera las bestias, no es just ni equitatiu, ni posat á tó, ni decent que aquestas vagin allí ahont van las personas. Si no recordem mal l' abus de que 'ns queixem está prohibit, pero d' axó sol no 'n fem res; lo que conve es que los dependents de la autoritat encarregats de vigilar per lo prestigi de aquella, mantinguin la prohibició. L' abus de que 'ns queixem també 's fa extensiu á la mar bella. Esperem que 'l senyor arcalde corregidor ens escoltará.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIO DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON BON AMICH EN ARCIS DOMENECH.

VI.

A la vora del riu—una caseta s' alsa,
N' hi truca lo donsell,—la porta n' es tancada.
S' en obra un finestró—de dalt de la porxada,
La nina lo cap treu—aixís lo donsell parla:
—Ma casa tinch al cim,—al cim de la montanya,
Hi bat de dia 'l sol—de nit la lluna clara,
Lo rosinyol festiu—en ell gays cants exala
Y los poblats remats—per vora d' ella saltan.
Pèls dos ma casa n' es—¿anem á ferhi estatge?—
—Tornar pots, lo donsell,—al serne á mitja tarda,
Me plauhen los remats,—me plau la lluna clara,
Si á mitja tarde vens,—á dalt ferem pujada.—
Content fuig lo donsell,—la nina un bés l' hi llansa,
L' aymant ja n' es ben lluny,—ja 's tanca la porxada.
Ne truca un cavaller—la porta n' es tancada,
S' en obra 'l finestró—de dalt de la porxada,
La nina lo cap treu—axí 'l cavaller parla:
—Nineta del meu cor:—devalla de ta cambra
Qu' en tas galtetas vull,—d' amor, un bes deixarne.
Al fons de negre bosch—altiu palau s' en alsa,
De dia no hi fá sol,—de nit ni lluna clara,
Las aus no hi fan pas niu,—sols ólivas s' hi amanga
Y los odols dels llops—sols s' ohuen per cantadas.
Devalla nina tost,—devalla de ta cambra.
Pujarne pots al mont—y al cim la vista abaixa;
Si valls y monts ne veus,—son meus, nineta aymada,
Si téu n' es lo meu cor,—son teus valls y montanyas—
La cambra n' ha deixat—la nina es devallada.
La porta se n' ha ubert,—uberta es la porxada.
Ja pujan blanch cavall,—ja ben llestos cavalcan,
La nina y cavaller—ne passan monts y planas.
Ja 'l sol va devallan,—que n' es á mitja tarda,
N' arriba lo donsell—mirantne la porxada,
La nina no hi es pas,—la porta es ajustada.
Ne truca, mes en vá—trucat n' ha tres vegadas.
Llensantne un greu suspir—s' en va vers á montanya,
Com floch de neu al cim—la sèva casa 's alsa
Mes no hi cantan las aus,—ni prop los remats saltan,

y criats, coverts del verdench llansol de la naturalesa y santificats tots igualment per la creu de pedra que en lo centro se aixecava, que sobre tots projectava sens distinció sa sombra protectora.

Alguns ne quedan encara de aquestos poétichs retiros. Alguns pobles perduts en lo cor de nostras montanyas, que per sa pobresa no han pogut seguir en aquet punt la civilisassió oficial, conservan tant conmovedors llochs de contemplació en lo mateix estat que 'ls fabricaren sos passats.

Allí hem anat alguna volta á esplayar nostre esperit y á separarlo de la mesquinitat de la vida, posantnos tant com es posible en comunicació ab lo infinit.

Allí hem caigut de genolls y hem apoyat nostre front en terra pregant per los que foren, los que son y los que serán.

Un espay petit, al que la imaginació fa il-limitat al considerar las moltas generacions que unas després de altres han anat á enfonsarse en son sot que may arriva á omplirse; las humils creus de fusta negra, últim llas que uneix al mon los tristos restos dels que un dia en ell trunfaren y brillaren; la juventud, la hermosura, la ciencia y lo poder convertits en pols viscosa, que fora repugnant als sentits, si no la vestís y disimulés la herba que tants indiferents trepitjan; alguns arbres de forma desmayada que contra la costum doblan sas brancas cap á terra, com si també ells apeteixesen lo repós, y altres que se eleven en punta tiesos cap al cel señalant devant de la mort lo únich lloch de eterna y verdadera vida; la soletat ja may interrompuda, la quietut imperturbable, lo res dominant y avassallador; y allá en lo fondo las ratllas arquitectónicas del temple y sas párets de color obscur sempre inmutables aixís de nit com de dia, confosas moltas voltas per la boyra que forma combinacions capritxosas y sembla ser las ánimas dels que allí descansan vagarivas per la terra...

Axó es un fossar: y aixís era lo de Hostalrich en la época á que'ns referim.

Avuy no 'n queda res.

En Mateu, desde la mort de sa muller acostumava ferhi moltas visitas. Molts dias cap al tart agafava per la ma á Melció y á la Pubilla y anava á pasar algunas horas sentat en los graons del sócol de la creu.

Allí permaneixia mut y silenciós, descubert lo cap, la barretina

Al arrivar aquí feu una pausa.

Son marit y los demés que en lo quarto hi havia, llansavan llágrimas á mars, avergonyintse, en mitj de sa aflicsió, de ser mes fluixos que una dona moribunda y admirantse de la elevació de ideas que mostrava aquella á qui solsament havian conegut com á mare excel-lent, com á exemple de esposas; pero no com á instruida n gran pensadora.

Y es que en nostre interior tenim impresos en lletras que no poden borrarse uns preceptes morals, llavor de tota la sabiduría; que aquesta llavor ofegada y comprimida per los apetits, las vicisituts y las preocupacions del mon no germina ni fructifica; pero quan lo moment de despéndrer's de la materia se acosta, quan l' ánima sent afluixarse los llassos que la subjectan, reviu ab tota forsa la veritat y se espressa ab paraulas conmovedoras per sa sensillesa y trascendencia.

—En lo punt que 'm trovo, continuá, un sol roséch puch tenir y es lo produhit per 'l dupte de si he complert del tot ma obligació.

—Oh! Calla, calla! esclamá Mateu, besantli desesperadament la ma.

—¿Per qué no pensarhi? Lo moment de donar comptes está próxim. ¿Per qué lo perdó dels homens no ha ser un títol per la misericordia de Dèu? A vosaltres tots, los que he tractat en ma vida, no penso havervos fet cap mal y en tot cas haurá sigut sense pensar; fins aquet necessito que 'm perdoneu. A tú Mateu, mes obligacions te tenia y en mes te dech haber faltat. Queda 't un rato sol ab mi y arreglem lo últim de aquet mon, després pensarem en lo altre.

Sortiren tots deixant en la alcoba los dos esposos, que quedaren parlant una mitja hora.

Al sortir Mateu pera donar entrada al Rector, tenia la cara en plors mullada; mes resplandia en ella una gran tranquilitat, reflexo sens dupte de la que animava á la seva muller...

A las nou de la nit la campana de la parroquia comensá á tocar tres campanadas en intérvalos iguals y pausats.

—Surt Nostr' amó! digueren los vehins de Hostalrich.

En efecte per la porta de la Iglesia, oberta de bat á bat sortía lo rector sota una modesta umbela, portant en la ma lo sacratísim

Ni 'l sol n' hi llansa 'ls raigs—pusque los monts l' amagan.
Ja n' es de negra nit,—ja surt la lluna clara,
Si avans llensava 'ls raigs—damunt de blanca casa,
Avuy n' alluma sols—parets de tomba blancas.

FRANCISCO MANEL PAU.

ACUDITS.

—¿Si tindrá 'l fel sobreixit
La Pepa que está tant groga?
—Ca, ca; com es tant romántica
S' haurá pintat á la moda.

—

Dos pedantes que se las pegavan de artistas consumats, s' alabavan devant un sabi, que si be ho era molt en cambi no s' ho pensava.

—Jo, deya un, toco molt be 'l violon.

—Y jo contestava l' altre, faig lo que vull del clarinet.

—Y vosté que toca, digué lo primer al sabi que se 'ls escoltava.

—Jo toco 'l dos, contesta tot decidit. Y 'ls va plantar.

—

L' altre dia un pagés se va assentar junt á una de las taulas d' aquellas que 'l tio Nelo acostuma á posar sota las voltas d' en Xifré, á fi de que 'ls parroquians se conservin bons y sense calor.

—Qué vol péndre? li preguntá 'l mosso, que desitjava servirlo.

—La fresca, contesta 'l pagés.

—

Un agent de policía,
á un pica-portas trobant
qu' estava tot tremolant,
li digué de que vivia.
—Perdoni sa senyoría,
li respongué lo pobret,
es vosté molt poch discret,
puig fa preguntas de lloro;
si 'm preguntés de que 'm moro,
diria: ¡de fam y fret!...

—

—De qué va morir lo seu marit, senyora?
—Ay, filla, de la *gota!*...
—Y 'l de vosté? me dirá que só curiosa...
—Ay, senyora! lo meu va morir del *trago!*...

—

Quan estava tant de moda *la questió de Roma*, un que venia lligas-camas, s' entretenia en cridar:

—Quatre quartos y no mes, la *questió de goma*.

Molts eran los tontos que entenian *Roma* en lloch de *goma* y que hi queyan de pla.

Solució á las xaradas del número passat.

Sa vida ja es acabada...
mes son nom no morirá:
Tothom se recordará
del inmortal Joan *Cor-ta-da*.

—

Vosté que 's fica al llit tart:
Penso, y 'l cap no m' hi arriba...
¿Sab una industria estractiva?
—Si senyora: lo *pes-car*.

Solució al geroglífich del número passat.

¡Un llensol!.. ¡un mocador!..
¡aqueixa calor m' abruma!..
—Ah fillet, *qui te calor*,
ja se sab: se diu que *sua*.

Enviadas per el correu.

XARADAS.

Es lo meu *prima*
Molt bò per cert,
Y 'l que 'n ben massa
Te 'l cap ben vert:
Junt ab *segona*
No vol dir rè,
Segona y tersa
L' oliva 'n tè.
En una música
Sentirás tót:
Alsa! rumia
Q' es facilot.

A. B. Y J.—REUS.

—

Negativa es ma *primera*
séns musichs no ni ha *segona*:
si 'l meu tot va á Barcelona
no li vull aná al darrera.

JOSEPH CORRONS.—SABADELL.

GEROGLÍFICH.

L apr : A : I gola MADRIT.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina**.

J E. Barcelona. La publicaré, pero quan li toqui 'l torn. S. A. Lo que V m' ha enviat, es molt bonich tot, y li prometo publicarho Esceptuo l' epígrama. Las solucions han vingut tart. Cap Young. Vista la solució, no 'm serveix lo seu logogrif perque la solució es parauta castellana. Ll S. P. Lo seu pensamen es molt bonich y 'l publicaré. Tant á son amich L M com a V. ls encarrego que tinguin paciencia Si algú 'ls acontenta mes abiat es perque no te tanta gent á qui aténdrer Lo seu article l' haig de llegir ab molta detenció Está ben escrit y si las ideas del periódich s' hi avenen veurá la llum pública aviat Lissandro. Sabadell Totas las condicions que vosté 'm proposa quedan aceptadas ab molt gust menos la primera; pero si s' hi empenya també la aceptaré Dissapte m' ocuparé de la seva carta relativa á la polémica Disposi E. C. G. Girona. L' article sobre las Follías veurá la llum pública á la major brevetat. D' aquell altre fulano no 's fassi cas perque tots los redactors son una colla de pressumits sense posehir un borrall de sabiduría Estigui descansat, perque es tant popular que ningú 'l llegeix. F. M P. Barcelona. Ja ho sab, envihim tot lo que tingui gust Un d' Arenys. Sento que la seva solució vingués tart. Ho va endevinar. J. P. y G. Lo que V. me demana no li puch dir Jo sols li asseguro que per poch que m' hi pugui salvar ho admeto tot, perque m' agrada que 's desarrolli la afició a la literatura catalana. Las solucions vingueren tart y están be J. F. No 'l puch servir M. A, M. Sabadell. Las xaradas de V. sortirán abiat. Acepto l' Acudit.—A. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.
Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.
Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer d' Petritxol, 14 —1868

copó y precedintlo quatre homens ab atxas y un escolanet ab una llanterna y una campaneta que feya sonar de tant en tant.

A son pas tothom se descubria y agenollava, en los balcons y portas apareixian llums ab profusió y molts dels que 's crusavan ab la profesó, deixavan son camí y la seguian resant en veu baixa.

Arrivats á casa de 'n Mateu, entraren en lo quarto de la malalta, adornat pera la solemnitat y comensá la conmovedora cerimonia de donar lo Viátich, en aquella circunstancia en que ha de tenir major eficacia, y en que hi ha mes perill de no obtenirlo.

Tots los circunstants estavan agenollats, tenint una candeleta encesa en la ma y per sobre tots se destacaba lo rector, ab son roquet y la estola, aixecant á la vista y presentant á la adoració dels fiels la Forma Consagrada.

Imponents son las festas de nostras catedrals en que se apuran tots los recursos del art, del esplendor y de la riquesa; be casan ab la grandiosa idea de la Divinitat, los atrevits archs de punta de ametlla que s' perdan en las bóvedas de pedra, las llums á millers que dibuixan las severas líneas de la arquitectura gótica, los torrents de armonía del cant gregoriá y las sedas, velluts y richs brodats; pero no es menos gran, per lo molt que contrasta, véurer ostentarse la real presencia de Dèu, ab tota sa omnipotencia y grandesa, en una petita cambra, que te per tot adorno unas blanquísimas cortinas de percala blanca y en la que no 's trova altre cosa religiosa que una petita taula ab un Sant Cristo y dos candeleros encesos demunt.

La Marta prengué la comunió ab fervor cristiá y quedá luego abstreta y recullida en son acte de gracias.

Lo acompanyament se 'n torná solemnement, entonat lo *Te Deum* y no tenia temps de ser á mitj camí, quan un gran sospir de la malalta feu que 'ls que 'l sentiren se acostessen vivament al llit.

La trovaren ab los ulls girats en blanch, blancas las galtas que se confonian ab los llansols y privada absolutament de moviment.

Acostaren á sos llabis un mirall y no se entelá.

Li buscaren lo pols sense trobarli.

La vida havia abandonat completament á la que havia ja acabat sa missió en aquesta terra, á la que durant sa existencia havia pogut servir d' exemple en sas obras y accions totas.

La ánima volava llibre per l' espay, caminant al lloch en que tenian que darli lo premi.

—Morta! Dèu meu, morta! cridá en Mateu, cayent accidentat.

Una vehina se 'n portá 'ls noys que ploravan desesperadament.

En Bernat se agenollá com lelo als peus del llit. Pera 'ls vells la mort es la cosa mes aterradora que pot presentarse á sos ulls.

CAPITOL XVI.

Sota de un sálser.

Quan las lleys administrativas no havian senyalat la distancia que hi ha de haber entre 'ls cementiris y las poblacions, la pietat dels fiels construia las tombas prop de las iglesias, perque estessen al costat de lo que recorda á Dèu en la terra los cossos de aquells de qui piadosament deu pensarse que están gosantlo en lo cel.

Lo cementiri de Hostalrich estava á la part dreta de la parroquia, comunicantse ab la sagristía per una porteta y dant al carrer per una overtura llavors molt deteriorada que algun temps havia sigut tencada per un reixat de fusta. Lo descuit del fosser havia deixat que 'l sol y la serena trosejés lo reixat, que 'ls vents y las plujas desmoronessen la tapia, y destruida aquesta separació, apenas quedaba cosa que distingís lo pla del fossar del carrer que hi conduhia.

Se establia no obstant una marcada diferencia entre 'ls dos per rahó de la aridessa que en lo carrer se notava y de la espesa herba que verdeijava en contorn de las tombas.

Aquestas eran modestas, puig la luxosa vanitat dels panteons respectava encara las sencillas costums de aquells habitants. Mes philosóphs que nosaltres, que fins devant de la mort volem sostenir las gerarquías del metall y del mármol, los de Hostalrich cavavan las fossas en la terra, mare comú ab la qual tots nos confonem al enfonsarnoshi.

Allí á un mateix nivell descansavan los richs y pobres, los amos

ANY I. BARCELONA 15 DE AGOST DE 1868. NÚM. 34.

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIÓ.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos

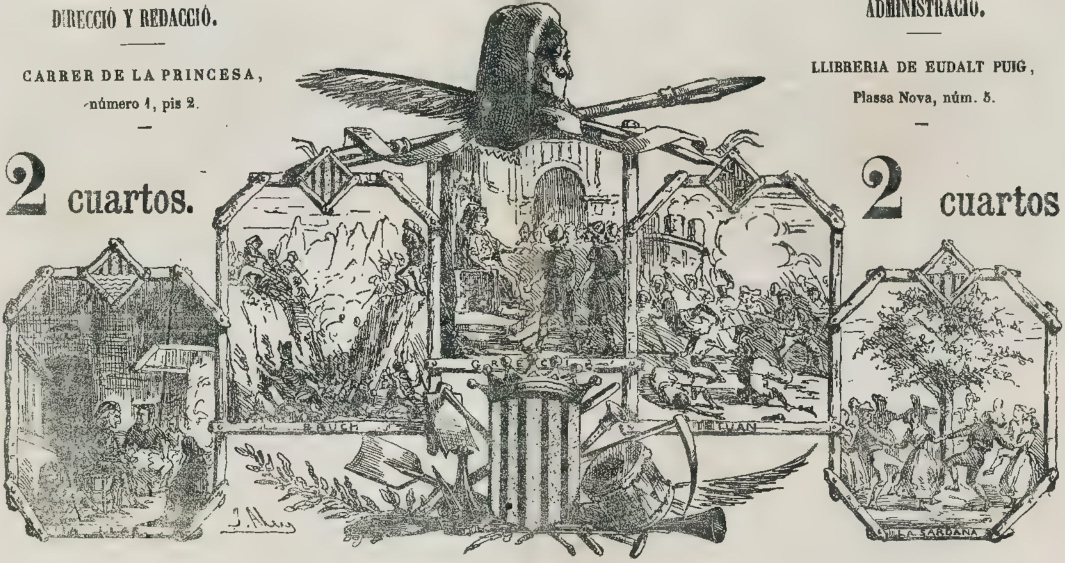

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Articles cientifichs. L' Univers, per L. y E.—*Lo per que*, per F. U. y V.—*Los toros y lo públich*, per Vallfogona.—*Lo llop y los pastors*, per J. S.—*Solució á las Xaradas del número passat.* —*Solució al Geroglifich del número passat.*—*Xaradas*, per Laureano Munner y Antony Soler y Font.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

ARTICLES CIENTIFICHS.

L' UNIVERS.

IV.

(*Acabament*). (1)

Hem citat que Galileo s' havia retractat. Veusa aquí part de las paraulas que li feren pronunciar: «Jo Galileo Galilei, fill de Vicens Galilei, de Florencia, de edat 70 anys, constituit personalment en judici y agenollat devant vostre, eminentíssims y reverendíssims senyors Cardenals, inquisidors generals—(aquí venen los noms y títols)—abjuro, abomino y maleheixo l' error y heretjía que consisteix en creurer que 'l sol está inmóvil y que la terra se mou, juro que de aquí en avant no diré ni entregaré á la prempsa cap error semblant y que si arribo á descubrir algun heretje ó persona propensa á aquesta heretjía me apressuraré á denunciarla al Sant Ofici ó á la inquisició en lo lloch ahont me trovi.— Escrit y pronunciat, paraula per paraula, en Roma en lo convent de Minerva lo 22 de Juny de 1633»

«Quin espectacle, diu eloquentment Laplace, lo d' aquest venerable vell illustrat per una llarga vida consagrada enterament al estudi de la naturalesa, abjurant de genolls, contra lo testimoni de sa conciencia, la veritat que tant evidentment havia probat.» «¡Quin dolor moral seria lo d' aquest septagenari! diu M. Flammarion encés en justa indignació, tots nostres sentiments de dignitat se revoltan devant aquest quadro. Oblidem, senyors, oblidem aquesta página que convindria poder arrancar del llibre del progrés.»—Avuy podem ja felisment afirmar sense por, que la terra roda y afegir ab Pascal que per mes que tots los homes pretenguessen que no rodés, no li impedirian y no s' impedirian de rodar ab ella.

Es digna d' estudi tambe la sentencia y las proposicions que en ella se estableixen, pero las dimensions del article y altras circunstancias ens ho impedeixen.

Gracias á la protecció del gran duch de Toscana y á son influxó, s' anulá la condemna de presó perpétua y lo deixaren lliure despres d' un any de la retractació, pero no 'l deixaren sortir de Florencia perá impedirli fugir del poder de la inquisició.

Després de nou anys de penas, después d' haber perdut sa vista y una filla religiosa que l' aconsolava en sos sufriments, morí Galileo Galilei en 8 de Janer de 1642

Son cos ha desaparescut, pero son nom no morirá ja may, constantment reviurá en lo cor de l' humanitat.

Al mateix temps que Galileo, apareix Kepler fill també d' humil familia. Kepler havia arribat á gosar d' una modesta fortuna y se dedicava assiduament al estudi de la Astronomía; peró á causa de ser protestant fou espulsat de sa pátria y perdé tota sa fortuna. Se trobava ja en una situació desesperada quan Ticho Bralo lo colocá á sòn costat en l' observatori de Praga. Mort Ticho, Kepler continuá sos estudis y habent tornat á fer las observacions d' aquell y després d' anys y anys de travall, anunciá las tres lleys que portan son nom y que una sola sobra pera fer á sòn autor un gran home.

Havian brillat pera Kepler dias de calma altra volta. Pero la ma inquisitorial senyalava un' altra víctima. Era la mare de Kepler. Anava á ser cremada per un gran crim... ¡per bruixería! Kepler com á bon bon fill, renunciá á sas ocupacions ordinarias pera salvarla, y després de cinch anys de trevalls y d' haber quedat enterament arruinat, lográ arrancarla dels calabossos del Sant Ofici. En aquesta época Kepler quedá enterament desamparat. Morta sa esposa, morí també sa filla. En mitj d' aquestas desgracias, en la mès horrorosa miseria, desconegut de sos contemporáneos,— es admirabla la fé ab que aquesta gran ánima, aislada enterament, s' eleva á Dèu en sa obra de las *Armonias del mon*.

Pero may acabariam. No continuem ja. Basta lo d'.. pera véurer que si los grans homes per sòn talent s' han creat un nom il-lustre, no ha sigut lluitant tant sols ab las dificultats que 'ls hi oferia l' estudi de la naturalesa.

Imitem pues, imitem á aquestos héroes de la ciencia, ja que no en sòn talent, al menys en sa constancia en lo travall, en sa fé y en sas virtuts.

Y si en la muda contemplació d' una nit estrellada, al recordar los padeixements d' aquestos altres grans homes una llágrima s' escapa de nostres ulls, no la detingam... Es lo mès agradable tribut que 'ls hi podem dar.

Y quan vacilem en nostres trevalls, dirigim nostra vista al cel. Ell nos recordará la constancia de un Galileo, la fé d' un Kepler. Si. Mentrès una mirada pensadora pugui dirigirse envers l' inmensitat,

(1) Vegin lo número passat.

envers los estels y planetas que brillan allá en l' espay,—sian pronunciats ab lo respecte que inspiran los mártirs los noms de Kepler y Bruno, de Copérnich y Galileo.

Sempre al observar al sanguinolent Mars, la rotació del Sol, al descubrir un nou planeta ó al contemplar las fases de Venus,—sempre se presentarán al pensament de l' observador los noms dels que sapigueren descubrir las lleys que regeixen á aquestos átoms que flotan per l' occéano de l' infinit. Allá en aquells mons llunyadans que brillan il-luminats per nostre sol, allá hont no pot arribar la destructora ma del home, allá hont nostra mirada aterrorissada se para, — allá es ahont s' aixecan los eterns monuments de la inmortalitat dels mártirs de l' Astromía, de la ciencia de Newton y Herchel.

Encara móltas voltas, per desgracia, se pronunciarán ab entusiasme las paraulas de la justicia y veritat oprimida, las paraulas que digué l' inmortal Galileo al sortir del tribunal: «*E pur si muove*.»

L. Y E.

LO PER QUE.

A LA SENYORETA M. PRATS.

I.

Vas dirne l' altre dia
un xich de mí queixosa,
ensemps tot passejantne
de un bell jardí per l' ombra.

¿Perqué, quan las aus cantan
y 'l vent que 'ls árbres gronxa
n' escampa llurs tonadas,
callada está ta boca?

¿Perqué, quan de sos flaires
las flors ne brollan totas,
tú indiferent las miras
sense pararti gota?

¿Perqué, quan lo murmuri
de l' aigua entre la molsa
de goig lo cor fa batrer,
lo teu ni sols sorolla?

La nit y la poesía
se diu que la ma 's donan,
¿perqué un cantar no arrencas
poeta, á ta bandola?

Aixís tú vas parlarne;
la nit prou era hermosa
y á fe que de paraulas
me 'n van venir de sobras.

Mes, si ni tant sols una
ne va llensar ma boca,
va ser que vaig tenirne
de dírtela vergonya.

II.

Jo prou, que avat obertas
del lliure cor las portas,
—llegeix,—te volguí dirte,
quan sento d' una volta.

La nit es molt bonica,
las flors de perfums brollan,
los rossinyols ne cantan.
per tot las fonts rodolan.

Mes, jo, per inspirarme,
ab tú ne tinch de sobras,
que tens flors á las galtas
com pocas n' hi ha d' hermosas,

Que 'l so de ta veueta
la enveja es de la tórtora,
y de ton llaví naixer
voldrían las fonts totas.

Jo prou ne volguí dirte
semblantas y altras cosas,
cercant en tas miradas
la inspiració y la gloria.

Mes si vareig callarme,
al trovador perdona,
perque era que de dirto
se 'n va donar vergonya.

III.

Propósit faig desd' ara,
si torno una altra volta
en nits com fou aquella,
ab tu á passá, una estona,

De ferne tot quan puga
perque al pujá, á la boca,
no morin mas paraulas
d' ofech al sé á la gola.

Jo vull per tas orrellas
fer relliscar mas trovas,
perque á ton cor vaixantne
de mí 't fassen memoria.

Jo vull que quan los párpres
al sent á la nit clogas,
ja 'ls somnis mes bells tingas
de ton llitet á vora.

Jo vull, si may la pena
te vol ferir traidora,
donarte medicina
que d' ella 't curi prompte.

Aixó y molt mes vull dirte,
si una altra nit, hermosa,
ab dos, propet un d' altre,
passem sols una estona.

Fins de dirte prometo,
si sens' riurer m' escoltas,
lo molt que... pero nina:
si no me 'n donch vergonya.

F. U. Y V.

LOS TOROS Y LO PUBLICH. (1)

¿No 'ls ha succebit may á vostés lo que á mí, de no saber que menjar quan han tingut gana, ó de no saber que escriurer quan han tingut obligació de escriurer á n' alguna persona respectabla. Pues á mi ara m' está passant una cosa com aixó si fá ó no fá, pretenent escriurer pera lo públich que com deya nostra *Barretina* en un número que no recordo, ningú may ha pogut sapiguer qui es,—y no sabent que dir, ¿quí es lo públich m' he preguntat de nou, sisquera pera dir algo, que tanta anomenada s' emporta, que tothom li dirigeix paraulas de carinyo y de respecte, que tothom l' anomena de imparcial y de infalible? Aquesta pregunta m' hi fet moltas voltas sens que pogués treurer contesta alguna que 'm deixés sátisfet; aquesta pregunta s' ha vingut fent lo meu confrare l' inmortal Fígaro, sens que tampoch res en clar ne pogués treurer. ¿Será á ben segur que algunas vegadas lo públich no sigui lo públich com se anomena, y passi llavors á ser un' altra cosa sens per aixó deixár de anomenarse lo mateix? Me apareix una mica aprop de la veritat aqueixa proposició que acabo d' establir, pues aixís com un home no es home quan fá certs actes que 'l rebaixan á la categoría de bestia sens que per aixó deixe de anomenarse home com avans, aixís también lo públich deixa de serho quan acaba per no ser imparcial ni infalible, quan aplaudeix actes y fets que la moralitat reproba, que las bonas costums detestan, y que lo judici ben sentat califica d' atrassats y dignes mes be dels segles del oscurantisme y de la inquisició, que de lo segle 19, de aquest segle gran en tots conceptes, com ho confirma lo testimoni de la opinió de tot lo mon y las lleys inmutablas del progrés, jamay pereixederas, per mes que de tant en tant siguin detingudas y estancadas per alguna ma mal intencionada que ben poch sab lo 's fá, que si ho sabés millor partit treuria deixantlashi fer lo seu camí, que no obligantlas á descansar en la apressió.

Lo públich de aqueixos temps tant felissos es molt de broma, y á pesar de tot, riu, plora, se plany y fins escandalitsa en los teatros ó ahont li pega aquest caprixo, se mostra fero si assisteix á la plassa de Toros, alegrantse quan s' inmolen moltas víctimas dels sers mes nobles despres del home com ho son los cavalls; y patejánt de ira, tractant de brutos als toreros, diéntloshi mil pestas y fins rompent los banchs y tirantlos á la plassa, com si tingués l' ánima encegada,—si per cas no veu derramar sanch com ell desitja veurer derramar. Un públich que troba dolent á un toro si no mata molts cavalls y no enforca algun torero ó no li fa dar algunas voltas per lo aire com si fos una pilota, rebentlo ab la punta de la banya, com reb aquella ab la má y la torna al aire, un xicot quan juga á saco; un públich en fi molt capritxós, y qu' está animat per un esperit *sui generis* que lo constitueix la suma de tants contraris y diferents esperits com animan á cada un dels que 'l forman.

¿Quí es donchs lo públich?

Es lo publich imparcial é infalible, aquell públich que duas generacions mes enllá, despres de la guerra de Troya, contemplava á Homero demanant caritat y li sentia cantar la Ilíada y la Odisea sens ferne cas; dexantlo anar recorrent de vila en vila, vejentlo viurer despreciat y fet un miserable en totas ellas, y sens llar y sens oferirli jamay una mala posada y ni un mal alberg?

Es lo públich imparcial é infalible, aquell públich que vá pagar á Cervantes los serveys que prestá á la patria combatent en la batalla de Lepanto,—y á la humanitat publicant lo seu Don Quijote y sas novelas exemplars, las primeras y potser las últimas que s' escrigueren en llengua castellana (1), deixantlo abandonat en la miseria y enterrantlo per caritat sens cuidarse ni sisquera dels seus restos?

Es lo públich imparcial é infalible, aquell que tirá al óblit lo millor poema epich escrit en llengua inglesa y que deixá que vingues Adisson á fer notar sas bellesas, lo qui deixá morir de miseria á lo ceguet Milton son autor? O es tal vegada aquell públich que no volgué coneixer lo genit de 'n Camoens, lo cantor de *Os Lusiadas*, de las aventuras dels portuguesos, y lo deixá morir en un hospital sens cap altre amparo? O lo de 'n Ariosto y molts altres que van veurer passar sa generació desagraida sens que 'ls volgués coneixer y que ni vull anomenar per no cansar l' atenció dels meus lectors, si es que tenen lectors los meus articles?

¡Oh! lo públich nostre aixó ho té molt present, perque sap que es d' una gran ensenyansa pera nosaltres.

La posteritat no podrá acusarnos de que no haguem sapigut respectar y estimar á lo qu' ab molts titols hagi sigut digne d' estima y de respecte; per aixó estimen las festas de Toros, aquest gran espectacle qu' es la preu de nostra nació y la enveja de las extranyas, en las que jamay han pogut ser introduhidas per mes esforsos que sos fills han fet per' lograrho; y la rahó es ben neta y clara: aqueixas festas son com las plantas propias de la terra, que no poden alimentarse en cap altra sens que molt post s' emigrin y morin; y aqueixas plantas fillas de nostra terra, que es lo públich, son los toreros y las bes-

(1) Per omisió involuntaria ens oblidarem de continuar la firma de Vallfogona al peu del article «L' home y la Humanitat» publicat en lo número 32.

(N. de la R.)

(1) No s' estranyi que nosaltres ne dubtem, quan Quintana ho afirma. Ho fem notar perque no se 'ns califiqui de pretenciosos.

(N. de la R.)

tias propias pera la lluyta, y no tingueu por que 'n naixen de cap altra, perque es bén segur, que no se'n trobarian mes de duas en Europa que reunissin las circunstancias climatológicas que lo nostre Y si no 'm volen creurer, vegin lo mapa de M. J. Manier y ben prompte 's convencerán de la rahó, que jamay m' ha agradat dirlos mentidas.

Las festas de toros nos donan un gran carácter y un privilegi poderós per sobre las altras nacions, privilegi que no perderem per ara, pues naix ab lo esperit de nostra naturalesa. Y per mes que diguin los estrangers, no 'ls creyem, que no 'ns volen bé pus nos critican. Riemnos al contrari de sas sátiras y dels epitetos bárbaros que nos donan, impulsats per l'enveja deno poguer sèr toreros, — y vindiquemnos dibéntlosi que desde que hi han corridas de toros sols han mort cosa de una dotsena de toreros, y que desde qu' ells han vingut ab los seus adelantos del vapor y de los ferro-carrils n' hi han hagut á mils de resultas de esplossions, choques, descarrilaments, etc,, etc.

Que mes valen las corridas de toros que diverteixen, que 'ls fusells Chasepot, y aixó sigui dit ab perdó de las *maravillas*, qu' axís anomenava un cert General al gran número de morts que feyan, que sempre han de ser Generals los que diuhen aquestas cosas...?

¡Vaya quinas maravellas y quins adelantos matar gent! Ja no haurian de ser estrangers.

¡Y quin públich tan estranyot com tenen! Perque á n' ell no li agradan los toros diu mal del nostre y fins de los toreros com si aqueixos hi tinguesin res que veurer. Vaja no m' ho puch treurer del cap!

Contin vostés si serán embusteros quan no s' ha pogut saber may qu' hagi assistit un sol estranger á veurer una corrida de toros; y per aixó no tinguin por que cap d' ells s' hagi privat de dirne pestes y de tractarlas d' inmorals; molt al contrari, no sols ne diuhen, sinó que fins n' arriban á escriurer llarchs articles, que de tant dolents com son semblan fets meus; articles que un no té de fer sino llegirlos pera quedar tant cansat que si hagués torejat tota la vida.

Pero deixem á part qu[illegible] qu' ells ho contan mal, bo desempenyarian pitjor, perque las cosas son mes abiat ditas que fetas, y si ells no ho saben dir bé, menos sabrian ferho, deixembo dir, y passem á emitir nostre paré sobre aqueixas bellísimas festas. Pocas paraulas se 'ns ocorren, perque lo nostre ánimo queda extassiat quan hi pensa, y lo rubor s' acull á lo rostre, y priva de que 'ns desfem ab elogis. Per nosaltres, si jamay ha de coronarse ab lo nom elegiach de octava maravella algun fet monumental, aquest ha de trovarse en las corridas de toros.

Perque las corridas de toros, [illegible] parlo de serio si es que son espectacles [illegible] drian serho, perqué en aquest mon tot es possible com deya Pope, — á lo menys nos ensenyan á saber sufrir la forsa bruta.

Lo toro veyem que la [illegible] ab resignació y ab fé, com si fos un héroe ó un mártir, y quan ja no pot repartir banyadas á los contraris carregats de astucia y d' engany (y que á voltas esposan la sua vida pera guanyar lo que 'l desempenyo del seu art 'ls proporciona,) queda rendit y ajegut, y respirant sanch de corátje eleva sos prechs al criador dedicántli sa última mirada perqué 's compadesca dels que tant inhumanament y sens compassió [illegible]

L' ultim esfors d' un toro pera sacudir la coyunda de las banderillas, dels picadors y de la espasa, — es brillantíssim, de gran estudi, y assumpto que 'm temo que ab lo temps ha de inspirar á algun poeta desesperat la creació d' algun poema epich. Perque es molt digne de que la fama lo pregoni.

Y estranyo molt com habenti tanta aixam de poetas que no cantan ni pulsan la lira per la sencilla rahó de que no troban un bon assumpto que 'ls inspiri, no hagin advertit que las festas de toros es un de ells, que 'ls posaria á las [illegible] ans, si l' emprenguesin ab fé, quartos en abundancia, y una gloria que la posteritát no 'ls negaria, pus li seria facil reconeixer en una tal obra las ignocents costums dels seus antepassats, y lo cel y enveja que daspertaren en los estranys. Los poetas no 's volen pendrer la pena de donar al publich lo qu' ell vol, y per aixó no se'ls fá bona arribada á lo que cantan. ¿No veuhen que lo públich demana toros, que 's baralla per' poguer comprar entradas per' anarhi? Pus perqué no canta toros? — Deixin los poetas la lira de 'n Garsilaso y de 'n Melendez, per' públichs mes jovenets que los nostres, pera públichs que respirin mes idealitat. No es poesía bucólica lo que li manca, no. Deixin tambe la lira de 'n Quintana, que tampoch necessita que se li canti llibertat, que ja avisará quan ne vulgui. Déixintla tot seguit, perque es una lira de crestall que no [illegible] y ¡ay del dia que la [illegible]

Cantem tots ab veus bonas ó dolentas ab liras trempadas ó sens trempar, los capritxos d' aquest publich y las excelencias dels toros. ¿Y quí será lo atrevit que no segueixi la corrent, quí será lo atrevit que escrigue llibres de ciencia en aquest segle de progrés y de llibertat, á pesar nostre, que vé á ser com si diguessem, escriurer llibres de cavallerías en lo segle de Cervantes; llibres, que no agradan mes qu' á uns quants maniatichs, que 'ls buscan y estudian pensantse trobari la felicitat, y sols hi troban lo desengany y la burla de sos mateixos confrares, los aficionats á toros? Perque ja ho deuben saberho que l' home que sap [illegible] cosa, — ó s' ho pensa, — no assisteix á n' aquestas festas; y aixó no pot agradarnos á los qu' hi som aficionats, que també 'ns pensam saber algo encara que no sapiguem res, y aixó ho dich per modestia

Mes ja aqueix article s' ha allargat un xich mes de lo que jo volia, y en ell sens volerho, parlant del públich, he tingut de parlar de las corridas de toros, com ha de parlar del govern aquell que parla dels governats, que no hi ha efecte sense causa. Per la mateixa rahó y perque ja vostes saben tot lo que pugue dirlos ma mal trempada ploma, 'ls deixo pensar tot una semmana y descansar dels fatichs de lo que pensan; en cambi espero dintre poch temps po-

—Oh!

—¿Qué se dirá en la vila de aquell Mateu á qui are tenen por bon pagés y home honrat? ¿Qué contestarás á ta santa muller, quan te pregunti per los trossos de sas entranyas que 't deixá confiats? ¿Quín compte donarás á las ensangrentadas sombras dels Parés de la noya que 'ls hi vas préndrer dels brassos?

Tocava 'l torn á Bernat de sublimarse y parlar ab grossa entonació, puig la situació s' ho aportava y instintivament posava á son nivell lo llenguatje.

—Avans que aixó sucseheixi y aixó vege, vull quedarme mort. No, no será. Tu farás dels teus lo que vullas, puig teus son; mes en la Roser tants drets hi tinch com tu y tantas obligacions. Jo he menjat lo pa de casa seva. Agafaré la pubilla y junts nos n' anirem á campárnosla. No li faltará forsa al vellet pera guanyar un rosegó ab que sostenir á la filla de sos amos.

En Bernat estava mòlt conmogut; perque llavoras s' agitavan en sòn interior tots los sentiments que quedavan en sa naturalesa ja caduca.

En Mateu l' escoltava plorant y tapantse la cara ab las mans.

Hi bagué un bon rato de silenci.

Al últim, lo desconsolat espós prengué la paraula ab to que volgué aparentar ferm y segur.

—Conech que tens rahó, digué; no temes que 's realissen tons fatídichs pronóstichs, ni que sia necessaria una separació entre nosaltres. No; no pot ser. L' últim encarrech que 'm feu Marta avans de morir, fou aquest: Encara quedan moments de tranquilitat, sino de ditxa, en aquest vall de llágrimrs... Sí Bernat, sí amich mèu. Ella ho volia, jo ho vull, y ho voldrem tots. Ja may hem de separarnos fins que Dèu sia servit de disposar de nosaltres.

—Aixó mateix dich jo.

—Recordo qu' estava ja en sos últims moments, y qu' era tanta ma desesperació, qu' ella m' aconsolava á mi y me predicava resignació á lo disposat per la Providencia... Entre 'ls gemechs que sòn dolor li arrancava, me digué que lo que mès la atormentava, era al pensament de qu' eixos petits poguessen notar la falta d' una mare.

«Te rahó lo rector, me deya, la sanch may se torna aigua. Lo noy y la Roser encara que criats com á germans, han sentit una veu se-

de negra gira col-locada sobre la cuixa, y 'ls ulls per lo regular fixos en terra.

¿Qué passaria dintre de aquell cap generalment tant franch y altiu, llavoras doblegat per la desgracia?

Moments hi ha en que tots nostres cálculs fallan y nos apart tallat y mort pera sempre l' esdevenidor. En sos projectes havia previngut en Mateu totas las probabilitats; mès s' havia descuidat de la que li succehia, lo qu' acostuma á passar als homens mès pensadors.

Ell havia contat tenir sempre al sèu costat, ó á lo menos fins á edat mòlt avansada, aquella companyera en qui consistia tota la sèva felissitat, y s' havia enganyat.

Per ell, donchs, tot faltava. Ja sols li quedava lo recort de ahí pera plorarlo; mès no tenia forsas pera pensar en lo dia de demá. Estat de desaliento, que faria venir la mort física, després de l' acablement moral, si no fos de curta duració.

Los noys mentres tant, jugavan y corrian per allí, puig á sa edat ni las majors desgracias deixan rastre. Havian plorat mòlt lo dia de la mort; s' havian desesperat quan la terra cubrint la caixa de sa mare los feu mitj entendrer que se separavan per sempre de ella; pero l' endemá la brillantesa del sol al sortir y lo fresch oreig de la matinada, borrá de sos fronts tota idea de melancolía y tornaren á ser riallers y ajugassats.

En Bernat los acompanyava mòlt sovint en aquestos piadosos passeigs, y procurava distráurer á Mateu de sòn desconsol, ab las reflexions que li ocorrian.

—¿Qué s' hi ha de fer? li deya ab aquell to lleugerament carinyós que s' usa al parlar á las criaturas y al aconsolar als grans: ¿Qué s' hi ha de fer? ¡Ha estat la voluntat de Dèu! No 'ns hi podem rebelar y lo millor es conformarse.

—Conformitat no 'm falta, contestava en Mateu maquinalment.

—¡Y donchs, home! Bo es plorar als que se 'n van, y mès s' hi mereixen tant com la difunta; pero los plors no fan als cadávres lo que la pluja al sembrats sechs. Per mòlt qu' ab tos plors regues la fossa, no lograrás resucitarla.

—¡Ojalá!

—No ho cregues. Lo venir aquí casi cada dia y capficarte y om-

guels dir ab ironía ¡Alabat sia Deu que 'ns ha tret las corridas de toros! Lo públich ja 's metamorfosea; ja es un altre. Senyal donchs que 's realisan las lleys inmutablas del progrés! ¡Alabat sia Deu!

VALLFOGONA.

LO LLOP Y LOS PASTORS.

FAULA DE ISOP.

Vegent un llop á uns pastors
Que un bè se estavan menjant,
Esclamá tot s' hi acostant,
«¡ Y quíns escandols mes forts,
Si jo ho fes aixó qu' ells fan!...»

LA GUINEU Y LOS RAIMS.

Uns raims penjats, madurs,
Vegé una astuta guineu;
Pera podersels menjar
Ella agafarlos volgué;
Mes sens resultat, inútils
Foren los esforsos seus.
Llavoras per' consolarse
«Encara, deya, son verts.»

LO VELL Y LA MORT.

Un vell carregat anava
De llenya ab un feix molt gros;
De camí havia fet bon tros,
Y tant cansat se trobava,
Que no podent ja dir faba
Llansá 'l feix la mort cridant;
Surtí aquesta á son crit gran
Y li digué que volia.
Contestá: «¿ m' ajudaria
A carregá eix feix pesant?»

Traduhidas del grech.

J. S.

Solució á las xaradas del número passat.

Montat en un bon *ca-ball*,
vaig aná un cop á Paris
per sentí á n' en Paganini
com tocava lo *vi-o-lí*.

Solució al geroglífich del número passat.

—Tu que sols fas lo gandul,
¿entens per qui va?—No hi caich.
—Donchs escolta: *La peresa*
es un pecat capital.

Enviadas per el correu.

XARADAS.

Es la *prima* vocal
Si 's posa *segona* al ull
Comensa á tapar la vista
Y no deixa mirá ab gust.
La *tercera* en la gramática
Si busqueu li trobareu,
Dos y *tres* en le teatro
Marca 'ls intermedis be.
Lo meu *tot* no costa gaire—
Rumiant un poch,—de trobar;
Es un moro ó una tragedia:
¡En Rossi hi está tal qual!

LAUREANO MUNNER.

Prima y tercera dubten
negan, ó bè s' admirem;
quan me trobo ben be *duas*
no se 'l que 'm tinch d' alegría.
Si tingués *prima* y *segona*
altre gall me cantaría,
primera y *tercera* juntas
es resultad de gent xica.
Dos y *prima* ó *dos* y *tersa*
que lo mateix significa,
solen usa 'ls moliners
per posarhi la farina.
Lo meu *tot* es una pessa
molt estranya y molt lluida,
es una pessa de cos:
A veurer si ho endevinar.

ANTONY SOLER Y FONT.

GEROGLÍFICH.

PERLA OCCEÁ E DDID

A GO GO T Á LA LA JAE JAE / JAE JAE JAE / JAE JAE FO FO FO CH.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 —1868

plirte d' angunias y redoblar ton dolor, no li fa á ella cap servey; mès en cambi á tú te desmillora, te possa malalt y pot causarte una desgracia.

—No n' hi ha cap por.

—¡Oh que sí! Altres n' he vist jo, que fent lo que tú fas, se 'n han anat á la sepultura. Totas las cosas s' han de fer ab mida.

—¡Quant equivocat estás! Aixó que tú 'n dius dolor y angunias, son pera mí la vida. ¿Qué puch fer per ella mès que pensarhi á totas horas? ¿Ni cóm podria ferho d' altre modo encara que volgués? ¿No estava sempre ab mi y al mèu costat? ¿No la veya d' un cap de dia al altre ocupada en darme gust y afanyantse per la casa? ¿Cóm puch ja may oblidarla?

—Oh, en quant á aixó...

—Lo voler de Dèu pot habermela presa, pot haber posat entre ella y jo un crostra de terra que ja may torna lo que reb; mes ¿qué será prou fort pera matar mons recorts? ¿pera tallarla misteriosa unió y correspondencia de nostras animas? Ella es allá dalt, detrás de la blavenca cortina sobre la que llueixen los estels; jo aquí lligat encara á las miserias del mon; mes entre ella y jo hi ha una relació continua, real y tant palpable, sino mes, que quan habitavam sota un mateix sostre. Avans, quan ella vivia, bastava una paret, bastava una dotsena de passos pera apartarme de ella. Ara sempre la tinch pressent, sempre está ab mi y no hi ha res, ni la inconmensurable distancia que hi ha de aquí á lo infinit, que sia prou fort pera separarnos.

—Aixís ho crech... pero...

—¿Creus que quan vinch aquí, vinch al sementiri? ¡Tonta equivocació! Jo vinch á un palau de inmortalitat y de gloria. No vinch á resar y plorar vanament sobre una llosa freda é insensible; no vinch á visitar los morts, ni á posarme en contacto ab sos inanimats restos, no. Vinch á veurerla á ella y la trovo reina de aquets llochs rodeijada de llum esplendorosa, viva com tú y jo; y ab ella parlo y ab ella gosso. Pera vosaltres, pera la vila, ha pogut morir, mes pera mí no morirá ja may,

En Bernat que estava tant afectat com son interlocutor, no podia seguirlo en las espansions sublimes de son dolor, y queyas en o error vulgar de atribuir á debilitat de cervell lo que no era mes

que efecte de apassionament. Per aixó mentres en Mateu se esplayava en los espays de la fantasia, son amich y mosso feya de baix en baix uns *hums* de compassió molt prolongats, se rascaba lo front y se pesigava lo nas, medi á que recorria quan volia exitar á son enteniment á donarli una sortida pera evitar una conversació fatigosa.

Ab lo intent de fugir de las regions nebulosas en que s' havia col-locat en Mateu, volgué portarlo de cop á lo mes positiu realisme.

Parlá dels camps, de las cullitas, de negocis; pero ca! totas aquestas cosas tenian relació ab la vida quotidiana de 'n Mateu y aquet agafantse per un cabell tornava á parlar de sa casa y de sa muller.

—Ba! ba! esclamá al últim mitj cremat; ja veig que no 'n podrem sortir y que t' haurem de deixar ab ta manía. Qualsevol que 't sentís podria pensarse que ja no queda res en aquest mon, que ja no tens cap obligació que cumplir.

—Jo? esclamá l' altre assombrat de aquella brusca interpelació, obligacions...?

—Sí, obligacions molt grans y que sembla que tens ganas de desaténdrerlas.

—Jo ?...

—Anem á comptes. Si la vida que fas dura, te 'n vas á la fossa com tres y dos son cinch. T' ho prometo!

—Millor!

—Ah! millor?... Y després? Cóm ho farán los dos angelets que per fills Dèu te ha donat y aqueix tercer anjel que t' has donat tu mateix, jurant per lo mes sagrat que l' ampararías y no l' abandonarias ja may?

—Los noys!

—Quan tu hages mort, consumit per eixas penas que 't complaus en agravar, quan ton patrimoni se hage destruit per falta de cuidado ¿quína herencia deixarás á tos fills y á ta afillada?

—La Roser!

—Quan eixos infelissos privats de ton apoyo, sense educació y sense fortuna, vaigen per aquestos mons demanant caritat, allargant la ma als pasatjers per las carreteras, trucant de porta en porta en busca del amarguíssim pa de la almoyna, descalsos, destrossats, sense roba pera cubrirse, perdut lo pundonor, la salut, la ignossensia y fins la vergonya. ¿Haurás tu cregut cumplir las tevas obligacions?

ANY I. BARCELONA 22 DE AGOST DE 1868. NÚM. 35.

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA, número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG, Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

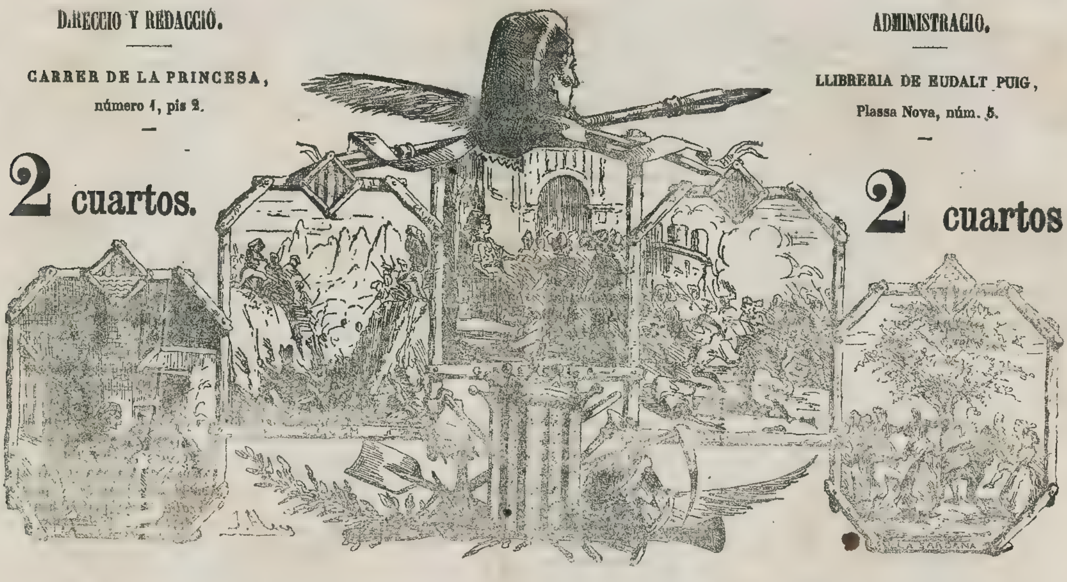

ANUNCIS A PREUS EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Ciencias morals. Consideracions sobre la discussió, per E. Cas- Castanyé Q.—*La roja barretina catalana*, per María Josepha Massanés de Gonzalez.—*Rum, Rum*, per F.—*Fou un somni*, per Jaume R. y Vidales.—*Teatres*, per Z. de V.—*Necrologia*, per Z. de V.—*Una llagrima demunt la tomba del princeph del teatre espanyol en Juliá Romea*, per Emilio Coca y Collado.—*Solució á las xaradas del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xaradas*, per Joseph Cornell y P. E. y A.—*Geroglifich.*—FOLLETÍ: *Las Joyas de la Roser*, per Guadalupe Cortés Wighlen.

CIENCIAS MORALS.

CONSIDERACIONS SOBRE LA DISCUSSIÓ.

Nos contrista l' ánima véurer que homes hi ha, que, en detriment del sentit comú,—que s' ofent y escandalitsa,—sens coneixements preliminars, sens estudis preparatius, se fican en lo intrincat laberinto de la discussió,—laberinto perillós, plé de malesas y barranchs, y al mateix temps de alta, de fundamental filosofía.

Aixó no es efecte de altra causa que de aqueixa passió innobla,—l' orgull,—que domina en aqueixos; orgull vá, ignoscent; petit, mesquí com la vanitat del *ignorant*, vanitat que porta á moltísimas inconveniencias, vanitat que de aqueixa estrella divina que tants raigs de llum dona,—la *discussió*,—ne fá una acalorada, insustancial y vana disputa,—disputa qu' es la ruina de la *rahó*, principi horrorós de la *ignorancia*.

L' home ha de discutir per' apéndrer; y pera apéndre, lo camí no es la vanitat, l' orgull, sino la humilitat, la modestia.

Certament que lo desitj de apéndrer es plausible; pero se ha de templar per las reglas de la mes sana moderació; axís reportará beneficis, axís se podrá satisfer, adquirint coneixements nous, llums novas que penetrin en lo recinto de la intel-ligencia. Pero ab la inmoderada *vanitat*, aquell desitj será l' ángel del mal que conduhirá als *llims* de la confusió, puig al pas que s' adquireixin coneixements, creixerá en lo pit la passió del *orgull*, passió que sacrifica sempre la veritat, que l' ofusca perque sumeix al home en l' abisme de las miserias humanas.

En la discussió, l' orgull domina al home en lo mes abominable *egoisme*, puig ab destemplat afany vol guanyar la lluyta á costa de la veritat y fins del amor propi del contrincant; y en lloch de ser un raciocini llógich, es un ruidós simulacre de paraulas vuidas de sentit, y mal sonants.

L' orgull, fill llegítim de la ignorancia cega, preocupa en tal manera, que fá olvidar las *forsas* que 's tenen pera debátrer un assumpto filosófich, científich, literari ó artístich; fá pérdrer la conciencia, lo íntim coneixement dels graus de estudi fets sobre aquella materia.

Per aixó las consecuencias son tant deplorablas, perque es contrari á la difusió de las llums, á la propagació de la veritat, de la instrucció predilecta, mira dels gobernants y demés homes de cada nació, verdaderament filantrópichs, verdaderament amants dels adelantos, de las glorias nacionals.

Coneixer bé lo assumpto que 's vagi á debátrer, seguir una gradació, un encadenament ordenat, usar un llenguatje llis, sencill, y sobre tot, apartar bé totas las ocasions de ofensas personals, pera no fer degenerar la *discussió* en *disputa* prenenti part l' amor propi que s' arma que té molt veneno; y principalment, anar tant sols guiat per l' anhel de descubrir la veritat depurantla en lo crisol de la controversia; pera despres de aqueixa, sortir ab nous coneixements, ab mes llums en lo assumpto objecte de la discussió; son las reglas que s' han de aténdrer pera entrar en aqueix palenque en lo qual tantas glorias se conquistan y tanta honra s' adquireix.

Avuy succeeix molt, que no obstant de no tenir la predisposició necesaria, sens cautela, á instancias de la vanitat unas vegadas, altras de la passió de contradir, s' entra á *combátrer* en materias filosóficas, científicas, etc., etc., indistintament en qualsevulga ram del *saber humá*, y natural y llógicament de aquí prové la confussió que destrueix la intelligencia y fins perjudica l' honor, perque l' intent dels interlocutors es no mes *guanyar*, conseguir una victoria ficticia sacrificant la veritat en lo calvari de la *pedantería*.

Bó, repetim, moltíssim bó es lo desitj de apéndrer; per aixó, coneixent los beneficis, los fruits que reporta la *instrucció*, simpatisem ab tota l'ánima ab lo génit de la poesía y de la filosofía, lo inmortal Víctor Hugo, venerable apóstol de la veritat, inspirat poeta que canta ab arpa d' or las glorias del segle XIX, modest y humil ciutadá que desde la soletat de Guernesey,—que diu es la seva tomba probable,—predica ab veu de ángel, encomanant los fruits, las riquesas, los tresors de la instrucció, lo dret *modern*.

¡Llum, torrents de llum! dihem també, perque la instrucció regenera, purifica; la instrucció dona al home conciencia del *dret* y del *deber*, y per aixó, creyem es lo secret de la vida social; la instrucció dona al home dignitat per que l' emancipa, perque li sacudeix lo jou de la ignorancia; la instrucció, en una paraula, es la emancipació del esperit.

Que 's procuri instruir, als que, gracias á la ignorancia, que engendra l' orgull, penetran en lo intrincat laberinte de qüestions altament filosóficas, que son las que despertan mes profundament nostra

atenció, per que en ellas hi ha las de vida ó mort per l' ánima, com son las de *existencia de Dèu*, *inmortalitat del ánima*, las de grandíssim interés per la societat, perque son *qüestions* tant capitals, tant de essencia, que sa influencia en la vida pública y en la privada té una trascendencia inmensa, inmensa perque propaga la *fé* ó la *incredulitat*, y aixó es evidentment qüestió de vida ó mort, de ordre ó anarquía, de virtut ó disipació en la societat.

Instruintlos es com la veritat ha de brillar pura en la sua intel-ligencia; com han de visllumbrar lo sol preciós, radiant, que il-lumini lo camí de la vida; com desterrin de son cor la passió del orgull; com entrin, en una paraula, en plena possessió de sa dignitat.

Aixis en tot lo demés, y de aqueix element de vida,—la discussió,—no se 'n fará arma de discordia, de escándol, sino que será estrella de pau y gloria, que brilli pera dar llum eterna.

E. Castanye Q.

LA ROJA BARRETINA CATALANA. (1)

Ja tornan, ja, los fills de la victoria,
Ja tornan, ja, los ínclits vencedors,
Per qui son los combats festas de gloria
Y los camps de batalla llits de flors.
Ja tornan, ja, ab las rojas barretinas
Del color de la sanch que en llurs pits bull,
Preciosas capellinas
Que conquistá en las platjas llevantinas,
De llurs passats lo belicós orgull.
Simbólich tros de púrpura arrancada
Del front del poble Grech afeminat,
Sobre lo cap del Catalá posada,
¿Ahónt pots anar tú que enamorada
No vage la victoria al teu costat?
Per tot genis brillants devall la grana
Se ocultan de ton vel,
Com la rica magrana,
Baix la flor purpurina
Modesta oculta sos granats de mel.
¡Jo't saludo, vermella barretina!
Sensill almet dels héroes catalans,
Tú ets com lo foch que misteriós flameja
Per' designar lo cráter dels volcans.
Reb lo salut que mon amor te envia,
Memoria insigne de un poder gloriós
Que fou del mon enveja,
Y ara de nou recobra la valía
De son passat famós.
Tú has subjugat las kábilas Riffenyas
Que dels turons atlántichs en las brenyas
Ocultan sa deshonra y ruda sanya
Fugint dels ínclits venjadors de Espanya.
Tú arramblares las massas enemigas,
Com en los camps de espigas
La dalla obra camí,
Deixant per tot detrás de tú escampadas,
Pilas de infiels, com garbas mal lligadas,
Ahónt los corps tindrán llarch temps botí.
Ab tú orgullós, sòn front cenyit ornava
Lo primer campeó,
Qu' en lo cim almenat de la Alcazaba
Clavá de Iberia lo triunfant pendó;
Y destruínt reductos y trinxeras,
Y rompent de esquadrons las líneas feras,
Com diadema de honor de varons forts,
Sols han cubert tos plechs de burda llana,
En la terra africana,
Los caps honrats de vencedors ó morts.
¡Bé per lo almet de nostra Catalunya!
¡Bé per eix *Geni Catalá* qu' empunya
Fulminadora espasa en la batalla
Com Romá semi-Dèu!
Bé per eix pit que á proba de metralla,
Com si cubert estés ab dura malla
Passa la mort lliscant pe'l demunt sèu.
¡Bé'n baja lo *Adalit* de eixas mesnadas
De cataláns lleons!
Que ab llurs invictas testas llaurejadas
Y ennoblit llur escut de nous blassons,
Retornan de las platjas abrassadas,
Sepulcre del poder de altras nacions.
Tornáu, tornáu, vers fills de la victoria,
Ja radiosas de gloria,
En voladoras naus brillan de lluny
Vostras gorras vermellas,
Rogejant á pilots, com las rosellas
Que matisan los blats en lo ardent juny.
Ja arriban, ja, son ells, los que partiren
Per' venjar de la Patria lo afront greu,
Sòn vot sagrat cumpliren
Sent lo terror dels enemichs de Dèu.....
Los bronzes sants al belicós se unescan
Ab magestuós ressó,
Antorxas resplandescan
Que tornen la nit dia;
Pujen al cel los himnes de alegría
De la patria ovació.......
Per' rébrer als titáns fills de ma terra,
Llamps temuts de la guerra,
Ab los vensuts piadosos,
Successors victoriosos
D' Entenças y Rogers.
Als que impacienta Catalunya espera
Com mare verdadera,
Ab endolat vestit y esplendent manto,
Plens los sèus ulls de llanto
Y las mans de llorers.
Matronas, acudiu, acudiu, ninas;
Dels inmortals guerrers
Cubriu ab flors las rojas barretinas,
Que semblan richs fermalls de coralinas
O movedissas brancas de rosers.
Mes ay! no tornan tots ¡tristas matronas
Las que rebrán eix cop dintre son cor!
Las que ab xiprer tindrán que fer coronas
Per los fills desditxats de llur amor.
¡Ay dona sens ventura!
La qu' esperant abrassos de ternura
De un sér idolatrat,
Sols rebrá desolada
La gorra ensangrentada,
Com un preciós y fúnebre llegat.
Callau, callau, los cántichs de alegría,
Ja no mes pot sentir' l' ánima mia,
Ja sols entono fúnebres acorts;
Y mentres qu' en la roja barretina
Dels héroes vius se ostenten llors frondosos,
Jo alsaré al cel mil himnes fervorosos,
Per' que ab palmas divinas,
Dèu premi concedesca als héroes morts.

María Josepha Massanes de Gonzalez.

(1) Ha arribat á nostras mans, la preciosa poesía que vá dedicar als voluntaris catalans, quan la guerra d' África, la nostra apreciabla amiga y distingida redactora, la reputada poetissa D.ª Josepha Massanés de Gonzales. Com tenim per máxima que lo bó no's fá may vell, la reproduhim ab molt gust; puig estem ab la creencia que una cosa tant notabla per molt que 's reprodueixi no s' arriba á fer may pesada. Y menys poguent dir ab orgull que honra á la nostra literatura catalana

N de la R.

RUM, RUM.

Advertim á aquells que 'ns han demanat exemplars de números atrassats, que habem fet segona edició d' alguns números que s' havian agotat del tot. Pot, donchs, qui necessiti números atrassats, demanarlos al nostre administrador D. Eudalt Puig, ó als corresponsals de fora, podent estar segurs de que serán servits ab aquella puntualitat que 's propia y que tenim ben acreditada.

—

Sabem que 'l Cláustro del Institut de segona ensenyansa pensa dedicar uns funerals á la memoria d' en Cortada. Desitjant nosaltres fer també alguna cosa á la memoria de tant il-lustre varó, hem acordat dedicarli una *corona fúnebre* que publicarém en un de nostres próxims números.

—

La polémica que teniam pendent ab lo senyor Lissandro de Sabadell, ha acabat ab la següent carta qu' aquest senyor ha tingut á bè remétrerns, carta á la que quedem agrahits de veras:

«Senyor Director de *La Barretina*:

«Mòlt senyor mèu y de tota ma major consideració: motius agens á ma voluntat, m' han privat de escríurerli oportunament; no obstant ho faig avuy limitantme tant sols á dirli lo que segueix:

«Estich enterament satisfet de la contestació que lo senyor F. s' ha servit donar al mèu escrit del 22 de Juny últim, insertats la primera y lo segon, en lo número 29 de sòn periódich, corresponent al dia 11 del passat Juriol.

Si en lo mèu indicat escrit hi ha la mès insignificant frase que V. ó qualsevulga altra persona la consideri ofensiva, directa ó indirectament, la retiro desde luego puig ma intenció no fou ni ha sigut may alterar en lo mès mínim la susceptibilitat de ningú.

«Dòno al senyor F. las mès espressivas gracias per la molestia que 's va péndrer per satisfer ma curiositat y al mateix temps li demano se serveixi dispensar ma impaciencia pera esperar lo procés de *Don Joan Sala y Serrallonga* del qual m' han facilitat oportunament tots los números que fins á la fetxa han vist la llum pública.

«Saludi afectuosament al senyor F. y demès redactors d' aquest periódich, y V. confii ab la sinceritat de sòn mès atent y S. S.

Lissandro.»

—

Lo tercer quadern del *Trovador de Montserrat*, es notable entre altras cosas, perque conté mòltas poesías religiosas, la major part dedicadas á la Verge de Montserrat.

Hem rebut també lo quart quadern que conté poesías riquíssimas en mérit literari.

—

Hem llegit lo tercer refilat del *Fluvioler del Ter* que publica en Girona lo festiu poeta en Andreu Pastells. Aquells dels aficionats á la poesía de broma que vullan passar un bon rato, 'ls aconsellem que 'l lleigeixin, aixís com també los dos publicats anteriorment, puig en tots trovarán motiu pera riurer y distráurers' una estona ab las agudessas, jochs de paraulas y picantas críticas de sas composicions.

Fins al present eran pochs los exemplars que en aquesta ciutat s' havian posat á la venta; mes ara n' han arribat uns quants Se venen á 5 rs. refilet, ó quadern, en la *Ciudad de los Condes*, carrer de las Euras, y demès principals llibrerías.

Recordem al lector l' estat precari del autor quals obras recomenem.

—

Lo periódich de Figueras *El Ampurdanés*, acatant una disposició de la autoritat, ha deixat de véurer la llum pública. Sentim de totas veras la desgracia del colega, per quan lo noble poble de Figueras se veurá privat d' un de sos mes ben escrits ecos.

F.

FOU UN SOMNI.

A....

Ou, nina del bell esguart,
tú potser no sabs que un dia,
quan rendidas pel cansanci
se tancáren mas pupilas,
en somnis me aparegué
ta imatje sempre divina.
Recordo que al despertar

una rialleta tosta
se dibuxava en mos llavis
ton nom sempre repetintne!
¡Quan hermós fou aquell somni!
¡may mon goig tingué tal mida!

. . . .

Clara glassa embolicava,—
com si fosses una silfide,—
lo hermós perfil de tas formas
que Vénus envejaria.
Desfetas las llargas trenas
del tèu ros cabell, te lluian
en daurada catarata
com del cap volent fugirne.
Enlluernats del tot mos ulls
per una llum clara y viva,
callada y fosca la cambra
y extasiada l' áyma mia,
solsament l' espay surcavan
buscant' á tú, bella ninfa,
los suspirs singlotejant
que en lo fons del cor glatian.
Bén prompte se confongué
ta vista ab la mèva vista,
s' entrellassaren los brassos,
las galtas dels dos se uniren,
y mos llavis dels téus llavis
lo néctar de un bés prenian
sofocant ma débil veu
que *amor, amor* repetia!

. . . .

D' aquest modo jo 't somniava,
mentres l' ánima adormida,
oblidantne los pesars
y dant tregua á las fatigas,
al fosch mantell de la nit
demanava pau tranquila.
Y entre tant que 'l horisont,
esborrant sas negras tintas,
rissava las altas crestas
que preludis son del dia,
un *ay* arrancat del' ánima
de nou al tornar la vida,
prest deixava buit lo cor,
la ditxa que no era ditxa.
Com un somni tot passá;
tot sigué ilusió... ¡mentida!

JAUME R. Y VIDALES.

TEATRES.

CAMPS ELISEOS:—LE SONGE D' UNE NUIT D' ETÉ. —SI J' ETAIS ROI.—ZARZUELA.—COMPANYIA DE ZARZUELA.

Si l' empresari dels Camps Eliseos poses operas del génere á que perteneix *le songe d' une nuit d' eté*, no dubtem en assegurarli que tocaria resultats positius. L' opera aquesta te una música preciosa, escencialment poética, sobre tot en lo segon acte, en que lo autor estigué inspirat en gran manera.

Respecte á execussió debem dir que fou bastant regular, devent fer especial menció de la senyora Dupuy y del tenor Blum. Aquest diu bastant be la romansa, y si al bon gust ab que diu las notas 'hi afegís un poch de sentiment, es á dir, si en lloch de pensar lo que canta ho sentís tambe, los aplausos serian encara mes numerosos, mes espontaneos y sobre tot més justos.

Mad. Dupuy está á gran altura en dit segon acte, y diu molt be l' aria que canta fora del escenari. Es notabla la execussió de que aquesta artista dona probas en aquest acte y la escala de cant quasi perfecta que tambe demostra posehir.

Los demes artistas passadors. L' orquesta tant malament com pot. Despres de l' opera 'ns preguntavam si realment haviam sentit *Le songe d' une nuit d' eté* y si en vista de la execussió per part de l' orquesta, podiam apreciar poch ó molt la música. Si no la haguessem coneguda avans, quasi be 'ns hauriam quedat á la lluna de Valencia.

En la orquesta hi ha exelents professors y 's pot per lo tant, posar un remey á n' aquest mal.

L' execussió del *Si j' eté Roi*, va deixar molt que desitjar. Ni la Dupuy estigué á la altura acostumada. Sols lo barítono mereix alguns aplausos y encara pochs.

L' orquesta tocant lo *violon*.

En lo teatre de la Zarzuela hi está cantant una companyía de Zarzuela de molt poch merit. Per regla general las companyías de zarzuela sempre solen ser dolentas, pero com la que 'ns ocupa, pocas vegadas, en Barcelona s' entent. Creyem que la empresa treuria millor pártit del local si sols feya funcions la companyía dramática que en sa major part está composta d' actors de merit no escas.

Z. DE V.

NECROLOGÍA.

JULIÁ ROMEA.

Trista missió es la nostra quan nos veyem precisats á conmemorar la memoria d' alguna eminencia; y es tant mès trista per quant rendint tribut tant sols als homens de mérit, los nostres homenatjes significan una gran desgracia pera las lletras, ó pera las ciencias. Apénas fa un mes que dedicarem un article á la memoria de Don Joan Cortada y ja 'ns veyem precisats á dedicarne un altre á la del eminent artista Don Juliá Romea; ahir derramarem una llágrima per lo literat il-lustre, avuy la derramem per l' artista sens rival del teatre espanyol. Decididament l' art dramátich espanyol, está passant per un gran período de proba. Horfe de bons actors, pobre d' autors de primer órdre, tant sols lo que li faltava pera acabar de jáurer en ple decaiment, era la mort de en Romea, la mort del eminent cultivador, aixís del bon teatre antich com del bon teatre modern

Romea sabia quasi tot lo que deu saber un bon actor. Coneixedor profundo del teatre clássich antich y de lo qu' avuy dia se 'n diu—ó 's considera al

Aixís se celebraren los esponsals de la Roser, sent presents per testimonis las estrelletas del cel y presidintlos lo esperit de sa mare de adopció.

Mateu y los dos noys emprenguéren la volta cap á casa, ocupat cada un en sos pensaments y vislumbrant, si be encara un xich lluny, un esdevenidor de molt bonichs colors, de vert de esperansa, de rosa de suau tranquilitat y ditxa.

En Bernat los seguí fregantse las mans y fent castanyetejar la llengua en senyal de satisfacció.

—La minyona ja te nubi, murmurava entre dents. A tractes de gent de be, lo mateix es que si ja fos casada. ¿Cóm ho farem per arreplegar lo dot de la Pubilla?

CAPITOL XVII.

Los negocis de en Mateu.

Los disgustos fan una impresió molt mes profunda á las donas que á los homens.

Prescindint del temperament molt mes nerviós é impresionable de las donas, las ocupacions á que ordinariament se dedican son de tal naturalesa que no bastan á distreurer la imaginació ni á tallarli las alas, de modo que quan una idea de desconsol se apodera de ellas, ne fa presa y s' hi raveja ab tota satisfacció.

Ja estigan en lo vetllador sentadas, ja trastejen ocupadas en lo arreglo del menatje; ja fassen cualsevol altre cosa de las que deu cumplir dins la familia una dona de sa casa; may se dedican á cap trevall que ocupe sa intel-ligencia.

Horas y horas consumeixen d. aquest modo sense menejar mes que las mans y mentres tant lo enteniment abandonat á si mateix, sense una obligació precisa en que gastar sa natural activitat, se ficsa y encarinya en lo objecte dolorós que lo ha ferit.

Pensa constanment en ell, lo acaricia ab singular complasencia, lo adorna y aumenta contemplantlo per tots cantons.

Y lo dolor com mala llavor tirada en terra fértil, creix rápidament.

creta que 'ls ha revelat altres sentiments. Ells s' estiman ab amor pur y sant. Deixa 'ls creixer, dirigeix sa inclinació y fes que se realise aqnest matrimoni. En vida hauria sigut ma satisfacció mes complerta; morta, si es que desde allá dalt poden tornarse los ulls á la terra, estigas segur que mon esperit assistirá ab vosaltres á la iglesia, y estará al seu costat y 'ls benehirá quan pronunciin lo *si pare*.»

Li prometí cumplirho y vull aténdrerho. Sa voluntat me ha quedat gravada en la memoria y faré tots los esforsos pera que siga una realitat. Es per altra part lo consol que espero en ma vellesa. Si: recordo que ja difunta, estesa en lo llit de negras colgaduras y á la vacilant claró dels ciris que il-luminavan la alcoba, son rostre tenia aquella mateixa espresió de alegre reculliment en que quedá després de ma promesa; que al tráurerla de casa dintre la funeraria caixa, única cosa que se 'n portá de aquet mon, un sorollet com de alas de abella brunsí en mas orellas y me digué de sa part: «casa 'l noy ab la Roser;» y aquí, aquí mateix, quan avans de baixarla á la fossa, volguí contemplarla per última vegada, vegí mourer 's imperceptiblement sos llabis y dirme á mí, á mí tot sol, «uneixlos.» Y se unirán y serán felissos y causará sa felissitat enveja, perque ells no portan com jo clavada al cor una espina que es imposible arrencar.

La nit havia anat avansant durant la conversa.

Era ja fosch del tot. Lo cel estava seré y la lluna plena lluhia com reyna en mitj de ell, filtrantse sos raigs per entre 'l brancatje dels arbres y formant capritxosos dibuixos.

La naturalesa tota reposava; feya una nit suau, tranquila y deliciosa, com si allí en lo fossar de Hostalrich no hi hagués cors que estavan apurant lo cálser de la amargura.

—Cregas, Bernat, continuá en Mateu, que lo tornar sobre 'l dolor y aumentarlo y recordar los fets y objectes que 'l produeixen, es una especie de consol en mitj de tant desespero.

Se aixecá y se dirigí en busca de sos fills que encara corrian y jugavan per allí, sense cap por del lloch ni de la hora, puig la costum los hi havia familiarisat y estavan exempts de aqueixas temors infundadas que tant agitan y tants sustos donan á altres minyons de la seva edat.

menys com á tal,—teatre clássich modern, aixís demostrava desde l' escenari conéixer las obras de Tirso com las de Ventura de la Vega, aixís se feya admirar en l' *Alcalde de Zalamea* com en *El Hombre de mundo*, producció aquesta última que li valgué mès d' una y mès de duas ovacions, ben justas per cert. En lo drama históricb ni una sola vegada faltava á la veritad histórica, y quan se tractava del drama de costums, també 's mostrava coneixedor de las bonas costums, fent gala de las distingidas maneras y excelenta educació social que posehia.

La sèu manera especial de declamar, aquella manera natural que tenia de dir, tot demostrava los vastos coneixements que possehia d' oratoria y lo mòlt que s' havia dedicat al estudi del art de declamar, y á la literatura en general. Resultats d' eix estudi es lo llibre que sobre declamació ha deixat escrit com á memoria de sòn pas en eixa terra.

Tant debó que lo sèu llibre siga llegit y estudiat ab detenció per tots los que 's dediquin al art dramátich, tant de bo que lo pas en aqueix mon del eminent Romea, no sigui lo núvol que cubreix lo horisònt per espay d' un segon, pera desaparéixer després sens que ningú 's recordi ja may mès d' ell!..

La mort ha legat un nom mès á la historia del art dramátich, pera figurar al costat de Maiquez, Latorre, Luna y altres :—¡Romea!.. Venerem, donchs, aquest nom il-lustre, y diguem d' ell lo que 'n Balaguer diu de 'n Colon:

Posteritat aquí 'l tens mort: ¡admíral!

Z. de V.

UNA LLAGRIMA DAMUNT LA TOMBA DEL PRINCEPH DEL TEATRE ESPANOL

EN JULIA ROMEA.

Felis qui mort en brassos de la gloria.
Morir es viure.

Romea ¡dorm en pau!
¡Tranquil reposa ja, célebre artista!
Que ab cant dols y suau,
Dessota lo desmay ab veu molt trista
Ne canta hermos aucell;
Ni tant sols un moment fuig del desmay;
Y lo seu cantar bell,
Al cor mes ple de goig ne causa esglay.
Eix aucellet es l' art,
Que entona per' l' artista eterna gloria;
Son eco al ressonar,
De tú per l' Univers deixa memoria.
Corona fou preciosa,
Ab que 'l mon sol premiar al gran artista
Quan en l' humilde fossa
Descansa d' eixa vida pobra y trista!
¿Y qué vol dir morir?...
¿Acas no premia 'l mon geni y talent?
¿Nó sab ell imprimir
Los noms ab lletras d' or per testament?
Pot á la mort sonriurer,
Aquell que mori gran com tu n' has mort;
¡Oh si! morir es viurer.
Quan l' Univers del hom' guarda recort.
Quan per lo mon ressona.
La trompa de la fama ja gloriosa,
Enveja la mort dona,
La vida 's veu mesquina, y l' hom' no gosa.
Quan l' arbre de la glossa,
Floreix per l' inmortal brancas de llor,
Per' eterna memoria
Un monument li aixecan ab amor:
Quan l' hom' n' ha mort en brassos
Del art y de la gloria ja triunfant,
Unit per dolsos llassos,
Se ovira vers á un lloch mes bell, mes gran.
¡Adeu! per sempre adeu!
Tranquil pots reposar, célebre artista!
Descansa aprop de Deu!
D' eixa famosa vida pobra y tristal
15 Agost 1868.

EMILIO COCA Y COLLADO.

Solució á las xaradas del número passat.

O-tel-lo.—Ca-sa-ca.

Solució al geroglifich del número passat.

Per la mare de Deu de Agost á las set ja es fosch.

XARADAS.

La fusta de ma *primera*
es de qualitat molt bona,
es consonant la *segona*,
tambe es fusta ma *tercera*.
Quan l' aranya 'm *prima* y *dos*
me fa di' alguo disbarat:
lo meu *tot* es molt buscat
perque es un fruit dels millors.

JOSEPH CORNELL.—VILANOVA.

Jo sé un *hu* com un cabás,
No vull tindrer mes *segona*
perque menja un xiquet massa
y tant sols molestia 'm dona.
Si m' arreglo y m' risso bé
ja puch aná y só *tercera*,
qui te forsa *prima* y *dos*
ja te bona cabellera.
La tia te duas bestias,
—un gos d' aiguas y un gatot—
y totas ab una cinta
portam al coll lo meu *tot*.

P. E. Y A.—SABADELL.

GEROGLÍFICH.

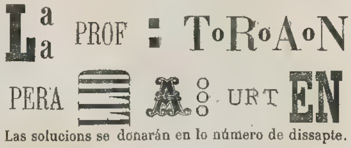

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

F. de S. Calella. Ab molt gust llegiré lo vostre drama. Si 'us apareix bé, podem esperar á que vos vingueu: De tots modos com á vos 'us agradi mes.—A. B. Arenys de Mar. No mes ne va endevinar una.—J. C. Barcelona. Si las mevas rahons no 'l satisfan ho sento, pero per ara m' atinch á las mevas Mes endevant será un' altra cosa.—J. Ll. V. Ho va endevinar tot. Publicaré la xarada. Un d' Arenys. Arenys de Mar. Va endevinar la xarada.—E. G. Sabadell. La poesía no li podré publicar, pero l' endevinalla sí. Cap Youny. Barcelona Ab molt gust.—Y. V. Arenys de Mar Si senyor.—P. M. y M. Barcelona. Li repeteixo que tot se publicará La qu' are m' envia també. Finestrets Ho ha endevinat tot Los cantars no 'ls publicaré. Joanet. Ho ha endevinat tot.—T. M. P. He rebut tart l' original Dissapte.—A. B D. Santa fé. No soch d' aquesta opinió y si 't sembla bé, te podrás firmar sempre ab lo nom propi y jo t' ho agrahiré.—A. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14.—1868.

Li bastá cridarlos una sola vegada pera que los dos noys, creyent arrivada la hora de retirar, se li acostessen sense retart.

Vingueren correns á posarse á son costat y á prodigarli sas caricias, com los pollets que esparramats per la era, corren á refugiarse sota las alas de la lloca, quan aquesta los crida en son llenguatje.

Mateu los abrassá, apretantlos mes que de costum.

En aquell moment tenia lo cor molt estret.

La presencia de sos fills li recordava las duras paraulas que no feya gayre li havia dirigit en Bernat y li portava á la imaginació la idea de lo que podria sucsehir si no se decidia á ser tot un home y á desafiar imperturbable, ja que no sense dolor, las desgracias que en sí portessen los temps.

Los agafá á cada un per una ma y se posá en marxa.

Pero en compte de dirigirse cap á la destruida porta del fossar, que era lo únich paratje per ahont en aquella hora podia trovarse sortida, encaminá sos passos cap á la reconada de mitjdia.

Era aixó tan fora de costum que Melció y la Roser se admiraren y no pogueren estarse de preguntarli:

—Ay! Ay! ¿ Ahont anem?

—Ja ho veureu, fills meus, veniu ab mí.

En lo punt ahont se dirigia en Mateu hi havia un sálser de tant frondosas brancas y groixuda soca que hauria sigut difícil senyalarli la edat. La ma que 'l va plantar en aquell puesto feya ja molts anys que havia aprofitat sa sombra pera cubrir son etern repós.

Sota del sálser y en mitj de la herba que cubria lo terreno hi havia un espay de pochs pams en que se coneixia que la terra havia sigut remoguda de fresch.

Comensava, empero, á tornar á creixerhi la herba y no podia duptarse de que no passaria molt temps sense que se confongués ab lo resto de la verdenca catifa.

Aixís debian també haberho temut las mans piadosas que cavaren la fossa, puig per senyal mes duradera havian col-locat en un de sos estrems una creu de fusta sense desbastar.

—Agenolleuvos y pregueu! digué Mateu als noys, que ho feren de tot cor puig sabian ben be per qui pregavan y que no era la primera ni seria la última vegada que se trovarian en lo mateix lloch, rendint aquell consolador tribut de carinyo y de pietat.

—Aquí jau, continuá, aquella santa á qui á mes de la vida debeu tants beneficis; aquella que ha estat pera vosaltres la millor de las mares; y pera mi la millor de las esposas. ¿Esteu disposats á cumplir en un tot sa voluntat, á fer y realisar tot alló que ella si visqués vos demanaria?

Los dos petitets estavan tot aturdits. Estranyavan lo to solemne de Mateu, que generalment se distingia per sa molta sensillesa, y no comprenian absolutament ahont volia anar á parar.

Per aixó se miravan lo un al altre y se 'l miravan á ell, sense saber quina resposta tornar.

—Contesteu!... insistí son pare amorosament, tornantlos á agafar las mans que 'ls havia abandonat pera que se agenollessen.

—Per qué no? digueren, ab aquella vacilació de qui no sap lo terreno que trepitja.

—Sí. Ella fou la que avans de morir, molt poch avans de que 's tanquesen sos ulls, me feu un encárrech que vosaltres haveu de cumplir. De vosaltres depen, y estich segur de que per amor de ella ho fareu.

—Oh! sí, sí; esclamaren los petits que ja comensavan á enténdrer que se tractava de acontentar á qui tant estimavan.

—Ella me demaná que vos estimeseu sempre y que en sent grans fosseu esposos pera no haver de separarvos may mes. Concediuli donchs la ditxa y satisfacció que vos demana per ma boca. Jureuli ab mí que será etern vostre amor y que viureu lo un per l' altre.

—Vos ho jurem, y li jurem á ella! contestaren ab tota firmesa y dessisió.

No sabian, es veritat, tota la trascendencia de lo que prometian.

No sabian en que consistia ser esposos; pero sabian molt be lo que era amor, y aquest amor era lo que juravan ab los llavis, y lo cor.

En Mateu se trová satisfet.

Uní las mans dels petits que encara tenia entre las sevas y, aixecant los ulls al cel, demaná al Etern tantas benediccions pera la vida futura de sos fills, com ell las hi donava de tot son cor.

Després se aixecá y digné:

—Ja no hi ha por de que haguem de separarnos, Bernat. Ella desde 'l cel benehirá nostra unió constant y pregará per nosaltres.

ANY I. BARCELONA 29 DE AGOST DE 1868. NÚM. 36

DIRECCIO Y REDACCIÓ.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,
Plassa Nova, núm. 5.

2 cuartos. 2 cuartos

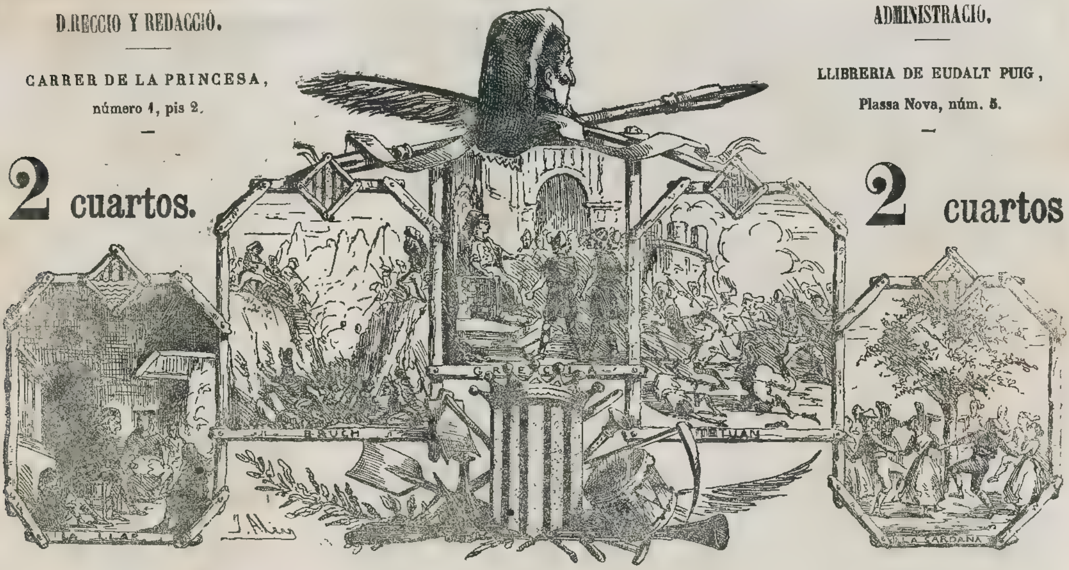

ANUNCIS
A PREUS
EQUITATIUS.

LA BARRETINA.

LITERATURA,
CIENCIAS
Y ARTS.

SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Advertencia important, per A. Serra —*Ciencias morals. La dona, considerada baig lo punt de vista moral*, per Enrich Castanyé Quingles.—*Lo menjar es molt millor*, per Ramonet.—*Rum, Rum*, per Z. de V.—*Corranda*, per F. de Saleta.—*Oriental. Lo reto del moro*, per Emilio Vilanova March.—*Un pom pe violetas*, per Francisco Manel Pau.—*Bibliografia*, per Z. de V.—*La font. L' arbre dels recorts*, per Simon Alsina.—*Pensament*, per Ll. S. y P.—*Acudits*, per diferents autors.—*Solució á las xaradas del número passat.*—*Solució al geroglifich del número passat.*—*Xaradas*, pèr Miguel Formosa y Riera y P. M. M.—*Geroglifich.*—*Correspondencia de la Barretina.*—*Anuncis.*

ADVERTENCIA IMPORTANT.

Havent cregut lo senyor revisor de periódichs, despres d' haver publicat lo treball de D. Joan Cortada titulat: *Catalunya y los Catalans* per espay de moltas semanas sens cap classe d' obstacle;—que dit trevall no podia veurer la llum pública en *La Barretina*, per ser aquest periódich *literari*, ens veyem precisats á suspendrer, per ara, sa publicació, esperant poder continuarla quan *La Barretina* pugui ser política, si be 'l trevall que no podem continuar per ara, segons la nostra pobra opinió, es mes historich que polítich: no creyem que la historia estigui renyida ab la literatura. Nostres lectors nos dispensarán ja que la culpa no es nostra.

Lo Director del periódich
A. SERRA.

CIENCIAS MORALS.

LA DONA, CONSIDERADA BAIX LO PUNT DE VISTA MORAL.

Un sér hi ha creat en la terra, débil pero hermós, sol de la civilisació, sér condemnat á una lluyta gegantesta, desigual; sér que no té altras armas que la ternura de son cor, que la eloquencia de sas gracias angelicals.

Aqueix sér que recordem tots ab sentiment profunt, ó de goig, ó de tristesa; aqueix sér que 'ns gronxa en lo bresol en la infancia, consolant ab patons plens de ternura nostre plor, adormintnos ab cansonetas plenas de una melodía que sols té la dona quan en son cor viu la flama del amor maternal; aqueix sér que comparteix nostra sort, que pren part en nostre destí, qu' ens guia ab veu d' amor, d' amor puríssim com éll sols pot sentir, que té en si lo diví poder de subjugarnos, de seduhirnos, de regenerarnos ab sas virtuts, ó de pérdrerns ab sos vicis; que 'ns doblega á sa influencia, y arrastra ab forsa mágica per las sinuositats de la vida, sempre alimentant en lo cor lo desitj d' una ditxa completa, en l' ánima las ilusions misteriosas de un somni de eterna felicitat; aqueix sér que lo Creador 's vá complaurer en fer tant rich de sentiment, tant angelical de rostre, tant fort en sa debilitat, tant encisador en sas gracias, superior á tots los sérs de la creació, puig es sensible per esencia, superior, puig es l' ídol del home que un temps ó altre de la vida, seduhit per sos encants, cau agenollat á sos peus y li rendeix l' homenatje de amor que Deu volgué que fos lo llas sagrat que lo unís per' sempre, inseparablement, ab l' home *company seu* desde 'l lloch primer en que forén creats per lo poder del Etern Pare; aqueix sér, la dona, no obstant, 'ha hagut de lluytar y lluyta encara pera conquistar un lloch de *independencia*, un lloch de *llibertat*; lluyta pera ferse venerar en sa virtut, respectar en sa dignitat, atendrer en son dret.

En vá, detractors sistematichs de la dona, pinteu ab colors negres, repugnants, asquerosos los *vicis* de aqueix sér tant sensible, tant sensible que ha nascut sols pera sentir; en vá declameu contra sas *veleitats*, sa *inconstancia*, sa *infidelitat;* en va li tireu al rostre lo anatema del vilipendi, de la execració; sempre ha de ser l' home lo culpable de no haber educat á la dona ab lo bon exemple, no separantse del camí del honor.

Sí! l' home, mogut per l' impuls de las suas passions, impuls infernal que tot ho atropella, entela lo crestall de las virtuts de la dona, que innoblement deprava, insulta, prostitueix després. L' home, ab afany satánich, l' incita á desviarse del camí de la ditxa, sembrat de flairosas flor,—lo camí de la virtut, —y víctima luego, ab inhumá goig, encara 's gloria de son triunf, encara 's jacta de sa *astúcia*, y vil é inconsiderat, mes tart, deplora sa *veleitat*, sa *inconstancia*, ferintli l' honra ab la destructora arma del escándol, menys preantla fins arribar á calificarla de *ánimal raro* como se atreví á escriurer cert autor modern.

¡ Vergonya per' aqueixos que no coneixen encara quin es lo destí de la dona, que tant la difaman; ¡ vergonya per' los que, sent la causa de sa perversió, la presentan á devant del sever y perillós tribunal de la opinió pública como reo en lo banch dels acusats !

¡ Vergonya per' aqueixos que ofenen la memoria de una mare, sagrat mes que sagrat sér que idolatra lo cor de un fill honrat ! ¡ Vergonya també per' aqueixos mal ciutadans, que en detriment de la moral, en deshonra de la societat, desconeixen que 'l no mirar á la dona com un sér débil, ignoscent, tendre, que necessita la protecció, l' amparo de las virtuts del home,—que en bona civilisació ha de ser lo centinella

expert que vetlli y guardi la fortalesa de sa puresa, de sas virtuts, sembrant en la societat la llavor de la discordia, del desordre. ¡Vergonya infamant per'los que ab sa irreflexió, que ab son desenfré obran las portas de la perdició eterna á ovellas esgarriadas en lo camp dels desenganys, del deshonor!

Si l' home en lloch de ferla mirall en que 's reflexi la imatje de sa cordura, de sa templansa, de sa virtut, la fa objecte del seu cruel y miserable desenfré; ningú sino éll es lo responsable en lo temple de la justicia, ningú sino éll es lo reo del crim abominable de corruptor, de destructor de la virtut de la dona, de las bonas costums.

Y bé, 's pot dir qu' es iniqua baixesa, incomparabla infamia ferse detractor de lo pobra víctima sacrificada en aras del *esperit de seducció*, del sensualisme,—infamia que l' abotxorna, que li encent lo rostre ab tots los colors de la vergonya, perque es crim de lesa societat, perque es crim de menguada cobardía!

Lo sentiment de familia, secret diví, que revela quánta es la dignitat que l' home té com á principal sér de la creació, que revela quán elevat es son destí, qu' es la base de la moral social, l' origen del ordre; no 's concebeix sens dar á la dona la categoría que Deu li doná al crearla per' amiga del home, per' alivi en sos mals, consol en son plor, resignació en son infortuni; no 's concebeix sens donar á la dona lo dret á son destí en la terra, dret que se ajermana ab sa virtut, ab sa fé; dret qu' es lo de *mare*, lo de *esposa*; perque la dona es la primera imatje del santuari de la familia, lo sér en qui van á beurer com de font cristallina, tots los demés, las aiguas de la felicitat: esposa, mare, aqueix es lo destí de la dona que 's cumpleix en lo circul de la familia, dins lo qual se respira una atmósfera de verdadera felicitat, felicitat que 'ns pródiga la dona ab las puras caricias de son amor, amor que en son cor abunda perque es lo únich tribut que la Providencia volgué que rendis, mentres navegués per aqueix agitat mar que 's diu la vida. Amor que la virtut conserva eternament, virtut que ha de ser lo foch vital que porti en la ánima la dona, virtut que engendra la imatje hermosa de la bona mare, de la fidel esposa; virtut que santifica los llassos de familia, y santificantlos los fa perdurables, que es com han de ser pera que la societat marxi cap á son verdader destí; virtut que l' home ha de volguer per patrimoni de la dona com á tresor preciós que porti sa ditxa, que ha de volguer com lo alè que respira, com la sanch que bull en las venas ab lo calor de la vida.

Mes si l' home, en lo fanch de la degradació, en la obsecació de las ilusions rastreras, en lo devorador foch del sensualisme, excita á la dona á la perversió, en lloch de conduhirla per lo camí del honor ab prácticas de sana moralitat, ab exemples de virtut, com mana lo pundonor, la dignitat del home honrat, com prescriu lo preciossísim llibre—lo Evangeli—que nos llegá Deu pera edificació de la humanitat, la qual, pera anar á la mansió de la ditxa real, verdadera, no ha de perdrer may la llum que de las suas lletras emana;—ningú mes que éll es lo culpable, ningú mes que éll ha de respóndrer de los extravíos que sufreixi aqueix sér que ha de *educar* ab lo bon exemple, ab la moderació, ab la cordura de la honrades pera que ab sa virtut perseveri en lo exercici de las sevas brillants facultats ab que lo Sér Suprem lo dotá pera gloria del home.

La gran misió que la dona vé á cumplir en la terra infundeix al home respecte, respecte igual al que 's té á un objecte sagrat; los recorts de la infancia bé diuhen per los sentiments, per las emocions que despertan, lo que té de sagrat la memoria de una mare que es lo fí perque 's creá la dona,—y bé diu aixó quánt la dona contribueix á educar las generacions, quant la dona influeix en la vida dels pobles: de aqui naix lo *deber* que té l' home de respectar la dona, deber qual cumpliment no pot escusar, no pot oblidar sens perjudicar á la societat, sens comprométrer sa honra, sens degradar son cor; deber qu' es lo escut de la ignoscenta doncella, de la pudorosa viuda ó casada, de la desamparada horfaneta; deber que l' home de conciencia recta cumpleix perque sab compéndrer que aixís contribueix á facilitar á la dona lo camí de ditxa, que aixis preu part en sa *educació*.

En la familia es ahont la virtut de la dona brilla ab més resplandor, ahont més fructifica, ahont més deixa coneixer la inexplicabla excelencia de sa influencia; perque la virtut de la dona es sa fidelitat, y aqueixa es lo bon cel en los cuidados doméstichs, la armonía la pau y la ditxa: perque la virtut de la dona es la felicitat conjugal, puig l' amor impera, lo verdader amor, lo que eleva l' ánima ab las alas de la esperansa, lo amor que vá mes enllá del sepulcre, lo amor que recompensa las amarguras, las penalitats de la vida, que dona al ánima valor pera superar la desgracia, que la illumina ab la llum de la fé; lo amor, en fi, que, com digué cert autor, *confon dos sérs en un sol*, amor puríssim que lo alimenta la virtut, que la virtut li dona pera sér éll, lo seu sér, puig aixís sól existeix.

Si 's combat ab la ignoscencia de la doncella y ab lo pudor de la casada y viuda fins á vénce 'ls, fins á ferlos cedí,—als peus de la dona se obra un precipici, la destrucció del sentiment de dignitat, la mort de sa honra, la mort de la ditxa, perque encara que lo cor humá sigui suceptible *sempre* de arrepentiment, la *rehabilitació* porta un plor etern, una tristesa eterna, puig tal y tant gran es la excelencia de aqueix *dot* de la dona, que la Providencia volgué que son menys preu portés detrás, en la rehabilitació, eternas llágrimas del cor, tristesa eterna del ánima!

Per aixó lo mal exemple en la dona posa en un perill iminent la seva virtut, virtut que 's complau en combátrer l' home, á vegadas per ignominia seva, pera ruina de la dona, ruina que plora l' home mes tart quan posat en lo camí del honor, busca las glórias únicas, las únicas que poden satisfer lo afany del cor, las de la familia, y no troba mes que lo expectre del seu crim, no troba mes que la infidelitat á que excitá la dona instigada per las sevas pasions, per sa *ignorancia*, perque lo seu delicte no pot quedar impune. Si despres declama contra la dona, aqueix que degradat per sa vilesa, llánsa á tot lo sexo lo anatema del oprobi, bé pot dirseli que en vá la acrimina, en vá, perque ell es lo culpable, lo verdader culpable ja que no procura ab lo bon exemple, ab la práctica de la virtut, educarla pera aqueixa, separantla aixis del camí de la desditxa, de la deshonra, del vici.

La familia, que com hem dit, es lo santuari qual imatje primera es la dona, que s' ha de venerar en sá virtut, respectar en sa dignitat, atendrer en sos drets; es la base de la societat, puig la familia engendra la vida social que es transparencia, reflejo de aquella; de aquí que, segons 's reconegin ó nó en la dona la categoría que ha de tenir per son destí, per sa misió en la terra, la societat sigui rica de moralitat, ó bé contaminada de vici; de aquí que progresi ó decaigui, fenómeno social que la historia ensenya bé, fenómeno que lo ha confirmat l' opinió de publicistas eminents, perque es evident que la dona influeix en la vida dels pobles perque educa las generacions

Lo cristianisme, patrocinant la virtut de la dona, ha brillat sempre en totas las edats antíguas y en las mitjas; y en los últims segles que corren ha elevat la civilisació á la altura inmensa, incomparabla del segle XIX; al revés de las civilisacions creadas per las altras religions que 'l feyan un ser esclau perque vivia en la opresió del sensualisme que apaga los sentiments de dignitat, que porta al escepticisme mes horrorós, escepticisme que es lo aniquilament, la ruina de las societats.

De aquí, que lo anatema llansat á la dona per los seus sistemátichs enemichs, fereixi la honra de aqueixos, perque es inhumá, es vil atropellar ab lo escándol de la injuria al sér que deuria educar ab lo exemple moral, per induhirlo á perseverar en la virtut, pera ferli abominar 'l vici; al sér que ignoscent y débil, viu expesat á las temerarias instancias de iníquas y mesquinas passions.

Lluyta de la qual ha de sortir victoriosa la dona, perque la virtut de aqueixa es base única sólida de la moral social, puig ella, sols ella il·lumina ab llum clara y vivificadora; que lo destí marca que la dona ha de ser lo sol de la civilisació, la fundamental base del órdre social.

ENRICH CASTANYE QUINGLES.

LO MENJAR ES MOLT MILLOR.

REFLEXIONS D' UN GOLÓS.

LLETRETA.

(IMITACIÓ DE BRETON DE LOS HERREROS.)

Es molt bonich passejar
un dematí de l' estiu
per la boreta d' un riu
ó la muralla del mar;
es molt bo sentir cantar
en lo Liceo á un tenor,
veurer la noya millor
ensenyannos sa hermosura.....
pero á mí se m' afigura,
que 'l menjar es molt millor.

—

Es molt bona la hermosura
de una noya celebrar,
sa hermosa cara alabar
los seus peus y sa figura;
y al admirarla tant pura
dir á n' ella sens temor,
las millors frases d' amor
qu' en sa vida hagi sentit....
pero jo sempre ho he dit:
Lo menjar es molt millor.

—

Entussiasmarse 'l soldat
en lo mitj de una batalla,
sens tenir po a la metralla,
y lo dirli al ser premiat,
qu' ell es lo millor soldat,
qu' adquireix fama y honor
per lo seu inmens valor,
es cosa que l' honra molt;
mes ho coneix qualsevol:
lo menjar es molt millor.

—

Veurers' un poeta alabat
y coronat de llaurér,
despres que xiulat va ser,
perque era un burro acabat;
es cosa lectó l' estimat
que l' hi causa la milló,
y mes gran satisfacció,
que 'n la vida hagi tingut.....
pero sempre he conegut
que 'l menjar es molt milló.

—

Jo per ditxós me tindria
y estaria molt content,
si no deyan qu' es dolent
aixó que se 'n diu poesía;
qualsevol cosa daria
perqué l' impacient lector
no se encengués en furor,
despres que l' hagi llegit.....
pero per ço ja ho he dit:
Lo menjar es molt milló

RAMONET.

RUM, RUM.

Hem tingut ocasió de veurer la corona poética que 'ls *principals escriptors* de Barcelona han dedicat al eminent Rossi. Es un llibre impres ab bastant luxo, que conté varios dibuixos dels senyors Pellicer y Padró,—de no escas mérit per cert,—y en lo que hi ha impresas varias poesias que no tenen res de particular. Las produccions no valen res; en cambi las firmas valen mòlt. Coneixent com coneixem als literatos que han escrit en aquesta corona, forsa es confessar que teniam dret á esperar—y que esperavam,—alguna cosa bona. Nostras esperansas s' han vist del tot defraudadas. Ho sentim.

—

Segons tenim entés, alguns socios del *Ateneo Catalá de la classe Obrera*, desitjosos de contribuir

en quant los sigui possible á las milloras qu' en dit establiment vá introduhint sa dignissima Junta, s' han proposat donar algunas funcions, en lo próxim hivern, y en son elegant teatre, tant líricas com dramáticas; per las últimas ja contan ab algunas produccions compostas per alguns d' ells. Mòlt celebrariam que 'ls fos fácil fer desapareixer alguns inconvenients que trovan y poguessin entrar de plé en aquest adelanto.

La Junta Directiva deuria procurar per quants medis tingues á má, protegir als que tenen est pensament y d' aquest modo evitaria que 'ls que 'l troban irrealisable pensessin en continuar las reunions de ball que han vingut donantshi en los últims anys, cosa gens propia en un lloch que no porta mes fi que 'l de il-lustrar á la Classe Obrera.

—

Lo dimars passat debutaren en lo treatre Principal los artistas senyora Faivre y senyor Dufrene, du gaison la primera y nou tenor lo segon de la companyía d' ópera cómica que funciona en los Camps Elíseos. Reuneix aquella bastantas qualitats, si be notarem alguna desigualtat en la seva veu. Cantá ab bastant gust y fou aplaudida ab justicia en lo duo ab lo tenor y en las coplas del tercer acte que digué ab mòlta gracia. Lo tenor Mr. Dufrene, te una veu bastant voluminosa y es llástima que 's ressenti dels mòlts anys d' exercissi que sens dupte porta. Diu bé, es bon artista y meresqué ser aplaudit en l' aria del primer acte y en la romansa y duo del tercer. Creyem que la Empresa del Camps ha fet duas bonas adquisicions ab eixas nous artistas.

—

Lo nostre estimat amich lo distingit literato don Estanislao Clariana s' ha encarregat de la segona ensenyansa que desde 'l present any se estableix en un dels colegis del *Ensanche*. Tenint en compte las qualitats que reuneix tant reputat professor, no hi ha dubte que los vehins del *Ensanche* estarán d' enhorabona, no habent d' enviar als seus fills als colegis de dintre ciutat. Sabem que son ja mòlts los deixebles que pensan seguir lo batxillerat en aquell collegi.

—

Lo Sr. D. Joaquim J. Basora ha publicat un *quadro domestich pera la reducció de las monedas pesos y midas que actualment estan en us, al nou sistema decimal y al contrari* ab arreglo á las *equivalencias establertas per Real ordre de 9 Decembre de 1852*. Es un quadro que 'l considerem utilíssim y que per lo tant lo recomanem ab mòlt gust.

Z. de V.

CORRANDA.

—Son perlas las llagrimetas
De una nina encantadora...
—¡Ah, ja sé donchs perqué plora:
Vol tenir mòltas perletas.

—

Si al blau del cel se pareix
De tos ullets, lo blau clar;
Digam: ¿com sobre d' aqueix
S' hi solen núvols posar?

—

Dius que un fort bés vols donar
A sas galtetas hermosas;
Jo 't diré sols, que las rosas
Espinas solen portar.

—

Secan y moren las flors
Que hi ha en mont jardí plantadas...
¡Y com no, si jo las rego
Sempre ab mas ardentas llágrimas!

—

Molt s' assembla al de la rosa
Lo bell color de ta cara,
Ton amor també s' hi assembla
¿No sabs en qué? En sa constancia.
Mès ja que poch constant' ets
Fes al menys que ton recort,
Deixi perfums grats y dolssos
Com eixa flor quan se mort.

—

Si una abelleta
En ta boqueta
Un jorn vegés;
¡Be t'buscaria!
Pus pensaria
Qu' una rosa es.

—

N' ets tant donosa
Com una ayrosa
Branca de fatg;
Son tas galtetas
Com dos rosetas
Del mes de Maig.

F. de Saleta.

Juny de 1868.

ORIENTAL.

LO RETO DEL MORO

Sota un arch de ferradura pren la sombra Ma-las-jamu, lo moro lletj. Sentat á terra, ab las camas encreuadas com un espardanyer, fá rodar entre sos dits uns rosaris de sigrons negres. Qualsevol al véure 'l diria qu' espera 'l xavo.

Está trist, pensatiu, macilent... ¿qué deu tenir, pobre xicot? Sos ulls brillants vagan com ganduls per l' espay, com aquell que mira si tindrem pluja. Quí pogués endevinar en lo que pensa ..

De prompte s' anima sa ruda fisonomia; los anguls de sa cara 's suavisan, y un sonrís de felicitat obra sa boca deixant veurer duas rastalleras de dentadura mes blanca que la cals.

En lo fondo del carrer apareix una mora ab un ull tapat—hi deu tenir un mussol, aquí no mes pagaría que mitja entrada,—una gerra blanquinosa al cap, la ma en la cadera, y l' altra deixa [illegible] ab abandono.

Lo moro axins que la veu 's posa de vint unglas, y rápido pren impuls per' aixecarse—quantas operacions pera posarse en peu; seva es la culpa; quí li mana tambe asseurers de tal manera?—

—Qué Alá 't guardi, pols del cel, li diu lo moro. —Aquí t' estava esperant, y tres sols han daurat lo alquicel—que ara mateix l' hauré de fer tenyir,—y dugas llunas me han platejat la *fila*, sense que tú 't deixessis veurer. ¡Ay Zulema! ¿què feyas tú mentres lo moro t' esperava? ¿potser t' estavas en lo finestral contemplant lo blau del cel, ó contant las estrelletas si hi eran totas, pensant en Me las-jamu—lo teu moro?

—Ay si, Rey del cor meu. Zulema t' estima; Zulema pensa sempre en tú y en va los nuvols s' amontonan, y lo sol me 'ls esgarria tenyintlos abcambiants de púrpura y or, que Zulema no s' distreu; tú ets en lo meu cor, y ell s' enjoliu de guardarti ¡Qué ets maco moro meu!!

—Be va magestat africana, Princesa de tot lo mon; quan te sento cantar axins, treuría lo g tazan y 'm veuría capás de destroncar tots los caps que hi ha en lo globo.

—¿Y perqué tan fiero, duenyo y majordom del meu volguer?

—¿Perqué? Perqué 'm sento mes gran que un alquicel de creixentsa quan per la escletxa de ta boca ne surten aquestas amoretas. ¡Oh! sí, sí, la meva sanch 's precipita, turbulenta y mes ardorosa que l' aigua d' una olla quan arrenca 'l bull. Demana, Sultana meva, los teus capritxos; imagina grandesas, somnia impossibles que lo teu moro té mès poders, que un procurador, y fins la sombra de tas envejas la veurás satisfeta ab mès prontitut y llaujeresa que lo zich zach que fa 'l llampech.

—Ay moro, jo t' estimo; encara qu' ets mès lletj y negre que la sanch y fetxa que menjan los cristians; jo t' estimo alé de ma existencia, claror dels meus ulls; ets tant poch net com una truja, sí, 's pot dir! vas mès estropellat que la fira de *Bellcaire*, mès ¡¡ ay !! ¡¡ ay !! que n' haig de fer, si per garró y carronya no t' haig de deixar?...

—Sultana no m' ataquis lo amor propi, ó sino aquí mateix 'm degollo y desprès t' assesino. No 'm miris la cara que 'm sap greu; miram los brassos: axó es bernilla. Té, ¿veus las pantorrillas? son de betxura de ratlla, pero es cert, mes fort y millor que 'l dels boxos de cotilla. Qué demana lo teu capritxo, ¿no ho dius? ¿qué decreta lo teu volguer? que si per lletg y brut, m' estimas, per audas y per valent me tens que adorar. ¿Que 't fa nosa lo sol? ¿que 't sembla massa llis lo cel? parla y veurás com endolo l' un, y esquerdo l' altre. Piula y tot succeeix com á Zulema li passi pel cap.

—Oh no, no, Ma-las-jamu, ja diré lo meu desitj; no toquis lo sol ni esquerdis lo cel, que l' un me agrada ab sas folgueras irradiaciones y m' enamora l' altre ab sa blava unida inmensitat.

—Corrent; y lo moro 's mira cel y sol y 'ls diu: «no tingueu por.»

—Pero canta ma Sultana, qué vols del moro teu? ¿Te ha apesarat algú? ¿T' han fet temor potser los lleons de las selvas? ¡ay del que siga! ¡ay pobre! ¡ja está fresch!

—No, no son los lleons de las selvas, ¡ tant de bo! es un home qui m' ofengué.

—¡ Un home dius!... raigs y renechs... ahont es lo canó, ahont venen pólvora. Signa, digas, cuyta ó sino jo mateix m' empayto y 'm faig difunt. ¿Allí dius? esperat; hi corro, calo foch en aquella terra y si 't fa falta sendra per la bugada tindrás la del teu ofensor.

—Si, sí, moro, moro meu, es allí, á l' altra banda del mar, en aquella terra que fou nostra...

—¿ A Granada?

—No mes avall...

—¿ A Córdoba? no hi caich, vaja digas.

—¡ D' allí vingué l' ingrat ! 'm digué que m' estimava, 'm patonejá la fisonomía y... y fugí.

—Mal rellamp ¡¡ patons bas dit !!

—¡ Ay, sí !...

—¡ Alá ! ¡ qué fás !... no tens un llamp que li rusteixi la perdiu. Oh Zulema, digás ahont es [illegible] corro rápit, li agarro lo ganyot y no retrocediré lo puny fins qu' hagi restituit á terra sas entranyas. ¡ Oh rabia rabiosa ! ¿ Respon, com se diu, de quins era ?

—Dels Catalans.

—¿Voluntari ?

—Sí.

—¡ Fumblu !

—Si de Reus.

—¿ Sorge ?

—No, furrier.

—¡ Caspita ! ¡ Ay pena meva ! si sería 'l que 'm travessá lo *pernil* d' una ganivetada...

—Mon capritxo, mon volguer, estimació, no 't perdis—si l' un fuig y l' altre 'm deixa...—

—Tens rabó Zulema. Es mòlt lluny y 'm perdría. Esperat.

Y Ma-las-jamu pujá al cim d' un serral, y ab los punys tancats y veu de tró, esgargamellá equeix reto furiós:

Cristians: sou uns cobarts; fills d' Espanya: us vull matar y tú furrier *ganchet*, tremola que la venjansa d' un moro n' es terribla. Ma-las-jamu t' amenassa, ay de tú quan hi arribi... y 's quedá ab los punys closos observant.

Aquí, en Espanya no 's vá sentir res.

Lo sol quéya lentament daurant ab raigs oblícuos los puigs y las altas serras; la naturalesa s' en anava tranquila á fer son somnit dols, la brisa vellugava sas fullétas y rissava las onas verdas del mar quiet... tot quedá ab sosego, tot restá tranquil.

Lo moro baixa del cim, fa un pató á Zulema, y li diu: Estás venjada, no hi tornará mès.

Zulema li contestá la caricia,—perque en aquella terra no hi ha deutes,—y murmurá, ¡Déu es gran!

Emilio Vilanova March.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIO DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON BON AMICH EN ARCIS DOMENECH.

VII Y DARRERA.

Lo pescador guarnia—lo cap de son amor,
A cada cap de trena,—corals de dos en dos,
Per cada tros que posa—fa al mar un cabussó.
Si hi entra ab las mans buidas,—las trau plenas del fons,
Joyosa está la nina,—content lo pescador.
—Adèu nineta aymada,—adèu fins al retorn,—
Ell diu: y en sas galtetas—n' hi deixa un beset dols.
Remant al lluny ne marxa,—ja s' ha allunyat ben tost,
Si 's veya ans una vela—un punt se veu tant sols.
Lo mar deixa la nina—descals lo peu ne port'
—Nineta qu' enjoyada—ton cap n' es un tresor:
¿Vols oure 'n de mas penas—la triste relació?—
Així un cavaller parla—vestit d' argent y d' or.
—¿Potser jo á vostras penas—podria dar consol?
Ben prop s' alsa la vila,—no hi faltan pas doctors—
—Lo mal que tinch nineta—tu 'l pots curar tant sols,
Lo bálsam de mas penas—n' es sols lo tèu amor.—
—Remey no puch pas darvos,—qu' en soch d' un pescador.—
—Sent l' amo de la vila—ne soch del aymador.
O bè l' amor tu 'm dònas—ó es ben trista sa sort.—
—Callau, callau, mal noble—callau, que me feu por,
Soch pobra pescadora,—gran sou y poderós,
Que 'l Dèu del cel vos guarda—qu' es l' amo de tots dos.—
Axís ne diu la nina,—d' allí s' allunya tost.
Quan ja ne fuig la tarde—n' apunta la foscor.
Quan verdas son las onas—n' arriba 'l pescador.
Axís que 'l mar ne deixa—lo fican en presó,
Que 'l noble, que malhaje,—ne vol lo sèu amor.
Al sè l' endemá á plassa—un catafalch s' hi trob',
Lo noble ha pres la vida—al pobre pescador.
Mes tart ja lo portavan—quatre fossers á coll,
Quan ja son á la platja—n' obrian un bell sot;
De lluny ne ve una nina,—de lluny ve sens consol,
Lo seu pas ne detura,—los ulls fixa en lo mort.
—Obriu ben fons la fossa,—obriula, enterradors,
Si es gran pel cos d' un home—petita es pel de dos.—
Y axís dient, n' abrassa—la nina al pescador.

FRANCISCO MANEL PAU.

BIBLIOGRAFÍA.

METODO PERA LLEGIR BE 'L FRANCÉS Ó PRIMER LLIBRE PERA LA LECTURA FRANCESA, PER DON ANTONY GONZALEZ Y FÁBREGAS. LLIBRERIA DE SAURÍ.

Pera saber parlar be un idioma entrany á la terra que un se troba, pera poder pronunciar las paraulas com cal, pera poder parlar ab soltura,—lo primer es apendrer ben be de llegir.—Si falta aquesta primera base, si lo que deu ser primer fonament imprescindible no ha existit, sempre mes se troban las conseqüencias. Passa en axó—per mes que sigui materialisar un poch massa la comparació,—lo que passa en la edificació de una casa. Si los fonaments no están ben fets, es inútil seguir endevant la construcció de la casa, perque si be per de prompte las apariencias se salvan, lo cas es que no es or tot lo que llueix y que en un dia, en una hora, en un minut, tal volta en un segon, la casa 's desplomará quedant en mal lloch la reputació del arquitecto. Lo mateix podem dir de la llengua francesa—y de qualsevol altre idioma.— Si las primeras llissons no son ben apresas, inútil será tirar endevant l' estudi de la llengua. Axís ho ha comprés sens dupte lo senyor Gonzalez quan ha dedicat tot, un llibre de 80 páginas á la ensenyansa de la lectura francesa, y la veritat de la nostra suposició creyem que ve comfirmada en las següents paraulas ab que inaugura 'l llibre: «Sent tant «indispensable un primer llibre pera llegir ab perfecció lo «idioma francés,—en lo que hi vagin incluidas totas las re«glas y escepcions,—als que 's dedican á apendrer dit idio«ma, m' he decidit á pesar de mos debils coneixements, á «publicar lo present método *convensut de que no 's pot parlar «be, no sabent llegir millor.*»

Lo senyor Gonzalez ens permetará que subrallem las últimas paraulas, que volem fer resaltar, y 'ns perdonará al mateix temps si li diem que estem comformes ab lo que diu en las anteriors líneas menys en lo de la falta de coneixements que en un acces de modestia, suposa en ell. Qui confecciona un llibre com lo que 'ns ocupa, qui segueix ab tant método los diferents graus perque lo deixeble pot adelantar en la lectura, qui fa, en una paraula, un llibre bo pera apendrer de llegir *correctament* la llengua francesa, be ha de ser competent en la materia quan ab sos fets ho proba. Nosaltres ho creyem axís y li donem la enhorabona, al mateix temps que recomanem la obra al públich.

Z. DE V.

—

LA FONT.

Entre mitj de ginesteras,
murtas, pitas y fonoll,
hi ha una font, que sols jo entench
lo que diu ab son soroll.
Las plantas que la rodejan
significan mos dolors,
lo soroll los meus sospirs,
y l' aigua clara, 'ls meus plors.

SIMON ALSINA

—

L' ARBRE DELS RECORTS.

Dins del bosch hi creix un arbre
ple de fullas, molt frondós,
y cada fulla d' aquellas
es per mí un recort d' amor.
Si alguna vegada 'l vent,
mou una franca ó be un brot,
totas las fullas se mouhen
y 's mouhen tots mos recorts.

SIMON ALSINA.

PENSAMENT.

LA DONA LLETXA.

La dona lletxa m' agrada
Si vesteix ab senzillés,
Donchs sab qu' es ridiculés
Sent lletxa anar ataviada.
No ho dich sols per la humorada
De dirho, perque m' abona
La rahó de que la dona
Si defectes fisichs tè,
Tant com mes vol vestir bè
Mes critican sa persona.

LL. S. Y P.

ACUDITS.

Un petó 't voldria fer
mes jo tinch pó' hermosa Laura
que m' embruti los meus llabis
lo vermelló de tas galtas.

—

—Ahont va senyor Ramon?..
—No 'm digui res qu' estich cremat ab lo gobern.
—Y axó?..
—Diu qu' han suprimit las festas.
—Y qué?
—Home no sab que per' mi cada dia es festa? Y donchs com arreglarejo are?...

—

Un dia un pare y un fill estavan enrahonant, quan tot plegat lo noy pará atenció y digué á son pare de aquest modo:

—Com es axó pare que teniu tota la barba plena de pels blanchs y en lo cap no n' hi teniu cap?

—¿No sabs que ho fa axó noy? es que tenint 42 anys com tinch, he treballat mes de barras que de cap.

—

A casa 'n Roch va trucar
la policía una nit,
y havent obert, tot seguit
se lo varen emportar.
La gent, doná en mormolar
si 'n Roch, per matar l' estona,
s' entretenia ab la dona
fent monedas de cinch duros,
y que 's vejé en tals apuros
per ferla un xich massa bona.

Diferents autors.

—

Solució á las xaradas del número passat.

Pi-ca poll.—Cas-ca-bell.

Solució al geroglifich del número passat.

Las profesons entran pera allí d' ahont surten.

XARADAS.

Ma *primera* es una lletra,
Y es una lletra vocal,
Ma *segona* es tot un arbre
Que creix fins qu' es bastan alt.
Si tingués forsa *tercera*,
Ja tindria cavall bo,
Perque es cosa que al temps d' ara,
Costa bastant de pinyó.
Un qu' está *quarta* y *tercera*
S' ha enamorat de la *quarta*,
De la *quarta* repetida
Perque diu qu' es rica y guapa.
De lo meu *tot* en Pitarra
En un llibre que jo sé—
Que m' ha fet passar bons ratos,—
N' hi ha escrit al tort y al dret.

MIQUEL FORMOSA Y RIERA.—SABADELL

Si de cas ets *hu* de França
y no tens bona guardiola,
ab franquesa, del teu *hu*
ja 'n pots tirá un tros al olla.
Ma *segona*, si ho reparas,
pot sè article y pot sé nota,
tercera es esclamació
qu' es mansa y posada en moda.
Si 's *prima* y *segona* massa
de certas cosas, llavoras
es facil que *tres* y *duas*
fassi cantar las ensoltas.
Lo meu *tot*, del Ampurdá,
es lo nom d' un bonich poble.

P. M. M.

GEROGLÍFICH.

SI vol vol vol S r KbK at PORT

á D. A Tibidabo Montseny err AT.

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

Correspondencia de **La Barretina.**

P. J. Barcelona. Ab molt gust, J. M vaig rebrer tart la seva carta, ó sino pot estar segur que ab molt gust me hauria ocupat de aquel assumpto. Per co no renuncio á ocuparmen —M. F. y R. Sabadell. Per que no 's pensi que no desitjo complaurer 'l li publico la xarada ab molt gust —J B. V. Girona Ab molt gust ho ha endevinat tot.—I. B. Arenys de Mar Tambe ho ha endevinat tot Sens duble que aquella resposta anava per voste —J. R V. Barcelona Ab molt gust.—A B. F. Santa Fé Com suposo que no tardarém gairas dias á veurerns, ja parlarem d' aqueix assumpto.—Un sabaté d' Arenys de Mar. Arenys de Mar. Tot ho ha endevinat menys lo geroglifich.—A Snorarraf. Barcelona. Publicaré 'l seu soneto —J B. P La seva poesía no la puch posar per no ser á proposit pel periódich Es llastima, perque está ben versificada y denota xispa.—F. P. T. San Gervasi No vagi tant depressa La xarada s' ha de corretgí y la publicaré.—A. D. Barcelona No la puch posar perque es massa local y ho sento perque está ben feta y es xistosa.—E. C. M. Tingui paciencia.—J. R. Tot menys lo geroglifich

A. S.

ANUNCIS.

HISTORIA DEL

SITI DE GIRONA.

PREMIADA EN LOS JOCHS FLORALS DEL PRESENT ANY PER

DON VICTOR GUEBHART.

Se troba de venta en la administració de *La Barretina*, Passa Nova, n.° 5. Llibreria de D. Eudalt Puig.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

86-5888

GETTY CENTER LIBRARY
3 3125 00693 4786